

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning

Høringsnotat

Vandområdeplaner for Danmarks fire
vandområdedistrikter

Resumé og kommentering af høringssvar
vedrørende overordnede forhold

Juni 2016

Titel:

Høringsnotat. Vandområdeplaner for Danmarks
fire vandområdedistrikter. Resumé og
kommentering af høringssvar vedrørende
overordnede forhold

Redaktion:

Vandplanlægning,
Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning

ISBN nr.

978-87-7175-573-2

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

1. Indledning	6
1.1 Rammer for vandområdeplanerne.....	6
1.2 Høring	7
1.3 Læsevejledning.....	8
1.4 Spørgsmål til høringsnotatet	9
2. Bemærkninger til vandområdeplanerne	10
2.1 Beskrivelse af vandområder	10
2.1.1 Typologisering og karakterisering af vandløb.....	10
2.1.2 Typologisering og karakterisering af søer	18
2.1.3 Typologisering og karakterisering af kystvande	21
2.1.4 Afgrænsning af grundvandsforekomster	23
2.2 Påvirkning	29
2.2.1 Miljøfarlige forurenende stoffer	29
2.2.2 Punktkilder	31
2.2.3 Diffus belastning	39
2.2.4 Okker	41
2.2.5 Fysiske forhold vandløb.....	41
2.2.6 Havne, klapping, sejlads, fiskeri, akvakultur og øvrigt	43
2.2.7 Slusefjorde.....	48
2.2.8 Vandindvinding.....	49
2.2.9 Jordforurening	53
2.3 Overvågningsprogrammet.....	54
2.3.1 Overvågningsprogrammet	54
2.4 Tilstandsvurdering og datagrundlag	56
2.4.1 Vurdering af baseline (effekten af tidligere besluttede indsatser)	56
2.4.2 Kvalitetslementer vandløb	56
2.4.3 Datagrundlag vandløb	67
2.4.4 Kvalitetslementer sø.....	81
2.4.5 Datagrundlag søer	82
2.4.6 Kvalitetslementer kystvande.....	84
2.4.7 Datagrundlag kystvande	92
2.4.8 Datagrundlag grundvand.....	93
2.4.9 Kvalitetslementer miljøfarlige forurenende stoffer	97
2.4.10 Datagrundlag miljøfarlige forurenende stoffer.....	97
2.4.11 Datagrundlag spildevand.....	100
2.5 Miljømål og brug af undtagelser	103
2.5.1 Tidsplan for gennemførelse af indsatsen i anden planperiode	103
2.5.2 Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - vandløb	105
2.5.3 Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - søer.....	110
2.5.4 Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - kystvande	111
2.5.5 Miljømål og brug af undtagelser generelt	115
2.5.6 Miljømål og brug af undtagelser for kystvande (økologisk tilstand)	118
2.5.7 Miljømål og brug af undtagelser for søer (økologisk tilstand)	119
2.5.8 Miljømål og brug af undtagelser for vandløb (økologisk tilstand).....	123
2.5.9 Miljømål og brug af undtagelser for grundvand	138
2.5.10 Miljømål og brug af undtagelser for miljøfarlige forurenende stoffer (kemisk tilstand)	139

2.5.11	De danske planudkast i forhold til indsatsen i andre lande	140
2.6	Indsatsprogram	145
2.6.1	Indsatsbehov vandløb	145
2.6.2	Indsatsbehov søer	155
2.6.3	Indsatsbehov kystvande.....	161
2.6.4	Indsatsbehov grundvand	174
2.6.5	Frivillighed	175
2.6.6	Kvælstofvådområder	177
2.6.7	Fosforvådområder (Fosfor-ådale)	180
2.6.8	Vandløbsrestaurering, herunder påvirkning af dræn	184
2.6.9	Fjernelse af spærringer	196
2.6.10	Åbning af rørlagte vandløb	201
2.6.11	Okkeranlæg	205
2.6.12	Øvrige vandløbsindsatser	208
2.6.13	Indsatsprogram grundvand	215
2.6.14	Indsatsprogram spildevand	219
2.6.15	Akvakultur – dambrug, havbrug og indpumpningsanlæg	231
2.6.16	Kildeopsporing miljøfarlige forurenende stoffer	235
2.6.17	Grundlæggende foranstaltninger	238
2.6.18	Forholdet til vandplaner for første planperiode	238
2.6.19	Braklægning	242
2.6.20	Vandindvinding og kommunal praksis	243
2.7	Beskyttede områder	252
2.7.1	Beskyttede områder	252
2.8	Klimaforandringer og vandområder	253
2.8.1	Klimaforandringer og vandområder	253
2.9	Det faglige grundlag for planforslagene.....	259
2.9.1	Kortgrundlaget	259
2.9.2	Modelværktøjer	264
2.9.3	De nedsatte arbejdsgrupper/udvalg.....	270
2.9.4	Metodevalg generelt.....	271
2.9.5	Metodevalg kystvande og fjorde	273
2.9.6	Metodevalg vandløb	278
2.9.7	Metodevalg søer	287
2.9.8	Metodevalg grundvand	288
2.9.9	Metodevalg miljøfarlige forurenende stoffer	294
2.10	Økonomiske forhold	296
2.10.1	Sammenhæng mellem mål, virkemidler og økonomi.....	296
2.10.2	Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser	302
2.10.3	Kommunernes administrative opgaver.....	309
2.10.4	Kompensation til lodsejere	311
2.10.5	Administrationsmodeller.....	316
2.11	Juridiske grundlag for planforslag.....	321
2.11.1	Ejendomsrettens ukrænkelighed og ekspropriation	321
2.11.2	Forvaltningsretlige principper, herunder proportionalitetsprincippet	322
2.11.3	Øvrige problemstillinger	325
2.12	Sammenhæng med Natura 2000-planerne	336
2.12.1	Sammenhæng med Natura 2000-planerne	336
2.13	Vandområdeplanernes indhold opbygning	338
2.13.1	Vandområdeplanernes indhold opbygning	338
2.13.2	Indsigelser mod vandområdeplanerne i deres helhed	341
2.14	Høringsproces	342
2.14.1	Inddragelse af offentligheden samt tilblivelsesproces.....	342
2.14.2	Høringssystemet	345

3.	Bemærkninger til miljøvurderingen af vandområdeplanerne	349
3.1	Miljøvurdering af vandområdeplanerne.....	349
4.	Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogram.....	351
4.1	Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogram	351

1. Indledning

Forslag til vandområdeplaner for anden planperiode 2015-2021 var i offentlig høring i perioden 22. december 2014 til 23. juni 2015. Efter udløbet af høringsfristen var der indkommet i alt ca. 7000 høringssvar fra statslige myndigheder, regioner, kommuner, interesseorganisationer, erhvervsorganisationer og privatpersoner.

I dette notat har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning resumeret alle høringssvar af overordnet og generel karakter, der er indkommet i den seks måneders offentlige høring. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har desuden kommenteret høringssvarene, og det oplyses, hvor det er relevant, hvordan høringssvarene har haft indflydelse på udformningen af de endeligt vedtagne vandområdeplaner.

Notatet suppleres af høringsnotater for specifikke forhold – ét for hvert af de fire vandområdedistrikter. Alle høringsnotater findes på www.svana.dk.

1.1 **Rammer for vandområdeplanerne**

Vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning

Vandområdeplanerne er udarbejdet på baggrund af bestemmelserne i EU's vandrammedirektiv – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

Vandrammedirektivet fastlægger rammerne for beskyttelse af overfladevand og grundvand. Et af direktivets centrale formål er at forebygge forringelser af og forbedre overfladevandets og grundvandets tilstand. Medlemsstaterne skal fastlægge indsatsprogrammer med henblik på at opnå nærmere bestemte miljømål, ligesom medlemsstaterne skal udarbejde vandområdeplaner for hvert vandområdedistrikt.

Lov om vandplanlægning, jf. lov nr. 1606 af 26. december 2013, gennemfører dele af vandrammedirektivet. Med loven, der blev vedtaget enstemmigt af Folketinget den 20. december 2013, er der nu etableret et nyt koncept for vandplanlægningen for anden planperiode (2015-2021) og frem. Loven afløser miljømålsloven for de kommende planperioder.

Der er tale om et enklere og mere direktivnært plankoncept med fokus på øget interessentinddragelse, idet der nu gives mulighed for inddragelse af lokale vandråd i planlægningen.

Vandområdeplanerne vil fremover fungere som et ”kommunikationsdokument”, hvori der gives et samlet overblik over det faglige grundlag for vandplanlægningen og indsatsprogrammernes indhold. De retligt bindende miljømål og indsatsprogrammer er imidlertid fastsat i bekendtgørelser.

Samlet set består vandområdeplanerne af:

- en bekendtgørelse, der fastlægger miljømålene for vandområderne (miljømålsbekendtgørelsen)
- en bekendtgørelse, der fastlægger de indsatser, der skal gennemføres for at nå miljømålene (indsatsprogrambekendtgørelsen)
- en vandområdeplan for hvert af Danmarks 4 vandområdedistrikter (Jylland/Fyn, Sjælland, Bornholm og Det internationale vandområdedistrikt)
- Kort på det såkaldte "MiljøGIS"

Det samlede materiale kan ses på www.svana.dk.

1.2

Høring

Vandrammedirektivets og lov om vandplanlægnings bestemmelser om høring

Det følger af vandrammedirektivets artikel 14, at medlemsstaterne skal tilskynde til, at alle interesserede parter inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet. Medlemsstaterne skal for hvert vandområdedistrikt offentliggøre og gøre det muligt for offentligheden, herunder brugere, at fremsætte bemærkninger til udkast til vandområdeplanerne.

I Danmark findes bestemmelserne om offentlig høring i kapitel 9 i Lov om vandplanlægning. Heraf fremgår det, at planforslagene senest 1 år før hver planperiode skal offentliggøres med en frist på 6 måneder til at fremsætte indsigelser. Det fremgår også, at udkast til bekendtgørelserne om miljømål og indsatsprogrammer senest 1 år før hver planperiode skal offentliggøres med en frist på 6 måneder til at fremsætte indsigelser.

Forud for høringen samt offentliggørelsen og udstedelsen af plandokumenterne og bekendtgørelserne, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) desuden som en del af inddragelse af offentligheden:

- Offentliggjort et arbejdsprogram for udarbejdelse af de kommende vandområdeplaner, hvor styrelsen redegjorde for, hvilke elementer der ville indgå i forberedelsen af vandområdeplanerne. Forslaget til arbejdsprogram var i 6 måneders høring frem til den 18. november 2013.
- Udarbejdet en basisanalyse. Basisanalysen for indeværende planperiode blev offentliggjort den 18. februar 2014.
- Udarbejdet en oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, som skal løses. Oversigten var i 6 måneders høring frem til den 18. august 2014.
- Nedsat lokale vandråd. Kommunerne har med bistand fra lokale vandråd udarbejdet forslag til foranstaltninger til forbedring af de fysiske forhold i vandløb. Der blev i foråret 2014 oprettet 23 vandråd - ét i hvert hovedvandopland.

Arbejdsprogrammet, basisanalysen og oversigten over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver kan læses på www.svana.dk. Her ligger også række oplysninger og dokumenter om vandrådenes arbejde.

Proces for behandling af høringssvar til forslag til vandområdeplaner

Danmark er efter miljømålsloven opdelt i fire vandområdedistrikter. Forslag til vandområdeplaner for disse fire vandområdedistrikter blev, som nævnt, sendt i seks måneders offentlig høring den 22. december 2014. Af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) høringsbrev fremgik, at bemærkninger til planforslagene skulle være styrelsen i hænde senest den 23. juni 2015.

Efter udløbet af høringsfristen var der indkommet ca. 7.000 hørings svar fra offentlige myndigheder, primært kommunerne, organisationer, virksomheder og privatpersoner, herunder ejere af landbrug. Efter behandlingen af hørings svarene kunne det dog konstateres, at et relativt stort antal af de 7.000 hørings svar var dubletter, hvor afsenderne havde indsendt det samme hørings svar flere gange. Det reelle antal hørings svar er dermed en del lavere end 7.000.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har læst alle modtagne hørings svar fra den offentlige høring grundigt og taget stilling til indholdet heri med henblik på at afgøre, om der i hørings svarene var oplysninger, der gav anledning til ændringer i vandområdeplanerne eller de tilhørende bekendtgørelser. Hørings svarene og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger hertil er, som nævnt, resumeret og præsenteret i 5 høringsnotater - et høringsnotat for overordnede forhold og fire høringsnotater for specifikke forhold, et for hvert vandområdedistrikt. Såfremt hørings svaret har givet anledning til ændringer af vandområdeplanerne, fremgår dette af styrelsens bemærkninger til svaret.

1.3 Læsevejledning

Hørings svarene af overordnet og generel karakter berører en lang række faglige, politiske, økonomiske og juridiske forhold i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning betragter et hørings svar som værende af overordnet karakter, hvis imødekommelse af det eller de fremsatte synspunkter vil kræve tværgående ændringer i vandområdeplanerne eller ændringer i retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplanerne, fordi der med hørings svaret rejses principielle spørgsmål. Det gælder også, selvom påstanden er rettet mod for eksempel et specifikt vandløb eller en specifik indsats. Det kan for eksempel være, hvis det i et hørings svar om et konkret målsat vandløb fremføres, at retningslinjerne for at medtage vandløbet i vandområdeplanerne ikke er i overensstemmelse med vandrammedirektivets retningslinjer herfor. Imødekommelse af et sådant forhold vil kræve tværgående ændringer i vandområdeplanerne og retningslinjerne.

Hørings svar omhandlende overordnede forhold er resumeret og kommenteret under ét for hvert emne. Det vil sige, at alle hørings svar om et givent emne er resumeret samlet, ligesom der er udarbejdet et samlet svar til dette resumé.

Under hvert emne er det angivet, hvilke og hvor mange henholdsvis offentlige myndigheder, organisationer, virksomheder og privatpersoner der har afgivet et hørings svar til det pågældende emne. En optælling af opgørelsen over de enkelte afsendere af hørings svar sammenholdt med antallet angivet under hvert emne, vil ikke i alle tilfælde stemme overens, da nogle kan have indsendt flere hørings svar om det samme emne under samme navn.

Høringsnotatet er tænkt som et opslagsværk, hvor der for hvert emne er fyldestgørende redegjort for hørings svarenes indhold og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger hertil. Høringsnotatet er således ikke tænkt læst som et sammenhængende, fremadskridende hele, hvor skrivningen i det enkelte afsnit forudsætter, at læseren har læst de forudgående afsnit. Dermed indebærer, at bemærkningerne til de enkelte emner i et vist omfang præg af gentagelser, i det omfang den faglige eller administrative baggrund for behandlingen af hørings svar er den samme på tværs af emnerne. Det bemærkes, at den overordnede ramme for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings behandling af hørings svar er afgrænset af politiske beslutninger om vandområdeplanernes indhold navnlig aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken.

Fra 1. juli 2016 er Naturstyrelsen delt i to selvstændige styrelser, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA), som er overordnet statslig myndighed på vand- og naturområdet, og Naturstyrelsen (NST), som skal forvalte Miljø- og Fødevareministeriets skov- og naturarealer og gennemføre projekter til gavn for biodiversitet og friluftsliv. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning varetager fremover de opgaver vedrørende vandplanlægning, som Naturstyrelsen hidtil har haft ansvaret for. I dette høringsnotatet er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning konsekvent brugt som navn på den myndighed, som har udarbejdet vandområdeplanerne og behandlet hørings svar afgivet til den offentlige høring af udkast til vandområdeplanerne.

1.4

Spørgsmål til høringsnotatet

Spørgsmål til høringsnotaterne kan rettes til Miljø- og Fødevareministeriets Informationscenter for natur og miljø, hvor der er åbnet en hotline, som du kan ringe til, hvis du har spørgsmål om vandområdeplanerne. Informationscenteret kan besvare generelle spørgsmål, mens særligt specifikke spørgsmål vil blive sendt til besvarelse i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

2. Bemærkninger til vandområdeplanerne

2.1 Beskrivelse af vandområder

2.1.1 Typologisering og karakterisering af vandløb

Der er i alt modtaget 714 hørings svar, der omhandler typologisering og karakterisering af vandløb.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Esbjerg, Fredericia, Langeland, Norddjurs, Nordfyns og Vejen Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danske Vandløb, Assens Vandløbslaug, BYFO Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark, Centrovise, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Langeland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Akvakultur, Nordfyns Vandløbslaug, Familielandbruget Vestjylland, Herning-Ikast Landboforening, Hammer Lov og Ring enghave pumpelaug, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fredensborg Vandløbslav, Fødevarerforbundet NNF, Faaborg-Midtfyns Vandløbslaug, Gribskov vandløbslaug, Havelse Ålaug, Herning Struer Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, Jammerbugt Vandløbslaug, Djursland Landboforening, Landboforeningen Midtjylland, Landbo Limfjord, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, LandboThy, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Holbæk Ålav, Menstrup beboerforening, Nordfyns Vandløbslaug, Pumpelaug Oksebækken, Herningholms Å vandløbslaug, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Landbrug & Fødevarer, Socialdemokraterne i Thisted Kommune, Uldum Kær Naturlaug, Vandløbslauget for Stistrup Å og Stistrup Møllebæk, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn, Dansk Sportsdykker Forbund Region Fyn, Vandpleje Fyn, Østlige Øers Landboforeninger og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 397 enkeltpersoner.

Typologi 1 vandløb ud af vandområdeplanerne

Sammenfatning af hørings svar

Esbjerg kommune, en række organisationer samt en række privatpersoner finder, at vandløb af typologi 1 bør udgå af vandområdeplanerne. Det menes, at vandrammedirektivets kriterier for medtagelse af vandløb ikke omfatter vandløb, der har et opland under 10 km².

Danske Vandløb henviser til vandrammedirektivets vejledning om, at kun floder med mindst 10-100 km²-oplandsareal medtages i vandområdeplanerne. Der henvises til, at der i vandrammedirektivets vejledninger ikke er belæg for at medtage vandløb pga. vandløbenes fysiske, morfologiske eller biologiske tilstand eller naturlighed. Danske vandløb mener, at medtagelse af typologi 1-vandløb er udtryk for overimplementering.

Landbrug & Fødevarer anfører, at der kun bør indgå vandløb, der:

- Med sikkerhed er naturlige og har oplande > 10 km²
- Med sikkerhed ikke kan udpeges som stærkt modificerede eller kunstige vandforekomster
- Har et veldokumenteret indsatsbehov
- Med sikkerhed vil opnå de ønskede forbedringer ved den foreslåede indsats
- I forbindelse med den gennemførte indsats med sikkerhed ikke vil medføre afvandingsmæssige konsekvenser eller på anden måde kan have uforholdsmæssigt store konsekvenser
- Opfylder alle de ovennævnte kriterier, også når nye krav og omkostninger ifm. de nye økologiske kvalitetselementer (planter, fisk mm.) indregnes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til vandrammedirektivet skal alle vandløb med et opland på mindst 10 km² konkret målsættes. Endvidere skal vandløb med et opland under 10 km² målsættes, hvis de vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. I vandområdeplanerne 2015-21 indgår ca. 19.000 km vandløb med konkret målsætning. Vandløbene er udvalgt på baggrund af en række objektive kriterier med henblik på så vidt muligt at favne de vandløb, der vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. Med kriterierne medtages vandløb med et opland på mindst 10 km², der ifølge vandrammedirektivet skal afgrænses, samt mindre vandløb, der på hovedparten af deres udstrækning opfylder miljømålet (vurderet ud fra smådyrsfaunaen) samt mindre vandløb, der ikke er udpeget som enten stærkt modificerede, kunstige eller blød bund, og har gode faldforhold, høj grad af slyngning og/eller høj værdi for fysisk indeks. For at sikre et sammenhængende vandløbstema indgår dog også mindre strækninger, der ikke lever op til ovennævnte krav, såfremt de ligger indskudt mellem længere strækninger, der er omfattet af vandområdeplanerne.

Kriterierne er fastlagt på baggrund af et omfattende arbejde i det såkaldte Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi.

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 blev det besluttet at fastholde de ca. 19.000 km vandløb, som indgik i udkast til vandområdeplaner for 2015-21 i de endelige vandområdeplaner. Af aftalen fremgår samtidig, at der skal ske en kvalificering af afgrænsningen af vandløb med et opland under 10 km². Vandrådene får herefter til opgave ud fra deres lokale viden at melde tilbage, om de er enige i, at den opdaterede afgrænsning af vandløb stemmer med de opstillede kriterier. Vandrådene kan desuden kvalificere udpegningen af kunstige og stærkt modificerede vandløb og kommentere på videreførte indsatser fra første planperiode. På baggrund af vandrådenes tilbagemelding foretager Miljø- og Fødevarerministeriet en endelig faglig kvalificering, således at de vandløb, der ikke lever op til kriterierne, fjernes fra

vandområdeplanerne, mens de andre beholdes, ligesom udpegningen af vandløb som kunstige og stærkt modificerede tilrettes. Arbejdet skal gennemføres frem mod 2018. Arbejdet skal bl.a. sikre, at det så vidt muligt kun er de miljømæssigt værdifulde vandløb der medtages i vandplanlægningen, således at flade, smalle og gravede vandløb, eller vandløb, der har begrænset økologisk potentiale ikke indgår i vandområdeplanerne. Som grundlag herfor skal der ske en opdatering af de faglige kriterier for afgrænsning af vandløb med et opland under 10 km².

Typologi 1-vandløb med ringe fald ud af vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer, Patriotisk Selskab samt en række privatpersoner anfører, at som minimum skal type 1-vandløb med ringe fald, der er tilknyttet til drænedes arealer, tages ud af vandområdeplanen.

En privatperson påpeger, at Surbækken har et ringe fald, hvorfor det ikke er realistisk at forbedre tilstanden uden uforholdsmæssigt store omkostninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar ovenfor og bemærker videre, at et vandområde kan udpeges som stærkt modificeret, hvis de ændringer af områdets fysiske udformning, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, vil have betydelige negative indvirkninger på miljøet generelt eller på visse menneskelige aktiviteter, og formålet med de menneskelige aktiviteter på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger ikke med rimelighed kan tilgodeses med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning.

Typologi 1-vandløb uden opfyldt miljømål for alle kvalitetselementer bør ikke omfattes af vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner mener, at type 1-vandløb uden opfyldt miljømål for alle kvalitetselementer er kunstige og derfor bør udgå af vandområdeplanerne.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab mener, at vandløb af typologi 1-bør udgå af vandområdeplanerne, med mindre der allerede er fuld mål opfyldelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svaret ovenfor om den gennemgang af alle vandløb med oplande under 10 km² som følger af Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatet kapitel om kriterier for udpegning af kunstige vandløb.

Typologi-inddeling

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund finder opdelingen af vandløb i seks typologier utilstrækkelig.

Danmarks Naturfredningsforening Aalborg foreslår, at typologi og vandområdeinddeling gøres mere operationel ved, at inddelingen også tager højde for forskelle i vandløbenes fysiske forhold og påvirkninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløb, der indgår i vandplanlægningen, vurderes ud fra oplandsareal, bredde og afstand til kilde. Bredden er vandløbsbredden, som måles i forbindelse med tilsyn og overvågning. Et vandløb typologiseres som den type, hvori flest komponenter falder.

Ved vandplanlægningen skal anvendes de tre størrelsestyper af vandløb, der fremgår af bekendtgørelse om basisanalyser, bilag 3.1.

I vandområdeplanerne 2015-2021 er vandområdeinddelingen justeret af hensyn til den fremtidige administration af vandområderne således, at vandområderne samles til færre – og dermed større – vandområder. Vandområderne fra vandplan 2009-2015 er sammenlagt med de tilstødende vandområder, hvis disse har samme karakterisering, typologi og målsætning. Der er foretaget en vurdering af sammenlægningen i forhold til de væsentligste påvirkninger. Vandområder mindre end ca. 500 meter er sammenlagt med tilstødende, længere vandområder uanset karakterisering, typologi og målsætning. Undtaget herfra er dog korte, små, selvstændige tilløb til sø og hav, der i sagens natur ikke har tilstødende vandområder.

Vandløb ud af vandområdeplaner pga. ukendt tilstand og omkostning til indsats

Sammenfatning af høringssvar

Herning-Ikast Landboforening ønsker vandløb ud af vandområdeplanerne, hvis der er ukendt tilstand på alle parametre, idet det vil blive dyrt at gennemføre indsatsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til mere udførlig tekst ovenfor om samme.

I henhold til miljømålsloven og lov om vandplanlægning er det Miljø- og Fødevarerministeriets ansvar at overvåge vandmiljøets tilstand. Dette sker aktuelt i regi af NOVANA-overvågningsprogrammet for perioden 2011-2015, der er målrettet efter at skabe et overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt at kunne bringe viden til udarbejdelse af vandområde- og Natura 2000-planer, herunder at kunne vurdere effekterne af de første vand- og Natura 2000-planer. NOVANA-overvågningsprogrammet er videreført til 2016 og revideres herefter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forventer, at gennemførelsen af overvågningsprogrammet frem mod næste vandområdeplan giver et dækkende billede af vandområdernes tilstand og udvikling, herunder hvor der i dag er ukendt tilstand.

Vandløb ud af vandområdeplaner pga. risiko for oversvømmede marker

Sammenfatning af høringssvar

Holstebro Struer Landboforening og Herning-Ikast Landboforening ønsker vandløb taget ud af vandområdeplanerne pga. risiko for oversvømmelse af marker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De faglige kriterier, som ligger til grund for den nuværende afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne, er baseret på et omfattende arbejde fra Aarhus Universitet og har været drøftet indgående i en arbejdsgruppe under det såkaldte Vandløbsforum. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Alle større vandløb indgår dog fortsat (opland større end 10 km²), og desuden medtages mindre vandløb, som på hovedparten af deres udstrækning opfylder miljømålet udtrykt ved DVFI og vandløb, der ikke er udpeget som stærkt modificerede, kunstige eller blød bund og som har gode faldforhold, høj grad af slyngning og høj værdi for fysisk indeks. Afgrænsningen af vandløb med et opland under 10 km² er således sket ud fra en konkret vurdering af vandløbenes naturværdi og potentiale herfor. Dertil kommer, at vandløb kan indgå såfremt de ligger mellem væsentlige vandområder, der opfylder kriterierne.

Det er som nævnt en del af Aftale om Fødevare- og landbrugspakke af december 2015, at alle vandløb med oplande under 10 km², der er omfattet af vandplanlægningen, skal gennemgås på baggrund af opdaterede faglige kriterier for, hvornår vandløb er flade, smalle, gravede eller har begrænset økologisk potentiale. Formålet er så vidt muligt, at få skilt de vandløb ud, der opfylder disse kriterier. Desuden skal der foretages en udpegnings af hhv. kunstige og stærkt modificerede vandløb på baggrund af foreliggende viden. Vandrådene får herefter til opgave ud fra deres lokale viden at melde tilbage, om de er enige i, at den opdaterede afgrænsning af vandløb (vandløbene omfattet af vandområdeplanerne) stemmer med de opstillede kriterier. Vandrådene kan desuden kvalificere udpegnings af kunstige og stærkt modificerede vandløb og kommentere på videreførte indsatser fra første planperiode. Arbejdet skal gennemføres frem mod 2018, og indtil da videreføres de nuværende ca. 19.000 km vandløb i vandområdeplanerne. Se endvidere afsnit ovenfor ”Typologi 1 vandløb ud af vandområdeplanerne”

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at de vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag. Selve restaureringen skal gennemføres i overensstemmelse med vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Vandløb udeladt af vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar

Vejen Kommune mener, at der er meget stor forskel på de vandløb, der indgår i vandområdeplanerne afhængigt af, om de oprindeligt var i henholdsvis tidligere Ribe

Amt eller tidligere Sønderjyllands Amt. I den sydlige del af Vejen Kommune (tidligere Sønderjyllands Amt) er der relativt store, brede vandløb, der ikke indgår i vandplanlægningen, mens der i den nordlige del (tidligere Ribe Amt) er en væsentlig højere detaljeringsgrad. Vejen Kommune vil hermed opfordre til, at der foretages en harmonisering af de vandløb, der indgår i planlægningen, for at opnå en ensartethed i opgaven.

Fredericia Kommune bemærker, at hvis det er et krav, at længden af vandløb omfattet af vandområdeplanerne ikke må øges, så indgår kommunen gerne i dialog med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) med ønsker om nye afgrænsninger af vandløb omfattet af vandområdeplanerne. Nye vandløb kan eksempelvis erstatte gamle i forholdet 1:1. Fredericia Kommune mener endvidere, at det er uklart, hvorvidt saltvandspåvirkede, nedre strækninger af vandløb er taget ud af vandområdeplanen. Hvis det er tilfældet, er det ikke sket konsekvent.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket mener, at vandløb som ikke er omfattet af vandområdeplanen har et forringet beskyttelsesniveau, hvorfor der i den kommende vandområdeplan bør fastsættes relevante miljømål for alle vandløb graderet efter type.

Det er Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjords opfattelse, at der ved udtagningen af en række vandløb er sket en markant forringelse af beskyttelsesniveauet for mange små vandløb. Foreningen opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til, at vandområdeplanerne kommer til at omfatte samtlige vandløb

Danmarks Naturfredningsforening finder det direktivstridigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har undladt at lade en meget stor del af de danske vandløb omfatte af vandområdeplanerne, da det er foreningens opfattelse, at vandrammedirektivet og dets guidelines ikke giver mulighed for at udelukke små vandløb fra direktivets beskyttelse, men at man af praktiske og herunder ikke mindst monitoringsmæssige grunde kan samle dem i grupper eller lade dem indgå som del af en større sammenhængende vandforekomst.

Langeland Kommune udtrykker bekymring for, at der ved udarbejdelsen af vandområdeplaner for perioden 2015-2021 stort set ikke er medtaget vandløb på Langeland. Det er kommunens opfattelse, at signalværdien i en udpegning er stor, idet det signalerer, at her er noget som, det er værd at passe på, kontra den manglede udpegning, som signalerer en ikke særlig stor naturværdi.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Formålet har været at få tilvejebragt et bedre grundlag for, at afgrænsningen af vandløb kunne ske på et ensartet grundlag og ud fra objektive og transparente naturfaglige kriterier.

Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj

naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks. Saltvandspåvirkede nedre strækninger indgår, såfremt de ellers opfylder ovenstående kriterier. Målsætningen i saltvandspåvirkede vandområder kan være justeret efter, at de netop er saltvandspåvirkede.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ” Typologisering og karakterisering af vandløb”.

De vandløb, som indgår i vandområdeplanerne, er udvalgt blandt de vandløb, som der foreligger data for, hvilket svarer til de vandløb, som var målsat i amternes regionplaner. Der kan derfor fortsat godt være en vis variation set i forhold til de tidligere amtsgrænser.

For de vandområder i Danmark, der ikke er målsat i vandområdeplanerne, varetages hensynet til tilstanden gennem myndighedernes administration af sektorlovgivningen.

Kunstige eller stærkt modificerede vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Nordfyns Kommune ønsker som udgangspunkt at alle vandløb karakteriseres som kunstige eller stærkt modificerede, indtil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har foretaget en teknisk undersøgelse af de enkelte vandløb, som kommunen herefter kan forholde sig til.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke i tilstrækkelig grad har undersøgt muligheden for lempelse af miljømål og dermed udpegning af vandområder til kunstige eller stærkt modificerede i tilfælde af, at vandløbsindsatser kræver uforholdsmæssige store omkostninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til kriterierne for udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til høringsnotatets kapitel herom.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endvidere til svar ovenfor om gennemgang af alle vandløb i vandområdeplanerne med oplande under 10 km² samt til svar om de faglige kriterier, der ligger til grund for den nuværende afgrænsning af vandløb.

Udpegning af blødbundsvandløb

Sammenfatning af høringssvar

Pumpelaugget Oksebækken, Ålauget for Tranemose Å, Kongsdal Gods og en række privatpersoner ønsker en del af en naturlig eller en naturlig vandløbsstrækning omklassificeret til blødbundsvandløb ud fra en af følgende begrundelser: 1) blødt bundsubstrat og/eller 2) ringe fald, 3) nedstrømsstrækning er også et blødbundsvandløb eller 4) strækningen er etableret for at afvande en mose.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Blødbundsvandløb omfatter visse mindre og naturlige vandløb, der på den overvejende del af sin længde har et naturligt ringe fald (< 0,1 - 0,5 ‰ afhængig af

vandløbsstørrelsen), ringe vandhastighed, og hvor bundsubstratet naturligt er blødt og overvejende organisk. Denne type vandløb er forholdsvis begrænset i sin udbredelse og omfatter primært vandløb i egne af landet, hvor terrænet naturligt er meget fladt, og hvor bunden er blød. Vandløbstypen omfatter ikke de nedre dele af større vandløb, hvor vandhastigheden er lav, og bunden naturligt er mere eller mindre blød.

Høringssvarene indeholder ikke konkrete oplysninger, der medfører, at de nævnte vandløb kan karakteriseres som blødbundsvandløb.

Vandløb med blød bund med i planerne

Sammenfatning af høringssvar

Herning-Ikast Landboforening ønsker, at nogle vandløb tages ud af vandområdeplanen, da de er karakteriseret som blødbundsvandløb. Det fremføres, at disse vandløb i langt de fleste tilfælde ikke burde være med i planerne, eller burde have ændret deres karakterisering (de er kunstige eller stærkt modificerede). Det påpeges også, at Aarhus Universitet har vurderet, at de interkalibrerede værdier for miljøtilstanden vedr. smådyrsfaunaen, udtrykt som DVFI, ikke kan anvendes for blødbundsvandløbene. Det er således overordentligt svært hvis ikke umuligt at fastsætte miljømål, vurdere afstand til målopfyldelse samt dosere indsatser for at sikre de ønskede forbedringer. Havde man anvendt alle økologiske parametre i forbindelse med udvælgelsen af vandløb, og ikke kun inkluderet DVFI, ville mange vandløb aldrig være taget med i planerne. Det gælder generelt for alle vandløb, men formentlig især for blødbundsvandløbene, hvor de grundlæggende fysiske forhold jo på forhånd er erkendt dårlige.

Vælges det alligevel at beholde nogle vandløb af denne type i planerne, skal der ske en interkalibrering med tilsvarende miljømål for blødbundsvandløb i andre EU-lande, der har valgt at tage blødbundsvandløb med i deres planer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til de fastsatte kriterier for afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne, indgår blødbundsvandløb enten fordi de har et opland over 10 km², eller fordi de forbinder to målsatte vandområder (vandløb, sø, marin). Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser videre til svar ovenfor under afsnittet "Typologi 1 vandløb ud af vandområdeplanerne" om de faglige kriterier, som ligger til grund for den nuværende afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne samt til svar om gennemgang af alle vandløb med oplande under 10 km², der er omfattet af vandplanlægningen, jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke.

På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb. Der vil derfor blive udarbejdet et nyt indeks specifikt målrettet blødbundsvandløb.

Visse vandløb er uden fiskeinteresser og målsættes derfor ikke for fisk. En udpegning af disse foretages med udgangspunkt i de tidligere amters vurdering af 'vandløb uden fiskeinteresser' i regionplanerne.

Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetselement ikke i sådanne. Det er således muligt at vurdere tilstanden i blødbundsvandløb på kvalitetselementerne fisk og vandplanter jf. ovenstående.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endeligt til svar i høringsnotatets kapitel om udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb.

Udtørrende vandløb

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner påpeger, at visse nærmere angivne vandløb tørrer ud med jævne mellemrum, hvorfor der ikke bør gennemføres fysiske indsatser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at lille vandføring i vandløbene primært vil påvirke fiskebestanden i vandløbene. Visse vandløb er uden fiskeinteresser og målsættes derfor ikke for fisk. En udpegning af disse foretages med udgangspunkt i de tidligere amters vurdering af 'vandløb uden fiskeinteresser' i regionplanerne.

Valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og DHI (for okker). Det er kommuner og vandråd, der ud fra deres lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram. Bl.a. på baggrund heraf er indsatsprogrammet fastlagt indenfor de politisk vedtagne rammer.

Inden en eventuel indsats gennemføres, skal en detaljeret forundersøgelse foretages, og kun såfremt det viser sig, at en indsats viser sig at være omkostningseffektiv, vil den blive gennemført. Se også svar i kapitel om vandløbsrestaurering.

Som en del af Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsning af vandløb med et opland under 10 km² og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018.

Private vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Gribskov Vandløbslaug ønsker ikke, at private vandløbsstrækninger medtages i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til ovenstående svar om de faglige kriterier, som ligger til grund for den nuværende afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne, samt til svar om gennemgang af alle vandløb med oplande under 10 km², der er omfattet af vandplanlægningen, jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke.

2.1.2 Typologisering og karakterisering af søer

Der er i alt modtaget 18 høringssvar, der omhandler typologisering og karakterisering af søer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Rudersdal, Silkeborg og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Sportsfiskerforbund,

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gudenåkomiteen og Nationalparkfond Thy.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Ønske om flere målsatte småsøer

Sammenfatning af høringssvar

Vejle Kommune, Rudersdal Kommune, Danmarks Naturfredningsforening (herunder lokalafdelingerne Aalborg, Nordjylland, Mariagerfjord og Limfjordsnetværket) og Hørsholm Sølaug bemærker, at det kun er søer over 5 ha, der er inkluderet i vandområdeplanen, og de opfordrer derfor til, at der udarbejdes konkrete målsætninger for det store antal søer under 5 ha, der ikke er målsatte. Flere fremhæver i den forbindelse niveauet i de tidligere regionplaner.

Vejle Kommune anfører, at en række mindre søer i dag er påvirket med spildevand fra enkeltejendomme, og at disse også er omfattet af vandrammedirektivet, mens Rudersdal Kommune anfører, at afgrænsningen af søer omfattet af vandområdeplanerne umiddelbart virker som en meget tilfældig afgrænsning, der ikke tager hensyn til de enkelte søers miljøforhold og eventuelle påvirkninger.

Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen foreslår, at vandområdeplanen medtager søer, der er målsat som badesøer i kommuneplanen, samt at disse omfattes af indsatsprogrammet med henblik på at få badevandsmålsætningen opfyldt med hensyn til både hygiejnisk kvalitet og forekomst af alger.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener heller ikke, at vandplanindsatsen for søer er ambitiøs nok. Der er mange søer under 1 ha, der har et stort behov for indsats, og hvor der som minimum kunne gøres en indsats mod fx udledning fra spredt bebyggelse, miljøfarlige forurenende stoffer fra bl.a. husholdninger og erhverv, samt påvirkning fra vandindvinding.

Hørsholm Sølaug påpeger, at ud Danmark i alt ca. 120.000 søer er 99,5 % småsøer og vandhuller på under 5 ha. De er således ikke omfattet af vandområdeplanerne, og sølauget bemærker, at alt vand i følge vandrammedirektivet skal leve op til målsætningen. Sølauget opfordrer derfor til, at man i fremtiden reducerer arealkravet og inkluderer også mindre søer i vandområdeplanerne. Disse søer udgør i mange tilfælde et vigtigt rekreativt element i lokalsamfundene.

Nationalparkfondens Thy's bestyrelse finder det uheldigt for kvaliteten i vandområderne i Nationalpark Thy, at færre søer målsættes i vandområdeplan 2015-2021 uden at god økologisk kvalitet allerede er opnået. Konkret peges bl.a. på en række søer under 5 ha, som var med i vandplaner 2009-2015. Bestyrelsen finder det således bekymrende, at tilstanden i nogle af Danmarks tidligere fineste klarvandede søer beliggende i Nationalpark Thy, som Førby Sø, Tvorup Hul og Possø igennem de senere år er blevet væsentligt forringet. Fonden forudser, at det kan betyde, at både fredede, sårbare og truede arter som Gulgrøn Brasenføde, Sortgrøn Brasenføde og Sylblad forsvinder i Nationalpark Thy, og henstiller derfor til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), at målsætningen om god økologisk tilstand fortsat søges opnået for de tidligere målsatte søer. Det foreslås, at viden og metoder opbygges inden næste generation vandområdeplaner med henblik på snarest muligt at opnå en god økologisk tilstand for søer i Nationalpark Thy.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I den konkrete planlægning 2015-2021 er medtaget alle søer over 5 ha, søer på 1-5 ha, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura2000-områder samt enkelte særligt værdifulde søer på 1-5 ha udenfor Natura 2000-områder. De øvrige søer, der er vurderet ikke at udgøre afgrænsede og betydelige mængder overfladevand, og som derfor ikke er omfattet af den konkrete planlægning og ikke har fået fastlagt et konkret miljømål, skal beskyttes og forbedres således, at miljømålene for de søer, der har fået fastlagt et konkret miljømål jf. bekendtgørelse om miljømål, ikke forhindres eller at søernes tilstand forringes.. I bekendtgørelsen om indsatsprogrammer fremgår: ”Statslige myndigheder, regioner og kommuner skal ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål, ikke forhindres”. Det er således korrekt, at der ikke i vandplanlægningen stilles direkte krav om forbedring af tilstanden i små søer, der ikke er omfattet af den konkrete planlægning. Der kan dog fx være situationer, hvor en lille sø, skal beskyttes mod forringelse og/eller forbedres af hensyn til andre overfladevandområder eller grundvandsforekomster, som er afgrænsede som selvstændige områder og omfattet af den konkrete planlægning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig ønsket om konkret målsætning og indsats i forhold til de små søer, der tidligere var omfattet af den konkrete planlægning, som rammesat ved de statslige vandplaner 2009-15.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil frem mod tredje planperiode 2021-2027 vurdere, om søer under 5 ha, som er badevandmålsat af kommunerne, skal have fastlagt et konkret miljømål og inddrages i den konkrete planlægning. Foreløbigt må det være op til kommunerne at sikre opfyldelse af badevandmålsætningen i de søer, som kommunerne har udpeget i kommuneplanerne.

Karakterisering af søer

Sammenfatning af høringssvar

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland bemærker, at mange danske søer er opstået ved udgravninger i forbindelse med råstofindvinding mm., og at det i planerne kun er søer, der på grund af deres udformning ikke forventes at kunne opnå god økologisk tilstand, der er identificeret som kunstige.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød undrer sig over, at tre søer (Strødam-Solbjerg- og Alsønderup Engso) anlagt med henblik på næringsstoffjernelse, er karakteriseret som naturlige, når de er kunstigt anlagt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kunstigt anlagte søer kan efter vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning udpeges som kunstige vandområder, forudsat at visse betingelser er opfyldt. En udpegning kræver først og fremmest, at ændringer af områdets fysiske udformning, der er nødvendig for at opnå god økologisk tilstand (set i forhold til det mest sammenlignelige naturlige vandområde) vil have betydelige negative indvirkninger på en række anvendelser, der har været tilsigtet med modificeringen/etableringen af vandområdet. Omvendt gælder derfor, at vandområder, der kan opnå god økologisk tilstand uden fysiske indsatser (der vil medføre betydelige negative indvirkninger på anvendelser knyttet til vandområdet), ikke udpeges som kunstige/stærkt modificerede vandområder.

I vandområdeplanen er følgende søer udpeget som kunstige: Søer, hvor en fysisk modifikation gør, at de fysiske forhold, fx brinkernes form og beskaffenhed, er årsag til, at god økologisk tilstand ikke kan opnås for alle kvalitetselementer.

2.1.3 **Typologisering og karakterisering af kystvande**

Der er i alt modtaget 12 høringssvar, der omhandler typologisering og karakterisering af kystvande.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia og Haderslev kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, DONG Energy, Dansk Akvakultur, Samsø Landboforening, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningen Nordjylland, LandboNord, og Landbrugsgruppen.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 4 enkeltpersoner.

Områder uden typologi

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia Kommune gør opmærksom på, at vandområdet syd for Høll og søen imellem Studsdal Bæk og Kolding Yderfjord ikke er typologiseret og dermed målsat i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdet syd for Høll er et unavngivet marint vandområde med forbindelse til Vejle Yderfjord, der ikke er angivet som en del af Vejle Yderfjord på MiljøGIS. Idet området er en del af Vejle Yderfjord, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning noteret oplysningen og ændret angivelsen i MiljøGIS, således at området er en del af Vejle Yderfjord.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at søen imellem Studsdal Bæk og Kolding Yderfjord har et areal, der er mindre end 5 ha, og at søen derfor ikke er typologiseret og målsat i vandområdeplanerne.

Ændringsforslag til typologi

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer anfører, at vandområdernes ydre grænse i forhold til den økologiske målsætning ifølge direktivet bør være én sømil-grænsen.

Dansk Akvakultur mener, at definitionen af "kystvande" i vandområdeplanen er i uoverensstemmelse med vandrammedirektivet. Dansk Akvakultur foreslår, at der indføres en ny type vandområde, defineret ved at være beliggende imellem 1 sømil fra kystlinjen og 1 sømil fra basislinjen. For dette vandområde foreslår man, at der fastsættes særligt lempelige vilkår for etablering af havbrug.

To privatpersoner stiller spørgsmålstejn ved, om Karrebæk Fjord, grundet fjordens lave saltholdighed overhovedet kan betragtes som en fjord.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at Halk Nor er målsat både som sø og som marint område.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at definitionen af kystvande er blevet præciseret i vandområdeplanen, så den bliver enslydende med definitionen i lov om vandplanlægning. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at kystvande er afgrænset med udgangspunkt i basislinjen, som fastlægges i Udenrigsministeriet. Afgrænsningen til havsiden af kystvandene er dog enkelte steder udvidet i forhold til basislinjen for at opretholde beskyttelsesniveauet for de områder, der tidligere var afgrænset som ansvarsområde for amternes vandplanlægning. Kystvande kan ifølge vandrammedirektivet ikke afgrænses til havsiden mindre end 1 sømil fra basislinjen. Målet om økologisk tilstand gælder inden for afgrænsningen af kystvandene, mens kravene til kemisk tilstand både gælder for disse områder samt for marint overfladevand beliggende mellem kystvandenes ydre grænse og 12-sømilgrænsen.

I forhold til Karrebæk Fjord bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at saliniteten i Karrebæk Fjord og Karrebæksminde Bugt er blevet målt systematisk hver fjortende dag siden 2011. Disse data viser, at den gennemsnitlige salinitet i overfladen af Karrebæk Fjord er ca. 10 ‰, mens den i Karrebæksminde Bugt er ca. 13 ‰. Til sammenligning kan det nævnes, at saliniteten i Østersøen øst for Falster typisk ligger omkring 8 ‰. Saltholdigheden i Karrebæk Fjord er således højere end saliniteten i Østersøen øst for Falster, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning betragter entydigt Karrebæk Fjord som en fjord/et marint område.

Halk Nor er et ferskvandsområde og dermed en sø, og området vil fremover udelukkende være målsat således. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning beklager uklarheden.

Ændringsforslag til vandområdegrænser

Sammenfatning af høringssvar

Samsø Landboforening og en privatperson mener, at farvandet omkring Samsø bør defineres som et selvstændigt vandområde, idet næringsstoffer udledt fra Samsø kun i mindre grad påvirker tilstanden i den øvrige del af vandområdet.

En privatperson mener, at grænsen imellem vandområde 206 (Smålandsfarvandet, Åbne del) og vandområde 38 (Guldborgsund) bør lægges tæt på Guldborgbroen, således at den del af vandområde 38, der ligger nord for Guldborgbroen, lægges ind under vandområde 206.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeinddelingen af kystvandene er foretaget som et led i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) basisanalyse med udgangspunkt i vandrammedirektivet, EU-guidelines samt miljømålsloven (nu lov om vandplanlægning). Antal og størrelser af vandområder er vurderet i denne forbindelse med udgangspunkt i regelsættets rammer. De grundlæggende kriterier for at fastlægge størrelsen af et vandområde er ifølge EU-reglerne, at der ikke må være forskel i typologi, mål eller tilstand indenfor et vandområde, samtidig med at underopdelinger skal være meningsfyldte i relation til opnåelsen af miljømålet for de pågældende områder. Disse kriterier har været anvendt i den foreliggende inddeling af kystvandområderne i Danmark.

Samsø afvander til vandområdet Aarhus syd, Samsø og Nordlige Bælthav, som er et åbent farvand. I et område af den type er det sjældent, at det alene er næringsstoffer udledt lokalt, som styrer miljøtilstanden lokalt. I områder af den type er man nødt til at tage højde for de næringsstoffer, der tilføres og fraføres med vand, der strømmer ind og

ud af området. Dette hensyn ville man skulle tage uanset, om området var underinddelt i flere mindre områder. En underinddeling af farvandet vil således ikke gøre nogen forskel i beregningen af målbelastning samt i forhold til et eventuelt indsatsbehov.

Årsagen til at grænsen imellem 206 (Smålandsfarvandet, Åbne del) og vandområde 38 (Guldborgsund) er placeret et stykke nord for Guldborg er, at der vurderes at være en negativ påvirkning af miljøtilstanden af det område, hvilket skyldes næringsstoffer, der er tilført vandområde 38 syd for Guldborgbroen. Når der er nordgående strøm i Guldborgsund, tilføres de næringsstoffer til området nord for Guldborgbroen, og strømforholdene er således grundlaget for placeringen af den nuværende grænse mellem de to vandområder.

Udpegning af skaldyrvande

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia Kommune bemærker, at der ved udpegningen af skaldyrvande er udeladt arealer, som anvendes til råstofindvinding og klappladser, undtagen et mindre område til råstofindvinding i Lillebælt. Halvdelen af denne råstofindvinding foregår dermed i et skaldyrvand, hvilket ikke virker hensigtsmæssigt.

Fredericia Kommune bemærker endvidere, at udpegningen ikke omfatter store dele af Kolding Fjord, herunder Gudsø Vig. Det er ikke indlysende, hvad der er årsag til dette, men om muligt ønskes Gudsø Vig omfattet af udpegningen.

DONG kommenterer afgrænsningen af de udpegede skaldyrvande og forudsætter, at der er tale om en fejl i angivelsen af skaldyrvande, da et værks kølevandskanal er medtaget som skaldyrvand. Værket har tilladelse til at udlede vand med højere temperatur end tilladt for skaldyrvande. DONG mener, at skaldyrvandene bør afgrænses i forhold til den tidligere blandingszone/det tidligere nærfelt og i forhold til Esbjerg Havn.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den gældende udpegning af skaldyrvande omfatter ikke størstedelen af Kolding Fjord, herunder Gudsø Vig. Disse områder er derimod omfattet af kort over muslingeproduktionsområder. Produktionsområderne håndteres af Fødevarestyrelsen og NaturErhvervstyrelsen under Miljø- og Fødevarerministeriet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er i gang med en revision af udpegede skaldyrvande, der vil blive afsluttet frem mod tredje planperiode 2021-2027. Når forslag til reviderede udpegninger foreligger, vil disse blive sendt i offentlig høring. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har foreløbigt foretaget en teknisk justering af afgrænsningen af udpegede skaldyrvande. Med justeringen fjernes en dobbeltdækning af beskyttelsen, der hvor udpegningen af skaldyrvandet alene er sket af hensyn til muslingespisende fugle, som er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder. Justeringen ændrer ikke beskyttelsen af de pågældende vandområders aktuelle tilstand eller beskyttelsesniveauet i øvrigt. Det justerede kort over skaldyrvande vil fremgå af MiljøGIS til vandområdeplanerne 2015-2021.

2.1.4 Afgrænsning af grundvandsforekomster

Der er i alt modtaget 23 høringssvar, der omhandler afgrænsning af grundvandsforekomster.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Allerød, Bornholm, Favrskov, Fredericia, Gladsaxe, Halsnæs, Herning, Hillerød, Holstebro, Horsens, Roskilde, Syddjurs, Viborg, Aalborg og Aarhus.

Desuden har Danmarks Naturfredningsforening indsendt høringsvar vedr. dette emne.

Endelig er der modtaget høringsvar vedr. dette emne fra 3 enkeltpersoner.

Drikkevand

Sammenfatning af høringsvar

En privatperson fremfører, at det ikke er formålstjenstligt at udlægge hovedparten eller store dele af Fyn som følsomt eller særlig følsomt drikkevandsområde, der skal beskyttes, når drikkevand til selv store byer, fx Fyns største by Odense, kan indvindes via ganske få boringer på ganske få hektar.

En anden privatperson angiver, at hvis hele arealet på 6,5 ha under Snareskovvej 1, Hovedgård, udpeges som drikkevandsinteresse, vil det forringe mulighederne for tilladelse til udspreddning af husdyrgødning på arealet, og derved forventet reducere værdien af jorden med ca. 50.000 kr./ha, i alt 325.000 kr.

Halsnæs Kommune ønsker en dialog med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) om udpegningsgrundlaget for "Områder med særlige drikkevandsinteresser" (OSD) i Hundested. Der er tale om en meget stor udpegningsområde, som bl.a. er baseret på en grundvandsindvinding, som tidligere var større, end indvindingen er i dag. Kommunen ønsker derfor en dialog om muligheden for at reducere OSD-området.

Tilsvarende ønsker Favrskov Kommune, at staten revurderer kommunens OSD-områder, og i den forbindelse tager højde for den langsigtede byudvikling i Kommuneplan 13 og det realistiske vandbehov i området.

Viborg Kommune undrer sig over, at der er betydelige områder, hvor der ikke findes grundvandsforekomster, men hvor der alligevel er udpeget OSD-områder, eller hvor der er vigtige kildepladser for almene vandværker. Kommunen opfordrer til, at udpegningen af grundvandsforekomster gennemgås og revideres i samarbejde med kommunerne.

Syddjurs Kommune foreslår, at OSD-området omkring Aarhus Lufthavn helt fjernes. Argumentet er, at nyere grundvandskortlægning stiller spørgsmålstegn ved, at lufthavnsområdet rummer en stor ressource (dybtliggende Saale-sand). Endvidere fremføres det, at området rummer en del kendte og ikke mindst ukendte forureningskilder, samt at selve driften af lufthavnen gennem årene har medført en del forurening af forskellig art som fx olieprodukter, pesticider og måske også flourholdige forureningsstoffer.

Syddjurs Kommune tager den nuværende udpegningsområde af OSD ved Balle og Hyllested til efterretning, men kommunen mener ikke, at der findes en strategisk grundvandsressource i området. Området ligger til dels i et nuværende og tidligere råstofindvindingsområde med mange kendte og ukendte forureningskilder, fx kortlagte Aarhus Amt forurening i de fleste opfyldninger med returjord.

Holstebro kommune anfører, at dele af den kortlægning, der er overdraget til kommunerne, er meget gammel og i flere tilfælde fra amternes tid. Desuden fremhæves det, at områdeudpegningen er fejlbehæftet. Kommunen bemærker ligeledes, at ikke alle indvindingsoplande, der er udpeget i forbindelse med den afgiftsfinansierede grundvandskortlægning, kan findes på Miljøportalen.

Gladsaxe Kommune ønsker, at udpegningen af Nitratfølsomme Indvindingsoplande (NFI) i kommunen bør fjernes fra de statslige vandplaner med den begrundelse, at udpegningen af NFI-områderne bygger på et for spinkelt grundlag, at udpegningen besværliggør/udelukker byudviklingen samt ændret arealanvendelse i NFI-områder, samt at kravene modarbejder muligheder for at gennemføre samfundsøkonomisk rentable løsninger i forhold til klimatilpasning i byområder.

En privatperson stiller sig kritisk overfor Viborg Amts udpegning af NFI-områder, sådan som den er beskrevet på side 18 i rapporten ”*Status for udpegning af nitratfølsomme indvindingsområder og indsatsområder mht. nitrat Amternes arbejde*”, som er udarbejdet af GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland).

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at der mangler en beskyttelse af de ikke-almene vandforsyningsanlæg på linje med den obligatoriske beskyttelse af almene vandforsyningsanlæg. Foreningen mener, at en beskyttelseszone på 25 meter vil være passende for de fleste husholdningsanlæg.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den statslige afgiftsfinansierede grundvandskortlægning kortlægger områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse.

Områder med særlige drikkevandsinteresser og Nitratfølsomme indvindingsoplande (NFI) udpeges i medfør af lov om vandforsyning i bekendtgørelse om udpegning og administration mv. af drikkevandsressourcer. Udpegningen er således ikke en del af vandplanlægningen, om end afgrænsningen af NFI vises i vandområdeplanerne.

Beskyttelsen af de ikke-almene og almene vandforsyningsanlæg hører under miljøbeskyttelsesloven § 21 og er således ikke en del af vandplanlægningen.

Forurenede grundvandsforekomster

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia Kommune fremfører, at udpegningen af en grundvandsforekomst i Fredericia/Erritsø er forkert. Kommunen mener, at afgrænsningen af denne er meget tvivlsom, fordi forekomsten er forurenede. Udpegningen er ifølge Fredericia Kommune tilsyneladende baseret på indvindingen fra Kongens Port Vandværk, som blev lukket i 2010. Årsagen til lukningen var delvist forekomst af BAM i to af borerne.

En privatperson fremfører, at det ikke er relevant at udpege grundvandsdepoter i nærheden af vedkommendes ejendom og heller ikke relevant at foretage beskyttelse heraf, fordi grundvandet omkring ejendommen allerede er ødelagt og ubrugeligt. Det anføres således, at der i en grundvandsboring kun 300 meter fra ejendommen er fundet pesticidrester (angiveligt fra en tidligere planteskole), og at boringen derfor er lukket.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Afgrænsningen af grundvandsforekomster tager ikke stilling til forureningsstatus, men er alene baseret på hydrogeologisk viden. Se Troldborg m.fl.: ”*Afgrænsning af grundvandsforekomster. Tredje revision af grundvandsforekomster i Danmark*”. GEUS-rapport 2014/58, som kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

Basisanalyse og vandplan 2009-2015

Sammenfatning af høringsvar

Danmarks Naturfredningsforening og en privatperson fremfører, at det er kritisabelt, at grundvandsforekomsterne er blevet ændret imellem udarbejdelsen af basisanalysen og vandområdeplanerne. Der foreligger altså ikke en basisanalyse for de grundvandsforekomster, som indgår i vandområdeplanerne.

Foreningen og privatpersonen fremfører i den forbindelse, at størstedelen af alle terrænnære grundvandsforekomster i basisanalysen er angivet som værende i ringe kemisk tilstand, mens det ikke er tilfældet i vandområdeplanerne. Således angives i basisanalysen, at meget store dele af det helt terrænnære grundvand er nitratbelastet og ofte også forurenede med pesticider. Det er således foreningen og privatpersonens opfattelse, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) med den gennemførte revision af grundvandsforekomsterne og den tilhørende tilstandsvurdering tilsidesætter beskyttelsen af de terrænnære magasiner. De terrænnære magasiner anvendes typisk til indvinding af drikkevand i landområderne, og de er essentielle for grundvandsafhængige terrestriske økosystemer og for vandområder, der får tilført grundvand.

Herning Kommune, Horsens Kommune og Aarhus Kommune noterer, at antallet af grundvandsforekomster er reduceret betydeligt mellem første generation vandplaner og vandområdeplanerne, og at størrelsen af de enkelte forekomster følgelig er øget. Kommunerne gør derfor opmærksom på risikoen for, at lokale problemer med udtørring af små vandløb med høj eller god økologisk tilstand ikke vil fremgå af tilstandsvurderingen. Det skyldes, at tilstandsvurderingen af grundvandsforekomster foretages ved at se på den gennemsnitlige værdi i hele forekomsten. Horsens Kommune oplyser, at der i vandplan 2009-2015 var problemer i de terrænnære grundvandsforekomster i den vestlige del af kommunen, mens der i vandområdeplanerne er "god tilstand" i de nu sammenlagte forekomster. Horsens kommune spørger derfor, om det alene er sammenlægningen af grundvandsforekomsterne, der giver et mere positivt billede af tilstanden, eller om der har været anvendt andre data til de nye kort.

Aarhus Kommune påpeger, at der i grundvandet i Aarhus er konstateret mange overtrædelser af drikkevandskvalitetskravet for pesticider, uden at dette kan ses i tilstandsvurderingen. Kommunen påpeger, at samme problematik gør sig gældende for de kvantitative tilstandsvurderinger.

I lighed hermed fremhæver Hillerød Kommune og Roskilde Kommune, at den nye afgrænsning af grundvandsforekomster i vandområdeplanerne gør det vanskeligt at afgøre, hvorvidt der er sket en forbedring/målopfyldelse af grundvandsforekomsten i forhold til Vandplan 2009-15. Hillerød Kommune angiver tillige, at det ikke er muligt at overskue, hvilke grundvandsforekomster der er påvirket, fordi de ID-numre, som optræder i MiljøGIS, ikke kan findes i vandområdeplanen.

Fredericia Kommune fremhæver, at der er en risiko for, at punktkilder overses, når den kemiske tilstand af grundvand vurderes på oplandsniveau. Kommunen opfordrer til, at en hensigtsmæssig metodik til vurdering af de store forurenings betydning for målopfyldelsen for samtlige recipienter fastsættes som et led i regionernes arbejde frem mod 1. januar 2019

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den nye afgrænsning af grundvandsforekomster er sket ud fra et ønske om at sikre en endnu højere grad af national ensartethed og bygger på hydrogeologiske principper.

GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) vurderer, at typologiseringen af grundvandsforekomsterne til brug vandområdeplanerne er baseret på veldefinerede principper, som også tager hensyn til eventuel kontakt til terrænoverfladen, jf. GEUS-rapport 2014/58 ”*Afgrænsning af grundvandsforekomster. Tredje revision af grundvandsforekomster i Danmark*”.

Metoder og data til kemiske tilstandsvurderinger af grundvandsforekomster fremgår af GEUS-rapport 2014/78 ”Grundvandets kemiske tilstandsvurdering. Vandområdeplan 2015-2021 - data og metodevalg”. Metoder og data til kvantitative tilstandsvurderinger af grundvandsforekomster fremgår af GEUS-rapport 2014/74 ”Implementering af modeller til brug for vandforvaltning. Delprojekt: Effekt af vandindvinding og af DCE-rapporten Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand”.

Rapporterne kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside om vandområdeplanerne www.svana.dk

I perioden mellem udarbejdelsen af basisanalysen og udarbejdelsen af tilstandsvurderingen til vandområdeplanerne er der indhentet ny viden. Tilstandsvurderingerne bygger således på et mere omfattende grundlag end basisanalysen.

Der optræder ikke ID-numre i selve vandområdeplanerne af hensyn til læsevenligheden. ID-numre fremgår af MiljøGIS, bekendtgørelse om miljømål og bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

Det er regionerne, der er den ansvarlige myndighed i forhold til jordforureninger. Med ændring af jordforureningsloven 1. januar 2014 skal regionerne nu også systematisk finde frem til de jordforureninger, der kan true grundvand, vandløb, søer, fjorde og kystvande samt de internationale naturbeskyttelsesområder. Opgaven skal være gennemført inden 1. januar 2019 og løses ved hjælp af en screeningsundersøgelse. De jordforureninger, der her udpeges, vil danne grundlag for regionernes videre indsats, hvor jordforureninger undersøges, og hvor der ryddes op, hvis de truer dyre- og plantelivet.

Afgrænsning af dybe og regionale grundvandsforekomster

Sammenfatning af hørings svar

Aalborg Kommune spørger, hvor en dyb grundvandsforekomst defineres - udover at forekomsten ikke har kontakt til overfladevand. Kommunen spørger samtidig, hvordan det bør påvirke kommunens behandling af indvindingstilladelser, hvis en grundvandsforekomst er kategoriseret som en dyb forekomst. Kommunen angiver, at det kan være svært at vurdere, om en konkret grundvandsforekomst har kontakt til overfladevand mm., og dermed om en konkret indvinding vil påvirke overfladevandområder.

Favrskov Kommune fremfører, at det er forkert, at der i kommunen kun er udpeget regionale grundvandsforekomster, hvilket indebærer at alle kommunens sand- og kalkmagasiner skulle være i kontakt med vandløb, søer eller vådområder. Det er ikke kommunens erfaring og desuden ikke i harmoni med resultater af grundvandskortlægningen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De fleste grundvandsforekomster består af flere magasiner. Dybe forekomster indeholder ikke magasiner med kontakt til et af overfladevandstemaerne. Tilladelse til vandindvinding må ikke medføre, at et givent vandløb ikke kan opnå/bevare miljømålet

om god økologisk tilstand. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder på at kvalificere det faglige grundlag til brug for vurdering af vandindvindings påvirkning af den økologiske tilstand i vandløb. Se yderligere i høringsnotatets kapitel om vandindvinding og kommunal praksis. Regionale forekomster består af mindst et magasin med direkte kontakt til et af overfladevandstemaerne, og hvor det samlede overfladeareal er større end 250 km². Regionale forekomster kan således rumme magasiner, der ikke er i direkte kontakt med overfladevand.

Opdeling af grundvandsforekomster

Sammenfatning af høringssvar

Bornholms Regionskommune opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at opdele grundvandsforekomst ”DK_3.1_7_386” i to separate grundvandsforekomster hhv. ”Nexø, Smålyngen, og Sømarken”, som indvinder i sandsten, og ”Robbedale og Stampen”, som indvinder fra Robbedaleformationen. I forlængelse heraf opfordrer kommunen til, at den kemiske tilstand for grundvandsforekomsten Robbedale ændres til ringe kemisk tilstand i vandplanområdeplan 2015-2021 for Bornholm. Argumentet er, at grundvandskortlægning har givet supplerende viden om den kemiske tilstand af grundvandsforekomsterne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som bemærket ovenfor er den nye afgrænsning af grundvandsforekomster sket ud fra et ønske om at sikre en endnu højere grad af national ensartethed. Afgrænsningen bygger på hydrogeologiske principper, jf. GEUS-rapport 2014/58 ”Afgrensning af grundvandsforekomster. Tredje revision af grundvandsforekomster i Danmark”, som kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside om vandområdeplanerne www.svana.dk

Andet

Sammenfatning af høringssvar

Region Syddanmark undrer sig over de to nye betegnelser ”Beskyttede drikkevandsforekomster” og ”Grundvandsforekomster”, som ikke er defineret. Regionen opfordrer til, at der anvendes allerede eksisterende betegnelser. Regionen henviser til jordforureningslovens § 6, hvor betegnelserne er: ”Område med særlige drikkevandsinteresser” og ”Indvindingsopland for et alment vandforsyningsanlæg”.

Fredericia Kommune mener, at udpegningen en grundvandsforekomst DK_1.11_456_23 under Fredericia/Erritsø er meget tvivlsom. Udpegningen som grundvandsforekomst bør derfor slettes og miljømålet for den kemiske og kvantitative tilstand udgå.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til betegnelsen ”Beskyttede drikkevandsforekomster” henvises til vandrammedirektivet artikel 7 og vandrammedirektivets bilag IV stk. 1 nr. i). I forhold til betegnelsen ”Grundvandsforekomster” henvises til vandrammedirektivet artikel 2 stk. 11) og 12).

Den kemiske tilstand for grundvandsforekomst DK_1.11_456_23 under Fredericia er ”ukendt” på baggrund af, at tilstanden for alle kemiske stoffer er ”ukendt”. Der er ikke fastlagt konkrete indsatser for forekomstens kemiske tilstand. Den kvantitative tilstand for grundvandsforekomst DK_1.11_456_23 under Fredericia er ”god”. Derfor er der ikke fastlagt indsatser for forekomstens kvantitative tilstand.

2.2 **Påvirkning**

2.2.1 **Miljøfarlige forurenende stoffer**

Der er i alt modtaget 17 høringssvar, der omhandler miljøfarlige forurenende stoffer.

Høringssvar er modtaget fra Fredericia kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Landbrugsgruppen, Danish Crown, DONG Energy, Dansk Energi og Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 11 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

Danish Crown oplyser, at virksomheden udleder spildevand, der stammer fra rengøring på slagterierne. Virksomheden hæfter sig ved, at der er fokus på specifikke miljøfarlige forurenende stoffer, og at stofferne i vandområdeplanerne er udspecificerede, når det gælder spildevand, mens der ved "virksomheder" i vandområdeplanernes tabel 2.2. er angivet, at stofferne afhænger af produktionen. Det er Danish Crowns opfattelse, at gældende vilkår i miljøgodkendelser og spildevandstilladelser ikke vil blive berørt af vandområdeplanerne, og at det udelukkende er de stoffer, der er nævnt i bilag til vandrammedirektivet, der vil blive stillet krav om i fremtidige spildevandstilladelser med henvisning til vandområdeplanerne. Landbrug & Fødevarer fremfører samme synspunkt. Danish Crown oplyser desuden, at virksomheden gerne vil i dialog om planerne i forhold til spildevandsudledninger m.v.

DONG Energy, Thermal Power (DONG) konstaterer, at der på MiljøGIS ikke i alle tilfælde er registreret udledninger eller zoner, der angiver udledninger til vandmiljøet, og DONG oplyser, at de gerne bidrager med informationer, så zonerne kan indtegnes.

DONG bemærker endvidere, at der ikke er udpeget blandingszoner i vandområdeplanerne for Sjælland og Jylland/Fyn, og at det i første generation vandplaner fremgår, at der vil blive set på behovet for at udpege blandingszoner. Det fremgår ikke i anden generation vandområdeplaner, om retningslinje 13 og 14 i første generation vandplaner fortsat er gældende for myndighedernes administration. DONG mener der bør udpeges blandingszoner ved alle DONGs værker, såfremt dette er tilfældet. Dansk Energi mener desuden, at der, i det omfang de tidligere retningslinjer 13 og 14 fortsat ligger til grund for administration af miljølovgivningen, fortsat bør udpeges blandingszoner ved alle danske kraftværker. Alternativt bør der udpeges en anden type zone, således at kraftværker fortsat har mulighed for udledning af kølevand.

DONG konstaterer, at begrebet "nærfelter" ikke anvendes mere. DONG ønsker begrebet bibeholdt for at angive, at en ekstra termisk påvirkning er mulig i et område. DONG oplyser, at nærfelterne ved DONGs udledninger blev udlagt grundet tilladelse til udledning af kølevand efter Miljøstyrelsens vejledning nr. 2/1983. DONG nævner Skærbækværket som eksempel på, hvorledes "temperatur-nærfelter" blev udlagt, herunder hvis der er sammenfald mellem et nærfelt og et område udpeget som skaldyrvand. DONG har desuden en række konkrete kommentarer og spørgsmål til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) MiljøGIS-registrering af bl.a. nærfelter og blandingszoner ved virksomhedens kraftværker (Asnæsværket, Kundbyværket, Masnedøværket, Stignæsværket, Avedøreværket, Studstrupværket, HC Ørstedsværket, Svanemølleværket, Esbjergværket, Skærbækværket og Enstedværket).

Vedrørende kølevand mener Dansk Energi, at implementeringen af vandområdeplanerne ikke bør kompromittere værkernes anvendelse af kølevand. Dansk Energi mener, at det er af stor betydning for driften af de danske kraftværker, at de i regionplanerne udpegede vandområder, betegnet ”nærfelter”, bibeholdes således, at det tydeligt fremgår, at en ekstra påvirkning er mulig i dette område. Dansk Energi oplyser, at de udpegede nærfelter ved kraftværkerne skyldes den termiske påvirkning af vandområdet som følge af udledning af kølevand.

DONG bemærker, som Dansk Energi, at det ikke fremgår klart, hvad begrebet ”lempede målsætninger” er erstattet med. DONG mener, at det skal fremgå, at der kan være lempede målsætninger ud for et kraftværk. Det undrer endelig DONG, at hele Esbjerg Havn har miljømålet ”god kemisk tilstand”, når der tidligere var områder med lempede målsætninger. DONG spørger, hvad det betyder for miljømålet, at der er en undtagelse i form af udskydelse af tidsfristen.

En privatperson foreslår endeligt, at påvirkninger fra miljøfremmede stoffer undersøges, fx fra Cheminova.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Naturstyrelsens bemærker til Danish Crown, at indsatsen overfor de miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at berørte miljømyndigheder skal foretage en vurdering af mulige kilder i de områder, hvor miljøkvalitetskrav er overskredet. fx De berørte miljømyndigheder skal efterfølgende om nødvendigt, hvis der er hjemmel hertil i den pågældende sektorlov, revidere meddelte godkendelser og tilladelser, så gældende miljøkvalitetskrav kan overholdes. Det er miljømyndigheden, der i forbindelse med udledningstilladelser vurderer, om der for de enkelte virksomheder er behov for at stille krav til konkrete stoffer, jf. bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer og havet. Eventuelle skærpede krav vil meddeles inden for rammerne af sektorlovgivningen.

Vedr. blandingszoner bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at blandingszoner kan udlægges af miljømyndigheden i forbindelse med en udledningstilladelse, evt. ved revision af en eksisterende tilladelse, hvis miljøkvalitetskravet for et kemisk stof ikke kan overholdes ved udløbet (se FAQ om blandingszoner på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside). Når der udlægges en blandingszone skal miljømyndigheden, jf. bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer og til havet underrette Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om blandingszonens lokalisering og udstrækning samt om hvilke foranstaltninger, der er truffet med henblik på at mindske udstrækningen af blandingszonen. På den baggrund kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning inddrage oplysningerne i vandplanlægningen. En udlagt blandingszone er ikke at betragte som en undtagelse fra miljømålene, og en udlagt blandingszone må derfor ikke forringe berørte vandområders aktuelle tilstand eller forhindre berørte vandområder i at nå de fastlagte miljømål.

Begrebet ”nærfelter” eksisterer ikke længere i lovgivningen, og i forhold til DONGs bemærkninger til de enkelte kraftværker kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at der ikke findes grundlag for udlægning af nærfelter. Miljømyndigheden kan i forbindelse med en miljøtilladelse udlægge en blandingszone, hvis miljøkvalitetskravene ikke kan overholdes ved udledningsspunktet, og udlægningen af blandingszonen ikke i øvrigt forringer tilstanden eller forhindrer målopfyldelse for berørte vandområder. Endeligt skal udlægningen af zonen opfylde bestemmelserne for

blandingszoner i bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet.

Ved udledning af kølevand vil der være et opblandingsområde, hvor temperaturen fraviger fra temperaturen i vandområdet, der udledes til. Det accepteres, at opblandingsområdet vil have en øget temperatur under forudsætning af, at opblandingsområdet udgør en mindre del af det samlede vandområde, og således ikke forringer berørte vandområders aktuelle tilstand eller forhindrer, at de fastlagte miljømål nås. Det forudsættes derfor, at udledningen ikke medfører, at der uden for opblandingsområdet findes temperaturniveauer, der hindrer, at værdierne for de typespecifikke biologiske kvalitetsparametre kan overholdes. Miljømyndigheden skal vurdere omfanget af et temperaturopblandingsområde. Dette kan ske i forbindelse med, at der skal gives en udledningstilladelse eller ved en revision af en eksisterende tilladelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at miljømålene gælder for vandområder, der indgår i vandplanlægningen. Er et vandområde påvirket af menneskelig aktivitet således, at miljømålet for området ikke er opnået, skal der iværksættes foranstaltninger, der sikrer, at målet nås. Alternativt skal den manglende målopfyldelse håndteres inden for rammerne af de eksisterende undtagelsesmuligheder. Det fremgår af MiljøGIS, at den kemiske tilstand nær Esbjerg Havn er markeret ”ikke god”, fordi de målte koncentrationer af BDE (bromerede flammehæmmere) overstiger gældende miljøkvalitetskrav. Ved en ”ikke-god”-tilstand stilles der krav til de berørte miljømyndigheder om at foretage opsporing af kilder til de forurenende stoffer, som hindrer opfyldelse af miljømålet, og om nødvendigt revidere meddelte godkendelser og tilladelser, således at tilstanden kan være god til 2021. Tidsfristen for målopfyldelse udskydes således.

Påvirkninger fra miljøfarlige forurenede stoffer indgår allerede som en del af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings overvågning og vandplanlægning. I henhold til bekendtgørelse om basisanalyse indsamler og opbevarer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplysninger om type og omfang af betydelige menneskeskabte belastninger, som vandområderne kan blive udsat for. Oplysningerne skal navnligt omfatte vurdering og identifikation af betydelig punktkildeforurening samt vurdering og identifikation af betydelig forurening fra diffuse kilder. Vandområdeplanerne indeholder i henhold til bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner et resumé af betydelige belastninger og påvirkninger af overfladevandets og grundvandets tilstand fremkaldt af menneskelig aktivitet. I henhold til overvågningsbekendtgørelse (bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand, beskyttede områder og naturovervågning i internationale naturbeskyttelsesområder mv.) udformes det nationale overvågningsprogram bl.a. således, at resultaterne herfra kan danne grundlag for en vurdering af tilstanden for vandområderne, og stoffer, der overvåges for, er udvalgt på baggrund af bl.a. forpligtelser, viden om stoffernes anvendelse i Danmark og udledning fra rensningsanlæg. Det revurderes jævnligt, hvilke stoffer der overvåges.

En øget påvirkning fra fx miljøfarlige forurenende stoffer skal som udgangspunktet vurderes ud fra de faktiske forhold i et vandområde på det tidspunkt, hvor en tilladelse skal træde i kraft. Det kan også være nødvendigt at vurdere konsekvensen af længere tids påvirkning, fx kumulative effekter så som koncentrationer af stoffer i sedimenter.

2.2.2 Punktkilder

Der er i alt modtaget 19 hørings svar, der omhandler punktkilder.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Fredericia, Ishøj, Nordfyn, Silkeborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danish Crown, DONG Energy, Dansk Energi, Dansk Miljøteknologi, Havelse Ålaug, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland og Landbrug & Fødevarer.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 2 enkeltpersoner.

Virksomheder

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Energi bemærker, at deres forståelse er, at afsnit 6.1.3 i vandområdeplanerne, og § 4 i udkast til bekendtgørelse om miljømål, åbner op for, at der potentielt vil kunne øges for udledningen af kvælstof per år på landsplan i år 2021, når indsatserne i anden planperiode samt baseline 2021 er gennemført. Dansk Energi mener, at vandområdeplanerne bør muliggøre, at der kan søges om nye tilladelser til udledninger af kvælstofholdigt spildevand, også inden baseline 2021 og indsatserne i anden planperiode er gennemført, og at der specielt bør være fleksibilitet i forhold til ansøgninger, hvor udledningstilladelsen først tages i brug i slutningen af anden planperiode eller i tredje planperiode. Denne fleksibilitet omkring nye udledninger er ifølge Dansk Energi afgørende i forbindelse med den igangværende biomassekonvertering af flere kraftværker i Danmark.

DONG Energy (DONG) mener, at det bør inddrages i vurderingerne, at fx biomassekonvertering kan medføre øget kvælstofudledning fra kraftværkerne. Det er DONGs holdning, at dette bør vurderes dels i en samfundsmæssig kontekst dels i en tidsmæssig og geografisk kontekst.

DONG bemærker endvidere, at virksomheden forudsætter, at den i vandområdeplanernes beskrevne spildevandsindsats ikke retter sig mod allerede etablerede og godkendte spildevandsudledninger fra fx industrien.

Dansk Energi og DONG mener, at det i vandområdeplanerne ikke fremgår, om en øget påvirkning af vandmiljøet skal ses i relation til den faktiske påvirkning på tidspunktet for afgørelsen. Dansk Energi og DONG mener, at dette i så fald vil kunne medføre, at virksomheders indsats for at minimere en miljøbelastning i tiden op til en ansøgning om godkendelse til nye aktiviteter eller udvidelser af eksisterende aktiviteter, kan medføre forringede muligheder for at øge miljøpåvirkningen efterfølgende. Dansk Energi og DONG bemærker, at det formentlig ikke er hensigten, da det efter Dansk Energis opfattelse kan reducere virksomhedernes incitament til frivillige miljøforbedringer. Dansk Energi og DONG mener på denne baggrund, at en øget påvirkning derfor bør ses og vurderes i forhold til længere tids påvirkning.

Danish Crown bemærker, at de gældende vilkår i miljøgodkendelser og spildevandstilladelser efter virksomhedens opfattelse ikke vil blive berørt af vandområdeplanerne. Virksomheden udtrykker samtidig bekymring for, om vandområdeplanerne kan give problemer i forhold til at ændre eller udvide produktionerne pga. myndighedskrav til spildevandsudledninger, som – på trods af anvendelse BAT – begrænser, fordyrer eller helt umuliggør dette. Landbrug & Fødevarer bemærker, at organisationen har en forventning om, at der ikke med hjemmel i vandområdeplanerne vil blive stillet skærpede krav til fødevarerens spildevandsudledninger, og Landbrug & Fødevarer anmoder om at blive orienteret hurtigst muligt, såfremt Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning

(tidligere Naturstyrelsen) vurderer, at der med henvisning til vandområdeplanerne kan være et behov for at skærpe udledningskravene. Landbrug & Fødevarer opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at sikre, at vandområdeplanerne ikke bidrager til yderligere begrænsninger for fødevarerhvervet, ved fx at reducere i eksisterende udlednings- eller tilslutningstilladelser.

I forbindelse med eventuelt skærpede krav til de kommunalt ejede spildevandsforsyninger gør Landbrug & Fødevarer desuden opmærksom på, at en lang række af fødevarer virksomhederne afleder deres spildevand til disse forsyninger. Det betyder, at stigende omkostninger for de offentligt ejede spildevandsforsyninger, fx i form af nye miljø- og servicemål som følge af vandområdeplanerne, vil have negative økonomiske konsekvenser for fødevarerhvervet. For at undgå en urimelig byrdefordeling af omkostningerne til spildevandsforsyningerne mener Landbrug & Fødevarer, at det bør sikres, at udgifter forbundet med indsatser efter vandområdeplanerne udelukkende opkræves via trin 1 i spildevandsbetalingen.

Fredericia Kommune bemærker, at der findes en række erhvervs virksomheder med mindre udledninger til vandløb og kystvande, fx erhverv med vaskepladser og tankgårde, og at der på nuværende tidspunkt ikke findes et samlet overblik over disse kilder.

Fredericia Kommune oplyser desuden, at A/S Dansk Shell har fået udarbejdet en frivillig afværgeplan/plan for forureningshåndtering for Shells Havneterminal på Skanseodden, og at undersøgelser har vist, at der sker udsivning af olieprodukter til Lillebælt fra Shells arealer. Fredericia Kommune foreslår, at Shell-arealet fremgår af temaet om påvirkninger (eller indgår i et særskilt tema over jordforurening), selv om der er tale om en passiv udsivning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Efter vandrammedirektivet skal forringelse af vandforekomsternes aktuelle tilstand forebygges, og påvirkninger som forhindrer, at berørte vandforekomster ikke har en tilstand, der svarer til vandrammedirektivets mål om god tilstand, herunder bl.a. god økologisk tilstand, skal som udgangspunkt nedbringes til et niveau, der ikke forhindrer målopfyldelse. Der er med vandplanlægningen som omhandlet i vandområdeplanerne 2015-2021 lagt en plan for, hvornår og hvordan, målet skal nås. Alle de bindende miljømål og indsatser, herunder brug af undtagelser, er politiske beslutninger, der afspejler regeringens ambitioner på vandområdet, idet regeringen har forholdt sig til planernes forventede økonomiske og miljømæssige konsekvenser.

Vandplanlægningen er baseret på en række faktuelle oplysninger om tilstand og belastningsforhold, herunder kvælstofbelastning baseret på overvågningsresultater fra det nationale overvågningsprogram NOVANA. Yderligere er der på baggrund af modelberegninger foretaget en fastlæggelse af overfladevandområders målbelastning, som udtrykker den mængde kvælstof, som et vandområde kan tilføres og samtidig opfylde målet om god økologisk tilstand. Indsatsbehovet er beregnet ved differencen mellem den eksisterende belastning og målbelastningen under inddragelse af baselineeffekten af bl.a. allerede iværksatte indsatser og strukturudvikling.

De beregnede kvælstofindsatsbehov knytter sig alene til den danske andel af et konstateret behov for at reducere kvælstofbelastning af kystvandområder.

Oplysninger om tilstand, belastning og indsats samt de underliggende detaljer fremgår af vandområdeplanerne og det tilknyttede grundlag i form af bekendtgørelser, vejledninger, dokumentationsmateriale og MiljøGIS. Miljømyndighederne skal som led

i deres administration af udledningstilladelser benytte disse oplysninger om de berørte vandforekomster.

Som udgangspunkt vil enhver mertilførsel af kvælstof til overfladevandområder, hvor der skal ske reduktion af kvælstof, modvirke målopfyldelse. Det betyder, at mertilført kvælstof vil medføre behov for en tilsvarende yderligere reduktion.

Vandplanlægningen giver på baggrund af det naturvidenskabelige grundlag og modelberegninger det bedste bud på fastlæggelse af de faktuelle oplysninger og det kvælstofniveau, som vil understøtte en tilstand, der svarer til god økologisk tilstand for de forskellige typer af kystvandområder. Det vil dog ikke kunne udelukkes, at der i konkrete tilfælde alligevel vil kunne ske yderligere udledning, fx grundet særligt robuste lokale forhold eller i tilfælde, hvor der sker en så ubetydelig udledning, at effekten i vandområdet ikke kan registreres ved målinger. Dette erkendes i betragtning af, at der i forbindelse med fastlæggelse af tilstand, opgørelse af belastningsforhold samt beregning af indsatsbehov altid knytter sig en vis usikkerhed, herunder også, at den naturlige variation i nedbørsforhold og strømforhold har betydning.

Vandrammedirektivet forpligter medlemslandene til at træffe alle de nødvendige og rimelige foranstaltninger, og disse skal være egnede og tilstrækkelige til at nå direktivets miljømål. Medlemslandene må bl.a. ikke meddele tilladelse til enkelte projekter, der hindrer eller medvirker til at hindre, at målene nås, medmindre der kan indrømmes en fravigelse efter direktivets artikel 4.7 (lov og vandplanlægning § 13 og bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 7) om bl.a. ændringer af overfladevandområdets fysiske (hydromorfologiske) karakteristika og nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter. Dette er fastslået af EU-Domstolen i sagen C-461/13 (Præjudiciel forelæggelse: Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV mod Bundesrepublik Deutschland, Procesdeltager: Freie Hansestadt Bremen).

Før der kan gives tilladelse til merudledning skal det altid selvstændigt sikres ved en konkret vurdering af de lokale miljøvirkninger af de enkelte påvirkninger eller projekter, at merudledning ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, væsentligt kan påvirke de arter eller naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for eventuelle berørte Natura 2000-områder, jf. habitatbekendtgørelsens § 6. Hvis en væsentlig påvirkning ikke kan udelukkes, skal der gennemføres en konsekvensvurdering, som skal kunne dokumentere, at der ikke sker en skade på Natura 2000-området (omvendt bevisbyrde), før der kan gives tilladelse.

Der henvises nærmere til § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer og den til hørende vejledning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan overfor DONG bekræfte, at vandområdeplanernes spildevandsindsats ikke retter sig mod industrielle udledninger.

I forbindelse med Landbrug & Fødevarers anbefaling om, at det kun er virksomheder, der betaler vandafledningsbidrag i henhold til trappemodellens trin 1 i bekendtgørelse om fastsættelse af den variable del af vandafledningsbidraget m.v., der skal deltage i dækning af spildevandsforsyningsselskabers udgifter til opfyldelse af vandområdeplanernes miljømål, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at spildevandstakster ikke er omfattet af høringen.

Til Fredericia Kommunes høringssvar vedrørende udledninger fra mindre erhvervsvirksomheder, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det er

miljømyndighederne (for mindre virksomheder i udgangspunktet kommunerne), der er ansvarlige for, at udledningsoplysninger er opdateret i PULS.

I henhold til ændring af jordforureningsloven den 1. januar 2014 er det regionerne, der systematisk finder frem til de jordforurenninger, der kan true vandløb, søer, fjorde og kystvande samt de internationale naturbeskyttelsesområder. Opgaven skal være gennemført inden 1. januar 2019 og løses ved hjælp af en screeningsundersøgelse. De jordforurenninger, der her udpeges, vil danne grundlag for regionernes videre indsats, hvor jordforurenninger undersøges og ryddes op, hvis de truer dyre- og plantelivet. Den videre indsats i vandområdeplanerne igangsættes derfor i perioden fra 2021 til 2027 efter regionernes screeningsundersøgelser mv., og er rettet mod opfyldelse af miljømålene i den tredje vandplanperiode. Det er på nuværende tidspunkt uvist, hvor stor en kilde jordforurenninger er til belastning med miljøfarlige forurenende stoffer af overfladevandområder. Det vides derfor heller ikke, hvor stor en virkning indsatsen over for jordforurenninger vil have på miljøtilstanden. Indsatsen vil dog sikre, at en mulig kilde til overskridelserne kan bremses. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan for kortmateriale over jordforurenninger henviser til Danmarks Arealinformation, der indeholder løbende opdateringer om jordforurenninger.

Regnbetingede udledninger

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Miljøteknologi mener, at et væsentligt argument for en forstærket spildevandsindsats målrettet de regnbetingede udløb er, at det ifølge foreningen i dag er "gratis" for de kommunale vandselskaber at lade urensset spildevand løbe ud gennem de regnbetingede udløb, mens der skal betales afgift for det spildevand, der passerer gennem renseanlægget. Dansk Miljøteknologi foreslår på den baggrund en ny incitamentsstruktur til håndtering af de regnbetingede udløb, hvor der betales afgift af de mængder fosfor, kvælstof og organisk materiale, der passerer gennem de regnbetingede udløb. Foreningen anfører, at dette også vil være helt i tråd med forurenere betaler-princippet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig Dansk Miljøteknologis synspunkt. Gennemførelse af de foreslåede tiltag kræver en politisk beslutning, men Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det indgår som et led i Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015, at Miljø- og Fødevarerministeriet skal søge at indgå en aftale med Kommunernes Landsforening om et generelt fokus på spildevandsudledninger fra renseanlæg og regnbetingede udledninger, idet kommunerne har mulighed for selv at prioritere en indsats i forhold til renseanlæg og spildevandsoverløb uafhængigt af vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker samtidig, at afgifter til udledning af spildevand ikke er omfattet af høringen af vandområdeplanerne

Vandområdeplanens indhold

Sammenfatning af høringssvar

Til vandområdeplanernes tabel 2.1 vedrørende typer af påvirkninger i vandløb, bemærker Fredericia Kommune, at der i kommunen er relativt mange befæstede arealer, hvilket betyder, at nedbøren ledes direkte til vandløb, hvor der opstår hydraulisk overbelastning af vandløb, der løber gennem by- og erhvervsområder. Kommunen anfører, at der således ikke bare er tale om en stofpåvirkning af vandkvalitet, men en dimensionsøgende påvirkning alene på grund af vandmængderne (fysisk påvirkning, som ikke er listet i tabellen), fordi vandets naturlige transportvej er ændret.

Til vandområdeplanens tabel 2.2 vedrørende påvirkninger der kan forårsage, at miljømålet for et vandområde ikke opfyldes, opfordrer Fredericia Kommune til, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) overvågning tager højde for de relevante punktkilder ved vurdering af recipienters målopfyldelse.

Til vandområdeplanens tabel 2.3 vedrørende punktkildebelastning for forskellige typer af påvirkninger og forventet baseline for 2021, bemærker Fredericia Kommune, at det ikke ses af tabellen, om statens opkøbsordning af ferskvandsdambrug er medregnet. Kommunen oplyser, at ordningen forventes at medvirke til et fald i belastningen i 2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig oplysningerne fra Fredericia Kommune. På baggrund af resultaterne fra overvågningen vurderes den hydraulisk belastning generelt ikke at være årsag til manglende målopfyldelse i vandløb, men Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at den hydrauliske belastning kan være medvirkende årsag til en manglende målopfyldelse i nogle lokale områder. Da tabel 2.1, med udgangspunkt i de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, viser en oversigt over betydelige påvirkninger, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke tilføjet hydrauliske belastning under fysisk påvirkning.

Til Fredericia Kommunes høringssvar angående vandområdeplanernes tabel 2.2 og tilrettelæggelsen af overvågningen, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at tabellen oplister de stoffer, hvor der er særlig sandsynlighed for, at udledninger kan give anledning til, at miljømålet ikke kan opfyldes. Stofferne er allerede omfattet af et eller flere af NOVANAs delprogrammer, og i det omfang, der er fastsat miljøkvalitetskrav for stofferne, indgår de i tilstandsvurderingerne af vandområderne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at opkøb af dambrug er beskrevet som et virkemiddel med en effekt på 10 t fosfor og 80 t kvælstof i vandområdeplanerne, men idet effekten af vandområdeplanernes indsatser ikke indgår i baseline 2021, afspejles vandområdeplanernes opkøbsordning ikke i tabel 2.3. Dog er effekten af opkøbsordningen i 2014 og 2015 indregnet i tabellens baseline 2021 på lige vilkår med effekten af indsatser i vandplaner 2009-2015.

Andet

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson bemærker, at rensningsanlæggene fra Ringsted Kommune, Sorø Kommune og Næstved Kommune lovligt kan udlede urensset spildevand i Karrebæk Fjord 10 – 11 gange årligt, alt efter nedbør, og at tungmetaller og kolibakterier derved kan ødelægge åer og vandløb og dermed Karrebæk Fjord. Fra tresserne til op i firserne blev Ydernæsområdet i Karrebæk Fjord ifølge høringssvaret brugt som losseplads, hvorfor det menes, at det i dag er en forureningsbombe. På denne baggrund stilles en række konkrete spørgsmål, herunder hvor mange målinger af milligram kvælstof pr. liter vand, der er foretaget i Karrebæk Fjord i de sidste fem år, der kan begrunde, at der ikke kan gødes efter planernes behov.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

Da de konkrete stillede spørgsmål ikke relaterer sig til høringen af vandområdeplanerne, besvares de ikke i denne sammenhæng, men Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forstår høringssvaret som en kritik af kravene om reducerede gødkningsnormer, der var gældende på høringstidspunktet. Med Aftale om Fødevare- og landbrugspakke af december 2015 blev det besluttet, at der skal ske en bæredygtig forøgelse af råvaregrundlaget, samt sikres gode rammevilkår for landbruget, som gør

det muligt, at erhvervet kan arbejde sig ud af krisen. Derfor er aftaleparterne enige om at erstatte de hidtidige generelle regler med målrettede indsatser og målrettet regulering. Parterne er således enige om, at udfase reduktionen af kvælstofnormerne, og udfasningen planlægges at ske med 2/3 hurtigst muligt i indeværende dyrkningssæson 2015/16 og den resterende 1/3 i dyrkningssæsonen 2016/17.

MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar

Havelse Ålaug bemærker, at mange ejendomme er markeret som "ukloakeret" på MiljøGIS på trods af, at der er etableret en lovlig lokal rensning af spildevand. Havelse Ålaug mener, at fejlen er så omfattende, at temalaget bør tages ud af kortgrundlaget.

I forhold til MiljøGIS spørger DONG om, hvorvidt "separatkloakerede områder" også omfatter udledning af overfladevand fra kystnære befæstede arealer, hvor vandet ledes til recipient via kloak. DONG oplyser, at der på nogle af DONGs værker er flere af sådanne udledninger, og DONG spørger, hvorvidt disse vil fremgå med flere prikker eller blot en enkelt tilknyttet virksomhedens adresse. DONG bemærker, at det er væsentligt, at det erkendes, at en prik kan dække over flere udledninger.

DONG ønsker desuden svar på, hvorvidt tilladelser til udsivning fra depoter vil være en del af "industri med særskilt udledning, afværge mm", og i givet fald bør tilladelserne efter DONGs opfattelse fremgå af GIS-kortene som egne udledninger.

Nordfyns, Middelfart, Kerteminde, Ærø, Odense og Svendborg kommuner mener, at MiljøGIS-temaet for den spredte bebyggelse virker uoverskueligt, og at der ligger et stort arbejde for kommunen i at lokalisere nye områder og andre ændringer i forhold til tidligere planer. På den baggrund ønsker kommunerne, at der tillige med signaturen for renseklasserne også er forskellige signaturer (og evt. på hvert sit kortlag) for den plan det enkelte opland er udpeget på baggrund af. Svendborg, Middelfart og Kerteminde Kommune ønsker desuden mulighed for at få vist et separat lag med de oplande i regionplanerne, der er udgået i hhv. vandplan 2009-2015 og vandområdeplanen med hver sin signatur, meget gerne med oplysninger via informationsknappen med begrundelsen herfor. Ligeledes ønsker Middelfart og Kerteminde kommuner mulighed for, fx via en særlig signatur og/eller et separat kortlag på MiljøGIS, at se, hvilke ændringer der er i indsatsen overfor regnbetingede udløb (tilkomne samt udgåede vandløbsstrækninger/udløb) siden vandplan 2009-2015, og gerne med oplysning om begrundelsen for evt. udgået vandløbsstrækning via informationsknappen på MiljøGIS.

Vordingborg Kommune bemærker, at det virker utroværdigt, at der er datarester i kortmaterialet omkring renseklasser i MiljøGIS.

En privatperson mener, at kortet på MiljøGIS over ukloakerede ejendomme ikke stemmer overens med de reelle forhold. Ligeledes bemærker Ishøj Kommune, at der på MiljøGIS ses flere ukloakerede ejendomme i Ishøj og Vallensbæk kommuner til trods for, at alle ejendomme i Vallensbæk Kommune er separatkloakerede, og at der kun er tre ejendomme i Ishøj Kommune, der ikke er kloakerede. Endvidere oplyser Fredericia Kommune, at da visningen af ukloakerede ejendomme i MiljøGIS omfatter ejendomme, som er kloakeret i 2008, må udtrækket enten være gammelt eller fejlbehæftet. Da der løbende er kloakeret ejendomme, svarer registreringen ikke til den aktuelle situation.

DONG nævner i sit høringssvar flere konkrete kølevand- og spildevandsudledninger, som ifølge DONG er markeret med en forkert placering på MiljøGIS. Desuden nævner DONG, at der er udløb fra markdræn fra konkrete anlæg.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig Havelse Ålaugs synspunkt vedrørende visningen af kloakerede ejendomme, men styrelsen har vurderet, at korttitlen ikke er misvisende, da kortet reelt viser ejendomme, der ligger i ukloakerede oplande.

De regnbetingede udløb i MiljøGIS til forslag til vandområdeplanerne er angivet på baggrund af oplysninger i den fælles offentlige database "PULS". Databasen rummer alle private og offentlige regnbetingede udledninger, der er omfattet af en udledningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1 (eller tilsvarende vilkår i miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5).

I MiljøGIS under temaet "Vp2 – påvirkninger og arealanvendelse", "Regnbetingede udløb" og "Udløb fra separatkloakerede områder" vises private væsentlige udledninger af overfladevand samt væsentlige udledninger af overfladevand fra spildevandsplanens separatkloakerede områder. På kortet vises udledningsspunktet, hvilket derfor betyder, at en virksomhed kan have tilknyttet flere prikker på kortet, hvis virksomheden har flere udløb fra fx befæstede arealer.

I MiljøGIS under temaet "Vp2 - påvirkninger og arealanvendelse" og "Industri m.m." vises væsentlige særskilte udledninger af processpildevand, vand fra afværgeforanstaltninger, kølevand og lignende, der er omfattet af en udledningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1 (eller tilsvarende vilkår i miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5). På kortet vises udledningsspunktet, hvilket derfor betyder, at en virksomhed kan have tilknyttet flere prikker på kortet, hvis virksomheden har flere udløb. Udsivning fra forurenede grunde, depoter m.m. er ikke omfattet af en udledningstilladelse eller lignende og ikke vist i temaet.

I relation til Nordfyns, Middelfart, Kerteminde, Ærø, Odense og Svendborg kommuners synspunkt om MiljøGIS, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning noteret sig synspunkterne. Styrelsen er dog samtidig af den opfattelse, at MiljøGIS i dag viser den information, der er nødvendig for kommunernes gennemførelse af spildevandsindsatsen og finder derfor ikke anledning til at ændre visningen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker til Vordingborg Kommunes kommentar om datarester i kortmaterialet, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning nu har fjernet datarester i kortmaterialet.

Til hørings svar vedrørende visning af kloakerede ejendomme på MiljøGIS bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at kortet over ukloakerede ejendomme viser et punkt for hver ejendom, som ikke tilsluttet et kloaksystem med efterfølgende fælles rensning. Punktet viser ejendommens beliggenhed og ikke spildevandsanlæggets placering eller udløbspunkt. Oplysningerne stammer fra udtræk fra BBR-registeret i 2012.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at tilladelsesmyndigheden indberetter oplysninger om udledningsspunkter fra kølevand- og spildevandsudledninger til PULS, hvorfra styrelsen henter sine oplysninger til vandområdeplanernes MiljøGIS. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at markdræn er omfattet af reglerne i vandløbsloven, og er derfor ikke vist som en punktkilde i MiljøGIS.

Ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse

Sammenfatning af høringssvar

Silkeborg Kommune bemærker, at der i forbindelse med udregning af omkostningseffektivitet kan fjernes væsentlige mængder af fosfor og miljøfremmede stoffer ved spildevandsrensning i det åbne land, og kommunen mener, at yderligere overvejelser om konsekvenser af udledning af utilstrækkelig rensset spildevand fra spredt bebyggelse bør fremgå af vandområdeplanen.

Vordingborg Kommune bemærker, at der er områder, hvor der ikke er rensekrav, men hvor spildevandsudledningen sker i vandløb, der leder igennem områder med rensekrav. Vordingborg Kommune ønsker i den forbindelse svar på, hvordan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) forholder sig til dette, og hvilket rensekrav der skal gives.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Princippet bag vandområdeplanernes indsatser er at få mest miljø for pengene. Derfor er vandområdeplanernes indsatsprogram den mest omkostningseffektive sammensætning af tiltag til opnåelse af vandområdernes mål. Vandområdeplanens spildevandsindsatser er fastsat med det primære mål at reducere udledningen af organisk stof til vandløb, der ikke opfylder miljømålet. Spildevandsindsatsen er således udpeget på baggrund af en faglig vurdering af, at det pågældende vandløb er forurenet af spildevand i et sådant omfang, at vandområdeplanernes mål ikke kan opfyldes uden en supplerende spildevandsindsats. Det forventes, at der forud for vandområdeplanerne for tredje planperiode vil blive foretaget en vurdering af, om yderligere spildevandsindsatser af hensyn til fx søer vil være et omkostningseffektivt virkemiddel.

Ved afgrænsning og placering af vandområdeplanernes renseklassesoplande er det vurderet, at spildevandsudledninger fra ejendomme indenfor oplandenes afgrænsning var årsagen til, at konkrete delstrækninger af vandløbene ikke opfyldte målsætningen. Det blev samtidig vurderet, at forbedret spildevandsrensning på disse ejendomme var tilstrækkeligt for at opnå målopfyldelse i vandløbene.

Hvis kommunerne vurderer, at spildevandsudledninger fra ejendomme beliggende udenfor afgrænsningen af eksisterende renseklassesoplande er årsag til, at der ikke kan opnås målopfyldelse i konkrete delstrækninger af vandområdeplanernes vandløb, så skal kommunerne påbyde de pågældende ejendomme at forbedre spildevandsrensningen i et omfang, der sikrer målopfyldelse.

2.2.3 Diffus belastning

Der er i alt modtaget 19 høringssvar, der omhandler diffus belastning.

Høringssvar er modtaget fra Vejle kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Formandskabet for KKR Nordjylland, Gudenåkomiteen og Patriotisk Selskab.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 11 enkeltpersoner.

Kvælstof som miljøproblem

Sammenfatning af høringssvar

Enkelte privatpersoner fremfører, at de ikke ser et fagligt belæg for sammenhængen imellem mængden af gødning, der tilføres marker, og de koncentrationer, der måles i drænvandet fra markerne. En privatperson argumenterer for, at koncentrationerne i det drænvand, der forlader vedkommendes jorde ligger langt under kravet til drikkevand. Det menes, at det godt gør, at det heller ikke kan udgøre et problem for den fjord, der ligger nedstrøms jorden.

En anden privatperson gør opmærksom på, at der ikke er nogen afledning af vand til vandløb fra vedkommendes jorde. Det synes ubegrundet, hvorfor gødsningen af jorden skal reduceres, når det tab af kvælstof, der måtte ske fra jordene, vil ske til grundvandet. Når der kan pumpes vand af drikkevandskvalitet op fra grundvandet under vedkommendes jord må kvaliteten deraf være tilstrækkelig god til det formål. Derfor virker det urimeligt, at skulle underlægges restriktioner i tildelingen af kvælstofkvoter.

En privatperson finder det urimeligt at blive pålagt restriktioner for gødsning på dyrkningsfladen, idet der allerede i dag ikke er en nævneværdig udledning af kvælstof fra jordene, da hovedparten af drænene fra jordene leder vandet til våde enge.

En privatperson gør indsigelse mod eventuelle krav til reduktion af fosfortilførslen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kvælstofindholdet i vandmiljøet er afhængigt af den anvendte mængde kvælstofgødning i landbruget. For vandløb i små oplande er der ved målinger observeret et signifikant fald specielt fra slutningen af 90'erne og frem som følge af kvælstofreguleringen. I dag, hvor landbrugsbidraget er faldet markant, udgør dette ca. 70 % af den samlede kvælstoftilførsel på landsplan. Der vil være forskel på, hvor stor en andel af kvælstof fra markerne, der når frem til vandløb, men set i gennemsnit for et opland viser målinger, at der er en sammenhæng imellem mængden af tilført kvælstof og mængden af kvælstof i vandløbene.

Selvom koncentrationen af kvælstof i drænvand ikke overstiger kravet til drikkevand, kan dette alligevel udgøre et problem i forhold til miljøforholdene i overfladevand. I forhold til miljøpåvirkningen af overfladevand er det den samlede mængde af kvælstof der tilføres recipienten, der er afgørende. En lav koncentration kan således resultere i en stor belastning af recipienten, hvis vandafstrømningen er tilsvarende høj.

Der vil ske en vandafstrømning fra marker, selvom der ikke er vandløb eller dræn på marken. Vandet siver via grundvand til overfladevand nedstrøms. Grundvand kan være mere eller mindre nitratholdigt afhængigt af, hvilken kvælstofreduktion der sker, efter vandet har forladt rodzonen, og indtil det når frem til overfladevandet. Det grundvand, der evt. pumpes op til drikkevand, har ikke nødvendigvis samme nitratindhold, som det, der løber videre ud i et vandløb. Drikkevand pumpes ofte op fra dybere liggende grundvandsmagasiner, hvor der kan være et relativt lavt nitratindhold.

Den generelle regulering, der sker i landbruget i dag, tager sigte på, at der både skal ske en beskyttelse i forhold til belastningen af overfladevand og grundvand. En del af nedsivningen fra markerne vil fortsætte til grundvandet. I den generelle regulering indgår ikke en vurdering af, om nogle arealer fx afvander til våde enge, hvor der kan ske en kvælstofomsætning.

Der er med aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 besluttet, at de reducerede kvælstofnormer ophæves.

Dyrkningsbidraget ønskes opgjort for fosfor

Sammenfatning af høringssvar

Vejle Kommune og Gudenå komitéen ønsker en opgørelse af dyrkningsbidraget for fosfor identisk med den for kvælstof.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der for fosfor ikke er foretaget en specifik opgørelse af bidraget fra landbruget.

2.2.4 Okker

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler okker.

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest har indsendt høringssvar vedr. dette emne.

Okkerfældningsbassiner

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest bemærker, at grødefyldte okkerfældningsbassiner vil være en omkostningseffektiv løsning for de omkringliggende landbrug.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at okkeranlæg allerede indgår som virkemiddel i vandområdeplanen 2015-2021, og at vandrådene har haft mulighed for at komme med forslag til placering af disse.

2.2.5 Fysiske forhold vandløb

Der er i alt modtaget 7 høringssvar, der omhandler fysiske forhold vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Faaborg-Midtfyn og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Akvakultur og Åråd Østerå.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Rammer for påvirkning af vandføringsevne og vandstand

Sammenfatning af høringssvar

Åråd Østerå anfører, at det ikke tydeligt fremgår af vandområdeplanerne, indenfor hvilke rammer vandføringsevne og vandstand i vandløbene må påvirkes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det generelt er kommunerne, der som vandløbsmyndighed via regulativer, godkendelse af konkrete projekter m.v., fastlægger rammerne for vandafledning i vandløbene.

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering. Heraf fremgår, at der skal

udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet eventuelt påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Udvælgelse af vandløb ud fra fysiske forhold

Sammenfatning af høringssvar

Centrovic, Fyns Familielandbrug, Landbrug & Fødevarer og Patriotisk Selskab anfører, at metoden til udvælgelse af vandløb er stærkt kritisabel, idet det er vigtigt at tage afsæt i vandløbets hydromorfologi og/eller fysiske forhold.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til svar i afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Hævning af bundkoter

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson anfører, at hævnning af bundkoter vil betyde væsentlige oversvømmelser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering. Heraf fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet eventuelt påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune påpeger, at der i MiljøGIS ikke findes en oversigt over påvirkningen af vandføringen i vandløb, hvilket der bør være af hensyn til overudnyttelse af vandressourcen i vandløb. Aalborg Kommune anfører ligeledes, at der i MiljøGIS ikke

findes en oversigt over de fysiske påvirkninger i vandløb, bortset fra spærringer. De fysiske påvirkninger bør opdateres og kvantificeres i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og noterer sig i den forbindelse de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

2.2.6 Havne, klapping, sejlads, fiskeri, akvakultur og øvrigt

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler havne, klapping, sejlads, fiskeri, akvakultur og øvrigt.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Esbjerg, Holstebro og Varde.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, Vejle-Fredericia Landboforening, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, DONG Energy og Danske Havne.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Trawlfiskeri

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at bundskrabende fiskeredskaber udgør en trussel mod god økologisk tilstand i kystvandene og henviser til Natura2000-basisanalyser samt basisanalysen for den danske havstrategi og beklager, at problemstillingen efter foreningens opfattelse ikke adresseres tydeligere i vandområdeplanerne 2015-2021.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger videre, at det er afgørende, at bundtrawl ikke sker i fremtiden, hvor ålegræs potentielt har mulighed for udbredelse, og hvor ålegræssets dybdeudbredelse dermed kan påvirkes. Tilsvarende bør gælde for makroalgerne, der er tilknyttet den hårde stenbund.

Analyser udført af Aarhus Universitet vedrørende effekter af trawlfiskeri taler efter Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse alene for, at fiskeriet skal ændres betydeligt i retning af brug af skånsomme fiskeredskaber. Foreningen efterlyser endvidere overbevisende vurderinger af, hvad bundtrawlende aktivitet betyder for frigørelsen af de store puljer af næringsstoffer, som ligger i havbunden, samt effekterne her.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der er ved forskningsinstitutionerne DTU Aqua, Danmarks Tekniske Universitet, og Aarhus Universitet, gennemført analyser af erhvervsfiskeriets påvirkning af miljøtilstanden i kystvandene. Således har Aarhus Universitet og DTU Aqua i samarbejde undersøgt effekten for bundfauna og ålegræs af fiskeri med bundskrabende redskaber (herunder muslingeskrabere) i perioden 2006 - 2013.

Resultaterne viser, at der i forhold til ålegræs ikke foregår trawlfiskeri i betydende omfang på dybder, der kunne hindre en fortsat udbredelse af ålegræsset til dybder, som svarer til miljømålet om god økologisk tilstand.

Analysen af de 18 stationer, hvor bundfauna i de indre danske farvande blev undersøgt, viser, at trawlfiskeri påvirker bundfaunaens artsrigdom negativt. Nogle af disse stationer ligger i områder omfattet af vandrammedirektivet. Det er ikke direkte undersøgt om, trawlfiskeriets påvirkning afspejler sig i den tilstandsklassifikation, som pt. foreligger for bundfaunaen (DKI). En afklaring heraf forudsætter derfor yderligere forskningsbaseret udredning.

Generelt er arealpåvirkningen fra trawlfiskeri på vanddybder under 15 meter, som udgør den væsentligste del af vandrammedirektivets område, dog meget lav. Desuden tages der i forvaltningen af trawlfiskeri højde for, at der indenfor vandrammedirektivets område kun trawlfiskes i begrænset omfang.

Muslingefiskeri

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Odsherred mener, at indsatsen til reduktion af udledning af næringsstoffer fra land ikke medfører en forbedring af miljøtilstanden, hvis skrabning af muslinger i Isefjorden fortsætter og ikke erstattes af dyrkning af muslinger på liner. Dette gælder ikke blot Isefjorden, men alle danske områder, hvor der skrabs muslinger eller foregår et intensivt trawlfiskeri. Danmarks Naturfredningsforening Odsherred mener, at næringsstofomsætningen i fjordene er ændret drastisk pga. iltvind og muslingeskrab.

Vejle-Fredericia Landboforening fremfører, at miljømålet i Vejle fjord primært er baseret på, at ålegræsset skal udvikle sig til 6,1 meter i inderfjorden og 8,4 meter i yderfjorden. Som den væsentligste indsatsfor at opnå dette foreslås en reduktion af kvælstofudledning til fjorden. Landboforeningen sammenholder dette med, at der er foretaget fiskeri med muslingeskrab på dybdegrænser på 4 meter i Vejle Fjord frem til 2007. Vejle-Fredericia Landboforening pointerer, at sker der muslingeskrab bare hvert 10. år, vil ålegræsset ikke kunne brede sig til dybere områder. Muslingeskrab kan forårsage skade på ålegræsbestande gennem fysisk påvirkning af både voksne planter, skud, frøspirede planter samt frøpuljen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker indledningsvist, at NaturErhvervstyrelsen er den myndighed, der udsteder tilladelser til fiskeri. Som en del af den danske fiskeripolitik skal muslingeskrab og produktion af muslinger i Danmark være bæredygtigt og leve op til EU's miljødirektiver. I Natura 2000-områder er der særlige beskyttelsesbehov for udpegede naturtyper og arter. Som ansvarlig for fiskerireguleringen, er det Miljø- og Fødevarerministeriets opgave at sikre balancen mellem erhvervets udviklingsmuligheder og hensynet til miljøet. Muslingefiskeriet og anden muslingeproduktion må ikke være en hindring for, at der kan opnås gunstig bevaringsstatus for de udpegede naturtyper og arter i Natura 2000-områder.

Ved udstedelse af tilladelse til muslingefiskeri tages der højde for ålegræssets aktuelle og potentielle udbredelse. Fiskeri må kun foregå på vanddybder højere end ålegræssets maksimale udbredelse i et vandområde plus en meter yderligere, der fungerer som bufferzone, hvis der ikke foreligger detaljeret kortlægning af ålegræsset i området. I områder hvor ålegræssets udbredelse er kortlagt detaljeret, udlægges der et sammenhængende areal inklusiv bufferzone til beskyttelse af ålegræsbedene, hvor fiskeri er forbudt. Der er således en generel nul-tolerance for i forhold til påvirkning af

ålegræs, så vandområdeplanernes mål for udbredelse kan opnås. Vanddybden hvor fiskeri må foregå justeres efterhånden som betingelserne for ålegræssets potentielle udbredelse forbedres ved bedre sigtddybde. Det sikres altså, at fiskeriet ikke foregår på arealer, hvor ålegræsset vokser eller er tæt på at etablere sig.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i forhold til Vejle Fjord endeligt oplyse, at der ifølge NaturErhvervstyrelsen ikke har været et aktivt muslingefiskeri i fjorden siden 2007.

Akvakultur

Sammenfatning af høringssvar

Vejle-Fredericia Landboforening undrer sig over, at Dansk Skaldyrcenter, DTU Aqua, anbefaler, at der ikke anlægges muslingeopdrætsanlæg på vanddybder under 5 meter i inderfjorden og under 6 meter i yderfjorden, når miljømålet for ålegræssets udvikling er henholdsvis 6,1 og 8,4 meter.-Dette i lyset af, at dybdegrænsen for ålegræssets udbredelse i Vejle fjord i dag er 3,8 meter i inderfjorden og 5,1 meter i yderfjorden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

NaturErhvervstyrelsen har oplyst Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), at man ved placering af et muslingeopdrætsanlæg ser på en række parametre, herunder ålegræssets tilstand, ålegræssets miljømål, sejlruter mv. Ved placering af anlæg tages der højde for den årlige variation i ålegræssets aktuelle udbredelse. Muslingeopdrætsanlæg kan på den baggrund placeres på vanddybder lavere end miljømålsdybden. Det afgørende er, at et opdrætsanlæg ikke er til hinder for en fortsat udbredelse af ålegræsset til miljømålsdybden. Som ved muslingefiskeri er der således en generel nul-tolerance i forhold til påvirkning af ålegræs, så vandområdeplanernes mål for udbredelse af ålegræs kan nås.

Klapning og aktivitetszoner

Sammenfatning af høringssvar

Danske Havne pointerer, at sediment og sedimenthåndtering ikke er en kilde til forurening, idet der blot flyttes rundt på materialerne. Danske Havne pointerer videre, at et bedre havmiljø kun kan opnås ved at bekæmpe forurening ved kilden, og således ikke ved at begrænse sedimenthåndtering og klapning.

Danske Havne fremfører desuden, at fleksibiliteten i vandområdeplanerne i forhold til havnenes udvikling og udvidelsesmuligheder er begrænset. Der bør være rum for oprensning og uddybning, ligesom der bør være plads til fornuftige metoder til at flytte sedimentet, også i form af klappladser og spulefelter. Hensynet til vandmiljøet og hensynet til mulighederne for den søbårne gods- og passagertransport skal ifølge Danske Havne vejes bedre op mod hinanden, idet sejladsen langs de danske kyster udgør væsentlige samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige interesser.

Danske Havne støtter udpegningen af aktivitetszoner ved havne, sejlrander og klappladser, men pointerer, at det er nødvendigt, at aktivitetszonerne har en placering, udstrækning og funktion, der giver mulighed for fortsat havnedrift og -udvikling. Danske Havne påpeger en række usikkerheder vedrørende udpegningskriterierne og processen. Danske Havne håber og forventer, at arbejdet med udlægning af aktivitetszoner og blandingszoner afspejles klart i de endelige vandområdeplaner. Danske Havne mener endeligt, at der i forhold til miljømålsbekendtgørelsens bilag 5 er behov for, at det sikres, at der er enighed om rækkevidden og administrationen fremadrettet, og Danske Havne deltager gerne i en dialog herom.

DONG Energy forudsætter, at en vejledende aktivitetszone har samme status som en egentlig aktivitetszone, samt at alle DONGs havne er registreret som aktivitetszoner. I forhold til Esbjerg Havn bemærker DONG, at markeringen af erhvervshavne ikke fremgår af MiljøGIS.

Kommunernes Landsforening hilser udpegningen af aktivitetszoner i vandområdeplanerne velkommen. Aktivitetszoner bør overvejes både i forbindelse med transporthavne og turisthavne. Behovet for aktivitetszoner skal afvejes i forhold til naturbeskyttelsen, idet turister netop søger en mangfoldig natur.

Fredericia Kommune fremfører ligeledes bemærkninger til aktivitetszoner og foreslår, at aktivitetszoner fremgår af miljømålskortet, eventuelt med et reduceret miljømål.

Esbjerg Havn pointerer, at Esbjerg Havn og havnens sejlrende ikke er natur, men menneskeskabte strukturer, der skal opfylde væsentlige samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige behov. Esbjerg Havn pointerer, at det er vigtigt, at der fortsat kan drives havn i Esbjerg.

Landbrug & Fødevarer ser ikke, at der er foretaget en vurdering af aktivitetszonernes betydning for muligheden for opfyldelse af miljømål, og såfremt der er foretaget vurderinger for hver registrering, forefindes dokumentationen ikke umiddelbart. Landbrug & Fødevarer ser snarere vurderingen som et skøn, hvilket jf. Landbrug & Fødevarer ikke er i overensstemmelse med de respektive love og der er således tale om en tilblivelsesmangel for vandområdeplanerne.

Landbrug & Fødevarer henviser til miljøministerens svar den 20. maj 2015 på folketingssspørgsmål nr.464 (alm. del), hvor der spørges ” Vil ministeren redegøre for, hvorledes den vurdering foretages og pege på en rapport eller lignende, hvor vurderingen er dokumenteret...”. Af miljøministerens svar fremgår det ifølge Landbrug & Fødevarer ikke, hvorledes vurderingen er foretaget, og der er heller ikke henvist til en form for dokumentation.

Landbrug & Fødevarer fremfører desuden, at aktivitetszonerne er en ”dansk opfindelse” uden ophæng i vandrammedirektivet, hvilket er stærkt kritisabelt og medvirker til at skævvride implementeringen af vandrammedirektivet i Danmark i forhold til øvrige EU-lande.

På baggrund af ovenstående mener Landbrug & Fødevarer endeligt, at aktivitetszoner bør afskaffes, og at der bør foretages en direktivnær implementering, hvor aktiviteter og ændringer af områder vurderes efter vejledningen til udpegningen stærkt modificerede og kunstige områder. Alternativt at der bør foretages grundige dokumenterede analyser af de pågældende zoner samt zonernes påvirkning af målopfyldelsen i vandområdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker indledningsvist, at klapping foregår på godkendte klappladser og reguleres ved konkrete tilladelser efter vurdering af de mulige miljøkonsekvenser for hver enkelt sag. Tilladelser til klapping reguleres i henhold til regler fastsat i bekendtgørelse om dumpning af optaget havbundsmateriale (klapping).

På den baggrund er der udlagt 124 klappladser fordelt i kystvande landet over. Disse klappladser anser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning for at dække det nuværende løbende behov for klapping af oprensingsmateriale fra havne og sejlrender. Hvis der i et område opstår behov for at etablere en ny klapplad, vil det ske i henhold til

gældende regler, der sikrer, at miljøpåvirkningen fra klapaktiviteterne ikke er til hindring for, at vandområdeplanernes miljømål for det pågældende vandområde kan opfyldes.

Er et vandområde påvirket af menneskelig aktivitet i et sådant omfang, at vandområdet ikke har en tilstand, der svarer til det mål, der er fastlagt for området, vil der skulle iværksættes foranstaltninger, der sikrer, at målet nås. Hvis det i den forbindelse vurderes, at det er nødvendigt med ændringer af et vandområdes hydromorfologiske karakteristika for at nå målet om god økologisk tilstand, kan det undersøges, om betingelserne for at udpege vandområdet som kunstigt eller stærkt modificeret er til stede. Er det tilfældet, kan området udpeges som et kunstigt eller stærkt modificeret vandområde, og miljømålet fastlægges som ”godt økologisk potentiale”. Alternativt, herunder også hvis et fastlagt mål om godt økologisk potentiale ikke vil kunne nås, vil den manglende målopfyldelse skulle håndteres inden for rammerne af de eksisterende undtagelsesmuligheder. Lov om vandplanlægning (§ 14) om vejledende registrering af aktivitetszoner ændrer ikke på dette.

En udlagt aktivitetszone indikerer alene, at der er et aktivitetsniveau i et vandområde, som det er vurderet hensigtsmæssigt at foretage en vejledende registrering af i forhold til vandområdets samlede udstrækning. Det er ikke en betingelse for, at der kan meddeles tilladelse mv. efter sektorlovgivningen til en given aktivitet i et overfladevandområde, at der udlægges en aktivitetszone. Udlæg af en aktivitetszone er desuden ikke normerende i forhold til krav om tilladelser mv. efter sektorlovgivningen. Registreringen er ikke obligatorisk, men hvis registreringen af en aktivitetszone foretages, er registreringen alene vejledende, ligesom det er en klar forudsætning, at den vejledende registrering af aktivitetszoner ikke er en undtagelse fra de fastlagte miljømål. Der kan foretages en vejledende registrering af aktivitetszoner, hvor 1) den samlede udstrækning af hver enkelt aktivitetszone inden for et overfladevandområde kun udgør en mindre del af overfladevandområdets udstrækning, 2) påvirkningen fra aktiviteterne i hver zone vurderes at være ubetydelig for miljømålet for vandområdet og 3) aktivitetszonerne hverken særskilt eller samlet set vedvarende udelukker eller hindrer opfyldelse af miljømålet i overfladevandområdet. Den vejledende registrering af aktivitetszonerne er angivet på MiljøGIS med punkter svarerende til eksisterende havne, sejltreder og klappladser.

I forhold til Esbjerg Havn kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at havnene på MiljøGIS er markeret som vejledende aktivitetszoner, og at Esbjerg havn er markeret som erhvervshavn i MiljøGIS.

Angående ønsket om at udlægge aktivitetszoner ved alle havne henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til svaret ovenfor om vejledende aktivitetszoner.

Råstofindvinding

Sammenfatning af høringssvar

Region Sjælland fremfører, idet der er store råstofforekomster i det danske havområde, at der er behov for, at staten foretager yderligere vurderinger og dokumentation af ressourcerne. Region Sjælland beretter, at Danske Regioner har været i dialog med tidligere miljøminister Kirsten Brosbøl om en national strategi for indvinding af råstoffer på land og til havs, hvor der bl.a. skulle ses på mulighederne for øget råstofindvinding i havområdet. Den daværende miljøminister var ifølge Danske Regioner enig i, at det er relevant at sammentænke råstofindvinding på land og til havs og havde overfor Danske Regioner tilkendegivet, at det ville være oplagt at inddrage råstofplanlægning i den første havplan, der som følge af et nyt EU-direktiv skal være på plads senest i 2021. Meldingen fra daværende miljøminister var ifølge Danske

Regioner, at det kunne være en god idé at sammentænke forslaget om en national råstofstrategi med den kommende havplanlægning. Udredningsarbejdet for havplanen ville kunne indgå i arbejdet med udarbejdelsen af Råstofplan 2020. Region Sjælland vurderer, at disse forhold omkring en national strategi for blandt andet råstofindvinding i havområdet skal tages i betragtning ved udformningen af vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at styrelsen årligt udarbejder en marin råstofkortlægning, der har til formål at vurdere og dokumentere råstofforekomster i havområdet. Vandområdeplanernes afgrænsninger af vandområder udgør i sig selv ikke en begrænsning herfor. Det er vandrammedirektivets mål om god tilstand i de enkelte vandområdeafgrænsninger, der er normerende for hvilke påvirkninger af vandområdet, der kan tillades. Der skal derfor foretages en konkret vurdering af påvirkningerne i et vandområde, samt om påvirkningerne er til hinder for opfyldelse af målet om god tilstand.

Råstofindvinding betragtes generelt set ikke som en påvirkning, der er til hinder for opfyldelse af målet om god tilstand, men det vil altid bero på en konkret vurdering, herunder af de akkumulerede påvirkninger for det enkelte vandområde.

2.2.7 **Slusefjorde**

Der er i alt modtaget 2 høringsvar, der omhandler slusefjorde.

Følgende organisationer har indsendt høringsvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Odder og Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest.

Sammenfatning af høringsvar

Danmarks Naturfredningsforening Odder bemærker, at slusen ved Norsminde Fjord bør fjernes for at sikre et bedre vandskifte i fjorden, samt at slusen medfører unaturlige hydrologiske forhold i fjorden og på de omgivende strandenge.

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest ønsker, at man afventer resultater af ændret slusepraksis i Nissum Fjord, før en eventuel anden slusepraksis besluttet, således at saltholdigheden når at blive mere stabil, samt at resultaterne af udsåning af ålegræs/havgræsser foreligger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det på baggrund af vandskifte-modelsimuleringer i Norsminde Fjord, udført af WaterConsult, kan konkluderes, at den nuværende slusereguleringspraksis ved Norsminde har ringe indflydelse på vandskifteforholdene i Norsminde Fjord. Dette er i overensstemmelse med saltholdigheden målt ved Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings målestation i fjorden, der ikke afviger stort fra saltholdigheden i Århus Bugt uden for fjorden. Således er saltholdigheden ved målestationen i Norsminde Fjord kun ca. 30 % mindre end saltholdigheden i Århus Bugt. Der er altså ikke tale om, at slusen begrænser vandskiftet så meget, at fjordens vand nærmer sig ferskvand med de deraf følgende konsekvenser for det marine økosystem. Der er således ikke vandkvalitetsmæssige forhold, der taler for at ændre slusepraksis ved Norsminde.

I forhold til Nissum Fjord bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at sluseudvalget for Nissum Fjord har vedtaget en forsøgsperiode med ændret slusedrift, dels med henblik på at undersøge om vandstanden i foråret kan blive mere fordelagtig

for engfuglene, dels med henblik på at optimere saltholdighedsforholdene for vegetationen i fjorden. Denne forsøgsperiode er ikke slut, og det er hensigten, at resultaterne herfra vil blive anvendt i forbindelse med vedtagelsen af en eventuel ændret slusepraksis.

2.2.8 Vandindvinding

Der er i alt modtaget 31 høringssvar, der omhandler vandindvinding.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Allerød, Assens, Billund, Esbjerg, Fredericia, Frederiksberg, Frederikshavn, Furesø, Hillerød, Holstebro, Ikast-Brande, Lejre, Næstved, Odder, Ringkøbing-Skjern, Roskilde, Silkeborg, Syddjurs, Varde, Vejen, Viborg, Vordingborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Dansk Akvakultur, DANVA, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Holstebro Struer Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland, Lemvigegnens Landboforening og Vestjysk Landboforening samt Danish Crown.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Markvanding

Sammenfatning af høringssvar

Holstebro Struer Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland, Landbrug & Fødevarer, Lemvigegnens Landboforening og Vestjysk Landboforening understreger, at markvanding er en forudsætning for landbrugsproduktionen på især de lette jorde i Syd-, Vest- og Nordjylland. Især er det nødvendigt at markvande i tørre somre for at undgå store tab af udbytte og kvalitet i salgs- og grovfoderafgrøder. Der opfordres derfor til anvendelse af afværgeløsninger, alternative virkemidler til reduceret indvinding eller brug undtagelsesbestemmelser, såfremt den nye metode til vurdering af grundvandets påvirkning af vandløb viser, at vandindvinding påvirker den økologiske tilstand negativt. Desuden opfordres til, at der foretages retvisende økonomiske konsekvensberegninger, før der tages endelig beslutning om en evt. indsats. Dels for at vurdere, om indsatsen står mål med omkostningerne, dels med henblik på at vælge de mest omkostningseffektive løsninger.

Tillige opfordrer foreningerne til, at de fremtidige markvandingstilladelser øges, så de lyder på minimum 150 mm pr. ha. pr. år. Begrundelsen er, at man indtil dato har opereret med tre årlige gennemsnit af tilladelserne, hvilket ifølge foreningerne ikke længere er en mulighed. Derudover henvises til, at en opgørelse fra GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) viser, at nedbøren i Vestjylland (Skjern Å-oplandet) er øget med 266 mm i løbet af de seneste 100 år, hvorfor det kan undre, at markvandingen skulle være et problem for miljø- og naturtilstanden. Desuden peges på, at minimumsvandføringen, der vurderes at have betydning for miljøtilstanden, er mere stabil fra år til år i Vestdanmark, og det fremføres, at i gennemsnit kun 50-60 % af vandingstilladelserne udnyttes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal indledningsvist oplyse, at vandområdeplanerne 2015-2021 ikke indeholder indsatser mhp. at reducere vandindvinding relateret til markvanding.

Tilladelse til vandindvinding kan gives inden for de administrative/juridiske rammer, der bl.a. indebærer, at vandindvindingen ikke må medføre, at et givent vandløb ikke kan opnå/bevare miljømålet om god økologisk tilstand. Med udgangspunkt i afgørelser fra Natur- og Miljøklagenævnet vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at kommunernes administration godt kan baseres på en fleksibel gennemsnitlig markvandingstilladelse. Dette forudsætter dog, at kommunen har foretaget en vurdering af miljøpåvirkningen, som tager højde for, at den samlede tilladte vandmængde for perioden kan blive indvundet inden for ét år, idet kommunen skal sikre sig, at vurderingen ikke er i strid med vandområdeplanen og naturbeskyttelseslovens § 3.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder på at kvalificere det faglige grundlag til brug for vurdering af vandindvindingers påvirkning af den økologiske tilstand i vandløb og arbejder på, at det nye faglige grundlag snarest muligt gøres anvendeligt i kommunernes forvaltning af vandindvindingstilladelser.

I forhold til anmodningen om, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal udarbejde konsekvensberegninger forbundet med indsatser i vandområdeplanerne henvises til høringsnotatets kapitel om samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser.

For god ordens skyld vil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning endeligt bemærke, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem mængden af nedbør og mængden af vand til rådighed for vandindvinding, idet nedbør ikke i fuldt omfang når de grundvandsforekomster, hvorfra vand indvindes.

Kommunale tilladelser til markvanding

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson påpeger, at vandindvindingen fra Regnemarksværket får Ejby Møllebæk til at tørre ud om sommeren og forhindrer målet om faunaklasse 5.

Furesø Kommune påpeger, at vandindvindingen berører arealer udenfor de kommuner, hvor indvindingen finder sted. Kommunen opfordrer derfor til, at der sker en tværkommunal koordinering af vandindvindingen.

Furesø Kommune påpeger desuden, at Tibberup Å ofte er tørlagt om sommeren på grund af vandindvinding. Kommunen anbefaler derfor, at der sker en oppumpning af vand til åen i tørre perioder, så dyrelivet ikke dør ud på grund af udtørring.

Allerød Kommune stiller sig uforstående overfor, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) giver HOFOR tilladelse til at etablere en ny kildeplads i Hillerød Kommune på trods af, at der er tre grundvandsforekomster med ringe kvantitativ tilstand i området.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal indledningsvist oplyse, at kommuner i forbindelse med administrationen af indvindingstilladelser er forpligtede til at vurdere vandindvindingens påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand, idet en kommune ikke kan give tilladelse til en vandindvinding, hvis den givne vandindvinding fx vil medføre, at et vandløb omfattet af vandområdeplanerne ikke kan opnå/bevare miljømålet ”god økologisk tilstand”. Udstedelse af konkrete vandindvindingstilladelser er et kommunalt anliggende, herunder den tværkommunale koordinering forbundet hermed.

Den regionale vandindvinding i hovedstadsområdet varetages af HOFOR og Fællesudvalget for vandindvinding ved Sjælsø. For at sikre, at indvindingen sker ud fra en samlet vurdering, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) udarbejdet VVM-redegørelser for begge parter. VVM-redegørelserne beregner og dokumenterer vandindvindingens muligheder og konsekvenser. Der er gennemført modelberegninger for vandindvindingen og dens konsekvenser, og i områder, hvor der er konstateret mulige konsekvenser for søer og vandløb, er der stillet vilkår om overvågning og kompenserende foranstaltninger. Færdiggørelsen af VVM-redegørelserne har afventet færdiggørelsen af første generation vandplaner og er koordineret med disse. I forlængelse af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) VVM-redegørelser skal kommunerne udstede vandindvindingstilladelser til hhv. HOFOR og Fællesudvalget for vandindvinding ved Sjælsø. Indvindingstilladelserne skal holde sig inden for de rammer, som VVM-redegørelserne angiver, og som i øvrigt følger af lovgivningen, herunder vandplanerne 2009-2015 henholdsvis bekendtgørelserne for planperioden 2015-2021.

Vandindvinding og MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar

Næstved Kommune anbefaler, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) retter i GIS-temaet vandindvinding, da kommunen har konstateret, at mange sløjfede boringer er registreret med aktuel vandindvinding.

I lighed hermed påpeger Odder Kommune, at der er vist sløjfede boringer, monitoringsboringer og pejleboringer, som vandværkerne ikke indvinder fra. Det betyder, at markeringen for indvinding for Odder Vandværk være anderledes. Odder Vandværk, Boulstrup (hovedvandopland 1.9) har tre boringer med en samlet indvinding gennemsnitligt på over 300.000 m³/år i perioden 2005 – 2011.

Odder Kommune påpeger desuden, at der mangler vandindvindingsboringer for Tunø Vandværk og Stenkalvens Vandværk.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at temaet for vandindvinding er blevet opdateret med data fra perioden 2010-2014 i den endelige version af MiljøGIS.

Vurdering af kvantitativ tilstand

Sammenfatning af høringssvar

Roskilde Kommune beklager, at der findes indsatser til beskyttelse af grundvandsforekomsterne i vandplan 2009-15, som ikke er medtaget i vandområdeplanen 2015-2021, men i stedet er udsat til senere planperioder. I vandplan 2009-15 er der således opsat målopfyldelseskrav i forhold til medianminimumsføringen, mens der i udkast til vandområdeplan 2015-2021 blot er krav om god økologisk tilstand senest den 22. december 2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at metodik og datagrundlag til vurdering af vandføring er ændret fra vandplan 2009-2015 til vandområdeplan 2015-2021. Jf. tilstandsvurderingen foretaget i forbindelse med vandplan 2009-2015 er der for nogle af vandløbene fastsat målopfyldelseskrav med udgangspunkt i krav til medianminimumsføringen. Tilstandsvurderingen, der ligger til grund for vandområdeplanerne 2015-2021, har ikke identificeret ringe kvantitativ tilstand pga. påvirkning af vandløbenes vandføring, men udelukkende pga. overskridelse af

vandbalancekriteriet ved i alt tre grundvandsforekomster i vandområdedistrikt Sjælland. Som det fremgår af vandområdeplanerne 2015-2021, vurderes det for disse forekomster, at de nødvendige forbedringer af grundvandsforekomsternes tilstand først med rimelighed kan nås efter den 22. december 2021.

Andet

Sammenfatning af høringssvar

Danish Crown påpeger, at virksomheden vil få behov for øget vandforbrug i fremtiden, hvis der vedtages nye mere vandkrævende regler omkring fødevarer sikkerhed.

Esbjerg Kommune og Fanø Kommune bemærker, at der i forhold til grundvandsindvinding ikke foreligger en metode til at vurdere, hvorvidt en grundvandsindvinding påvirker den enkelte grundvandsforekomst negativt.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at indsatsen for søer ikke er ambitiøs nok, og at der bør gøres en indsats over for bl.a. påvirkning af søer fra vandindvinding.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjorden opfordrer til, at vandforsyningen fortrinsvis bør ske ved indvinding af grundvand. Hvis der undtagelsesvis anvendes overfladevand, bør dette kun ske ved indpumpning.

En privat person spørger til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) vurdering af, at vandindvindinger kan bidrage til, at naturen drænes for vand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker indledningsvist, at forvaltningen af vandindvindingstilladelser er et kommunalt anliggende. Som det også er nævnt ovenfor, er kommunerne i forbindelse med administrationen af indvindingstilladelser forpligtede til at vurdere vandindvindingens påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand, idet en kommune ikke kan give tilladelse til en vandindvinding, hvis den givne vandindvinding fx vil betyde, at et vandløb omfattes af vandområdeplanerne ikke kan opnå/bevare miljømålet om god økologisk tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har i forbindelse med udarbejdelse af udkast til vandområdeplaner udviklet og anvendt metoder, der beskriver påvirkning af grundvandsindvinding på den enkelte grundvandsforekomst. Styrelsen tager bl.a. udgangspunkt i en dokumenteret sammenhæng mellem vandindvinding og risiko for påvirkning af vandløb. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden på området.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig Danmarks Naturfredningsforening Limfjordens ønske om en fortrinsvis grundvandsbaseret vandforsyning.

2.2.9 Jordforurening

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler jordforurening.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark, Region Nordjylland og Fredericia Kommune.

Følgende organisation har indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Hillerød.

Sammenfatning af høringssvar

Region Syddanmark mener ikke, at afsnittet om forurenende grunde er fyldestgørende (vandområdeplanernes afsnit 2.2.4), da det ikke blot er regionerne, som varetager opgaven. Region Syddanmark oplyser i den forbindelse, at regionerne har ansvaret for de "herreløse" forureninger, mens kommuner og stat har ansvaret for nye forureninger ligesom private grundejere og bygherrerne bidrager til løsning af opgaven.

Region Nordjylland bemærker, at det af vandområdeplanerne fremgår, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) agter at igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet. I forhold til Region Nordjyllands indsats overfor jordforureninger, der udgør en risiko for grundvand og overfladevand, peger Region Nordjylland på vigtigheden af, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) projekter om miljøfarlige forurenende stoffer også omfatter vekselvirkningen mellem forureningsspredning af miljøfarlige forurenende stoffer fra grundvand til overfladevand. Regionen spørger, om dette er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) hensigt.

Fredericia Kommune konstaterer, at det af forslag til vandområdeplan (s. 24) fremgår, at der på landsplan er 43 jordforureninger, der muligvis påvirker vandløb, søer eller kystvande, og der hertil kommer de jordforureninger, som løbende prioriteres af regionen ud fra grundvandsinteresser. Fredericia Kommune ser gerne, at jordforurenede arealer fremgår af et særskilt tema i MiljøGIS på lige fod med de øvrige punktkildepåvirkninger og dermed indgår i den samlede vandplanlægning fremadrettet. Kommunen mener ikke, at det er proportionalt med den reelle påvirkning, at ukloakerede ejendomme med direkte udledning til Lillebælt fremgår som påvirkning, når eksempelvis en kendt jordforurening med udsivning til bæltet ikke fremgår som påvirkning.

Fredericia Kommune opfordrer til, at der som et led i regionernes arbejde frem mod 1. januar 2019 fastsættes en hensigtsmæssig metodik til vurdering af de store forurenings betydning for målopfyldelsen for samtlige recipienter.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød oplyser, at der findes mindst én kemikaliegrund (Collstropgrunden på Jespervej ved Hillerød), der udgør en potentiel fare for både grundvand og overfladevand (Esrum Sø). Foreningen mener, at dette bør nævnes i planen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har, på baggrund af høringssvaret fra Region Syddanmark, revideret teksten i afsnittet om forurenende grunde i vandområdeplanerne. Følgende tekst er tilføjet: "I konkrete jordforureningsager skal miljømyndigheden rette påbud til forurenere om undersøgelser og eventuelle afværgeforanstaltninger.

Påbudskompetencen er delt mellem kommunerne, regionerne og staten. Regionsrådet foretager i samarbejde med kommunalbestyrelsen kortlægning, eventuelt gennem tekniske undersøgelser, af forurenede arealer. Regionsrådet er endvidere ansvarlig for gennemførelse af den offentligt finansierede undersøgelses- og afværgeindsats efter jordforureningsloven, dvs. for jordforureninger, hvor der ikke kan gøres et ansvar gældende overfor forureneren”.

Til Region Nordjyllands forslag til projekter omfattende vekselvirkningen mellem forureningsspredning af miljøfarlige forurenende stoffer fra grundvand til overfladevand bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at styrelsen ikke på nuværende tidspunkt har planlagt at igangsætte et projekt med dette fokus, men at styrelsen har noteret sig regionens bemærkning.

Til Fredericia Kommunes ønske om en kortvisning over forurenende grunde kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henvise til Danmarks Arealinformation, hvor der foreligger et jordforureningskort, der løbende opdateres. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at den videre indsats i vandområdeplanerne i relation til forurenede grunde planlægges igangsat for perioden fra 2021 til 2027, dvs. efter afslutningen af regionernes screeningsundersøgelse mv.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil endeligt henvise Danmarks Naturfredningsforening Hillerød og Fredericia Kommune til vandområdeplanerne, hvoraf det fremgår, at regionerne er ansvarlig for gennemførelse af den offentligt finansierede undersøgelses- og afværgeindsats. Med ændring af jordforureningsloven den 1. januar 2014 skal regionerne systematisk finde frem til de jordforureninger, der kan true vandløb, søer, fjorde og kystvande samt de internationale naturbeskyttelsesområder. Opgaven skal være gennemført inden 1. januar 2019 og løses ved hjælp af en screeningsundersøgelse.

De jordforureninger, der her udpeges, vil danne grundlag for regionernes videre indsats, hvor jordforureninger undersøges og ryddes op, hvis de truer dyre- og plantelivet. Den videre indsats i vandområdeplanerne planlægges derfor igangsat i perioden fra 2021 til 2027 efter regionernes screeningsundersøgelser mv., og vil være rettet mod opfyldelse af miljømålene i den tredje vandplanperiode. Det er på nuværende tidspunkt uvist, hvor stor en kilde jordforureninger er til belastning med miljøfarlige forurenende stoffer af overfladevandområder. Det vides derfor heller ikke, hvor stor en virkning indsatsen overfor jordforureninger vil have på miljøtilstanden. Indsatsen vil dog alt andet lige sikre, at en mulig kilde til overskridelserne kan bremses. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan desuden henvise til Danmarks Arealinformation, hvor der findes kort over jordforureninger, der løbende opdateres.

2.3 **Overvågningsprogrammet**

2.3.1 **Overvågningsprogrammet**

Der er i alt modtaget 64 høringssvar, der omhandler overvågningsprogrammet.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Favrskov, Faxe, Fredericia, Frederikshavn, Furesø, Herning, Hillerød, Holstebro, Ikast-Brande, Kolding, Lejre, Nordfyns, Næstved, Odder, Odsherred, Randers, Silkeborg, Struer, Syddjurs, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening

Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Sportsfiskerforbund, Gudenåkomiteen, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Oplandsråd for Norsminde Fjord, Socialdemokraterne i Thisted Kommune, Østlige Øers Landboforeninger og Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 22 enkeltpersoner.

Sammenfatning af hørings svar

En række kommuner og organisationer herunder Landbrug & Fødevarer og Dansk Naturfredningsforening og flere af dets lokalafdelinger samt en række privatpersoner mener at overvågningsprogrammet ikke er tilstrækkeligt og bør forbedres. Mange anfører, at der er behov for flere målestationer og målinger af udledning fra landbrugsarealer. Det anføres, at der er lang afstand mellem målestationer, hvilket medfører stor risiko for, at målinger ikke er repræsentativ for de overvågede vandområder.

Kommunerne anfører endvidere, at der er behov for konkrete, aktuelle og målrettede undersøgelser for at understøtte udmøntningen af vandplanernes indsatser, så det sikres, at der alene iværksættes de nødvendige indsatser for at opnå målopfyldelse i vandområderne. Det anføres, at en forbedring af overvågningen enten skal ske fra statens side eller ved uddelegering til kommunerne, hvor der skal medfølge resurser til opgaven.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det nationale overvågningsprogram NOVANA er målrettet efter at skabe et nationalt overblik over Danmarks natur- og miljøtilstand, samt konkret viden på specifikke områder. NOVANA programmet med alle delprogrammerne udgør et omfattende stationsnet indenfor vandløb, søer, kystvande og grundvand. Den omfattende viden programmet tilvejebringer, understøtter de overvågningsmæssige forpligtelser i forhold til EU-direktiver, internationale konventioner, samt dansk miljøpolitik og lovgivning.

Implementeringen af Fødevarer- og landbrugspakken i vandområdeplanerne medfører bl.a. en væsentlig forbedring af målingen af vandområders tilstand og belastning. Der er afsat midler til at iværksætte supplerende målinger ud over det eksisterende allerede omfattende overvågningsprogram, hvilket vil betyde, at der fremadrettet kan måles på hele det danske areal, som det fagligt set giver mening at måle udledningen af kvælstof fra. Der iværksættes endvidere målinger opstrøms i vandløbssystemet, der skal understøtte beregningen af kvælstofindsatsbehovet, så man får et endnu bedre udtryk for, hvorfra kvælstof tabes, og hvor stort dette tab er fra de enkelte områder. Denne kildeopsporing vil bl.a. kunne give mere viden om bidragene fra naturbelastningen, landbrug eller rensningsanlæg.

2.4 Tilstandsvurdering og datagrundlag

2.4.1 Vurdering af baseline (effekten af tidligere besluttede indsatser)

Der er i alt modtaget 43 høringssvar, der omhandler vurdering af baseline (effekten af tidligere besluttede indsatser).

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Esbjerg, Herning, Langeland, Middelfart, Odense, Vejle og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odder, Holstebro Struer Landboforening og Landbrugsgruppen.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 31 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

En række foreninger herunder Landbrug & Fødevarer samt et antal privatpersoner stiller spørgsmål ved beregningen af baseline for kvælstofbelastningen, som det anføres er baseret på et fejlagtigt grundlag, der generelt medfører et kunstigt forhøjet indsatsbehov over for kvælstof.

Et mindre antal kommuner anfører, at der i baseline for vandløb ikke er taget højde for eventuelt manglende gennemførelse af vandløbsindsatser.

Dansk Naturfredningsforening Odder anfører, at der mangler en klar beskrivelse og opgørelse af, hvordan baseline 2021 nås og hvordan en manglende indsats fra de nuværende vandplaner implementeres i de nye planer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vedrørende beregningen af baseline for kvælstofbelastningen bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der er gennemført en reberegning af den såkaldte baseline 2021, der er kvælstofeffekten af besluttede indsatser og strukturel udvikling frem mod 2021. For yderligere detaljer om sammenhængen mellem baseline 2021 og kvælstofindsatsbehovet se afsnit "2.6.3 Indsatsbehov kystvande".

Vedrørende manglende gennemførelse af indsatser fra vandplanerne for første planperiode kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at relevante indsatser fra første planperiode, der ikke er gennemført, er videreført i indsatsprogrammet for anden planperiode indenfor de politisk fastlagte rammer.

2.4.2 Kvalitetslementer vandløb

Der er i alt modtaget 135 høringssvar, der omhandler kvalitetslementer vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Favrskov, Faxe, Fredericia, Hillerød, Holstebro, Københavns, Rebild, Silkeborg, Svendborg, Varde, Viborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund distrikt 4, Dansk Akvakultur, Familielandbruget Vestjylland og

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gudenåkomiteen, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Herning Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Jammerbugt Vandløbslaug, Landboforeningen Kronjylland m.fl., Landboforeningen Midtjylland og Landbo Limfjord, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Nordfyns Vandløbslaug, Socialdemokraterne i Thisted Kommune og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 37 enkeltpersoner.

Kvalitetslementet planter

Sammenfatning af hørings svar

Svendborg Kommune, Assens Kommune og Rebild Kommune påpeger, at i vandløb beliggende i skov eller langs beplantning vil beskygning kunne hindre målopfyldelse for kvalitetslementet planter og dermed den samlede målopfyldelse.

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at mindre grødeskæring er afgørende for opnåelse af god økologisk tilstand for kvalitetslementet vandplanter.

Fredericia Kommune anfører, at det er uheldigt, at der ikke er et planteindeks, der kan anvendes på typologi 1-vandløb eller en statslig udmelding på, hvordan den situation skal håndteres. Stort set alle vandløb i kommunen er af typologi 1, og det anføres, at man risikerer at iværksætte indsatser, der på sigt vil påvirke et planteindeks i negativ retning.

Aalborg Kommune angiver, at dansk vandløbsplanteindeks (DVPI) skal kunne bruges i typologi 1-vandløb, samt at der bør sikres gennemsigtighed i forhold til beregning af indekset.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandplanteindekset er udviklet af Aarhus Universitet til vurdering af den økologiske tilstand i vandløb baseret på makrofyter. Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetslement ikke i disse.

Frem mod tredje planperiode forventes, at der udvikles et indeks for planter der kan anvendes i type 1 vandløb. Det kan i den forbindelse undersøges nærmere, om der er begrænsninger i brugen af vandplanteindekset på kraftigt beskyttede vandområder.

Vandløbsvedligeholdelse kan forstyrre de fysiske forhold og mindske den fysiske variation i vandløbene, hvilket kan medføre en reduktion i mulighederne for levesteder for planter, smådyr og fisk. Vandløbsvedligeholdelse kan udgøre en negativ påvirkning og skal ifølge vandløbsloven udføres under hensyntagen til både miljø- og afvandingsinteresser.

For nærmere gennemgang af beregningsmetoder benyttet til udregning af planteindekset henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til følgende materiale udarbejdet af Aarhus Universitet:

- Larsen, S.E. & Baattrup-Pedersen. A. 2015. Matematisk beskrivelse af Dansk Vandløbsplante Indeks. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for

Miljø og Energi, Notat 14 s.

- Baattrup-Pedersen, A. & Larsen, S.E. 2013. Udvikling af planteindeks i danske vandløb. Vurdering af økologisk tilstand (Fase I). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 32 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 60.

Aarhus Universitet har desuden lavet en beskrivelse af DVPI og økologisk tilstand: "Karakteristik af plantesamfundene og relation til påvirkninger", der forefindes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

Anvendelsen af flere biologiske kvalitetselementer

Sammenfatning af høringsvar

Jammerbugt Vandløbslaug anfører, at "I foreliggende udkast til vandplanen for perioden 2015-2021 skal miljøtilstanden i vandløbene som noget nyt vurderes på baggrund af tre kvalitetselementer. I første planperiode blev tilstanden og indsatsbehovet vurderet på baggrund af en enkelt parameter (DVFI). Der er tale om nye administrativt fastlagte retningslinjer, der reelt erstatter det vandstandshævende virkemiddel "reduceret grødeskæring" som et folketingsflertal i april 2014 besluttede at afskaffe i kraft af væksttalen fra april 2014. Endnu et eksempel på, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ved at opfinde nye krav tilsidesætter og omgør politiske beslutninger og aftaler."

Danmarks Naturfredningsforening Aalborg og Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland noterer med tilfredshed, at der indgår flere kvalitetselementer i tilstandsvurderingen end DVFI.

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland påpeger, at havde man anvendt alle økologiske parametre i forbindelse med afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne, ville mange vandløb aldrig være taget med i planerne - især blødbundsvandløbene, hvor de fysiske forhold er erkendt som dårlige.

Holstebro Struer Landboforening, Familielandbruget Vestjylland og Landbrug & Fødevarer konstaterer ligeledes, at der ved udpegning af små vandløb (typologi 1) i vandområdeplanen kun er anvendt ét økologisk kvalitetselement (smådyrsfaunaen) til vurdering af tilstand til trods for, at der i vandområdeplanerne 2015-2021 indgår tre økologiske kvalitetselementer. Havde man inddraget alle tre og været realistiske omkring vandløb med ukendt tilstand, var mange små vandløb udgået af vandområdeplanen.

Landboforeningen Midtjylland og Landbrug & Fødevarer gør opmærksom på, at alle tre biologiske kvalitetselementer bør undersøges for at fastlægge det faktiske omfang af vandløb, der ikke har god økologisk tilstand.

VG-Agro mener for et konkret vandløb, at der på basis af tre kvalitetselementer med ukendt tilstand og ét med kendt tilstand ikke er belæg for at bedømme den samlede tilstand som moderat fremfor dårlig eller ukendt. De nødvendige indsatser for at opnå god økologisk tilstand er således totalt ukendte.

Herudover mener tre privatpersoner, at hvis der er ukendte parametre i et vandløb, bør hele vandløbets tilstand være ukendt i overensstemmelse med "one-out-all-out"-princippet.

Familielandbruget Vestjylland og Herning-Ikast Landboforening påpeger, at anvendelse af flere biologiske kvalitetselementer vanskeliggør målopfyldelse med

yderligere indsatser til følge. Dette skaber usikkerhed om fremtidige dyrkningsmuligheder.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at de vandløb, som ikke er vurderet ud fra alle biologiske kvalitetselementer, ikke kan vurderes som værende i god tilstand uanset, at de undersøgte kvalitetselementer viser dette. I forhold vandrammedirektivets "one-out-all-out"-princip giver det ikke mening, hvis staten kan "vælge/prioritere" intet at vide om nogle kvalitetselementer.

Københavns Kommune stiller sig uforstående overfor, hvorfor man i nogle tilfælde ikke har kunnet bruge kvalitetselementerne til målfastsættelse.

Favrskov Kommune, en række organisationer og foreninger samt ni privatpersoner påpeger, at anvendelse af flere biologiske kvalitetselementer gør afstanden mellem økologisk tilstand og mål større og medfører, at vandløb skal bringes i en nær uberørt tilstand, der er uforenelig med en effektiv landbrugsproduktion.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland anfører ligeledes, at anvendelse af tre biologiske kvalitetselementer vanskeliggør opfyldelse af det samlede mål om god økologisk tilstand, og at mange mindre vandløb ikke har potentiale hertil. De vandløb, der ikke allerede opfylder det samlede mål og er påvirket af fysiske forandringer eller overfladevand, skal klassificeres som stærkt modificerede med mindre vandløbene kan opnå god økologisk tilstand på alle tre kvalitetsparametre ved tiltag, der ikke er uforholdsmæssigt dyre.

Endeligt bemærker en række organisationer og foreninger samt en privatperson, at kravene til fysiske forhold i og ved et vandløb, der skal kunne opfylde målene for alle økologiske kvalitetselementer, er uforenelige med landbrugsproduktion.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljøtilstanden og miljømålene i vandområderne fastlægges i henhold til vandrammedirektivet på baggrund af biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. De anvendte kvalitetselementer er forinden accepteret i EU, og der er på tværs af EU-medlemslandene gennemført en interkalibrering, der landene imellem sikrer, at der anvendes ensartede mål for, hvornår miljømålene kan anses for opfyldt.

De enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram, NOVANA, samt myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde, jf. det såkaldte "one-out-all-out"-princip i vandrammedirektivets bilag V, 1.4.2.

Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetselement ikke i disse. På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI tilsvarende ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb.

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering. Heraf fremgår det, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold

til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ” Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Endeligt har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderet, at indsatsprogrammet, der bl.a. er indstillet af kommunerne i samarbejde med vandrådene, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse indenfor de politisk fastlagte rammer.

Manglende data

Sammenfatning af høringssvar

Abild- og omegns vandløbslaug påpeger, at der mangler rigtig mange data for kvalitetselementerne fisk og vandplanter. Disse data bør fremskaffes via en tilstrækkelig overvågning allerede nu, da der ellers vil være mangel på data til brug for tredje generation vandområdeplaner.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til miljømålsloven og lov om vandplanlægning er det Miljø- og Fødevarerministeriets ansvar at overvåge vandmiljøets tilstand. Dette sker aktuelt i regi af NOVANA-overvågningsprogrammet for perioden 2011-2015, der er målrettet efter at skabe et overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt til at kunne bringe viden til udarbejdelse af vandområde- og Natura 2000-planer, herunder at kunne vurdere effekterne af de første vandområde- og Natura 2000-planer. Det aktuelle NOVANA-overvågningsprogram er videreført til 2016 og revideres herefter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forventer, at gennemførelsen af NOVANA-overvågningsprogrammet frem mod næste vandområdeplan giver et dækkende billede af vandområdernes tilstand og udvikling, herunder hvor der i dag er ukendt tilstand.

Vandløbsindsats er baseret på tilstandsvurdering ud fra kun ét kvalitetselement

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson anfører, at en tilstandsvurdering baseret på kun ét kvalitetselement udgør et spinkelt grundlag for omkostningstunge indsats med tvivlsom miljøeffekt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Anvendte metoder til vurdering af målopfyldelse ud fra fiskebestanden

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund og Silkeborg Kommune anfører, at det er et stort problem, at det ikke fremgår, på hvilket grundlag de enkelte delstrækninger er målsat. Det skyldes, at der er stor forskel på, om der anvendes DFFVØ eller DFFVa til at beskrive målopfyldelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Artssammensætningen i de indsamlede fiskedata har været afgørende for hvilket indeks, der er benyttet til tilstandsvurdering af en given vandløbsstrækning. Fremgangsmåden fremgår af "Dansk Fiskeindeks for Vandløb (DFFV)", Videnskabelig rapport fra Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 95, 2014.

Uden gydebestand af ørred er tiltag meningsløse

Sammenfatning af høringssvar

Ålauget for Fladsåen med tilløb anfører, at "det er meningsløst at komme med det ene tiltag efter det andet i åen, når de fisk der skal komme og gyde fra havet er ikke eksisterende." Til grund for dette udsagn lægges en undersøgelse af smoltudvandring fra Fladsåen, hvor en ganske lille del af den udvandrede smoltproduktion returnerer til vandløbet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Formålet med indsatsprogrammet i vandområdeplanerne er at sikre god økologisk tilstand i vandløbene. Virkemidlerne er fastlagt på baggrund af et arbejde gennemført af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) samt DHI (økker), og er ved anvendelse vurderet at kunne skabe god økologisk tilstand. Forslag til anvendelse af de konkrete virkemidler er indstillet af kommuner og vandråd med inddragelse af den lokale viden, de besidder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i løbet af planperioden vurdere, i hvilket omfang indsatserne har den forventede effekt i forhold til at bringe vandområderne til målopfyldelse.

Anvendelse af fiskeindeks DFFVØ i Vestjylland

Sammenfatning af høringssvar

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland finder med afsæt i videnskabelig rapport fra DCE, nr. 95, 2014 (Dansk Fiskeindeks for vandløb (DFFV), at det anvendte datagrundlag for anvendelse af fiskeindekset DFFVØ i vandløb i Vestjylland vest for israndslinjen er yderst kritisabelt. Det skyldes, at datagrundlaget er spinkelt og ikke

repræsentativt for områdets mange små vandløbsspidser og vandløb med beskedent fald.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at Aarhus Universitet og DTU Aqua i rapporten "Dansk Fiskeindeks for vandløb (DFFV)" konkluderer, at DFFVø kan bruges i type 1-vandløb (0-2 m bredde) i hele landet og med ens grænseværdier.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har fulgt anbefalingerne fra rapporten ved indarbejdelse af kvalitetselementet fisk i vandområdeplanerne.

Anvendelse og udvikling af fiskeindeks DFFV i helt små vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland finder med afsæt i videnskabelig rapport fra Aarhus Universitet, DCE, nr. 95, 2014 (Dansk Fiskeindeks for vandløb (DFFV)) det bekymrende, at fiskeindekset DFFVa ikke er anvendeligt i vandløb med bundbredde under 2 meter og at fastsættelse af grænseværdier for disse vandløb mht. økologisk kvalitet synes foretaget på baggrund af data fra vandløb med en bundbredde på over to meter.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland finder endvidere, at vandløb med bundbredde under 1 meter ikke er repræsenteret i datagrundlaget, hvorfor udsagnet om, at alle vandløb har mindst én fiskeart, ikke kan antages. Hertil anføres, at den opstillede sammenhæng mellem habitatkvalitet og ørredtæthed i helt små vandløb med bundbredder under 1 meter ikke er retvisende, fordi datagrundlaget kun stammer fra vandløb, hvor der var forventet forekomst af ørreder eller fra vandløb med større bundbredder. Organisationerne finder således, at grundlaget for at anvende fiskeindekset DFFVø i helt små vandløb med bundbredder under 1 meter ikke eksisterer. Fiskeindekset bør udbygges, så det bedre kan anvendes i de små vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker i den forbindelse, at Aarhus Universitet og DTU Aqua i rapporten, Dansk Fiskeindeks for vandløb (DFFV) skriver, at vandløb af type 1, som skal bedømmes med DFFVa, omfatter naturlige vandløb med overvejende jævn til ringe vandhastighed med et lille naturligt fald på under ca. 1 promille, og hvor bundsubstratet naturligt er sandet eller af organisk materiale uden naturlig forekomst af grus og sten. Vandløbet skal desuden naturligt være hjemsted for mindst tre fiskearter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker videre, at Aarhus Universitet og DTU Aqua i rapporten konkluderer, at DFFVø kan bruges i type 1-vandløb (0-2 m bredde) i hele landet med ens grænseværdier. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har fulgt anbefalingerne fra rapporten ved indarbejdelse af kvalitetselementet fisk i vandområdeplanerne.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet mener, at der bør foretages en hydromorfologisk karakterisering af vandløb.

Nogle organisationer, en række foreninger samt 12 privatpersoner mener ligeledes, med henvisning til EU-Kommissionens rapport om EU-landenes udmøntning af vandrammedirektivet, at vandområdeplanen ikke indeholder en tilstrækkelig

karakterisering af hydromorfologiske kvalitetselementer. Derfor kan virkemidler ikke meningsfyldt placeres på vandløbstrækninger med rimelig sikkerhed for, at økosystemet vil leve op til den ønskede tilstand.

Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland påpeger, at anvendelsen af flere biologiske kvalitetselementer medfører, at krav til hydromorfologiske forhold er skærpet markant, hvilket betyder, at vandløbene skal bringes i en tilstand uden plads til fysiske modifikationer. Dette er uforeneligt med landbrugsproduktion, fordi det vil føre til alvorlige oversvømmelses- og forsumpningskader og få følger for store landbrugsarealer. Dette især i områder med de mange vandløb i vandområdeplanen, der har ringe eller intet fald. Disse vandløb vil samtidigt ikke opfylde det økologiske miljømål grundet manglende fysisk potentiale.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandrammedirektivets mål om god økologisk tilstand bygger på en række kvalitetselementer, herunder hydromorfologiske kvalitetselementer operationaliseret bl.a. ved Dansk Fysisk Indeks, der alle understøtter de biologiske kvalitetselementer, som overordnet er normerende i forhold til klassifikationen af økologisk tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker videre, at de vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser for gennemførelse af restaurering. Heraf fremgår det, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Vejledende værdier for vandkvalitet bør medtages i vandområdeplan

Sammenfatning af høringssvar

Holstebro Kommune ønsker, at de i vandplan 2009-2015 angivne vejledende værdier for vandkvalitet medtages i vandområdeplan 2015-2021 som støtteparametre for kommunernes sagsbehandling af bl.a. udledningstilladelser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at styrelsen vil udarbejde en vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer og i den forbindelse vil overveje, om vejledende værdier skal indsættes i denne.

Opnåelig biologisk tilstand i vandløb med opland under 10 km²

Sammenfatning af høringssvar

Landbrugsgruppen anfører, at da Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) medtager små nordjyske vandløb med et opland på under 10 km² i vandområdeplanen, kan det ikke forventes at få flora- og fiskestandarder som i et naturligt vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbenes miljømål fastsættes som en målsætning for det enkelte vandområdes samlede økologiske tilstand. Dette tilstandskrav gælder dermed også for vandløbenes kvalitetselementer smådyr (invertebratfauna), fiskefauna og vandløbsplanter. Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes

tilstanden for dette kvalitetselement ikke i sådanne. Visse vandløb er uden fiskeinteresser og målsættes derfor ikke for fisk. En udpegning af disse foretages med udgangspunkt i de tidligere amters vurdering af 'vandløb uden fiskeinteresser' i regionplanerne.

Der er endnu ikke udviklet et planteindeks for de mindre type 1-vandløb, men det forventes at ske i perioden frem mod tredje planperiode.

Der kan i øvrigt henvises til afsnit 2.1.1. om typologisering og karakterisering af vandløb.

Mål for opnåelse af god tilstand

Sammenfatning af høringssvar

Enkelte privatpersoner anfører, at miljømålenes måleparametre er fastsat urealistisk højt. Endvidere anfører Nordfyns Vandløbslaug og nogle privatpersoner, at landskabsbestemte forhold er helt afgørende for potentialet for at kunne opnå faunaklasse 5. Der sigtes til forskelle i hældning, bundforhold og typologi, herunder at mindre vandløb har sværere ved at opnå faunaklasse 5.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljøtilstanden og miljømålene i vandområderne fastlægges i henhold til vandrammedirektivet på baggrund af biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. De anvendte kvalitetselementer er forinden accepteret i EU, og der er på tværs af EU-landene gennemført en interkalibrering, der landene imellem sikrer, at der anvendes ensartede mål for, hvornår miljømålene kan anses for opfyldt.

For de nationale vandområdetyper, der ikke indgår i interkalibreringen, følger en EU-forpligtigelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede. I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af DHI, Danmarks Tekniske Universitet (DTU-Aqua) og Aarhus Universitet.

I Danmark er der taget hensyn til, at nogle vandområder har lavt fald og blød bund. Disse vandløb er karakteriseret som blødbundsvandløb i vandområdeplanerne.

"One-out-all-out"-princippet i forhold til vandrådenes arbejde

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund finder, at vandrådene har truffet beslutninger om indsatser på et forkert grundlag, fordi Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke i tide oplyste vandrådene om sin beslutning om, at vandløb med høj tilstand ifølge smådyrsfaunaen (DVFI 7) er "nedklassificeret" til tilstandskravet god tilstand (DVFI 5) – alene fordi fisk og planter "kun" har god økologisk tilstand. Det har betydet, at vandrådenes mulighed for at anbefale indsatser, for at sikre målopfyldelse for fisk og planter i vandløb med høj økologisk tilstand, ikke har været eksisterende. Dette er i strid med vandrammedirektivet, uhæderligt i forhold til vandrådenes medlemmer og giver mulighed for mere udledning af spildevand med iltforbrugende organisk stof til de fineste vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

På baggrund af EU's dom i sag C-461/13 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i den endelige vandområdeplan genovervejet fastlæggelsen af konkrete miljømål for vandområder, hvor anvendte kvalitetselementer som fx smådyr udviser høj økologisk tilstand. Forebyggelse af forringelse af aktuel tilstand gælder for de enkelte

kvalitetslementer, også i de tilfælde, hvor den aktuelle tilstand svarer til en højere tilstandsklasse end det konkrete fastlagte mål. Miljømålet er – i overensstemmelse med vandrammedirektivet – ”god økologisk tilstand” og ikke mere, mens ikke-forringsprincipperne samtidigt sikrer, at hvis en aktuel tilstand for vandområdet vurderet ud fra et kvalitetslement er højere end god økologisk tilstand, må denne tilstand ikke forringes.

Usikkert om indsats vil sikre målopfyldelse for alle økologiske kvalitetslementer

Sammenfatning af høringssvar

Jernhyt Bæk vandløbslaug, Rejsbyå og V. Åbællinge vandløbslaug og Vojens Bæks vandløbslaug anfører, at det er usikkert, om indsats vil sikre målopfyldelse for alle økologiske kvalitetslementer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatsvirkemidlerne for vandløb er fastlagt på baggrund af arbejde hos Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) samt DHI og er ved anvendelse vurderet at kunne skabe god økologisk tilstand. Forslag til anvendelse af de konkrete virkemidler er indstillet af kommuner og vandråd med inddragelse af den lokale viden, de besidder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i løbet af planperioden vurdere, i hvilket omfang indsatserne har den forventede effekt i forhold til at bringe vandområderne til målopfyldelse.

Benthiske alger mangler at blive indført som biologisk kvalitetslement

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Aalborg anfører, at kvalitetslementet benthiske alger stadig mangler at blive indført.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandrammedirektivets kvalitetslement benthiske alger i vandløb er under udarbejdelse og implementering frem mod næste vandområdeplan. Dette sker i samarbejde med relevante forskningsinstitutioner.

Biologiske kvalitetslementer i blødbundsvandløb

Sammenfatning af høringssvar

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland anfører, at kvalitetslementet DVFI ikke kan anvendes i blødbundsvandløb. Derfor skal miljømålet for disse interkalibreres med blødbundsvandløb medtaget i andre EU-landes vandplaner. Alternativt må blødbundsvandløb udgå af vandområdeplanerne, også fordi tilstanden i blødbundsvandløb ofte ikke er kendt for de to øvrige kvalitetslementer (fisk og undervandsplanter).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb. Der vil derfor blive udarbejdet et nyt indeks specifikt målrettet blødbundsvandløb.

Miljømål fastlægges i henhold til vandrammedirektivet på baggrund af biologiske kvalitetslementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. De anvendte kvalitetslementer er forinden godkendt i EU, og der er på tværs af EU-landene gennemført en interkalibrering, der landene imellem sikrer, at der anvendes ensartede mål for, hvornår miljømålene kan anses for opfyldt. I det omfang der ikke er

foretaget interkalibrering på bestemte typer vandområder, er nationalstaterne forpligtigede til at udvikle indeks, der giver samme beskyttelsesniveau som de interkalibrede værdier.

Virkemiddel med negativ effekt på øvrige kvalitetslementer

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeningen Midtjylland påpeger, at i vandløb med indsatser i form af nye vådområder/søer mhp. reduktion af næringsstofudledning til nedstrømsliggende søer og kystvande, der samtidigt forringer passageforholdene for det biologiske kvalitetslement fisk, bør målet om god økologisk tilstand i vandløbet fastsættes ud fra de øvrige kvalitetslementer (smådyr og vandplanter).

Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord anfører, at man ved anvendelse af "one-out-all-out"-princippet risikerer at dosere indsatser på baggrund af ét kendt kvalitetslement, der senere kan vise sig at påvirke de øvrige kvalitetslementer negativt. Som eksempel nævnes etableringen af en sø med positiv effekt ift. kvælstofudledningen, men med mulig negativ påvirkning af kvalitetslementet fisk.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbsvirkemidlerne er fastlagt på baggrund af arbejde hos Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og DHI, og er ved anvendelse vurderet at kunne skabe god økologisk tilstand. Forslag til anvendelse af de konkrete virkemidler er indstillet af kommuner og vandråd med inddragelse af den lokale viden, de besidder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i løbet af planperioden vurdere, i hvilket omfang indsatserne har den forventede effekt i forhold til at bringe vandområderne til målopfyldelse.

Omfang af indsats er undervurderet pga. flere biologiske kvalitetslementer

Sammenfatning af høringssvar

Jernhyt Bæk Vandløbslaug, Rejsbyå- og V. Åbællinge Vandløbslaug og Vojens Bæks Vandløbslaug påpeger, at karakterisering, indsatskrav og brug af undtagelser ikke er fremtidssikret i forhold til, at opfyldelse af yderligere økologiske kvalitetslementer vil medføre uforholdsmæssigt store omkostninger.

Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord mener, at vandløbenes faktiske tilstand for alle kvalitetslementer skal undersøges, før man kan sige noget om det samlede indsatsbehov i danske vandløb. Formentlig vil der være langt flere vandløb med manglende målopfyldelse, når "one-out all-out"-princippet anvendes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Manglende målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner ønsker vandløb udtaget af vandplanen, da oplandene er under 10 km². Begrundelsen er, at vandløbene ikke lever op til målet på alle tre kvalitetslementer. Derudover anføres det, at vandløbene har ringe fald, og at der vil

opstå konflikter med afvanding, når vandløbene skal tilbageføres til naturlig tilstand. Hertil bemærkes, at tilløb til Fiskebæk er kunstigt eller stærkt modificeret.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Udvælgelse af de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne, er således ikke foretaget på baggrund af målopfyldelse på alle kvalitetslementer.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser desuden til svar i høringsnotatets kapitel om stærkt modificerede og kunstige vandområder.

2.4.3 Datagrundlag vandløb

Der er i alt modtaget 91 høringssvar, der omhandler datagrundlag vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Billund, Egedal, Favrskov, Fredericia, Herning, Kolding, Lemvig, Middelfart, Norddjurs, Nordfyns, Odder, Silkeborg, Svendborg, Varde, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danske Vandløb, AgriNord, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danmarks Sportsfiskerforbund, Familielandbruget Vestjylland og Herning-Ikast Landboforening, Gudenåkomiteen, Havelse Åaug, Holstebro Struer Landboforening, Landboforeningen Kronjylland m.fl., Landboforeningen Midtjylland, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Limfjordsrådet, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Sæby Sportsfiskerklub V og JC Fiskegrej og Åaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 46 enkeltpersoner.

Anvendte målestationer på kort

Sammenfatning af høringssvar

Middelfart Kommune ønsker, at kort til vandområdeplanen viser placeringen af de målestationer i vandløb, som er anvendt til tilstandsvurdering og vurdering af behov for spildevandsindsatser, gerne med information om tidspunktet for vurderingen. Det vil give kommunen bedre mulighed for at vurdere, hvorvidt indsatser overfor spildvandsudløb nedstrøms for målestationerne er påkrævet i forhold til målopfyldelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Placeringen af de målestationer, der er benyttet i vandområdeplanen for vandløb, fremgår ikke af MiljøGIS. Specifikke lokale målinger fra vandløb kan for DVFI findes på Danmarks Arealinformation, www.arealinformation.dk, eller via WINBIO.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der er udarbejdet et korttema på MiljøGIS, der på stationsniveau præsenterer planlagte aktiviteter i overvågningen for 2016. Tilsvarende vil der efterfølgende blive udarbejdet temaer for det kommende overvågningsprogram for 2017-2021. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og har i den forbindelse noteret sig de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

Basisanalyse uden retvisende datagrundlag

Sammenfatning af høringssvar

Landbrugsgruppen anfører, at datagrundlaget til basisanalysen for anden generation vandområdeplaner er fejlbehæftet, ikke validret og at tilstanden derfor reelt er væsentligt bedre, end Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) data viser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er det nationale overvågningsprogram NOVANA, der tilvejebringer datagrundlaget for udarbejdelse af vandområdeplanerne. NOVANA-overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark. NOVANA er således grundlag for bl.a. fastlæggelse af vandområdernes tilstand og indsatsbehov. Tilstandsvurderingen for vandløb i vandområdeplanerne 2015-2021 bygger på de nyeste foreliggende data til og med 2012 og for fisk til og med 2013.

De enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde (det såkaldte "one-out-all-out"-princip), jf. vandrammedirektivets bilag V, 1.4.2.

Behov for datagrundlag til vurdering af effekt af markvanding

Sammenfatning af høringssvar

Billund Kommune forventer, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) sikrer tilstedeværelsen af det nødvendige datagrundlag for kvalitetselementerne smådyr, fisk og planter i vandløb til brug for kommunernes myndighedsbehandling af markvandingsansøgninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanerne 2015-2021 har Aarhus Universitet i 2014 på foranledning af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) tilvejebragt ny viden og nye modeller til brug for vurdering af vandindvindingens påvirkning af den økologiske tilstand i vandløb. En viden der efterfølgende er anvendt til brug for beregning af tilstand og indsatsbehov for grundvand i forhold til vandindvinding i de statslige vandområdeplaner for planperioden 2015-2021. GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) har gennemført disse modelberegninger for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) på et overordnet niveau. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har igangsat et arbejde mhp., at den nye viden hurtigst muligt operationaliseres, således at denne viden kan indgå i grundlaget for kommunernes behandling af bl.a. ansøgninger vedr. vandindvinding til markvanding.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at kommunerne ikke er juridisk bundet til at anvende den hidtidige metodik (medianminimumsvandføring) som grundlag for vurdering af indvindingstilladelser i forhold til påvirkning af vandløb. Det afgørende er således, at kommunerne foretager den bedst mulige faglige vurdering af, om "omgivelsernes kvalitet" bevares, jf. vandforsyningslovens § 2, og hvorvidt en given vandindvinding vil betyde, at tilknyttede vandløb ikke kan opnå/bevare fastsatte miljømål, jf. lov om vandplanlægning.

For nærmere beskrivelse af grundvandets påvirkning af overfladevand henvises til høringsnotatets kapitel om vandindvindinger og kommunal praksis.

Datagrundlag fremgår ikke af vandområdeplan

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson forventer, at mangeårige målinger ligger til grund for vandområdeplanerne, så der ikke er tvivl om vandløbenes tilstand i oplandet til Stege Nor. Målingerne fremgår imidlertid ikke af vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Specifikke lokale målinger fra vandløb kan for DVFI findes på Danmarks Arealinformation, www.arealinformation.dk. Supplerende oplysninger om de øvrige kvalitetselementer kan indhentes ved at kontakte Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Eksistens af lokale målinger

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson ønsker oplyst, om der findes specifikke lokale målinger fra de vandløb, som privatpersonens marker afvander til.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar ovenfor om Danmarks Arealinformation samt mulighed for indhentning af information hos Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Eksisterende målinger af nitrit/nitrat

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson mener, at eksisterende målinger af nitrit/nitrat overholder fiskevandsdirektivets krav, og at indsats i nærliggende vandløb derfor er unødvendige.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der er ikke fastlagt indsatser for at reducere næringsstoffer, herunder nitrit/nitrat, af hensyn til vandløbene alene – indsatsen for at reducere næringsstoffer gennemføres primært af hensyn til kystvandområderne, herunder de indre fjorde. I vandløbene er det navnlig de fysiske forhold, der forhindrer vandløbene i at opnå god tilstand, men også påvirkninger fra bl.a. spildevand er en årsag til manglende målopfyldelse. Netop derfor er indsatserne i planperioden 2015-2021 for vandløbenes vedkommende fokuseret på disse problemer.

I første planperiode 2009-2015 anvendtes i Danmark DVFI (Dansk Vandløbsfaunaindeks) til at vurdere og klassificere et vandløbs økologiske tilstand. I anden planperiode 2015 – 2021 implementeres imidlertid klassifikationssystemer for de to biologiske kvalitetselementer ”akvatiske floras sammensætning og tæthed” og ”fiskefaunaens sammensætning, tæthed og aldersstruktur”. Dvs. at forhold for planter og fisk – ud over smådyrene vurderet ud fra DVFI – også vil være normerende for tilstandsvurderingen af vandløb i anden planperiode, og således også normerende for, om målet om god tilstand er nået eller ej. Efter ophævelse af fiskevandsdirektivet 22. december 2013, jf. vandrammedirektivets artikel 22 om ophævelse og overgangsbestemmelser, er alene vandrammedirektivets miljømål gældende, herunder direktivets mål om god økologisk tilstand, der bl.a. omfatter alle de fysisk-kemiske parametre som var indeholdt i fiskevandsdirektivet, og yderligere inddrager hydromorfologiske forhold i vandløbene. Vandrammedirektivet finder desuden anvendelse for alle overfladevandområder (og grundvandsforekomster), og ikke kun vandområder udpeget som henholdsvis laksefisk- og karpfiskevande efter fiskevandsdirektivet.

Forældet datagrundlag

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest påpeger, at mange vandløb med lempet målsætning i de tidligere regionplaner indgår i vandområdeplanen på baggrund af data fra 10-12 år gamle faunaprøver. Ligeledes påpeger foreningen, at der generelt ikke er anvendt nyere data som grundlag for klassificering og kommende indsatser for en række vandløb, men derimod typisk 5-12 år gamle data, selvom der findes data af nyere dato.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har inddraget de nyest mulige data fra det nationale overvågningsprogram NOVANA ved udarbejdelsen af vandområdeplaner 2015-2021. Opdaterede data vil endvidere indgå i basisanalysen for tredje planperiode 2021-2027.

Vandløbs tilstand, vurderet i forhold til smådyr, er i vandområdeplan 2015-2021 som udgangspunkt fastsat ud fra bedømmelser fra perioden 2003 til og med 2012. Tilstandsvurderingen er dog så vidt muligt baseret på data fra perioden 2008-2012.

Tilstandsvurderingerne fra vandplan 2009-2015 er dog videreført, med mindre der er nye data fra 2011 eller 2012. Hvis tilstandsvurderingerne fra vandplan 2009-2015 er baseret på mere end 10 år gamle data, er der foretaget en faglig vurdering af, om data stadig er valide. Hvis det er vurderet ikke at være tilfældet, er tilstanden betegnet som ukendt. I de vandområder, hvor der både findes stationer med nye data (2008-2012 begge inkl.) og andre stationer med ældre data (2003-2007 begge inkl.), er kun anvendt data fra de stationer, der har nye data. I de vandområder, hvor der kun er et ældre

datagrundlag, er disse data kun anvendt ved tilstandsvurderingen, når det er vurderet, at disse data stadig er repræsentative for tilstanden i vandløbet.

Fremtidigt datagrundlag samt effektvurdering

Sammenfatning af høringssvar

Limfjordsrådet mener, at det er vigtigt, at overvågningen er så detaljeret, at den støtter op om den indsats, der skal gennemføres. Der skal tages mange målinger, og dialogen mellem Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) og det lokale niveau skal øges. Der er desuden et større behov for effektovervågning af de mange miljøforbedrende tiltag, som gennemføres.

Viborg Kommune, Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen mener, at der bør foretages effektovervågning til dokumentation af effekten af de anvendte virkemidler (indsatser).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Overvågningen af vandmiljøets tilstand består bl.a. af en såkaldt operationel overvågning, der har til formål overvåge tilstanden og udviklingen i områder/lokaliteter, naturtyper og arter, der er i risiko for ikke at kunne opfylde de fastsatte natur- og miljømål. Overvågningen foretages med henblik på at fastslå tilstanden og vurdere udviklingen for disse områder/lokaliteter, naturtyper og arter som følge af tiltag, der skal forbedre tilstanden i områderne/lokaliteterne, naturtyper og arter med henblik på at opnå de fastsatte målsætninger.

Den operationelle overvågning består indholdsmæssigt af indikatorer repræsenterende de kvalitetselementer, der jf. vandrammedirektivet skal danne grundlag for en vurdering af såvel tilstanden som af tilstandsændringer som følge af indsatsprogrammerne.

Forsinkelsen af vandplanerne for første planperiode har forsinket gennemførelsen af indsatserne, hvorfor der kun har kunnet effektvurderes ved placering af DVFI-vandløbsstationer (projekter, hvor indsatsen er rettet mod forbedring af det fysiske miljø). I erkendelsen af dette, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning udskudt effektvurderingen af gennemførte kommunale vandløbsprojekter til start 2017, da projekterne skal være to-tre år gamle, før de kan vurderes med DVFI.

Der foreligger en aftale om en høringsproces med kommunerne vedr. placering af kommende års operationelle overvågningsstationer for vandløb.

Hvilke data danner grundlag for tilstandsvurdering?

Sammenfatning af høringssvar

Kolding Kommune mener, at datagrundlaget i forhold til beskrivelse/vurdering af vandområdernes tilstand er uklart. Det er fx i forhold til at vurdere en given vandløbsstrækning vanskeligt at se, hvornår undersøgelserne af miljøtilstanden er foretaget og på hvilke stationer.

Norrdjurs Kommune savner oplysninger om præcist hvilke data (smådyr, fisk og vandplanter) og hvilket indeks for fisk, der danner grundlag for tilstandsvurderingen i de enkelte vandområder.

Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen mener, at det er vanskeligt at afgøre, hvordan tilstanden er fastlagt for de enkelte vandområder, herunder hvilke data, målestationer, fiskeindices og kvalitetselementer der konkret er anvendt og ligger til grund for vurderingen i de enkelte vandområder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde (det såkaldte ”one-out-all-out”-princip), jf. vandrammedirektivet.

Placeringen af de målestationer, der er benyttet i vandområdeplanen, for vandløb fremgår ikke af MiljøGIS. Specifikke lokale målinger fra vandløb kan for DVFI findes på Danmarks Arealinformation, www.arealinformation.dk, eller via WINBIO.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der er udarbejdet et korttema på MiljøGIS, der på stationsniveau præsenterer planlagte aktiviteter i overvågningen for 2016. Tilsvarende vil der efterfølgende blive udarbejdet temaer for det kommende overvågningsprogram for 2017-21. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og har i den forbindelse noteret sig de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

Ikke-repræsentativ stationsudvælgelse

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune mener ikke, at vurdering og klassificering af overvågningsresultaterne i vandløb foretages med basis i en repræsentativ udvælgelse af prøvetagningsstationerne i de enkelte vandområder. Aalborg Kommunes eksempler på repræsentativitet er fx der, hvor stationer ligger på korte strækninger med forbedrede fysiske forhold eller stationer som specifikt er udpeget pga. spildevandsforhold, dambrug eller lignende. Stationer med gode forhold er samtidigt overrepræsenterede i de danske vandløb. Kommunen anbefaler, at vandområderne for vandløb revideres efter overstående anbefalinger, og at kommunerne inddrages i processen, idet kommunerne har lokalkendskabet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Overvågningen af vandmiljøets tilstand består bl.a. af en såkaldt kontrolovervågning samt såkaldt operationel overvågning.

Kontrolovervågning har til formål at tilvejebringe dokumentation for den generelle tilstand og udvikling i naturen og miljøet, som kan danne grundlag for den danske natur- og miljøpolitik. Overvågningen af den generelle natur- og miljøtilstand skal bidrage til at opfylde forpligtelser fastsat i EU-lovgivningen, nationale handlingsplaner og i prioriteret omfang internationale konventioner om rapportering af national status og dokumentering af effekt. Overvågningen er endvidere til brug for den nationale forvaltning af natur- og vandmiljølovgivning. Placeringen af kontrolovervågningsstationer foregår i samarbejde med Aarhus Universitet.

Operationel overvågning har til formål at overvåge tilstanden og udviklingen i områder/lokaliteter, naturtyper og arter, der er i risiko for ikke at kunne opfylde de fastsatte natur- og miljømål. Overvågningen foretages med henblik på at fastslå tilstanden og vurdere udviklingen for disse områder/lokaliteter, naturtyper og arter

som følge af tiltag, der skal forbedre tilstanden i områderne/lokaliteterne, naturtyper og arter med henblik på at opnå de fastsatte målsætninger. Den endelige stationsplacering af operationelle overvågningsstationer foregår i samarbejde med berørte kommuner.

Kortgrundlag

Sammenfatning af høringssvar

Foreningen Danske Vandløb mener ikke, at forekomst af vandløb på gamle kort kan anvendes som et kriterie for, om vandløb er kunstige eller naturlige. Foreningen foreslår, at man i stedet anvender landskabshældning som kriterie.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab påpeger, at der optræder fejl i kortgrundlaget på MiljøGIS, f.eks. vandløb der gennemløber bygninger/bebyggelser.

Silkeborg Kommune påpeger, at der på MiljøGIS ikke er en entydig adskillelse af miljømål, tilstand og målopfyldelse, ligesom det ikke er muligt at adskille de forskellige typer af restaureringsindsatser. Derfor anbefaler kommunen, at der indarbejdes en særskilt angivelse af vandløb, som i dag har DVFI-værdi (faunaklasse) højere end 5, samt at der angives forskellig signatur for de forskellige restaureringsvirkemidler, der yderligere skal kunne slås til og fra gruppevis. Samme synspunkt fremføres af Viborg Kommune, Norddjurs Kommune og Gudenå komiteen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til kriterierne for kunstige vandløb vil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning indledningsvist henviser til høringsnotatets kapitel herom.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at styrelsen har stort fokus på, at kortgrundlaget er så korrekt som muligt. Påpegede fejl eller mangler er blevet søgt rettet forud for offentliggørelse af vandområdeplanerne 2015-2021.

DVFI-tilstanden for vandløb i vandområdeplanen fremgår af MiljøGIS via fanebladet "Vandområdernes tilstand" under "Vandløb. Økologisk tilstand. Smådyr (DVFI)". Miljømål og tilstand fremgår af hhv. fanebladene "Miljømål" og "Vandområdernes tilstand". Målopfyldelse fremgår af fanebladet "Vandområdernes tilstand" under "Vandløb. Samlet økologisk tilstand".

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at der er udarbejdet et korttema på MiljøGIS, der på stationsniveau præsenterer planlagte aktiviteter i overvågningen for 2016. Tilsvarende vil der efterfølgende blive udarbejdet temaer for det kommende overvågningsprogram for 2017-21. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og har i den forbindelse noteret sig de fremførte ønsker.

Endeligt bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

Kvalitet af overvågningsdata

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune og Gudenåkomiteen efterspørger en optimeret indsamling og kvalitetssikring af overvågningsdata. For vandløb nævnes specielt fisk og vandplanter. Der efterspørgeres en overvågning, der giver et dækkende og retvisende billede af vandområdernes tilstand i forhold til de enkelte kvalitetselementer.

Gudenåkomiteen mener, at der er stor risiko for at træffe beslutninger på et fejlagtigt grundlag, idet data er adskillige år gamle, og idetstationsnettet er utilstrækkeligt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er det nationale overvågningsprogram NOVANA, der tilvejebringer datagrundlaget for udarbejdelsen af vandområdeplanerne. NOVANA-overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark. NOVANA er således grundlag for bl.a. fastlæggelse af vandområdernes tilstand og indsatsbehov. NOVANA-overvågningsprogrammet for perioden 2011-2015 er videreført til 2016 og revideres herefter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at gennemførelsen af overvågningsprogrammet frem mod næste vandområdeplan vil give et dækkende billede af vandområdernes tilstand og udvikling, herunder af vandområder hvor der i dag er ukendt tilstand.

Mangelfuldt datagrundlag

Sammenfatning af høringssvar

Egedal Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Limfjordsrådet og en række foreninger og privatpersoner mener, at den statslige overvågning på vandløbsområdet ikke er tilstrækkelig. Særligt overvågningsdata for så vidt angår kvalitetselementerne fisk og vandplanter vurderes som særdeles mangelfulde, hvilket Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) opfordres til at rette op på.

Allerød Kommune mener, at der efter amternes nedlæggelse er beholdt et fåtal DVFI-stationer og ønsker derfor, at der sker en opgradering af overvågningen for at kunne dække alle vandløbsvandområder. Desuden er der brug for en hurtig indsats, for at tilvejebringe et bedre datagrundlag for de nye biologiske kvalitetselementer mhp. at kunne vurdere elementernes tilstandsudvikling.

Foreningerne Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab mener ligeledes, at datagrundlaget er spinkelt, hvilket har medført ringe beslutninger og et mangelfuldt og dårligt gennearbejdet høringsmateriale.

Silkeborg Kommune, Herning Kommune og Favrskov Kommune påpeger ligeledes, at der er behov for, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) optimerer indsamling og kvalitetssikring af data, særligt data for fisk og vandplanter i vandløb. Stor afstand mellem overvågningsstationer i vandløb og/eller forældede data forøger risikoen for et forkert beslutningsgrundlag i forhold til, om målsætninger er opfyldt. Desuden mangler vandløbsdata for kvalitetselementerne fisk og vandplanter i en række vandløb.

Danmarks Sportsfiskerforbund, Vejle Kommune og Sæby Sportsfiskerklub angiver, at der generelt er behov for mere overvågning af den danske vandnatur.

AgriNord og Havelse Ålaug mener, at der i lokale vandløb er foretaget vandplanlægning på trods af, at kun et enkelt kvalitetselement (smådyr) er undersøgt i de pågældende vandområder. Vurderingsgrundlaget for de øvrige kvalitetselementer er enten ikke dækkende eller mangler helt.

En privatperson mener, at der ikke kan sættes et miljømål for et vandløb, hvor den nuværende tilstand er ukendt på alle tre biologiske kvalitetselementer. Datagrundlaget

for at vurdere indsatskravet er heller ikke til stede og bør fremskaffes, før man fastsætter et miljømål.

En privatperson mener, at miljømålet god økologisk tilstand for et lokalt vandløb er fastlagt uden kendskab til de fysiske forhold bedømt ved fysisk indeks. Privatpersonen henstiller til, at det fysiske indeks bedømmes, da de fysiske forhold er afgørende for, om miljømålet kan opnås.

Nordfyns Kommune mener, at vandløbsindsatser, tilstandsvurderinger og effektvurderinger af indsatser afhænger af det forhåndenværende datagrundlag, hvorfor der generelt er ringe kontrol og overvågning med indsatsernes effekt. Dette pålægger kommuner og privatpersoner byrder i forhold til korrektion af plangrundlaget samt mindsker lokalt ejerskab og samarbejdsvillighed.

Varde Kommune mener ud fra et eksempel, hvor tilstandsvurderingen for smådyr er fastsat ud fra en faunabedømmelse fra 2002, at datagrundlaget er forældet.

Fredericia Kommune mener, at den statslige overvågning på vandløbsområdet ikke er tilstrækkelig til at dokumentere spildevandsindsatsen og igangsætte andre indsatser på et oplyst grundlag. Det har derfor været nødvendigt for kommunen selv at iværksætte overvågning i form af DVFI- og fiskeundersøgelser for at supplere de statslige undersøgelser.

Fredericia kommune bemærker endvidere, at kommunen forventer, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) overvågning vil sikre et datagrundlag, der tilvejebringer den nødvendige viden vedrørende anvendte kvalitetselementer i de vandløb, der nu er i ukendt tilstand.

Aalborg Kommune mener, at de anvendte stationer ikke er repræsentative, og at inddelingen af vandløb i vandområder er tilpasset den ramme, der er til rådighed i forhold til overvågningen. Kommunen mener desuden, at der er brug for et væsentligt højere detaljeringsniveau for at leve op til vandrammedirektivets krav samt for at kunne fastlægge indsatserne i vandløb.

Nogle organisationer fremfører, at vandløbenes faktiske tilstand skal undersøges, før man kan sige noget om den samlede tilstand og igangsætte en indsats.

Silkeborg Kommune, Favrskov Kommune og Gudenåkomiteen fremfører, at der ikke er anvendt tilstrækkeligt med fiskedata fra DTU–Aqua. Det anbefales, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) sikrer, at alle tilgængelige kvalitetssikrede data har en form, så den indsamlede viden kan nyttiggøres. Endeligt er Favrskov Kommune interesseret i en fyldestgørende tilstandsvurdering af vandløbene. Derfor bør flest mulige data inddrages.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

Vandrammedirektivets overvågningsforpligtigelser er i Danmark udmøntet via overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder), som findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning hjemmeside, www.svana.dk.

Det er det nationale overvågningsprogram NOVANA, der tilvejebringer datagrundlaget for udarbejdelsen af vandområdeplanerne. NOVANA-overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i

Danmark samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark. Overvågningsprogrammet er således grundlag for bl.a. fastlæggelse af vandområdernes tilstand og indsatsbehov. Programmet indeholder med sine delprogrammer et omfattende stationsnet indenfor vandløb. NOVANA-overvågningsprogrammet for perioden 2011-2015 er videreført til 2016 og revideres herefter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at gennemførelsen af overvågningsprogrammet frem mod næste vandområdeplan giver et dækkende billede af vandområdernes tilstand og udvikling, herunder af vandområder hvor der i dag er ukendt tilstand.

Indsatsprogrammet er opgjort på baggrund af tilstanden i vandområderne. Tilstanden i vandløb vurderes i forhold til opfyldelse af miljømålet ”god økologisk tilstand”. Tilstanden vurderes på grundlag af de biologiske kvalitetselementer smådyrsfauna (bentiske invertebrater), fiskefauna og vandløbsplanter, samt en samlet vurdering ud fra tilstanden af alle de nævnte kvalitetselementer. Desuden vurderes de hydromorfologiske (herunder kontinuitet), kemiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer, der understøtter de biologiske kvalitetselementer, i fastsættelse af indsatsprogrammet.

Fiskedata fra DTU-Aqua er medtaget i tilstandsvurderingen af kvalitetselementet fisk.

Opprioritering af overvågning af nye kvalitetselementer

Sammenfatning af høringsvar

Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland mener, at overvågningen bør opprioriteres, idet det af vandområdeplanen fremgår, at der er ukendt tilstand i mange vandløb, og at der mangler sammenhørende data for alle de anvendte kvalitetselementer, især de ”nye” kvalitetselementer fisk og vandplanter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er det nationale overvågningsprogram NOVANA, der tilvejebringer datagrundlaget for udarbejdelse af vandområdeplanerne. NOVANA-overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark. NOVANA-overvågningsprogrammet er således grundlag for bl.a. fastlæggelsen af vandområdernes tilstand og indsatsbehov. Tilstandsvurderingen for vandløb i vandområdeplanerne 2015-2021 bygger på de nyest foreliggende data til og med 2012, og for fisk til og med 2013.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at gennemførelsen af overvågningsprogrammet frem mod næste vandområdeplan giver et dækkende billede af vandområdernes tilstand og udvikling, herunder af vandområder hvor der i dag er ukendt tilstand.

Inddragelse af nye data

Sammenfatning af høringsvar

Favrskov Kommune gør opmærksom på, at kommunen selv har udført vandløbsovervågning, som ikke indgår i vandområdeplanens tilstandsvurderinger. Kommunen anbefaler, at det nyeste datagrundlag altid anvendes til planlægning af indsatsbehov i vandområderne.

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest opfordrer til, at der ud fra et forsigtighedsprincip inddrages nye data i vurderingen af tilstand, da der kun bør

iværksættes indsatser, hvor datakvaliteten er høj nok til at retfærdiggøre investeringer og eventuelle gener.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svaret under underoverskriften ”Forældet datagrundlag”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at styrelsen har vurderet, at det indsatsprogram, der er indstillet af kommunen i samarbejde med vandrådet, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse, og styrelsen har derfor for hovedparten af indsatsprogrammet lagt disse forslag til grund.

Behov for gennemgang af vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Nordfyns Kommune mener, at kommuner og privatpersoner ikke har mulighed for og ressourcer til at foretage en systematisk gennemgang af vandløbene, hvilket kræves for at kunne indberette fejl i datagrundlaget. Kommunen opfordrer til, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) afsætter ressourcer til en sådan gennemgang.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er det nationale overvågningsprogram NOVANA, der tilvejebringer datagrundlaget for udarbejdelse af vandområdeplanen. NOVANA-overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark. Overvågningsprogrammet er således grundlag for bl.a. fastlæggelse af vandområdenes tilstand og indsatsbehov. Programmet indeholder med sine delprogrammer et omfattende stationsnet indenfor vandløb, søer, kystvande og grundvand.

Til sammen skaber dette en omfattende viden om naturen og miljøet, som kan understøtte gældende overvågningsmæssige forpligtelser i forhold til relevante EU-direktiver, den danske natur- og miljøpolitik og lovgivning samt internationale konventioner. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skønner således, at det pålideligheds- og præcisionsniveau, der er opnået med NOVANA-overvågningsprogrammet, modsvarer vandrammedirektivets krav.

Effektovervågning

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune, Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen mener, at der bør foretages effektovervågning til dokumentation af effekten af de anvendte virkemidler (indsatser).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den operationelle overvågning består indholdsmæssigt af indikatorer repræsenterende de kvalitetslementer, der jf. direktivet skal danne grundlag for en vurdering af såvel tilstanden som af tilstandsændringer som følge af indsatsprogrammerne.

Forsinkelsen af vandplanerne for første planperiode har forsinket gennemførelsen af indsatserne, hvorfor der kun er få vandløbsprojekter som har kunnet effektvurderes ved placering af DVFI vandløbsstationer (projekter hvor indsatsen er rettet mod forbedring af det fysiske miljø). I erkendelse af at dette, udskyder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning effektvurdering af allerede gennemførte kommunale vandløbsprojekter til start i 2017, da projekterne skal være 2-3 år gamle før de kan vurderes med DVFI.

Mangelfuldt datagrundlag for miljøfarlige forurenende stoffer)

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner konstaterer, at der er ukendt tilstand mht. miljøfremmede stoffer i 98,5 % af de i vandplanerne omhandlede vandløb og opfordrer derfor til, at der tilvejebringes et bedre datagrundlag på dette område i form af målinger fremfor fx modelberegninger.

Fredericia kommune konstaterer, at ingen af kommunens vandløb har kendt tilstand vedrørende miljøfremmede stoffer, hvorfor det forventes, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) overvågning fremadrettet retter op på dette.

Ligeledes anbefaler Silkeborg Kommune, at staten tilvejebringer det nødvendige vidensgrundlag for tilstandsvurderingen ift. miljøfarlige forurenende stoffer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

I forhold til statens overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at denne overvågning sker efter bestemmelserne i overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand, beskyttede områder og naturovervågning i internationale naturbeskyttelsesområder mv.), hvor der bl.a. er fastsat krav til overvågningsfrekvenser samt bestemmelser om, at overvågningen skal omfatte 1) prioriterede stoffer, der udledes i vandløbsoplandet eller dele af vandløbsoplandet, og 2) andre miljøfarlige forurenende stoffer, som udledes i signifikante mængder i vandløbsoplandet eller dele af vandløbsoplandet.

Vandområdernes tilstand fsva. miljøfarlige forurenende stoffer er vurderet på baggrund af overvågningsresultater i de enkelte vandområder, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ikke anvendt modelberegninger i klassificeringen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at vandområdeplanernes indsatsprogram overfor miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at styrelsen igangsætter projekter med henblik på at indhente yderligere viden om området. I den forbindelse vil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bl.a. vurdere behovet for at få fastsat yderligere miljøkvalitetskrav, således at overvågningsresultater i højere grad kan bringes i anvendelse i tilstandsvurderingerne.

Opprioritering af undersøgelsesovervågning

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland ønsker, at undersøgelsesovervågningen bliver opprioriteret for at bistå kommunerne med undersøgelser af årsager til manglende målopfyldelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærkninger

Vandrammedirektivet opstiller krav om, at der kan udarbejdes et undersøgelsesovervågningsprogram, som har til formål at afdække årsagerne til, at et område/lokalitet ikke opfylder målene, hvis årsagerne til manglende målopfyldelse er ukendte. Undersøgelsesovervågningen har endvidere til formål at fastslå omfang og konsekvenser af forureningsuheld og at danne grundlag for udarbejdelse af indsatsprogram og specifikke foranstaltninger, der er nødvendige for at afhjælpe virkningen af et forureningsuheld. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer løbende behovet for undersøgelsesovervågning.

Overvågning i vandområder uden miljømål

Sammenfatning af høringssvar

Silkeborg Kommune mener, at der mangler overvågning i de vandområder, hvor der ikke er fastlagt miljømål.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at for de vandområder i Danmark, der ikke er målsat i vandområdeplanerne, varetages hensynet til tilstanden gennem myndighedernes administration af sektorlovgivningen.

Referencetilstand

Sammenfatning af høringssvar

Landbrugsgruppen anfører, at det er uhørt at anvende baltiske vandløb til at beskrive referencetilstanden i danske vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljøtilstanden i vandområderne vurderes, jf. vandrammedirektivet, på baggrund af en række biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografisk sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer sammenlignelige vandområdetyper. Resultatet af denne interkalibrering offentliggøres gennem en EU-beslutning, som er retslig bindende for medlemsstaterne. For de nationale vandområdetyper, der ikke indgår i interkalibreringen, følger en EU-forpligtigelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede. I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af DHI, DTU-Aqua og Aarhus Universitet

Anvendelsen af DVPI (Dansk Vandløbsplanteindeks)

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia kommune mener, at det er problematisk, at DVPI (Dansk Vandløbsplanteindeks) ikke anvendes i de mindre vandløb (typologi-1).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetselement ikke i disse.

Anvendte kvalitetselementer

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune påpeger, at der i mange tilfælde kun er anvendt ét kvalitetselement (DVFI) til vurdering af målopfyldelse.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab mener, at når der hyppigst kun er tilstandsvurderet på baggrund af ét kvalitetselement (DVFI), får man en urealistisk høj samlet målopfyldelse set i forhold til, hvis alle tre kvalitetselementer var anvendt. ("one-out–all-out"-princippet).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde

svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde (det såkaldte "one-out-all-out"-princip), jf. vandrammedirektivet bilag V, 1.4.2.

Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetselement ikke i disse. På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI tilsvarende ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb.

Vandløb omfattet af vandområdeplan ifølge Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings kriterier

Sammenfatning af høringsvar

Nordfyns Kommune gør opmærksom på, at det ikke er muligt at efterprøve, hvorvidt vandløb omfattet af vandområdeplanerne opfylder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) kriterier.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar i høringsnotatets kapitel om metodevalg.

Lokale målestationer

Sammenfatning af høringsvar

En række privatpersoner påpeger, at for at sikre et bedre datagrundlag bør der etableres målestationer direkte på landbrugsarealerne, da der i dag ikke findes tilstrækkeligt med sådanne målinger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at der allerede forefindes målestationer på landbrugsarealer. Overvågningen i landovervågningsprogrammet (LOOP), der er en del af det nationale overvågningsprogram NOVANA, skal dokumentere effekten af nationale vandmiljøplaner og andre reguleringer inden for landbrugssektoren på udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Samtidig skal programmet bidrage til at dokumentere effekten af Danmarks undtagelse fra nitratdirektivet på udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Overvågningen foregår ved interview, direkte målinger og modellering af sammenhænge mellem landbrugsdrift og tab af næringsstofferne til omgivelserne i seks repræsentative overvågningsoplande, der kan betragtes som værkstedsområder. Overvågningsoplandene blev udvalgt, så de bedst muligt dækkede variation i landbrugspraksis, jordtype og klima.

Vandløb udpeget som 'ikke naturligt hjemsted for fisk'

Sammenfatning af høringsvar

Fredericia kommune påpeger, at det ikke er muligt via MiljøGIS at se, hvilke vandløb Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har udpeget som 'ikke naturligt hjemsted for fisk'.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Udpegnings af vandområder uden fiskeinteresse er foretaget med udgangspunkt i de tidligere amters vurdering af 'vandløb uden fiskeinteresser' i regionplanerne. Vandområder uden fiskeinteresse fremgår ikke af MiljøGIS. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og har i den forbindelse noteret sig de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i

vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

2.4.4 **Kvalitetslementer sø**

Der er i alt modtaget 3 høringssvar, der omhandler kvalitetslementer sø.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Faaborg-Midtfyn og Rudersdal.

Desuden har Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland indsendt høringssvar.

De anvendte kvalitetslementer

Sammenfatning af høringssvar

Faaborg-Midtfyn Kommune bemærker, at der ved fastsættelse af miljømål i søer anvendes fire kvalitetslementer: Fytoplankton, smådyr, vandplanter og fisk. Kommunalbestyrelsen finder, at det er en meget væsentlig forbedring i forhold til første planperiode, hvor der kun indgik et enkelt kvalitetslement. Det betyder tillige, at vandområdeplanerne nu afspejler vandrammedirektivets krav til miljømålenes kvalitetslementer, og at det derved bliver muligt at finde de mest omkostningseffektive tiltag til at sikre den langsigtede målopfyldelse. Kommunalbestyrelsen forventer, at staten har taget højde herfor i planlægningen af virkemidler.

Landbrugsorganisationerne i Syd- og Sønderjylland gennemgår de forskellige biologiske kvalitetslementer i søer, og anfører, at der er flere forskellige indikatorer, herunder fisk, planter og bunddyr, der kan fortælle om søens tilstand, og at disse kan spille forskellige roller. Det anføres endvidere, at det anvendte fiskeindeks ikke er interkalibreret i EU. Med henvisning hertil stilles spørgsmålstegn ved, om det er muligt at vurdere søernes tilstand ud fra de indeks, der er valgt, eller om der skal anvendes/opstilles andre metoder til vurderinger. Foreningen mener, at når interkalibrering for fisk endnu ikke er foretaget, og der ses forskelle for de enkelte søtyper, bør det undersøges, hvilke metoder man kan vurdere søens tilstand med.

Foreningen finder endvidere, at det forhold, at der endnu ikke er fundet en fælles interkalibrering for fisk, må indikere en vis uvished på området. Denne uvished ønskes anvendt til at udskyde vandområdeplanernes mål, så der kan opnås en konsensus om, hvilke metoder der fremadrettet skal anvendes til at bestemme en søs tilstand. Foreningen nævner, at et stort antal søer bliver vurderet i risiko for ikke at være i målopfyldelse i 2021, og gør endvidere opmærksom på, at der er et stort antal søer, hvor der er ukendt status på enkelte kvalitetslementer. Foreningen finder, at man bør være påpasselig med at opstille risikovurderinger for søerne, da det kunne være den forkerte faktor, der blev satset på. Dette finder foreningen ikke kan være samfundsøkonomisk optimalt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker indledningsvist, at vandrammedirektivet foreskriver, at følgende fire biologiske kvalitetslementer skal anvendes ved fastlæggelse af søers økologiske tilstand: Fytoplankton, vegetation, fisk og bunddyr. De danske indices for fytoplankton og vegetation er EU-interkalibrerede. Fiskeindekset er fagligt godkendt i EU og vil på den baggrund indgå i EU-kommissionens kommende interkalibreringsbeslutning, som offentliggøres i 2017.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker ligeledes, at anvendelsen af flere elementer giver en øget sikkerhed for tilstandsvurderingen, og at det er det element, der

giver den dårligste tilstandsklasse, der definerer den samlede tilstand. Alle målte indices tages med i vurderingen, men der er en del søer, hvor kun en del af kvalitetselementerne er målt. I de situationer inddrages de fysisk-kemiske støtteparametre, fosfor og kvælstof, som støtteparametre, således at målopfyldelse kun opnås, hvis disse understøtter målopfyldelse for de ikke-målte biologiske kvalitetselementer.

Anvendelse af undervandsplanteindekset i brunvandede søer

Sammenfatning af høringssvar

Rudersdal Kommune undrer sig over, at undervandsplanter indgår i bedømmelsen af tilstanden i brunvandede søer, herunder Bøllemosen, da en naturlig lille sigtddybde i denne søtype uundgåeligt vil medføre ringe eller ingen forekomst af undervandsplanter. Kommunen mener derfor, at udbredelsen af undervandsplanter i brunvandede, lavvandede søer som Bøllemosen ikke bør indgå i vurderingen af den økologiske tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at Aarhus Universitet for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har udarbejdet rapporten "Anvendelse af kvalitetselementer i ikke-interkalibrerede danske søtyper". I denne rapport er det vist, at vegetationsindekset i lavvandede, brunvandede søer som Bøllemosen, 1) afhænger signifikant af fosforindholdet, og 2) at regressionslinjens hældning og skæring ikke adskiller sig signifikant fra hældning og skæring i de interkalibrerede type 10-søer. Dette betyder, at disse brunvandede type 5-søer har samme respons på fosfor, som de interkalibrerede type 10-søer. På denne baggrund er det besluttet, at vegetationsindekset skal indgå i vurderingen af disse søer. Bøllemosen er i dårlig tilstand, både hvad angår klorofyl og vegetation, og der er derfor god sammenhæng mellem de to målte indices. Heller ikke for 23 af de øvrige type 5-søer, hvor der både er målt klorofyl og vegetation, kan man sige, at vegetationsindekset stiller skrappe krav til søtilstanden. Fem af disse har målopfyldelse for klorofyl, mens 10 har målopfyldelse for vegetation. Tilsvarende gælder at de tre søer, der har målopfyldelse for plankton, også har målopfyldelse for vegetation.

2.4.5 Datagrundlag søer

Der er i alt modtaget 40 høringssvar, der omhandler datagrundlag søer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Frederikshavn, Kolding, Langeland, Rudersdal, Silkeborg, Skive, Varde, Vejle, Vesthimmerlands og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland og Gudenåkomiteen.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 26 enkeltpersoner.

Ønske om forbedret datagrundlag

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner anfører, at tilstanden er ukendt for størstedelen af søerne, og at der derfor hovedsagligt er anvendt modelberegninger fremfor faktiske målinger. Det fremføres, at målinger er den bedste og mest korrekte måde at vurdere hvilke tiltag, der skal foretages, og at det virker mærkeligt, at sådanne målinger til stadighed ikke er foretaget.

Viborg Kommune, Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen finder, at statens overvågning skal være mere detaljeret, således at den giver et retvisende billede af vandområders tilstand og støtter op om den indsats, der skal gennemføres. Det fremføres desuden, at der bør implementeres effektovervågning af tiltag i medfør af vandområdeplanerne, herunder også for at dokumentere effekten af virkemidlerne. Silkeborg Kommune anfører specifikt, at miljøtilstanden i vandområder, der ikke overvåges fx pga. målopfyldelse, kan miljøtilstanden udvikle sig mod forventning, som det for eksempel er set i den enestående lobeliesø Kalgård Sø i Silkeborg Kommune.

Vesthimmerlands Kommune finder det uheldigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke har indsamlet data, der kan danne grundlag for en indsats i søerne. Kommunen mener ligesom Langeland Kommune, at der skal opnås bedre viden om søernes tilstand, og at der skal gøres en indsats for at fremskaffe de manglende data.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det af basisanalysen fremgår, at kun 10 % af de omfattede søer, er tilstandsbedømt ud fra fytoplankton, og kun 17 % ud fra fisk. Hertil kommer, at 25 % har helt ukendt tilstand. Det betyder samlet set, at vurderingsgrundlaget for søernes tilstand er for tyndt. Danmarks Naturfredningsforening finder, at det af vandområdeplanen klart skal fremgå, hvorledes staten indenfor en meget kort årrække sikrer, at alle omfattede søer kan tilstandsvurderes ud fra alle de af direktivet krævede biologiske elementer. En konsekvens af, at nogle søer ikke kan vurderes ud fra de nødvendige elementer, må nemlig være, at de ikke kan vurderes som værende i god tilstand uanset hvad de øvrige elementer viser. Det er en konsekvens af vandrammedirektivets one out – all out – bestemmelse, som jo ikke giver mening, hvis man kan "vælge/prioritere" ingenting at vide om nogle elementer.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland anfører, at anvendelsen af flere kvalitetselementer og modeller til vurdering af søers tilstand kræver, at der indsamles flere data, samt at det datamateriale der på nuværende tidspunkt foreligger undersøges og modelleres, så der kan udarbejdes modeller som klarlægger søernes tilstand mere korrekt.

Limfjordsrådet finder, at søovervågningen i overvågningsprogrammet ikke er tilstrækkelig til at frembringe den nødvendige viden til fastlæggelsen af indsatsbehovet i vandområdeplanerne. Limfjordsrådet opfordrer til, at søovervågningen opprioriteres både i forhold til antallet af overvågede søer, frekvensen af søovervågningen samt stofbalancen for søerne således, at der opbygges den nødvendige viden til implementering af den mest omkostningseffektive indsats for opfyldelse af søernes målsætning.

Fredericia Kommune forventer, at Rands Fjord, som har ukendt tilstand for de biologiske kvalitetselementer, fytoplankton og fisk, samt kemisk tilstand, bliver omfattet af overvågningsprogrammet fsva. disse kvalitetselementer.

Vejle Kommune finder, at det er statens ansvar at sørge for tilstrækkelig overvågning samt at fastlægge behovet for reduktion af fosforudledning for de forskellige kilder. Kommunen finder det et vigtigt, at samtlige kilder til udledning af fosfor bidrager til reduktion af udledningen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at den overvågning og dataindsamling, der ligger til grund for vandområdeplanen, overvejende er tilvejebragt

gennem NOVANA-overvågningsprogrammet 2011-15. Her er det tilstræbt at skabe grundlaget for en tilstandsvurdering af alle søer over 5 ha. Ud af 689 søer foreligger der tilstandsvurdering for 608 søer, svarende til 88 % af søerne. En stor del af de søer, hvor der mangler data, er nyetablerede søer eller søer, hvor der tidligere var konstateret målopfyldelse, og hvor der derfor ikke blev planlagt "operationel overvågning". Mens man i "kontrolovervågningen" ifølge vandrammedirektivet skal overvåge alle de biologiske kvalitetselementer, kan man i den "operationelle overvågning" udvælge kvalitetselementer efter relevans, således at man overvåger de parametre, der er indikatorer for det eller de biologiske kvalitetselementer, der er mest følsomme for de belastninger, vandområderne er udsat for. Der er således ikke pligt til at overvåge alle biologiske kvalitetselementer.

Ud over de biologiske kvalitetselementer skal man også inddrage støtteparametre, fx fosfor og kvælstof, ved vurdering af målopfyldelse. I vandområdeplanerne er der derfor, udover kravene til de biologiske kvalitetselementer, opstillet krav til fosfor- og kvælstofindhold, som skal sikre, at disse elementer understøtter målopfyldelse for ikke-målte biologiske kvalitetselementer, selvom der er målopfyldelse for et eller to målte biologiske elementer. Herved gøres vurderingen af målopfyldelse mere sikker. Endvidere er der opstillet modeller for sammenhængen mellem kvalitetselementer og fosforindhold, som kan anvendes til at vurdere indsatsbehovet i alle søer, hvor der er en vurdering af tilstand og næringsstofftilførsel. For øvrige søer må dette afvente den tredje planperiode.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer den kemiske tilstand ud fra analyser af de miljøfarlige forurenende stoffer, der er prioriteret i EU-regi. Omkring 100 søer indgår i kontrolovervågning af disse EU-prioriterede stoffer. Søerne er udvalgt repræsentativt, således at forskellige søtyper og forskellige landsdele indgår, og overvågningen har til formål at sikre et nationalt overblik over tilstanden i de danske søer, hvad angår miljøfarlige stoffer. Derudover udvælges søer mhp. operationel overvågning for så vist angår miljøfarlige forurenende stoffer. Denne udvælgelse sigter primært på at overvåge søer, der er risiko for ikke at opfylde målet om god kemisk tilstand til udgangen af næste planperiode, f.eks. grundet påvirkning fra omgivelserne.

Rands Fjord er ikke en del af kontrolovervågningsprogrammet, men vil indgå i vurderingen af hvilke søer, der skal overvåges i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings operationelle overvågning i den kommende planperiode.

I medfør af vandområdeplanen iværksætter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forskningsprojekter, der vil bidrage med ny viden om metoder til kortlægning og begrænsning af fosfortabet til søer samt udvikling af mere effektive fosforvirkemidler. Forskningsprojekterne gennemføres i perioden 2017-2019 og vil kunne tages i anvendelse i tredje planperiode.

2.4.6 **Kvalitetselementer kystvande**

Der er i alt modtaget 105 høringssvar, der omhandler kvalitetselementer kystvande.

Høringssvar er modtaget fra Nordfyns kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Vestjysk Landboforening, Østlige Øers Landboforeninger

og Landbrug & Fødevarer, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 93 enkeltpersoner.

Ålegræs og klorofyl i tilstandsklassifikationen

Sammenfatning af høringssvar

Flere landboforeninger samt Familielandbruget i MidtVest pointerer, at børstebladet vandaks, langstilket havgræs og øvrige havgræsser bør monitoreres i Nissum Fjord, og ikke blot ålegræs.

Lemvigegnens Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Holstebro-Struer Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland og Vestjysk Landboforening mener, at ålegræs ikke kan anvendes som indikator for miljøtilstanden i Ringkøbing Fjord, da saltholdigheden er for lav til, at planten kan trives. Derimod bør andre rodfæstede planter, herunder børstebladet vandaks og havgræs anvendes, der er mere udbredte i fjorden.

Flere af foreningerne fremfører videre, at ålegræs findes som en meget lille bestand tæt ved slusen i Hvide Sande i Ringkøbing Fjord, og at bestanden ikke breder sig. Foreningerne mener, at det måske kan skyldes, at saltholdigheden varierer for meget, at saltholdigheden bliver for lav, en manglende frøpulje eller andre presfaktorer. Landboforeningerne mener, at vandrammedirektivet i definitionen af kvalitetselementer ikke lægger specifikt vægt på ålegræs, men derimod på blomsterplanter generelt. Foreningerne mener videre, at man fra dansk side har valgt at interkalibrere ålegræs, hvorfor der kun lægges vægt på denne art i vurderingen af god økologisk tilstand. Foreningerne mener ikke, at det giver mening, når andre græsser breder sig i fjorden og allerede har opnået målet om dybdeudbredelse på 2,2 meter samt er registreret på lidt over tre meter. Foreningerne henviser til, at det videnskabeligt er dokumenteret, at ålegræs findes på større dybder end fx havgræs, og at ålegræs skulle kunne findes på større dybder end 2,2 m.

Foreningen LandboNord mener ligeledes ikke, at ålegræs kan anvendes som indikator for tilstanden i Hjarbæk Fjord, da ålegræs ikke kan vokse i fjorden grundet for lav saltholdighed.

En række privatpersoner og Patriotisk Selskab fremhæver beregningerne af kvælstofreduktionskravene til landbruget og pointerer, at ålegræsværktøjet af flere omgange er blevet fagligt underkendt som brugbar parameter for måling af miljøtilstanden i kystvandene. Patriotisk Selskab kritiserer, at tilstandsvurderingerne i vandområdeplanerne udelukkende er baseret på denne parameter.

Landbrug & Fødevarer, Østlige Øers Landboforeninger, Patriotisk Selskab, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Herning-Ikast Landboforening, Familielandbruget Vestjylland, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug påpeger med henvisning til vandrammedirektivet, at tilstandsindikatoren bør afspejle tætheden af ålegræsset, og ikke blot dybdegrænsen. Flere mener, at overvågningen af ålegræs bør ændres i tråd hermed.

Østlige Øers Landboforeninger kritiserer, at der ikke er konsistens mellem de forskellige metoder til fastsættelse af god tilstand og henviser til, at tilstanden for

Ålegræs kun er god i få områder, mens tilstanden for klorofyl er god i flere områder. Høj/god tilstand på den svenske side af Øresund, baseret på makroalger, versus moderat/ringe tilstand på den danske side af Øresund, mener Østlige Øers Landboforeninger understøtter, at målsætningen for ålegræs er sat urealistisk høj.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning påpeger indledningsvist, at det fremgår af EU's vandrammedirektiv hvilke biologiske kvalitetselementer, miljøtilstanden i kystvandene skal baseres på. For danske kystvande er ålegræs EU-interkalibreret som eneste art for kvalitetselementet ”makroalger og rodfæstede planter”

(angiospermer/blomsterplanter). Ålegræs er anvendt som indikator, fordi planten er den mest betydelige undervandsblomsterplante og dermed repræsenterer store dele af de danske kystnære områder. Ålegræsset anvendes derfor som indikator for tilstanden i de danske kystvande. Den samlede vurdering af tilstanden for kystvandene er ikke kun baseret på ålegræs, men også på to andre biologiske kvalitetselementer, fytoplankton udtrykt ved klorofylkoncentrationen, og sammensætningen af bunddyr. Hvis blot ét af kvalitetselementerne ikke kan opfylde kravene om god økologisk tilstand, vil vandområdet ikke kunne opnå målopfyldelse.

I de vandområder, hvor der forekommer andre rodfæstede blomsterplanter end ålegræs, indgår disse også i overvågningen. Det drejer sig bl.a. om arter som: Børsteblandet vandaks og langstillet havgræs, som typisk findes i mere lavsaline vandområder som fx Nissum Fjord. Da det som nævnt kun er ålegræs, der på nuværende tidspunkt er EU-interkalibreret, indgår øvrige rodfæstede blomsterplanter ikke direkte i tilstandsklassifikationen. Det er endnu ikke afklaret, om der i tredje planperiode skal inddrages flere rodfæstede planter i interkalibreringen. Det vil frem mod tredje planperiode blive undersøgt, om andre havgræsser end ålegræs (som fx børsteblandet vandaks og langstillet havgræs) kan inddrages.

Den nationale overvågning viser tegn på, at ålegræs er ved at brede sig flere steder i Ringkøbing Fjord.

På baggrund af en DHI-model (model udarbejdet af DHI) for Hjarbæk Fjord og vurderinger af miljøeffekterne af den eksisterende sluse/drift ved Hjarbæk Fjord, er den indsats, som skal til, for at ålegræs igen kan etableres i fjorden, en reduktion af næringsstoffetledninger til fjorden. DHI's konklusion er, at den saltholdighed, der er i fjorden med den nuværende slusedrift, ikke er en hindring for, at ålegræs kan trives i fjorden.

Ålegræsværktøjet, som indgik i beregningen af indsatsbehovet i vandplan 2009-2015, anvendes ikke som tilstandsvurderingsværktøj eller til at beregne kvælstofreduktionskravene til landbruget i vandområdeplanerne 2015-2021. Se også høringsnotatets kapitel om indsatsbehovet i kystvande og kapitel om metodevalg for kystvande. Metoder til bestemmelse af indsatsbehovet i vandområdeplanen 2015-2021 kan desuden ses på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

I forbindelse med overvågningen af ålegræs registreres ålegræssets dækningsgrad fra lavt vand til største dybde, hvor ålegræsset forekommer på de transekter, der indgår i overvågningsprogrammet. Det afgørende for, om miljømålet er opfyldt, er, om dækningsgraden af ålegræs er mindst 10 % på den dybde, miljømålet er defineret ved. Ålegræssets dybdegrænse defineret ved den maksimale dybde med mindst 10 % dækningsgrad indgår således i vurderingen af, om miljømålet er opfyldt i et givet

vandområde. Ålegræssets dybdegrænse er som indikator for tæthed/forekomst af blomsterplanter godkendt af EU-Kommissionen.

At tilstandsklassifikationen kan være forskellig mellem kvalitetselementerne skyldes bl.a., at responsen på en ændring i presfaktorerne (fx tilførslen af næringsstoffer) set over tid er forskellig. Fx responderer planktonalger hurtigere på en reduceret næringsstofudledning end ålegræs. Ålegræs er længere tid om at genetablere sig som følge af en reduceret næringsstofpåvirkning. Planteplanktonmængden kan godt være lav og dermed vise en god tilstand, i et i øvrigt næringsstofpåvirket fjordområde, hvis der er store forekomster af blåmuslinger som filtrerer vandet. Hvis forskellige kvalitetselementer altid viste samme tilstand ved en given påvirkning, kunne man nøjes med at overvåge ét kvalitetselement.

Danmark og Sverige både indsamler og opgør tilstanden for bundvegetation, herunder ålegræs, på forskellig vis. Der er derfor ikke basis for at sammenligne tilstanden for ålegræs i Danmark og Sverige. Dette er som et led i det interkalibreringsarbejde, som pågår mellem Sverige og Danmark, forelagt for EU-kommissionen, som har accepteret, at de to landes metoder for bundvegetation ikke kan interkalibreres.

I Danmark er det alene ålegræs dybdeudbredelse, der anvendes som indikator for kvalitetselementet "makroalger og angiospermer" (Blomsterplanter), og dermed bestemmer tilstandsklassifikationen jf. EU-interkalibreringsbeslutningen gældende for Danmark og Tyskland i Østersøen. Det danske miljømål baserer sig på historiske observationer af ålegræs i de danske farvande (referencetilstand) samt en EU-interkalibreret grænse mellem god og moderat tilstand svarende til en økologisk kvalitetsratio (EQR) på 0,74 (dvs. 26 % afvigelse fra referencetilstanden).

I Sverige anvendes et makrofytindex for kvalitetselementet, hvor ålegræssets dybdegrænse indgår som et af flere elementer. De øvrige er dybdegrænser for en række makroalger.

Sverige anvender således ikke klassifikationskriterier (herunder kriterier for god økologisk tilstand) for kvalitetselementet "makroalger og angiospermer", der har udgangspunkt i en EU-interkalibreringsbeslutning, da en sådan ikke foreligger gældende for Sverige.

Sammenhæng mellem ålegræs, klorofyl og presfaktorer, herunder kvælstof.

Sammenfatning af høringssvar

Nordfyns Kommune mener ikke, at udbredelsen ålegræs har en sammenhæng med en forbedret vandkvalitet. Kommunen opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at finde andre måleparametre, der bedre viser succesen af de gennemførte indsatser.

Herning-Ikast Landboforening, Familielandbruget Vestjylland, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug, en række privatpersoner og Patriotisk Selskab mener ikke, at man kan påvise en direkte sammenhæng mellem kvælstofniveauet i kystvandene og udbredelsen af ålegræs. Der efterlyses måleparametre, der er mere retvisende for vandmiljøets tilstand. I tråd hermed fremfører flere privatpersoner, at selv markante reduktioner i kvælstofudledningen ikke vil føre til opfyldelse af miljømålsætningerne i kystvandene, og at de meget store reduktioner i kvælstofudledning igennem de seneste 25 år ikke har ført til signifikante forbedringer i tilstanden.

Vejle-Fredericia Landboforening mener, at det er tvivlsomt, at der som følge af reduceret kvælstofudledning vil kunne ses en effekt på kvalitetselementerne ålegræs og fytoplankton i Vejle Fjord.

Flere landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet fremfører ligeledes, at der ikke er en sammenhæng mellem ålegræssets udbredelse og kvælstofkoncentrationen i Limfjorden.

Enkelte privatpersoner mener, at den moderate tilstand for klorofyl i Femerbælt med stor sandsynlighed skyldes bidrag fra nabolande.

Patriotisk Selskab, Centrovic, Fyns Familielandbrug og en række privatpersoner påpeger flere andre faktorer end kvælstof, som ifølge parterne kan påvirke ålegræssets udbredelse, herunder sygdomme i ålegræsset, fosfor, vandets saltindhold, invasive arter, muslingefiskeri, fiskeri herunder trawling, bundforhold og sediment, vandtemperatur, klimaforandringer og endeligt næringsstofpåvirkning fra andre tilstødende vandmiljøer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Aarhus Universitet konkluderer i deres seneste NOVANA-rapport om marine områder fra 2015, at der i de seneste år (2008-2014) er sket en positiv udvikling i hovedudbredelsen af ålegræs i samtlige farvandstyper, og at der for Limfjorden, yderfjorde og de åbne kyster også har været en signifikant positiv udvikling i ålegræssets maksimale dybdeudbredelse. I Limfjorden er den maksimale dybdeudbredelse således forøget med 36 % og dybdegrænsen for hovedudbredelsen med 27 % siden 2008. Den reducerede tilførsel af næringssalte viser en positiv effekt på ålegræssets udbredelse i visse områder. Det kan bl.a. hænge sammen med, at vandet i flere områder er blevet væsentligt klarere gennem de seneste år. Dog er ålegræsbestandene i mange områder reduceret så markant, at den positive udvikling i ålegræssets udbredelse er træg og forsinket i forhold til reduktionen i næringssaltbelastningen.

I 2014 var der som i 2012 og 2013 en relativ lav koncentration af klorofyl både i fjorde og kystnære områder og i de åbne indre farvande. Klorofyl er faldet signifikant siden 1989 i fjorde og kystnære områder. Tal for algevæksten i 2014 bekræfter den generelt positive udvikling med en aftagende algevækst siden ca. 2004. Der har været et signifikant fald i algevæksten over tid for alle områder med 1-2 % pr. år stigende til 4-5 % over de seneste 10 år. Desuden var der en signifikant sammenhæng mellem algevækst og kvælstoftilførsler, således at algevæksten faldt 0,2-0,4 % pr. procent fald i kvælstoftilførslen.

Under modeludviklingen er der gennemført kvalitative vurderinger af effekten på miljøtilstanden af andre potentielle presfaktorer herunder bl.a. påvirkninger fra fiskeri, råstofindvinding, fiskeri med bundslæbende fiskeriredskaber og klapning. De kvalitative vurderinger/udredninger er foretaget af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), forskningsinstitutionen DHI, DTU AQUA og Aarhus Universitet.

Disse presfaktorer kan have lokal effekt, men Aarhus Universitet/DHI vurderer generelt ud fra en kvalitativ betragtning ikke, at det er sandsynligt, at disse presfaktorer har en betydning for miljøtilstanden i kystvandene.

Næringsstofpåvirkningen fra andre tilstødende vandmiljøer er indbygget i de modelværktøjer, som bestemmelsen af indsatsbehov i forbindelse med vandområdeplan 2015-2021 er beregnet efter.

For Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger til påvirkning fra fiskeri henvises til høringsnotatets kapitel 2.2.6 om "Havne, klapning, sejlads, fiskeri, akvakultur og øvrigt". Der foreligger ikke dokumentation for, at invasive arter eller sygdomme i ålegræsset i dag er til hinder for fortsat udbredelse af ålegræs. DHI og Aarhus Universitets modelanalyser viser, at det først og fremmest er kvælstof, som har betydning for potentialet for dybdeudbredelsen af ålegræs og sommerklorofylindholdet (EU-interkalibrerede kvalitetslementer). Fosfor har dog specielt i forårsperioden en indflydelse på miljøtilstanden i kystvandene.

Modelanalyserne viser, at der ikke er grundlag for, at man kan "veksle" en kvælstofindsats til en fosforindsats, når man skal sikre, at belastningen nedbringes til et niveau, som understøtter målopfyldelse (målbelastningen).

Fastsættelse af referencetilstand og miljømål for kvalitetslementer

Sammenfatning af hørings svar

Flere landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet mener, at referencetilstanden for kvalitetslementet klorofyl (proxy for plankton) skal korrigeres, idet referencetilstanden er fastsat forkert.

Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger mener ligeledes, at referencetilstanden er fastsat forkert, idet der ikke er taget højde for en større udledning fra marker og spildevand omkring år 1900.

Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger bemærker videre, at referencetilstanden bør revideres alle steder, hvor Laurentius-sammenhængen er anvendt til at fastsætte referencetilstanden, og steder hvor fysiske ændringer har fundet sted, der forringer mulighederne for opnåelse af samme tilstand, som før ændringerne. Fx sluser, inddæmninger, indsnævring.

Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug anser miljømålene for ålegræs i Limfjorden for at være urealistisk høje. Dette begrundes med, at bundforholdene, saltholdigheden og lysets refleksion i fjorden har ændret sig i forhold til den periode miljømålene er baseret på (referencetilstanden).

Ligeledes mener Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, at de konkrete miljømål for ålegræs dybdegrænsen for Mariager Fjord er urealistisk høje.

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest bemærker, at der for Nissum Fjord ikke kan anvendes det samme miljømål som for Ringkøbing Fjord.

Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Landboforeningen Gefion, Sjællandske Familielandbrug, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest og flere privatpersoner anser generelt målsætningerne for vandområderne for at være urealistisk høje.

Endeligt mener Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger ikke, at det er fagligt korrekt at overføre grænseværdier fra en økoregion til en anden, og at der ikke

bør fastsættes et indsatsbehov i forhold til klorofylkoncentrationen i de områder, hvor interkalibreringen udestår.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til fastlæggelse af referencetilstand og miljømål bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at EU-kommissionen har fastsat grænserne mellem kvalitetsklasser for de enkelte kvalitetselementer (dvs. ålegræs dybdeudbredelse, klorofylkoncentration og bundfauna) baseret på en EU-interkalibreringsproces. Disse grænser, som er bindende for de enkelte medlemslande, ligger til grund for tilstandsvurderingerne af kystvandene i vandområdeplanerne. Eksempelvis er det for kvalitetselementet "ålegræs dybdeudbredelse" fastlagt, at god økologisk tilstand svarer til, at der som minimum skal være en dybdeudbredelse, som svarer til 74 % (EQR værdi 0,74) af dybdeudbredelsen i en referencetilstand. Dette betyder, at hvis referencetilstanden er 10 meter dybdeudbredelse, så er god/moderat grænsen 7,4 meter dybdeudbredelse. Sådanne bindende EU-grænser mellem kvalitetsklasser er fastlagt for de enkelte kvalitetselementer i åbne typer af kystvande, og det fremgår af kommissionsbeslutningen af 20. september 2013 om medlemslandenes resultater af interkalibreringen, at der skal ske en national udbredelse af disse grænser til nationale vandområdetyper (fjorde mv.).

Ifølge vandrammedirektivet (Bilag II, annex II, 1.3) skal referencetilstanden bestemmes ud fra enten observationer/data fra eksisterende uberørte områder eller historiske data og/eller ved brug af modeller. Hvis dette ikke er muligt, kan der alternativt anvendes ekspertvurderinger. Dette gælder for alle de kvalitetselementer, som indgår i vandrammedirektivet.

Der findes ikke danske kystvandsvandsområder, som i dag er i referencetilstand, dvs. upåvirket tilstand.

For ålegræs er referencetilstanden i det enkelte vandområde vurderet ud fra omfattende historiske observationer fra omkring år 1900 af ålegræssets dybdeudbredelse. I vandområder, hvor der ikke foreligger historiske observationer, er referencetilstanden baseret på typespecifikke værdier og i enkelte tilfælde (fjorde) værdier baseret på viden om kvælstofgradient fra inderfjord til yderfjord samt sammenhænge mellem kvælstofniveau og dybdeudbredelse af ålegræs. Referencetilstanden er fastlagt med bistand fra Aarhus Universitet. For klorofyl er referencetilstanden fastlagt af Aarhus Universitet og DHI baseret på modelberegninger med marine modelværktøjer i en belastningssituation svarende til omkring år 1900. For bundfauna indgår referencetilstanden i det interkalibrerede indeks, som Aarhus Universitet har vurderet kan dække alle vandområder.

I forhold til bemærkningerne om, at referencetilstanden for klorofyl er fastsat forkert, oplyser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at Aarhus Universitet til brug for de marine modelberegninger har foretaget en vurdering af kvælstofkoncentrationen i vandløbene og kvælstofafstrømningen til kystvandene i Danmark år 1900. Resultaterne er beskrevet i en rapport, der kan findes på hjemmesiden for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltningen. Denne vurdering af næringsstofbelastningen år 1900 indgår i DHI/Aarhus Universitets modelberegninger af referencetilstand og miljømålskriterier for klorofyl. Miljøtilstanden i kystvandene i Danmark i perioden omkring år 1900 anses for at repræsentere en referencesituation i kystvandene.

Det er vigtigt at gøre sig klart, at Aarhus Universitets vurdering af størrelsen af år 1900-belastningen ikke repræsenterer en situation med afstrømning fra et opland uden menneskelig påvirkning, men derimod repræsenterer en situation, hvor

koncentrationsniveauet i vandløbene er under indflydelse af en vis menneskelig aktivitet, herunder spildevandsudledninger og tab af næringsstoffer fra landbrugsaktiviteter. Et kystvandsområde i referencetilstand har således en robusthed, som tillader en vis menneskelig påvirkning.

Aarhus Universitets vurderinger af koncentrationsniveauet i vandløbene år 1900 er, som det fremgår af Aarhus Universitets rapport, understøttet ved sammenligninger med andre tilsvarende undersøgelser af næringsstofafstrømningen år 1900. I Aarhus Universitets anbefaling indgår også en afvejning af betydningen af datidens spildevandsudledninger, betydningen af et andet klima samt betydningen af den daværende landbrugsdrift, herunder også betydningen af en dengang højere retention i vandløbssystemerne som følge af mindre dræning af dyrkningsjord samt mindre regulering af vandløbssystemerne/ådalene og betydningen af en mindre kvælstofdeposition.

Til høringssvar om, at referencetilstanden bør revideres alle steder, hvor Laurentius-sammenhængen er anvendt til at fastsætte referencetilstanden for ålegræs, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at "Laurentiussammenhængen" ikke er anvendt til fastlæggelsen af referencetilstanden for ålegræs. Referencetilstanden er fastlagt på baggrund af historiske observationer eller ved en typetilgang.

I forhold til høringssvar om at referencetilstanden bør revideres, hvor fysiske ændringer har fundet sted, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning for samtlige kystvande har vurderet, at eksisterende sluser, inddæmninger eller indsnævring ikke er til hinder for opnåelse af god økologisk tilstand eller har betydning for fastlæggelse af referencetilstanden. Undtaget herfra er seks kystvande, der udpeget som stærkt modificerede vandområder. Se yderligere i høringssvarnotatets kapitel 2.2.7.

I forhold til Limfjorden kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at saltholdigheden i Limfjorden ikke har ændret sig siden referencetilstanden.

Fysiske ændringer i Limfjorden siden referencetilstanden kan være, at det organiske indhold i sedimentet visse steder er øget, at bunden som følge heraf er blevet mere blød, og at fjordvandet generelt er mere uklart, fordi udbredelsen af bundplanter, der har en stabiliserende effekt på bunden, er reduceret som følge af øget næringsstofudledning i den efterfølgende periode. Disse fysiske ændringer vil modvirkes ved reduceret næringsstofbelastning og giver derfor ikke anledning til overvejelser om at justere miljømålene for fjorden.

Hvad angår Nissum Fjord bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke foreligger en specifik model for slusefjorden Nissum Fjord, og at god-moderat grænsen (8 µg klorofyl/l) for fjorden er fastlagt af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ved anvendelse af en typetilgang efter vandrammedirektivet. På den baggrund er slusefjorden Nissum Fjord tildelt den samme værdi som slusefjorden Ringkøbing Fjord.

Til høringssvar om, at det ikke er fagligt korrekt at overføre grænseværdier fra en økoregion til en anden, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at medlemslandene ved kommissionsbeslutning af 20. september 2013 om resultaterne af interkalibreringen for de fælles typeområder, er forpligtede til at anvende disse i alle nationale vandområdetyper. EU har udarbejdet en vejledning herom "Guidelines to translate the intercalibration results into the national classification systems and to derive reference conditions". Danmark har i overensstemmelse hermed "oversat"

interkalibreringsresultatet fra den vestlige Østersø til øvrige nationale vandområdetyper, under hensyntagen til de øvrige typers referencetilstand. Det kan endeligt oplyses, at der i EU-regi pågår et arbejde om udestående interkalibreringer af kvalitetselementer og typeområder frem mod den tredje planperiode

2.4.7 **Datagrundlag kystvande**

Der er i alt modtaget 61 høringssvar, der omhandler datagrundlag kystvande.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Varde, Vesthimmerlands og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Fødevareforbundet NNF, Gribskov vandløbslaug, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Patriotisk Selskab.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 52 enkeltpersoner.

Offentlig adgang til data

Sammenfatning af høringssvar

27 privatpersoner ønsker at der etableres et ”åbent, digitalt og offentligt tilgængeligt” måleprogram.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at de data, der benyttes til vandplanlægningen, indsamles under NOVANA-overvågningsprogrammet. Man kan offentligt tilgå beskrivelsen af programmet på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

En del af de indsamlede data er gjort offentligt tilgængelige via Danmarks Miljøportal, og kan tilgås via følgende link: <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>

På nuværende tidspunkt er målinger af vandets indhold af næringsstoffer og klorofyl tilgængelige via Danmarks Miljøportal. Der arbejdes løbende med at øge omfanget af data, der gøres offentligt tilgængelige. Hvis data ikke er tilgængelige via Danmarks Miljøportal, kan data rekvireres ved Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Datagrundlag for vandområdeplaner

Sammenfatning af høringssvar

Patriotisk selskab, Landbrugsgruppen og enkelte privatpersoner mener, at vandområdeplanernes datagrundlag er utilstrækkeligt. Landbrugsgruppen fremfører videre, at data er fejlbehæftede. Landbrugsgruppen specificerer dog ikke, hvilke data det drejer sig om.

Fredericia Kommune forventer, at overvågningen fremadrettet tager højde for, at der findes marine vandområder, hvor tilstanden af bundfauna er ukendt. Dette gælder fx for Vejle og Kolding Yderfjorde.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Da Landbrugsgruppen ikke har specificeret, hvilke data der er fejlbehæftede, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke mulighed for at rette op på fejlene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det ved tilrettelæggelsen af overvågningen i de marine områder, nøje bliver vurderet, i hvilke områder der er behov

for en given overvågning. Ud fra en faglig betragtning er det ikke altid meningsfyldt at overvåge samtlige kvalitetsparametre i alle områder. Hvad angår Kolding og Vejle Yderfjorde, hvor der er ukendt tilstand fsva. angår bundfauna, er det korrekt, at der ikke indgår bundfauna i tilstandsvurderingen af områderne i vandområdeplanerne. Begge vandområder lever ikke op til miljømålet, da ålegræs ikke vokser til de dybder, der kræves. En vurdering af tilstanden ud fra elementet bundfauna vil ikke ændre på dette. NOVANA-overvågningsprogrammet er netop ved at blive fastlagt for den kommende overvågningsperiode, og i den forbindelse genovervejes omfanget og placeringen af overvågningsstationerne, herunder også omfanget og placeringen af overvågningsstationerne i Kolding og Vejle Yderfjorde.

Data til brug for vurdering af tilstand

Sammenfatning af høringsvar

Enkelte privatpersoner bemærker, at der bør indgå målte data fra Stege Nor i tilstandsvurderingen af området.

En privatperson anmoder om at få beskrevet, hvilket datagrundlag der ligger til grund for indsatskravet i oplandet til Karrebæk Fjord. Privatpersonen vil desuden gerne have forklaret målingen af saltindhold i Karrebæk Fjord.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For så vidt angår den økologiske tilstand i Stege Nor, er den vurderet ved anvendelse af konkret indsamlede data fra området. Der er således anvendt observationer af ålegræs fra 2009 og målinger af klorofyl fra 2011, 2012 og 2013. Begge kvalitetselementer viser, at miljømålet ”god tilstand” ikke er opnået.

Hvad angår datagrundlaget, der ligger til grund for vurderingen af tilstanden i Karrebæk Fjord, er der i perioden 2011-2015 foretaget målinger af: Klorofyl, lysforhold, salinitet og næringsstoffer. Målingerne er foretaget to gange månedligt året rundt. Dertil kommer, at ålegræs er blevet overvåget hver sommerperiode på syv forskellige lokaliteter i fjorden, samt at dyrelivet i bunden af fjorden (blødbundsfauna) er blevet undersøgt i 2011 og 2013. Der ligger således en række konkrete data til grund for tilstandsvurderingen. Vurderingen viser, at den økologiske tilstand er god for så vidt angår bunddyrenes sammensætning, men ikke er god i forhold til hverken ålegræs eller klorofyl. Kravet er, at alle tre kvalitetselementer skal kunne leve op til målet om godtilstand.

Saliniteten i Karrebæk Fjord beregnes ud fra formler fastlagt af UNESCO og indbefatter målinger af vandets elektriske ledningsevne og temperatur. Enheden for salinitet er PSU (Practical Salinity Units), og en PSU svarer til en promille salt.

2.4.8 Datagrundlag grundvand

Der er i alt modtaget 37 høringsvar, der omhandler datagrundlag grundvand.

Høringsvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Allerød, Billund, Fredericia, Frederiksberg, Holstebro, Næstved, Odsherred, Varde, Viborg, Aarhus og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringsvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer og Landbrugsgruppen.

Endelig er der modtaget høringsvar vedr. dette emne fra 27 enkeltpersoner.

Pesticider i grundvand

Sammenfatning af høringsvar

27 privatpersoner angiver, at der er meget få pesticidfund i grundvandet, og at de eksisterende ikke skyldes landbrugets lovlige brug af godkendte pesticider.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan hertil oplyse, at der i vandområdeplanerne 2015-2021 ikke er fastlagt konkrete, supplerende indsatser i forhold til pesticider, idet den generelle regulering (pesticidgodkendelsesordningen mv.), herunder de generelle supplerende indsatser (fx boringsnære beskyttelsesområder) vurderes at sikre en tilstrækkelig beskyttelse.

Ukendt kemisk tilstand

Sammenfatning af høringsvar

Region Sjælland opfordrer til, at alle 136 grundvandsforekomster på Sjælland vil være kemisk karakteriseret inden udgangen af planperioden, og at alle grundvandsforekomsterne overvåges løbende.

Danmarks Naturfredningsforening opfordrer tilsvarende til, at alle grundvandsforekomsters kemiske tilstand kortlægges, herunder at denne kortlægning finansieres af midler fra den igangværende grundvandsovervågning.

Region Nordjylland og Region Syddanmark spørger omtidshorisonten for, at den kemiske tilstand for alle grundvandsforekomster i vandområdedistrikt Jylland og Fyn vil være fastlagt. I forlængelse heraf spørger Region Syddanmark, hvordan det kan forventes, at forekomster med ukendt tilstand opnår god kemisk tilstand inden 22. december 2015.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har iværksat det nødvendige arbejde mhp., at alle grundvandsforekomster med ukendt tilstand fremover vil kunne tilstandsvurderes.

Dette arbejde indbefatter også etablering af nye boringer med efterfølgende indsamling af grundvandskemiske analyser. Viden fra disse nye overvågningssteder vil indgå i grundlaget for tilstandsvurderingerne for tredje planperiode.

Den kemiske tilstandsvurdering er blevet gennemført for de grundvandsforekomster, hvor der foreligger tilstrækkelige data i den fællesoffentlige geologiske og hydrologiske database (Jupiter).

Forekomster med god kemisk tilstand har miljømålet god kemisk tilstand inden 22. december 2015. Det lægges desuden til grund, at forekomster med ukendt kemisk tilstand har god kemisk tilstand, med mindre der foreligger konkrete oplysninger, der indikerer at dette ikke skulle være tilfældet. Forekomster med ringe kemisk tilstand vurderes først at kunne opnå god kemisk tilstand efter 22. december 2021.

Basisanalysen

Sammenfatning af høringsvar

En landbrugsforening påpeger, at 60 % af grundvandsforekomsterne ikke forventes at have god tilstand i 2021. Foreningen mener derfor, at basisanalysen med sine helt urealistisk høje miljømål ikke giver et retvisende billede af de faktiske forhold. Foreningen fremfører tillige, at basisanalysen er baseret på stærkt fejlbehæftede data og på ikke-retvisende modelberegninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Data- og metodegrundlaget for den kemiske tilstandsvurdering af grundvandsforekomsterne er blevet opdateret og revideret siden udarbejdelsen af basisanalysen. Der er således kun 110 af de i alt 402 grundvandsforekomster, der først forventes at opnå god tilstand efter 2021.

I medfør af bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand fastlægges miljømål for de enkelte grundvandsforekomster i henhold til lov om vandplanlægning under inddragelse af definitionerne for god kvantitativ tilstand og god kemisk tilstand. De konkrete miljømål fastlægges bl.a. med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle grundvandsforekomster, sikre balancen mellem indvinding og grundvandsdannelse samt sikre, at alle overfladevandområder og alle grundvandsforekomster opnår god tilstand senest den 22. december 2015.

Andet

Sammenfatning af høringssvar

Allerød Kommune udtrykker ønske om en funktionalitet i MiljøGIS, som gør det muligt at finde enkelte grundvandsforekomster indenfor geografiske enheder, såsom hovedvandoplande eller landsdele. Efter kommunens opfattelse mangler der ligeledes mulighed for at visualisere enkelte forekomsters tilstand. Kommunen er desuden af den opfattelse, at enkelte forekomsters tilstand kan variere afhængigt af størrelsen af de geografiske områder, der vises i MiljøGIS. Kommunen synes ikke, at det i MiljøGIS er muligt at identificere undtagelser og dermed udskydelser af tidsfrist for navngivne forekomster eller stoffer, der truer den konkrete grundvandsforekomst. Allerød Kommune har endelig med beklagelse konstateret, at grundvandsforekomsterne ikke længere har et beskrivende navn, men kun et nummer, og at det ikke længere muligt at se, om en forekomst er forbundet med sand eller et kalkmagasin.

Næstved Kommune påpeger, at der er en uoverensstemmelse mellem det, der står i teksten nederst på side 45/start 46 under "Nuværende kemiske tilstand" i udkast til vandområdeplan 2015-2021 for vanddistrikt Sjælland, og det som fremgår af tabel 4.10. "Pågældende stoffer, som udgøres af: Nitrat, pesticider, sulfat, cadmium, bly, kviksølv, klorerede opløsningsmidler og BTEX". Af tabellen fremgår endvidere Arsen, Chlorid og Sulfat. Kommunen spørger, hvilke kravværdier der skal anvendes for de tre parametre.

Fredericia Kommune fremhæver, at pejleboringer og boringer, som er sløjfede i 2005, 2007 og 2010 stadig fremgår af MiljøGIS. Således gives der ikke et retvisende billede af påvirkningen fra vandindvinding. Også Vordingborg Kommune konstaterer, at mange sløjfede boringer er registreret med aktuel vandindvinding i MiljøGIS-temaet om vandindvinding.

Landbrugsgruppen påpeger, at datagrundlaget for grundvandsområdet ikke er repræsentativt. Landbrug & Fødevarer og Landbrugsgruppen anfører, at der er benyttet en EU-stridig definition af begrebet grundvand.

Danmarks Naturfredningsforening savner generelt større brugervenlighed af såvel MiljøGIS som bilag til bekendtgørelserne. Foreningen fremfører specielt, at det er vanskeligt at skabe sig et overblik over grundvandsforekomsterne i MiljøGIS, fordi grundvandsforekomsterne lapper over hinanden.

Aalborg Kommune foreslår, at vandindvindingens påvirkning af vandføringen i vandløb fremgår af MiljøGIS.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er i MiljøGIS muligt at fokusere på enkelte hovedvandoplande ved hjælp af rullemenuen ”vælg et område”.

Ved at vælge ønskede grundvandstemaer og anvende infoknappen fremkommer en infoboks, der viser en oversigt over de ønskede temaer for de aktuelle grundvandsforekomster, herunder kemisk tilstand og kvantitativ tilstand. Angivelse af kemisk tilstand omfatter oplysninger om stoffer eller stofgrupper, der truer den konkrete grundvandsforekomst. Kemisk tilstand og kvantitativ tilstand kan aktiveres samtidig i MiljøGIS.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er ikke enig i, at forekomstens tilstand er afhængig af, hvilket geografisk område i forekomsten der betragtes. Derimod fremsøges forskellige forekomster i et givet område, afhængig af brugerens placering af ”infopunktet” på kortet i MiljøGIS. Desuden fremsøges færre forekomster i infoboksen, jo mere der zoomes ind. Identifikation af miljømål og undtagelser på niveau af enkelte forekomster sker også i MiljøGIS vha. infoknappen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning beklager, at teksten vedrørende nuværende kemisk tilstand i udkast til vandområdeplan 2015-2021 for vanddistrikt Sjælland ikke er fyldestgørende. Manglen vil blive udbedret. Tærskelværdierne for arsen, nikkel, sulfat og chlorid fremgår af bilag 4 til bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder.

Den dansksprogede version af vandrammedirektivet definerer grundvand som alt vand under jordoverfladen i den mættede zone og i direkte kontakt med jorden eller undergrunden (jf. art. 2, nr. 2.). Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forstår definitionen sådan, at vand i alle mættede zoner betragtes som grundvand. EU-kommissionen har i februar 2015 bekræftet, at denne forståelse er korrekt.

Grundvandsforekomster har en tredimensionel udbredelse. Et givet sted kan der eksistere flere grundvandsforekomster under hinanden. Da grundvandsforekomster vises som flader, kan overlap ikke undgås.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bekræfter, at grundvandsforekomsterne ikke længere har et beskrivende navn, men alene et nummer. Det skyldes, at forekomsterne kan være både større og mindre end de områder på overfladen, for hvilke det vil være muligt at finde et sigende navn. Forekomsterne består til dels af grundvandsmagasiner, der tilhører forskellige lag i DK-modellen, og som af samme grund kan have forskellige materialeegenskaber. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har derfor valgt ikke at oplyse om magasintyperne. Magasintyperne fremgår af de data, der er blevet udarbejdet ifm. med GEUS-projektet om afgrænsning af grundvandsforekomster. Disse data er tilgængelige på GEUS' hjemmeside om nævnte projekt.

I forhold til bemærkningerne til vandindvindingstemaet kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at temaet er opdateret.

I grundvandssammenhæng påvirkes vandføringen af vandindvinding. Vandindvindingstemaet fremgår af MiljøGIS. Effekten af vandindvindingens påvirkning er blevet beregnet på niveau af de såkaldte ID15-oplande, der har en gennemsnitstørrelse på 15 km², hvilket er nærmere beskrevet i RAPPORT 2014/74 om ”Implementering af modeller til brug for vandforvaltning. Delprojekt: Effekt af

vandindvinding”. Det er ikke muligt at vise påvirkning af enkelte vandløb, da analyserne ikke blevet udført på dette detaljeringsniveau.

2.4.9 **Kvalitetslementer miljøfarlige forurenende stoffer**

Der er i alt modtaget 1 høringssvar, der omhandler kvalitetslementer miljøfarlige forurenende stoffer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia Kommune.

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia Kommune bemærker, at der i Lillebælt er ukendt tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer, og at der ikke er fastsat mål for miljøfarlige stoffer i sediment, men derimod i vandfasen. Fredericia Kommune bemærker endvidere, at kommunen tidligere har spurgt Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), hvordan manglende viden om miljøtilstanden og manglen på relevante grænseværdier for eksakte stoffer kan omsættes til en fagligt velbegrunder administration af sektorlovgivningen.

Fredericia Kommune oplyser at kommunen ser frem til, at der tilvejebringes yderligere viden om forurenende stoffer i vandmiljøet, herunder at behovet for nye og reviderede miljøkvalitetskrav vurderes. Kommunen finder bekendtgørelse nr. 1022 af 31. august 2010 vanskelig at administrere, idet den generelle viden om forurenende stoffer i vandområderne er sparsom samtidig med, at der skal tages højde for dårligt kendte fortyndingsforhold i Lillebælt. Kommunen bemærker, at der mangler miljøkvalitetskrav for eksempelvis oliestoffer (C5-C10, C10-C25, C25-C35, THC) og summen af PAHer. For dibenzo(a,h)antracen er grænseværdien så lav (0,00014 mg/L), at den ikke er mulig at kontrollere.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan overfor Fredericia Kommune bekræfte, at miljøkvalitetskravene i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand primært er fastsat for vandfasen eller biota. I de marine områder overvåges stofferne i sediment eller biota, da det er i disse matricer, stofferne forventes at findes. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er i gang med at vurdere, hvordan viden fra overvågningsprogrammet i højere grad kan bringes i anvendelse i tilstandsvurderingerne.

Vedrørende fastsættelse af nye miljøkvalitetskrav bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at kommunen i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet kan rette henvendelse til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i de tilfælde, hvor kommunen har behov for at få fastsat miljøkvalitetskrav, der ikke allerede fremgår af bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

2.4.10 **Datagrundlag miljøfarlige forurenende stoffer**

Der er i alt modtaget 46 høringssvar, der omhandler datagrundlag miljøfarlige forurenende stoffer.

Høringssvar er modtaget fra Region Sjælland og følgende kommuner: Fredericia, Frederikshavn, Herning, Holstebro, Limfjordsrådet, Lyngby-Taarbæk, Svendborg, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Miljøteknologi, Gribskov Vandløbslaug, Gudenåkomiteen, Limfjordsrådet, Havelse Ålaug, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Holbæk Ålav.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 30 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

I en række høringssvar anføres det, at målinger for prioriterede og miljøfarlige forurenende stoffer i dag ikke er tilstrækkelige, og at måleprogrammet heller ikke er i stand til at give et dækkende billede af forurenende stoffer i vandmiljøet. Flere giver udtryk for, at måleprogrammet snarere udgør et diffust øjebliksbillede.

Det fremføres endvidere, at det ikke er muligt at finde ud af hvor, hvornår eller hvordan en belastning i vandmiljøet opstår. På den baggrund bør der opsættes målestationer, der i langt højere grad kan måle relevante stoffer, og at det må konkluderes, at der fortsat hovedsageligt er anvendt modelberegninger fremfor målinger.

Dansk Miljøteknologi mener ligeledes, at datagrundlaget for miljøfarlige forurenende stoffer er begrænset, og at risikoen for manglende målopfyldelse kun i mindre grad kan vurderes for de målsatte vandløb og søer. Dansk Miljøteknologi fremfører, at der omgående bør igangsættes initiativer mhp. tilvejebringelse af viden om miljøfarlige forurenende stoffer samt om væsentlige punktkilder.

Flere kommuner samt Limfjordsrådet, Gudenåkomiteen og Gribskov Vandløbslaug bemærker, at den kemiske tilstand til trods for et forbedret vidensgrundlag i forhold til første vandplanperiode fortsat er ukendt i hovedparten af vandområderne. En stor del af indsatsen er dermed udskudt til tredje planperiode. På den baggrund opfordres til at styrke vidensgrundlaget for området.

Fredericia Kommune oplyser, at flere navngivne vandområder i Fredericia Kommune har "ukendt tilstand", og at kommunen forventer, at overvågningen fremadrettet tager højde herfor.

Landbrugsgruppen mener ikke, der bliver analyseret forskriftsmæssigt for miljøfremmede farlige stoffer.

Holstebro Kommune mener ligeledes, at det nuværende vidensgrundlag er mangelfuldt, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) bør sikre, at det fornødne vidensgrundlag oparbejdes, hvis der fremadrettet skal ske en indsats.

Havelse Ålaug bemærker, at vurderingsgrundlaget for miljøfarlige stoffer mangler for Havelse Å-system, og Ålauget mener, at det er risikabelt og uklædeligt for staten at planlægge og gennemføre indsatser uden at have fuldt overblik over tilstandsdata.

Region Sjælland opfordrer staten til at gennemføre en tilstrækkelig overvågning af overfladevandets kemiske tilstand, så regionernes indsats overfor jordforurening, der truer overfladevand, kan prioriteres og gennemføres på et fagligt solidt grundlag.

Fredericia Kommune bemærker, at Vejle og Kolding Yderfjorde samt Lillebælt er registreret med god kemisk tilstand. Kommunen finder dog ikke at sammenhængen mellem en ikke-undersøgt parameter, med en tilstand beskrevet som ukendt

(miljøfarlige forurenende stoffer), og registreringen af god kemisk tilstand er indlysende.

Fredericia Kommune bemærker, at kortet "Stationsnet til nyt overvågningsprogram" på MiljøGIS er mere finmasket end det stationsnet, som Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) tidligere har sendt til Fredericia Kommune i forbindelse med en henvendelse fra SydDansk Universitet (SDU). Fredericia Kommune oplyser, at SDU specifikt spurgte Fredericia Kommune, om der findes et monitoringsprogram for PAH i havbunden og de bundlevende organismer i Lillebælt, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) hertil oplyste, at der findes én muslingestation ved Lyngs Odde, og at der ikke var overskridelse af PAH på denne station. Fredericia Kommune mener ikke, at monitoringsprogrammet, med antallet af punktkilder i området, er tilstrækkeligt finmasket til, at den reelle tilstand i Lillebælt kan vurderes. Fredericia Kommune oplyser endvidere, at seneste vandprøvetagning i februar 2015 ud for Skanseodde viser overskridelse af miljøkvalitetskriteriet for benzo(ghi)perylene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til statens overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at denne overvågning sker efter bestemmelserne i overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand, beskyttede områder og naturovervågning i internationale naturbeskyttelsesområder mv.), hvor der bl.a. er fastsat krav til overvågningsfrekvenser samt bestemmelser om, at overvågningen skal omfatte 1) prioriterede stoffer, der udledes i vandløbsoplandet eller dele af vandløbsoplandet, og 2) andre miljøfarlige forurenende stoffer, som udledes i signifikante mængder i vandløbsoplandet eller dele af vandløbsoplandet.

Vandområdernes tilstand fsva. miljøfarlige forurenende stoffer er vurderet på baggrund af overvågningsresultater i de enkelte vandområder, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ikke anvendt modelberegninger i klassificeringen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at vandområdeplanernes indsatsprogram overfor miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at styrelsen igangsætter projekter med henblik på at indhente yderligere viden om disse stoffer i vandmiljøet. I den forbindelse vil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bl.a. vurdere behovet for at få fastsat yderligere miljøkvalitetskrav, således at overvågningsresultater i højere grad kan bringes i anvendelse i tilstandsvurderingerne.

Til høringssvaret fra Landbrugsgruppen vedrørende analyse af miljøfarlige forurenede stoffer kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at selve prøvetagningen sker efter de såkaldte tekniske anvisninger, som er udarbejdet af fagdatacentre for de enkelte delprogrammer, og som beskriver kravene til prøvetagning, m.v. i felten samt datalagring. Selve analyserne for de miljøfaglige stoffer gennemføres efter bestemmelserne i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, hvoraf det bl.a. fremgår, at analyserne som udgangspunkt skal udføres som en akkrediteret/autoriseret teknisk prøvning af et akkrediteret/autoriseret laboratorium.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker til Havelse Ålaug og Holstebro Kommune, at der ikke skal ske indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer i de vandområder, hvor tilstanden er ukendt. Indsatsen er alene rettet mod de vandområder og de stoffer, hvor der er konkret viden fra overvågningsprogrammet.

Til Fredericias Kommunes høringsvar om undersøgte parametre og tilstandsvurderingerne i vandområderne, oplyser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det i tabel 4.11 i vandområdeplanerne fremgår, hvilke stoffer der er indgået i vurderingen af vandområdernes tilstand. I vandområder med ikke-god tilstand fremgår det af infoboksen på MiljøGIS, hvilke stoffer der overskrider de fastsatte miljøkvalitetskrav og dermed er årsag til den ikke-gode tilstand. Et vandområde er vurderet i god kemisk tilstand, når ingen af stofferne i vandområdeplanens tabel 4.11 overskrider de fastsatte miljøkvalitetskrav.

Hvad angår statens overvågning af den kemiske tilstand og regionernes indsats overfor jordforurening bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at miljøtilstanden i Danmark overvåges via det nationale overvågningsprogram NOVANA. Overvågningen i relation til vandplanlægningen efter vandrammedirektivet er en del af det nationale overvågningsprogram og skal sikre et grundlag for at vandrammedirektivets mål nås. Det er derfor dette fokus, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ved fastsættelsen af den nødvendige overvågning i vandområderne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at styrelsen og Danske Regioner løbende er i dialog om indsatsen overfor jordforurening, herunder påvirkningen af overfladevand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan til Fredericia Kommune oplyse, at stationskortet "Stationsnet til nyt overvågningsprogram", fremgår af MiljøGIS for første generation vandplanerne. På MiljøGIS for vandområdeplanerne 2015-2021 er stationsnettet ikke vist, idet der i vandområdeplanerne er henvist til Miljøportalen for disse oplysninger, (<http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution>).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at årsagen til det mere finmaskede kort på MiljøGIS er, at kortet viser overvågningens samlede marine stationer, dvs. også stationer hvor der er foretaget overvågning af andre parametre end miljøfarlige forurenede stoffer. Det fremsendte kort til Fredericia Kommune viser alene de stationer, hvor miljøfarlige forurenende stoffer overvåges. Som også ovenfor bemærket har overvågningen til formål at sikre et nationalt overblik over tilstanden i vandforekomster og tilstanden i naturbeskyttelsesområder. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ved fastsættelsen af overvågningen i vandområderne haft dette fokus.

I forhold til Skanseodde kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at tilstandskvalifikationerne i vandområdeplanerne 2015-2021 er baseret på data til og med 2012. Senere data vil indgå i tilstandskvalifikationerne for vandområdeplanerne for tredje planperiode. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endeligt, at det i henhold til bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet er miljømyndigheden, der skal sikre overholdelse af miljøkvalitetskravene.

2.4.11 **Datagrundlag spildevand**

Der er i alt modtaget 4 høringsvar, der omhandler datagrundlaget for spildevand.

Høringsvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød og Vordingborg.

Desuden har Dansk Miljøteknologi indsendt høringsvar vedr. dette emne.

Endelig er der modtaget høringsvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Regnbetingede udledninger

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Miljøteknologi mener, at en forudsætning for en mere effektiv indsats overfor spildevandstilførslen til vandmiljøet er et forbedret vidensgrundlag for de næringsstoffer, der udledes fra de regnbetingede udløb. Dansk Miljøteknologi mener derfor, at mængder og hyppighed af overløb bør måles og estimeres korrekt, så der opnås et præcist og ensartet billede af de mængder overløbsvand, som havner i vandmiljøet. Dansk Miljøteknologi mener desuden, at praksis for opgørelser over mængde og indhold af forurenende stoffer i overløbsvand i dag er forskellig fra kommune til kommune, og at praksis bør gøres ensartet, så alt overløbsvand estimeres og reguleres. Dansk Miljøteknologi foreslår på denne baggrund, at en arbejdsgruppe bestående af relevante aktører i vandbranchen og med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) for bordenden udarbejder en national vejledning for måling af overløbsmængder fra regnbetingede udløb omfattende beskrivelse af den mest korrekte procedure for måling og opgørelser af overløb.

Allerød Kommune spørger, hvordan antallet af regnbetingede udløb i vandområdeplanernes tabel 2.7 er verificeret. Kommunen bemærker, at der kan forekomme tilfælde, hvor forsyningen har overløb fra renseanlæggene efter fx reservebassiners ekstra udløb. Kommunen mener, det er usikkert, om disse overløb rapporteres, da der ikke er tale om officielle udløbspunkter. Endvidere bemærker kommunen, at mængden på de rapporterede overløb i kommunen ikke måles eller vurderes, hvorfor kommunen ikke mener, at den faktiske tilførsel af næringsstoffer og organisk materiale bliver særlig præcis. Kommunen mener, det er vigtigt at få disse overløbstal og indhold forbedret og verificeret af forsyningsselskaberne, da kommunens vurdering i forbindelse med fastlæggelse af virkemidler for slutrecipienten ellers ikke bliver den mest omkostningseffektive.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har udarbejdet og offentliggjort en datateknisk anvisning for regnbetingede udledninger, der bl.a. skal anvendes til, hvilke typetal der skal benyttes til opgørelse af de årligt udledte mængder forurenende stoffer. Typetallene bygger på målinger for udvalgte regnbetingede udløb, og tallene opdateres efter behov. De udledte mængder opgøres på baggrund af det datagrundlag, kommunerne har lagt i den fællesoffentlige database, PULS. Kommunen har mulighed for at indlægge udledte mængder, der er beregnet for en mere detaljeret opgørelse, hvis de er i besiddelse heraf.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det er kommunerne, der skal sikre, at alle forsyningsselskabernes lovligt etablerede spildevandsudledninger med udløb er registreret i PULS. Findes der "uofficielle" udløb, skal disse lovliggøres og lægges i PULS, så det bliver muligt at opgøre den udledte mængde. Forekommer der nødoverløb, som ikke er omfattet af en tilladelse, skal disse indberettes til tilsynsmyndigheden i henhold til reglerne i miljøbeskyttelsesloven.

Spredt bebyggelse

Sammenfatning af høringssvar

Vordingborg Kommune bemærker, at ejendomme, der skal have påbud om forbedret spildevandsrensning i vandområdeplanen, er baseret på udtræk fra BBR, samt at det ifølge kommunen er et kendt faktum, at afløbskoderne i BBR kan være meget fejlbehæftede. Vordingborg Kommune mener, at det ville være ønskværdigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) forholder sig til denne fejlkilde og håndterer problemstillingen i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det er kommunernes ansvar at føre tilsyn med private spildevandsanlæg i spredt bebyggelse samt at opdatere BBR, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer ikke, at der er behov for, at den af kommunen rejste problemstilling håndteres særskilt i vandområdeplanerne.

2.5 Miljømål og brug af undtagelser

2.5.1 Tidsplan for gennemførelse af indsatsen i anden planperiode

Der er i alt modtaget 8 høringssvar, der omhandler tidsplan for gennemførelse af indsatsen i anden planperiode.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Lyngby-Taarbæk, Middelfart, Næstved, Odense, Odsherred, Svendborg og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Hillerød.

En kortvarig første planperiode

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner og Danmarks Naturfredningsforening Hillerød bemærker den korte tid til gennemførelse af indsatser i første planperiode samt konsekvenserne heraf for anden planperiode. Flere opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at afklare, hvorvidt de ikke-gennemførte indsatser i første planperiode skal videreføres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i høringssvarnotatets kapitel om forholdet til vandplaner for første planperiode redegjort for overførslen af indsatser til anden planperiode samt de økonomiske aspekter forbundet hermed.

For meget udskydes til tredje planperiode

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner og Danmarks Naturfredningsforening Hillerød giver udtryk for bekymring over, at tredje planperiode kommer til at indeholde en række omkostningstunge og tidskrævende indsatser. De "lavt-hængende frugter" er til den tid plukket. Kommunerne får ifølge Middelfart Kommune behov for tilførsel af flere midler, både i form af DUT-midler og puljer til gennemførelse af indsatser.

Svendborg og Viborg kommuner fremhæver særligt søindsatsen som utilstrækkelig i anden planperiode og dermed i vidt omfang udskudt til tredje vandplanperiode. Synspunktet deles af Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, der ligesom de to kommuner påpeger, at det er vigtigt, at der allerede på nuværende tidspunkt gøres en indsats i forhold til søer i Hillerød Kommune.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til kommunernes bekymring om, hvorvidt økonomien er dækkende, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at tilskudsordningerne for vandløbsrestaurering, sørestaurering, N+P-vådområder, lavbundsprojekter og opkøb af dambrug i vandområdeplanerne 2015-2021 bliver statslige tilskudsordninger, hvor kommunerne ansøger og får tilskud til forundersøgelse og gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, forventes aftalt med Kommunernes Landsforening.

Hvad angår søindsatsen bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at manglende målopfyldelse i søerne i altovervejende grad skyldes en for stor fosfortilførsel. Der er ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt veldokumenterede

fosforvirkemidler til, at der kan gennemføres den omfattende reduktion af fosfortilførslen til søerne, der er behov for. Ud over de konkrete indsatser, som gennemføres i medfør af vandområdeplanerne, er der derfor afsat midler til yderligere forskning i og dokumentation af nye virkemidler samt videreudvikling af grundlaget for en målrettet fosforindsats. Dette arbejde vil blive gennemført, så det kan danne grundlag for indsatsen i tredje planperiode.

Tidsplan for spildevandsindsatsen

Sammenfatning af høringsvar

Flere kommuner fremhæver udfordringer forbundet med at gennemføre spildevandsindsatsen inden for planperioden, og nogle ønsker en udsættelse af fristerne. Årsagerne er bl.a. forsinkelse i første planperiode, og at flere af projekterne er komplekse, dyre og administrativt krævende. Gennemførelsen vanskeliggøres også af, at der ikke foreligger en vurdering af, hvor stor en indsats, der er behov for på de enkelte vandløbsstrækninger (ift. regnbetingede udløb), hvilke konkrete tiltag der er behov for, samt at effekten af forskellige tiltag nogle steder stadig er ukendt.

Middelfart og Svendborg kommuner påpeger, at det er uklart, hvad der menes med, at foranstaltningerne skal være operationelle inden tre år efter, at de er fastlagt.

I forhold til regnbetingede udledninger spørger nogle kommuner, om tidsfristen for fysisk gennemførelse/færdiggørelse er udgangen af 2021. Svendborg Kommune påpeger desuden, at det i vandplan 2009-2015 er uklart, hvorvidt tidsfristen for etablering af de 60 pct. regnbetingede udløb er 2018 eller 2021. I forhold til spredt bebyggelse spørger nogle kommuner, om de skal have vedtaget en spildevandsplan for spredt bebyggelse, eller om alle påbud også skal være sendt ud, inden udgangen af 2018. Ligeledes ønskes det oplyst, om tidsfristen for fysisk gennemførelse er udgangen af 2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning mener i tidsplanen at have taget højde for, at spildevandsindsatsen kan have en krævende projektering.

I forhold til tidsfristen for gennemførelse af spildevandsindsatsen kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at indsatser overfor renseanlæg, der af kommunerne ikke er gennemført pr. 1. februar 2016, overføres til vandområdeplanerne 2015-2021, såfremt der stadig ikke er målopfyldelse i det vandområde, som et renseanlæg udleder til. For de videreførte renseanlæg gælder det fortsat, at indsatsen som udgangspunkt skal være gennemført senest den 30. oktober 2016, som er sidste frist for gennemførelsen af spildevandsindsatsen i vandplaner 2009-2015.

I relation til indsatsen overfor ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse og for regnbetingede overløb gælder det, at den samlede indsats, der skal gennemføres i første og anden planperiode, fremgår af vandområdeplanerne for anden planperiode. Dette skyldes, at indsatsen for første planperiode først skal være gennemført senest den 30. oktober 2016, at indsatsen overfor ukloakerede ejendomme for nogle kommuners vedkommende strækker sig ind i anden planperiode, at 40 % af indsatsen overfor de regnbetingede udløb skal gennemføres i første planperiode, mens 60 % skal gennemføres i anden planperiode, samt at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke har et fuldt overblik over, hvilke af de fastsatte indsatser, der allerede er gennemført. Det forhold, at den samlede indsats fremgår af vandområdeplanerne for anden planperiode, ændrer dog ikke på, at de indsatser, som efter vandplaner 2009-2015 skal være gennemført i første planperiode, fortsat skal være gennemført senest den 30. oktober 2016.

Til hørings svar vedrørende fristen for den fysiske gennemførelse af vandområdeplanernes spildevandsindsats, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at indsatsprogrammets foranstaltninger skal sikre, at de fastlagte miljømål nås. Bestemmelsen i indsatsbekendtgørelsens § 5 om, at kommunernes gennemførelse af foranstaltningerne skal være operationelle inden for tre år efter, at de er fastlagt, betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser skal være igangsat eller gennemført tre år efter, de er fastlagt. Foranstaltningerne skal dog være klar til at kunne igangsættes. I den forbindelse vil det præcise tidspunkt for igangsættelsen bl.a. afhænge af karakteren af den konkrete foranstaltning og den konkret fastlagte frist for målopfyldelse for det/de aktuelle vandområder, som foranstaltningen vedrører. Det afgørende er overordnet, at målene nås som planlagt, og indsatsprogrammets foranstaltninger skal igangsættes og gennemføres, så dette kan ske.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning betragter indsatserne overfor ukloakerede ejendomme som gennemført, når der er meddelt påbud til den enkelte ejendom om forbedret rensning eller tilslutning til kloak/seperatkloakering.

En uddybning af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar findes i høringsnotatets kapitel om indsatsprogrammet for spildevand.

Tidsplan for vådområdeindsatsen

Sammenfatning af hørings svar

I forhold til vådområdeindsatsen (både fosfor og kvælstof) anbefaler Viborg Kommune, at staten ser på rammerne for indsatsen, da det allerede på nuværende tidspunkt er vanskeligt at nå de fastsatte mål. I betragtning af at der allerede er igangsat en betydelig indsats i indeværende planperiode samt erfaringerne herfra, finder kommunen det relevant at spørge Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), hvordan det er undersøgt, om der overhovedet er mulighed (plads og omkostningseffektivitet) for projekter i det planlagte omfang.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i forbindelse med den næste vådområdeindsats justeret på krav om areal- og omkostningseffektivitet. I vandområdeplanerne 2015-2021 fastlægges det styrende indsatsniveau desuden på hovedvandoplandsniveau. For at undgå at indsatsen overstiger det opgjorte indsatsbehov for de enkelte kystområder, skal der i administrationsgrundlaget for de enkelte ordninger fastlægges en maksimal grænse for indsatsernes omfang i det enkelte delopland. Ved ændring af bekendtgørelse om indsatsprogrammer har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning mulighed for at omfordele indsatsen mellem hovedvandoplande i henhold til erfaringer om effekt, lodsejerinteresse mv. Vådområdeindsatsen er også udbredt til hovedvandoplande uden vådområdeindsats i første planperiode. Samlet giver dette forbedrede muligheder for at finde egnede projekter, og der vurderes fortsat at være en arealrummelighed for nye vådområdeprojekter i mange dele af landet. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ikke aktuelt kendskab til antallet af konkrete, potentielle vådområdeprojekter i forhold til den fremadrettede indsats hos kommunerne, men det kan oplyses, at det samlede arealmæssige potentiale for vådområder anslås til ca. 80.000 hektar.

2.5.2 Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - vandløb

Der er i alt modtaget 580 hørings svar, der omhandler udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Gentofte, Svendborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danske Vandløb, AgriNord, BYFO Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark, Centrovce, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Møllerforening, AgriNord, Hammer Lov og Ring enghave pumpelaug, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Faaborg-Midtfyns Vandløbslaug, Gribskov vandløbslaug, Havelse Ålaug, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Herning Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Jammerbugt Vandløbslaug, Djursland Landboforening, Landboforeningen Midtjylland og Landbo Limfjord, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, LandboThy, Landbrug & Fødevarer, Menstrup beboerforening, Nordfyns vandløbslaug, Ryde å lav, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Søborg Sø Landvindingslag, Sønderå - Gammelå Vandløbslaug, Vandløbslaug for Stistrup Møllebæk, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn, Vandpleje Fyn og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 376 enkeltpersoner.

Vandrammedirektivets vejledning

Sammenfatning af høringssvar

Foreningen Danske Vandløb mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke har fulgt vandrammedirektivets vejledning i karakterisering af vandområder, idet identifikationen af kunstige vandområder bør ske allerede ved den indledende vandløbsidentifikation. Foreningen foreslår, at der tidligt i processen med borgerinddragelse gennemføres økonomiske konsekvensanalyser af uforholdsmæssigt store omkostninger, som grundlag for den endelige beslutning om, hvorvidt vandløb skal klassificeres som naturlige eller stærkt modificerede.

Landbrug & Fødevarer samt flere lokale vandløbslaug bemærker, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) i meget ringe grad har benyttet sig af muligheden for at udpege vandløb som stærkt modificerede. Det anføres, at styrelsen i vandområdeplanerne har bestemt, at vandløb skal bringes i god økologisk tilstand uden at undersøge eller overhovedet forholde sig til, hvorvidt vandrammedirektivets afskæringskriterier (uforholdsmæssigt store omkostninger) burde anvendes.

En række privatpersoner mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) overimplementerer vandrammedirektivet gennem forkert udpegning af vandløb som naturlige, ikke kunstige eller stærkt modificerede.

BYFO, Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark og Dansk Møllerforening mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har overimplementeret vandrammedirektivet ved at tage udgangspunkt i, hvor høje miljømål vandløbene kan nå, uden at forholde sig til konsekvenserne af de indgreb, der er nødvendige for at nå disse høje mål. Foreningerne mener på den baggrund, at vandløb omkring bevaringsværdige vandmøller skal udpeges som stærkt modificerede af hensyn til sikringen af vandmøllerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at fremgangsmåden i forhold til udpegning af kunstige/stærkt modificerede vandløb er i overensstemmelse med vandrammedirektivet og tilhørende vejledninger (se kapitel om udpegning af vandløb). De nærmere kriterier herfor er beskrevet i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner, der er tilgængelige på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.

Vandløbsstrækninger kan som udgangspunkt udpeges som stærkt modificerede vandområder ved bl.a. opstemningsanlæg, hvor stuvningspåvirkningen er så omfattende, at stuvningen medfører dannelse af en egentlig sø på vandløbet opstrøms opstemningen. I de tilfælde, hvor opstemningen ikke kan fjernes med henblik på at opnå god økologisk tilstand, kan vandløbet udpeges som stærkt modificeret på den stuvningspåvirkede strækning. Begrundelsen for at bevare et opstemningsanlæg kan bl.a. være, at det er af særlig historisk eller samfundsmæssig bevaringsværdig karakter, eller at nedlæggelse af opstemningen vil medføre påvirkning af særligt værdifulde naturområder.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Det er kommunerne, som vandløbsmyndighed, der i forbindelse med udmøntning af indsatsen, skal tage de nødvendige hensyn i forhold til eventuelle fredninger samt sikre, at anlægsarbejder sker under hensyntagen til lodsejerens bygninger og anlæg.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i relation til kulturhistoriske interesser oplyse, at der i de konkrete tilfælde skal ske en afvejning mellem vandområdeplanernes indsats og hensynet til kulturminde. Forud for gennemførelsen af et konkret projekt skal kommunen udarbejde en konsekvensvurdering af indsatsen. Som en del af denne proces skal kommunen vurdere, hvorvidt indsatsen kan have betydning for bevarelsen af kulturminde. Kommunen skal således vurdere, om kulturhistoriske hensyn er til hinder for gennemførelse af en indsats, jf. vandløbslovens § 37, stk. 3.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har i forbindelse med udarbejdelsen af vandplanerne 2009-2015 været i dialog med Kulturstyrelsen omkring bevaringen af særligt værdifulde opstemninger. Det kan oplyses, at der ved vurdering af mulighederne for spærringsfjernelse både indgår en vurdering af mulighederne for en konkret fjernelse af fx en opstemning eller valg af en anden teknisk løsning, hvorpå man sikrer vandløbets kontinuitet, fx ved etablering af omløbsstryg. I denne vurdering skal det sikres, at eventuelle kulturarvmæssige interesser omkring den pågældende strækning tilgodeses.

Forkert udpegning af vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer samt en lang række privatpersoner og foreninger mener, at der generelt er udpeget for få vandløb som kunstige og stærkt modificerede, og at der er specifikke vandløbsstrækninger, der skal ændres fra naturlige til kunstige eller stærkt modificerede. Dette på baggrund af, at en eller flere af følgende elementer gør sig gældende: Vandløbene er tidligere regulerede, er rørlagte, der er spærringer på dele af strækningerne, er gravede, er uddybede, er udrettede, er forlagte, har ringe fald, har blød bund, er okkerpåvirkede, er kunstigt anlagte kanalsystemer, er tekniske anlæg, er

skabt ved menneskelig aktivitet, er små, udtørrer, udelukkende tjener til afledning af vand, kan ikke genfindes på kort, modtager spildevand, er lempet målsat i regionplanen, mangler konsekvensanalyse af de økonomiske omkostninger, samt fordi opfyldelse af miljømålet er uopnåeligt eller vil være forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger (både samfundsmæssigt og privat) og ikke menes at være foreneligt med fortsat dyrkning af landbrugsarealer.

Enkelte privatpersoner angiver vandløbsstrækninger, der bør udpeges som kunstige eller stærkt modificerede, uden at angive en begrundelse herfor.

En privatperson mener, at det af tidligere høringsnotater fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) fremgår, at man hidtil ikke har anvendt et kortmateriale, der giver et retvisende billede af gravede kunstige vandløb. Det strider imod al fornuft, at styrelsen vælger at ignorere den bedste og mest detaljerede viden, der kan fremskaffes i form af matrikel- eller sognekort fra starten af 1800-tallet.

En privatperson ønsker en vandløbsstrækning udpeget som kunstig, da vandløbet først fremkom i forbindelse med landvinding (inddæmning af marint område), hvor vandet fra bl.a. Kragelunds Møllebæk kunne komme helt ud til den nye kystlinje. Svendborg Kommune udtrykker bekymring for en række specifikke vandløbs mulighed for målopfyldelse. Kommunen er af den opfattelse, at de nævnte vandløb bør udpeges som stærkt modificerede.

Vandpleje Fyn og Danmarks Sportsfiskerforbund Region Fyn gør opmærksom på, at politikerne i Nordfyns Kommune har udarbejdet et høringssvar med indstilling om, at størstedelen af kommunes vandløb skal udpeges som kunstige eller stærkt modificerede. Dette er uden faglig begrundelse og direkte imod anbefalingerne fra Vandrådet for Lillebælt Fyn.

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener, at nogle specifikke vandløb er henholdsvis kunstige eller stærkt modificerede, da anvendelsen af blødbundsvandløb ikke er interkalibreret i EU.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For at et vandløb kan udpeges som kunstigt eller stærkt modificeret, er der en række betingelser, der skal være opfyldt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har anvendt følgende fremgangsmåde ved udpegning af kunstige vandløb, som vurderes at være i overensstemmelse med vandrammedirektivet og tilhørende vejledninger: Et kunstigt vandløb skal være gravet et sted, hvor der ikke tidligere har været vand. For vandløb vil kunstige vandområder normalt være gravede kanaler i forbindelse med afvanding, engvandingsanlæg, vandforsyning til dambrugsdrift, mølledrift og turbineanlæg, fyldgrave bag kystdiger, voldanlæg, skelgrøfter m.v. Kunstige vandløb kan bl.a. udpeges ved hjælp af relevante registreringer på høje målebordsblade fra 1870. I Sønderjylland kan andet kortmateriale benyttes, fx preussiske kort fra 1880. Anden dokumentation kan også inddrages i vurderingen. Hvor de gamle kort indikerer, at der ikke tidligere har ligget et vandløb, fx hvor en nutidig vandløbsstrækning er opstået ved afvanding af et vådområde eller lignende, udpeges vandløbsstrækningen som værende kunstig. Et naturligt forlagt vandløb skal derimod ikke udpeges som kunstigt.

Ovenstående er udmøntet i en mere detaljeret fremgangsmåde, som er anvendt i udpegningen af de kunstige vandløb:

- a. For naturlige vandløb gælder, at de kan genfindes på de historiske kort. Enten med samme forløb som dengang eller med et forløb i nærheden indikerende, at det nuværende forløb er forlagt. Hvis vandløbet ikke kan ses på historiske kort langs fx

- veje eller sogneskel, men helt åbenlyst må være til stede, fordi der er vandløb op- og nedstrøms, så skal vandløbet også udpeges som naturligt.
- b. Hvor vandløbet kan genfindes, men hvor der åbenlyst er tale om et vandløb, der allerede dengang var kunstigt etableret med henblik på afvanding eller dræning, benævnes vandløbet dog ikke naturligt. Disse sidstnævnte vil typisk findes på de historiske kort som forløb gennem afvandede lavbundsområder (moser, kær eller lignende) og/eller som tydelige drængrøfter (fx "sildebensgrøfter" o.lign.).
 - c. I de tilfælde, hvor det nuværende forløb ikke fremgår af det historiske kort, men hvor et eller flere af nedenstående forhold gør sig gældende, kan vandløbet (efter en konkret vurdering) også benævnes naturligt:
 - i. Forløbet mæandrerer naturligt
 - ii. Ådalen bærer tydelige spor efter en tidligere mæandring
 - iii. De topografiske forhold taler entydigt for, at her bør der naturligt forefindes et vandløb, fx fordi oplandet har en størrelse, så det er naturligt, at vandet vil samles i et egentligt vandløb, og/eller der forefindes en tydelig ådal.

Nogle af afvandingskanalerne er oprindeligt naturlige vandløb, som er blevet fysisk modificerede, og disse kan derfor udpeges som stærkt modificerede vandområder, hvis de opfylder kriterierne herfor. I det omfang, at der allerede findes en kvalitet i vandløbene, der svarer til god økologisk tilstand, skal målet med hensyn til faunaklasse dog sættes herefter for ikke at forringe den nuværende tilstand, jf. EU's retningslinjer.

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at gamle matrikelkort ikke er så anvendelige som høje målebordsblade og preussiske kort, når vandløbenes fortid skal vurderes, idet der ikke var en egentlig instruks for, om fx vandløb skulle indmåles ved udarbejdelse af matrikelkort. Matrikelkortene er derfor et udtryk for, hvad den enkelte landinspektør/landmåler på tidspunktet for udarbejdelse af kortene fandt det betimeligt at indmåle.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er som udgangspunkt enig i, at vandløb, der ikke findes på de høje målebordskort fra 1842-1899, umiddelbart ikke kan betegnes som naturlige, med den uddybning, der er givet ovenfor.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har foretaget konkrete vurderinger af alle vandløbene efter metoden, som fremgår ovenfor. Ved høringssvar, hvor der er fremkommet helt konkrete oplysninger, som kan lægges til grund for en vurdering af, om et givent vandområde kan udpeges som kunstigt, har styrelsen foretaget en konkret vurdering i henhold til ovenstående fremgangsmåde.

Udpegningen af stærkt modificerede vandområder er introduceret i vandrammedirektivet i erkendelse af, at mange vandområder har fået ændret de fysiske forhold i en sådan grad, at vandområderne kun meget vanskeligt kan genoprettes med henblik på at opnå god økologisk tilstand. Her tænkes især på fysiske ændringer i forbindelse med udnyttelse af vandkraft, sikring af sejlads og godstransport og sikring af byområder mod oversvømmelse.

Et vandområde kan udpeges som stærkt modificeret, hvis de ændringer af områdets fysiske udformning, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, vil have betydelige negative indvirkninger på miljøet generelt eller på visse menneskelige aktiviteter, herunder landbrugsmæssig dræning, og formålet med de menneskelige aktiviteter, på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger, ikke med rimelighed kan tilgodeses med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning.

Som det påpeges af flere, er en meget stor del af de danske vandløb reguleret i forbindelse med dyrkningen af de tilstødende jorde. Udretning af et vandløb med henblik på at sikre dræning, er imidlertid ikke i sig selv grundlag nok for at udpege et vandløb som stærkt modificeret. Dette skyldes, at der ikke som udgangspunkt er et modsætningsforhold mellem at anvende vandløbet til landbrugsmæssig dræning og opnå god økologisk tilstand i vandløbet.

Dette modsætningsforhold er en nødvendig forudsætning for at udpege et vandområde som stærkt modificeret. Mange regulerede vandløb opfylder allerede i dag målet god økologisk tilstand, hvorfor de derfor ikke opfylder betingelserne for at kunne udpeges som stærkt modificerede i henhold til EU's retningslinjer for udpegning af stærkt modificerede vandområder. For de vandløb, der i dag ikke opfylder miljømålet, vil miljømålet i mange tilfælde kunne opfyldes gennem restaureringstiltag i form af udlægning af sten og grus m.v.

I forbindelse med den konkrete udmøntning af indsatserne beskrevet i vandområdeplanernes indsatsprogrammer vil der skulle laves forundersøgelser, herunder konkrete konsekvensvurderinger i forhold til påvirkning af fx dræningen.

Hvor der i høringssvar er fremkommet helt konkrete oplysninger, som kan lægges til grund for en vurdering af, om betingelserne for udpegning af vandløb som stærkt modificerede er opfyldt, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i hvert enkelt tilfælde foretaget en konkret vurdering og evt. justeret udpegningen i forlængelse heraf.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af udpegningen af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om "Typologisering og karakterisering af vandløb".

2.5.3 **Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - søer**

Der er i alt modtaget 4 høringssvar, der omhandler udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - søer.

Følgende organisationer har indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening.

Søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening mener, at retningslinjen om, at søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse, får miljømål svarende til den aktuelle tilstand, er i konflikt med vandrammedirektivet. Danmarks Naturfredningsforening anfører, at vandrammedirektivet kun opererer med naturlige vandforekomster eller kunstige/stærkt modificerede vandområder, som skal tildeles miljømål svarende til den vandområdetype, de ligner mest. Anlagte søer er enten kunstige eller stærkt modificerede, som fx engsøer oprettet ved opstemning af Pøle Å i Hillerød Kommune mhp. fosfor-fjernelse af hensyn til Arresø. De kan altså ikke både klassificeres som naturlige vandområder og få mål der inkluderer godt økologisk potentiale..

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse er nye eller genskabte søer, der er etableret med det formål at forbedre tilstanden i nedstrøms liggende vandområder, som regel marine områder. De anlægges som en omkostningseffektiv metode til at forbedre

tilstanden i et eksisterende vandområde, og samtidig betyder anlæggelsen, at der etableres et nyt naturområde.

Det er vurderet, at de anlagte søer udgør afgrænsede og betydelige mængder overfladevand, og søerne er således overfladevandområder omfattet af den konkrete vandplanlægning. Det vil ikke være nødvendigt at ændre søernes hydromorfologiske karakteristika for, at søerne kan nå god økologisk tilstand for de mest sammenlignelige naturlige søer. Der er således ikke grundlag for at udpege vandområderne som kunstige eller stærkt modificerede vandområder, da første betingelse for en udpegning er, at de ændringer af vandområdets hydromorfologiske karakteristika, der er nødvendige for at nå god økologisk tilstand, ville have betydelige negative indvirkninger på anvendelser, der har medført skabelsen/modifikationen af vandområdet. Der vil som følge heraf heller ikke være et grundlag for at fastlægge et godt økologisk potentiale for søerne, da økologisk potentiale fastlægges ud fra de begrænsninger, som de fysiske forhold, der følger af det pågældende kunstige eller stærkt modificerede vandområdes karakteristika, har på de relevante biologiske kvalitetselementer.

Søerne har derimod fået fastlagt et mindre strengt miljømål end god økologisk tilstand af hensyn til søernes næringsstoffkoncentrationer. Det mindre strenge miljømål skal fastlægges således, at der sikres den bedst mulige økologiske tilstand i betragtning af de indvirkninger næringsstoffkoncentrationen har på de relevante biologiske kvalitetselementer. Alene næringsstoffkoncentrationerne forhindrer, at god økologisk tilstand nås, og miljømålet er derfor fastlagt svarende til de pågældende søers aktuelle økologiske tilstand. Søerne har dermed en tilstand, der svarer til det fastlagte mål, og der er ikke et indsatsbehov. Nye belastninger, der skyldes menneskelig aktivitet, må som udgangspunkt alene påvirke søerne i en sådan grad, at det er foreneligt med den aktuelle økologiske tilstand, som de pågældende søer har.

2.5.4 **Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - kystvande**

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder - kystvande.

Høringssvar er modtaget fra Halsnæs Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Landboforeningen Nordjylland LandboNord, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, SEGES og Nordfyns vandløbslaug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 3 enkeltpersoner.

Stærkt modificerede vandområder – kystvande

Sammenfatning af høringssvar

Østlige Øers Landboforeninger mener ikke, at der er foretaget en tilstrækkelig vurdering af, om vandområder er stærkt modificerede eller ej og påpeger, at fjordene mange steder er så forandrede, at det ikke vil være muligt at opnå god tilstand, eksempelvis Karrebæk Fjord. Foreningen mener endvidere at vurderingen af, at aktivitetszonerne generelt ikke påvirker vandområder i en sådan grad, at opnåelse af god økologisk tilstand for hele vandområdet ikke mulig, ikke er tilstrækkeligt dybdegående.

Landbrug & Fødevarer mener, at vandområder generelt i langt højere grad, end det nu er tilfældet, skal karakteriseres som stærkt modificerede.

Centrovic, Fyns Familielandbrug, SEGES og Patriotisk Selskab fremfører, at Holckenhavn Fjord kun har en begrænset del af den naturlige vandudskiftning pga. en dæmning og en mole samt deraf følgende opbygning af en tange foran udløbet fra fjorden. Fjorden burde således have været karakteriseret som et stærkt modificeret vandområde.

Landboforeningen Odder-Skanderborg mener, at Norsminde Fjord er fejlklassificeret, idet vandudvekslingen med Kattegat er styret ved en sluse i Norsminde.

Landboforeningen Odder-Skanderborg pointerer, at inddæmningen af en del af den tidligere fjord og den kraftigt formindskede vandudveksling betyder, at fjorden er langt fra den naturlige tilstand uden disse ændringer. Fjorden er dermed ikke naturlig og bør klassificeres som tilsvarende slusefjorde, fx Ringkøbing Fjord og Nissum Fjord.

Klassifikationen bør derfor ændres til "stærkt modificeret vandområde" med typologien "slusefjord". Sidstnævnte vil ifølge foreningen få direkte betydning for indsatsbehovet, da miljømålet for en slusefjord er mere lempeligt, hvad angår kvalitetsparameteren "klorofyl".

Landboforeningen Nordjylland/LandboNord bemærker, at Hjarbæk Fjord grundet slusen og de massive indsatskrav skal udpeges som et stærkt modificeret vandområde.

Ligeledes påpeger Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, at Randers Fjord bør udpeges som stærkt modificeret vandområde, at miljømålet for fjorden bør sænkes, og at muligheden for at gøre fjorden mere robust skal vurderes.

Enkelte privatpersoner mener i forhold til Stege Nor, at alternative marine virkemidler bør overvejes, hvis miljømålene ikke nås, alternativt at Stege Nor bør udpeges som stærkt modificeret vandområde grundet den begrænsede vandudveksling.

I et hørings svar bemærkes, at Odense Fjord bør udpeges som stærkt modificeret vandområde pga. sejlrendeudgravninger og terminalen ved Lindø.

Endeligt fremfører Halsnæs Kommune, at Hundested Havn og Stålværkshavnen i Frederiksværk bør udpeges som kunstige og stærkt modificerede kystvande, da havnene ligger på opfyld og sejlrender og bassiner er gravede.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandrammedirektivets udgangspunkt er, at alle overfladevandområder målsættes til at skulle nå en god (økologisk) tilstand. Som en fravigelse fra dette udgangspunkt findes bl.a. bestemmelsen om, at medlemslandene kan udpege vandområder som stærkt modificerede, og derefter fastlægge miljømålet til et "godt økologisk potentiale" med den konsekvens, at modifikationen kan opretholdes, i det omfang ændringer af modifikationen vil være nødvendig for at nå god økologisk tilstand samtidig med, at den nødvendige ændring vil have betydelig negativ indvirkning på den eller de anvendelser, der nødvendiggør opretholdelse af modifikationen.

Eksempler på kystvande, som potentielt kunne udpeges som stærkt modificerede, er kystvandområder (navnlig fjorde), der er modificerede ved enten etablering af en dæmning med tilhørende sluse eller alene en sluse. Modifikationen er som regel etableret for at få en kørevej over udmundingen af fjorden samt af hensyn til at beskytte lavtliggende arealer langs fjorden mod oversvømmelse.

For at kunne udpege områderne som stærkt modificerede, er der imidlertid en række betingelser, der skal være opfyldte. Det afgørende fokus i direktivet er først og fremmest spørgsmålet, om det er muligt at opnå (opretholde) de fordele, som den fysiske modifikation er lavet for at tilgodese på en rimelig vis. Det følger omvendt heraf, at såfremt det er muligt at opretholde den fysiske modifikation og samtidig nå en god økologisk tilstand, er der ikke grundlag for at udpege vandområdet som stærkt modificeret.

For de kystvandområder, der er påtænkes udpeget som stærkt modificeret, er det netop vurderet, at det inden for det konkrete vandområde ikke ville være muligt at opretholde de fysiske modifikationer og samtidig nå en god tilstand. I alle øvrige vandområder er det derimod vurderet, at det gennem (primært) en reduktion af tilførslen af næringsstoffer fortsat er muligt at nå en god økologisk tilstand på baggrund af de kvælstofindsatser, der allerede er identificeret. Grundlaget for at udpege disse områder som stærkt modificerede er derfor juridisk ikke til stede allerede fordi, der ikke er vurderet et behov for fysiske indsatser rette mod modifikationerne af kystvandområderne.

For en række af de kystvandområder (navnlig fjorde), der har været overvejet udpeget som stærkt modificerede, er der tale om fysiske modifikationer, der har været etableret allerede på det tidspunkt, hvor data om vandområderne er indsamlet eller modelberegnet. Ved fastlæggelse af miljømålet om god økologisk tilstand for disse områder er der således allerede taget højde for, at den miljøtilstand, de pågældende områder med den fysiske modifikation kan nå i relation til næringsstofbelastning, svarer til de naturlige vandområder, som de modificerede områder ligner mest. Dette hænger sammen med, at en streng juridisk tolkning af direktivet kan være, at miljømålet om god økologisk tilstand for pågældende områder, skulle være have været fastlagt for en situation, hvor den menneskeskabte modifikation ikke er til stede. Området ville herefter evt. skulle udpeges som stærkt modificeret og dermed nå et miljømål om godt økologisk potentiale. Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at miljømålskriteriet for klorofyl og det reduktionsbehov for kvælstof dette medfører med denne fremgangsmåde for de fleste områder ville blive den samme, som det er tilfældet med den metode, styrelsen har anvendt.

For alle kystvandområderne er der tale om, at der er foretaget en konkret vurdering. Det faglige grundlag for fastsættelsen er udarbejdet af DCE/DHI.

Selv om de overvejede kystvande ikke har kunnet udpeges som stærkt modificerede, er det ikke givet, at de skal opfylde målet om en god økologisk tilstand. Selv om de fysiske modifikationer ikke hindrer opnåelse af god økologisk tilstand, kan etableringen af den fysiske modifikation indebære, at det er blevet sværere at nå miljømålet, fx fordi vandudskiftningen er mindsket. I sådanne tilfælde vil der skulle tages stilling til, om den nødvendige indsats er blevet uforholdsmæssigt dyr, og om der derfor er grundlag for at fastsætte et mindre strengt miljømål, jf. direktivets artikel 4(5).

At der eventuelt kunne være grundlag for at fastsætte et mindre strengt miljømål indebærer ikke, at medlemslandene på forhånd kan undlade at gennemføre enhver indsats for det pågældende vandområde. Ved planlægningen for perioden 2021-2027 vil der skulle tages stilling til den udskudte indsats. Der vil også skulle tages stilling til, om det er forholdsmæssigt at gennemføre de yderligere indsatser eller om områderne skal omfattes af et mindre strengt miljømål. Dette gælder for såvel fysisk modificerede vandområder som for øvrige vandområder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har som det fremgår af vandområdeplanerne vurderet, at seks af de i alt 119 marine overfladevandområder har fysiske modifikationer i en sådan grad, at de ikke vil kunne opnå god økologisk tilstand, uden det vil være nødvendigt at ændre vandområdernes hydromorfologiske karakteristika med den konsekvens, at de menneskelige anvendelser, der er årsag til de fysiske modifikationer, ikke kan opretholdes. Det drejer sig om vandområderne:

- De tre vandområder i Nissum Fjord,
- Den indre del af Randers Fjord,
- Ringkøbing Fjord og
- Københavns Havn.

Randers Fjord, som i høringssvar ovenfor foreslås udpeget som stærkt modificeret vandområde, er således allerede udpeget fsva. angår den indre del af Randers Fjord. Den indre del af Randers Fjord er karakteriseret ved, at en betydelig del af vandarealet udgøres af en sejlrende. Sejlrenden og de dermed forbundne aktiviteter er baggrunden for udpegningen, idet det er vurderet, at de ændringer af vandområdets hydromorfologiske karakteristika, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, vil have betydelige negative indvirkninger på sejlads/havnefaciliteter ved indskrænkning af besejlingsmulighederne i Randers Havn.

Hundested Havn, Stålværkshavnen i Frederiksværk, terminalen ved Lindø og sejlrenden i Odense Fjord er vurderet ikke at udgøre så væsentlige modifikationer indenfor det enkelte vandområde, at det vil hindre opnåelse af god økologisk tilstand for det samlede vandområde.

For de øvrige vandområder Holckenhavn Fjord, Stege Nor, Karrebæk Fjord, Hjarbæk Fjord og Norsminde Fjord er det ligeledes vurderet, at de fysiske ændringer i vandområderne i form af opfyld, dæmningsbyggerier, sluser og højvandssluser ikke hindrer opnåelse af god økologisk tilstand for det samlede vandområde. Disse vandområder er derfor målsat med god økologisk tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning overvåger løbende miljøtilstanden i nævnte fjorde. Målinger af saltholdigheden i fjordene viser, at saltholdigheden varierer mellem 9 PSU (Karrebæk Fjord) og 14 PSU (Norsminde Fjord). Sammenlignet med saltholdigheden i det nærmeste mere åbne kystvand er der en afvigelse (mindre saltholdighed) på mellem 1 % (Stege Nor versus Stege Bugt) og 60 % (Hjarbæk Fjord versus Løgstør Bredning). Disse saltholdigheder og saltholdighedsafvigelser (afvigelser mellem fjordtyper og åbentvandstyper) adskiller sig ikke væsentligt, når man sammenligner fjorde uden fysiske ændringer i form af højvandssluser m.v., med de tilgrænsende mere åbne kystvandstyper. Dette indikerer, at de fysiske ændringer ikke har betydelig indflydelse på vandskiftet og dermed på målopfyldelsen i pågældende vandområder.

Miljømålet for Holckenhavn Fjord er fastlagt ud fra den vandområdetype, fjorden repræsenterer i dag. Miljømålet baserer sig altså på situationen efter dæmningsbyggeriet i fjorden fra midten af 1800-tallet og efterfølgende opfyldninger på søterritoriet. Typefastsættelsen og miljømålet for Holckenhavn Fjord er således fastsat på baggrund af de fysiske forhold, der er gældende for fjorden i dag: Saltholdighed, afstrømningsindex og lagdelingsforhold, jf. bekendtgørelse om basisanalyser. Det samme er tilfældet for Stege Nor og Karrebæk Fjord.

DHI har for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) gennemført en undersøgelse af, om slusen ved Hjarbæk Fjords munding med den

nuværende slusedrift er til hinder for opnåelse af en god økologisk tilstand. Undersøgelsen baserer sig på beregninger med en økosystemmodel, udviklet for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) af DHI og Aarhus Universitet baseret på nyeste forskningsviden og omfattende målinger fra NOVANA-overvågningsprogrammet i Limfjorden.

Undersøgelserne viste, at en fjernelse af slusen (den fysiske modifikation) kun vil have begrænsede effekter på miljøparametrene klorofyl og ålegræs, og dermed også en begrænset effekt på indsatsbehovet i forhold til at opnå god økologisk tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning mener dermed ikke, at der er grundlag for at udpege Hjarbæk Fjord som stærkt modificeret vandområde, da det ikke vil være nødvendigt at ændre vandområdets hydromorfologiske karakteristika for at nå god økologisk tilstand.

Samme forhold gør sig gældende ved Norsminde Fjord, hvor der i munden af fjorden findes en højvandssluse, som beskytter de bagvedliggende landbrugsarealer mod oversvømmelse i situationer med ekstremt højvande i de danske farvande. Saltholdigheden målt på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings målestation i fjorden afviger endvidere ikke stort fra saltholdigheden i Århus Bugt uden for fjorden. Der er altså ikke tale om, at slusen begrænser vandskiftet så meget, at fjordens vand nærmer sig ferskvand med deraf følgende konsekvenser for det marine økosystem. Det betyder, at Norsminde Fjord kan karakteriseres som en fjordtype, jf. bekendtgørelse om basisanalyser, med målsætningen god økologisk tilstand. Se desuden Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar vedr. denne problematik i høringsnotatets kapitel 2.2.7 om slusefjorde.

Med hjemmel i lov om vandplanlægning er der foretaget en vejledende registrering inden for overfladevandområderne af nærmere afgrænsede aktivitetszoner (havne, sejltreder, slusefjorde og klappladser). Det er i den forbindelse vurderet at den samlede udstrækning af hver enkelt aktivitetszone inden for hvert overfladevandområde i 113 marine overfladevandområder, herunder Holckenhavn Fjord, Norsminde Fjord og Hjarbæk Fjord, kun udgør en mindre del af overfladevandområdets udstrækning. Det er endvidere vurderet, at påvirkningen fra aktiviteterne i hver zone er ubetydelig for miljømålet for vandområdet, og at aktivitetszonerne hverken særskilt eller samlet set vedvarende udelukker eller hindrer opfyldelse af miljømålet i overfladevandområdet.

2.5.5 **Miljømål og brug af undtagelser generelt**

Der er i alt modtaget 31 høringssvar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser generelt.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Løjre, Rudersdal, Tønder og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Akvakultur, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Nordfyns Vandløbslaug, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion og Uldum Kær Naturlaug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 19 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

Tønder Kommune ser med bekymring på beregninger foretaget af SEGES, som viser et betydeligt værditab i landbruget og følgeerhverv i forbindelse med implementering af vandområdeplanerne. Kommunen ser gerne, at de lempelsesmuligheder, der findes i vandrammedirektivet, anvendes, så indsatsen ikke får negative konsekvenser for erhvervslivet. Kommunen frygter, i relation til hvordan vandrammedirektivet og vandplanerne administreres i Slesvig-Holsten, at planerne vil koste konkurrenceevne for landbruget i Tønder Kommune.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder, at undtagelser for opfyldelse af miljømål bør have et servicetjek. Forbundet frygter, at undtagelsesbestemmelserne vil blive (mis)brugt, specielt ”hvor omkostningerne forbundet med en indsats på baggrund af en umiddelbar vurdering antages at være væsentligt højere end prisen på den mest relevante omkostningseffektive indsats, jf. virkemiddelkataloget”. Det er ikke seriøst med en umiddelbar vurdering og antagelser. Forbundet konstaterer med tilfredshed, at fisk og planter endelig er med som miljømål til vurdering af den økologiske tilstand i udvalgte delstrækninger af vandløb og i et udsnit af søer. Man finder dog, at det ikke i forslag til vandområdeplan 2015-2021 med tilhørende bekendtgørelser fremgår klart, på hvilket grundlag de enkelte delstrækninger af vandløb er målsat.

Vejle-Fredericia Landboforening finder det relevant at tage vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser i brug i stort omfang, nærmere bestemt artikel 4, stk. 5, der gør det muligt at sætte mindre strenge miljømål.

Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug finder det helt uforståeligt, at udkast til vandområdeplaner er uændrede i forhold til de tidligere høringer af vandplaner såvel som de endelige vandplaner fra oktober 2014. Der foreligger i dag et stærkt forbedret grundlag, så det både er muligt at tage de korrekte vandløb med i planerne, at karakterisere dem korrekt samt at sætte ind med de rette indsatser – eller anvende vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser.

Landbrug & Fødevarer henviser til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 5, hvorefter et vandområde kan tildeles lempede miljømål, hvis det vurderes at være forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger at leve op til miljøkravet. Desuden kan der efter artikel 4, stk. 7, tildeles lempede miljømål, eller det kan tillades, at den eksisterende tilstand forringes, hvis nye modifikationer eller nye bæredygtige udviklingsaktiviteter føres ud i livet. Landbrug & Fødevarer ser et behov for, at disse muligheder udnyttes, og mener generelt, at der i langt højere grad bør bruges undtagelsesbestemmelser, end det nu er tilfældet i vandområdeplanerne.

Østlige Øers Landboforeninger henviser til bestemmelserne i vandrammedirektivet om undtagelse fra miljømålskravene, implementeret i § 10 og § 11 i lov om vandplanlægning. Disse bestemmelser er netop vedtaget i direktivet, fordi de overordnede mål er uhyre ambitiøse, og fordi de kan være svært opnåelige i visse lande, bl.a. Danmark hvor en meget stor del af arealet anvendes til landbrugsproduktion, og hvor omkostningerne som følge heraf kan blive uforholdsmæssigt store. Man finder, at det vil være relevant, at Danmark gør brug af direktivets undtagelsesbestemmelser i et omfang, som de faktiske forhold tilsiger. Det vil sige, at bestemmelserne bør anvendes i langt større udstrækning. Den usikre viden og de uforholdsmæssigt store omkostninger, der er forbundet med gennemførelsen af vandrammedirektivet i Danmark, berettiger dette.

Dansk Akvakultur finder, at der skal fastsættes operationelle mål for god/høj økologisk kvalitet for fisk og for kontinuitet, inden det besluttes, hvilken indsats der skal ske ved det enkelte dambrug. Desuden skal de økologiske klasser revurderes, så der kun

medtages vandløb i tilstandsklassen høj økologisk tilstand, såfremt alle kvalitetselementer lever op til kravet i denne klasse.

Uldum Kær Naturlaug finder, at Danmark allerede har opnået de mål, som vandrammedirektivet opstiller. Der er således ikke behov for nye tiltag eller indsatser, som alene tjener til fejl- og overimplementering af direktivet. Danmark vælger i modsætning til nabolandene ikke fuldt ud mulighederne for lempelse i direktivet, når der foreligger uforholdsmæssigt store samfundsmæssige omkostninger ved den foreslåede implementering.

Rejsby- og Vester Bølling Bæk Vandløbslaug, Gramå Vandløbslaug, Kongeåens Vandløbslaug og Abild- og omegns Vandløbslaug skriver i enslydende høringsvar, at fraværet af konsekvensvurderinger griber direkte ind i muligheden for at gennemføre væsentlige dele af vandplanlægningen på korrekt vis. Karakterisering af vandområder, navnlig udpegningen af mange vandløb som stærkt modificerede, kræver en vurdering af økonomiske konsekvenser, anvendelse af undtagelsesbestemmelser og valg af tiltag. Miljømålsætningen om en tilstand, der kun afviger svagt fra uberørt tilstand, er uopnåelig i stort set alle vandområder i Danmark. Landet er tætbeholdt med både store erhvervsinteresser og rekreative interesser i alle områder, både på land og i vandet, hvilket ikke kan undgå at sætte aftryk på miljøet. Der bør fastlægges en realistisk målsætning, så der er plads til både erhverv og et godt miljø.

Nordfyns Vandløbslaug finder, at det er vigtigt at være opmærksom på, at der ifølge vandrammedirektivet skal gives plads til mindre afvigelser fra det maksimale miljøpotentiale for det pågældende vandløb på grund af accepteret påvirkning fra menneskelige aktiviteter. Miljømålet er fastsat urealistisk højt. Dette er en tilblivelsesmangel – samt en overtrædelse af officialprincippet – som skal bringes på plads. Det må være en forudsætning, at der fastsættes realistiske miljømål, der er interkalibrerede og afstemt dels efter vandløbets størrelse, dels efter vandløbets hældnings-, strøm- og bundforhold.

Endeligt finder flere privatpersoner, at Danmark allerede har nået de mål, som vandrammedirektivet opstiller. Der er således ikke behov for yderligere tiltag eller indsatser, som alene tjener til fejl- og overimplementering af direktivet. Desuden finder flere, at der i højere grad bør ses på mulighederne for at anvende direktivets beskrivelse af lempede miljømål, hvor opfyldelse af miljømål vil være uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er inden for rammerne af vandrammedirektivet valgfrit for medlemslandene at anvende direktivets mulighed i artikel 4, stk. 3, for under særlige omstændigheder at udpege overfladevandområder som kunstige eller stærkt modificerede, hvor miljømålet er godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand. Dette gælder også for mulighederne i artikel 4, stk. 5 og 7, for under særlige omstændigheder i forhold til specifikke vandforekomster at fravige udgangspunktet om god tilstand ved udgangen af 2015 (for udpegede kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand). Der gælder alene et krav om begrundelse i vandområdeplanerne, når bestemmelserne anvendes.

Bestemmelserne er udmøntet i § 9 (udpegning som kunstigt eller stærkt modificeret overfladevandområde), § 10 (fristforlængelse) og § 11 (mindre strenge miljømål) i lov om vandplanlægning.

I det omfang Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har haft viden om, at betingelserne for anvendelse af bestemmelserne er til stede, er de anvendt og begrundelserne anført i planerne. For at kunne afklare, om betingelserne er til stede i flere tilfælde, er der behov for at indhente yderligere viden, der kan begrunde en eventuel udpegning af fx et vandløb som et stærkt modificeret vandområde. Yderligere viden forventes fx frembragt gennem det forestående vandrådsarbejde frem mod 2018.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan desuden oplyse, at det i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fremgår, at hvis kommunen ikke kan opnå tilsagn om tilskud fra staten til gennemførelse af vandløbsrestaurering, fordi den vurderes ikke at have den forventede forbedrende effekt for vandløbet, eller fordi de økonomiske omkostninger forbundet med indsatsen vurderes ikke at stå i rimeligt forhold til effekten, og foranstaltningen ikke vurderes at kunne gennemføres på en mere omkostningseffektiv måde, er kommunen ikke forpligtet til at gennemføre indsatsen.

Reglerne i §§ 9-11 i lov om vandplanlægning er således anvendt i overensstemmelse med loven og vandrammedirektivet.

2.5.6 **Miljømål og brug af undtagelser for kystvande (økologisk tilstand)**

Der er i alt modtaget 109 hørings svar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser for kystvande (økologisk tilstand).

Hørings svar er modtaget fra Lemvig Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Lokalfdeling Odder, Dansk Energi, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landbo Limfjord, Landboforeningen Midtjylland, Landboforeningen Nordjylland LandboNord, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 88 enkeltpersoner.

Sammenfatning af hørings svar

Lemvig Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningerne og familielandbrugene i Limfjordsoplandet, Landboforeningen Midtjylland, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug, Landboforeningerne i Hovedvandoplandet til Randers Fjord, Dansk Energi samt 94 privatpersoner, ønsker at undtagelsesbestemmelserne i vandrammedirektivet anvendes i form af lempede miljømål og/eller udskydelse af tidsfristen i tilfælde af uforholdsmæssige store omkostninger ved mål opfyldelse.

Landbrug & Fødevarer anbefaler, at der foretages en konsekvensvurdering af den planlagte indsats, inden den endelige vedtagelse af vandområdeplanerne. Østlige Øers Landboforeninger anbefaler, at de områder, hvor der er i modelberegningerne er anvendt metaanalyser til beregning af indsatsbehovet, undtages fra mål opfyldelse grundet manglende viden.

Danmarks Naturfredningsforening Odder savner generelt en begrundelse for anvendelsen af undtagelser.

Mariagerfjord Kommune ønsker Mariagerfjord udtaget af vandområdeplanerne forsøgsvist i 8-10 år. Kommunen mener ikke, at dette vil medføre en forringelse af fjordens tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I udkast til vandområdeplaner 2015-2021 blev der anvendt undtagelser for 69 ud af 119 af kystvandområderne baseret på følgende begrundelse i kapitel 5.4 Konkrete miljømål for kystvande: ...det vurderes, at alle nødvendige forbedringer i vandområdets tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden 22. december 2021 som følge af, at der vil være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for fristen, idet det vurderes, at nyttevirkningen ved at gennemføre alle nødvendige indsatser for vandmiljøet som sådan i planperioden ikke er proportional med omkostningerne herved, sammenholdt med den samlede nyttevirkning og omkostninger ved at udskyde visse indsatser til en senere planperiode.

Forlængelse af fristen for målopfyldelse til planperioden efter 22. december 2021, vurderes ikke at ville medføre yderligere forringelse af kystvandenens tilstand. Forlængelsen vurderes herudover ikke vedvarende at hindre opfyldelse af målene for andre kystvande. Der sker ikke ved fristforlængelsen fravigelse fra mål eller forpligtelser, der følger af anden EU-lovgivning end vandrammedirektivet. For 69 vandområder forlænges fristen for opnåelse af god tilstand derfor til planperioden efter 22. december 2021.

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 er der foretaget en konsolidering af tallene bag kvælstofindsatsbehovet. Konsolideringen har vist, at der stadig er behov for en reduktion i kvælstofbelastningen af en række kystområder. I de endelige vandområdeplaner for 2015-2021 er det vurderet, at fristen for målopfyldelse stadig forlænges gældende for 69 af kystområderne med ovenstående begrundelse.

For Mariager Fjord har konsolideringen af kvælstofindsatsbehovet resulteret i et indsatsbehov, der på givne forudsætninger om at placere indsatsen i oplandet til inderfjorden, vurderes betydeligt lavere end indsatsbehovet i forslaget til vandområdeplan 2015-2021. Uanset om det opgjorte indsatsbehov til fjorden således er reduceret, vil en del af det beregnede indsatsbehov for fjorden fortsat udskydes (som det også fremgik af vandområdeplanen), og fristen for målopfyldelse udskydes til næste planperiode.

2.5.7 Miljømål og brug af undtagelser for søer (økologisk tilstand)

Der er i alt modtaget 17 høringssvar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser for søer (økologisk tilstand).

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Furesø, Faaborg-Midtfyn, Holstebro, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Silkeborg, Tårnby og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danmarks Naturfredningsforening Horsens, Danmarks Sportsfiskerforbund, Hørsholm Sølaug, Miljøkoordinator i Vandområde 11, Gudenåkomiteen og Landboforeningen Kronjylland m.fl..

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 2 enkeltpersoner.

Manglende indsats

Sammenfatning af hørings svar

Viborg Kommune, Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen konstaterer, at der ikke er foreslået en indsats for en lang række vandområder, især søer, hvor målsætningen ikke er opfyldt. Kommunerne savner en redegørelse for, hvordan målsætningen for de pågældende vandområder nås inden udgangen af tredje vandplanperiode. Der opfordres til, at den manglende viden snarest tilvejebringes, og at der tilvejebringes virkemidler til at løse problemet med belastning med fosfor af søerne. Endvidere foreslås det at accelerere søindsatsen, så den kommunale arbejdsbyrde samt behov for økonomiske ressourcer ikke ophobes til sidste planperiode. Det forudsættes, at kommunernes indsats kompenseres af staten.

Holstebro Kommune bemærker, at målbelastningerne for fosfor er blevet reduceret væsentligt i vandområdeplanerne 2015-2021, hvilket betyder, at mange søer har et væsentligt større indsatsbehov end i den foregående vandplan, og at flere søer nu har et indsatsbehov. En række søer har et indsatsbehov i vandområdeplanen 2015-2021, der er større end den gennemførte/igangsatte indsats i vandplan 2009-2015. Det undrer endvidere Holstebro Kommune, at typen af undtagelsesbestemmelser ikke fremgår, idet det bør være muligt at se årsagsvurderingen til den manglende målopfyldelse. Disse oplysninger er relevante for kommunens sagsbehandling.

Rudersdal Kommune konstaterer, at indsætterne for langt de fleste vandområder i kommunen er udskudt til planperioden 2021-2027, ofte med den begrundelse at det, *"..af tekniske årsager ikke er muligt at opføre et indsatsbehov for vandområdet"*. Kommunen undrer sig over begrundelsen ift. søer, fx Furesø, som er en af de mest undersøgte søer i verden. I bilag 2 til vandområdeplanen er der desuden opgjort et indsatsbehov for Furesø.

Furesø Kommune konstaterer tilsvarende, at indsatsen i Furesø er udsat til efter 2021, og anfører tilsvarende problemstilling for Farum Sø. Med udsættelsen af indsatsen til efter 2021 finder kommunen det tvivlsomt, at målsætningen og indsatsen i Farum Sø kan nås i 3.vandplanperiode.

Tilsvarende finder Lyngby-Taarbæk Kommune det uheldigt, at der stadigvæk ikke er oplysninger nok om Furesøen til at opføre et indsatsbehov.

Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener, med henvisning til konkrete søer, hvor indsætterne er udsat til næste planperiode, at der snarest må ske en planlægning af, hvordan disse – ret så betydelige - indsatsbehov kan honoreres.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød finder det stærkt bekymrende, at antallet af søer i Hillerød kommune med "dårlig eller ringe økologisk tilstand" er så dominerende. Danmarks Naturfredningsforening anfører, at alle søer på nær Teglgårdssøen er omfattet af undtagelsesbestemmelserne, så fristen udskydes til efter 2021. Det finder de yderst uheldigt og beder om, at indsatsen over for søerne strammes op. Det anføres, at det er kendetegnende for planen, at den nævner en række årsager til problemer uden at give anvisning på, hvilke løsninger der er hensigtsmæssige at anvende i de enkelte områder. Foreningen finder endvidere det yderst uheldigt, at indsatsen til både Favrholt Sø og Frederiksborg Slotssø, der begge har et stort indsatsbehov, udskydes til efter 2021, samt at begrundelsen for udskydelse af indsatsen til Esrum Sø til efter 2021 lyder søgt, idet begrundelsen er, at det af tekniske årsager ikke har været muligt at opføre et sikkert indsatsbehov.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der i forbindelse med søindsatsen foretages grundige vurderinger af de samlede omkostninger for at nå målopfyldelse – og om nødvendigt fastsættes mindre strenge miljømål søer med indsatsbehov.

Hørsholm Sølaug finder, at planen er uambitiøs og utilstrækkelig til at opnå målet om god økologisk tilstand i de søer, der er omfattet af planen, og anfører, at hvis det nuværende tempo fastholdes vil det tage ca. 23 planperioder eller ca. 140 år inden målsætningen er nået for alle søer. De opfordrer til, at der gøres en langt større indsats allerede i denne planperiode.

Landboforeningen Kronjylland skriver, at der i Vandområdeplanen er noteret et stort behov for reduktion af fosfor i nogle af oplandets søer, men at indsatsen udskydes, da der endnu ikke brugbare virkemidler, som samtidig er økonomisk proportionale. Foreningen foreslår to løsningsmuligheder: 1) Der bør afsættes midler til at igangsætte forsøgsprojekter her og nu, så målet kan nås i 2017. 2) På grund af manglende løsningsmodeller fjernes målet for søernes fosforreduktioner for denne planperiode. Foreningen mener således, at man allerede nu bør overveje om reduktionsmålene for fosfor i søerne er urealistiske og som følge heraf nedjustere målsætningen.

Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord anfører, at mange af søerne i Mariagerfjord Kommune ikke vil have målopfyldelse i 2021, og indsatsen er for størstedelen udsat til 3. planperiode. Begrundelsen for udskydelse er blandt andet manglende viden, og Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord opfordrer derfor til at søovervågningen opprioriteres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Manglende målopfyldelse i søerne skyldes i altovervejende grad en for stor fosfortilførsel. Der er imidlertid ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt med veldokumenterede fosforvirkemidler til, at der kan gennemføres den omfattende reduktion af fosfortilførslen til søerne, der er behov for. Ud over de konkrete indsatser, som gennemføres i medfør af vandområdeplanerne, er der afsat midler til yderligere forskning i og dokumentation af nye virkemidler, samt videreudvikling af grundlaget for en målrettet fosforindsats. Dette arbejde vil blive gennemført, så det kan danne grundlag for indsatsen i tredje vandplanperiode.

I de tilfælde, hvor miljømålet ikke forventes opfyldt i 2021, fremgår undtagelser og begrundelser for disse for de enkelte søer af MiljøGIS. Grundprincippet i vandområdeplanerne er således at fastholde miljømålene om god økologisk og kemisk tilstand, og i de tilfælde, hvor en sådan ikke kan opnås i 2021, at benytte vandrammedirektivets mulighed for at udskyde tidsfristen for målopfyldelse.

Selvom tilstanden i en sø er velkendt, kan der være forhold, der gør, at der ikke har kunnet bestemmes et indsatsbehov, eller at det beregnede indsatsbehov er usikkert. I disse tilfælde er anvendt begrundelsen ”at det af tekniske årsager ikke har været muligt at opgøre et indsatsbehov for vandområdet eller det opgjorte indsatsbehov er usikkert bestemt.” Dette er eksempelvis tilfældet med Furesø, hvor den igangværende restaurering af søen med bl.a. iltning, har ført søen tæt på målopfyldelse. Samtidig gør dette det dog vanskeligt at vurdere indsatsbehovet, idet dette bl.a. afhænger af, om iltningen af søen fortsætter.

I de tilfælde, hvor begrundelsen for undtagelser er manglende viden, søges denne viden fremskaffet gennem det fortsatte overvågningsprogram frem mod vandområdeplanerne 2021-2027.

I relation til de høringssvar, hvor det nævnes, at der bliver behov for en betydelig indsats i tredje vandplanperiode, er det Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings forventning, at der forud for tredje planperiode foreligger en række omkostningseffektive virkemidler samt et bedre kendskab til fosforkilderne til de enkelte søer. Der er således i forbindelse med vandområdeplanen nu afsat 12 mio. kr. til kortlægning af fosforkilderne og udvikling af nye virkemidler.

Ønske om ændret miljømål

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord ønsker, at en sø, Madum Sø, skal målsættes til "høj økologisk tilstand" og ikke "god økologisk tilstand". Dette begrundes i at søen har potentiale til igen at opnå høj økologisk tilstand, hvis der sættes ind med en indsats med henblik på at vende den nuværende negative udvikling.

Danmarks Naturfredningsforening savner en formulering af, at man i forbindelse med revision af miljømål skal lægge opfyldelsen af søernes faktiske potentiale til grund og ikke lade sig nøje med opnåelse af det først satte mål. Eksempelvis vil mange søer antageligt kunne nå høj tilstand ved en minimal ekstra indsats fra god tilstand. Det potentiale skal udfoldes, idet det giver maksimal biodiversitet for en ringe indsats. I direktivterminologi: Målsættes i forhold til deres reference og ikke nuværende tilstand.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød nævner 3 søer (Strødam- Solbjerg- og Alsønderup Engsø) anlagt med henblik på næringsstoffjernelse, hvor miljømålet er "dårlig økologisk tilstand" og anfører, at hvis det betyder, at man har opgivet at forbedre tilstanden, bør det siges mere præcist. Undlader man at gøre noget ved søerne, vil der stadig være et problem med det store fosforbidrag til Arresø, og det kan næppe accepteres. Foreningen savner derfor en stillingtagen til, hvorledes engsøernes bidrag til Arresøs fosforpulje på længere sigt løses.

Landbo Limfjord anmoder om, at miljømålet for en konkret sø (Kås Sø) reduceres, da det er en lagunesø. Foreningen anfører, at søen er en 60 ha stor brakvandssø, som har karakter af en lagune, hvor barrieren til Limfjorden jævnligt brydes, hvorfor der er meget varierende saltindhold i søen. Derfor er flora og fauna begrænset til typer, der tåler disse fysiske vilkår, og foreningen anser det ikke for realistisk, at der kan opnås god tilstand i søen. Som følge heraf påpeges, at der ikke bør være et indsatsbehov over for eksterne tilførsler af næringsstoffer til søen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ved målsætning af vandområderne, herunder søer, er der anvendt det generelle princip at målsætte med god økologisk tilstand. Vandrammedirektivet stiller ikke krav om, at en evt. tidligere høj tilstand i en sø skal modsvares af en målsætning om høj tilstand, og det er denne linje, der er indarbejdet i de danske vandplaner. Hvis søer senere opnår høj tilstand for en eller flere kvalitetselementer, må tilstanden for de pågældende kvalitetselementer ikke forringes, jf. ikke-forringelsesprincippet.

Søer anlagt med henblik på næringsstoffjernelse af hensyn til nedstrøms liggende vandområder er målsat efter deres aktuelle tilstand. Dette betyder, at der ikke skal ske indsatser for at forbedre tilstanden i søerne. Dette gælder også engsøerne anlagt i oplandet til Arresø med henblik på at reducere fosfortilførslen til Arresø. Hvis denne effekt ikke længere er til stede, vil behovet for reduktion af fosfortilførslen til Arresø, skulle tilgodeses ved yderligere virkemidler, enten i relation til engsøerne eller andre steder.

Miljømålene for søer er tilpasset til de enkelte søtyper. Eksempelvis stilles der forskellige krav til dybe og lavvandede søer. Formålet med at inddеле søerne i søtyper er netop at tage højde for den naturlige forskellighed, der er på grund af søernes naturlige forskelle i fysiske og kemiske forhold. Brakvandssøer, og herunder lagunesøer som Kås Sø, er ofte underlagt en naturlig vandudveksling med havet, hvor de til tider tilføres havvand med større saltholdighed, men oftest også lavere indhold af næringsstoffer. Sådanne søer kan godt opnå god økologisk tilstand for denne specielle søtype, brakvandssøer (søtype 11).

2.5.8 **Miljømål og brug af undtagelser for vandløb (økologisk tilstand)**

Der er i alt modtaget 408 hørings svar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser for vandløb (økologisk tilstand).

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Favrskov, Faxe, Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Gentofte, Hillerød, Hvidovre, Kerteminde, Kolding, Københavns, Lejre, Lemvig, Middelfart, Norddjurs, Næstved, Rødovre, Silkeborg, Skanderborg, Svendborg, Tønder, Vejle, Viborg, Ærø og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danske Vandløb, AgriNord, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Langeland, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg Danmarks Sportsfiskerforbund i vanddistriktsområde 5, Danmarks Sportsfiskerforbund i distrikt 4, Dansk Akvakultur, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gudenåkomiteen, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Herning Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Hunstrup Pumpelaug, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landbrug & Fødevarer, Menstrup beboerforening, Nordfyns Vandløbslaug, Patriotisk Selskab, Vandløblauget for Landbækken, Vandløbslaug for Stistrup Møllebæk og Vandløbslauget for Pøle Å-systemet.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 273 enkeltpersoner.

Lempelse af miljømål

Sammenfatning af hørings svar

I flere hørings svar fremføres, at vandområdeplanerne bygger på diffuse målsætninger, der er skabt i en lukket kreds mellem forskere og embedsmænd.

En række privatpersoner mener, at det bør være muligt at lempe kravet til et miljømål, hvis en opfyldelse af det, er forbundet med uforholdsmæssigt store økonomiske omkostninger.

En privatperson mener videre, at det vil være umuligt at opnå målet om godt økologisk potentiale i et vandløb udpeget som stærkt modificeret. Pga. ringe fald og lav vandhastighed vil målopfyldelse være umulig at opnå for kvalitetselementerne fisk og vandplanter.

Flere privatpersoner påpeger desuden, at vandløb er fejlklassificerede som naturlige og retteligt burde være udpeget som kunstige eller stærkt modificerede, og at miljømålene derfor er sat for højt. Flere privatpersoner bemærker videre, at konkrete vandløb bør udtages af vandområdeplanerne eller lempes via en nedklassificering fra naturlige til

stærkt modificerede vandløb, da opfyldelse af miljømålet vil kræve ændringer, der kraftigt påvirker dyrkningen af de tilstødende arealer. En privatperson fremfører, at der bør foretages en konsekvensanalyse, før man fastsætter miljømål.

Nogle organisationer og en række foreninger mener, at der er brug for mindre regulering over for landbruget, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) derfor bør anvende undtagelsesbestemmelserne i vandrammedirektivet, så der kan fokuseres på de vandløb, der har et godt potentiale. Landboorganisationer mener desuden, at vandområdeplanerne er en overimplementering af vandrammedirektivet og at miljømålsætningerne bør lempes i en række vandområder.

Faxe Kommune og en række privatpersoner påpeger, at det ikke er muligt at opnå DVFI faunaklasse 5 i vandløb med et naturligt ringe fald.

Vandløbslauget for Pøle-Å-systemet stiller sig tvivlende over for, om det er muligt at indfri målet om at opnå god økologisk tilstand i Pøle Å efter 2021, uanset hvilken indsats, der gennemføres. Det anføres også, at det vil kræve en markant ændring af fysiske forhold for at opnå målet, som vil have nedsat afvandingssevne til følge.

Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener, at DVFI-miljømålene ikke er interkalibreret til anvendelse i små vandløb (fx med oplande under 10 km²), hvilket betyder, at en række små vandløb tildeles målsætninger, der på grund af deres størrelse og beliggenhed ikke kan opfyldes.

En privatperson mener, at miljømålet for kvalitetselementet fisk er urealistisk, da den op- og nedstrøms del af et konkret vandløb tørrer ud om sommeren pga. et stort fald. Vandløbet burde klassificeres som stærkt modificeret.

Fredericia Kommune gør opmærksom på, at der er små vandløb med høj faunaklasse, men med begrænset vandmængde og/eller stort fald, som betyder, at der ikke findes en naturlig fiskebestand. Kommunen forventer på den baggrund, at miljømålet for fisk også fremadrettet differentieres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbenes miljømål fastsættes som en målsætning for det enkelte vandområdes samlede økologiske tilstand. Dette tilstandskrav gælder dermed også for vandløbenes kvalitetselementer smådyr (invertebratfauna), fiskefauna og vandløbsplanter.

For hvert vandløbsområde eller grupper af vandområder er der i vandområdeplanerne redegjort for, hvorledes betingelserne for anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i §§ 10, 11 og 13 i lov om vandplanlægning anses for opfyldt. I vandområdeplanen findes på MiljøGIS en oversigt over de konkrete vandområder, hvor undtagelserne er anvendt og begrundelsen herfor.

Anvendelse af undtagelsesbestemmelser fastlægges indenfor de politisk vedtagne rammer.

De kvalitetselementer med tilhørende indeks, der anvendes i vandområdeplanerne, er fremkommet på baggrund af en proces mellem EU's medlemsstater. I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografisk sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer sammenlignelige vandområdetyper.

Resultatet af denne interkalibrering offentliggøres gennem en EU-beslutning, som er retslig bindende for medlemsstaterne, herunder Danmark.

For de nationale vandområdetyper, der ikke er omfattet af interkalibreringen, er der en forpligtigelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede.

I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af DHI, DTU-Aqua og Aarhus Universitet. De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Såfremt det ved projekteringen viser sig at omkostningerne ved gennemførelse af indsatsen, der skal sikre god økologisk tilstand, er uforholdsmæssigt dyre, kan der anvendes en undtagelsesbestemmelse for opfyldelse af målet.

Visse vandløb er uden fiskeinteresser, og målsættes derfor ikke for fisk. En udpegning af disse foretages med udgangspunkt i de tidligere amters vurdering af 'vandløb uden fiskeinteresser' i regionplanerne.

Hvor de biologiske indeks ikke kan anvendes pga. saltpåvirkning, fastsættes der ikke specifikke krav til de biologiske kvalitetselementer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endeligt til beskrivelse af stærkt modificerede og kunstige vandområder i høringsnotatets kapitel herom. For beskrivelse af vandløb med relativt lavt fald og blød bund henvises til nedenstående.

Blødbundsvandløb

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest finder det urimeligt, at flere af de tidligere C-målsatte vandløb nu har ukendt tilstand på alle biologiske kvalitetselementer, da flere af disse vandløb nu er karakteriseret som "blødbundsvandløb", hvori man ikke anvender DVFI som kvalitetselement. Derfor bør blødbundsvandløb udgå af vandområdeplanerne.

Herning Icast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener, at man ikke skal medtage blødbundsvandløb i vandområdeplanerne, da disse ikke kan målsættes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb. Der vil derfor blive udarbejdet et nyt indeks specifikt målrettet blødbundsvandløb.

Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, kan tilstanden ikke vurderes for dette kvalitetselement i sådanne vandløb, hvilket også gælder for de små blødbundsvandløb. For blødbundsvandløb i øvrigt er det muligt, at vurdere tilstanden på kvalitetselementerne fisk og vandplanter jf. ovenstående.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endvidere til høringsnotatets kapitel om afgrænsning af, hvilke vandløb, der indgår i vandområdeplanerne.

Afvigelse mellem maksimalt miljøpotentiale og miljømål

Sammenfatning af høringssvar

Foreningen Danske Vandløb mener, at der ifølge vandrammedirektivet skal gives plads til en mindre afvigelse fra det maksimale miljøpotentiale. Foreningen mener derfor, at vandløb med målsætningen DVFI 4 bør målsættes til DVFI 3.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografisk sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer sammenlignelige vandområdetyper. Resultatet af denne interkalibrering offentliggøres gennem en EU-beslutning, som er retslig bindende for medlemsstaterne.

Der har hverken gennem interkalibreringen mellem medlemslandene eller ved den nationale implementering været grundlag for at fastlægge grænsen mellem god og moderat tilstand for smådyr ved faunaklasse 3 og 4.

Vandløb uden miljømål

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening mener, at vandrammedirektivet omfatter alt vand. Ca. 75 % af landets vandløb har kontaktflade med dyrkningsarealer og har derved stor betydning for indfrielsen af vandrammedirektivets formål om vandmiljø. Det er derfor bekymrende, at vandområdeplanerne kun sætter miljømål for 25 % af de danske vandløb. Langt størstedelen af de mange mindre vandløb efterlades uden miljømål og miljømæssige krav til vandløbskvaliteten. Uden miljømål beskytter vandløbsloven ikke de små vandløb mod rørlægning, udretning, uddybning eller grødeskæring. Danmarks Naturfredningsforenings Nordjylland mener, at der skal fastsættes miljømål for alle vandløb med anvendelse af undtagelse for indsatser for vandløb med ukendt tilstand. Som absolut minimum må beskyttelsesniveauet fra den hidtidige vandplans retningslinje 3 videreføres, indtil der er foretaget en fastsættelse af miljømål.

Aalborg Kommune bemærker, at det er nødvendigt, at staten angiver et klart administrationsgrundlag i forhold til at fastholde det nuværende beskyttelsesniveau for de vandløb, der er udgået som en del af vandområdeplanen, men som stadig har en væsentlig miljøinteresse. I forlængelse heraf finder man det vigtigt, at kommunerne sikres økonomiske rammer til at gennemføre de nødvendige indsatser i disse vandløb. Det kan fx være tale om spildevandsindsatser, som nu er faldet bort.

Gudenåkomiteen mener, at vandområdeplanerne skal indeholde en beskrivelse af generelle retningslinjer om hensyn ved administration af vandområder, der ikke er specifikt målsat i vandområdeplanerne.

Flere kommuner mener, at revurderingen af vandløbenes afgrænsning medførte, at målsætningen bortfaldt for flere vandløb, der i regionplan 2005 var generelt målsatte. Der opfordres til, at kravet om god økologisk tilstand videreføres for flere af disse vandløb i vandområdeplanerne 2015-2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a.

Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

For de vandområder i Danmark, der ikke er målsat i vandområdeplanerne, varetages hensynet til tilstanden gennem myndighedernes administration af sektorlovgivningen. Det vil sige, at de skal administreres i overensstemmelse med de relevante sektorlove, fx vandløbsloven, miljøbeskyttelsesloven og/eller naturbeskyttelsesloven.

Differentiering i miljømål for kvalitetselementer

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund, distrikt 4 mener, at miljømålet for strækninger med to-tre kendte biologiske kvalitetselementer skal være differentieret, således at der eksempelvis i samme vandområde er målopfyldelse for vandplanter med ”god økologisk tilstand” mens der skal være høj økologisk tilstand for smådyrene. Desuden mener Danmarks Sportsfiskerforbund, at der skal målsættes efter et realistisk potentiale og ikke efter lavest mulige fællesnævner. Særligt bør Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) rette fokus mod de tidligere amters vandløb med ”særlig naturvidenskabelig interesse”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

På baggrund af EU's dom i sag C-461/13 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i den endelige vandområdeplan genovervejet fastlæggelsen af konkrete miljømål for vandområder, hvor anvendte kvalitetselementer som fx smådyr udviser høj økologisk tilstand.

Forebyggelse af forringelse af aktuel tilstand gælder for de enkelte kvalitetselementer, også i de tilfælde, hvor den aktuelle tilstand svarer til en højere tilstandsklasse end det konkrete fastlagte mål. Miljømålet er - i overensstemmelse med vandrammedirektivet - god økologisk tilstand, og ikke mere, mens ikke-forringelsesprincippet samtidigt sikrer, at hvis en aktuel tilstand for vandområdet vurderet ud fra et kvalitetselement er højere end god økologisk tilstand, må denne tilstand ikke forringes.

En række vandløb, der var målsat med en skærpet målsætning (A-målsætning) i amternes regionplaner, bl.a. på grund af forekomsten af arter og naturtyper, der typisk er omfattet af habitatdirektivet, er målsat til god økologisk tilstand i vandområdeplanerne. Som udgangspunkt har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderet, at god økologisk tilstand er tilstrækkeligt til at sikre gunstig bevaringsstatus for de pågældende arter og naturtyper. En nærmere vurdering vil blive foretaget, når kriterierne for gunstig bevaringsstatus er fastlagt endeligt.

DVFI i store og små vandløb

Sammenfatning af hørings svar

Foreningen Danske Vandløb mener, at miljømålet for det biologiske kvalitetselement smådyr bedømt ved DVFI i mange vandløb er fastsat urealistisk højt, idet mindre vandløb har sværere ved at opnå høje miljømål end større vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljøtilstanden i vandområderne vurderes, jf. vandrammedirektivet, på baggrund af en række biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografisk sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer sammenlignelige vandområdetyper.

For de nationale vandområdetyper, der ikke er omfattet af interkalibreringen er der en forpligtigelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede.

I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af Dansk Hydraulisk Institut (DHI), DTU-Aqua og Aarhus Universitet (DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi). DCE har konkret vurderet, at det interkalibrerede DVFI-indeks også kan anvendes i type 1-vandløb. Dette gælder dog ikke blødbundsvandløb, idet Aarhus Universitet har vurderet, at DVFI tilsvarende ikke kan anvendes i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb.

Fastlæggelse af miljømål

Sammenfatning af hørings svar

Flere ønsker fokus på, om de anførte miljømål er korrekt fastsatte, og om miljømålet bedst opfyldes via indsatser i selve recipienten fremfor på de tilstødende arealer.

En privatperson påpeger, at hovedparten af et vandløb ikke har eller kan opnå en fysisk indekssværdi, der sikrer opfyldelse af det givne miljømål, hvorfor vandløbet bør udtages af vandplanerne.

Flere privatpersoner ønsker, som alternativ til omklassificering til stærkt modificerede vandløb, miljømålet lempet således, at kravet til mål opfyldelse udelukkende er, at tilstanden ikke må forringes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at det indsatsprogram, der er indstillet af kommunerne i samarbejde med vandrådene, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre mål opfyldelse indenfor de politisk fastlagte rammer, og har derfor for hovedparten af indsatsprogrammet for vandløb lagt disse forslag til grund.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endvidere til høringsnotatets kapitel om metodevalg ift. vandløb for beskrivelse af vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne med specifik målsætning.

Information til lodsejere

Sammenfatning af hørings svar

En privatperson bemærker, at indsatsen for vandløbet på vedkommendes jord er udsendt, og vedkommende forventer at blive informeret om den fremadrettede proces.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne 2021-2027 vil der blive taget stilling til omfanget af indsatsprogram. Forslag til vandområdeplaner med tilhørende indsatsprogrammer forventes offentliggjort i henhold til gældende lovgivning.

Interkalibrering af miljømål

Sammenfatning af høringssvar

I fleres høringssvar bemærkes, at der ikke er sket en interkalibrering af miljømålene for vandløb med en bundbredde under tre meter, hvorfor det menes, at de anvendte mål er ulovlige. Ligeledes anføres det, at der ikke er sket en EU-interkalibrering af miljømål for blødbundsvandløb, hvorfor disse ligeledes er ulovlige.

Danske Vandløb mener, at vandløb med lav hældning ikke bør have et miljømål på mere end DVFI 4.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljøtilstanden i vandområderne vurderes, jf. vandrammedirektivet, på baggrund af en række biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografiske sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer sammenlignelige vandområdetyper. Resultatet af denne interkalibrering offentliggøres gennem en EU-beslutning, som er retslig bindende for medlemsstaterne.

For de nationale vandområdetyper, der ikke er omfattet af interkalibreringen er der en forpligtigelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede.

I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af DHI, DTU-Aqua og Aarhus Universitet. Aarhus Universitet har konkret vurderet, at det interkalibrerede DVFI-indeks kan anvendes også i type 1-vandløb, men ikke i vandløb af blødbundstypen.

Metode til vurdering af grundvandsindvindingens påvirkning af vandløbskvaliteten.

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune opfordrer til, at der snarest udvikles en operationel metode til vurdering af grundvandsindvindingens påvirkning af vandløbskvaliteten. Metoden skal være let og praktisk anvendelig i den daglige administration af et større antal sager.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til høringsnotatet kapitel grundvand og vandindvinding.

Miljømål der forringer dyrkningssikkerhed

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner samt en forening gør indsigelse mod miljømål, der betyder ændringer, der forringer dyrkningssikkerheden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbenes miljømål fastsættes som en målsætning for det enkelte vandområdes samlede økologiske tilstand.

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Miljømål for delstrækninger

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund, distrikt 4, anser det for problematisk, at det i forslag til vandområdeplan 2015-2021 ikke klart fremgår, på hvilket grundlag de enkelte delstrækninger af vandløb er målsat.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbenes miljømål fastsættes som en målsætning for det enkelte vandområdes samlede økologiske tilstand. Grundlaget herfor er beskrevet i ”Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner”, der er tilgængelige på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.

Miljømål og klimaindsats

Sammenfatning af høringssvar

Hvidovre Kommune forventer, at vandområdeplanerne og de tilhørende miljømål og indsatsprogrammer ikke kommer til at stå i vejen for en forbedret og mere hensigtsmæssig udnyttelse af de eksisterende vandveje til klimatilpasningsformål. For at begrænse de samfundsøkonomiske konsekvenser, bør vandområdeplanerne rumme mulighed for at forene behovet for skybruds- og regnvandshåndtering med hensynet til miljømålene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med hensyn til valg af virkemidler skal det sikres, at virkemidlerne i vandområdeplanerne i størst mulig grad er klimarobuste. I dette indgår, at der sikres størst mulig synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer. Til brug for at sikre klimarobuste virkemidler er der udarbejdet følgende som grundlag for vandområdeplaner 2015-2021: I regi af Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 er der udarbejdet en eksempelsamling, som angiver, hvor en strategisk anvendelse af de vandløbsrelaterede virkemidler vil kunne have en positiv effekt i forhold til risikoen for oversvømmelser af byer og land som følge af klimaforandringer. Konsulentfirmaet ORBICON har desuden udarbejdet en rapport om ”Klimarobuste virkemidler i vandplanerne”, som redegør for, hvordan klimatilpasning kan understøttes af en række af de indsats, der iværksættes for at forbedre den økologiske tilstand.

Eksempeksamlingen fra Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 og rapporten fra ORBICON blev bragt videre af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til kommuner og vandråd i forbindelse med deres arbejde med at komme med forslag til vandløbsindsatser i 2. planperiode. De kan ses på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk. Se endvidere kapitel 2.8. Klimaforandringer og vandområder.

Miljømål og vandrammedirektivet

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Akvakultur bemærker, at bekendtgørelserne om miljømål og indsatsprogrammer ikke skal være mere restriktive end foreskrevet i miljømålsloven og vandrammedirektivet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanerne 2015-2021 er udarbejdet med udgangspunkt i vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning. Grundlaget for planerne er mere detaljeret beskrevet i ”Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner”, der er tilgængelige på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at miljømål og indsatsprogrammer i vandområdeplanerne ikke er mere restriktive end foreskrevet i vandrammedirektiv samt følgelovgivningen.

Målopfylde og indsats

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson ønsker indsatsen udskudt, indtil tilstanden for vandområdet er kendt for alle kvalitetsparametre.

En privatperson mener desuden, at en indsats om fjernelse af rørlægning bør opgives, da indsatsen ikke skaber målopfylde.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som udgangspunkt skal alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand for alle de biologiske kvalitetselementer. Såfremt tilstanden for et af kvalitetselementerne ikke opfylder kravet om god tilstand, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) vurderet behovet for indsats i samarbejde med kommuner og vandråd. Se uddybning nedenfor.

Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfylde og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode.

Der er i vandområdeplanerne anvendt undtagelser i en række tilfælde, som sammen med begrundelsen herfor, fremgår af MiljøGIS til vandområdeplanerne.

Valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) og DHI (for okker).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at det indsatsprogram, der er indstillet af kommunerne i samarbejde med vandrådene, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfylde indenfor de politisk fastlagte rammer, og har derfor for hovedparten af indsatsprogrammet lagt disse forslag til grund.

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Målopfyldelse på delstrækninger

Sammenfatning af hørings svar

Skanderborg Kommune bemærker, at større vandløbssystemer i mange tilfælde er udpeget som værende i risiko for manglende målopfyldelse. Indenfor samme vandløbssystem kan der imidlertid være stor forskel på vandløbets karakter og kvalitet. Skanderborg Kommune ønsker en afklaring af, om der skal være målopfyldelse på alle delstrækninger i vandløbssystemet, og om delstrækningernes målsætning kan ændres på baggrund af forundersøgelserne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som udgangspunkt skal alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand. Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfyldelse og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode.

Der er i vandområdeplanen anvendt undtagelser i en række tilfælde, som sammen med begrundelsen herfor, fremgår af MiljøGIS til vandområdeplanerne.

Det skal bemærkes, at vandløbene er inddelt i vandområder. Vandløbene i et vandløbsvandområde skal være sammenhængende og tilhøre samme kategori og type. Et vandløbsvandområde kan indeholde strækninger, der afviger fra vandområdets generelle karakteristika. Et vandområde er dog karakteriseret og målsat efter de karakteristika, som er kendetegnende for hovedparten af vandområdet.

I forbindelse med implementering af indsatsprogrammet skal kommunerne gennemføres konsekvensvurderinger, hvor det kan vise sig, at indsatsen bør omfattes af en undtagelsesbestemmelse. Der tages konkret stilling til disse tilfælde i forbindelse med den konkrete planlægning.

Opnåelse af miljømål inden udgangen af tredje planperiode

Sammenfatning af hørings svar

Gudenåkomiteen savner en redegørelse for, hvordan miljømål for vandområder nås, hvor der ikke er foreslået en indsats inden udgangen af tredje planperiode.

Vejle Kommune anbefaler, at man allerede i denne planperiode påbegynder de teknisk svære vandløbsindsatser, for at nå målopfyldelse inden udgangen af planperioden.

Fredericia Kommune konstaterer, at relativt mange vandløb i vandområdeplanen er omfattet af en undtagelse i form af tidsfristforlængelse. Kommunen vurderer, at disse vandløb er "problemvandløb" med behov for mere drastiske virkemidler og ressourcer i den tredje og sidste planperiode. Kommunen er på den baggrund bekymret for, om statens løsning vil være at udpege en del af disse vandløb til stærkt modificerede vandløb i tredje planperiode for dermed at undgå at skulle gennemføre en indsats.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at i det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Opfyldelse af miljømål med tre kvalitetselementer

Sammenfatning af hørings svar

Det fremgår ifølge Gudenåkomiteen ikke af vandområdeplanen, hvilke konkrete minimumskrav der skal være opfyldt med hensyn til hhv. smådyr, fisk og vandplanter, for at målet betragtes som opfyldt (det vil sige hvilken værdi for fiskeindeks og planteindeks, der skal opnås).

Aalborg Kommune mener, at der er ukendt tilstand i mange vandløb, og at overvågningen bør sikre, at tilstanden bliver kendt. I mange tilfælde er kun DVFI benyttet til vurdering af målopfyldelse. Kommunen mener, at overvågningen bør sikre, at alle kvalitetselementer, eller det mest følsomme kvalitetselement, benyttes til vurdering af målopfyldelse. Kommunen mener ikke, at man kan betegne et vandløbs tilstand som god, hvis man kun kender data fra en parameter, jf. ”one-out-all-out”-princippet.

Flere privatpersoner mener, at der ikke er tilstrækkelig viden til at fastsætte miljømål, når en eller flere parametre har ukendt tilstand. En privatperson mener desuden ikke, at man kan sætte miljømål for noget, som har ukendt tilstand.

En privatperson bemærker, at det er en udfordring for vandområdeplanerne at opnå god økologisk tilstand for alle tre kvalitetselementer. Det fremføres, at de forskellige krav kan modarbejde hinanden og derved hæmme den gode økologiske tilstand.

En privatperson mener, at det er en udfordring at opnå god økologisk tilstand for de tre parametre i vandløb. Det påpeges, at forskellige krav af og til kan modarbejde hinanden og derved hæmme den gode økologiske tilstand.

Gramå Vandløbslaug påpeger, at tilføjes af flere økologiske kvalitetselementer betyder, at afstanden til målopfyldelse er blevet større. Endvidere påpeges det, at den grundlæggende viden om, hvor meget en given indsats vil forbedre tilstanden, er mangelfuld eller ikke-eksisterende.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at mål for de enkelte kvalitetselementer fremgår af overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker videre, at de enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde (det såkaldte ”one-out-all-out”-princip), jf. vandrammedirektivet.

Opstillede miljømål er urealistiske

Sammenfatning af hørings svar

En forening mener, at der er opstillet miljømål, som ikke tager afsæt i den fysiske og empiriske virkelighed, ligesom mange små vandløb (med oplande under 10 km²) stilles overfor kvalitetskrav, som vandløbene aldrig har kunnet og formodes heller ikke fremover at ville kunne indfri.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Miljømål for de enkelte vandområder fastlægges, jf. vandrammedirektivet, på baggrund af en række biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne.

Viden om de enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater.

Da der ikke foreligger et anvendeligt indeks til brug for planter i små vandløb, vurderes tilstanden for dette kvalitetselement ikke i disse. På baggrund af en faglig vurdering fra Aarhus Universitet anvendes DVFI tilsvarende ikke i tilstandsvurderingen af blødbundsvandløb.

Med udgangspunkt i interkalibreringsresultater mellem EU-medlemsstaterne er der for de øvrige kvalitetselementer, anvendt i type 1-vandløb, af forskningsinstitutioner foretaget en faglig vurdering af kvalitetselementernes anvendelighed i mindre vandløb. Anvendelsen af indeks og kvalitetselementer i vandområdeplanerne følger disse vurderinger.

Sammenhæng mellem miljømål og landbrugsdrift

Sammenfatning af hørings svar

Flere foreninger mener, at alt for mange vandløb er for højt målsat (god økologisk tilstand), og at det vil medføre indsatser i mange vandløb. Afstanden til målopfyldelse i mange af disse er meget stor, og mange steder vil målopfyldelse være umulig i praksis. Konsekvensen kan blive, at der skal foretages uforholdsmæssigt store investeringer, og landbruget vil blive alvorligt påvirket af dette.

Mange privatpersoner og flere foreninger anfører, at opnåelsen af miljømål er uforenelig med landbrugsdrift, og at opnåelsen resulterer i uforholdsmæssigt store omkostninger for personernes landbrug. Ligeledes fremfører flere, at de er imod miljømål og indsatser, hvis dette betyder forringelse af dykningsareal.

En forening påpeger, at opnåelsen af de i vandområdeplanerne anførte miljømål kan få væsentlig betydning for landbrugets eksistensmuligheder i Danmark på længere sigt.

Flere privatpersoner frygter generelt uforholdsmæssigt store konsekvenser og tab, hvis vandområdeplanerne vedtages. Det ønskes, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) undersøger, om målsætningerne er fastsat korrekt samt sætter fokus på mulighederne for at anvende vandrammedirektivets muligheder for lempede miljømål, hvor opfyldelsen af miljømål vil være uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering. Heraf fremgår det, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning. Såfremt det ved projekteringen viser sig at omkostningerne ved gennemførelse af indsatsen, der skal

sikre god økologisk tilstand, er uforholdsmæssigt dyre, kan der anvendes en undtagelsesbestemmelse for opfyldelse af målet.

I forhold til kriterierne for udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til høringsnotatets kapitel herom.

Udvælgelse af vandløb med miljømål

Sammenfatning af hørings svar

Gudenåkomiteen mener, at udvælgelsen af vandløb til vandområdeplanerne virker tilfældig, idet tidligere lavt målsatte udtørrende vandløb er medtaget, mens andre større og højere målsatte vandløb ikke er medtaget. Det bærer ifølge komiteen præg af, at udvælgelsen er sket ved hjælp af generelle og teoretiske dataudtræk fra databaser og GIS-temaer, og ikke ud fra en konkret faglig vurdering eller besigtigelse af de enkelte vandløb.

En privatperson mener ikke, at et vandløb skal medtages i vandområdeplanerne, da kanalerne ikke kan opnå det foreslåede miljømål, godt økologisk potentiale. Det bemærkes, at for flere parametre er tilstanden ukendt, og årsagen angives som irrelevant. Der er heller ikke planlagt indsatser for vandløbet. Det bemærkes desuden, at der ikke er foretaget en egentlig konsekvensanalyse. Flere privatpersoner mener ligeledes, at kanalsystemer på deres ejendom bør tages ud af vandområdeplanerne, da der ikke er planlagt indsatser herfor.

En privatperson mener, at et vandløb skal tages ud af vandområdeplanerne, da der er tale om et blødbundsvandløb som har typologi 1. Flere privatpersoner bemærker ligeledes, at vandløb bør tages ud af vandområdeplanerne, da de er kunstige/stærkt modificerede og delvist har typologi 1.

Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland mener, at alle type 1-vandløb, der samtidig er enten kunstige, stærkt modificerede, af blødbundstypen eller tørlægges om sommeren, bør tages ud af vandområdeplanerne. Foreningen mener desuden, at de naturlige vandløb, der ikke har potentiale til at opnå god tilstand uden store afvandingsmæssige konsekvenser, skal omkarakteriseres til stærkt modificerede eller kunstige vandløb. Endvidere mener foreningen, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) i højere grad bør anvende muligheden for brug af undtagelsesbestemmelser i vandrammedirektivet, så der kan fokuseres vandløb med godt potentiale. Endelig mener foreningen, at vandløbenes faktiske tilstand skal undersøges for alle parametre inklusiv de hydromorfologiske forhold, før det samlede omfang kan fastlægges.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endvidere til svar i høringsnotatets kapitel om metodevalg ift. vandløb og kapitel om udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb.

Vandplanernes detaljeringsgrad

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson mener, at vandområdeplanerne er for detaljerede.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

EU vedtog i år 2000 vandrammedirektivet (direktiv nr. 2000/60/EF af 23. oktober 2000), der fastlægger bindende rammer for vandplanlægningen i EU's medlemslande. Med henblik på efterlevelse af direktivet udarbejdes statslige vandområdeplaner, der bl.a. indeholder oplysninger om påvirkningerne af vandområderne, beskrivelse af overvågningen af vandområderne, vurderinger af tilstanden i vandområderne, de miljømål, der gælder for det enkelte område, samt et resumé af de indsatser, der gennemføres med henblik på at opfylde de fastlagte mål.

Vandrammedirektivets mål allerede opnået

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson bemærker, at vandrammedirektivets mål allerede er opnået, og at der derfor ikke er behov for yderligere tiltag eller indsatser, som alene tjener fejl- og overimplementering.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at indsatsprogrammet i vandområdeplanerne er opgjort på baggrund af tilstanden i vandområderne. Tilstanden i vandløb vurderes i forhold til opfyldelse af ”god økologisk tilstand”. Tilstanden vurderes på grundlag af de biologiske kvalitetselementer smådyrsfauna (bentiske invertebrater) fiskefauna og vandløbsplanter, samt en samlet vurdering ud fra tilstanden af alle de nævnte kvalitetselementer. Desuden vurderes de hydromorfologiske (herunder kontinuitet), kemiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer der understøtter de biologiske kvalitetselementer i fastsættelse af indsatsprogrammet.

Vurdering af målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune og Gudenåkomiteen mener, at det ikke er gennemskueligt, hvordan tilstandsvurderingen og dermed vurderingen af målopfyldelsen for de enkelte vandløbsstrækninger er foretaget. Der savnes således oplysninger om hvilke målestationer og hvilke data, der er anvendt ved vurderingen af de enkelte vandløbsstrækninger. Dette gælder både for DVFI, fisk og vandplanter. For fisk savnes endvidere oplysninger om, hvilket af de to danske fiskeindices der er anvendt i de enkelte vandløb.

Norrdjurs Kommune og Silkeborg Kommune anfører, at det ikke fremgår af vandområdeplanens MiljøGIS hvilke konkrete minimumskrav, der skal være opfyldt med hensyn til hhv. smådyr, fisk og vandplanter, for at målet betragtes som opfyldt.

Det vil sige hvilken DVFI-værdi eller værdi for fiskeindeks og planteindeks, der skal opnås.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatsprogrammet i vandområdeplanerne er opgjort på baggrund af tilstanden i vandområderne. Tilstanden i vandløb vurderes i forhold til opfyldelse af ”god økologisk tilstand”. Tilstanden vurderes på grundlag af de biologiske kvalitetselementer smådyrsfauna (bentiske invertebrater) fiskefauna og vandløbsplanter, samt en samlet vurdering ud fra tilstanden af alle de nævnte kvalitetselementer. Desuden vurderes de hydromorfologiske (herunder kontinuitet), kemiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer der understøtter de biologiske kvalitetselementer i fastsættelse af indsatsprogrammet.

Placeringen af de målestationer der er benyttet i vandområdeplanen for vandløb fremgår ikke af MiljøGIS. Specifikke lokale målinger fra vandløb kan for DVFI og fisk findes på Danmarks Arealinformation, www.arealinformation.dk.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der er udarbejdet et korttema på MiljøGIS, der på stationsniveau præsenterer planlagte aktiviteter i overvågningen for 2016. Tilsvarende vil der efterfølgende blive udarbejdet temaer for det kommende overvågningsprogram for 2017-21. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og noterer sig i den forbindelse de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

Artssammensætningen i de indsamlede fiskedata har været afgørende for hvilket indeks, der er benyttet til tilstandsvurdering af en given vandløbsstrækning. Fremgangsmåden fremgår af en rapport udarbejdet af Aarhus Universitet og DTU Aqua: ”Dansk Fiskeindeks for Vandløb (DFFV)”, Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 95, 2014.

Overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder) indeholder fastsatte krav til kvalitetselementerne.

Tidsfrist for målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar

Middelfart Kommune, Assens Kommune, Ærø Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune og Svendborg Kommune undrer sig over, at der i tabel 1 i udkast til bekendtgørelse om miljømål, ud for ”indsatser” angives, at der skal være god økologisk tilstand den 22. december 2015 samtidig med, at det først er muligt at igangsætte indsatserne fra den 22. december 2015. Kommunerne forventer, at god tilstand skal opnås inden den 22. december 2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområder, der ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelser, forventes at opnå målopfyldelse inden 22. december 2021.

2.5.9 **Miljømål og brug af undtagelser for grundvand**

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser for grundvand.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Allerød, Favrskov og Fredericia.

Desuden har Danmarks Naturfredningsforening indsendt høringssvar vedr. dette emne.

Kemisk tilstand

Sammenfatning af høringssvar

Allerød Kommune angiver, at der findes en række små områder i kommunen, som ikke er omfattet af undtagelsen for at opnå god kemisk tilstand indenfor tidsfristen.

Kommunen anser områderne for at være for ubetydelige til at sikre en særskilt indsats.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan hertil oplyse, at der findes en række små områder i Allerød Kommune, hvor de tilhørende grundvandsforekomsters kemiske tilstand er ”god”. Der er derfor ikke – ved siden af den generelle regulering – fastlagt konkrete, supplerende indsatser for grundvandsforekomster under disse områder.

Kvantitativ tilstand

Sammenfatning af høringssvar

Region Syddanmark undrer sig over, at det i udkast til vandområdeplan 2015 -2021 for vandområdedistrikt Jylland og Fyn, afsnit 5.5, er angivet, at alle grundvandsforekomster har god kvantitativ tilstand. Dette harmonerer ikke med de informationer, som fremgår af MiljøGIS, da der er angivet ringe kvantitativ tilstand for såvel de dybe, de regionale og de terrænnære grundvandsforekomster.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der ikke er identificeret grundvandsforekomster i vandområdedistrikt Jylland og Fyn, der har ringe kvantitativ tilstand. Informationerne på MiljøGIS er i overensstemmelse hermed.

Andet

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening noterer med tilfredshed, at miljømålet for alle grundvandsforekomster er god tilstand. For alle grundvandsforekomster, som ikke i dag har god tilstand, er der angivet en undtagelse mht. tidsfrist. Det ser dog ikke ud til, at der er foretaget en individuel vurdering for hver grundvandsforekomst. I forlængelse heraf undrer foreningen sig over, at der ikke er fastsat nogen supplerende indsats i vandområdedistrikt Sjælland på trods af, at tre grundvandsforekomster er i ringe kvantitativ tilstand. Foreningen kan ikke se, hvordan behovet for forbedring af tilstanden bliver tilgodeset i vandområdeplanen.

Allerød Kommune stiller sig uforstående overfor, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) giver HOFOR lov til at etablere en ny kildeplads i Hillerød Kommune på trods af, at der er tre grundvandsforekomster med ringe kvantitativ tilstand i området.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For så vidt angår grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand, er der foretaget en vurdering af grundlaget for at anvende undtagelsesbestemmelsen om fristforlængelse

for de tre forekomster, som er i ringe tilstand som følge af overudnyttelse. For så vidt angår grundvandsforekomsternes kemiske tilstand er der ligeledes foretaget en vurdering af grundlaget for at anvende undtagelsesbestemmelsen om fristforlængelse for de forekomster, der er i ringe tilstand. Begrundelserne for at anvende undtagelsesbestemmelsen i de konkrete tilfælde fremgår i overensstemmelse med vandrammedirektivet af MiljøGIS.

Særligt for anvendelse af undtagelsesbestemmelsen om fristforlængelse afgøres det af miljø- og fødevareministeren, om omkostningerne ved målopfyldelse i planperioden må anses for uforholdsmæssigt store. Ministeren er i den forbindelse overladt et betydeligt skøn.

De tre grundvandsforekomster, der har ringe kvantitativ tilstand, er i samme situation, og der er derfor anvendt den samme begrundelse for at forlænge tidsfristen for målopfyldelse. Det vurderes således, at de nødvendige forbedringer af disse grundvandsforekomsters tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden 22. december 2021 som følge af, at der vil være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne, som består i at flytte indvinding af vand til drikkevand inden dette tidspunkt.

De grundvandsforekomster, der i dag har ringe kemisk tilstand, vurderes af naturlige årsager som følge af grundvandets langsomme nedsvinningshastighed (10-50 år eller mere) først at kunne opnå god kemisk tilstand efter 22. december 2021, idet virkningen af den eksisterende og kommende generelle regulering til beskyttelse af grundvandet, som på længere sigt er vurderet at være tilstrækkelig for målopfyldelse, ikke kan nå at indtræde inden dette tidspunkt. For disse forekomster forlænges fristen for opnåelse af god kemisk tilstand derfor til efter 22. december 2021. Idet situationen vurderes at være den samme for alle grundvandsforekomster, der har ringe kemisk tilstand, er der anvendt den samme begrundelse for at forlænge tidsfristen for målopfyldelse for disse forekomster.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) VVM-afgørelse vedr. HOFORs regionale vandindvinding var i offentlig høring i perioden 1. juli til 27. september 2013 og VVM, og det tilhørende kommuneplantillæg, blev udstedt 23. april 2015. Da udkast til vandområdeplanerne først blev offentliggjort den 22. december 2014 er viden om grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand ikke indarbejdet i VVM-afgørelsen. Det er dog generelt kommunernes opgave at sørge for, at viden om grundvandsforekomsters tilstand anvendes ved administration af ansøgninger til indvindingstilladelser med henblik på at sikre, at miljømålene overholdes. For øvrigt henvises til VVM-afgørelsen og de faglige og administrative overvejelser, der ligger til grund for denne.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

2.5.10 **Miljømål og brug af undtagelser for miljøfarlige forurenende stoffer (kemisk tilstand)**

Der er i alt modtaget 3 høringssvar, der omhandler miljømål og brug af undtagelser for miljøfarlige forurenende stoffer (kemisk tilstand).

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Københavns, Rødovre og Lyngby-Taarbæk.

Sammenfatning af høringssvar

Rødovre Kommune foreslår, at vandområdeplanens målsætning om god kemisk tilstand i Harrestrup Å og Fæstningskanalen senest den 22. december 2015 udsættes, da der ikke er foreslået indsatser i Fæstningskanalen, og idet indsatsen ift. spildevand endnu ikke er afsluttet i de kommuner, der udleder spildevand til Harrestrup Å.

Det undrer Københavns Kommune, at miljømålet for Nordkanalen og Emdrup Sø er i god kemisk tilstand i 2015, når tilstanden i vandområdet er ukendt. Lyngby-Taarbæk kommune spørger ligeledes, hvordan det kan være, at vandløb vil opnå god kemisk tilstand senest i december 2015, når der ikke er oplysninger om den kemiske tilstand, fx for Mølleåen og Store Hulso.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det af bilag 2 til bekendtgørelse om miljømål fremgår, at miljømålet for Harrestrup Å er god kemisk tilstand senest den 22. december 2021. Af samme bilag fremgår, at miljømålet for Fæstningskanalen er god kemisk tilstand senest den 22. december 2015. På MiljøGIS kan det ses, at den kemiske tilstand i Fæstningskanalen er ukendt, og der er derfor ikke fastlagt en indsats overfor de miljøfarlige forurenende stoffer for dette vandområde.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser desuden til "Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2015-2021", hvor det i afsnit 4.1 fremgår, at for de vandforekomster, der i dag har ukendt tilstand, lægges det til grund, at forekomsten opnår god tilstand senest den 22. december 2015, medmindre der positivt er viden om, at dette ikke kan forventes at være tilfældet. Miljømålet for vandforekomster med ukendt tilstand fastsættes som udgangspunkt således også som god tilstand senest den 22. december 2015.

På denne baggrund har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke ændret fristen for opfyldelse af miljømålet for Harrestrup Å, Fæstningskanalen, Nordkanalen og Emdrup Sø.

2.5.11 De danske planudkast i forhold til indsatsen i andre lande

Der er i alt modtaget 59 høringssvar, der omhandler de danske planudkast i forhold til indsatsen i andre lande.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Thisted, Varde og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Familielandbruget Vestjylland og Herning-Ikast Landboforening, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fødevareforbundet NNF, Landboorganisationerne i hovedvandområdeplan 1.6 Djursland og Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 48 enkeltpersoner.

Implementering i forhold til andre lande

Sammenfatning af høringssvar

Privatpersoner, vandløbslaug, enkelte organisationer samt Thisted Kommune (partierne DF, K og V) fremfører, at Danmark fejl- og overimplementerer

vandrammedirektivet, idet Danmark i modsætning til nabolandene, vælger ikke fuldt ud at benytte mulighederne for lempelser i direktivet, når der foreligger uforholdsmæssigt store samfundsmæssige omkostninger ved den foreslåede implementering. Danmark inkluderer desuden for mange små vandløb i vandområdeplanerne med oplande under 10 km², og endeligt karakteriserer Danmark ift. andre lande for mange vandløb i planerne som naturlige (og ikke stærkt modificerede). Nogle nævner som eksempel, at blot ca. 4 pct. af de danske vandløb er karakteriseret som stærkt modificerede, til forskel fra fx Tyskland, hvor ca. en tredjedel af alle vandløb er karakteriseret som stærkt modificerede.

Aabenraa Kommune oplyser, at kommunen er bekendt med, at klassifikationen af grænsevandløbet mellem Danmark og Tyskland ikke er samstemmende, og kommunen opfordrer til, at den danske og tyske stat indleder en dialog om ensartet klassifikation af grænsevandløbet med udgangspunkt i vandrammedirektivet således, at lodejerne på hver sin side af grænsen ikke oplever forskellig klassifikation af det samme vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Danmark er juridisk forpligtet til at leve op til vandrammedirektivets mål og formål. Direktivet er et såkaldt rammedirektiv, hvilket betyder, at EU har opstillet miljømål og overordnede rammer for planlægning og gennemførelse af tiltag til forbedring af tilstanden i vandmiljøet. Det er således op til det enkelte medlemsland at beslutte, hvordan de opstillede mål skal opnås.

Den danske implementeringsmodel er nøje udvalgt efter hvilke særlige udfordringer, der er for vandmiljøet i Danmark, og det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at vandrammedirektivet er korrekt implementeret, så direktivets mål og formål kan indfries med vandområdeplanerne.

De mål, der fremgår i vandrammedirektivet om "god tilstand" i kystnært vand, grundvand, vandløb og søer, er endnu ikke opfyldt i Danmark, og der er således behov for at gennemføre tiltag til forbedringer.

I forhold til søer, vandløb, kystvande og grundvand er der i vandområdeplanerne for perioden 2015-2021 udelukkende fastlagt indsats for en del af det samlede opgjorte behov for at kunne nå vandrammedirektivets mål. Den resterende del af indsatsbehovet er udskudt til planperioden 2021-2027. Indsatsniveauet i vandområdeplanerne fastlægges af regeringen.

Som udgangspunkt skal alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god tilstand i 2015. Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfyldelse og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode (2021 eller 2027).

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at der med vandområdeplanerne ikke er indført strengere, konkrete miljømål end direktivets minimumskrav. Der er i vidt omfang gjort brug af direktivets mulighed for at forlænge fristen for opnåelse af god tilstand ud over første og anden planperiode. I den forbindelse bemærkes det, at alle miljømål, herunder brugen af undtagelser, og indsats beror på politiske beslutninger, der afspejler regeringens ambitioner på vandområdet.

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at vandrammedirektivet er fulgt ved implementeringen i Danmark. Danmarks forpligtelse i forhold til afgrænsning

af små vandområder (f.eks. vandløb med et afstrømningsområde mindre end 10 km²), hviler på et skøn over vandområdets betydning i forhold til vandrammedirektivets formål, dvs. navnlig økologisk betydning og betydning for beskyttede områder og natur. Dertil kommer, at vandplanlægningen efter vandrammedirektivet skal tage højde for den forskel i geografi og naturforhold, der eksisterer i EU's medlemslande. Særegne nationale forhold kan således medføre betydelig forskel i forhold til forpligtelsen til at afgrænse små vandområder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Hvad angår plangrundlaget, herunder klassifikationen af grænsevandløbene mellem Danmark og Tyskland kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at styrelsen løbende er i dialog med Tyskland om planarbejdet, herunder om afgrænsning, karakterisering, målsætning og indsatsprogram. Der har ligeledes fundet en dialog sted om klassifikation (tilstandsvurdering) af grænsevandløb. Der kan forekomme forskelle i klassifikation i vandområder på grænsen fordi medlemsstaterne ikke følger helt samme overvågningsprogram, og i henhold til vandrammedirektivet i en række tilfælde er forpligtiget til at udvikle nationale indeks. Konkrete forskelle i klassifikation på grænsevandløbene kommer primært til udtryk i vandområdeinddelingen, og at der i Danmark er ukendt tilstand på en række kvalitetselementer.

Der henvises endeligt til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar i høringsnotatets kapitel om miljømål, brug af undtagelser og udpegning af vandområder i de danske vandområdeplaner.

Kvælstof

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner og vandløbslaug anfægter, at kvælstof tillægges afgørende betydning for vandmiljøet i Danmark. Dette er ikke i overensstemmelse med resultaterne af nyere forskning fra fx Sverige, Tyskland og Canada, som alle har planteproduktion under samme klimatiske og jordbundsmæssige forhold som Danmark. Her tillægges kvælstoffet ikke den samme afgørende betydning for vandmiljøet. Der efterlyses nyere dansk forskning, der dokumenterer kvælstofs negative indflydelse på de danske vandområder, og det menes ikke, at det har været muligt at få forelagt en sådan dokumentation.

Flere fremfører desuden synspunktet om, at det blot er en lille del af kvælstoffet i de danske farvande, der stammer fra Danmark samt efterlyser, hvornår påvirkningerne fra andre lande kan forventes reduceret.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Tilstanden i overfladevand er senest vurderet i basisanalysen fra 2014. Tilstanden er svagt forbedret, men hovedparten af de bedømte vandområder opfylder stadig ikke målet om god tilstand. For kystvande vurderes hovedårsagen at være for stor tilførsel af kvælstof. Landbrugets udledninger udgør hovedparten af den landbaserede kvælstoftilførsel til kystvande. Derfor er der i vandområdeplanerne indsatser for at reducere tilførslerne af næringsstoffer til vandmiljøet.

Mange års forskning på området, såvel dansk som international, underbygger, at kvælstof er en afgørende faktor for god vandmiljøtilstand i kystvandene. Blandt andet konkluderede en ekspertgruppe under Natur- og Landbrugskommissionen i 2012:

- at reduktionen af kvælstof til det marine vandmiljø er en afgørende forudsætning for vandmiljøets mulighed for at genskabe god økologisk tilstand, og
- at der fremadrettet fortsat bør være fokus på reduktion af både kvælstof og fosfor.

I forbindelse med Natur- og Landbrugskommissionens arbejde blev det ligeledes konkluderet, at Danmark har hovedansvaret for udledningen af næringsstoffer til danske søer, vandløb, fjorde og mange af de kystnære områder. Dette underbygges ligeledes af anden forskning på området, herunder forskning udført af Aarhus Universitet, der viser, at den danske andel af kvælstoftilførslen i de mere lukkede fjorde og kystnære områder er op imod 100 %.

Hertil skal det bemærkes, at der er stor forskel på, hvordan kvælstof påvirker et vandområde, idet områder med mindre vandudveksling samt kystnære områder tæt på kilderne, vil være relativt mere påvirkede af danske tilførsler end mere åbne vandområder. I de åbne dele af fx Øresund, Storebælt og den østlige del af Kattegat, som er områder med stor vandudveksling med Skagerrak og Østersøen, vil der således være en mindre påvirkning fra danske tilførsler – ned til få procent.

I den forbindelse er det væsentligt at notere sig, at der tages højde for de konkrete vandskifteforhold, når der beregnes et indsatsbehov. I forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanerne har Aarhus Universitet og DHI således opstillet nye modeller, der tager højde for bidrag fra både danske og udenlandske kilder, både fra land og fra luften, og der indregnes de konkrete vandskifteforhold i de forskellige vandområder. På denne baggrund er der for de enkelte vandområder beregnet et konkret kvælstofindsatsbehov for at kunne understøtte, at der kan opnås god økologisk tilstand i de marine områder.

Endeligt skal Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærke, at der i forbindelse med udarbejdelsen vandområdeplanerne for 2015-2021 er udarbejdet en belastningsopgørelse for 2008-2012 af den landbaserede tilførsel af kvælstof til kystvande. På landsplan udgør dyrkningsbidraget fra landbruget i dag den største del af kvælstoftilførslen på i alt ca. 70 %. Punktkilder, dvs. primært spildevand, udgør ca. 10 % af tilførslen, og de resterende 20 % kommer fra det naturlige baggrundsbidrag.

Forskelle i landbrugets konkurrencevilkår i Danmark og de øvrige lande *Sammenfatning af høringssvar*

I flere høringssvar fremføres det, at rammevilkårene for landbruget i Danmark ikke bør være ringere end rammevilkårene for landbruget i de øvrige EU-lande. Man bør finde en fælles linje med det øvrige EU, da der bør være lige konkurrencevilkår. Fra flere

sider påpeges, at rammevilkårene allerede i dag er væsentligt ringere i Danmark end i andre EU-lande. Flere ytrer endeligt, at gennemførelsen af planerne vil gøre den nuværende produktion i Danmark umulig.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det fremgår af vandrammedirektivets forudsætninger, at der er forskellige forhold og behov i EU-landene, som kræver forskellige specifikke løsninger. Vandplanlægningen efter vandrammedirektivet skal tage højde for den forskel i geografi og naturforhold, der eksisterer i EU's medlemslande. Med andre ord skal indsatsprogrammerne i de enkelte lande være tilpasset lokale forhold. Mens nogle EU-lande har store udfordringer i relation til industriforurening, miljøproblemer forbundet med vandkraft eller en høj befolkningstæthed, er den primære udfordring for de danske vandløb og kystvande et intensivt dansk landbrug.

Dette er også beskrevet i rapporten "Vækst- og nabotjek af miljøregulering og kontrol af primærjordbruget, COWI, oktober 2015". Her nævnes, at forskelle i landbrugssektoren, miljømæssige formål såvel som forskelle i belastningen af miljøets tilstand, kan betyde, at reguleringen har vægt på forskellige elementer i de forskellige lande. Rapporten konkluderer at det forhold, at Danmark har en lang kystlinje og korte, gennemsnitlige afstande til kysten, betyder, at afvandingen i høj grad sker til kystvande, og det stiller krav til reguleringen, hvis eutrofieringen skal undgås. Det bemærkes også, at en stor del af de danske vandløb udleder til Østersøen, som er præget af problemer med næringssalte og eutrofiering.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at gennemførelse af vandområdeplanernes vandløbsindsatser sker mod fuld erstatning, samt at landbrugserhvervets omkostninger i forbindelse med kollektive virkemidler ligeledes kompenseres. Der er afsat midler til compensation af omkostninger knyttet til den målrettede regulering, som indføres fra dyrkningssæsonen 2018/2019 med en tredjedel om året frem mod fuld indfasning i dyrkningssæsonen 2020/2021.

2.6 **Indsatsprogram**

2.6.1 **Indsatsbehov vandløb**

Der er i alt modtaget 63 høringssvar, der omhandler indsatsbehov vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Lejre, Næstved, Roskilde, Svendborg, Aabenraa, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danske Vandløb, Hjørnebækken klinteby Ålav, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Langeland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Familielandbruget Vestjylland og Herning-Ikast Landboforening, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Gudenåkomiteen, Hunstrup Pumpelaug, Landboforeningen Kronjylland m.fl., Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Sportsfiskerforbund vanddistriktområde 5 og Vandråd 2.5 Smålandsfarvandet.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 36 enkeltpersoner.

Indsatsprogram

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune mener, der er brug for større indsatser end det, der er oplyst i indsatsprogrammet. Indsatsprogrammet bør beregnes på baggrund af alle kvalitetselementer, eller det mest følsomme (fisk). Aalborg kommune udtrykker bekymring for, om der er indsatser, der falder mellem to stole i hhv. vandplan 2009-2015 og vandområdeplanerne 2015-2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatsprogrammet er opgjort på baggrund af tilstanden i vandområderne. Tilstanden i vandløb vurderes i forhold til opfyldelse af "god økologisk tilstand". Tilstanden vurderes på grundlag af de biologiske kvalitetselementer smådyrsfauna (bentiske invertebrater) fiskefauna og vandløbsplanter, samt en samlet vurdering ud fra tilstanden af alle de nævnte kvalitetselementer. Desuden vurderes de hydromorfologiske (herunder kontinuitet), kemiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer der understøtter de biologiske kvalitetselementer i fastsættelse af indsatsprogrammet.

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Indsatser for første planperiode, som ikke er gennemførte og som ud fra en samlet vurdering af indsatsprogrammet for anden planperiode ift. omkostningseffektivitet og miljømæssig gevinst, er videreført i indsatsprogrammet for anden planperiode.

Indsatser der ikke er gennemført i første planperiode

Sammenfatning af høringssvar

Svendborg Kommune har oplevet, at en stor del af projekterne igangsat i forbindelse med første vandplan er blevet afvist pga. manglende omkostningseffektivitet. I

indsatsprogrammet forudsætter mange af tiltagene, at indsatserne i første planperiode bliver gennemført. Svendborg Kommune har ikke taget højde for dette ved f.eks. at udpege tilsvarende supplerende indsatser. Bliver der brug for at finde ekstra supplerende indsatser, forventer kommunen at få indflydelse på udpegningen af disse.

Aabenraa Kommune opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at overveje, om relevante og ikke gennemførte indsatser fra vandplan 2009-2015 kan overføres til indsatsprogrammet for 2015-2021, så gennemførte forundersøgelser ikke viser sig at være spildt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatser for første planperiode, som ikke er gennemførte og som ud fra en samlet vurdering af indsatsprogrammet for anden planperiode ift. omkostningseffektivitet og miljømæssig gevinst, er videreført i indsatsprogrammet for anden planperiode.

Overvågning og indsatsprogram

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune gør opmærksom på, at undersøgelsesovervågningen skal danne baggrund for indsatsprogrammet og mener, at undersøgelsesovervågning skal udføres (1) når årsagen til evt. overskridelser er ukendt (2) for at fastslå et forureningsuhelds omfang og konsekvenser (3) når kontrolovervågningen viser, at miljømål fastsat for et vandområde sandsynligvis ikke kan opnås.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at der via den nationale overvågning indhentes en omfattende viden om tilstanden i vandløbene. Denne viden suppleres af myndighedernes tilsynsvirksomhed, og for fisk i vandløb særligt DTU's fiskeundersøgelser i forbindelse med udsætningsplanerne. I det nationale overvågningsprogram er den operationelle overvågning primært rettet mod områder, der ikke vurderes at opfylde målene. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer løbende behovet for undersøgelsesovervågning.

I forbindelse med udarbejdelse af indsatsprogrammet for vandløb for planperioden 2015-2021 har kommuner og vandråd været inddraget i arbejdet, bl.a. med det sigte at inddrage lokal viden i sammensætningen af indsatsprogrammet.

På denne baggrund finder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der foreligger tilstrækkelig viden til at opstille et indsatsprogram for vandløb.

Indsats og vandindvinding

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket gør opmærksom på, at påvirkningen fra vandindvinding på vandføringen i vandløb og øvrig natur ikke medfører en indsats i vandområdeplanen. Dette selvom det er et helt centralt element i vandrammedirektivet. De hidtidige vandplaner mangler stillingtagen til omfanget af den påvirkning af vandløbskvaliteten, der kan ske på grund af vandindvinding.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ved Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering af grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand er det identificeret, at tre forekomster er overudnyttede og dermed i ringe tilstand. Den nuværende viden indikerer, at der ikke uden videre kan findes en løsning på udfordringen, idet der ikke er forekomster i nærheden af de overudnyttede forekomster med tilstrækkelig ledig vandkapacitet. Det identificerede indsatsbehov håndteres ved at anvende undtagelsesbestemmelsen om fristforlængelse for opfyldelse

af miljømålet med henblik på at opnå yderligere viden om løsningsmuligheder frem mod tredje planperiode, dvs. planperioden 2021-2027. Der fastlægges på den baggrund ikke nye konkrete indsatser i vandområdedistriktet i anden planperiode 2015-2021. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forestår indhentning af viden om løsningsmuligheder i løbet af anden planperiode.

Iværksættelse af indsats

Sammenfatning af høringssvar

Landboorganisationerne til hovedvandopland Djursland mener, at indsatser kun bør iværksættes, hvor der er tilstrækkeligt kendskab til vandløbets karakteristika, den eksisterende miljøtilstand og tiltag, der kan iværksættes på omkostningseffektiv vis.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Via den nationale overvågning indhentes en omfattende viden om tilstanden i vandløbene. Denne viden suppleres af myndighedernes tilsynsvirksomhed, og for fisk i vandløb særligt DTU's fiskeundersøgelser i forbindelse med udsætningsplanerne.

Valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) og DHI (for okker).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet at det indsatsprogram, der er indstillet, bl.a. med bidrag fra kommuner og vandråd, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse indenfor de politisk fastlagte rammer.

Målsætning små vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord finder, at også små vandløb bør målsættes. Det er i de små vandløbsender, at kontaktfladen mellem det dyrkede land og vandmiljøet er størst. Derfor er det vigtigt, at der sker en reduktion i udledningen af kvælstof, fosfor og pesticider. Vandløb skal ses som en helhed fra udspring til udløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

Jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 skal der foretages en kvalificering af hhv. afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Kommuner og vandråd inddrages i dette arbejde, der skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om "Typologisering og karakterisering af vandløb".

Genindførelse af ændret vedligeholdelse

Sammenfatning af høringssvar

Det er Svendborg kommunens opfattelse, at virkemidlet ”ændret vandløbsvedligeholdelse” er et yderst effektivt virkemiddel i forhold til at skabe så naturlige forhold i vandløb som muligt. På mange vandløbstræk er det muligt at gennemføre indsatsen, uden at det får konsekvenser for arealanvendelsen. Fx på strækninger hvor vandløbet har et godt fald eller gennemløber naturarealer. Kommunen foreslår derfor, at staten genovervejer brugen af virkemidlet, hvor det gavner uden at medføre negative konsekvenser. Også et enigt vandråd for Ringkøbing Fjord foreslår genindførelsen af virkemidlet.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket og Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord anfører, at forbedring af vedligeholdelsen ikke indgår i indsatsprogrammet. Denne indsats bør fortsat være en del af indsatsprogrammet, idet det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at en miljøvenlig vedligeholdelse generelt vil være et af de væsentligste elementer i at skabe variation i vandløbene og dermed grundlag for målopfyldelse i vandområdets vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som led i Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 blev det besluttet, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke skal indgå som aktivt virkemiddel i vandområdeplanen for anden planperiode. Virkemidlet er derfor ikke indeholdt i virkemiddelkataloget, og der er ikke fastlagt indsats med ændret vandløbsvedligeholdelse til at forbedre vandløbenes tilstand. Kommunerne har dog fortsat et ansvar for tilrettelæggelse af vedligeholdelse af vandløb indenfor rammerne af vandløbsloven.

Grødeskæring som virkemiddel

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening tvivler på, at de fastsatte miljømål kan opnås før udgangen af tredje planperiode. Særligt fordi staten har fjernet virkemidlet ”ændret vandløbsvedligeholdelse” (herunder mindre grønnskæring) i de to første planperioder - selvom det er et af de bedst dokumenterede og billigste virkemidler. Mindre grønnskæring er afgørende for opnåelse af god økologisk tilstand for vandløbenes vandplanter, som nu er et af flere biologiske elementer, som vandløbene skal vurderes efter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar ovenfor om Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at i det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Vandløb med miljøinteresse udenfor vandområdeplanerne.

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune finder det vigtigt, at staten angiver et administrationsgrundlag til at fastholde det nuværende beskyttelsesniveau for de vandløb, der er udgået af vandområdeplanen, men som stadig har en væsentlig miljøinteresse. Mange væsentlige

vandløb med høj målsætning er allerede taget ud, og det kan være svært at gennemføre miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse i vandløb, der nu er taget ud af planerne

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at for de vandområder i Danmark, der ikke er målsat i vandområdeplanerne, varetages hensynet til tilstanden gennem myndighedernes administration af sektorlovgivningen.

Afvanding

Sammenfatning af høringssvar

Landboorganisationerne til hovedvandopland Djursland samt Vandråd Djursland anbefaler, at vandløbsindsatsen ikke berører landbrugets afvandingsmuligheder samt at der ikke iværksættes indsatser i vandløb med ringe fald pga. faren for sandoverlejring.

Danske Vandløb fremfører, at landbrugsdrift i lavtliggende arealer ikke kan forenes med vandløbsindsatser, der medfører hævet vandspejl. Negative effekter for drænanlæg medfører risiko for lavere udbytte og kan give driftsmæssige ulemper.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug mener, at selv en lille hævnning af vandstandsspejl kan medføre forsumpning af dyrkede arealer. Udover ødelæggelse af afgrøder vil landbrugeren i visse tilfælde ikke kunne leve op til EU's krav om vedligeholdelse af plantedække, og ej heller kunne holde arealer i "god landbrugsmæssig stand".

En privatperson mener, at landbrugsdrift i lavtliggende arealer ikke kan forenes med vandløbsindsatser, der medfører hævet vandspejl. Kravene til fysiske forhold i og ved et vandløb, der skal kunne opfylde målene for alle økologiske kvalitetselementer, er uforenelige med landbrugsproduktion.

Lodsejerudvalget ved Brede Å Systemet er bekymret for, at indsatserne "udlægning af groft materiale" og "udskiftning af bundmateriale" vil få konsekvenser for afvandingen af de tilstødende landbrugsarealer.

Nogle organisationer og en række privatpersoner frygter generelt forringelse af landbrugsdriften hvis vandområdeplanerne vedtages.

Danske Vandløb fremhæver to artikler om afvandings- og vandspejlsforhold fra KU-science (Institut for Plante- og Miljøvidenskab). I artiklerne anføres det bl.a., at mangelfuld afvanding af dyrket jord medfører følgende ulemper: utilstrækkeligt luftskifte, stærkt forringede livsbetingelser i jorden, øget denitrifikation i vækstsæsonen, produktion af lattergas, ringere gødningsudnyttelse, i visse tilfælde øget udvaskning af kvælstof og fosfor, lavere jordtemperaturer om foråret og forsinket vækststart, forringet bæreevne og forringede bearbejdningsegenskaber.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet evt. påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar

Gudenåkomiteen savner en redegørelse for, hvordan målsætningen for vandområder nås, hvor der ikke er foreslået en indsats inden udgangen af tredje planperiode.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Indsats

Sammenfatning af høringssvar

Det undrer Svendborg Kommune, at "udlægning af groft materiale" er dyrere end "udskiftning af bundmateriale", når der ved sidstnævnte indsats foreligger en større entreprenøropgave. Det er kommunens vurdering, at i de mange tilfælde, hvor udlægning af groft materiale ikke har konsekvenser for afvandingen, må den indsats være billigere. Dette fremgår ikke af virkemiddelkataloget. Desuden sidestiller virkemiddelkataloget de to virkemidler effektmæssigt. Det fremstår således som om, at de to virkemidler har samme effekt på smådyr, fisk og planter, uanset hvor indsatsen effektueres. Dette er kommunen ikke enig i.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Virkemiddelkataloget er udarbejdet på baggrund af et omfattende forarbejde foretaget af forskningsinstitutionerne Aarhus Universitet, DTU-Aqua og DHI. Virkemiddelkataloget indeholder vejledende gennemsnitspriser. De vejledende gennemsnitspriser er opgjort på baggrund af kommunernes hidtidige erfaringer, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsens) erfaringer med tilskud til indsatser i vandplanerne for første planperiode samt prisoverslag for nye virkemidler. De anslåede omkostninger er anvendt som standardiserede, vejledende priser i kommunernes forslag til indsatsprogrammer og vandområdeplanerne 2015-2021. I priserne er også inddraget erstatning for eventuelle tab på de vandløbsnære arealer.

Det er forventningen, at nogle af indsatserne i praksis vil være dyrere end de angivne priser, mens andre vil være billigere. De faktiske omkostninger ved gennemførelse af de enkelte indsatser vil være afhængige af de konkrete lokale forhold og vil blive opgjort i forbindelse med kommunernes forundersøgelse forud for gennemførelse af de enkelte indsatser. Det kan her vise sig, at en planlagt indsats er uforholdsmæssig dyr, og det kan føre til, at en indsats ikke gennemføres.

Udskydelse af indsats

Sammenfatning af høringssvar

Sportsfiskerforbundet i vanddistriktsområde 5 udtrykker bekymring over, at mange af de mest omkostningstunge indsatser i Skjern Å- og Storå-systemet udskydes til tredje planperiode. Det kan blive vanskeligt, hvis for mange store opgaver skal løses på én gang. Danmark kommer i risiko for ikke at kunne opfylde målsætningerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som udgangspunkt skal alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand. Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige

forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfyldelse og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode.

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Ambitionsniveau

Sammenfatning af høringssvar

Kommunalbestyrelsen i Faaborg-Midtfyn Kommune stiller spørgsmålstejn ved, om statens ambition på vandløbsområdet i vandområdeplan 2015-2021 er tilstrækkelig til at opnå "god økologisk tilstand" i de målsatte vandløb i 2027.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) og DHI (for okker). Kommuner og vandråd har, ud fra deres lokalkendskab, indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram.

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Upræcist beskrevet indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar

Svendborg Kommune gør opmærksom på, at indsatsbehov er upræcist beskrevet i bilag 1 til udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Det er ikke muligt ud fra tabel 1 at finde frem til, hvor stor en del af vandområdet indsatsen skal doseres på. Det foreslås, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) beskriver, hvordan virkemidlet er doseret på strækningen, fx som længde af strækningen.

Et mindretal i Vandråd 2.5 Smålandsfarvandet finder det utilfredsstillende, at projekterne er så sparsomt beskrevet ift. et givet strækningspotentiale.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at der skal anvendes virkemidler i et vandområde i den udstrækning, det vurderes nødvendigt i forhold til at opnå målopfyldelse i hele vandområdet. For nogle virkemidler kan der være tale om, at virkemidlet ikke anvendes på hele vandområdet, men fordeles på kortere strækninger inden for vandområdet. Det er eksempelvis typisk tilfældet ved udlæg af groft materiale, plantning af træer, hævning af vandløbsbund og udskiftning af bundmateriale. Det er kommunerne, der på baggrund af indsatsprogrammet i vandområdeplanen, udarbejder konkrete forslag til projekter.

Virkemidler

Sammenfatning af høringssvar

Aabenraa Kommune opfordrer staten til, at der i forbindelse med implementering af indsatserne fra 2016-2021 bliver opbygget en fleksibel administrationsmodel. Det bør således være muligt at ændre virkemiddel, hvis forundersøgelser af de enkelte projekter viser, at det foreslåede virkemiddel ikke vil føre til målopfyldelse, eller at der findes bedre og billigere virkemidler end det, der er fastsat i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan desuden oplyse, at der i forbindelse med administrationsmodellen er mulighed for at ændre virkemiddel, hvis det viser sig, at et andet virkemiddel fra virkemiddelkataloget på lige så omkostningseffektiv vis kan sikre målopfyldelse.

Omkostning af vandløbsindsatser

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeningen Kronjylland gør opmærksom på, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) kun har kendskab til en mindre del af målopfyldelsen i målsatte vandløb. Der vil formentlig være langt flere kilometer vandløb med ringe tilstand, end styrelsen antager. Det er med til at give et urealistisk billede af bl.a. omkostningen til vandløbsindsatser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at i det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke, at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Målopfyldelse og økonomisk ramme

Sammenfatning af høringssvar

Roskilde kommune er enig i forslagene fra Vandrådet omhandlende Isefjord og Roskilde Fjord, men vurderer, at der ikke kan ske målopfyldelse grundet den snævre økonomiske ramme angivet af Miljø- og Fødevarerministeren.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar ovenfor om, at der som led i forberedelsen af vandområdeplanerne for tredje planperiode vil skulle tages politisk stilling til gennemførelse af yderligere indsats i tredje planperiode

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker videre, at valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) og DHI (for okker). Det er kommuner og vandråd, der ud fra deres lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram.

Sammenhæng mellem indsatsbehov og virkemiddel

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Langeland gør opmærksom på, at selvom de vejledende omkostninger ved gennemførelse af de enkelte indsatser fremgår i virkemiddelkataloget, er de faktiske omkostninger afhængige af de konkrete lokale forhold. De vejledende priser bliver i høj grad afgørende for valg af virkemidler, og det

er problematisk, da eksempelvis virkemidlet ”dobbeltprofil vandløb” der både tilgodeser natur, landbrug og klimasikring, er prissat så højt, at det næsten ikke er blevet valgt, selvom det graveteknisk er nemt og billigt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at virkemiddelkataloget indeholder vejledende gennemsnitspriser. De vejledende gennemsnitspriser er opgjort på baggrund af kommunernes hidtidige erfaringer, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsens) erfaringer med tilskud til indsatser i vandplanerne for første planperiode samt prisoverslag for nye virkemidler. De anslåede omkostninger er anvendt som standardiserede, vejledende priser i kommunernes forslag til indsatsprogrammer og vandområdeplanerne 2015-2021. Det er forventningen, at nogle af indsatserne i praksis vil være dyrere end de angivne priser, mens andre vil være billigere. De faktiske omkostninger ved gennemførelse af de enkelte indsatser vil være afhængige af de konkrete lokale forhold og vil blive opgjort i forbindelse med kommunernes forundersøgelse forud for gennemførelse af de enkelte indsatser. Det kan her vise sig, at en planlagt indsats er uforholdsmæssig dyr, og det kan føre til, at en indsats ikke gennemføres.

Regeringen har besluttet, at midler i landdistriktsprogrammet, der oprindeligt var afsat til miniådale, dobbeltprofil og restaurering af hele ådale, omprioriteres til andre formål. Som konsekvens heraf, er det – i lyset af at kommuner og vandråd har foreslået indsatserne for at opnå målopfyldelse i et vandområde under ét – besluttet, at alle indsatser i vandområder omfattet af indsats med brug af disse virkemidler ikke gennemføres i anden planperiode. De pågældende vandområder omfattes af en undtagelsesbestemmelse, idet der ikke gennemføres indsatser til forbedring af de fysiske forhold indenfor disse vandområder.

Sammenhæng mellem indsats og målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar

Danmark Naturfredningsforenings Limfjordnetværk ønsker relevante indsatser overfor alle vandløb i alle kommuner.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Aqua) og DHI (Dansk Hydraulisk Institut)(for okker).

Indsatsprogrammet for anden planperiode er tilrettelagt indenfor de politisk fastlagte rammer, der ikke omfatter mulighed for indsatser i alle vandløb. Det er kommuner og vandråd, der ud fra deres lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram.

Målopfyldelse

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening mener, at der bør være en forventning om, at miljømålet ikke kan nås, hvis et vandområde har ukendt tilstand og er uden konkret indsats. Erfaringen med vandområder, der har ukendt tilstand er, at tilstanden er værre end i de overvågede områder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på

vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Målopfyldelse på delstrækninger

Sammenfatning af høringssvar

Næstved Kommune mener, at den fysiske udbredelse af de enkelte vandområder ikke stemmer overens med de vandløbsstrækninger, hvor der ifølge indsatsprogrammet vil ske en vandløbsindsats. Derfor gør kommunen opmærksom på, at målopfyldelse på baggrund af initiativer, foretaget jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer, kun med sikkerhed kan forventes på de dele af vandområdet, hvor kommunen faktisk foretager en indsats.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der skal anvendes virkemidler i et vandområde i den udstrækning, det vurderes nødvendigt i forhold til at opnå målopfyldelse i hele vandområdet. For nogle virkemidler kan der være tale om, at virkemidlet ikke anvendes kontinuerligt for hele vandområdet, men fordeles på kortere strækninger inden for vandområdet. Det er eksempelvis typisk tilfældet ved udlæg af groft materiale, plantning af træer, hævning af vandløbsbund og udskiftning af bundmateriale.

Lokale hensyn

Sammenfatning af høringssvar

Kommunalbestyrelsen i Faaborg-Midtfyn Kommune ytrer, at opgaverne forbundet med vandløb, vådområder, søer og lavbundsarealer placeres bedst ved kommunerne, da kommunerne kender de lokale hensyn bedst.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til, at planlægning og administration følger gældende lovgivning. Kommuner er inddraget i planarbejdet bl.a. ved at komme med forslag til indsatsprogrammer for vandløb, og ikke mindst ved et omfattende arbejde udførelsen af de konkrete projekter. Endvidere er det med aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 besluttet, at kommuner og vandråd skal inddrages i arbejdet med kvalificeringen af afgrænsningen af vandløb og udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandløb. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ” Typologisering og karakterisering af vandløb”.

Reduktion af kilometer vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening udtrykker bekymring over, at antallet af kilometer vandløb i vandområdeplanerne løbende reduceres. Ambitionsniveauet for vandmiljøet er for lavt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker hertil, at de vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne er afgrænset på baggrund af et omfattende arbejde i bl.a. Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi. Resultatet heraf blev, at vandløb indgår i vandområdeplanerne, hvor disse har mindst 10 km² opland, samt vandløb, hvor oplandet er mindre end 10 km², men hvor vandløbene har en dokumenteret høj

naturværdi i form af en god-høj tilstandsklasse, eller har et fysisk potentiale til at få det, og som er med til at sikre, at vandrammedirektivets mål og formål kan opfyldes. Vandløbenes potentiale er sket ud fra en vurdering af faldforhold, slyngningsgrad og fysisk indeks.

2.6.2 **Indsatsbehov søer**

Der er i alt modtaget 34 høringssvar, der omhandler indsatsbehov søer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Fredericia, Furesø, Faaborg-Midtfyn, Halsnæs, Hillerød, Ikast-Brande, Kerteminde, Lemvig, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Skanderborg, Svendborg, Syddjurs, Vejle, Vordingborg, Ærø og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danmarks Naturfredningsforening Lokalfdeling Odder, Foreningen til Bevarelse af Tange Sø, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gudenåkomiteen, Landboforeningen Kronjylland m.fl., Landbrug & Fødevarer og Oplandsråd for Norsminde Fjord.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 9 enkeltpersoner.

Usikkerhed på indsatsniveau

Sammenfatning af høringssvar

Lemvig Kommune anfører, at i vandområdeplaner 2015-2021 ikke er forklaringer på, hvordan og hvorfor man vurderer indsatsen betydeligt anderledes end i vandplan 2009-2015. I enkelte tilfælde er indsatskravet for søer fordoblet, i andre er det næsten halveret. Da det ikke i vandområdeplanen er beskrevet, hvilke virkemidler der forventes anvendt, og da det heller ikke er beskrevet, hvilke kilder der leverer den ændrede næringsstofftilførsel, er kommunen ikke i stand til at vurdere, hvilken indsats der skal leveres for at forbedre miljøtilstanden i søerne. Kommunen udtrykker ønske om, at kommunen og andre interessenter bliver inddraget i arbejdet med at finde løsninger for indsats til søerne i kommunen, men på et mere oplyst grundlag end det der kan læses i vandområdeplanerne 2015-2021 og med en bred vifte af virkemidler.

Hillerød Kommune anfører vedrørende Arresø, at der er betydelige forskelle i de beregnede indsatsbehov i udkastet til vandområdeplan 2015-2021 og den tidligere vandplan 2009-2015, og spørger om dette er en fejl, eller der er en forklaring på forskellen. Kommunen spørger endvidere, om der er en plan for fordelingsnøglen kommunerne imellem for at reducere den samlede begrænsning af kg P/år. Kommunen spørger, om det er indarbejdet i vandplanerne for første planperiode i forlængelse af de udskudte indsatser?

Landbrug & Fødevarer anfører, at det ved fastsættelsen af indsatsbehovet i en given sø er det nødvendigt at have et meget indgående og detaljeret kendskab til presfaktorer og belastningen, samt søens karakter og økosystem. For at det kan vurderes, om den eksterne belastning er for stor, og hvor meget den i givet fald skal nedbringes, er det nødvendigt at anvende en præcis model, der er skræddersyet til den enkelte søs karakteristika. Landbrug & Fødevarer finder derfor, at der er behov for en grundig dokumentation af, at de beregnede reduktionskrav er troværdige. Hvis ikke må der anvendes langt mere specifikke beregninger. Tilsvarende skal de anvendte data være af pålidelig kvalitet. Hvis det ikke er tilfældet, må en eventuel indsats afvente yderligere vidensopbygning og nye præcise beregninger.

Tilsvarende har Halsnæs kommune bemærket, at Arresøs belastning af fosfor er øget fra 6.345 til 8.277 kg P/år fra vandplan 2009-2015 til vandområdeplan 2015-2021, svarende til en stigning på næsten 2.000 kg P/år. Kommunen anfører, at det skyldes, at metoden til beregning af fosfor er ændret mellem de to planer, og kommunen finder det alarmerende, at søen tilsyneladende har det dårligere end først antaget. På trods af det øgede indsatskrav, er der ikke angivet specifikke indsatser i Vandområdeplanerne udover indsatsen om at kloakere det åbne land, sommerhusområder mm., der leder direkte til søen. Kommunen skriver, at de i de seneste år har gjort meget for at reducere tilførslen af fosfor til Arresø, og at dette arbejde fortsættes både af dem selv og nabokommunerne. De mener dog, at der er behov for yderligere tiltag både i forhold til at reducere tilledning af ny fosfor til søen og at sætte ind overfor den fosfor, der allerede er i søen (intern belastning). Arresø er Danmarks største sø og udpeget som Natura2000-område, og i Halsnæs Kommune arbejdes der for at øge både naturindholdet og de rekreative muligheder, der er forbundet med søen. Derfor gør kommunen indsigelse over, at der ikke er angivet specifikke indsatskrav til reduktion af fosfor i søen og dermed heller ikke er afsat midler til at gennemføre en form for restaurering, der kan få Arresø til at nærme sig målsætningen. Kommunen deltager meget gerne i et sådant arbejde.

Rudersdal Kommune er uforstående overfor den markante forskel, der er i to opgørelser af fosforbelastningen af Søllerød Sø og Vejle Sø. I vandområdeplanerne 2015-2021 er denne hhv. 113 kg og 158 kg P mod hhv. 61,5 og 47,3 kg P i Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings) VVM-tilladelse til "Rent vand i Mølleåen".

Vejle Kommune anbefaler, at staten i forbindelse med fastlæggelse af indsatsbehovet for søer tager højde for den potentielt stigende fosforudvaskning fra områder, der benytter svinegylle. Kommunen finder endvidere, at det er statens ansvar at sørge for tilstrækkelig overvågning og fastlæggelse af behov for reduktion af fosforudledning fordelt på de forskellige kilder. Kommunen finder det vigtigt, at alle kilder til udledning af fosfor bidrager til reduktion af udledningen.

Skanderborg Kommune skriver, at der generelt er brug for en grundigere kortlægning af næringsstofkilderne for bedre at kunne målrette indsatsen. Det vil gøre det muligt at placere ansvaret for målopfyldelse hos den rette kommune, f.eks. i forhold til søer, hvor næringsstofbelastningen ikke nødvendigvis stammer fra den kommune, der ligger tættest på søen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I vandområdeplanerne er der foretaget en opdatering af belastningsopgørelserne med data for 2013 og 2014, hvilket formodes at give en mere sikker bestemmelse af belastningsniveauet for 2012. Beregningen af belastningen til søerne er således i vandområdeplanerne 2015-2021 beregnet på en anden måde end i vandplanerne for første planperiode, og som følge heraf er indsatsbehovet også ændret. Eksempelvis er der i højere grad end tidligere anvendt modelberegnete afstrømninger fra umålte oplande. Endvidere er der anvendt nyudviklede sammenhænge mellem fosforbelastning og tilstanden i søen. Dette har også indflydelse på det beregnede indsatsbehov.

På grund af mangel på omkostningseffektive virkemidler overfor fosfortilførslen er de beregnede indsatsbehov ikke omsat til indsatskrav til de enkelte søer. Krav om indsats er dermed udskudt til tredje planperiode, hvor der forventes at foreligge en større palet af virkemidler overfor fosfor. Det er centralt for den fremtidige indsats for søer at der

nu opbygges viden. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning iværksætter forskningsprojekter, der vil bidrage med ny viden om metoder til kortlægning og begrænsning af fosfortabet til søer samt udvikling af mere effektive fosforvirkemidler. Forskningsprojekterne gennemføres fra 2017-2019. Disse vil kunne tages i anvendelse i tredje vandplanperiode. I medfør af regeringens landbrugspakke iværksættes endvidere en øget måling af fosfor og kvælstof i vandløbene. Dette vil også kunne øge kendskabet til fosforkilderne.

I vandområdeplan 2015-2021 indgår et krav på hovedoplandsniveau om etablering af fosforvådområder til begrænsning af fosfortilførslen til søerne. Den eksakte placering af disse er ikke lagt fast, idet det overlades til kommunerne at finde egnede arealer i oplande til søer med indsatsbehov. Der er således ikke på forhånd fastlagt en fordelingsnøgle kommunerne imellem.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i forbindelse med belastningsopgørelserne opgjort belastningen fra det åbne land (diffus belastning) og belastning fra punktkilder. Denne kildeopsplitning er ikke præsenteret i forbindelse med vandplanerne, men kommunerne kan få nærmere oplysninger ved henvendelse til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Manglende indsats og behov for supplerende virkemidler

Sammenfatning af høringssvar

Svendborg og Kerteminde kommuner tvivler på, at den søindsats, der fremgår af vandområdeplanerne, er tilstrækkelig. Problemet med den interne fosforbelastning findes i mange søer, og der er næppe mange af dem, som vil kunne nå målopfyldelse uden en restaureringsindsats. Det vil blive en stor og tidskrævende opgave for kommunerne at restaurere det resterende antal søer i tredje planperiode, og spørgsmålet er, om opgaven overhovedet kan nås indenfor tidsfristen. Svendborg Kommune finder det relevant, at staten også ser på muligheden for at restaurere 1-2 søer i kommunen i anden planperiode og de resterende søer i tredje planperiode.

Allerød Kommune ønsker allerede i anden planperiode at kunne igangsætte tiltag, når igangværende undersøgelser af Sjælsø viser, hvad der skal gøres. Kommunen ønsker at kunne opnå statslige midler til dette uagtet, at søens målopfyldelse er udsat til tredje planperiode. En enkelt planperiode vil for mange søer ikke være nok til at dokumentere en positiv langtidseffekt af tiltagene.

Faaborg-Midtfyn og Assens kommuner skriver, at som følge af anvendelsen af undtagelsesbestemmelser er der ikke udsigt til en væsentlig forbedring af søernes tilstand indenfor de kommende år. Det er kommunernes holdning, at der udover de generelle virkemidler bør ske en målrettet og mere ambitiøs indsats med inddragelse af allerede kendte virkemidler for at forbedre søernes tilstand hurtigst muligt. Det kan f.eks. være fosfortilbageholdelse i oplandet eller egentlig sørestaurering (fjernelse af slam eller kemisk binding af fosfor). Under alle omstændigheder efterlades en meget stor opgave med at få opfyldt målsætningerne for søerne til tredje planperiode, hvilket kommunerne ikke finder hensigtsmæssigt. Assens Kommune er overrasket over, at staten ikke har udpeget flere søer til restaurering i anden planperiode.

Fredericia Kommune er bekymret for om anvendelsen af undtagelser for målopfyldelse kan blive permanent for Rands Fjord. Kommunen ser gerne en større indsats i planperioden 2015-2021 og mulighed for at anvende yderligere virkemidler end vådområder.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der fortsat udvikles nye virkemidler, idet fosforindsatser typisk er meget omkostningstunge.

Aarhus Kommune opfordrer til, at der snarest tilvejebringes andre virkemidler til reduktion af fosforbelastningen af søerne, og at de i videst muligt omfang implementeres i løbet af anden planperiode. Kommunen henviser til, at erfaringerne med anlæggelse af fosforådale i oplandet til Brabrand Sø og Stilling-Solbjerg Sø hidtil har været dårlige. Kommunen peger på, at den planlagte fosforindsats i Aarhus Bugt-oplandet på 80 kg P/år kun udgør 1,5% af det beregnede indsatsbehov, hvis der også tages hensyn til en manglende indsats i første planperiode. Indsatsen er dermed uhyre marginal og vil ikke kunne registreres i vandmiljøet. Kommunen mener derfor, at det er vigtigt, at der tilvejebringes nye virkemidler, og at de så vidt muligt implementeres allerede i anden planperiode.

Rudersdal Kommune skriver, at ingen af de søer, hvor det af bilag 2 til udkastet til vandområdeplanen fremgår, at der skal ske en reduktion af den eksterne fosforbelastning for at kunne opnå målopfyldelse, indgår i indsatsprogrammet. De indsatser overfor regnbetingede udløb, som der lægges op til i udkastet, er kun udpegede i forhold til vandløb og ikke i forhold søer. Men en stor del af den eksterne fosforbelastning til mange søer, især i tæt bebyggede områder som Rudersdal Kommune, kommer fra netop regnbetingede udløb.

Danmarks Naturfredningsforening nævner de foreslåede indsatser til forbedring af tilstanden i søerne og skriver, at den samlede virkning af indsatsen forventes at udgøre 14.920 kg P svarende til 12,5% af behovet. For søerne i vandområdeplanen vil der således være et stort efterslæb på indsatssiden, som giver ringe forventninger om at nå bare i nærheden af målopfyldelse, selv efter 3. vandplanperiode 2021-27. Det kan med stor sandsynlighed forudsiges, eftersom søer generelt har en lang responstid i forhold til de iværksatte indsatser. Det skyldes hovedsagligt ophobede næringsstoffer (P især) i søbunden. Der er derfor behov for en langt større søindsats allerede nu, så man i det mindste i 2021 kan dokumentere at have iværksat de nødvendige tiltag for at nå miljømålene for søer – også selvom det ikke bliver til 2027 for alles vedkommende.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland mener, at inden indsats iværksættes, er det vigtigt at få fastslået, hvilke indsatser der giver størst virkning i forhold til, hvad der er samfundsøkonomisk optimalt. Dertil bør indregnes effekter af tidligere projekter, herunder f.eks. sandfang. Det bør også sikres, at disse renses op med jævne mellemrum. Landboorganisationerne anser søernes interne belastning som det nok væsentligste problem.

Hørsholm Sølaug finder det utilfredsstillende, at indsatsen til Sjælsø, som ikke lever op til målsætningen, er udskudt til efter planperioden, Sølaug ønsker en indsats iværksat i denne planperiode.

En privatperson anfører, at en indsats overfor tre søer, Furesøen, Søllerød Sø og Vejlesø ikke kan vente til efter 2021. Det anføres, at Furesøen er et Natura2000-område. Man har internationalt omtalt Furesøen som eksempel på, at man kan restaurere søer, men dette passer ifølge høringssvaret ikke, da tilstanden i Furesøen igen er dårlig. Den nuværende restaurering med ilt-tilledning kan ikke stå alene, men skal suppleres med gentagne opfiskninger af skidtfisk. I Vejle og Søllerød Sø vil det mest hensigtsmæssige være at fjerne det fosforholdige slam en gang for alle, selv om det er dyrt.

En privatperson skriver, at planperioden fra 2015 til 2021 er meget uambitiøs, hvad angår søerne. Af udkast til vandområdeplan for vanddistrikt Jylland og Fyn fremgår det

således, at planens resultat i 2021 vil være, at ca. halvdelen af søerne stadig ikke har en god økologisk tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der er ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt med veldokumenterede fosforvirkemidler til, at der kan gennemføres den omfattende reduktion af fosfortilførslen til søerne, der er behov for. Ud over de konkrete indsatser, som gennemføres i medfør af vandområdeplanerne, er der derfor afsat midler til yderligere forskning i og dokumentation af nye virkemidler, samt videreudvikling af grundlaget for en målrettet fosforindsats. Dette arbejde vil blive gennemført, så det kan danne grundlag for indsatsen i tredje vandplanperiode.

Sørestaurering, hvor der gribes ind overfor den interne belastning, er en blandt flere indsatsmuligheder til at opnå god økologisk tilstand i søer. Før en restaurering sættes i værk i medfør af vandplanerne, skal den eksterne belastning dog være tilstrækkelig lav til, at varig målopfyldelse kan opnås. Dette begrænser antallet af søer, hvor restaurering iværksættes på nuværende tidspunkt, som det eksempelvis er tilfældet for Furesø, Vejlesø og Søllerød Sø's vedkommende.

Vandområdeplanernes spildevandsindsats omfatter indsats overfor regnbetingede udledninger fra fælleskloakerede områder, renseanlæg og ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse, og den er fastsat til de vandløb, hvor det fagligt er vurderet, at udledningen af organisk materiale fra spildevandsudledninger er årsag til manglende målopfyldelse i vandløbet.

Sørestaurering

Sammenfatning af høringssvar

Syddjurs Kommune bemærker, at Vallum Sø skal restaureres, så den fremover kan være en badevandssø. Kommunen forventer, at denne sørestaurering kører i en særskilt tilskudsordning med fuld finansiering til arbejdet, og ikke som i 1 generations vandplaner, hvor sørestaurering blev finansieret over DUT-midler, hvilket gav en helt utilstrækkelig økonomi til restaureringsprojekterne. Da Vallum Sø er udpeget som "badevandssø", forventer Syddjurs Kommune også, at kommunens lovhjemmelsgrundlag overfor søejeren præciseres, og at der skabes finansiering til publikumsrettede faciliteter.

Ikast-Brande Kommune mener principielt ikke, at tilsætning af stoffer som aluminium og andet til vandmiljøet for at fælde fosfor eller modvirke andre ikke naturlige forekomster af næringsstoffer, skal ses som mulige sørestaureringstiltag. Kommunen mener dog ikke, at det er sandsynligt, at den ønskede effekt på søer kan opnås med gængse metoder som opfiskning af fredfisk eller iltning. Kommunen opfordrer endvidere til, at Ejstrup Sø tages ud af vandområdeplanen medmindre, der findes sikre restaureringstiltag, der på tilfredsstillende vis kan benyttes på lavvandede søer. Kommunen henviser til, at der tidligere er lavet restaureringstiltag, som ikke har givet sig udslag i vedvarende ændringer. Mht. aluminiumsbehandling anfører kommunen med henvisning til forskellige publikationer, at denne primært skal anvendes i dybe søer, at der kan være behov for gentagne behandlinger, og at der er risiko for fiske- og krebsedød. Kommunen henstiller til, at der opstilles alternativer til virkemidlet fosforfældning med aluminium ved restaurering af søer.

I relation til den påtænkte opfiskning af fredfisk og måske en kemisk fosforbinding i Pedersborg Sø beder Stiftelsen Sorø Akademi om at blive indkaldt til et møde, inden der træffes beslutninger af nogen art vedrørende Pedersborg sø's fremtid. Tilsvarende

gælder for stiftelsens øvrige helt eller delvist ejede søer: Sorø Sø, Tuel Sø, Bromme Lillesø og Tystrup Sø.

Rudersdal Kommune har bemærkninger til to sørestaureeringer i kommunen – restaureringen af Birkerød Sø og Løgsø. Kommunen har svært ved at gennemskue, hvorfor der skal foretages restaurering i netop de to søer. Kommunen anfører, at ifølge bilag 2 til udkastet til vandområdeplanen skal den eksterne fosforbelastning i begge søer reduceres med ca. 50 %, for at søerne skal kunne opfylde deres miljømål, og der er ikke stillet krav til indgreb overfor den eksterne belastning af de to søer. Normalt anbefales det ikke at gennemføre en sørestaureering, før den eksterne belastning til søen er reduceret tilstrækkeligt. Desuden beskriver høringsmaterialet ikke, hvilken type af restaureringstiltag Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) mener, der skal gennemføres i de to søer. For begge søer er der således tale om, at beslutningsgrundlaget for at udpege søerne til sørestaureering er meget tyndt og mangelfuldt og under alle omstændigheder uigennemskueligt for kommunen. Kommunen mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke har præsenteret data, der underbygger, at Løgsø's fiskebestand skulle være domineret af fredfisk, da der ikke er foretaget en fiskeundersøgelse i søen. Med hensyn til indgrebet i Birkerød Sø, så går Rudersdal Kommune ud fra, at indgrebet her har til formål at reducere den interne fosforbelastning fra søens sediment, da søen gennem mange år har været belastet med udledninger fra regnbetingede udledninger. Kommunen savner oplysninger om, hvor stor den interne fosforbelastning er, og hvor mange år ud i fremtiden denne belastning må forventes at fastholde søen i en uacceptabel økologisk tilstand. Kommunen mener, at styrelsen nok burde have nøjedes med at udpege de to søer, som søer hvor der skulle gennemføres et undersøgelsesprogram, som skulle tilvejebringe den nødvendige viden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For de søer, der skal restaureres, bliver der en statslig tilskudsordning, hvor kommunerne ansøger og får tilskud til forundersøgelse og gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, forventes aftalt med Kommunernes Landsforening..

Der vil som udgangspunkt ikke være mulighed for at opnå statsligt tilskud til indsatser, der ikke fremgår af vandområdeplanerne eller andre statslige indsatsprogrammer. De søer, der restaureres i medfør af vandområdeplanerne, er ikke udpeget som badevandssøer, men en del vil have potentiale for at blive badevandssøer, hvis det ønskes lokalt. Vandområdeplanerne indeholder ingen krav om etablering af publikumsfaciliteter mm., og eventuelle udgifter hertil vil ikke blive dækket af staten. Anvendelse af aluminium til at binde fosfor i søbunden er efterhånden en veldokumenteret metode, hvor både effekt og økotoxikologi er undersøgt og dokumenteret. Ved udpegningen af søer til restaurering er den nyeste viden indarbejdet, og der er krav om at gennemføre en forundersøgelse inden restaureringen, som bl.a. skal danne grundlag for en godkendelse af aluminiumstilsætningen efter miljøbeskyttelsesloven. Det er derfor Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at denne form for sørestaureering kan gennemføres uden risiko for økotoxiske effekter og med tilstrækkelig effekt, hvis den gennemføres efter retningslinjerne i "Vejledning for gennemførelse af sørestaureering". Vejledningen er udarbejdet af forskere med et indgående kendskab til emnet fra både Aarhus Universitet og Syddansk Universitet.

Restaurering af Birkerød Sø og Løgsø indgår i vandområdeplanen, selvom belastningen i bilag 2 tilsyneladende er for høj til målopfyldelse. Dette skyldes, at der netop i de to oplande er foretaget en supplerende vurdering, hvor det ud fra oplandets arealanvendelse er vurderet, at fosfortilførslen fra oplandet er lav nok til at opnå målopfyldelse. Dette understøttes af den opdaterede belastningsopgørelse, der er lavet i forbindelse med den endelige vandområdeplan. Efter denne er der ikke noget indsatsbehov til søerne.

Det er op til kommunen at gennemføre en forundersøgelse i de søer, der er udpeget til restaurering, jf. Vejledning for gennemførelse af sørestaurering, Videnskabelig rapport fra DCE nr. 149, 2015. På baggrund af denne vurderes det, hvilken form for restaurering der vil være mest hensigtsmæssig for den pågældende sø. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har således ikke taget konkret stilling til, hvilken form for restaurering der bør gennemføres i de enkelte søer. Det er ligeledes kommunernes ansvar at sørge for kontakt og orientering i forhold til lodsejere, lokalsamfund mm.

Modstand imod et evt. loft over fosforgødsning

Sammenfatning af høringssvar

Tre lodsejere påpeger i relation til en eventuel tvungen reduktion i fosfortildelingen til landbrugsafgrøder, at der med de nuværende gødningsnormer både med hensyn til kvælstof og forfor ikke overgødskes på ejendommene. Lodsejerne forlanger, at et eventuelt loft over anvendelsen af fosfor, der begrænser planternes vækstpotentiale og salgsværdi, skal fuldt ud økonomisk kompenseres fra myndighedernes side.

To lodsejer anfører, at der ikke er behov for en indsats imod fosfortilførsel til markerne, idet deres indhold af plantetilgængeligt fosfor falder ganske markant som følge af for små tilførsler. De mener, at der tværtimod er behov for en øget fosforgødsning på mange landbrug. Den ene anfører, at de faldende fosfortilførsler og lavere indhold af fosfor i jorden allerede nu giver problemer for afgrøderne med lavere udbytte og dårligere kvalitet til følge.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I vandområdeplanen indgår ikke problemstillingen omkring fosfortilførslen til markerne.

Påvirkning fra fugle

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson bemærker, at årsagen til den dårlige miljøtilstand i to søer i Råbjerg Mile er, at der er mange gæs, der fouragerer på markerne og overnatter i søen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er opmærksom på, at tilstedeværelsen af gåseflokkede kan medføre en betydelig fosfortilførsel til søer. Styrelsen har ikke på nuværende tidspunkt data til at kvantificere disse tilførsler, hvorfor påvirkning fra gæs mm. ikke indgår i vurdering af søernes næringsstofftilførsel. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kvitterer for oplysningerne, der kan øge kendskabet til evt. påvirkning af de pågældende søer fra gæs mm. Naturlige fuglebestande skal opfattes som en del af søens naturlige påvirkning, og vil altså ikke i sig selv give anledning til indgreb overfor fosfortilførslen.

2.6.3 Indsatsbehov kystvande

Der er i alt modtaget 290 høringssvar, der omhandler indsatsbehov kystvande.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Brønderslev, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Hedensted, Lemvig, Limfjordsrådet, Mariagerfjord, Ringkøbing-Skjern, Thisted, Vejle, Vesthimmerland og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: 3F, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, DAKOFO, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Lokalafdeling Odder, Landbrug & Fødevarer, Dansk Akvakultur, Dansk Energi, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Gudenåkomiteen, Havelse Ålaug, Samsø Landboforening, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Djursland Landboforening, Kommunernes Landsforening, Konservative Mariagerfjord, Landboforeningen Midtjylland og Landbo Limfjord, Landboforeningen Nordjylland LandboNord, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Nordfyns vandløbslaug, Oplandsråd for Norsminde Fjord, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Vestjysk Landboforening, Østlige Øers Landboforeninger og Øvre Suså Vandløbslaug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 142 enkeltpersoner.

Fastsættelse af kvælstofindsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar

Hedensted Kommune, Landbrug & Fødevarer, Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Det Konservative Folkeparti Mariagerfjord, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Østlige Øers Landboforeninger, Patriotisk Selskab og 189 privatpersoner mener ikke, at der er tilstrækkelig dokumentation for at en reduktion i kvælstofbelastningen vil forbedre miljøtilstanden. Det fremføres, at de seneste 25 års reduktioner i kvælstofudledningerne ikke har ført til signifikante forbedringer i miljøtilstanden, og at fastsættelsen af indsatsbehovet for kvælstofreduktion dermed er baseret på et for usikkert grundlag. Det menes, at den beregnede kvælstofindsats er for høj, og at indsatsen skal revurderes.

Brønderslev Kommune udbeder sig et uddybende svar på, om det faglige grundlag for indsatsbehovet i kysvandene, hvor der i dag er stort fokus på kvælstofreduktioner, er i orden.

Vesthimmerlands Kommune mener, at målene (indsatsen) for Limfjorden skal revideres, og vil gerne deltage i denne revision.

Et flertal i kommunalbestyrelsen i Thisted Kommune mener at kravene om kvælstofreduktion i vandområdeplanerne for oplandet i Thisted Kommune er for høje, og at det svarer til, at belastningen skal bringes ned på et niveau svarende til før år 1900.

Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord spørger, om effekten af det planlagte stenrev i vandområdeplanerne 2015-2021 er indregnet i de det opgjorte

indsatsbehov i planerne på 1600 tons N. Østlige Øers Landboforeninger og Landbrug & Fødevarer mener, at den forventede N-effekt af det kommende stenrev i Limfjorden bør medregnes i vandområdeplanen.

Vejle Kommune anbefaler, at det fremgår tydeligt af vandområdeplanen, hvis der skal ske en indsats overfor kvælstof udledningen fra dambrug, samt hvor stor en reduktion, der er behov for. Kommunen anbefaler endvidere, at alle væsentlige kilder bidrager til reduktion i udledningen af kvælstof.

Ringkøbing-Skjern Kommune, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener at N-indsatsen for Ringkøbing Fjord er for stor, da tilstanden for vegetationen i fjorden er forbedret siden slusepraksis blev ændret i 1995.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland og 5 privatpersoner mener at Vadehavet bør undtages for indsats overfor kvælstofbelastning, da kvælstof ikke er et problem her blandt andet på grund af den meget store vandudskiftning.

LandboNord mener, at indsatskravene for Skive Fjord er på omkring 50% og at disse krav vil blive meget svære at opfylde, da N-retentionen i oplandet til Skive Fjord er tæt på 80 %.

En privatperson mener ikke, at kvælstofudledning fra landbruget kan være årsag til den dårlige tilstand i Karrebæk Fjord, da målinger af kvælstofkoncentrationen i vandløbet ved udløbet i fjorden er under grænseværdierne for drikkevand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Alle kystvandområderne skal efter vandrammedirektivet som udgangspunkt opnå god økologisk tilstand. I dag opfylder 2 ud af 119 kystvandområder målet om god økologisk tilstand, hvilket primært skyldes en for stor kvælstofbelastning fra Danmark og for de åbne kystvande også fra andre lande.

Kystvandene er påvirket af en række presfaktorer, men den væsentligste årsag til, at der ikke er god økologisk tilstand i kystvandene, er for stor tilførsel af kvælstof. Derfor fokuserer indsatsen i vandområdeplanerne på at nedbringe kvælstoftilførslen til kystvandene. Den altovervejende kilde til kvælstoftilførslen til kystvandene er tabet af kvælstof fra de dyrkede arealer.

Beregninger gennemført af Aarhus Universitet og DHI til brug for vandområdeplanerne i høring viser, at den landbaserede danske kvælstofudledning til de danske kystvande skal nedbringes til ca. 42.000 tons kvælstof/år (målbelastning) for at understøtte at kystvandene kan leve op til god økologisk tilstand. Beregningerne er gennemført med nyudviklede marine økosystemværktøjer (pressure/impact ecosystem models) baseret på nyeste forskningsviden. Der er her forudsat, at andre lande tilsvarende nedbringer deres belastning til et niveau, som understøtter målopfyldelse (byrdefordeling). Alene indsats fra dansk side vil således ikke bringe de mere åbne dele af de danske marine vandområder i god tilstand.

Supplerende beregninger fra DHI og Aarhus Universitet - bestilt af Udvalget for kvælstofregulering som et led i regeringens konsolidering af kvælstofindsatsbehovsberegningerne - viser, at målbelastningen kan øges til ca. 44.700 tons kvælstof /år under særlige forudsætninger. Forskningsinstitutionerne tilkendegiver dog, at denne målbelastning, sammenlignet med målbelastningen på 42.000 tons kvælstof /år fra vandområdeplanerne i høring, er mere usikker i forhold til at opnå målet om god økologisk tilstand. Med udgangspunkt i den nuværende

kvælstofbelastning af kystvandene (2012) på ca. 56.800 tons kvælstof /år kan kvælstofreduktionsbehovet til understøtning af god økologisk tilstand i kystvandene opgøres til ca. 13.100 tons kvælstof /år, når man baserer sig på målbelastningen på 44.700 tons kvælstof/år. Dette svarer til en reduktionsprocent på landsplan på ca. 24 %.

Med Vandområdeplan 2015-2021, forventes den årlige kvælstofbelastning i 2021 at være nedbragt med ca. 6.900 tons kvælstof /år (i forhold til 2012) til et belastningsniveau, som understøtter at der i 50 ud af de 119 kystvandområder forventes at kunne opnå en god økologisk tilstand i 2021. Det er her forudsat, at andre lande også nedbringer deres kvælstofudledning. For de øvrige 69 kystvandområder er det udskudt til efter 2021 at tage stilling til, hvilken indsats der skal iværksættes, for at opnå god økologisk tilstand i de pågældende kystvandområder.

Se uddybende i høringsnotatets kapitel 2.8.8 Metodevalg kystvande og fjorde om Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings høringssvar relateret til metode og forudsætninger bag beregningerne af indsatsbehov.

Hvad angår kommentarer i høringssvar om manglende dokumentation for at kvælstof er et problem, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det i forskningsverdenen er almindelig kendt og accepteret viden, at for store mængder af kvælstof har en afgørende negativ påvirkning på miljøtilstanden i fjorde og kystnære områder.

En bredt sammensat ekspertgruppe under Natur- og Landbrugskommissionen i 2012 konkluderede, at ”reduktionen af kvælstof til det marine vandmiljø er en afgørende forudsætning for vandmiljøets mulighed for at genskabe god økologisk tilstand”, og ”at der fremadrettet fortsat bør være fokus på reduktion af både kvælstof og fosfor”. Dette fremgår ligeledes af en artikel fra 2015 i det internationale tidsskrift ”Estuaries and Coasts” med titlen ”Recovery of Danish Coastal Ecosystems After Reductions in Nutrient Loading: A Holistic Ecosystem Approach”

(<http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs12237-015-9980-0>)

Ikke alene danske forskere tillægger at kvælstof har en afgørende betydning i de marine områder. Det fremgår også af den internationale litteratur, eksempelvis en videnskabelig artikel fra 2006 (Howarth and Marino, Nitrogen as the limiting nutrient for eutrophication in coastal marine ecosystems: Evolving views over three decades, *Limnol. Oceanogr.*, 51(1, part 2), 2006, 364–376), som gennemgår 30 års faglige diskussioner om emnet og bl.a. konkluderer: ”I løbet af de seneste to årtier er der udviklet en stærk konsensus i de videnskabelige kredse om, at kvælstof er den primære årsag til eutrofiering i mange kystnære økosystemer.”

Hvad angår høringssvar om at kvælstofindsatsen ikke har virket, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at NOVANA-overvågningsrapporterne konstaterer, at kvælstofindsatsen virker, om end det har taget lang tid. Der er fjordområder, som fx Roskilde Fjord, hvor kvælstofreduktioner har været medvirkende til, at fjorden i dag har det bedre end i mange år.

Forskere ved Aarhus Universitet har i 2015 foretaget en analyse af udviklingen i en række fysiske, kemiske og biologiske parametre fra den nationale overvågning af efter 25 års reduktion i næringsstofbelastningen (Riemann, B. et al. (2015), Recovery of Danish coastal ecosystems after reductions in nutrient loading: A holistic ecosystem approach. *Estuaries and Coasts*).

Overordnet viser analysen en fremgang for de væsentlige parametre henimod en bedre miljøtilstand i kystområderne. Tidsforløbet varierer dog for de forskellige parametre, fx reagerer dybdegrænsen af ålegræs med nogen tidsforsinkelse i forhold til belastningsreduktionen, og fremgangen viser sig således for alvor først de seneste 10 år. Analysen konkluderer at reduktionerne i næringssaltbelastningen har medvirket til en udvikling frem mod en bedre tilstand i kystvandene. Der er således ikke grundlag for at konkludere at de seneste 25 års reduktioner i kvælstofudledningerne ikke har ført til forbedringer i miljøtilstanden.

Hvad angår høringssvar om at kvælstofindsatsen betyder, at belastningen skal bringes ned på et niveau svarende til før år 1900, tager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning afsæt i, at vandrammedirektivets miljømål om god økologisk tilstand er defineret som en svag afvigelse fra en referencetilstand. Referencetilstanden er i vandområdeplanerne fastlagt som tilstanden i fjorde og kystnære marine vandområder omkring år 1900, hvor den menneskelige påvirkning var væsentlig mindre end i dag. Aarhus Universitet (AU) har for Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) foretaget en vurdering af hvor stor en kvælstofbelastning, der var til de danske kystvande omkring år 1900 i en situation med referencetilstand i kystvandene. AU og DHI har beregnet, hvor stor en kvælstofbelastning, der kan tillades samtidig med, at miljømålet om god økologisk tilstand kan opfyldes. Beregningerne viser, at kvælstofbelastningen, som understøtter målopfyldelse (god økologisk tilstand), er mere end dobbelt så stor som kvælstofudledningen år 1900.

Hvad angår høringssvar om en manglende indregning af effekten af et kommende nyt stenrev i Limfjorden, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der i 2015 under "Partnerskab for vidensopbygning om virkemidler og arealplanlægning" har været nedsat et fagligt netværk om marine virkemidler bestående af Aarhus Universitet, NaturErhvervsstyrelsen, DHI, Syddansk Universitet, Seges, Danmarks Naturfredningsforening, DTU-Aqua/Dansk Skaldyrcenter og Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning).

Det faglige netværk om marine virkemidler har haft til opgave at udarbejde en status for viden om de marine virkemidler, baseret på resultater af forskning og andre undersøgelser gennemført over de senere år. Opgaven omfattede marine virkemidler relateret til muslinger, makroalger, ålegræs, stenrev m.m. Om stenrevs kvælstoffjernelse findes der ifølge netværket pt. ingen konkret viden om dette. Vidensgrundlaget vil bl.a. blive undersøgt af forskningsinstitutionerne i forbindelse med et netop igangsat stenrevsprojekt i Løgstør Bredning. Der er således ikke grundlag for at indregne en kvælstofeffekt af et kommende stenrev i Limfjorden, før resultater fra dette projekt tilvejebringes, som ønsket af forskellige landboforeninger samt Landbrug & Fødevarer. Der er afsat ca. 20 mio. kroner til det 5-årige projekt, hvor Limfjordsrådet er den udførende part.

Hvad angår høringssvar om effekt af dambrugsindsats er der med aftale om Fødevarer- og landbrugspakken truffet beslutning om dambrugs belastning med kvælstof. Der vil blive udviklet en vækstplan for akvakultursektoren, der understøtter vækst i sektoren gennem strukturudvikling mod omlægning fra traditionelle dambrug til større og mere moderne, ressourceeffektive og miljøvenlige anlæg. Vækstplanen vil indebære, at dambrugere kan anvende en supplerende kvælstofkvote på 200 ton, hvilket svarer til, at dambrugserhvervet får mulighed for at udnytte deres nuværende udledningstilladelser. Samtidig tildeles yderligere 180 ton kvælstof til sektoren. Det er dog kun dambrug, der som minimum har en ressourceeffektivitet som de såkaldte modeldambrug, der eventuelt kan få del i den yderligere kvote.

Hvad angår høringssvar om slusepraksis og en for stor kvælstofindsats for Ringkøbing Fjord kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at vurderingerne af indsatsbehovet for Ringkøbing Fjord er baseret på Aarhus Universitets/DHI's modelberegninger. Der er inddraget de nyeste overvågningsdata om klorofylindhold og dybdeudbredelse af ålegræs, og der er også inddraget viden om fjordens tilstand, efter at slusepraksis blev ændret.

Den nationale overvågning af Ringkøbing Fjord viser, at hele økosystemet i fjorden har haft gavn af den øgede saltholdighed. Der findes ålegræs mange steder i fjorden. Ålegræsset forekommer endnu kun sparsomt, men er til stede skal derfor anvendes som indikator for tilstanden i fjorden. Selvom det er gode tegn, at der vokser andre blomsterplanter på lavt vand i fjorden, skal ålegræsset brede sig til større dybder, end tilfældet er i dag, før miljømålet i forhold til EU-reglerne er opfyldt for denne parameter. Vurderingen af tilstanden i Ringkøbing Fjord er også baseret på to andre indikatorer: mikroskopiske alger (klorofyl) og sammensætningen af bunddyr.

For klorofyl er miljømålet i forhold til EU-reglerne heller ikke opfyldt i Ringkøbing Fjord. I opgørelsen af indsatsbehovet for at nå god økologisk tilstand tages der ikke udgangspunkt i selve udbredelsen af ålegræs, men i om vilkårene er til stede for at ålegræsset kan brede sig. Det er særligt lysgennemstrømningen i vandsøjlen, der skal være tilstrækkelig til, at ålegræsset kan vokse. Det er et godt tegn, at der findes andre vandplanter i Ringkøbing Fjord, da det tyder på, at miljøet bevæger sig i den rigtige retning. Vurderingen er foretaget af forskningsinstitutionerne AU og DHI, baseret på nyeste forskningsviden om sammenhænge mellem kystvandenes miljøtilstand og forskellige påvirkningsfaktorer, herunder også specifik viden fra Ringkøbing Fjord. I forbindelse med arbejdet i Udvalget for kvælstofindsats er beregningsgrundlaget gennemgået endnu en gang i efteråret 2015.

Hvad angår høringssvar om, at betydningen af dansk kvælstoftilførsel til Vadehavet (dansk andel) kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at nyeste beregninger – udført af Aarhus Universitet og DHI - viser at, den væsentligste årsag til, at der ikke er god økologisk tilstand i kystvandene og herunder Vadehavet, er for stor tilførsel af kvælstof, og at der samlet set er behov for yderligere reduktion af kvælstoftilførslen til kystvandene/Vadehavet, såfremt der skal opnås god økologisk tilstand.

DHI har for Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) vurderet betydningen af dansk kvælstoftilførsel til Vesterhavet og Vadehavet (dansk andel). Det fremgår heraf, at baseret på tilførsler af biotilgængeligt kvælstof udgør den danske andel af kvælstoftilførslen til de danske vadehavsområder omkring 80 %.

Der er således ikke, som anført af Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland og frem privatpersoner, grundlag for at konkludere, at Vadehavet bør undtages for indsats overfor kvælstofbelastning, da kvælstof ikke er et problem blandt andet på grund af den meget store vandudskiftning.

LandboNord anfører, at indsatskravene for Skive Fjord er på omkring 50% og at disse krav vil blive meget svære at opfylde, da kvælstofretentionen i oplandet til Skive Fjord er tæt på 80 %.

Kvælstofretentionen (kvælstofomsætningen fra mark til fjord) er relativt stor i oplandet til vandområde ID 157 "Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning" sammenlignet med de øvrige 89 oplande til de 119 kystvande i Danmark.

Således er retentionen i oplandet til vandområde ID157 ca. 78 % mod et landsgennemsnit på ca. 68 % for de 90 deloplande til kystvandene i Danmark.

Størrelsen af den gennemsnitlige retention i et kystvandsopland er imidlertid ikke afgørende for, hvor ”svært” det vil være at opnå en given reduktionsprocent af kvælstofudledningen til et kystvand. Set fra et marksynspunkt (udvaskning) vil det gennemsnitlige reduktionsbehov (reduktionsprocent) inden for det samlede kystvandsopland være det samme, uanset om den gennemsnitlige retention i det samlede opland er stor eller lille. Men inden for det enkelte kystvandsopland, hvor retentionen fra mark til mark varierer, vil man alt andet lige få mest omkostningseffektivitet ved at placere indsatsen der, hvor retentionen er mindst, og mindst omkostningseffektivitet der, hvor retentionen er størst. Set fra et kystvandssynspunkt får man altså mest virkemiddeffekt ved at placere virkemidlerne de steder i kystvandsoplandet, hvor retentionen er mindst.

Det anføres i høringssvar, at kvælstofudledningen fra landbruget ikke kan være årsag til den dårlige tilstand i Karrebæk Fjord, da målinger af kvælstofkoncentrationen i vandløbet ved udløbet i fjorden er under grænseværdierne for drikkevand.

Brugen af grænseværdien for drikkevandnitratdirektivet som argument for, at fjorde ikke er påvirket af kvælstof fra tilløb, hvis disse overholder drikkevandskravene, er ikke relevant.

Nitratdirektivets drikkevandskrav på maksimalt 50 mg nitat/l svarer til et kvælstofindhold på 11,3 mg N/l. Hvis den samlede vandafstrømning fra Danmark havde et kvælstofindhold af en sådan størrelse, ville dette langt overstige, hvad der skal til for at understøtte, at kystvandene kan opnå god økologisk tilstand.

Forslag om andre virkemidler

Sammenfatning af høringssvar

Lemvig Kommune, Mariagerfjord Kommune, Hedensted Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningerne og familielandbrugene i Limfjordsoplandet, Landboforeningerne i hovedopland 1.5 Randers Fjord, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug, Østlige Øers Landboforeninger, 3F, Det Konservative Folkeparti Mariagerfjord og 39 privatpersoner gør opmærksom på muligheden for at anvende virkemidler, som ikke er rettet direkte mod dyrkningsfladen. Der foreslås følgende marine virkemidler: Stenrev, udplantning af ålegræs, muslingeproduktion, iltning af fjorde, udlægning af sand på ekstra mudret bund (sandcapping) og tilsætning af aluminium til sediment. Derudover anbefales en række virkemidler på og i kanten af dyrkningsfladen, eks. minivådområder, pilebede, miniådale (se afsnit herom i høringsnotatet).

Limfjordsrådet anbefaler, at der gennemføres et fuldskala stenrevspilotprojekt i Løgstør Bredning, som en opfølgning på et afsluttet forprojekt om genetablering af stenrev i Limfjorden. For at sikre den lokale forankring i arbejdet, mener Limfjordsrådet at Limfjordsrådet også skal være tovholder på et evt. nyt stenrevsprojekt. Limfjordsrådet anbefaler endvidere, at der i Limfjorden benyttes kompensationsopdræt af muslinger som virkemiddel.

Mariagerfjord Kommune og Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord foreslår konkret at effekten af tilførsel af ekstra ilt til fjordvandet, afdækning af sediment med mere sandet materiale samt udplantning af ålegræs frø og planter undersøges.

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest beskriver en mulig positiv effekt på vandmiljøet af ændret slusepraksis for Nissum Fjord.

Østjysk Landboforening anbefaler at muslingefiskeri i Horsens Fjord reguleres, således at det kun foregår på dybder større end miljømålet for ålegræs.

Danmarks Naturfredningsforening Mariager Fjord mener, vandområdeplanen burde indeholde flere anvisninger til reduktion af kvælstof, og ikke blot de 24 tons N/år i form af vådområder.

Danmarks Naturfredningsforening Odder, mener, at den afvandede Kysing Fjord bør naturgenoprettes, som ifølge foreningen både vil styrke naturværdierne i Natura 2000 området og reducere kvælstoftilførslen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til høringssvarenes kommentarer om brug af virkemidler og og vurderinger af effektiviteten heraf, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at de enkelte virkemidlers effektivitet er gennemgået detaljeret i en rapport fra Aarhus Universitet, december 2014, "Virkemidler til realisering af 2. generations vandplaner og målrettet arealregulering", der forefindes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk. Som det fremgår af vandområdeplanene, skal miljømålene for vandområderne nås ved at anvende en række omkostningseffektive virkemidler. Flere af disse virkemidler medvirker ikke kun til at give god tilstand i vandområderne, men giver også mere natur og giver synergieffekter i forhold til klimasikring. Vandområdeplanerne har således en positiv effekt på naturtilstanden samt positive klimaeffekter.

Vurderingerne af virkemidlernes effekt vedrørende reduceret kvælstofpåvirkning af vandområderne er baseret på den eksisterende og tilgængelige viden. De nyeste data og informationer er indsamlet og vurderet sammen med tidligere data. For fladevirkemidler (virkemidler på marken) er effekten angivet som en rodzoneeffekt, det vil sige reduktionen i N-udvaskning i kg N pr. ha, hvor virkemidlet implementeres. Det betyder, at for at kunne estimere effekten i kystområderne, skal der indregnes en retention fra rodzonen til f. eks. det kystnære område. For virkemidler uden for dyrkningsfladen (fx vådområder) er N-effekten hvor muligt også angivet i forhold til et areal, f. eks. kg N fjernet/ha anlæg. For disse virkemidler vil N-effekten være i forhold til det vandområde, hvor den reducerede kvælstofudledning får umiddelbar effekt. Det vil sige, at for fx vådområder gælder N-reduktionen ift. vandløbet nedstrøms vådområdet.

Med indgåelsen af Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 bortfalder en del af de virkemidler, som indtil da har været obligatoriske. Derved bortfalder en del af de virkemidler, der var omtalt i de udkast til vandplaner, der har været i høring, mens der indføres andre virkemidler, herunder en målrettet regulering. Den nye regulering vil indeholde en større valgfrihed for den enkelte lodsejer mht. valg af virkemidler.

Usikkerhederne og mangel på viden af kvælstofeffekten af de marine virkemidler (fx muslingeopdræt, tangdyrkning, udplantning af ålegræs og stenrev) bevirker, at disse ikke indgår som virkemidler, der kan anvendes direkte i dag. Dette er ligeledes konkluderet af forskerne i det marine netværk under Partnerskabet om vidensopbygning om virkemidler og arealregulering. Det konkluderes, at "Det skal understreges, at forskning i marine virkemidler både i Danmark og internationalt er relativ ny, og derfor er datagrundlaget til vurdering af virkemidlernes effekter generelt mangelfuldt. Det betyder bl.a., at de fleste af virkemidlerne endnu ikke er testet i danske farvande, ligesom der vil være en betydelig usikkerhed på de kvantificerede effekter. Der er ingen marine virkemidler, der kan anvendes uden en forudgående faglig vurdering af placering og lokalitet". Der er afsat et i alt 56 mio. kr. i Fødevarer- og landbrugspakken. Derudover er der bevilget 20 mio. kr. til det allerede igangsatte stenrevsprojekt i Løgstør Bredning, der bl.a. undersøger stenrevets potentielle kvælstoffjernelse; et projekt, som har deltagelse af bl.a. Limfjordsrådet.

En mulig effekt af iltning af Mariager Fjord bør først undersøges ved et forprojekt, hvor der opstilles en økomodel for fjorden, herunder vandskifte og beregnede effekter af iltning baseret på de nyeste data og økonomiske aspekter m.v., før der kan tages stilling til et eventuelt fuldskalaprojekt.

Hvad angår kommentarer om effekt af optimering af Slusedrift i Nissum Fjord, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at i forbindelse med arbejdet med optimering af slusedrift blev vedtaget en ny slusepraksis for Nissum Fjord på sluseudvalgsmøde med Kystdirektoratet (formand) i april 2013. Der blev aftalt en forsøgsperiode på 3 år. Salt- og iltloggere blev opsat i marts 2014, og forsøgsperioden startede hermed. I forhold til analyse af konsekvenser for plante- og dyrelivet tages der udgangspunkt i forholdene i Nissum Fjord. Slusekapaciteten og forhold til vandstand og saltholdighed i fjorden er analyseret, og der indgår ikke pumpe løsninger i forbindelse med den ændrede slusepraksis. Analyserne blev styret af en teknikergruppe under sluseudvalget med deltagelse af Kystdirektoratet, Lemvig Kommune, Holstebro Kommune og Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning).

Hvad angår høringssvar om miljøeffekt af muslingefiskeri kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, det fremgår af vandplanerne, at fiskeri med skrabende redskaber, herunder muslingeskrab, kan have en effekt på bundvegetation og bunddyr. Fiskeri kan vanskeliggøre mulighederne for, at større alger kan vokse i det befiskede område som følge af fjernelse af sten og ophvirvling af sediment, så strukturen af havbunden og havbundens substrat ændres. Fiskeri på lokaliteter tæt på eller i ålegræsbevoksninger kan have en negativ virkning på udbredelsen og dybdegrænsen for ålegræs. Fiskeriet kan også påvirke diversiteten af bundfaunaen på de befiskede arealer.

For de enkelte vandområder skal der fastsættes regler og ske en udvikling i metoder til fiskeri af muslinger, så muslingefiskeri med tunge bundsløbende redskaber ikke forhindrer opfyldelsen af god økologisk tilstand generelt i vandområdet. Mulighederne for at sikre opfyldelse af god økologisk tilstand vil blive undersøgt gennem de i vandplanerne anførte tiltag.

Som det også fremgår af vandområdeplanerne, er det gældende administrationspraksis at der ved administration af tilladelser til skaldyrfiskeri med bundsløbende redskaber skal fastlægges vilkår, der sikrer, at den nuværende tilstand ikke forringes, at fiskeri efter skaldyr sker i begrænsede, præcist definerede vandområder ud fra en konkret vurdering, og at der skal være mulighed for udbredelse af ålegræs til den målsatte dybdegrænse. Det skal bemærkes, at det er NaturErhvervstyrelsen, der giver tilladelser

til fiskeri, herunder muslingefiskeri, således, at udmøntningen af vilkår i tilladelserne sker her. Bidragene i høringssvarene vil sammen med et forbedret vidensgrundlag indgå i afklaringen af problemstillingerne frem til næste planperiode.

Hvad angår spørgsmål fra Danmarks Naturfredningsforening om brug af virkemidler i Norsminde Fjord, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at der i vandområdeplanen lagt op til, at der skal gennemføres vådområdeindsats i oplandet til Norsminde Fjord. Naturgenopretning af den afvandede Kysing Fjord kan naturligt indgå i de fremadrettede overvejelser om etablering af vådområdeindsats i oplandet.

Betydningen af kvælstofbelastning fra andre lande og fra landbruget

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer, Danish Crown, Dakofo, Centrovice, Fyns Familielandbrug, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Patriotisk Selskab og 137 privatpersoner mener, at dele af grundlaget for vandområdeplanerne viser, at belastningen fra andre tilstødende lande har en relativ stor effekt på miljøtilstanden i de danske farvande (rapporten "Opgørelse af eksporten/importen af danske og udenlandske N-tilførsler til det marine miljø og atmosfæren", der forefindes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk).

Flere mener, at dette bl.a. dokumenteres af, at tilstanden udenfor eks. Odense Fjord er dårligere end inde i fjorden. De mener derfor, at der skal fokuseres yderligere på byrdefordelingen og belastningen fra andre lande.

Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug mener, at Danmark bør lægge sig mere op ad andre lande i forhold til indsats og målsætninger.

En række privatpersoner mener, at kvælstof fra landbruget har en lille effekt på tilstanden i kystvandene, da afstrømningen fra landbruget, efterår og tidlig vinter, ikke er sammenfaldende med vækstsæsonen i kystvandene, den følgende sommer. De mener endvidere, at der ikke er faglig dokumentation for, at der er en sammenhæng mellem kvælstoftilførsels størrelse på vore marker, og den mængde kvælstof, der ledes ud via dræn. Der gøres opmærksom på MiljøGIS kort over tilstandene i de marine områder, hvor der nogle steder, eks. Bøgestrømmen og Roskilde Fjord, er bedre tilstand tættere på kysten end ude i mere åbent kystvand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ved DHI/Aarhus Universitets fastlæggelse af kvælstof-målbekæmpelse og indsatsbehov for kvælstoftilførslen til kystvandene fra danske landarealer er der taget højde for betydningen af såvel danske som udenlandske påvirkningskilder, det være sig vandbårne såvel som luftbårne påvirkningskilder. De beregnede kvælstofindsatsbehov knytter sig alene til den danske andel af et konstateret behov for at reducere fx klorofylindholdet i et vandområde til miljømålet. Der er her forudsat, at andre lande tilsvarende nedbringer deres belastning til et niveau, som understøtter målopfyldelse (byrdefordeling). Den danske indsats alene vil således ikke bringe de mere åbne dele af de danske marine vandområder i god tilstand.

I modelberegningerne er der således taget højde for, at der til kystvandene ud over næringsstofbelastninger af kystvandene fra danske landarealer og punktkilder, også tilføres næringsstoffer til kystvandene fra andre lande via tilstødende farvandsområder samt næringsstoffer via den atmosfæriske deposition på vandfladerne.

Generelt er det sådan, at jo mere åbent et kystvand er, fx kystvande i Kattegat eller den vestlige Østersø, jo større et opland og jo flere lande bidrager til næringsstofbelastningen. Der er derfor potentielt flere lande involveret i at sikre

opfyldelsen af miljømålene. Dertil kommer, at den atmosfæriske belastning også er relativt mere betydende i åbne kystvande sammenlignet med fjorde. I fjorde og andre lukkede danske kystvande er det generelt den landbaserede belastning fra danske oplande, der er mest betydende for miljøtilstanden. Her spiller andre lande og den atmosfæriske belastning generelt en mindre rolle. Om fastlæggelsen af målbelastning/indsatsbehov og de gjorte forudsætninger om bl.a. byrdefordeling, se uddybende i ovenstående svar på spørgsmål om ”Fastlæggelse af kvælstofindsatsbehov”.

Hvad angår høringssvarenes bemærkninger om betydningen af kvælstofudledning fra landbruget henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til NOVANA programmets målinger, hvor den samlede landbaserede kvælstoftilførsel til kystvandene opgøres fordelt på kilder. Det er således opgjort, at dyrkningsbidraget er dominerende og udgør ca. 70 % af den landbaserede kvælstoftilførsel. Hertil kommer ca. 20 % fra det naturlige baggrundsbidrag, mens de sidste ca. 10 % stammer fra punktkilder mv.

Kvælstofudledningen til havet måles og beregnes hvert år for hele Danmarks areal. Lidt mere end halvdelen af arealet er omfattet af målinger i vandløb, hvor der udtages vandprøver og måles vandføring til bestemmelse af stoftransport. For resten af arealet beregnes kvælstofafstrømningen ud fra modeller baseret på målinger i de såkaldte målte oplande og korrigeret således, at de afspejler de lokale forhold. I den samlede belastning indgår tilførsel af kvælstof fra punktkilder som renseanlæg, industri og dambrug, samt den diffuse belastning fra det åbne land, herunder markerne.

Kølevand og kraftværker

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Energi anbefaler at vandområdeplanerne ikke begrænser kraftværkers brug af kølevand. Danske Energi efterspørger blandingszoner til udledning af kølevand. Dansk Energi skriver at, i følge første generation af vandplaner skulle behovet for udlægning af zonerne undersøges.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Hvis der fra de nævnte værker foregår udledning af spildevand indeholdende miljøfremmede farlige stoffer, må koncentrationerne af stoffer ikke overskride kravene i Bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet (Bekendtgørelse nr. 1725 af 16/12/2015). Hvis kravene i bek. 1725 ikke kan overholdes ved udledningen, er der mulighed for at udlægge en blandingszone i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 12. På Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk er det muligt at læse nærmere om udpegning af blandingszoner. En blandingszone skal udlægges af miljømyndigheden. Dette kan fx foregå i forbindelse med, at en tilladelse skal revideres.

Hvis der ikke er tale om udledning af miljøfarlige forurenende stoffer, men alene om udledning af kølevand, vil det ikke være muligt at udlægge en blandingszone, jf. bek. 1725.

Ved udledning af kølevand vil der være et opblandingsområde, hvor temperaturen afviger fra temperaturen i vandområdet, der udledes til. Der skal ikke udpeges en blandingszone, men det accepteres, at opblandingsområdet har en ændret temperatur. Det forudsættes dog, at opblandingsområdet udgør en mindre del af det samlede vandområde, der udledes til. Desuden forudsættes, at der uden for opblandingsområdet ikke findes temperaturniveauer, der hindrer, at værdierne for de typespecifikke biologiske kvalitetselementer kan overholdes.

Omfanget af et temperaturopblandingsområde skal vurderes af miljømyndigheden. Dette kan fx foregå i forbindelse med, at en tilladelse skal revideres.

De resterende 6200 tons kvælstof

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune, Mariagerfjord Kommune, Hedensted Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Gudenåkomiteen, Danish Crown, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland og Landboforeningerne i Hovedvandoplandet til Randers Fjord, Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord, Østlige Øers Landboforeninger, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og 202 privatpersoner gør opmærksom på, at der er beregnet et resterende kvælstof indsats på 6200 tons kvælstof, som ikke er fastlagt i vandområdeplanerne, og at der derfor bør iværksættes en ekstra høring såfremt reduktionen af de 6200 tons kvælstof i værksættes.

Landbrug & Fødevarer mener, at det er problematisk, at 6200 tons kvælstof ud af de 7800 tons kvælstof ikke har været en del af høringen.

Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Mariager Fjord og Danmarks Naturfredningsforening Odder mener, det er "uambitiøst", at der i vandområdeplanerne kun er medtaget 1600 tons N af det samlede beregnede indsatsbehov på 7800 tons N på landsplan. Danmarks Naturfredningsforening udtrykker bekymring for, at forudsætningen om baseline effekten ikke holder, og at den resterende indsats på 6200 tons kvælstof ikke vil blive gennemført.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakkebesluttet, at det fremadrettede indsatsbehov for vandmiljøindsatsen består af følgende elementer:

- 1) Udskydelse af ca. 6.200 tons kvælstof til tredje vandplansperiode.
- 2) Iværksættelse af kollektive indsatser for i alt ca. 3.800 tons kvælstof.
- 3) Den resterende indsats på ca. 3.800 tons kvælstof håndteres via den målrettede regulering.

Der fastholdes således det samme niveau for udskydelser, som fremgik af forslag til vandområdeplaner fra december 2014.

Frem mod den målrettede regulering (2018/2019) og 3. vandplanperiode (2021-27) afsættes 4 mio. kr. fra rammen til fødevarer- og landbrugsinitiativer til at gennemføre en international evaluering af kvælstofmodeller bag vandområdeplanerne med inddragelse af udenlandske forskningsinstitutioner. Resultaterne vil indgå i kortlægningen af indsatsbehovet for 3. vandplanperiode med opdatering af tilstandsvurderinger, målbelastning, basisbelastningen forud for tredje vandplanperiode samt ny fremskrivning af den strukturelle udvikling (baseline). Der vil på denne baggrund fastlægges behov for indsatser og finansiering til 3. vandplanperiode.

Ønske om merudledning af kvælstof

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Akvakultur gør opmærksom på et behov for, at der afsættes råderum udvikling af akvakultur ved udledning af 1.200 tons kvælstof til dambrug, 350 t kvælstof til havbrug inden for vandområdeplanerne, samt 1.200 tons kvælstof til nye offshore/offcoast anlæg.

Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland og Landboforeningerne i Hovedvandoplandet til Randers Fjord anmoder om, at det vurderes om, der kan foretages øget tilladning af kvælstof til landbrugsarealerne i de tilhørende oplande.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland og 3 privatpersoner anbefaler, at det bliver muligt at øge kvælstoftilladningen til jorde, hvis dette ikke øger udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

Landbrug & Fødevarer, Østlige Øers Landboforeninger, ØØL (ID18236), Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug og tre privatpersoner mener, at det i modesætning til i dag bør være muligt at gøde efter afgrøderne behov, hvilket ikke er foreneligt med reduktioner i N-udledningen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Dambrugs belastning med kvælstof er behandlet i Fødevare- og landbrugspakken. Heraf fremgår, at dambrugerne kan anvende en supplerende kvælstofkvote på 200 ton, hvilket svarer til, at dambrugserhvervet får mulighed for at udnytte deres nuværende udledningstilladelser. Samtidig tildeles yderligere 180 ton kvælstof til sektoren. Det er dog kun dambrug, der som minimum har en ressourceeffektivitet på niveau med såkaldte modeldambrug, der eventuelt kan få del i den yderligere kvote.

Vækst for havbrug skal ifølge Fødevare- og landbrugspakken ske ved udpegning af konkrete lokaliteter, hvor havbrug kan etableres under hensyn til andre aktiviteter på havet, miljøet og vandplansområder, samt ved at sikre, at der kan ske kompensationsopdræt til fjernelse af kvælstof og fosfor. Med den nuværende viden skabes der grundlag for at anvende et miljømæssigt råderum på 800 ton kvælstof til havbrugsproduktion. Desuden afsættes 43 ton kvælstof for at sikre, at de eksisterende havbrug, der ligger inden for vandplansområderne, kan udnytte deres fulde udledningstilladelse. Den supplerende kvælstofkvote indføres over en periode, hvor der i 2018 frigøres 143 ton kvælstof, mens supplerende kvælstof indføres over de følgende 3 år med 120 ton i 2019, 100 ton i 2020 og 60 i 2021.

Af Fødevare- og landbrugspakken fremgår det, at Aftaleparterne er enige om at udfase reduktionen af kvælstofnormerne. Udfasningen planlægges at ske med 2/3 hurtigst muligt i indeværende dyrkningssæson 2015/16 og den resterende 1/3 i dyrkningssæsonen 2016/17. Denne forudsætning indgår i genberegningerne af kvælstofbelastningen og indsatsbehovet for de enkelte deloplande.

Andre N-kilder end landbruget

Sammenfatning af høringssvar

31 privatpersoner mener at havmiljøet påvirkes væsentligt af NO_x fra forbrændinger (energiproduktion og transport), da udledningen af NO_x sker løbende og dermed også i algerne vækstsæson. De mener dermed, at NO_x-N er en langt mere potentiel N-kilde end næringsstoffabet fra landbruget.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kvælstoftilførslen i fjordene og de mere lukkede kystnære havområder stammer primært fra vandbårne kvælstofudledninger, herunder primært udvaskning fra landområder. Den luftbårne kvælstofpåvirkning af fjordene udgør størrelsesmæssigt typisk få procent af den vandbårne lokale påvirkning. I de åbne havområder, fx Kattegat, spiller påvirkningen fra luften og fjerntransport af næringsstoffer fra tilstødende farvandsområder og andre lande en større rolle for målopfyldelsen end i fjordene.

Luftbårne påvirkninger (deposition) af vandområderne med kvælstof stammer alt overvejende fra menneskeskabte aktiviteter, hvoraf udledningen (luftemissionen) af ammoniakkvælstof fra landbrugsaktiviteter udgør halvdelen af tilførslen til vandområderne og udledningen fra kraftværker, husholdninger og trafik udgør den anden halvdel. Nogle luftemissioner vil afsættes lokalt tæt på forureningskilden, og andre vil fjerntransporteres og afsættes over havet eller i andre lande. Ammoniakemission, som primært stammer fra landbrugsdrift, er et eksempel på en luftemission, der i større omfang afsættes lokalt, hvorimod emission af kvælstof fra bl.a. kraftværker og trafik er et eksempel på en luftemission, der i større omfang fjerntransporteres.

Udover en landbaseret vandbåret stofbelastning forekommer der således også en deposition på havoverfladen. Denne belastning er opgjort for alle kystvandområder. Hvor vandarealet er stort, kan kvælstofdepositionen være en væsentlig kilde, mens det i fjordområderne er af langt mindre betydning i forhold til den landbaserede emission. Dette indgår i belastningsopgørelserne for de enkelte vandområder.

Thyborøn Kanal

Sammenfatning af høringssvar

Limfjordsrådet skriver, at miljøministeren (daværende miljøminister) har ”forsikret”, at der vil blive fokuseret på problemerne omkring Thyborøn Kanal og den vestlige Limfjord i relation til klimaforandringer, således at der samtidigt kan opnås god økologisk tilstand i Limfjorden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det fremgår ikke hvilke problemer Limfjordsrådet tænker på i relation til Thyborøn Kanal og den vestlige Limfjord i relation til klimaforandringer, således at der samtidigt kan opnås god økologisk tilstand i Limfjorden. Styrelsen for Vand- og naturforvaltning antager, at det handler om det i pressen omtalte forslag fra Professor Torben Larsen, Aalborg Universitet om at undersøge, om en sluse ved Thyborøn Kanal kunne indrettes, således at den på samme tid både kunne imødegå og hindre de stadig hyppigere forekommende stormflodshændelser i Limfjorden og øge vandskiftet og vandkvaliteten i fjorden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil på den baggrund i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden om klimaforandringers betydning for de økologiske kvalitetselementer kan tilvejebringes frem mod næste planperiode. I den forbindelse vil styrelsen også overveje om en sluse ved Thyborøn Kanal kan indrettes, så den på samme tid stormflodssikrer Limfjorden og forbedrer vandkvaliteten.

2.6.4 Indsatsbehov grundvand

Der er i alt modtaget 31 høringssvar, der omhandler indsatsbehov grundvand.

Høringssvar er modtaget fra Allerød Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening og DANVA.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 28 enkeltpersoner.

Terrænnært grundvand

Sammenfatning af høringssvar

DANVA mener, at det er problematisk, at Danmark ikke fuldt ud har implementeret vandrammedirektivets bestemmelser om beskyttelse af alt grundvand, idet beskyttelsen i Danmark overvejende foregår i regi af vandforsyningslovens bestemmelser om beskyttelse af grundvand, der påtænkes anvendt til almene drikkevandsformål. Det er et problem, da der herved opstår en utilstrækkelig beskyttelse af overfladenært grundvand og grundvand beliggende udenfor OSD-områder. Denne manglende beskyttelse kan i sidste ende føre til, at vandforekomster ikke kan opnå god tilstand på trods af anden indsats. I de første vandplaner henvistes problemstillingen til denne planperiode, men den lovede indsats er efter foreningens vurdering ikke udmøntet i de udsendte høringsforslag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandplanlægningen baseres på den afgræsning af grundvandsforekomster, som er foretaget af GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland). I denne afgræsning udelades hverken overfladenært grundvand eller grundvand beliggende udenfor OSD-områder (områder med særlige drikkevandsinteresser). Der henvises til GEUS-rapport 2014/58: Afgræsning af grundvandsforekomster, der forefindes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning's hjemmeside www.svana.dk

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har på baggrund af de seneste oplysninger og data om grundvandsovervågning vurderet, at den eksisterende og kommende generelle regulering til beskyttelse af grundvandet er tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, herunder grundvand udenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og oplande til almene vandværker, der ligger uden for OSD-områder. Eventuelle behov for supplerende indsatser vil dog blive undersøgt yderligere frem mod næste planperiode med henblik på at revurdere og eventuelt iværksætte indsatser i næste planperiode. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden om vandindvindings påvirkning af grundvandsafhængige terrestriske økosystemer.

2.6.5 **Frivillighed**

Der er i alt modtaget 13 hørings svar, der omhandler frivillighed.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Ikast-Brande, Odder, Randers, Silkeborg, Syddjurs, Vejle, Viborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, Danmarks Naturfredningsforening Lokalafdeling Odder og Gudenåkomiteen.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Sammenfatning af hørings svar

En række kommuner fremfører, at det i bekendtgørelse om indsatsprogrammer bør præciseres, i hvilket omfang frivillighed er en forudsætning for realisering af indsatsprogrammet, for de indsatser, som ikke finansieres af midler fra landdistriktsprogrammet.

I forlængelse heraf fremføres det af kommunerne, at indsatsprogrammet i første generation vandplaner blev fremstillet som bindende for kommunerne, samt at staten oplyste, at vandløbsprojekterne ikke var frivillige at indgå i for lodsejerne. Staten har efterfølgende oplyst, at der ikke kan opnås tilskud til at gennemføre indsatser, hvis der var modstand fra lodsejere i projektområdet. Kommunerne fremfører, at det i

vandområdeplanerne bør tydeliggøres, hvordan kommuner og lodsejere er stillet i forhold til sådanne bindinger, og der bør ske en præcisering af, i hvilket omfang frivillighed er en forudsætning for realisering af indsatsprogrammet. I tilfælde af frivillighed, forudsætter kommunerne, at indsatsprogrammet ikke her kan være bindende for kommunen. Endvidere fremføres det, at det bør fremgå af planmaterialet, hvorledes der kan opnås målopfyldelse, hvor projekter ikke kan gennemføres på grund af manglende frivillighed.

Danmarks Naturfredningsforening Odsherred fremfører, at det er uacceptabelt, at alle tiltag i vandområdeplanerne skal ske på frivillig basis, da det gør det nærmest umuligt at etablere relevante, større vådområder til næringsstoffjernelse med flere lodsejere involveret, som f.eks. i forbindelse med Lammefjord, Sidinge Fjord, Trundholm Mose og Klint Sø.

Danmarks Naturfredningsforening Odder anfører, at kvælstofindsatsen i høj grad er baseret på frivillighed ved etablering af vådområder. Frivillighed er som udgangspunkt fint, men der mangler en beskrivelse af, hvordan kravene håndhæves, hvis frivillighed ikke giver det forventede resultat.

Fredericia Kommune forventer, at nogle projekter vil falde enten på frivillighedskrav eller omkostningskrav. Det er ifølge Fredericia Kommune uklart, hvordan staten vil håndtere en sådan situation i sidste planperiode. Kommunen mener ikke, at det er ønskværdigt, at gode projekter skrinlægges og omfattes af undtagelsesbestemmelserne som følge af ovenstående.

En privatperson fremfører, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ville være kommet bedre i mål med indsatserne ved at samarbejde med lodsejerne og lave frivillige aftaler.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatsprogrammet i vandområdeplanerne 2015-2021 omfatter blandt andet vandløbsindsatser. De fastlagte vandløbsindsatser er bindende for kommunerne, idet de er vurderet nødvendige for at sikre opnåelse af vandrammedirektivets miljømål om god tilstand. Kommunerne er derfor forpligtede til at gennemføre alle fastlagte vandløbsindsatser, uanset om der kan opnås frivillig medvirken fra lodsejere. Vandløbslovens § 37 indeholder den fornødne hjemmel hertil. Forpligtigelsen gælder alle vandløbsindsatser, medmindre Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter ansøgning har vurderet, at indsatsen ikke har den nødvendige forbedrende effekt, eller at omkostningerne ikke står i rimeligt forhold til effekten.

Langt de fleste vandløbsindsatser gennemføres ved frivillig medvirken fra lodsejere, hvilket er positivt. Erfaringen er, at kommunerne gør en stor indsats for at lave en frivillig aftale med lodsejerne, da man ikke ønsker at genere lodsejerne. På den baggrund er der siden 2010 gennemført ca. 800 indsatser i vandløb. Undtagelsesvist kan der være tale om, at lodsejere ikke ønsker at medvirke til projekterne. I de tilfælde, hvor lodsejere ikke har ønsket at indgå en frivillig aftale med kommunen om gennemførelse af en vandløbsindsats, har dette ikke betydning for muligheden for at opnå tilskud til indsatsen gennem den statslige tilskudsordning til vandløbsrestaurering. Dette gælder også for muligheden for at opnå tilskud til erstatning.

En frivillig aftale om den fysiske gennemførelse af restaureringsprojektet afskærer ikke lodsejeren fra at få prøvet spørgsmålet om erstatningens størrelse ved Taksationskommissionen. Om der kan indgås en frivillig aftale eller ej, har således

ingen betydning for, om erstatningens størrelse kan afprøves ved kommissionen. Taksationskommissionens opgave er alene at fastsætte erstatningens størrelse, men Taksationskommissionen har ikke kompetence til at godkende eller underkende kommunens afgørelse efter vandløbsloven om gennemførelse af projektet. Hvis taksationsafgørelsen indebærer, at et tilskud til udgiften til erstatning ikke vurderes at være omkostningseffektivt, og der derfor ikke kan gives tilskud, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter ansøgning fritage kommunen for forpligtelsen til at gennemføre indsatsen.

Indsatsprogrammet i vandområdeplanerne 2015-2021 omfatter blandt andet vådområder, fosforvådområder og udtagning af lavbundsarealer. Ifølge aftalen mellem Miljø- og Fødevarerministeriet og Kommunernes Landsforening (KL) om vådområde- og fosforådsindsatsen 2010-2015 hviler indsatsen på frivillighed – som altovervejende hovedregel. Aftalen er i februar 2016 udvidet til også at gælde 2016, mens rammerne for en aftale for perioden 2017-2021 drøftes med KL.

Der kan undtagelsesvist anvendes ekspropriation, og det fremgår af aftalen, at anvendelsen af ekspropriationsinstrumentet skal begrænses til et absolut minimum. Yderligere er det i aftalen tilkendegivet, at ekspropriation kan anvendes i særlige tilfælde, hvor enkelte lodsejere er til hindring for gennemførelsen af et større sammenhængende projekt. Dette er en fortsættelse af principperne for vådområdeindsatsen under vandplanen 2009-2015.

Ekspropriationsmidlerne kan ikke medfinansieres af landdistriktsmidlerne, og der er med finansloven for 2016 afsat midler til ekspropriation, som skal dækkes af konto til nationale udgifter på 6,3 mio. kr. Puljen skal også dække andre ordningers nationale udgifter, som informationsmøder og faglige udredninger. Der er ikke reserveret et bestemt beløb til ekspropriation. Midlerne til ekspropriation vil være indeholdt i de budgetrammer, der meldes ud til Vandoplandsstyregrupperne.

Efter naturbeskyttelseslovens § 60 kan der eksproprieres rettigheder, der er nødvendige for at pålægge arealerne dyrkningsrestriktioner eller andre rådighedsindskrænkninger. Naturbeskyttelsesloven fastsætter ikke nogen bestemt procedure for gennemførelse af ekspropriationsforretningen, men de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger (partshøring, begrundelse, klagevejledning m.v.) skal iagttages. For så vidt angår erstatningsfastsættelse finder lovens bestemmelser om erstatning for fredning anvendelse. Når der træffes beslutning om ekspropriation efter naturbeskyttelsesloven, træffes der samtidig beslutning om erstatningens størrelse, dvs. én samlet afgørelse. Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, der afgør såvel ekspropriationsspørgsmålet som erstatningsspørgsmålet. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om erstatningens størrelse kan påklages til Taksationskommissionen (som er nedsat i henhold til naturbeskyttelsesloven).

2.6.6 **Kvælstofvådområder**

Der er i alt modtaget 34 høringssvar, der omhandler kvælstof-vådområder.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Favrskov, Fredericia kommune, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Hedensted, Holstebro, Ikast-Brande, Kerteminde, Langeland, Lejre, Næstved, Odense, Randers, Silkeborg, Svendborg, Syddjurs, Varde, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg, Ærø og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Naturfredningsforening Odsherred,

Danmarks Naturfredningsforening Langeland, Danmarks Naturfredningsforening Viborg Danmarks Sportsfiskerforbund, Gudenåkomiteen, Landboforeningen Midtjylland, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion.

Sammenfatning af høringssvar

En række kommuner og organisationer anfører, at kommunerne også fremover bør have ansvar for vådområdeindsatsen. Der opfordres endvidere til, at der bør være en mere fleksibel tilgang til etablering af vådområder herunder krav til omkostningseffektivitet og kvælstoffjernelse for at opnå størst mulig succes med ordningen. Flere kommuner opfordrer til, at staten forholder sig til vanskeligheder, der har været i forbindelse med gennemførelse af vådområdeindsatsen i første vandplanperiode herunder bl.a. lodsejertilslutning, jordfordeling og vådområdernes effekt.

Silkeborg Kommune, Randers Kommune og Favrskov Kommune samt Gudenåkomiteen foreslår, at der for at styrke lodsejeres tilslutning til vådområdeprojekter fastsættes en regel om, at gennemførelsen af det enkelte vådområdeprojekt ikke hindrer en fremtidig udvidelse af en husdyrbedrift, fordi der sker en forøgelse af ammoniaknedfaldet til vådområdet.

Fredericia Kommune og Hedensted Kommune anfører, at anvendelse af samme virkemiddel i to planperioder i træk i samme hovedvandopland anses for uhensigtsmæssigt, med mindre rammerne for etablering af vådområder ændres, og opfordrer til, at Naturstyrelsen supplerer med andre virkemidler.

Odense Kommune, Holstebro Kommune, Vejle Kommune, Ærø og Kerteminde Kommune samt Limfjordsrådet anfører, at fremtidige vådområdeprojekter i kommunerne sandsynligvis bliver mere omkostningskrævende, da de projekter, som kommunerne allerede har gennemført, har været de umiddelbart mest omkostningseffektive projekter at gennemføre. Flere landboforeninger anfører, at det er urealistisk at gennemføre yderligere projekter i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Aabenraa Kommune, Vejle Kommune, Svendborg Kommune og Langeland Kommune samt Danmarks Naturfredningsforening Langeland opfordrer til, at der tages andre N-virkemidler i brug, da N-vådområder kan medføre fx fosforpåvirkning af andre vandområder.

Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, opfordrer til at etablere et vådområde bag Audebodæmningen kombineret med vådområder på landsiden af sidekanalerne, da foreningen mener, at det er den mest omkostningseffektive måde at reducere kvælstofbelastningen til Isefjord og Roskilde Fjord.

Danmarks Sportsfiskerforbund og Landboforeningen Midtjylland anfører, at etablering af vådområder kan have en negativ påvirkning af fiskebestande i vandløb.

Landbrug & Fødevarer anfører, at indsatsbehovet bør være afklaret, før vådområder etableres, så de ikke anlægges steder, hvor der ikke vil være en reel effekt. Vådområder kan ifølge organisationen være et godt virkemiddel en del steder, hvis det baseres på frivillige aftaler og mod fuld erstatning. Det er vigtigt, at de prioriteres, så de områder, der er ramt af de største indsatsbehov, har første prioritet. Efterfølgende bør de prioriteres efter, hvor de vil have den største effekt.

Naturstyrelsens bemærkninger

Kommunernes Landsforening og Miljø- og Fødevareministeriet har i februar 2016 indgået en aftale for 2016 om etablering af vådområder for reduktion af belastningen af fosfor og kvælstof til søer og kystvande. Aftalen supplerer den tidligere aftale fra 2009 for perioden 2010-2015. Alle landets kommuner har den 18. marts 2016 modtaget information om aftalen og nye kriterier for kvælstofreduktion, omkostningseffektivitet i forbindelse etablering af fosforvådområder mv. Der er desuden afholdt to landsdækkende informationsmøder for kommunerne.

Aftalen indeholder en redegørelse for den foreløbige fordeling af N- og P-vådområdeindsats i 2016, der har været gældende indtil vedtagelsen af de endelige vandområdeplaner 2015-2021. De vedtagne vandområdeplaner erstatter således aftalens foreløbige fordeling af N- og P-indsatsen og danner grundlag for den videre administration af vådområdeordningen i 2016.

Aftalen har baggrund i behovet for kvælstof- og fosforreduktion i udkast til vandområdeplaner 2015-2021. Til forskel fra vådområdeindsatsen i 2010-2015 er vådområdeindsatsen i 2016-2021 alene fordelt til hovedvandoplande, dog således at reduktionen i det enkelte delvandopland ikke må overstige indsatsbehovet for delvandoplandet. Ordningen er derfor mere fleksibel end tidligere. Krav vedrørende arealeffektivitet og omkostningseffektivitet er blevet lempet i forhold til tidligere vådområdeindsats. Dette er sket i lyset af stigende udfordringer i at gennemføre projekter. Desuden er der fremadrettet flere vandoplande med vådområdeindsats end tidligere. Dette udvider også muligheder for at finde vådområdeprojekter. Lokaliseringen af vådområdeprojekterne foretages i henhold til aftalen med KL af de kommunale vandoplandsstyregrupper (VOS), og det er op til kommunerne evt. at inddrage øvrige interessenter i planlægningen. Rammerne for vådområdeindsatsen 2017-2021 er pt. under drøftelse med KL.

Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder fastsætter kriterier vedr. bl.a. beliggenhed, indsatsbehov og omkostningseffektivitet m.v. for kommunale kvælstof- og fosforvådområder. Desuden indeholder bekendtgørelsen regler omkring prioritering af projekter. I forbindelse med forundersøgelse af vådområdeprojekter, er det et krav, at projektets effekt i forhold til fosforudledning indgår. Dette skal ske efter en standardmetode udviklet af Aarhus Universitet.

Naturstyrelsen vurderer ikke, at etablering af N-vådområder vil have væsentlig betydning for erhvervets driftsmuligheder. Vådområderne gennemføres således som det klare udgangspunkt som frivillige indsatser, og driftstab på de omfattede arealer kompenseres gennem aftaler om jordkøb eller 20-årig arealkompensation i henhold til gældende regler. Der er desuden mulighed for jordfordeling, hvor bedrifternes driftsarealer kan samles mere optimalt. Endelig kan lodsejere tilbagekøbe arealer, som frasælges. De arealer, som indgår i vådområdeprojekter, er ofte de mest marginale landbrugsjorde. Det bemærkes desuden, at den ansvarlige myndighed i denne sammenhæng gennemfører konkrete konsekvensvurderinger af de enkelte indsatser.

En eventuel påvirkning af fiskebestande vil afhænge af den nærmere indretning af vådområdet. Alle relevante konsekvenser af et vådområde skal indgå i forundersøgelsen af projektet. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at ikke-forringelsesprincippet medfører, at konkrete aktiviteter såsom etablering af vådområder ikke må medføre, at målsatte vandområders tilstand forringes, eller at fastlagte miljømål ikke kan opnås. Kun under særlige

omstændigheder kan kravet om henholdsvis at forebygge forringelse og sikre god tilstand fraviges, jf. § 13 i lov om vandplanlægning, § 4 i bekendtgørelse om miljømål og § 7 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Det er miljø- og fødevareministeren, der træffer beslutning om anvendelse af undtagelser fra miljømålene.

2.6.7 **Fosforvådområder (Fosfor-ådale)**

Der er i alt modtaget 24 høringssvar, der omhandler fosforvådområder (fosfor-ådale).

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Favrskov, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Hedensted, Hvidovre, Ikast-Brande, Kerteminde, Langeland, Lejre, Silkeborg, Skanderborg, Svendborg, Varde, Vejle og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odder, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gribskov vandløbslaug, Limfjordsrådet, Gudenåkomiteen og Oplandsråd for Norsminde Fjord.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 2 enkeltpersoner.

Rammer, kriterier, placering og omfang af fosforvådområdeindsatsen

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune, Silkeborg Kommune, Ikast-Brande Kommune og Gudenåkomiteen opfordrer til, at staten på baggrund af erfaringerne fra vandplan 2009-2015, herunder vanskelighederne i forbindelse med gennemførelse af vådområdeindsatsen, ser på rammerne for vådområdeindsatsen.

Limfjordsrådet bemærker, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) pejlemærke for omkostningseffektivitet i fosforvådområder i første generations vandplaner var sat urealistisk lavt (2.842 kr. / kg P). Der skal derfor afsættes væsentlig flere penge til etablering af fosforvådområder.

Hedensted Kommune vurderer, at med de nuværende kriterier, herunder de økonomiske, vil det være vanskeligt at finde flere egnede vådområder til fosforfjernelse, end de områder der pt. arbejdes med. Realisering af indsatsen til Bygholm Sø beror således på, at der findes egnede områder til vådområder andre steder i oplandet til Bygholm Sø, eller at kriterier og økonomi for nye vådområder til fosforfjernelse ændres markant.

Svendborg, Assens, Fåborg-Midtfyn og Kerteminde kommuner konstaterer, at det kan være vanskeligt at finde egnede arealer på grundlag af de opstillede kriterier for fosforvådområder og opfordrer til, at fosforvådområderne i højere grad kan placeres uden for ekstensive arealer.

Det foreslås endvidere, at vådområdet ikke nødvendigvis behøver at være et stort sammenhængende areal.

Allerød Kommune har måttet opgive at etablere et konkret forundersøgt fosforvådområde, da det ikke fuldt ud kunne garanteres at opfylde kriterierne i støtteordningen. Kommunen ønsker derfor, at der åbnes mulighed for at opnå dispensation fra de generelle krav, der hvor det fagligt giver mening.

Gudenåkomiteen og Favrskov Kommune ønsker at øge sandsynligheden for frivillighed samt sikring af borgernes rettigheder ved etablering af vådområder. Det foreslås derfor,

at NaturErhvervstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fastsætter en regel om, at gennemførelsen af det enkelte vådområdeprojekt ikke hindrer en fremtidig forøgelse af ammoniaknedfaldet til vådområdet som følge af udvidelse af en husdyrbedrift. Afvigelse fra denne regel bør kun kunne forekomme, hvis der er tale om EU- direktivbestemmelser ved påvirkning af Bilag IV-arter eller Natura2000-områder, hvis eksistens/tilstand vurderes som truet af ammoniaknedfaldet. I givet fald bør staten kompensere landmændene for den manglende udvidelsesmulighed.

Begrundelsen for reglen bør være, at vådområdet er etableret med det formål at fjerne N og P, og det foreslås derfor, at reglen hurtigst muligt kan indgå i vådområde-deklarationen, som tinglyses på matriklerne i et vådområde. På denne måde er garantien bundet op på vådområdeordningen, og ikke hos den enkelte kommune. Samtidig bør den ændrede vådområdedeklaration bakes op med lovhjemmel i en ændring af § 12 og § 13, samt evt. bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Ved at følge ovenstående forslag vil udvidelser af husdyrbedrifter ikke blive begrænset af nærliggende vådområdeprojekter.

Gudenåkomiteen og Favrskov Kommune opfordrer Natur- og NaturErhvervstyrelsen til hurtigst muligt at behandle denne problemstilling af hensyn til fremdriften i gennemførelsen af vådområde-projekterne.

Limfjordsrådet finder, at det bør være lokalt i kommunerne og koordineret i Vandoplandsstyregrupperne, at det identificeres, hvilke oplande til belastede søer fosforvådområderne mest hensigtsmæssigt skal/kan placeres i ud fra den overordnede ramme defineret af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen).

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland anfører, at det er et ønske fra landbruget, at vandrådene tages med som sparringspartnere for at inddrage lokal viden om områderne, så fosforvådområderne kan placeres der, hvor de bedst giver effekt, hvis der er behov for indsats.

Lejre, Svendborg, Varde, Fåborg-Midtfyn, Assens, Kerteminde og Langeland kommuner opfordrer til, at opgaven med gennemførelse af vådområdeindsatsen fremover fortsat varetages af kommunerne, idet der gennem de senere år er opbygget et godt politisk og fagligt miljø omkring opgaveløsningen – f.eks. indenfor rammerne af vandoplandsstyregrupperne (VOS).

Svendborg, Fåborg-Midtfyn, Assens, Kerteminde og Langeland kommuner er positivt indstillet overfor at gennemføre supplerende foranstaltninger i forhold til søerne, hvor der generelt er meget langt til opfyldelse af miljømålene. Kommunerne finder det derfor overraskende, at virkemidlet kun anvendes i forhold til meget få eller ingen af kommunernes søer, hvilket ikke bifaldes.

Hvidovre Kommune anfører, at i det samlede opland til Køge Bugt, hvori Hvidovre indgår, er der udpeget en indsats imod fosfor. Reduktionen af belastningen skal være minimum 90 kg/år og skal ske blandt andet via etablering af fosforvådområder. Der er imidlertid ikke i bekendtgørelsen taget stilling til, hvor indsatsen skal ske, men kommunen anser det ikke for sandsynligt, at den mest omkostningseffektive indsats vil ligge i Hvidovre Kommune.

Viborg kommune og Gudenåkomiteen finder det, i betragtning af at der allerede er igangsat en betydelig vådområdeindsats i indeværende planperiode samt erfaringerne herfra, relevant at spørge Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, hvordan det er

undersøgt, om der er mulighed (plads og omkostningseffektivitet) til projekter i det planlagte omfang.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland påpeger, at det område, der er anvist til etablering af fosforvådområder i vandområdeplanen for Sydjylland, er et meget stort område, som giver meget lille indikation af, hvor det vil være optimalt at lægge disse fosforvådområder. Uden mere præcis kendskab til virkemidlets nøjagtige placering og udformning kan det, selvom målet er kendt, være svært at vurdere omkostning og konsekvenser ved det, både for den enkelte og for helheden. På baggrund af det anførte behov for fosforreduktion og en forventet fosfortilbageholdelse på mellem 10 og 30 kg P pr. hektar oversvømmet areal er landboorganisationerne imidlertid uforstående overfor det udsagn, Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) anfører i deres rapport: Kumulativt i forhold til reguleringen af landbrugsdrift i øvrigt vurderes tabet af landbrugsareal ikke at have væsentlig betydning for erhvervets driftsmuligheder i vandområdedistriktet.

To private lodsejere med ejendomme beliggende helt eller delvis i områder udpeget som *Vådområder til fjernelse af fosfor* anfører, at det vil påvirke driften af deres ejendomme, hvis der skal ske yderligere reduktion af fosfor. Lodsejerne forudsætter i den forbindelse fuld kompensation for driftstab.

Region Nordjylland påpeger, at ved udpegning af vådområder i områder, hvor der findes eventuelle jordforureninger (f.eks. fyld- og lossepladser), bør miljøvurderingen også omfatte en vurdering af risikoen for en evt. forureningsspredning fra jordforureninger til vådområdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kommunernes Landsforening og Miljø- og Fødevareministeriet har i februar 2016 indgået en aftale for 2016 om indsatsen med etablering af vådområder for reduktion af belastningen af fosfor og kvælstof til søer og kystvande. Aftalen supplerer den tidligere aftale fra 2009 for perioden 2010-2015. Alle landets kommuner har den 18. marts 2016 modtaget information om aftalen og nye kriterier for fosforreduktion, omkostningseffektivitet mv. i forbindelse etablering af fosforvådområder.

Aftalen indeholder en redegørelse for den foreløbige fordeling af N- og P-vådområdeindsats i 2016, der er gældende indtil vedtagelsen af de endelige vandområdeplaner 2015-2021. De vedtagne vandområdeplaner erstatter således den foreløbige fordeling af N- og P-indsatsen og danner grundlag for den videre administration af vådområdeordningen i 2016.

Aftalen har baggrund i behovet for kvælstof- og fosforreduktion i udkast til vandområdeplaner 2015-2021. Til forskel fra vådområdeindsatsen i 2010-2015 er vådområdeindsatsen i 2016-2021 alene fordelt til hovedvandoplande, dog således at reduktionen til den enkelte sø ikke må overstige indsatsbehovet for søen. Lokaliseringen af vådområdeprojekterne foretages af de kommunale vandoplandsstyregrupper (VOS), og ordningen er derfor mere fleksibel end tidligere. Det er op til kommunerne evt. at inddrage øvrige interessenter i planlægningen.

En ny bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder – nr. 575 af 2. juni 2016 – er trådt i kraft den 4. juni 2016. Bekendtgørelsen fastsætter kriterier vedr. beliggenhed, omkostningseffektivitet, reduktionsmål m.v. for kommunale kvælstof- og fosforvådområder.

Fosforvådområdeordningen er på baggrund af vejledning om ”Etablering af P-ådale” målrettet etablering af fosforvådområder i oplande til de i vandområdeplanen udpegede søer. Eventuelle forhold, der vedrører jordforurening, skal håndteres i andet regi.

Placering af vådområder administreres af de lokale vandoplandsstyregrupper. Der er ikke for nærværende planer om at inddrage vandrådene i vådområdeudpegningen også.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer ikke, at etablering af P-ådale vil have væsentlig betydning for erhvervets driftsmuligheder i vandområdedistriktet.

Alternative/nye virkemidler

Sammenfatning af høringsvar

Skanderborg Kommune foreslår på baggrund af vanskelighederne i forbindelse med gennemførelse af vådområdeindsatsen til Skanderborg Sø, Stilling-Solbjerg Sø og Brabrand Sø, at det i Vandområdeplan 2015-2021 bør være muligt at anvende andre virkemidler, som f.eks. minivådområder.

Vejle Kommune finder det relevant af hensyn til målopfyldelse, bl.a. i Fårup Sø, at inddrage dyrere og knap så dokumenterede fosforvirkemidler og anbefaler, at der i oplande til søer åbnes for tilskud til etablering af minivådområder, på trods af at disse er vurderet at være mindre omkostningseffektive end fosforådale. Vejle Kommune anbefaler ydermere, at der etableres tilskudsmuligheder til etablering af supplerende ny fosforrensning på dambrug, der udleder til søer, da to avlstdambrug i oplandet til Fårup Sø ikke umiddelbart er interesseret i at benytte ordningen om tilskud til ophør af driften.

Limfjordsrådet er enig i, at fosforindsatsen generelt er udfordret af en mangel på omkostningseffektive virkemidler og alternativer skal afklares. Det kunne være minivådområder og fosforfældningssøer i forbindelse med grøfter, hvor dette ikke medfører problemer i forhold til fiskevandring m.m. Kommunerne er gerne behjælpelige med at udarbejde forundersøgelser – også for alternative løsningsforslag.

Svendborg Kommune, Fåborg-Midtfyn Kommune, Assens Kommune og Kerteminde Kommune foreslår, at der i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at etablere et fosforvådområde (fx pga. manglende lodsejertilslutning eller risiko for fosforfrigivelse fra jordbunden), bliver mulighed for et alternativt virkemiddel i form af sandfang i vandløbet umiddelbart opstrøms søen. Fåborg-Midtfyn Kommune, Assens Kommune og Kerteminde Kommune påpeger, at fosfor er partikulært bundet, og når sedimentet bundfældes i sandfanget, vil fosforen blive tilbageholdt. Når sandfanget oprenses som led i den almindelige vandløbsvedligeholdelse, vil fosforen blive fjernet med sedimentet. Med denne metode vil både sedimenttransporten og fosfortilførslen til søen blive reduceret. Virkemidlet er enkelt at anlægge, kræver kun små arealer og vil derfor være omkostningseffektivt. I en mindretalsudtalelse fra Svendborg Kommune anføres samme synspunkt, og det påpeges desuden, at færre lodsejere vil blive påvirket ved anvendelse af dette virkemiddel.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland nævner, at der er andre ikke er så omkostningstunge virkemidler, der kan tages i anvendelse, eksempelvis sandfang i vandløb. Det er landboorganisationernes opfattelse, at kommunerne har viden om, hvor der kan være problemer med fosfor, og nemt kan etablere et sandfang i tilknytning til vandløbene. Etablering af sandfang kan også have en god effekt ved at sikre, at bundforholdene i vandløbene ikke sander til, så vandløbet dermed også kan nå målopfyldelse.

Danmarks Naturfredningsforening Odder og Oplandsråd for Norsminde Fjord påpeger, at der mangler nye virkemidler til indsatsen, der skal reducere tilførslen af kvælstof til kystvande og fosfor til søer. Fx. bør minivådområder indgå som virkemiddel nu, da der er rigelig belæg for omkostningseffektivitet for typen med åbne bassiner.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

En del af indsatsen overfor fosfortilstrømning til søer skal ifølge vandområdeplanen gennemføres ved anlæggelse af fosforvådområder i oplande til relevante søer efter de principper, der fremgår af vandområdeplanerne og aftalen om vådområdeprojekter mellem Miljø- og Fødevarerministeriet og Kommunernes Landsforening.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan, jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer, med henblik på opfyldelse af de fastlagte miljømål, gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i vandområdeplanens bilag 1-4, hvis disse andre foranstaltninger er dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektive som de fastlagte foranstaltninger.

Der er fastlagt kriterier for de enkelte statslige tilskudsordninger, herunder hvilke indsatser, der kan gives tilskud til. Kriterierne for tilskud vil bl.a. skulle afspejle det gældende Landdistriktsprogram samt Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet. Som det fremgår af udkast til vandområdeplanerne afsættes der midler til yderligere forskning i og dokumentation af nye fosforvirkemidler og videreudvikling af grundlaget for en målrettet fosforindsats. På den baggrund forventes det, at det fremtidige grundlag for fosforindsatsen vil forbedres.

2.6.8 Vandløbsrestaurering, herunder påvirkning af dræn

Der er i alt modtaget 157 hørings svar, der omhandler vandløbsrestaurering, herunder påvirkning af dræn.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Holbæk, Middelfart, Ringkøbing-Skjern, Svendborg og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund, Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, Danmarks Naturfredningsforening Viborg, Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Gribskov vandløbslaug, Havelse Ålaug, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landboorganisationerne i hovedvandområde 1.5. Randers Fjord, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Socialdemokraterne i Thisted Kommune, Uldum Kær Naturlaug, Vandløblauget for Landbækken, Vandløbslauget for Pøle Å-systemet, Vandråd 2.5 Smålandsfarvandet og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra Løvenborg Gods og 108 enkeltpersoner.

Alternative virkemidler foreslås

Sammenfatning af hørings svar

En privatperson fremfører, at det er helt urimeligt og uforståeligt, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har besluttet kun at anvende de mest afvandingsskadelige indsatskrav som virkemidler, nemlig reduceret

vandløbsvedligeholdelse samt vandløbsrestaurering ved udlægning af grus og sten. Det anføres, at der findes alternative og andre muligheder for at forbedre vandløbsmiljøet.

En privatperson foreslår, at der sættes fokus på at opnå målsætningerne ved målrettede indsatser i selve recipienten eller ved hjælp af indsatser udenfor eller i kanten af dyrkningsfladen.

Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund anfører, at den påtænkte indsats om etablering af miniådal ved tilløb til Sakskøbing Å næppe kan være omkostningseffektiv. En simpel restaurering vil være tilstrækkelig til at opnå "god økologisk tilstand".

Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund anfører videre, at der generelt bruges for mange midler på indsatser, som "udskiftning af bund", på strækninger med meget ringe fald. I stedet burde der åbnes flere rørlagte strækninger i vandløbssystemer med større miljømæssigt potentiale.

En privatperson anfører ønske om ændring af en indsats fra "udlægning af groft materiale" til "udskiftning af bundmateriale" fra Møllegården St. Merløse til Mølleskoven. Vandløbet kan ikke nærmere lokaliseres. Det anføres, at den foreslåede indsats vil medføre uforholdsmæssigt store omkostninger pga. oversvømmelser af vedkommendes marker.

Danmarks Naturfredningsforening Odsherred anfører, at der bør foretages en gennemgribende naturgenopretning af Trundholm Mose for at beskytte Korevlerne i Natura 2000-området Sejerø Bugt mod næringsstoffbelastning. Dette bør ske blandt andet ved at slynge åerne og hæve vandstanden, så den naturlige filterfunktion i naturområdet genskabes.

Flere privatpersoner fremfører at have modtaget en garanti for, at nye genslyngningsprojekter ikke vil forringe afløbsforholdene på den øvre del af Susåen. Der vil blive holdt øje med dette. Desuden håbes der på en fremtidig totalløsning evt. med dobbeltprofil.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke indgår som virkemiddel i vandområdeplanerne, men at der udover restaurering ved udlæg af sten og grus også indgår en lang række andre virkemidler. Det afhænger af valget af de enkelte virkemidler og de konkrete lokale forhold, hvorvidt en indsats evt. kan føre til en reduceret vandafledningsevne. Dette vil blive afdækket i forbindelse med udarbejdelsen af det konkrete projektforslag samt konsekvensvurdering.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at indsatsen "etablering af miniådal" udgår som virkemiddel af vandområdeplanen for perioden 2015-2021. Regeringen har besluttet, at midler i landdistriktsprogrammet, der oprindeligt var afsat til miniådale, dobbeltprofil og restaurering af hele ådale, omprioriteres til andre formål. Som konsekvens heraf, er det – i lyset af at kommuner og vandråd har foreslået indsatserne for at opnå målopfyldelse i et vandområde under ét - endvidere besluttet, at alle indsatser i vandområder omfattet af indsats med brug af disse virkemidler ikke gennemføres i anden planperiode. De pågældende vandområder omfattes af en undtagelsesbestemmelse, idet der ikke gennemføres indsatser til forbedring af de fysiske forhold indenfor disse vandområder..

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at det indsatsprogram, der er foreslået af kommunerne i samarbejde med vandrådene indeholder de mest

omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse, og har derfor for hovedparten af indsatsprogrammet lagt disse forslag til grund. Viser det sig i forbindelse med den konkrete udmøntning af en indsats, at den ikke vil være omkostningseffektiv, vil den ikke skulle gennemføres. Eventuelle konsekvenser af indsatser vil blive afdækket i forbindelse med udarbejdelsen af det konkrete projektforslag samt konsekvensvurderingen, herunder i den øvre del af Susåen.

Økonomi

Sammenfatning af hørings svar

Gribskov Vandløbslaug, Havelse vandløbslaug, Bodal Gods og en række privatpersoner påpeger, at eventuelle gener, tab eller u hensigtsmæssige følger virkninger som følge af indsatserne skal kompenseres fuldt ud.

En privatperson anfører, at der ikke er foretaget samfundsøkonomiske eller privatøkonomiske cost-benefit-analyser, og at indsatsen vil have store økonomiske konsekvenser for bedrifter.

Flere privatpersoner anfører, at det forventes, at vandløbsvedligeholdelsen opretholdes således, at erhvervsmuligheder ikke forringes. Det forventes videre, at eventuelle tab beregnes i fuldt omfang samt korrekt - både under hensyntagen til defigurering, nedsat udbytte, større omkostninger til maskiner mm., mistet harmoniareal, sædskifteændringer mm. Tabet bør omregnes til nutidsværdi og erstattes med et kontant beløb.

En privatperson anfører, at konsekvenser ved genslyngning vil medføre store økonomiske tab, grundet forringelser i dyrkningspotentialer, lavere høstudbytte, hyppigere reparationer og spuling af dræn. En anden privatperson anfører ligeledes, at genslyngning af vandløbsstrækninger skal udgå af vandområdeplanerne, da en realisering vil medføre uforholdsmæssigt store omkostninger.

En privatperson gør indsigelse generelt mod både nuværende, planlagte og fremtidige indsatser, der får negative økonomiske konsekvenser.

En række privatpersoner fremfører, at tiltag til at nå målopfyldelse vil have uforholdsmæssigt store samfundsmæssige og private omkostninger, hvis de medfører, at vandstanden i vandløb stiger som følge af ændrede fysiske forhold. Disse påvirkninger vil medføre yderligere udgifter samt en udbyttereduktion. Der ønskes fuld kompensation for de tab, der måtte lides. Ligeledes skal vandløbsvedligeholdelsen opretholdes, så erhvervsmuligheder ikke forringes.

Ålauget for Fladsåen med tilløb anfører, at der bør afsættes penge til vedligeholdelse af indsatser, når der i fremtiden afsættes penge til indsatser.

Ringkøbing-Skjern Kommune påpeger, at der i omkostningerne til etablering af sandfang ikke er medtaget drift og vedligehold af disse. Dette anser kommunerne i oplandet til Ringkøbing Fjord som et stort problem og mener, at der fra statens side skal afsættes midler hertil.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De vandløbsrestaureringer, der fremgår af indsatsprogrammet i vandområdeplanerne, har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløb, der ikke opfylder målene i dag, og er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Inden et projekt gennemføres, udarbejdes et projektforslag,

herunder konsekvensvurderinger. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet eventuelt påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Det er kommunerne, der som vandløbsmyndighed varetager vandløbsvedligeholdelsen og bestemmelserne herfor i henhold til de krav, der er fastsat i regulativerne for offentlige vandløb. Vandløbsvedligeholdelse indgår ikke som virkemiddel i vandområdeplanerne.

Finansieringen af driftsomkostninger for både okkerrensingsanlæg og sandfang søges i forhandling med Kommunernes Landsforening (KL) tilvejebragt ved at omlægge midler fra den kompensation, der i udgangspunktet er videreført fra vandplan 2009-2015 i kommunernes budgetter som DUT for indsatserne i vandområdeplanerne 2015-2021.

Betingelser for at indsatser kan realiseres

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner anfører, at en indsats kun kan accepteres på den betingelse, at den sker under den nuværende bundkote og ikke medfører en forringet afvanding af landbrugsarealerne.

Holbæk Kommune og flere privatpersoner anfører, at ”udskiftning af bundmateriale” alene kan accepteres såfremt, der ikke vil være tale om bundhævning eller på anden måde indsatser, der vil medføre vandstandsstigninger eller kotehævning.

En privatperson ønsker sikret, at indsatserne ikke forringer afvandingen, dvs. at dræn sikres fuld effektivitet, og at afvandingsevnen over hele året bibeholdes. Det forlanges, at der foretages en konsekvensberegning og at man inddrages i processen. En sådan konsekvensberegning forventes at være udarbejdet, før vandområdeplanerne vedtages.

En privatperson anfører, at fjernelse af spærringer ikke må forårsage nogen form for tab for ejer. Her tænkes især på tab i forbindelse med driftsforstyrrelser.

En privatperson vil ikke acceptere en vandløbsindsats, der forringer afvandingsforholdene og potentielt giver afvandingsproblemer og deraf følgende tab. Groft materiale kan kun udlægges, hvis den eksisterende regulativmæssige kote på bunddybde og bundbredde som minimum overholdes

Landbrug & Fødevarer anfører, at det er strengt nødvendigt, at restaureringer kun gennemføres på vandløbsstrækninger, hvor det reelt vil have en gavnlig virkning for miljøet.

Gisselfeld Kloster betinger sig at blive inddraget i hele processen omkring en række indsatser, at projekterne er fuldt oplyste og ikke bygger på et utilstrækkeligt grundlag, samt vigtigst at der foretages en evaluering af, om resultatet svarer til forudsætningerne i projektet og dermed den aftale, der er indgået. Hvis denne evaluering viser, at formålene i projekterne ikke er opfyldt, skal fejlene rettes uden omkostninger for Gisselfeld Kloster.

Den Suhrske Stiftelse pointerer, at indsatser, der er planlagt for tre forskellige vandområder, tænkes som en helhedsløsning, da de tre vandområder udgør ét samlet vandområde og således påvirker hinanden. Stiftelsen forlanger, at der foretages en fyldestgørende beregning af, hvorledes tiltagene vil påvirke afledningen af vand fra stiftelsens arealer, samt at stiftelsen bliver inddraget i udarbejdelsen af denne

konsekvensberegning. Beregningen forventes udarbejdet i god tid før vedtagelsen af vandområdeplanerne, således at virkninger af tiltag er udførligt belyst inden vedtagelsen af planerne. Desuden forventes, at der i projektet indføres en bestemmelse om, at resultatet af indsatsen bliver vurderet efter hhv. 5 og 10 år med mulighed for, at reguleringssagen uden omkostninger for lodsejerne kan genoptages, hvis afvandingsforholdene ikke lever op til de i projektet givne forudsætninger. Stiftelsen anfører endeligt, at stiftelsen gerne mod behørig erstatning lægger jord til etableringen af sandfang. Det betinges dog, at etablering, oprensning og vedligeholdelse er uden omkostning for stiftelsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har prioriteret det mest omkostningseffektive indsatsprogram med henblik på målopfyldelse i vandområderne. Indsatsprogrammet er fremkommet med vigtige bidrag fra kommunerne, der i samarbejde med vandrådet fremkommer med forslag til omkostningseffektive indsatsprogrammer under inddragelse af lokal viden.

Indsætterne er generelt omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestaurering, hvor der skal udarbejdes konkrete projektforslag og konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Godkendelsesproceduren følger dermed lovgivningen på området. Deri ligger, at der foretages en vurdering af det konkrete projekts omkostningseffektivitet. Lides tab i den forbindelse, kan erstatning opnås.

Jura

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner anfører, at official- og proportionalitetsprincippet overtrædes, da der ikke gennemføres konsekvensanalyser af alle aspekter af planlægningen i vandområdeplanerne.

Flere privatpersoner anfører videre, at alle tiltag, som vandområdeplanerne introducerer på privat ejendom i Danmark, betragtes som værende krænkelse af Grundlovens § 73 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention Tillægsprotokol 1, artikel 1. Derfor bør alle tiltag vurderes i henhold hertil, både enkeltvis og samlet set – og med særligt fokus på proportionalitet og erstatning.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug anfører, at vandområdeplanerne er i strid med det EU-retlige proportionalitetsprincip og ejendomsrettens ukrænkelighed, som er beskyttet efter Grundloven, EU-retten og Menneskerettighedskonventionen. Foreningen anfører, at der bl.a. er tale om ekspropriation.

Vandløbslauget for Landbækken og flere privatpersoner vurderer, at usikkerheden omkring indsatskravene holdt op imod de voldsomme konsekvenser, som en indsats på dyrkningsfladen vil have, er imod proportionalitetsprincippet grundforudsætning om, at indgrebet skal stå i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

En privatperson anfører, at der findes billigere, mindre indgribende, men lige så effektive alternativer til de foreslåede tiltag. Ved at undlade at gennemføre disse overholdes proportionalitetsprincippet ikke.

En privatperson anfører desuden, at vedkommendes ejendomsværdi forringes som følge af indsats, at ejer bliver stavnsbundet til ejendommen, at indgrebet er udtryk for ekspropriation, at der ikke er foretaget samfundsøkonomiske eller privatøkonomiske

cost-benefit-analyser samt at vandrammedirektivets og vandløbslovens bestemmelser om, at oversvømmelser skal modarbejdes, tilsidesættes.

Uldum Kær Naturlaug og flere privatpersoner anfører, at hævning af vandløbsbunden vil medføre væsentlige oversvømmelser, hvilket er i strid med formålene i vandrammedirektivet, oversvømmelsesdirektivet og vandløbsloven.

Løvenborg Gods forventer, at der i vandløbsprojekt indføres en bestemmelse om, at resultatet af indsatsen bliver vurderet efter fem år og igen efter 10 år med mulighed for, at reguleringssagen uden omkostninger for lodsejerne kan genoptages, hvis afvandingsforholdene ikke lever op til de i projektet givne forudsætninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar i høringsnotatets kapitel om det juridiske grundlag for vandområdeplanerne, herunder emnerne forvaltningsretlige principper, proportionalitetsprincippet og ejendomsrettens ukrænkelighed.

For så vidt angår spørgsmålet om en revurdering af et projekt efter en årrække bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning endvidere, at det vil være kommunen, der konkret træffer afgørelse herom.

Grundlag for indsatserne

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner anfører, at der ikke er væsentlige miljøgevinster ved at gennemføre de planlagte indsatser, samt at det medfører oversvømmelser.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab anfører, at udvælgelsesmetoden til fastlæggelsen af indsatser er stærkt kritisabel. Det menes ikke, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) tager afsæt i de fysiske forhold i vandløbet. Det giver ikke mening at projektere en restaureringsindsats i et vandløb, hvis den manglende målopfyldelse skyldes punktkildeforurening.

En privatperson giver udtryk for, at indsatserne ikke er tilstrækkelige til at opnå godt økologisk potentiale for alle tre vandløbsparametre.

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland fremfører, at det vil være omsonst at anvende ressourcer på at restaurere vandløb og reducere vandløbsvedligehold, når man ikke har styr på rensning af spildevand i området.

En privatperson mener, at de foreslåede indsatser i vandområdeplanerne i mange tilfælde vil være utilstrækkelige, hvis der skal leves op til vandrammedirektivets krav. Det betyder, at indsatserne bliver mere omfattende end skitseret i vandområdeplanen, og/eller at det i mange tilfælde vil være umuligt at opnå den gode økologiske tilstand.

Ålaug for Fladsåen med tilløb anfører, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings overvågning af fiskebestanden i Fladså er for dårlig til at fastsætte nye tiltag. Der henvises til Næstved Kommunes tal over fiskebestanden, der viser, at der har været flere fisk i åen, inden der blev lavet tidligere genslyngninger. Ålauget mener, at man skal anvende ressourcer på at opklare, hvad der sker med fiskene i havet, i stedet for at påtænke nye indsatser. Måske er genslyngninger ligefrem til skade for fiskebestanden?

Vandløbslauget for Roskilde Kommune opfordrer til, at der kun foreslås indsatser for områder, som har et veldokumenteret indsatsbehov, og hvor der med indsatserne med

sikkerhed opnås de ønskede forbedringer, samt hvor indsatserne med sikkerhed ikke har afvandingsmæssige eller andre uforholdsmæssigt store konsekvenser.

En privatperson anfører, at indsatserne ikke kan accepteres, da miljøpotentialet er for ringe.

Endeligt anfører en privatperson, at vandet, der løber til Saltø Å, er overfladevand fra befæstede arealer, som er forurenede vand. Derfor vil indsatsen kun have en begrænset miljøeffekt. Det menes, at den foreslåede indsats ikke er tilstrækkelig til at nå "god økologisk tilstand", hvilket betyder, at indsatsen i sidste ende bliver væsentligt mere omfattende, end foreslået i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Via den nationale overvågning indhentes omfattende viden om tilstanden i vandområderne. Resultaterne fra det nationale overvågningsprogram suppleres med viden fra myndighedernes tilsyn, og særligt ift. fisk i vandløb af DTUs undersøgelser i forbindelse med udarbejdelse af udsætningsplaner.

Den fysiske indsats i vandplanen er fokuseret på vandområder, hvor den væsentligste påvirkning er forringede fysiske forhold.

I indsatsprogrammet for at sikre målopfyldelse i vandløbene indgår også tiltag for at begrænse udledningen af dårligt rensede spildevand.

Et omfattende arbejde i Vandløbsforum, under inddragelse af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet og DHI, har medført, at der er fundet en række virkemidler, der kan sikre målopfyldelse i vandløbene.

Indsatsprogrammet har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløbene. Det er sammensat så omkostningseffektivt som muligt med bidrag fra kommuner og vandråd, der bl.a. med lokal viden har indsendt forslag til indsatsprogrammer.

I det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Konsekvenser ved indsatser

Sammenfatning af høringssvar

Landsforeningen for Bæredygtig Landbrug, Vandløbslaug Malskær Bæk og flere privatpersoner anfører, at virkemidlerne "udlægning af groft materiale", "udlægning af groft materiale med træplantning", "udskiftning af bundmateriale", "genslyngning kombineret med afværgeforanstaltninger", "hævning af vandløbsbunden", "etablering af træer" og "restaurering af hele ådale" vil medføre: Hævning af bundkoten, nedsættelse af vandets hastighed, forsumpning af marker og dermed jordpakning ved kørsel på de fugtige arealer, reduceret rodzonekapacitet for afgrøder, oversvømmelser, at dræn og grøftesystemer vil ophøre med at virke og endeligt at vandstanden vil stige. Der gøres indsigelse mod indsatserne.

Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord og Socialdemokraterne i Thisted Kommune ytrer, at der ikke skal gennemføres indsatser, hvor afvandingsmulighederne forringes eller i vandløb med dårligt fald.

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland anfører, at der med inddragelse af flere kvalitetselementer ikke længere er plads til modifikationer i vandløbene. Dette vil medføre alvorlige forsumpnings- og oversvømmelseskader.

En privatperson pointerer, at etablering af træer er et godt tiltag, hvis træerne placeres således, at de skygger for åen og dermed hindrer vandløbet i at gro til i vandplanter. Det er desuden vigtigt, at træernes rodnet ikke påvirker eksisterende dræn.

Flere privatpersoner anfører, at det ikke kan accepteres, at der skal ske udskiftning af bundmateriale eller udlægges grus i vandløbene, da indsatserne kan besværliggøre den fremtidige oprensning og dermed medføre store tab pga. dårligere afvanding af markerne.

Vandløbslaug Malskær Bæk anfører, at Vandrådet for Horsens Fjords Opland har indstillet Malskær Bæk til indsats for tre områder, men at vandrådet samtidig har været betænkelig ved, om miljømålet vil kunne opnås, samt at forslaget til indsats muligvis vil give problemer med afvanding for større landbrugsarealer i omdrift. Det anføres, at vandrådet har skrevet, at "det forventes, at projektet vil have indflydelse på 40 ha med en forventet hektarpris på ca. 150.000 kr. Derfor må det forventes, at referenceprisen er for lav".

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Gennemførelsen af vandløbsindsatserne er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestaurering, hvoraf det fremgår at der skal udarbejdes konkrete projektforslag herunder konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvandingen via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkning. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne afdækker hvilke arealer projektet eventuelt påvirker, og enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Kommende indsatser i efterfølgende vandplaner

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner gør indsigelse mod eventuelle fremtidige indsatser, der vil få betydning for afvandingsinteresser og dyrkningsmuligheder.

Vandløbslauget for Landbækken gør indsigelse mod eventuelt kommende indsatser, da indsatserne vil få store økonomiske konsekvenser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I de tilfælde hvor tilstandsvurderingen i tredje planperiode viser manglende målopfyldelse, eller i det omfang vandplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Manglende konsekvensanalyse

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson antager, at fremførte problematikker vedrørende vandstuvning i mosearealer, f.eks. som naturligt forekommende spærringer i §3-beskyttede arealer

afdækkes fuldt ud, inden indsatserne gennemføres. Det forudsættes desuden, at målopfyldelse, der kan indfries ved at løse disse problemstillinger, medtages i den endelige detailprojektering, og at omfanget af de endelige indsatser efterfølgende afpasses det aktuelle behov.

En privatperson anfører, at der skal tages hensyn til en række parametre, når indsatskravene fastlægges, herunder om der er proportionalitet mellem indsats (miljøforbedringer) og konsekvenser (store arealer der ikke længere kan dyrkes grundet forsumpning og defigurering af marker).

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab anfører, at der skal udarbejdes en konsekvensanalyse på baggrund af målsætningerne for vandløbene og de deraf følgende nødvendige tiltag, inden vandområdeplanerne vedtages. Det virker fornuftsstridigt at foreslå forskellige indsatser uden et estimat for de samlede samfundsøkonomiske omkostninger.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug pointerer, at det ikke er tilstrækkeligt, at kommunerne foretager en konsekvensanalyse ved gennemførelsen af indsatser. Ifølge foreningen skal der laves en konsekvensanalyse af den samlede planlægning af vandområdeplaner (identifikation, klassifikation, opstilling af miljømål og indsatskrav mv.).

En privatperson efterspørger en fyldestgørende konsekvensanalyse af en indsats, så vedkommende har mulighed for at forholde sig til tiltaget. Privatpersonen anmoder om, at indsatsen udskydes til en senere planperiode, da vedkommende ikke er blevet præsenteret for en konsekvensanalyse.

En privatperson finder det problematisk, at der ikke er foretaget en konsekvensanalyse af indsatserne, og at denne ikke er offentliggjort for de berørte parter inden høringsfristens udløb. Det antages, at forskellige problemstillinger i projekterne vil blive afdækket i en endelig detailprojektering. Det antages endvidere, at problematikken vedrørende hhv. renseanlægget i Bårse og den direkte udledning fra Gl. Tappernøje afdækkes fyldestgørende, inden indsatserne i hhv. Tubæk Å systemet og Hulebæk Å systemet gennemføres, således at indsatserne kan afpasses det aktuelle behov.

Løvenborg Gods forlanger, at der foretages en fyldestgørende beregning af, hvordan vandløbsindsatsen vil påvirke afledningen af vand fra godsets arealer og at godset bliver inddraget i udarbejdelsen af konsekvensberegningen, således at det sikres, at beregningen bliver fyldestgørende.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanerne fastlægger det overordnede indsatsprogram for at sikre målopfyldelse i vandløbene indenfor de politisk vedtagne rammer.

De konkrete vandløbsprojekter er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes.

Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Indsatsprogrammet som fastlagt i bekendtgørelse om indsatsprogrammer skal gennemføres efter regler fastsat i den relevante sektorlovgivning. Det er kommunen, der som vandløbsmyndighed forestår projektet med gennemførelsen af indsatsen. I den forbindelse vil der blive udarbejdet en konsekvensvurdering i forundersøgelsen til hvert detailprojekt. Der henvises desuden til de generelle erstatningsregler i vandløbsloven i relation til reguleringsprojekter. Det er ligeledes kommunen, der varetager vandløbsvedligeholdelsen i offentlige vandløb.

Indsatsprogrammet har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløbene. Det er sammensat så omkostningseffektivt som muligt med bidrag fra kommuner og vandråd, der bl.a. med lokal viden har indsendt forslag til indsatsprogrammer.

Miljøtilstanden og miljømål i vandområderne fastlægges i henhold til vandrammedirektivet på baggrund af biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. De anvendte kvalitetselementer er forinden accepteret i EU, og der er på tværs af EU-landene gennemført en interkalibrering, der landene imellem sikrer, at der anvendes ensartede mål for, hvornår miljømålene kan anses for opfyldt. De enkelte kvalitetselementers tilstand vurderes separat i forhold til de overvågningsdata, der foreligger fra det nationale overvågningsprogram og myndighedernes overvågningsresultater. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde (det såkaldte "one-out-all-out"-princip), jf. vandrammedirektivet.

Indsatser der ikke fremgår længere

Sammenfatning af høringssvar

Bodal Gods, Beldringe Gods, Engelholm Gods og flere privatpersoner mener, at det overordnet set kan konstateres, at indsatserne, for flere af de vandløb, hvortil der tidligere har været fremført bemærkninger, efterfølgende er taget ud af planforslaget. Dette tolkes som, at indsatserne ikke gennemføres, og at en eventuel fremtidig planlægning af lignende tiltag først iværksættes efter, at berørte ejere forud herfor er orienteret og inddraget i processen.

Flere privatpersoner anfører, at indsatsen for Ellebækken er undtaget i forslaget til vandområdeplan, men at ændret vedligeholdelse evt. vil forringe drænenes virkning og øge behovet for spuling af dræn med neddykkede udløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

De vandområder i vandløb, der er omfattet af indsats, fremgår af bekendtgørelse om indsatsprogrammer og visninger på MiljøGIS for vandområdeplanen 2015-2021. Det er også vist, hvilke vandområder der er undtaget for målopfyldelse samt tilhørende begrundelse herfor.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at virkemidlet "ændret vedligeholdelse" ikke længere indgår som et virkemiddel i vandområdeplanen.

Forundersøgelser

Sammenfatning af høringssvar

Bodal Gods, Beldringe Gods, Engelholm Gods og flere privatpersoner anfører, at tidligere fremførte problematikker vedrørende både renseanlæg og de divergerende hensyn i forhold til Natura 2000-forvaltning og fredningsinteresser skal være afdækket fuldt ud, før indsatserne gennemføres. Det forudsættes endvidere, at målopfyldelse, der kan indfries ved at løse disse problemstillinger, medtages i den endelige

detailprojektering, og at omfanget af de endelige indsatser efterfølgende afpasses det aktuelle behov.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Gennemførelse af vandløbsindsatserne er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag herunder konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvandingen via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkning, men inddrager også sammenhængen til øvrige planer og fredningsinteresser. Konsekvensvurderingerne afdækker videre hvilke arealer, projektet eventuelt påvirker. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse.

Vandråd

Sammenfatning af høringssvar

Landsforeningen for Bæredygtig Landbrug anfører, at arbejdet i Vandrådene foregik under for stort tidspres, således at de enkelte vandløb ikke var identificeret, før Vandrådene skulle indgive forslag til Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning).

Vandløbslauget for Landbækken bemærker, at lauget har indgivet forslag til Vandrådet i forbindelse med restaureringen af ådalen Landbækken-Romdrup Å. Vandløbslauget går ud fra, at disse forslag er inddraget i restaureringsplanerne.

Vandløbslauget for Sakskøbing Å kan ikke acceptere forslaget om etablering af en mini-ådal. Det anføres, at Guldborgsund Kommune har meldt indsatsen ind ved en fejl, og at kommunes forvaltning trods massive protester har fastholdt forslaget.

Vandløbslauget for Sydøstlolland kan ikke acceptere indsatserne, der vedrører laugets vandløb, da lauget ikke har været inddraget i processen med at finde egnede indsatser. Hvis indsatserne alligevel iværksættes, skal det ske i dialog med lodsejere og vandløbslauget.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder, at bidraget til indsatsprogrammerne fra kommuner og vandråd har været et vigtigt element i planprocessen, hvor bl.a. lokal viden er blevet inddraget i forslagene. Til brug for vandrådernes arbejde stillede Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) et MiljøGIS-værktøj til rådighed, hvor de vandområder, som der skulle udarbejdes indsatsprogramforslag for, var identificeret. Det enkelte vandråds opgave har været begrænset til at omfatte vandløbene indenfor de enkelte hovedoplande.

I forbindelse med realisering af restaureringsindsatser er det kommunen, der som vandløbsmyndighed udarbejder det konkrete restaureringsprojekt.

Regeringen har besluttet, at midler i landdistriktsprogrammet, der oprindeligt var afsat til miniådale, dobbeltprofil og restaurering af hele ådale, omprioriteres til andre formål. Som konsekvens heraf, er det – i lyset af at kommuner og vandråd har foreslået indsatserne for at opnå målopfyldelse i et vandområde under ét – besluttet, at alle indsatser i vandområder omfattet af indsats med brug af disse virkemidler ikke gennemføres i anden planperiode. De pågældende vandområder omfattes af en undtagelsesbestemmelse, idet der ikke gennemføres indsatser til forbedring af de fysiske forhold indenfor disse vandområder.

Inddragelse af eksperter

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner har vedhæftet to notater, hvor forskere fra Københavns Universitet redegør nærmere for betydningen af afvanding samt konsekvenserne ved anvendelsen af en række vandløbsvirkemidler. Det menes, at notaterne viser, at tilstrækkelig afvanding er af essentiel betydning for dyrkningen, samt at forskellige tiltag og ændringer i vandløbets afvandingsevne vil få store og alvorlige konsekvenser for landbruget.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at de vedlagte notater er indgået i arbejdet i Vandløbsforums arbejdsgruppe 3, der havde til formål at udarbejde en rangering og anbefaling af virkemidler. Notaterne er på denne vis inddraget i planprocessen og de prioriteringer, der i den forbindelse er foretaget.

Upræcist beskrevet indsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar

Faaborg-Midtfyn Kommune, Svendborg Kommune og Middelfart Kommune påpeger, at strækninger, der er udpeget til vandløbsrestaurering fremgår af tabel 1 i bilag 1 til udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Det er ikke muligt ud fra tabel 1 at finde frem til hvor stor en del af vandområdet, indsatsen skal doseres på. Det ville give et mere præcist billede, hvis det blev vist, hvordan virkemidlet er doseret på strækningen, fx som længde af strækningen. Det er desuden godt, at det tydeliggøres, at det ikke nødvendigvis er en forudsætning, at foranstaltningen gennemføres i hele vandløbsforekomsten, men at det beror på en konkret vurdering.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der skal anvendes virkemidler i et vandområde i den udstrækning, det vurderes nødvendigt i forhold til at opnå målopfyldelse i hele vandområdet. For nogle virkemidler kan der være tale om, at virkemidlet ikke anvendes kontinuerligt på hele vandområdet, men fordeles på kortere strækninger inden for vandområdet. Det er eksempelvis typisk tilfældet ved udlæg af groft materiale, plantning af træer, hævning af vandløbsbund og udskiftning af bundmateriale. I vurderingen af indsatsens effekt og de økonomiske omkostninger er medtaget indmeldinger fra kommuner og Vandråd om, at indsatsen i nogle tilfælde kun omfatter dele af et vandområde. Dette er af tekniske årsager ikke vist på Miljøgis eller i bekendtgørelser, men den procentuelle fordeling af virkemidlerne fremgår af det GIS-tema, der er tilgængeligt til at downloade.

Indsats uden miljøgevinst og cost-benefit-analyse

Sammenfatning af høringssvar

Flere privatpersoner anfører, at de er imod vandområdeplanens forslag om en række fysiske indsatser, da vandløbene er påvirkede af spildevand, ikke udgør nogen væsentlig spredningskorridor, da indsatsen ikke vil medføre nogen væsentlig miljøgevinst og endeligt, da der ikke er foretaget en økonomisk cost-benefit-analyse af indsatsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanernes indsatsprogram har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløbene indenfor de politisk fastlagte rammer. Det er sammensat så omkostningseffektivt som muligt med bidrag fra kommuner og vandråd, der bl.a. med lokal viden har indsendt forslag til indsatsprogrammer. Det fremgår af det samlede indsatsprogram, at der er indsatser overfor såvel udledning af dårligt rensset spildevand som fysiske forhold i vandløbene, idet disse to påvirkninger vurderes at være væsentlige for manglende målopfyldelse i en række vandløb.

2.6.9 Fjernelse af spærringer

Der er i alt modtaget 23 høringssvar, der omhandler fjernelse af spærringer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Favrskov, Fredensborg, Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Ikast-Brande, Svendborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: BYFO Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Akvakultur, Dansk Møllerforening, Danmarks Naturfredningsforening Viborg, Foreningen til Bevarelse af Tange Sø, Gudenåkomiteen, Patriotisk Selskab, Landbrug & Fødevarer, Skjern Å Sammenslutningen, Østlige Øers Landboforeninger og Ålauget for Sillebro å og Jørlunde Å.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 9 enkeltpersoner.

Indsatser ved spærringer

Sammenfatning af høringssvar

BYFO (Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark) og Dansk Møllerforening anfører fire konkrete vandmøller, hvor der i vandområdeplanerne 2015-2021 skal ske fjernelse af fysiske spærringer. Det anføres, at vandmøllerne forsat skal kunne fungere, når der vælges en løsning til fjernelse af spærringer med begrundelse i vandløbslovens § 37. Ved Slusegårdens Mølle gøres indsigelse mod indsatsen, da det er en vandmølle af høj prioritet med en bygningsfredning fra 1959. Foreningerne ønsker, at der på landsplan bliver taget særlige hensyn til en lang række vandmøller. 52 møller ønskes fritaget for det fortsatte planarbejde samt 23, hvor der allerede er faunapassage, ønskes friholdt for yderligere tiltag. Det begrundes med, at vandmøllerne er enten fredet, bevaringsværdige eller udgør en samfundsøkonomisk betydning. Foreningerne påpeger, at der i det danske planarbejde tilsyneladende mangler en grundig analyse af, hvilke konsekvenser implementeringen af vandområdeplanerne har for kulturarven ved vandløbene.

Dansk Akvakultur anfører, at der skal fastsættes operationelle mål for god/høj økologisk kvalitet for fisk og kontinuitet, før det besluttet, hvilken indsats der ved det enkelte dambrug skal ske.

Landbrug & Fødevarer anfører, at der bør foretages grundige konsekvensvurderinger forud for gennemførelsen af indsatser over for spærringer.

Nogle privatpersoner anfører, at de ikke kan acceptere fjernelse af spærringer i en række vandløb. Det begrundes med, at det vil give en forringelse af dyrkningspotentialen, og at arealerne som følge af oversvømmelser og ændringer i afvandingsforholdene vil blive værdiløse eller falde betydeligt i værdi. Det begrundes desuden med, at vandløbene ikke repræsenterer en væsentlig spredningskorridor, primært er afvandingsveje, samt at der er ikke væsentlige miljøgevinster ved at gennemføre indsatserne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Indsatsprogrammet for vandløb, er som udgangspunkt baseret på de omkostningseffektive forslag til indsatser, som kommuner, efter inddragelse af Vandråd, har indsendt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at der ikke

fremkommer oplysninger i høringssvarene, der danner baggrund for at tilsidesætte disse forslag.

Vandløbsrestaureringer er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om restaurering, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse evt. effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i forbindelse med planprocessen koordineret indsatsene ved opstemningsanlæg mv. med særlig kulturhistorisk interesse med Kulturstyrelsen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forventer derudover, at kommunerne i forbindelse med udmøntning af indsatsen tager de nødvendige hensyn i forhold til eventuelle fredninger samt sikrer, at anlægsarbejder sker under hensyntagen til lodsejerens bygninger og anlæg.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i relation til kulturhistoriske interesser oplyse, at der i de konkrete tilfælde skal ske en afvejning mellem vandområdeplanernes indsatser og hensynet til kulturminde. Forud for gennemførelsen af et konkret projekt skal kommunen udarbejde en konsekvensvurdering af indsatsen. Som en del af denne proces skal kommunen vurdere, hvorvidt indsatsen kan have betydning for bevarelsen af kulturminde. Kommunen skal således vurdere, om kulturhistoriske hensyn er til hinder for gennemførelse af en indsats, jf. vandløbslovens § 37, stk. 3. 2. og 3.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endeligt oplyse, at der er fastsat operationelle mål for god/høj økologisk tilstand for fisk og kontinuitet, jf. ”Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner 2015-2021” samt ”Dansk Fiskeindeks for Vandløb” (Aarhus Universitet, 2014).

Manglende indsatser ved spærringer

Sammenfatning af høringssvar

Der er indsendt en række høringssvar vedrørende emnet ”manglende indsatser ved spærringer”. Favrskov Kommune, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Center for Vildlaks, Danmarks Naturfredningsforening Viborg anbefaler, at der snarest findes en løsning omkring spærringen ved Tangeværket i Gudenåen. Danmarks Sportsfiskerforbund beklager, at store spærringer som Holstebro Vandkraft Sø i Storåen og Tangeværket i Gudenåen ikke er udpeget med indsatser. Ligeledes stiller Danmarks Center for Vildlaks sig uforstående overfor forklaringerne, der er givet af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), for udsættelse af indsatsen og forlængelse af fristen for målopfyldelse i Gudenåen ved Tangeværket. Favrskov Kommune anbefaler, at spærringen ved Tangeværket udpeges med indsats i vandområdeplanen, så der snarest muligt og en gang for alle kan træffes en beslutning, hvilket vil være til alle parters fordel. Dette er også i tråd med fællesudtalelsen fra Vandrådet for Randers Fjords fra oktober 2014. Favrskov Kommune anbefaler, at der vælges en løsning så mest mulig af Gudenåens nuværende vandføring kan afleveres til et bredt omløb uden om Tange Sø, således at der både sikres den bedst mulige vandkvalitet i Tange Sø, samt fri passage for alle fiskearter og anden fauna, og de bedst mulige gyde-, opvækst- og overlevelsesforhold for laksefisk i Gudenåen.

Gudenåkomiteen opfordrer ligeledes til at passageforholdene ved Tange Sø udpeges til indsats i vandområdeplanen 2015-2021. Det er en forudsætning, at Tange Sø og et fungerende Tangeværk bevares, under hensyntagen til vandafgivelse til en fremtidig

faunapassage, der medvirker til målopfyldelse for berørte vandområder. Staten bør i det videre arbejde inddrage lokal viden, herunder kommunerne langs Gudenåen samt Gudenåkomiteen.

Foreningen til Bevarelse af Tange Sø vil bl.a. under hensyntagen til samfundsøkonomien stadig prioritere status quo for Tange Sø højt. Med status quo mener foreningen, at Tange Sø bevares med følgende krav: 1) nuværende vandspejlshøjde ændres ikke bl.a. grundet maritime interesser, og 2) gennemløb af Gudenåens totale vandvolumen i hele søens længde. I øvrigt påpeges, at Tange Sø er et §3-område, hvilket også bør medføre, at status quo bevares. Foreningen anfører, at hvis nævnte krav/kvaliteter (1 og 2) bibeholdes, kan en forbedret faunapassage ved Tangeværket accepteres, men det skal ikke gøres ved at tømme søen eller ved etablering af naturødelæggende omløb. Foreningen mener endeligt, at en gravet kanal, der fører Gudenåen gennem naturbeskyttede arealer, ikke kan betegnes som naturgenopretning. Over 1300 privatpersoner har indsendt erklæringer, hvor de støtter en bevarelse af Tange Sø.

Danmarks Naturfredningsforening Viborg anfører, at der i vandområdeplanen 2015-2021 skal anlægges et okkeranlæg i Middelhede Bæk, som jo ligger ovenfor spærringen ved Rindsholm Dambrug. Fjernelse af denne spærring er ikke med som indsats i planperioden 2015-2021, og Danmarks Naturfredningsforening Viborg efterlyser en effektiv indsats for at fjerne spærringen.

Hørsholm Sølaug støtter Hørsholm Kommunes ønske om, at der i denne planperiode skal etableres faunapassager ved de tre damme i Usserød Å.

En privatperson udtrykker utilfredshed med, at der ikke skal ske en indsats omkring et uspecificeret reguleringsbygningsværk. Det menes, at Lolland Kommune skulle have prioriteret dette projekt i stedet for at anvende indsatsmidlerne på et meget dyrt dobbeltprofil-projekt nedstrøms Maribo, der tilgodeser afvandingen af Maribo. Sidstnævnte projekt burde være blevet finansieret via klimatilpasningsmidler.

En privatperson oplyser desuden, at indsatser ift. spærringer i vandløb vil have effekt langt op i åsystemet, og at en øget frekvens af regnskyl/skybrud vil medføre vandlidende marker og deraf følgende afgrødetab.

En privatperson anfører endeligt, at spærringen ved Utoft Dambrug er anført som spærring i spærringstemaet til vandområdeplanerne 2015-2021, men uden indsatskrav og undtagelsesbestemmelser, hvilket må være en fejl. Det anføres, at flere spærringer opstrøms i systemet er fjernet, hvorfor det ikke giver mening ikke at stille krav om indsats ift. spærringen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der er mange og ofte modstridende interesser i en eventuel løsning af det brud på kontinuitet i Gudenå, der sker ved Tangeværket. Vurderingen af en eventuel indsats ved Tangeværket er foreløbigt udskudt, idet resultaterne af et lokalt arbejde for at beskrive løsningsforslag afventes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan desuden oplyse, at valget af virkemidler i vandområdeplanerne 2015-2021 er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTUAqua) og DHI (for okker) efter et grundigt forarbejde i Vandløbsforum, hvor også en række interessenter deltog.

Indsatsprogrammet for vandløb er som udgangspunkt baseret på de omkostningseffektive forslag til indsatser, som kommuner efter inddragelse af Vandråd har indsendt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at der ikke fremkommer oplysninger i høringssvarene, der danner baggrund for at tilsidesætte disse forslag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endeligt oplyse, at spærringen ved Utoft Dambrug er udpeget med indsatskrav i første vandplanperiode, og at der i forbindelse med vedtagelse af indsatsprogrammet for anden planperiode er taget stilling til, hvilke af de endnu ikke gennemførte indsatser, der videreføres til gennemførelse i perioden frem mod 2021. Spærringen fremgår stadig i vandområdeplanerne for anden planperiode, da den endnu ikke er fjernet fysisk.

Registrering af spærringer

Sammenfatning af høringssvar

Faaborg-Midtfyn Kommune gør opmærksom på, at der i Odense Å er fire større faunapassager, der virker som spærringer, f.eks. ved Brobyværk. Opstrøms faunapassagerne er der opstuvningszoner, der virker spærrende for bl.a. nedstrøms vandrende fiskeyngel og som ødelægger gydeforholdene for laksefisk. Kommunen opfordrer derfor til, at spærringerne medtages i vandområdeplanernes indsatsprogram. Ligeledes opfordrer Svendborg Kommune i en mindretalsudtalelse til, at disse spærringstyper optages i indsatsprogrammet.

En privatperson argumenterer imod DTU-Aquas anbefalinger om, at optage omløbsstryget ved Dalum Papirfabrik som spærring i GIS-temaet og at lave et "naturligt stryg" på 3,6 km. Det menes blandt andet, at den for lille opgang i Odense Å af havørreder skyldes andre faktorer end stryget. Hvis der skal laves et langt naturligt stryg, vil det få en lang række andre konsekvenser.

Koordineringsgruppen for Skt. Klemens gør indsigelse mod Odense Kommunes planer om at fjerne opstemningen i Odense Å ved Dalum Papirfabrik, da en sænkning af vandstanden vil kunne forringe naturen i vådområderne på strækningen ovenfor opstemningen og kunne give problemer med oversvømmelse i Odense by.

Fredericia Kommune savner en beskrivelse af hvilke organismer, stuvningszoner er spærrende for, og information om, hvorvidt stuvningszoner skal registreres som spærringer i MiljøGIS. Endeligt står det ikke klart, om miljømålet alternativt skal differentieres op- og nedstrøms en spærrende stuvningszone. Fredericia Kommune finder det også hensigtsmæssigt, at kriteriet for kontinuitet for rørledninger (mindre end 20 meters længde) suppleres med et minimumskrav til rørdiameter sammenholdt med rørets længde. Dette med henblik på at kunne undersøge, om der findes yderligere spærringer i vandløbet. Endvidere finder Fredericia Kommune eksempler på, at elletræer bevirker (midlertidige) naturlige spærringer i type 1 naturvandløb, som har samme effekt som kunstige spærringer. Når vandløbet er målsat og på sigt skal leve op til kvalitetselementet fisk, er disse spærringer et potentielt problem, med mindre der i målsætningen for fisk er taget højde for dette forhold.

Aalborg kommune gør opmærksom på, at der ud fra et forsigtigt skøn kan være op mod 500-2000 spærringer i Nordjylland, som ikke er registrerede, og som derfor ikke indgår i vandområdeplanerne. Aalborg kommune finder det vigtigt, at registrering af disse ikke opdagede spærringer/rørlægninger fremover bliver en del af undersøgelsesovervågningen i overvågningsprogrammet i henhold til vandrammedirektivets bestemmelser, og at der afsættes de fornødne midler til undersøgelserne. Disse kan hensigtsmæssigt foretages af kommunerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning betragter omfattende stuvningszoner som spærringer, hvis stuvningszonen medfører væsentlige morfologiske ændringer (strøm, dybde, substratforhold) på længere strækninger af vandløbet, idet det er dokumenteret, at sådanne stuvningszoner hindrer eller hæmmer bl.a. fisks vandring.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at der for de fire nævnte spærringer i Odense Å er tale om stuvningszoner, som medfører væsentlige morfologiske ændringer på længere strækninger, hvorfor de medtages som spærringer. Der er ikke fastsat indsats overfor spærringerne i anden planperiode. Ved de fire spærringer er der etableret et relativt stejlt stryg i selve vandløbet, mens det oprindelige vandspejl ved de tidligere opstemninger er bevaret. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at strygene primært giver optrækkende havørreder adgang til de opstrømsliggende gydepladser, hvorimod svagere svømmere som pigning og bæklampret vil have vanskeligt ved at forcere dem. Samtidig vurderer styrelsen, at stuvningszonerne opstrøms for spærringerne er til stor gene for nedtrækkende fisk.

Som udgangspunkt vurderes en rørlægning over 20 meter at udgøre en spærring. Hvorvidt røret reelt udgør en spærring, afhænger af de lokale forhold, herunder bl.a. faldforhold og om vandløbsbunden er ført ubrudt gennem røret. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder det derfor ikke hensigtsmæssigt at fastsætte minimumskrav til rørdiameter sammenholdt med rørets længde.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan desuden oplyse, at der i målsætningen for kvalitetselementet fisk ikke tages højde for midlertidige naturlige spærringer, såsom elletræer. Styrelsen er enig i, at elletræers rødder periodevis kan udgøre en spærring i type 1-vandløb, men finder ikke, at de generelt er til hinder for målopfyldelse for kvalitetselementet fisk. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at det er kommunen, der varetager vedligeholdelse af vandløbene, såfremt der er tale om kommunale vandløb.

Endeligt kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at der gennem den nationale overvågning indhentes omfattende data om miljøtilstand generelt, herunder effekten af forskellige påvirkninger og vurderinger af tilstand i vandområder, der er i risiko for ikke at opfylde miljømålene. Styrelsen vurderer desuden løbende behovet for undersøgelsesovervågning.

Sammenhæng mellem indsats i første og anden vandområdeplan

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg kommune påpeger, at ved spærringerne i henholdsvis Binderup Mølle Dambrug i Binderup Å og St. Restrup Dambrug i Hasseris Å har opstemningerne negativ påvirkning på meget lange strækninger opstrøms opstemningerne. Selve spærringerne er medtaget som indsats i vandplanen 2009-2015, men Aalborg kommune valgte ikke at indmelde de negativt påvirkede strækninger opstrøms i vandområdeplanen, da kommunen forudsatte, at problemerne vil blive løst ved fjernelse af opstemningerne/spærringerne, som det også fremgår af kommunens forundersøgelser. Aalborg kommune er nu bekymret for, at projekterne ikke vil blive betragtet som omkostningseffektive, når der skal søges om midler til realisering, hvis der alene ses på statens referenceværdier for fjernelse af spærringer. Aalborg kommune opfordrer til, at de to projekter i stedet betragtes dels som fjernelse af spærring og dels som ådalsprojekter, således at projekterne bliver omkostningseffektive. Der er tale om meget store miljøgevinster ved at realisere projekterne. Aalborg kommune tager derfor

forbehold for, at staten afsætter de nødvendige midler til de to projekter og sammentænker økonomien i hhv. planerne 2009-2015 og 2015-2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan indledningsvist oplyse, at det generelt har været forudsat, at indsatser i vandplanerne 2009-2015 blev gennemført, men at der i forbindelse med vedtagelsen af indsatsprogrammet for anden planperiode er taget stilling til, hvilke af de endnu ikke gennemførte indsatser, der videreføres til gennemførelse i anden planperiode. Såfremt et projekt, forudsat gennemført i første planperiode, har fået afslag på grund af manglende omkostningseffektivitet, har kommunen haft mulighed for at blive fritaget fra forpligtelsen til at gennemføre indsatsen i første planperiode.

I forhold til vandområdeplanerne 2015-21 er indsatsprogrammet og den tilhørende økonomi grundlæggende baseret på de forslag til vandløbsindsatser, som kommuner og Vandråd har indsendt. Endvidere er medtaget indsatser for første planperiode, som ikke er gennemførte og som ud fra en samlet vurdering af indsatsprogrammet for anden planperiode ift. omkostningseffektivitet og miljømæssig gevinst, er vurderet bør videreføres i anden planperiode.

2.6.10 **Åbning af rørlagte vandløb**

Der er i alt modtaget 25 høringssvar, der omhandler åbning af rørlagte vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredensborg og Fredericia kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Sportsfiskerforbund vandområde 11, Gribskov vandløbslaug, Havelse Ålaug, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Holstebro Struer Landboforening, Landbrug & Fødevarer, Middelfart Vandløbslaug, Østlige Øers Landboforeninger og Ålauget for Sillebro Å og Jørlunde Å.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 12 enkeltpersoner.

Grundlag for genåbning

Sammenfatning af høringssvar

Gribskov Vandløbslaug, Havelse Ålaug, Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger anfører, at man kun skal genåbne rørlægninger, hvis det kan ske ad frivillighedens vej. Det anføres, at rørlagte strækninger typisk er karakteriseret ved vandløb, som i sin tid har været vanskelige at vedligeholde, og derfor af praktiske årsager er rørlagt. Vandløbene har meget ringe fald, er kun periodevis vandførende, er kunstigt anlagte og dermed på strækninger beliggende dybt i terrænet. Hvor dybden under terrænet er stor, forekommer der ofte jordlag med flydesand. På disse steder skal der enten etableres brinker med meget et stort anlæg eller mini-ådale.

En række privatpersoner anfører, at det i bedste fald er meget omkostningstungt at åbne dybe rørlagte vandløb, og at det ikke skaber biologisk set gode vandløb, men derimod snorlige kanaler som kræver meget vedligeholdelse.

En række privatpersoner anfører endeligt, at genåbning af rørlagte vandløb ikke vil føre til målopfyldelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Åbning af rørlagte vandløb er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestauration, hvor der skal udarbejdes konkrete projektforslag og konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Det er kommunerne som vandløbsmyndighed, der på baggrund af de i vandområdeplanerne udpegede vandløbsstrækninger for åbning af rørlagte vandløb konkret vurderer, hvordan indsatsen skal udføres mhp. opnåelse af den ønskede miljøtilstand. Deri ligger, at åbningen af en rørlægning skal ske omkostningseffektivt. Inden projektet gennemføres vil der blive foretaget en vurdering af det enkelte projekts omkostningseffektivitet set i forhold til at sikre målopfyldelse. Det er udelukkende projekter, der er omkostningseffektive ift. den afsatte økonomiske ramme, der opnår tilskud.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at indsatsprogrammet i vandområdeplanerne grundlæggende er fremkommet efter forslag fra kommuner, der i samarbejde med Vandråd, har indsendt forslag til de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse indenfor de politisk fastlagte rammer. Det forudsættes derfor, at der med gennemførelse af projekterne sikres målopfyldelse i de vandområder, der er omfattet af indsats.

Konsekvenser ved genåbning af rørlagte vandløb

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner anfører, at genåbning af rørlagte vandløb vil føre til opdeling af landbrugsarealer og restarealer, der ikke vil kunne dyrkes rentabelt.

Holstebro Struer Landboforening anfører at det vil genere markarronderingen mindst muligt, såfremt de rørlagte vandløb flyttes i forbindelse med genåbningsindsatsen, så de ligger langs skel. En række privatpersoner anfører desuden, at åbning af rørlægninger, der løber tværs over marker, vil have katastrofale følger for arealernes anvendelse. Dette har karakter af ekspropriation.

Landbrug & Fødevarer anfører, at åbning af rørlægninger generelt kan få meget omfattende konsekvenser for landbrugsarealer.

En række privatpersoner påpeger, at den linje (rørlægning), der vises i MiljøGIS, slet ikke følger den gamle å jf. historiske kort. Der spørges, hvorvidt genåbningen skal følge stregforløbet i MiljøGIS, eller om vandløbet kan forlægges til det gamle forløb af åen.

En række privatpersoner efterspørger fyldestgørende og oplysende materiale, inden vandområdeplanen vedtages, der kan bidrage til at vurdere konsekvenserne af genåbningsindsatsen på et korrekt grundlag.

En række privatpersoner anfører videre, at vandspejlet vil stige og vandhastigheden falde, hvorfor de mange tilstødende drænsystemer vil få nedsat funktionsevne. Der vil derfor blive tale om nedsat dyrkbarhed af jorden og en omfattende forsumpning af store områder omkring vandløbene. Dyrelivet vil ligeledes forsvinde pga. forsumpning og homogenisering af området.

Middelfart Vandløbslaug gør opmærksom på, at hvis indsatserne om at genåbne de rørlagte strækninger i henholdsvis Harndrup Bæk, Fjellerup Bæk og Kindstrup Østrehovedløb gennemføres, skal afvandingsforholdene sikres. Vandløbslauget mener desuden ikke, at genåbningen i Kindstrup Østrehovedløb vil give en miljømæssig

gevinst som kan opveje omkostningerne ved genåbningen, da genåbningen skal ske i den øvre del af vandløbet. I forhold til Fjellerup Bæk ønskes det nøje undersøgt, om de miljømæssige gevinster kan opveje omkostningerne ved en genåbning af strækningen.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab bemærker endeligt, at fritlægning af rørlagte vandløb bør påbegyndes, hvor det giver størst mulig effekt (sammenhæng) og er i synergi med andre områder. Effekten for de nærliggende arealer og tilstødende vandløb skal belyses. Bl.a. kan indsatsen give problemer med udskridning, erosion og en øget fosforforurening. Sandfang bør også tænkes ind i indsatsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Åbning af rørlagte vandløb er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestaurering, hvor der skal udarbejdes konkrete projektforslag og konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Enhver der lider tabe i den forbindelse, har ret til erstatning.

Åbningen af en rørlægning/etableringen af et nyt vandløb skal ikke nødvendigvis foretages på rørets nuværende placering. Afhængig af de konkrete lokale forhold kan det være muligt at lave et nyt forløb, således at eventuelle marker bevarer deres arronderingsmæssige fordel. Deri ligger, at åbningen af en rørlægning skal ske omkostningseffektivt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at genåbning af rørlagte vandløb i udgangspunktet ikke behøver føre til et hævet vandspejl eller en reduceret vandafledningsevne. Dette afdækkes i forbindelse med udarbejdelsen af det konkrete projektforslag og konsekvensvurdering.

Det er kommunerne som vandløbsmyndighed, der på baggrund af de i vandområdeplanerne udpegede vandløbsstrækninger for åbning af rørlagte vandløb konkret vurderer, hvordan indsatsen skal udføres mhp. opnåelse af den ønskede miljøtilstand. Deri ligger, at åbningen af en rørlægning skal ske omkostningseffektivt.

Det er kommuner og Vandråd, der ud fra deres lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at der ikke fremkommer oplysninger i høringssvarene, der danner baggrund for at tilsidesætte disse forslag.

Krav om randzoner

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner bemærker, at genåbning af rørlagte vandløb vil afføde et krav om 10 meter dyrkningsfri bræmmer.

En række privatpersoner anfører desuden, at der med indsatsen vil komme krav om dyrkningsfrie miljøzoner på begge sider af vandløbet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at randzonen med lov nr. 79 af 27. januar 2016 blev ophævet, og at der således alene vil være krav om at etablere 2 meter-bræmmer langs naturlige vandløb, jf. vandløbslovens § 69.

Økonomi

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner anfører, at genåbning af rørlagte vandløb vil have store økonomiske konsekvenser, hvilket der vil blive søgt erstatning for.

Gribskov Vandløbslaug bemærker, at der som regel vil opstå et misforhold mellem omkostninger og miljøgevinst, hvis der tages højde for alle udgifter i forbindelse med genåbning af rørlagte vandløb.

Holstebro Struer Landboforening anfører ligeledes, at der ikke er foretaget konsekvensanalyser for genåbningsindsatsen.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab pointerer, at der skal udarbejdes en grundig analyse af indsatsen, så det sikres, at omkostningerne ikke overstiger det planlagte. Der vil desuden komme krav om randzoner, hvilket medfører tab af dyrkningsjord, samt restriktioner i forhold til at bruge bekæmpelsesmidler, hvilket kan have indflydelse på de dyrkningsmæssige forhold.

En række privatpersoner bemærker, at en genåbning af dybtliggende rør, som skal opfylde ønsket om et biologisk godt vandløb, vil kræve, at der anlægges en bred trace, samt at der gennemføres en omfattende omlægning af eksisterende drænsystemer. Etablering af randzoner samt afstandskrav ved anvendelse af de enkelte bekæmpelsesmidler, vil efterfølgende påføre en økonomisk byrde af betydelig karakter.

En række privatpersoner anfører, at det afsatte beløb til indsatsen på ingen måde dækker anlægsomkostninger og erstatning.

En privatperson anfører at, i den periode (planperioden 2009-2015), hvor genåbningen af et rørlagt vandløb burde have været en realitet, er der som ny indsats opført en genslyngning af Øster Egesborg vandløb. Det undrer, at man først vil åbne et rørlagt vandløb og i perioden efter genslynge det – også set med økonomiske øjne.

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland ønsker en rørlagt strækning bibeholdt, da en genåbning vil have store omkostninger for landbrugsdriften i området, og da omkostningerne vil blive så høje, at det ikke står mål med gevinsten. Der er desuden ingen beviser på, at en åbning af en grøft og ændret grødeskæring vil give de ønskede miljømål.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Åbning af rørlagte vandløb er et af de virkemidler, der af Aarhus Universitet og DTU-Aqua er vurderet til at kunne sikre målopfyldelse i vandløb.

Åbning af rørlagte vandløb er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering/vandløbsrestauration, hvor der skal udarbejdes konkrete projektforslag og konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. Godkendelsesproceduren følger dermed lovgivningen på området. Lides tab i den forbindelse, kan erstatning opnås.

Indsatsprogrammet for anden planperiode 2015-2021 er sammensat under hensyntagen til indsatsprogrammet gældende for første planperiode 2009-2015. Der kan indenfor samme vandområde være indsats i form af genåbning af rørlægninger i første planperiode og efterfølgende indsats i form af genslyngning i anden planperiode. Indsatsen er ikke nødvendigvis forudsat gennemført på den del af vandløbsstrækningen, der er genåbnet, men blot indenfor det pågældende vandområde.

Åbning af flere rørlagte strækninger

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund anfører, at der generelt bruges for mange midler på indsatser som ”udskiftning af bund” på strækninger med meget ringe fald. I stedet burde der åbnes flere rørlagte strækninger i vandløbssystemer med større miljømæssigt potentiale.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det er kommuner og Vandråd, der ud fra et lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram for vandområdeplanerne. Miljø- og Fødevareministeriet har bl.a. på denne baggrund fastlagt indsatsprogrammet indenfor de politisk fastlagte rammer. Styrelsen vurderer, at der ikke fremkommer oplysninger i høringssvarene, der danner baggrund for at tilsidesætte dette.

Kriterier for kontinuitet

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia kommune bemærker, at rørlægninger i forbindelse med infrastruktur og bymæssig bebyggelse kan klassificeres som spærringer, men ikke er blevet det i vandområdeplanerne.

Fredericia Kommune ønsker, at der fastsættes et minimumskrav til rørdiameter sammenholdt med rørets længde i forhold til at vurdere om der tale om kontinuitetsbrud. Den nuværende vejledning findes ikke præcis nok.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I det omfang Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning modtager oplysninger om spærringer, der ikke måtte fremgå af plangrundlaget, indarbejdes disse oplysninger i planerne.

Hvorvidt der i forbindelse med en rørlægning er tale om et kontinuitetsbrud afhænger ud over længden af den rørlagte strækning af bl.a. vandløbsbundens forløb gennem røret fald og vandføringen i vandløbet. Der henvises til afsnit 5.2. i retningslinjerne for udarbejdelse af vandområdeplaner, 2015-2021.

2.6.11 Okkeranlæg

Der er i alt modtaget 15 høringssvar, der omhandler okkeranlæg.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Ringkøbing-Skjern, Tønder og Varde.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest og Sønderå - Gammelå Vandløbslaug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 8 enkeltpersoner.

Grundlag for udpegning af okkeranlæg

Sammenfatning af høringssvar

I en række høringssvar anføres det, at etablering af okkeranlæg enten alene eller sammen med udlægning af groft materiale, ikke vil forbedre vandløbets økologiske tilstand -i hvert fald ikke for alle tre vandløbsparametre. Det begrundes i nogle tilfælde

med, at vandløbets størrelse, ringe faldforhold og nuværende tilstand ikke tillader en forbedring.

I et høringssvar påpeges det, at der for nyligt er etableret et okkeranlæg på den omtalte strækning. Det anføres, at effekten bør kunne ses af nuværende anlæg, og at der derfor ikke skal etableres endnu et okkeranlæg. Datagrundlaget menes ikke at være til stede herfor.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTUAqua) og DHI (for okker).

Det er kommuner og Vandråd, der ud fra et lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at der ikke fremkommer oplysninger i høringssvarene, der danner baggrund for at tilsidesætte disse forslag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endeligt, at kommunerne i forbindelse med implementeringen af virkemidlerne skal udarbejde projektforslag. Det kan i den forbindelse vurderes, om nogle indsatser ikke har den fornødne miljømæssige effekt eller ikke er omkostningseffektive.

Driftsomkostninger til okkeranlæg

Sammenfatning af høringssvar

I en række høringssvar anføres, at det er vigtigt at afsætte penge til vedligeholdelse af eksisterende okkeranlæg, inden der planlægges nye tiltag. Det anføres af flere, at kommunerne ikke vedligeholder de nuværende anlæg, hvilket medfører, at anlæggene ikke har den ønskede effekt.

Varde Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune påpeger ligeledes, at der i omkostningerne til etablering af okkeranlæg ikke er medtaget drift og vedligehold af disse. Kommunerne i vandopland Ringkøbing Fjord og Varde Kommune anser det som et stort problem og mener, at det er en forudsætning, at der afsættes midler fra statens side til drift og vedligehold af anlæggene.

Tønder Kommune ønsker i forhold til vandløbsindsatser som f.eks. etablering af okkerrensningsbassiner, at staten sikrer, at ikke alene anlægsudgifterne, men også afledte driftsomkostninger, kompenseres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at der for hvert virkemiddel er angivet en anslået vejledende standardpris. Disse vejledende standardpriser er bl.a. baseret på erfaringstal fra kommunerne, som er indkommet i forbindelse med projektet om virkemidler, gennemført af Aarhus Universitet og DTU-Aqua. Disse er suppleret med yderligere erfaringstal mv.

Standardpriserne dækker i en række tilfælde over et stort spænd af udgifter for de enkelte virkemidler. Prisen for de enkelte virkemidler kan derfor kun ses som et vejledende pejlemærke.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at de angivne vejledende standardpriser alene har været brugt for arbejdet med forslag til indsatsprogrammer. Den egentlige pris for iværksættelse af den enkelte indsats afhænger af de lokale forhold

og fastlægges i forbindelse med den konkrete gennemførelse af det endeligt fastlagte indsatsprogram.

Konsekvenser ved anlæggelse af okkeranlæg

Sammenfatning af høringssvar

I en række høringssvar anføres det, at okkeranlæggene kan/vil medføre en dårligere afvanding og ringere dyrkningssikkerhed, og dermed få økonomiske konsekvenser. Det nævnes, at indsatserne vil medføre forsumpning, hyppige oversvømmelser, reduceret rodzonekapacitet, jordpakning, og at dræn- og grøftesystemer vil blive sat mere eller mindre permanent under vand og dermed ophøre med at virke. Både de samfundsmæssige og private omkostninger menes at være uforholdsmæssigt store. I flere tilfælde påpeges, at der ikke er foretaget en konsekvensanalyse af omkostningerne, som indsatserne måtte medføre.

Flere privatpersoner forventer at få fuld kompensation for de tab, som kan tilskrives iværksættelse af indsatsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forbindelse med såvel anlæg af okkeranlæg og vandløbsrestaureringer skal der udarbejdes konkrete projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, før et projekt kan godkendes. Konsekvensvurderingerne skal bl.a. belyse eventuelle effekter i forhold til afvanding via dræn og grøfter samt stuvningspåvirkninger. Først når der er udarbejdet projektforslag, herunder konsekvensvurderinger, kan et projekt komme i betragtning til gennemførelse. Konsekvensvurderingerne viser, hvilke arealer projektet påvirker. Enhver, der lider tab i den forbindelse, har ret til erstatning.

Forkert målsætning

Sammenfatning af høringssvar

I et høringssvar fremføres, at området mellem Kruså-Padborg Flyveplads og Eggebæk Plantage er et okkerområde, og at man derfor ikke kan forvente, at målsætningen om god økologisk tilstand kan opnås for vandløbene Lesbæk og Dambæk. Det anføres, at der for år tilbage er etableret flere okkersøer bl.a. ved Flensborgvej. Okkersøen ved Flensborgvej er ikke blevet rensat op, hvilket den ellers skulle være blevet, og hvilket var aftalt med Sønderjyllands Amt. Kommunen har efterfølgende ikke overholdt forpligtelsen med at oprense okkersøen, hvilket har bevirket, at bassinet ikke har haft den ønskede effekt. Der redegøres desuden for, at der blev etableret dobbeltprofiler og udlagt grus i vandløbene i området i 1990'erne som del af en okkerplan for området. Begge tiltag er blevet ødelagt med årene på grund af enten mangelfuld eller en hårdhændet oprensning af kanalerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at som udgangspunkt skulle alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand i 2015. Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfyldelse og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode.

For de konkrete vandløb vurderes, at alle de nødvendige forbedringer i vandløbenes tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden 22. december 2021 som følge af, at der vil være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for fristen. Tidsfristen for målopfyldelse forlænges således til 2027.

Deponering af slammateriale fra okkeranlæg

Sammenfatning af høringssvar

Ringkøbing-Skjern Kommune påpeger, at det er vigtigt, at man i forbindelse med okkerrensningssystemerne får tinglyst arealer, som kan anvendes til deponi af slammaterialet. Ofte indeholder okkerslammet for høje koncentrationer af tungmetaller til, at det må spredes direkte på landbrugsarealer, og der er derfor behov for nærliggende arealer, hvor slammet kan deponeres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at håndteringen af opgravet materiale fra okkerrensningssystemer er et kommunalt anliggende.

2.6.12 Øvrige vandløbsindsatser

Der er i alt modtaget 60 høringssvar, der omhandler øvrige vandløbsindsatser.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Fredensborg, Herning, Holbæk, Langeland, Middelfart, Norddjurs, Odense, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skanderborg, Svendborg, Syddjurs, Varde, Vejle, Viborg, Ærø, Aabenraa og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Guldborgsund, Danmarks Naturfredningsforening Fredensborg, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Viborg, Danmarks Sportsfiskerforbund, DANVA, Friluftsrådet, Danmarks sportsfiskerforbund, Sydsjællands Ørredfond, Sydsjællands Ørredfond, Fredensborg Vandløbslav, Gribskov vandløbslag, Havelse Ålaug, Holstebro Struer Landboforening, Jysk Landbrugsrådgivning, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å, Sæby Sportsfiskerklub, Uldum Kær Naturlaug og Vandløbslauget for Stistrup Å og Stistrup Møllebæk.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 31 enkeltpersoner.

Vedligeholdelse af vandløb

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner klager over, at vedligeholdelsen af vandløbene ikke er tilstrækkeligt god, eller at vedligeholdelsen fortsat skal opretholdes. Det anføres, at ændret eller manglende vedligeholdelse kan medføre/medfører våde marker, forsumpning, sandvandring, drænrør der ligger under vand, ikke dyrkbar jord, store tab for bedriften og krav om erstatning. En privatperson anfører, at de våde områder, som opstår omkring grøfter og vandløb pga. manglende vedligeholdelse, udgør en smitterisiko for de græssende dyr, blandt andet fra leverikter.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at vandområdeplanerne og de tilhørende bilag og bekendtgørelser skal udformes således, at der ikke længere kan være tvivl hos landbrugere og vandløbsmyndigheder om, at der ikke skal ske en ændring af vandløbsvedligeholdelsen som følge af vandområdeplanerne.

En privatperson anfører, at opvækst af træer og bundhævning på 40 cm i Donse Å nedstrøms Fredtoftegaard har forringet afvandingsforholdene på bedriftens arealer og skadet drænsystemet. Det oplyses, at kommunen ikke vil give tilladelse til at fjerne af træer, så vandløbsbredden kan øges. Der henvises til vandløbslovens bestemmelse om, at vandløbsmyndigheden har pligt til at opretholde den regulativmæssige

vandføringsevne i vandløbet. Der udtrykkes håb om, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil give tilladelse til, at træer og materialeaflejringer fjernes.

En privatperson bemærker, at det i forbindelse med gennemførelsen af indsatserne i Karlstrup Møllebæk og Vildmoseløbet forventes, at vandløbsregulativernes vedligeholdelsesbestemmelser først ændres, når træplantningens grødereducerende effekt kendes.

Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å ønsker sikring af muligheden for øget grødeskæring på den nederste del af Lerkenfeldt Å, som har ringe fald, og som er følsom overfor stuvning af vand fra Lovns Bredning ved kraftig blæst fra sydvest.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at det som led i Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 blev besluttet, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke skal indgå som aktivt virkemiddel i vandområdeplanen 2015-2021. Virkemidlet er derfor ikke indeholdt i virkemiddelkataloget, og der er ikke fastlagt indsatser med ændret vandløbsvedligeholdelse til at opnå målopfyldelse i vandløbene. Kommunerne har dog fortsat et ansvar for tilrettelæggelse af vedligeholdelse af vandløb indenfor rammerne af vandløbsloven.

Forholdet til kommunale instanser

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson gør opmærksom på, at Varde Kommune skal håndhæve loven om sejlads på Varde Å, da sejladsen foregår med så stor hastighed, at brinkerne ødelægges. Derved kommer der mere sand og jord i bunden af Varde Å. Det anføres, at der tidligere er klaget over problemstillingen til Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), som har overgivet løsningen til Varde Kommune.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at håndhævelse af sejladsregulativer er et kommunalt anliggende.

Klimasikring af vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Syddjurs Kommune påpeger, at det af hensyn til en begrænsning af øget udvaskning af næringsstoffer som følge af klimaændringer er vigtigt, at bl.a. vandløbenes selvrensende effekt genetableres.

En privatperson ønsker, at Åmose Å klimasikres, så der tages hensyn til ekstreme nedbørshændelser og den stigende befæstelse af arealer i oplandet. En generel henvisning til statens/kommunens klimaplan findes ikke tilstrækkelig. Der forlanges fyldestgørende beregninger af, hvordan Åmose Å klimasikres, og der ønskes inddragelse i konsekvensberegningen. Resultatet af beregningen forventes at foreligge i god tid inden vandområdeplanernes vedtagelse, så konsekvenserne kendes på ejendomsniveau.

En privatperson foreslår, at et vandløbs profil bliver gjort bredere, så det kan give plads til klimaforandringerne med mere nedbør og samtidig mere plads til miljø.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at Aarhus Universitet har udarbejdet en rapport, der for hhv. vandløb, søer og kystvande fremskriver, hvorledes vandrammedirektivets biologiske kvalitetselementer påvirkes af klimaforandringerne.

De relevante parametre i forhold overvågning af effekter af klimaændringer er fx vandføringsmålinger, næringsstoftransport, ilt, temperatur, pH mv. Da disse allerede indgår i overvågningsprogrammet, er der ikke på nuværende tidspunkt en forventning om, at overvågningsprogrammet – når det skal genovervejes ifm. de næste vandområdeplaner – vil blive ændret væsentligt som følge af inddragelsen af klimaforandringer i vandområdeplanerne.

Med hensyn til valg af virkemidler skal det sikres, at virkemidlerne i vandområdeplanerne i størst mulig grad er klimarobuste. I dette indgår, at der sikres størst mulig synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer. Til brug for at sikre klimarobuste virkemidler er der udarbejdet følgende som grundlag for vandområdeplaner 2015-2021: I regi af Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 er der udarbejdet en eksempelsamling, som angiver, hvor en strategisk anvendelse af de vandløbsrelaterede virkemidler vil kunne have en positiv effekt i forhold til risikoen for oversvømmelser af byer og land som følge af klimaforandringer. Konsulentfirmaet ORBICON har desuden udarbejdet en rapport om ”Klimarobuste virkemidler i vandplanerne”, som redegør for, hvordan klimatilpasning kan understøttes af en række af de indsatser, der iværksættes for at forbedre den økologiske tilstand.

Eksempelsamlingen fra Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 og rapporten fra ORBICON blev bragt videre af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til kommuner og vandråd forud for arbejdet med at komme med forslag til vandløbsindsatser i anden planperiode.

De næringsstoffrelaterede klimaændringer indgår løbende i vurderingen af vandområdeplanens indsatsbehov, da beregningen af belastningsopgørelserne løbende baseres på seneste data, dvs. at belastningsberegningerne successivt afspejler klimaforandringerne.

Der er dog stadig ”huller” i videngrundlaget, som skal udfyldes, inden det er muligt mere præcist at beskrive klimaforandringernes direkte virkning på kvalitetselementerne, og hvordan disse forandringer indvirker på det samlede økosystem.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil på den baggrund i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden kan tilvejebringes frem mod næste planperiode. Der henvises i øvrigt til kapitel 2.8.1.

Friere valg af virkemidler og forslag til nye virkemidler

Sammenfatning af høringssvar

Syddjurs Kommune ønsker et friere valg af virkemidler med mulighed for at kombinere og optimere virkemidler. Syddjurs Kommune foreslår målrettet vedligeholdelse ved f.eks. slåning af ”flaskehalse”, vedligeholdelse der ændrer sammensætningen af vandløbsvegetationen, samt plantning af træer der kan bortskygge dele af plantevæksten i vandløbene.

Randers Kommune vil gerne have mulighed for at inddrage flere virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløbene.

Skanderborg Kommune mener, at det bør være muligt at ændre virkemiddel, hvis det i forbindelse med forundersøgelser viser sig, at det er mere hensigtsmæssigt at anvende andre virkemidler, end defastlagte i indsatsplanen.

Viborg Kommune ønsker, at der i virkemiddelkataloget indarbejdes mulighed for øget vandløbsvedligeholdelse.

Endeligt opfordrer Danmarks Sportsfiskerforbund til, at lavninger omkring søer samt ådalene langs mange naturlige vandløb skal tilbage til naturen. Dette ved at der arbejdes for en ændret arealanvendelse i de områder. Det foreslås, at arealerne drives ekstensivt, og at naturlige oversvømmelser af ”flodsengen” genetableres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er kommuner og Vandråd, der ud fra et lokalkendskab har indsendt forslag til det mest omkostningseffektive indsatsprogram. Valget af virkemidler er sket ud fra et katalog over virkemidler, som er udarbejdet på baggrund af vurderinger foretaget af Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet (DTUAqua) og DHI (for okker). Der er mulighed for, at udskifte et virkemiddel med et andet fra virkemiddelkataloget, hvis det er ligeså miljø- og omkostningseffektivt som det virkemiddel, der fremgår af indsatsprogrammet, jf. bekendtgørelse om indsatsprogram.

Som led i Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 blev det besluttet, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke skal indgå som aktivt virkemiddel i vandområdeplanen for anden planperiode. Virkemidlet er derfor ikke indeholdt i virkemiddelkataloget, og der er ikke fastlagt indsatser med ændret vandløbsvedligeholdelse til at forbedre vandløbenes tilstand. Kommunerne har dog fortsat et ansvar for tilrettelæggelse af vedligeholdelse af vandløb indenfor rammerne af vandløbsloven.

Naturstyrelsens naturforvaltningsenheder og kommuner kan søge om tilskud til lavbundsprojekter med det formål, at landbrugsjordene ekstensiveres, hvilket fremmer naturens kvalitet, sammenhæng og robusthed, ligesom udledningen af næringsstoffer til søer og kystnære farvande reduceres. I alt forventes ca. 2500 ha udtaget frem til udgangen af 2017. Lavbundsordningen kan derved bidrage til opfyldelse af Danmarks EU-forpligtelser på natur- og miljøområdet, og til den nationale målsætning om at udledningen af drivhusgasser skal reduceres med 40 % i 2020.

Virkemidlet ændret vandløbsvedligeholdelse

Sammenfatning af høringssvar

Syddjurs Kommune påpeger, at det er u hensigtsmæssigt, at virkemidlet ”ændret vedligeholdelse” ikke er medtaget i vandområdeplanerne. Det bør i denne forbindelse præciseres at ændret vedligeholdelse ikke nødvendigvis er ensbetydende med reduktion eller ophør af grødeskæring.

Også Fredensborg Kommune påpeger, at virkemidlet bør genindføres, da virkemidlet er vigtigt især for parameteren plantesammensætning.

Randers Kommune mener ligeledes, at ændret vandløbsvedligeholdelse bør være et virkemiddel i vandområdeplanerne igen, da vandløbsvedligeholdelsen er afgørende for vandløbets tilstand. Det fremføres også, at der er behov for statslig overvågning/undersøgelse af Aalborg-metoden (ændret vedligeholdelse), og dermed en afklaring af, hvordan virkemidlet kan tilgodese både afvandingsinteresser og en bedre miljøtilstand.

Odense Kommune undrer sig også over, at virkemidlet ændret vedligeholdelse er udtaget af vandområdeplanerne. Det er kommunens opfattelse, at virkemidlet er yderst effektivt i forhold til at skabe så naturlige forhold i vandløb som muligt.

Assens Kommune vurderer, at både biologien og afvandingen i flere vandløb kan forbedres gennem ændret grødeskæringspraksis. Kommunen undrer sig over, hvordan der sikres målopfyldelse i det vandløb, som tidligere var omfattet af virkemidlet, og at basisanalysen for vandområdeplan 2015-2021 blev udarbejdet, inden virkemidlet bortfaldt. Kommunen foreslår, at staten genovervejer at benytte virkemidlet.

Ærø Kommune mener ligeledes, at virkemidlet er yderst effektivt i forhold til at skabe så naturlige forhold i vandløb som muligt. Kommunen vurderer, at det på mange vandløbsstræk er muligt at gennemføre indsatsen, uden at det får konsekvenser for arealanvendelsen.

Middelfart Kommune vurderer også, at ændret vandløbsvedligeholdelse er et effektivt virkemiddel til at understøtte naturlige forhold i vandløb med forbedring af levesteder for planter og dyr som følge. Der er bevidsthed om, at virkemidlet kan have afvandingsmæssige konsekvenser, men det kan anvendes uden konsekvenser for afvandingsforholdene i de tilfælde, hvor der er godt fald, eller i vandløb som løber gennem naturarealer. Kommunen foreslår, at staten genovervejer at benytte virkemidlet.

Dette synspunkt deles af Lejre Kommune, som også undrer sig over, hvordan der sikres målopfyldelse i de vandløb, som tidligere var omfattet af virkemidlet, og at basisanalysen for vandområdeplan 2015-2021, som bl.a. danner grundlag for vandløbsindsatsen, gør brug af virkemidlet. Der er således ikke en entydig sammenhæng mellem basisanalysens konklusioner mht. risiko for manglende målopfyldelse og indsatsprogrammet for målopfyldelse.

Herning Kommune understøtter opfordringen fra Vandrådet for Ringkøbing Fjord til, at ændret vedligeholdelse bliver et muligt virkemiddel de steder, hvor virkemidlet er muligt at anvende. Det er kommunens opfattelse, at virkemidlet er yderst effektivt i forhold til at skabe så naturlige forhold i vandløbene som muligt. På trods af at virkemidlet kan forårsage højere vandstand og dermed afvandingsmæssige problemer, er det kommunens vurdering, at virkemidlet kan anvendes på mange vandløbsstrækninger, uden at dette får indflydelse på arealanvendelsen. Kommunen ønsker derfor, at det fremadrettet bliver muligt at anvende dette virkemiddel. Disse synspunkter deles af en mindretalsudtalelse fra Svendborg Kommune. Vejle Kommune påpeger, at der på vandløbsstrækninger, hvor virkemidlet tidligere var anvendt, ved bortfald af dette ikke er doseret et andet virkemiddel.

Aalborg Kommune påpeger, at det formentligt vigtigste virkemiddel til forbedring af vandløbenes fysiske forhold ikke indgår i indsatsprogrammet, nemlig ændret vandløbsvedligeholdelse. Kommunen mener, at virkemidlet bør indgå igen. Aalborg Kommune har vist vejen med indførelse af miljøvenlig vedligeholdelse, der samtidig giver en bedre afvanding.

Danmarks Sportsfiskerforbund udtrykker bekymring for effekten af, at 'ændret vandløbsvedligeholdelse' ikke længere indgår i vandområdeplanerne, da det er et veldokumenteret, hurtigtvirkende og omkostningseffektivt virkemiddel. Danmarks Sportsfiskerforbund betvivler ligeledes, at fraværet af ændret grødeskæring kan sikre målopfyldelse om god økologisk tilstand for planter og fisk.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket mener også, at indsatsen bør genindføres, da en miljøvenlig vedligeholdelse er et af de væsentligste elementer i at skabe variation i vandløbene og dermed grundlag for målopfyldelse. Dette synspunkt deles af Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland. Danmarks

Naturfredningsforening Viborg ønsker også genindførelse, og påpeger, at virkemidlet skal anvendes på vandløb, som har et relativt stort fald. Også Danmarks Naturfredningsforening Fredensborg ønsker virkemidlet anvendt.

Fredensborg Vandløbslav anfører modsat, at ændret vandløbsvedligeholdelse vil medføre forringet vandføringsevne, der betyder dårligere afvandingsmuligheder. Tiltaget bør derfor ikke indgå som virkemiddel.

En privatperson konstaterer, at tiltag med ændret vandløbsvedligeholdelse og fjernelse af spærringer i Bybækken foreløbigt er udskudt. Ændret vandløbsvedligeholdelse forringer dræns virkning og øger derfor behovet for vedligeholdelse. Nogle privatpersoner påpeger ligeledes, at virkemidlet er udskudt, og at arealerne vil lide under en anvendelse af dette virkemiddel.

En privatperson mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) via Aarhus Universitet opfatter ændret vedligeholdelse som nødvendig for opnåelse af en tilfredsstillende miljøtilstand i vandløbene. Det menes, at virkemidlet ikke kan anvendes uden at påvirke afvandingsforholdene, og at anvendelsen derfor er uforenelig med opretholdelse af dyrkningsmuligheder på de tilstødende arealer – det være sig agerbrug såvel som skovdyrkede arealer.

Endeligt anfører Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, at det er positivt, at virkemidlet ikke længere indgår i planerne, idet det medfører reduceret afvandingssevne og dermed store og svært forudsigelige konsekvenser for de dyrkede arealer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det som led i Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 blev besluttet at udtage virkemidlet ændret vandløbsvedligeholdelse fra vandområdeplanerne. Baggrunden herfor var, at det viste sig vanskeligt at afgrænse de erhvervsøkonomiske konsekvenser, og dermed var det heller ikke muligt at fastlægge en kompensationsmodel for lodsejerne. Jævnfør virkemiddelkataloget vurderes det, at andre af de anvendte virkemidler i vandområdeplanerne kan anvendes til at forbedre tilstanden i vandløbene for alle de aktuelle kvalitetselementer i vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at i det omfang vandområdeplanerne og indsatsprogrammerne for første og anden planperiode måtte have vist sig ikke at have den tiltænkte og forudsatte virkning på vandmiljøets tilstand, fx hvis det i forbindelse med forundersøgelser mv. har vist sig, at en indsats er væsentligt mere omkostningstung end forudsat, vil der som led i forberedelse af vandområdeplanerne for tredje planperiode skulle tages politisk stilling til, om der i disse tilfælde skal gennemføres en yderligere indsats i tredje planperiode.

Vandløbsvedligeholdelse bør kvantificeres og fremgå af påvirkningstyper på MiljøGIS

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune påpeger, at emnet vandløbsvedligeholdelse ikke er at finde på MiljøGIS, selvom vandløbsvedligeholdelse er en af de væsentligste påvirkninger af vandløb. Kommunen mener, at denne påvirkningstype bør kvantificeres. Endvidere anføres det, at MiljøGIS ikke indeholder en oversigt over de fysiske påvirkninger, herunder vandløbsvedligeholdelse og indvinding.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

MiljøGIS viser en række af de mulige påvirkninger, der er geografisk registret, af de biologiske kvalitetselementer. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer løbende, hvilke parametre der skal fremgå af MiljøGIS, herunder hvilket datagrundlag, der ligger til grund for visningen. Visningerne suppleres af oversigten over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, der er offentliggjort i forbindelse med planarbejdet.

Vandløbsindsatser i strid med love og regler

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson mener, at de hidtidige vandområdeplaner i høj grad har været fejlbehæftede. Trods hjemvisning fra Natur- og Miljøklagenævnet og to anlagte retssager fortsætter Miljø- og Fødevarerministeriet arbejdet – baseret på utilstrækkelige basisanalyser og mangel på respekt for, at afvanding er vandløbslovens primære formål. Dette viser sig ved, at vandområdeplanerne lægger op til mindre vandløbsvedligeholdelse og hævning af vandløbsbunden mv.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som led i Aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 blev det besluttet, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke skal indgå som aktivt virkemiddel i vandområdeplanen for anden planperiode. Virkemidlet er derfor ikke indeholdt i virkemiddelkataloget, og der er ikke fastlagt indsatser med ændret vandløbsvedligeholdelse til at forbedre vandløbenes tilstand. Kommunerne har dog fortsat et ansvar for tilrettelæggelsen af vedligeholdelse af vandløb indenfor rammerne af vandløbsloven.

Indsatsprogrammet for vandområdeplanerne har til formål at sikre god økologisk tilstand i vandløbene. Det er sammensat så omkostningseffektivt som muligt indenfor de politisk fastlagte rammer, og med bidrag fra kommuner og Vandråd, der bl.a. med lokal viden har indsendt forslag til indsatsprogrammer

Markvanding

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest er bekymrede for, at der fremadrettet vil kunne komme restriktion i forhold til indvinding af vand til markvanding. Denne bekymring på trods af at virkemidler i forhold til markvanding ikke indgår i vandområdeplanen. Der sættes ligeledes spørgsmålstejn ved, om der overhovedet er et indsatsbehov i forhold til dette emne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar i høringsnotatets kapitel 2.2.9.

Retningslinjer vedrørende vandløbsvedligeholdelse

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest udtrykker bekymring over, at retningslinjerne i vandplanerne 2009-2015, nærmere bestemt bilag 7, pkt. 18, skovrejsning på landbrugsjord, vil modvirke en sikker afledning af vand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning anser høringssvaret for at omhandle forhold i vandplan 2009-2015, der ikke er genstand for høringen. Høringssvaret behandles derfor ikke.

2.6.13 **Indsatsprogram grundvand**

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler indsatsprogram grundvand.

Høringssvar er modtaget fra Region Nordjylland og følgende kommuner: Assens, Frederiksberg, Roskilde og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, Danmarks Naturfredningsforening i Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Horsens og Dansk Akvakultur.

Generel regulering

Sammenfatning af høringssvar

Region Nordjylland noterer, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) på baggrund af de seneste oplysninger og data om grundvandsovervågning har vurderet, at den eksisterende generelle regulering til beskyttelse af grundvandet er tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, således at der ikke er behov for supplerende indsatser i forhold til grundvandets kemiske tilstand. Styrelse har dog i vandområdeplanerne angivet, at eventuelle behov for supplerende indsatser vil blive undersøgt yderligere frem mod næste planperiode med henblik på at revurdere og eventuelt iværksætte indsatser i næste planperiode. Region Nordjylland spørger på den baggrund til, hvad indholdet af disse undersøgelser vil bestå i.

Danmarks Naturfredningsforening er ikke enig i, at alle kvalitetsproblemer i grundvandet kan løses med den generelle regulering. Foreningen påpeger, at samlet set er 16 grundvandsforekomster – 11 i vandområdedistrikt Jylland-Fyn og 5 i vandområdedistrikt Sjælland – i ringe kemisk tilstand på grund af arsen. I vandområdedistrikt Sjælland er der et antal grundvandsforekomster i ringe kemisk tilstand på grund af klorid, sulfat og nikkel, som alle kan skyldes overindvinding. Endelig er der i både vandområdedistrikt Jylland-Fyn og Sjælland forekomster i ringe kemisk tilstand på grund af klorerede opløsningsmidler og BTEX. Foreningen mener, at det er problematisk, at der ikke er beskrevet indsatser til at afhjælpe dette.

Danmarks Naturfredningsforening fremfører, at bekendtgørelsernes bilag med lange lister over miljømål ikke er særligt brugervenlige. Foreningen mener, at det er uhyre kompliceret at finde ud af, hvilke kemiske parametre eller indvindinger, der er årsag til ringe tilstand i hvilke grundvandsforekomster, og ikke mindst hvor der forekommer opadgående trends af hvilke stoffer. Det er ligeledes kompliceret at afdække, hvad årsagerne er til vurdering af ringe tilstand og – tilsyneladende pr. automatik – udskydelse af tidsfristen for opfyldelse af målsætningen. Foreningen ser sig derfor ude af stand til at kommentere disse forhold, herunder om den generelle regulering er tilstrækkelig.

Tilsvarende noterer Danmarks Naturfredningsforening Horsens, at der heller ikke i denne vandområdeplan er taget konkrete skridt til at sikre befolkningen rent drikkevand. Foreningen savner i høj grad, at der tages beslutninger for at sikre danskernes drikkevand.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at der er dele af befolkningen, der forsynes via ikke almene vandforsyningsanlæg, og at disse anlæg ikke nødvendigvis nyder den samme beskyttelse som almene vandforsyninger og typisk kontrolleres for færre parametre.

Aalborg Kommune fremhæver, at der er kommuner, som vælger ikke at beskytte grundvandet via indsatsplanen, men i stedet blot opstiller en indsats i indsatsplanen om, at vandværket skal finde en ny kildeplads, når grænseværdierne overskrides. Kommunen mener, at vandværkerne kun har en direkte økonomisk interesse i at beskytte vandværkets eget indvindingsopland, hvorfor der kommer hovedfokus på indvindingsoplandene til vandværkerne og ikke på områder med særlige drikkevandsinteresser, der arealmæssigt er de største. Kommunen fremhæver desuden, at der er en række indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse, som blev udarbejdet før indsatsplanerne blev et middel til at opnå de kemiske miljømål i vandområdeplanerne, men at der pt. ikke er afsat penge til at revidere disse gamle indsatsplaner, hvor der ikke er taget højde for miljømålene i vandområdeplanerne.

Også Danmarks Naturfredningsforening vurderer et behov for en løbende opdatering af kommunernes indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Aalborg Kommune finder, at en ekstra indsats er nødvendig, hvis der skal sikres en forbedring af den kemiske tilstand i grundvandsforekomsterne.

Assens Kommune fremfører, at kommunernes indsatsplaner forudsætter et grundigt og opdateret datagrundlag. Kommunen er bekymret for, at datagrundlaget med tiden vil blive forældet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer på baggrund af de seneste oplysninger og data om grundvandsovervågning, at den eksisterende generelle regulering og planlagte målrettede regulering til beskyttelse af grundvandet er tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes. Det vil ske bl.a. gennem sprøjtemiddelstrategien, pesticidgodkendelsesordningen, gødningsreglerne, offentlig indsats overfor jordforurening og kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse. Den mere målrettede indsats overfor drikkevand varetages herudover af de kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse, jf. vandforsyningsloven.

Eventuelle behov for supplerende indsatser vil dog blive undersøgt yderligere frem mod næste planperiode med henblik på eventuelt at revurdere og iværksætte indsatser i næste planperiode. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning følger derfor udviklingen i den kemiske tilstand for grundvandsforekomster bl.a. med henblik på at verificere, at den positive udvikling ift. faldende nitrat- og pesticidindhold i det øvre grundvand fortsætter.

Samtidigt er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ved at udvide det gældende overvågningsprogram og etablere flere målestationer bl.a. for at mindske antallet af forekomster med ukendt tilstand. Styrelsen vil desuden igangsætte et yderligere kvalitetstjek af den aktuelle generelle regulering ift. grundvandets kemiske tilstand, aktualiseret af vedtagelsen af Aftale af Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015. I den forbindelse gennemfører Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning et projekt hos GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland), der fastlægger kvælstofbelastningen af grundvandet med henblik på at undersøge behov for yderligere kompenserende indsatser over for grundvandet. Der er således bl.a. afsat finansiering til en midlertidig ordning for yderligere efterafgrøder, og grundvandshensyn indarbejdes desuden i en kommende målrettet regulering.

I forhold til Danmarks Naturfredningsforenings bemærkning om kvalitetsproblemer i grundvandet kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at arsen kan være

naturligt forekommende i grundvand, at forøgede mængder arsen kan være et udtryk for lokal overudnyttelse af en forekomst, uden dog at forekomsten som helhed nødvendigvis er overudnyttet, og at lokale indvindingsproblemer i forhold til drikkevand forudsættes håndteret i kommunernes indvindingsplanlægning. Endeligt skal Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning påpege, at en mindre del af de kvalitetsproblemer, der var angivet i udkastet til vandområdeplaner, beror på en beregningsfejl, der beklageligvis skete i forbindelse med GEUS' (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) udarbejdelse af vurderingen. Den korrigerede tilstandsvurdering er opdateret i de endelige vandområdeplaner og tilhørende MiljøGIS-kort.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at MiljøGIS er opdateret med stofsPECIFIKKE tilstandsvurderinger for alle grundvandsforekomster, og påvirkningerne er beskrevet i vandområdeplanerne samt i oversigten over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, der er udarbejdet som led i vandplanlægningen, og som indeholder en oversigt over de påvirkninger, som har størst indvirkning på miljøtilstanden i Danmarks vandløb, søer, kystvande og grundvand, idet der dog ikke er lavet en konkret vurdering af påvirkninger for den enkelte grundvandsforekomst. Begrundelsen for at anvende undtagelsesbestemmelsen er beskrevet i udkast til vandområdeplanernes kapitel 5.5. Begrundelserne for at anvende undtagelsesbestemmelsen i de konkrete tilfælde fremgår i overensstemmelse med vandrammedirektivet af MiljøGIS.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning anbefaler, at kommunen reviderer indsatsplaner, når der er væsentlige ændringer i grundlaget. Ændringer kan f.eks. bestå i viden om nye aktiviteter eller forureningstrusler eller ændringer i forudsætninger for eksisterende aktiviteter i området, for eksempel ændrede regler for landbrugets brug af gødning eller ændrede miljømål for de grundvandsforekomster, der ligger delvis eller helt i kommunen. Det består ikke en pligt for kommunerne til at revidere allerede vedtagne indsatsplaner med en vis kadence.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i forbindelse med kortlægning af grundvand i perioden 2016-2020, om nødvendigt og undtagelsesvist, sørge for justering af kortlægningen for eksisterende indvindingsområder.

Virkemidler

Sammenfatning af høringsvar

Roskilde Kommune finder det problematisk, at tidsfristen for målopfyldelse for grundvandsforekomster med ringe kvantitativ tilstand udskydes. I kommunen er der - som det eneste sted i vandområdedistrikt Sjælland - påvist en grundvandsforekomst med ringe tilstand som følge af vandindvindings påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand, men Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har ikke fundet observationer til at understøtte et konkret indsatsbehov. Indsatserne er derfor udskudt, så målopfyldelse først skal ske efter 2021. Det er begrundet med, at der er uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne, som består i at flytte indvinding af vand til drikkevand. Kommunen fremhæver derfor, at der findes alternativer til flytning af kildepladser; 1) sprede indvindingen enten ved at sprede borerne på kildepladserne eller ved at etablere flere kildepladser, 2) Fremfor at give indvindingstilladelser med stor bufferkapacitet, kan den tilladte indvindingsmængde fastsættes ud fra det reelle behov, med vilkår om at der i særlige situationer kan indvindes mere, og 3) Se på om der er kildepladser, som er lukket pga. forurening, og som med fordel kan åbnes med henblik på at bruge ressourcen ved avanceret vandbehandling i en begrænset periode, hvor man derved renser forureningen op, så grundvandsressourcen bliver ren igen – som eksempelvis i

Hvidovre og Gladsaxe. Herunder kan der lægges en plan for hvilke kildepladser, der er lukket pga. forurening, hvor man kan køre med en delvis indvinding på stedet, samtidigt med at der iværksættes en frivillig oprensning med eksempelvis afværgeanlæg.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne 2015-2021 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning gennemført en vurdering af grundvandets kvantitative tilstand. Datagrundlag og metodik er opdateret i forhold til udarbejdelse af vandplan 2009-15. De nye tilstandsvurderinger har ingen steder påvist indsatsbehov som følge af vandindvindings påvirkning af vandløbs økologiske tilstand. Derimod er der identificeret overskridelse af vandbalancekriteriet for tre grundvandsforekomster i vandområdedistrikt Sjælland. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at de nødvendige forbedringer af grundvandsforekomsternes tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden 22. december 2021 som følge af, at der vil være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne, som består i at flytte indvinding af vand til drikkevand inden dette tidspunkt. Styrelsen vil undersøge løsningsmuligheder frem mod vandområdeplanerne 2021-2027.

Andet

Sammenfatning af hørings svar

Danmarks Naturfredningsforening undrer sig over, at mange andre stofflige påvirkninger ikke er rubriceret som "stofpåvirkning af vandkvalitet", og at alle påvirkninger af grundvand er rubriceret som "andet" i tabel 2.1 i alle fire vandområdeplaner. Foreningen mener, at disse påvirkninger i stedet bør rubriceres som "stofpåvirkning af vandkvalitet". Yderligere undrer det foreningen, at der overhovedet ikke er overensstemmelse mellem tabel 2.1 og de efterfølgende afsnit.

Region Syddanmark har et lignende synspunkt. Desuden forslår Region Syddanmark, at råstofindvinding under grundvandsspejl og vandindvinding, som generelt er fysiske påvirkninger, tilføjes tabel i 2.1 under fysiske påvirkninger. Danmarks Naturfredningsforening savner desuden en sammenhængende fremstilling af fysiske, kvantitative og kemiske påvirkninger af vandet.

Foreningen er usikker på, hvordan punktet "udtørring af vådområder" skal forstås som påvirkning af grundvandet. Hvis der er tale om, at dræning af vådområder og enge påvirker grundvandets kvantitative tilstand, synes foreningen, at dette skal skrives direkte i vandområdeplanerne. Foreningen savner endvidere påvirkninger fra nedsivning af spildevand, udspredning af spildevandsslam på landbrugsjord og utilsigtede hændelser i forbindelse med håndtering og transport af forurenende stoffer som potentielle påvirkninger af grundvandet. Foreningen savner endeligt, at vandområdeplanerne forholder sig til termisk påvirkning af grundvandet, idet der i disse år er stadig stigende interesse for at bruge grundvand til opvarmnings- og køleformål.

Danmarks Naturfredningsforening Odsherred opfordrer til, at der indføres miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger i Bjerglandet. Det foreslås at starte med et pilotprojekt, bakkelandet mellem Højby og Lumsås. I bjerglandet finder vi noget af den hurtigste grundvandsdannelse i landet og en markant forkastning i kalklaget, Danien-forkastningen, der strækker sig fra Sejerø under Stenstrup/Gudmindrup mod NØ til Nyrup Bugt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager Danmarks Naturfredningsforening og Region Syddanmarks bemærkninger til efterretning og justerer tabel 2.1 og det efterfølgende afsnit i vandområdeplanerne.

For så vidt angår miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ-ordninger) bemærkes, at disse ordninger administreres i NaturErhvervstyrelsen.

2.6.14 **Indsatsprogram spildevand**

Der er i alt modtaget 39 høringssvar, der omhandler indsatsprogrammet for spildevand.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Favrskov, Fredericia, Gentofte, Hedensted, Holbæk, Kerteminde, Langeland, Løjre, Middelfart, Nordfyns, Odense, Randers, Rødovre, Svendborg, Tønder, Varde, Viborg, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Odsherred, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Miljøteknologi, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Patriotisk Selskab og Vandløblauget for Landbækken.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 3 enkeltpersoner.

Virkemidler

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Miljøteknologi bemærker, at der findes andre løsninger til håndtering af overløbsvand end bassinudvidelse ved overløbsbygværker, og foreningen nævner, at der eksempelvis findes decentrale renseteknologier, som gør brug af mekanisk filtration, kemisk fældning og alternativt desinfektion med ozon og/eller aktivt kul. Dansk Miljøteknologi mener derfor, at en bredere palet af de eksisterende løsninger bør beskrives med fordele og ulempe i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til høringssvaret fra Dansk Miljøteknologi vedrørende virkemidler bemærker, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at vandområdeplanerne med tilhørende bekendtgørelse alene angiver, at der skal gennemføres foranstaltninger over for tilledning af spildevand fra regnbetingede udløb fra fælleskloakerede områder med henblik opfyldelse af miljømål, og at der ikke er peget på, hvilke foranstaltninger der skal anvendes. I beregningen af de forventede anlægsudgifter i forbindelse med spildevandsindsatsen er det mest omkostningseffektive virkemiddel anvendt, dvs. udbygning med bassin for så vidt angår de regnbetingede udløb. Kommunerne kan anvende den løsning, de - på baggrund af deres detaljerede viden om de lokale forhold - vurderer er den mest hensigtsmæssige, når blot det sikres, at der med løsningen opnås målopfyldelse i vandområdet. Til tredje generation af vandområdeplanerne vil behovet for opdatering af virkemiddelkataloget med de omkostningseffektive virkemidler for punktkilder blive revurderet.

Spildevand før fysisk indsats

Sammenfatning af høringssvar

Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener, at spildevandsindsatsen i spredt bebyggelse skal gennemføres, inden der foretages andre

tiltag overfor vandløbene. Vandløbslavet for Roskilde Kommune foreslår ligeledes, at igangsættelse af vandområdeplanernes vandløbsindsatser bør afvente effekten af spildevandsindsatserne. Vandløbslavet mener, at virkemidler og indsatser er uden effekt, så længe der fortsat udledes urensset spildevand til vandløbene. En privatperson mener tilsvarende, at det må være et krav, at samfundet får helt styr på spildevandet, herunder også udledning fra overløbsbygværker og forsinkelsesbassiner, således at der ikke udledes urensset spildevand til vandløbsmiljøet, inden der iværksættes andre tiltag, herunder udpegninger og indsatskrav, der har betydning for afvandingsforholdene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til synspunktet om, at der skal igangsættes en indsats overfor spildevand, inden der gennemføres fysiske indsatser i vandområderne, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at spildevandsindsatsen er fastsat til de vandløb, hvor det fagligt er vurderet, at udledningen af organisk materiale fra spildevandsudledninger er årsag til manglende målopfyldelse i vandløbet. Det indgår desuden som et led i den fødevare- og landbrugspakke, som regeringen i december 2015 indgik aftale om med Konservative, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti om, at Miljø- og Fødevareministeriet skal søge at indgå en aftale med KL om et generelt fokus på spildevandsudledninger fra renseanlæg og regnbetingede udledninger, idet kommunerne har mulighed for selv at prioritere en indsats i forhold til renseanlæg og spildevandsoverløb uafhængigt af vandområdeplanerne.

Kommunernes gennemførelse af indsats

Sammenfatning af høringsvar

Svendborg, Kerteminde, Nyborg, Nordfyns og Middelfart kommuner påpeger, at vandområdeplanerne mangler retningslinjer for indsatsen samtidig med, at indsatskravene ikke er suppleret af værktøjer eller lignende til vurdering af indsatsbehovet på de enkelte vandløbsstrækninger. Middelfart og Kerteminde kommuner anfører, at kommunen ønsker værktøjer hertil eller alternativt, at der af hensyn til omkostningseffektiviteten bør være tid nok til i et vist omfang at ”prøve sig frem”, dvs. gennemføre indsatsen gradvist og se effekten heraf, før behovet for yderligere tiltag fastsættes. Lejre Kommune bemærker også, at på spildevandsområdet vil specielt bortfald af retningslinjerne for bassiner til tilbageholdelse af bundfældelige stoffer ved udledning af overfladevand og reduktion af regnbetingede udledninger, så de svarer til naturlig afstrømning, gøre administrationen af lovgivningen meget tidskrævende.

Middelfart og Kerteminde kommuner bemærker, at en længere tidsfrist for de kommuner/vandløb, hvor indsatsbehovet overfor regnbetingede udløb er særligt omfattende, vil øge sandsynligheden for, at det i praksis er muligt at gennemføre indsatsen inden for tidsfristen, og at en mulighed kunne være, at særligt udfordrede kommuner får mulighed for at få indflydelse på tidsfristen, fx ved forslag til en tidsplan for gennemførelse af indsatsen.

Holbæk Kommune udtrykker sin betænkelighed ved, om alle de planlagte ejendomme i det åbne land har fået forbedret rensning af spildevandet inden fristen den 30. okt. 2016, idet arbejdet på nuværende tidspunkt ikke er igangsat, og kommunen forventer at gennemførelsen vil strække sig ind i anden planperiode med deraf følgende konsekvenser for indsatsen i anden planperiode.

Svendborg Kommune efterspørger en præcisering af fristen for indsats på den sidste 3/5 af de regnbetingede udløb.

Herning Vand oplyser, at separatkloakering hhv. spildevandskloakering er de bærende principper i Herning Kommunes spildevandsplanlægning. Herning Vand bemærker, at da separering/spildevandskloakering er omkostningstunge og tidskrævende løsninger, og da kommunen samtidig har afgjort, at minimumsfristen for grundejerne er 5 år, vurderer Herning Vand, at det ikke er muligt at nå at nedlægge alle de udpegede overløbsbygværker inden for den tidsfrist, der er angivet i forslaget til vandområdeplanen. I høringssvaret har Herning Vand angivet de enkelte spildevandsindsatser med bl.a. beskrivelser af de foranstaltninger/alternativer, de vil gennemføre.

Favrskov Spildevand bemærker, at de læser tidsplanen for spildevandsindsatsen overfor de regnbetingede udledninger, der er angivet i vandområdeplan 2015-2021 således, at 40 % af de tiltag, der blev angivet i Vandplan 2010-2015 skal være gennemført inden den 30. oktober 2016, mens de resterende tiltag i vandplan 2010-2015 og nye tiltag angivet i vandområdeplan 2015-2021 skal være gennemført inden udgangen af 2021. Favrskov Spildevand mener, at dette bør beskrives mere detaljeret i vandområdeplan 2015-2021.

Assens Kommune oplyser, at kommunen forventer at være i mål med alle påbud om forbedret spildevandsrensning i det åbne land inden fristen den 30. oktober 2016, som vandområdeplanerne foreskriver. Kommunen bemærker dog, at der med den nye bekendtgørelse om afdragsordninger, fristfastsættelse for spildevandshåndtering og tilslutningsbidragets forfaldstidspunkt, vil der være nogle ejendomme i kommunen, som ikke får etableret et anlæg til forbedret spildevandsrensning inden for ovenstående frist. Det skyldes, ifølge kommunen, at den nye bekendtgørelse bl.a. giver mulighed for en minimumsfrist på 3 år til økonomisk trængte borgere, som opfylder visse betingelser. Odense Kommune gør ligeledes opmærksom på, at de nye regler om afdragsordning betyder, at nogen vil have krav om en frist på mindst 3 år til opfyldelse af påbuddet

Odense og Middelfart kommuner spørger, om kommunerne skal have vedtaget en spildevandsplan for spredt bebyggelse, eller om alle påbud også skal være sendt ud inden udgangen af 2018. Kommunen spørger desuden om, hvorvidt tidsfristen for fysisk gennemførelse er udgangen af 2021.

Viborg Kommune forventer, at vandløbsindsatserne skal tilpasses de faktiske spildevandsforhold, og kommunen forbeholder sig på den baggrund retten til at tilpasse tiltagene på spildevandsområdet i samarbejde med Energi Viborg Vand A/S, således at effekten af indsatsen optimeres mest muligt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til høringssvarene vedrørende retningslinjerne, der ikke videreføres fra vandplaner 2009-2015 til vandområdeplanerne 2015-2021 kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at styrelsen planlægger at udarbejde en vejledning til bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, som nærmere vil beskrive gennemførelsen af indsatsprogrammer, herunder indsatsen overfor punktkilder. Derudover kan der henvises til vejledningen til spildevandsbekendtgørelsen. Styrelsen bemærker dog samtidig, at kommunerne og forsyningsselskaberne på baggrund af deres konkrete viden om de lokale forhold som udgangspunkt ofte har det mest detaljerede grundlag for at kunne vurdere, hvilken indsats det er nødvendigt at gennemføre.

Til høringssvarene vedrørende tidsfristen for gennemførelsen af vandområdeplanernes spildevandsindsats bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at gennemførelsestaksten for spildevandsindsatsen i vandområdeplanerne er fastsat med

udgangspunkt i, at alle kommuner skal kunne nå at gennemføre den. Gennemførelsestakten for indsatsen overfor ukloakerede ejendomme i den spredte bebyggelse tager således udgangspunkt i, at kommunerne gennemfører 5 påbud (eller alternativt kloakeringer) pr. 1000 indbyggere i kommunen pr. år. Derudover blev det med vedtagelse af vandplanerne for første planperiode muligt for kommunerne at udskyde 60 % af indsatsen overfor de regnbetingede udledninger til anden planperiode. Vedtagelsen af vandplanerne for første planperiode gav desuden mulighed for, at kommunerne har kunnet strække gennemførelsen af indsatserne frem til to år efter vandplanernes vedtagelse. På den baggrund har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke fundet grundlag for at ændre tidsfristerne for gennemførelsen af indsatserne over for punktkilder yderligere. Styrelsen forventer således, at indsatserne er gennemført indenfor de angivne tidsfrister. Det fremgår af bekendtgørelse om indsatsprogrammer, at foranstaltningerne skal være operationelle inden for 3 år efter, at de er fastlagt.

Til Herning Vands høringssvar om separatkloakering bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at separatkloakering af oplande til regnbetingede udledninger kan anvendes som virkemiddel i vandområdeplanerne, når separeringen medfører reduktion i belastningen fra den regnbetingede udledning, der giver målopfyldelse i vandløbet. Styrelsen oplyser derudover, at indsatsen på en regnbetinget udledning i vandområdeplansammenhæng betragtes som afsluttet, når kommunen har meddelt oplandets grundejere påbud om tilslutning til kloakkerne. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning forventer på den baggrund, at indsatsen over for regnbetingede udledninger i Herning Kommune gennemføres indenfor vandområdeplanernes tidsfrist.

Til Favrskov Spildevands høringssvar vedrørende fordelingen af spildevandsindsatsen mellem planperioder bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det er korrekt, at 40 % af indsatsen overfor de regnbetingede udledninger skal gennemføres inden 30. oktober 2016, og at den resterende andel af indsatsen skal være operationelle inden for 3 år efter, de er fastlagt. Dette fremgår af bekendtgørelsen om indsatsprogrammer samt af infoboksen i MiljøGIS.

I relation til Assens Kommunes bemærkninger til bestemmelserne om afdragsordninger, fristfastsættelse for spildevandshåndtering og tilslutningsbidragets forfaldtidspunkt, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at indsatsen overfor ejendomme i spredt bebyggelse betragtes som gennemført, når der er givet påbud om forbedret spildevandsrensning til grundejeren.

Til høringssvar vedrørende fristen for den fysiske gennemførelse af vandområdeplanernes spildevandsindsats, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at indsatsprogrammets foranstaltninger skal sikre, at de fastlagte miljømål nås. Det betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser skal være igangsat eller gennemført 3 år efter, de er fastlagt. Foranstaltningerne skal dog være klar til at kunne igangsættes. I den forbindelse vil det præcise tidspunkt for igangsættelsen bl.a. afhænge af karakteren af den konkrete foranstaltning og den konkret fastlagte frist for målopfyldelse for det/de aktuelle vandområder, som foranstaltningen vedrører. Det afgørende er overordnet, at målene nås som planlagt, og indsatsprogrammets foranstaltninger skal igangsættes og gennemføres, så dette kan ske.

Til høringssvaret fra Viborg Kommune kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bekræfte, at det er kommunerne der på baggrund af deres detailkendskab til de konkrete forhold skal iværksætte de nødvendige spildevandsindsats for at sikre målopfyldelse i vandområderne.

Indsatsbekendtgørelsen

Sammenfatning af høringssvar

Odense, Nordfyns, Kerteminde og Middelfart kommuner ønsker, at der for de regnbetingede udløb i bilaget til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, oplyses hvilke kommuner de enkelte vandløbsstrækninger ligger i, ligesom overskueligheden af tabellerne generelt ønskes forbedret. Odense, Kerteminde og Middelfart kommuner bemærker desuden, at der i tabel 6 over indsatsen for regnbetingede udledninger i nogle tilfælde udpeges vandløbsstrækninger, hvoraf dele ligger opstrøms for udløbene og dermed ikke kan være påvirkede af disse, ligesom der kan være udløb nedstrøms målestationerne, som ikke påvirker tilstandsvurderingen. Odense og Middelfart kommuner mener, at usikkerheden på dette bør fremgå. Odense Kommune bemærker desuden, at de krævede foranstaltninger eller omfanget heraf ikke er beskrevet nærmere. Kommunen ønsker værktøjer, vejledning eller retningslinjer til vurdering af, hvor stor en reduktion, der er behov for. Middelfart Kommune mener endvidere, at det jf. signaturforklaringen på MiljøGIS fremstår som om, at indsatsen vil forbedre tilstanden på hele den markerede strækning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig kommunernes oplysninger, men vurderer, at det er tilstrækkeligt i forhold til gennemførelsen af indsatsen over for regnbetingede udledninger, at kun vandområdet fremgår af tabellen til indsatsbekendtgørelsen. Desuden fremgår både de berørte vandområder og kommunegrænser af MiljøGIS til vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan til bemærkningerne om placeringen af de regnbetingede udløb i vandområdeplanerne oplyse, at styrelsen – udover at vise de omhandlede vandløbsstrækninger, der skal ske en indsats af hensyn til - også i MiljøGIS har angivet de regnbetingede udløb, som efter styrelsens oplysninger er årsag til den manglende målopfyldelse. Hvis kommunen har bedre oplysninger om udløbene, kan disse lægges til grund for indsatsen. Det er kommunerne selv, der foretager den faglige vurdering af, hvilke indsats, der skal gennemføres, for at miljømålene opnås.

I relation til spørgsmålet om værktøjer, vejledning mm. kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at styrelsen planlægger at udarbejde en vejledning til bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, som nærmere vil beskrive gennemførelsen af indsatsprogrammerne, herunder indsatsen overfor punktkilder. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker dog samtidig, at kommunerne og forsyningsselskaberne på baggrund af deres konkrete viden om de lokale forhold som udgangspunkt ofte har det mest detaljerede grundlag for at kunne vurdere den nødvendige indsats.

I relation til spørgsmålet om, at det jf. signaturforklaringen på MiljøGIS fremstår som om, at indsatsen vil forbedre tilstanden på hele den markerede strækning, er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning som udgangspunkt af den opfattelse, at den udpegede spildevandsindsats vil forbedre tilstanden i den udpegede vandløbsstrækning. De viste vandløbsstrækninger er det detaljeringsniveau, der vurderes på baggrund af i vandområdeplanerne.

Renseanlæg

Sammenfatning af høringssvar

I betragtning af udfordringen med de miljøfarlige stoffer og det endnu ikke adresserede problem med udledning af mikroplast mener Dansk Miljøteknologi, at der bør tages stilling til muligheden for at forbedre udvalgte renseanlæg med nye rensetrin i forhold til disse stoffer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at Miljøstyrelsen er ved at få foretaget undersøgelser af mikroplast i spildevand fra renseanlæg i Danmark samt af, hvorledes en eventuel forbedret rensning kan foretages. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning følger disse projekter, og resultaterne heraf vil kunne indgå i grundlaget for vandområdeplanerne for tredje planperiode.

Regnbetingede udledninger

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune mener, at der er behov for at præcisere vandområdeplanens formulering angående kommunernes ansvar for at foretage en faglig vurdering af hvilke indsats for regnbetingede udløb, der skal gennemføres, for at miljømålene opnås. Som det står angivet i udkastet til vandområdeplanen, mener Aalborg Kommune ikke at det fremgår klart, om udpegningen af overløb er bindende indsatskrav i vandområdeplanen.

Vandløbslauget for Landbækken bemærker, at lauget forventer at blive inddraget i planlægningen af indsatsen for regnbetingede udløb på baggrund af laugets fremsendte forslag til det lokale vandråd. Vandløbslauget tager forbehold for en planlægning, der tilsidesætter laugets fremsendte intentioner.

Odense Kommune bemærker, at der i vandområdeplanen ikke er fastsat nærmere krav til, hvor meget og hvor mange af de regnbetingede udledninger skal reduceres for, at vandløbene kan opnå målopfyldelse. Kommunen mener på denne baggrund, at det er vanskeligt at vurdere, hvilke projekter der skal gennemføres i Odense Kommune for at sikre, at vandområdeplanens miljømål opfyldes, og om indsatsen kan gennemføres inden for den fastsatte tidsramme. Odense Kommune bemærker desuden, at kommunen er enig i, at der er behov for en stor indsats over for regnbetingede udløb i Odense Kommune, og at denne skal gennemføres hurtigst muligt, men at det vurderes som særdeles usikkert, om indsatsen over for udledningerne til Odense Å kan gennemføres inden den fastsatte frist, idet der af hensyn til omkostningseffektivitet mm. skal være tid nok til mere indgående vurderinger af, hvilke konkrete tiltag der er behov for at gennemføre samt økonomi til at gennemføre dem. Kommunen tager således forbehold for, om det er muligt at færdiggøre hele den nødvendige indsats inden udløbet af 2. vandplanperiode.

Når der gennemføres tiltag, mener Odense Kommune, at det bl.a. af hensyn til omkostningseffektivitet bør være muligt, at projekterne også løser andre problemer end udledningen, herunder oversvømmelser af kældre og terræn samt klimatilpasning. Dette kan imidlertid fordyre og komplicere tiltagene væsentligt og dermed være medvirkende til, at vandområdeplanens tidsfrister ikke kan opfyldes. Samme synspunkt fremføres af Langeland, Assens og Kerteminde kommuner.

Odense Kommune oplyser, at VandCenter Syd har iværksat et omfattende monitoringsprogram samt er ved at etablere en integreret beregningsmodel for afløbssystem, renseanlæg og vandløb. Modellen vil sammen med monitoringsprogrammet gøre det muligt at foretage en langt mere kvalificeret vurdering af, hvilke tiltag der vil have en reel positiv effekt for vandløbene tilstand, og i højere grad end i dag gøre det muligt at udpege de projekter, som giver mest miljø for pengene. Ifølge kommunen vurderer VandCenter Syd, at det først vil give mening at udpege de nødvendige projekter, når modellen er fuldt udbygget i 2016, og at det således også først er herefter, at det vil være muligt at udarbejde et indledende økonomisk overslag over omkostningerne.

Odense og Nyborg kommuner spørger, om kommunerne skal have vedtaget en spildevandsplan for tiltagene overfor de regnbetingede udledninger, eller om Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tilsynsmyndighed) inden udgangen af 2018 skal have sendt påbud eller lignende til forsyningerne om gennemførelse af tiltag. Kommunen spørger desuden, om tidsfristen for fysisk gennemførelse/færdiggørelse er udgangen af 2021.

Aalborg Kommune bemærker, at det fremgår af indsatsbekendtgørelsens bilag 1 p, at "Foranstaltninger over for regnbetingede udløb skal gennemføres af tilsynsmyndigheden gennem regler fastsat i miljøbeskyttelsesloven", og at dette må være en skrivfejl, idet det bl.a. fremgår af Miljørapport for Vandområdeplaner for anden planperiode for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, at det er kommunerne og spildevandsselskaberne, der skal udføre indsatsen.

Kerteminde Kommune bemærker, at regnbetingede udledninger, hvortil kommunen i forvejen har fastsat et krav om tiltag i udledningstilladelsen, i nogle tilfælde er medtaget i vandområdeplanernes indsatsprogram i stedet for i baselinedataregningerne.

HOFOR fremfører, at vandområdeplanerne bør forholde sig til det faktum, at vandveje i større eller mindre omfang helt naturligt bliver brugt til håndtering af store regnskyl. For at begrænse de samfundsøkonomiske konsekvenser, bør vandområdeplanerne rumme og beskrive mulighederne for at forene behovet for skybruds- og regnvandshåndtering med hensynet til miljømålene. 10 kommuner i hovedstadsområdet og deres spildevandsselskaber, heriblandt HOFOR, har siden oktober 2013 arbejdet sammen om at finde fælles løsninger til at udnytte kapaciteten i Harrestrup-Å bedst muligt, for derved at mindske risikoen for oversvømmelser i forbindelse med skybrud og andet voldsomt vejr.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til bekendtgørelsen om indsatsprogrammer er kommunerne forpligtet til at gennemføre en spildevandsindsats på de vandløbsstrækninger, der fremgår af bekendtgørelsen. Som det fremgår af teksten i vandområdeplanerne, er det kommunerne der fagligt vurderer omfanget af den nødvendige indsats.

Til vandløbslauget for Landbækken bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det er kommunerne, der iværksætter den konkrete indsats, og ift. ønsket om at blive inddraget i planlægningen henviser styrelsen derfor til kommunerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning noterer sig Langeland, Assens og Kerteminde kommuners bemærkninger, og at Odense Kommune er i god proces med indsatsen. Styrelsen forudsætter, at kommunerne gennemfører indsatsen indenfor planperioden.

Til Odense og Nyborg kommuner kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at det er hensigten, at kommunerne udmønter vandområdeplanernes spildevandsindsats, herunder indsatsen på regnbetingede udledninger, via spildevandsplanen. Til Aalborg Kommunes bemærkning om, at det fremgår af indsatsbekendtgørelsens bilag, at "Foranstaltninger over for regnbetingede udløb skal gennemføres af tilsynsmyndigheden gennem regler fastsat i miljøbeskyttelsesloven", er styrelsen enig med kommunen i, at det i praksis er kommunerne og spildevandsselskaberne, der skal udføre indsatsen. På baggrund af det eksisterende lovgrundlag har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning dog vurderet det hensigtsmæssigt at bibeholde formuleringen i bilaget.

Til høringsvaret vedrørende tidsfristen for fysisk gennemførelse, oplyser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at indsatsprogrammets foranstaltninger skal sikre, at de fastlagte miljømål nås. Det betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser skal være igangsat eller gennemført 3 år efter, de er fastlagt. Foranstaltningerne skal dog være klar til at kunne igangsættes. I den forbindelse vil det præcise tidspunkt for igangsættelsen bl.a. afhænge af karakteren af den konkrete foranstaltning og den konkret fastlagte frist for målopfyldelse for det/de aktuelle vandområder, som foranstaltningen vedrører. Det afgørende er overordnet, at målene nås som planlagt, og indsatsprogrammets foranstaltninger skal igangsættes og gennemføres, så dette kan ske.

I det omfang Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har haft kendskab til tiltag overfor regnbetingede udledninger, som kommunen allerede har vedtaget i en spildevandsplan, har styrelsen indregnet disse tiltag i baselineberegningerne. I de tilfælde, hvor kommunerne vurderer at have gennemført den indsats, der fremgår af vandområdeplanlægningen, skal kommunen ikke gøre yderligere.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig HOFORs oplysninger. I forhold til klimaforandringerne effekt på den økologiske tilstand fremgår det af kapitel 7 i vandområdeplanerne, at Aarhus Universitet har udarbejdet en rapport for Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), der for hhv. vandløb, søer og kystvande fremskriver, hvorledes vandrammedirektivets biologiske kvalitetselementer påvirkes af klimaforandringerne. En væsentlig konklusion er, at der stadig er væsentlige ”huller” i videngrundlaget, som skal udfyldes, inden det er muligt mere præcist at beskrive klimaforandringerne direkte virkning på kvalitetselementerne, og hvordan disse forandringer indvirker på det samlede økosystem. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil på den baggrund i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden kan tilvejebringes frem mod næste planperiode.

I vandområdeplanens kapitel 7 fremgår det ligeledes, at det ved valg af virkemidler skal sikres, at virkemidlerne i vandområdeplanerne i størst mulig grad er klimarobuste. I dette indgår, at der sikres størst mulig synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer. I kapitel 7 fremgår flere tiltag til brug for sikring af klimarobuste virkemidler, herunder at der i regi af Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 er der udarbejdet en eksempelsamling, som angiver, hvor en strategisk anvendelse af de vandløbsrelaterede virkemidler vil kunne have en positiv effekt i forhold til risikoen for oversvømmelser af byer og land som følge af klimaforandringer. Denne blev sammen med yderligere materiale bragt videre af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til kommuner og vandråd forud for deres arbejde med at komme med forslag til vandløbsindsatser i 2. planperiode.

Spredt bebyggelse

Sammenfatning af høringsvar

På baggrund af afsnit ”8.1 Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplanerne”, hvor det er det angivet, at ”Hvis der er 5 eller færre huse i den spredte bebyggelse med udledning til en vandløbsstrækning, der ikke lever op til målsætningen kan punktkildetyper spredt bebyggelse som udgangspunkt ikke udpeges.”, bemærker Randers Kommune, at der i kommunen er udpeget et opland i første generation af vandplanerne, hvor der ifølge kommunens kortlægning er færre end 5 ejendomme med udledning. Randers Kommune oplyser, at der ikke er ikke stillet krav om forbedret spildevandsrensning til ejendommene endnu, og kommunen synes, det virker

mærkeligt, at der er udpeget et område i en tidligere vandplan, som ikke vil kunne blive udpeget i den nye vandområdeplan. Randers Kommune ønsker, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyser, hvorvidt kommunen fortsat har hjemmel til at meddele påbud om forbedret spildevandsrensning, hvis der i et opland er mindre end 5 ejendomme med udledning til et vandområde.

Odense Kommune bemærker, at der i afsnittet om spredt bebyggelse og indsatsbekendtgørelsens bilag anføres et antal ejendomme, der som minimum skal have forbedret spildevandsrensning i den enkelte kommune. Hertil oplyser kommunen, at det reelle antal kan være mindre, som følge af en allerede gennemført eller igangværende indsats. Kommunen mener, at formuleringerne bør ændres, så det fx anføres, at der er tale om cirka antal og ikke et mindste antal.

Hedensted Byråd forventer, at indsatskravet om etablering af spildevandsrensning fra spredt bebyggelse i vandområdeplanen for 2015-2021 udgør en delmængde af indsatskravet i vandplanen for 2009-2015 til opfyldelse af baseline 2005, jf. Regionplanen.

Fredericia Kommune oplyser, at hovedparten af ejendommene i de enkelte vandløbsoplande har gennemført den forbedrede rensning, og at dette i nogle tilfælde har resulteret i, at vandløbet har opfyldt sin målsætning, før hele indsatsen er afsluttet. Fredericia Kommune bemærker hertil, at kommunen er af den opfattelse, at der ikke er hjemmel til at påbyde forbedret rensning på en ejendom, når målsætningen er opfyldt, og at dette i praksis betyder, at lodsejerne i et opland ikke behandles ens.

Til indsatsprogrammets angivelse af, at der i Aarhus Kommune mangler forbedret spildevandsrensning på 746 ejendomme, og at tiltagene skal gennemføres inden 30. oktober 2016, bemærker Aarhus Kommune, at kommunen for flere år siden har meddelt alle de relevante påbud om forbedret rensning i de eksisterende kravoplande, og at rensningen er gennemført. Kommunen oplyser, at årsagen til uoverensstemmelsen er, at BBR ikke hidtil har været opdateret korrekt, men at kommunen imidlertid har fået etableret mulighed for elektronisk opdatering af BBR for så vidt angår afløbsforhold, som derfor nu skulle være opdateret korrekt.

Tønder Kommune mener, at områder med et krav om spildevandsrensning overfor ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse, hvor vandløbets målsætning indenfor områdets afgrænsning er opfyldt eller ukendt, bør tages ud af indsatsprogrammet. Kommunen mener derudover, at områder med krav om spildevandsrensning af hensyn til manglende målopfyldelse i vandområder udenfor (nedstrøms) områdets afgrænsning skal tages ud af indsatsprogrammet. Det sidste tilfælde begrundes med, at man ikke kan være sikker på, at den manglende målopfyldelse skyldes spildevandsforurening.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at Randers Kommune kan meddele påbud om forbedret spildevandsrensning, når betingelserne i spildevandsbekendtgørelsens § 35 er opfyldt. Styrelsen bemærker samtidig, at retningslinje nr. 3 "Hvis der er 5 eller færre huse i den spredte bebyggelse med udledning til en vandløbsstrækning, der ikke lever op til målsætningen, kan punktkildetyper spredt bebyggelse som udgangspunkt ikke udpeges" på s. 58 i "Retningslinjer for udarbejdelse i vandområdeplaner 2015 – 2021" ikke udelukker, at der i vandområdeplanerne kan fastsættes rensklasseoplande med 5 eller færre ejendomme. Der fastsættes bl.a. rensklasseoplande med 5 eller færre ejendomme i

spredt bebyggelse, hvis der ikke er andre punktkilder i oplandet til vandområdet, og spildevandbelastningen på vandområdet vurderes at være væsentlig.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at opgørelsen af ukloakerede ejendomme i bilaget til indsatsbekendtgørelsen, der skal forbedre spildevandsrensningen, primært skal sikre, at kommunerne som minimum meddele 5 påbud pr. 1.000 indbyggere pr. år. Opgørelsen af det samlede antal ejendomme, der i planperioden skal forbedre spildevandsrensningen, bygger på et udtræk fra BBR i 2012, hvorfor usikkerheden udelukkende refererer til, at en del af disse ejendomme i mellemtiden har forbedret spildevandsrensningen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning mener på den baggrund, at der ikke er behov for at angive, at der er tale om et ca. antal ejendomme. Det kan derudover oplyses, at spildevandsindsatsen overfor ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse afsluttes i vandområdeplanernes anden planperiode.

Til høringssvaret fra Hedensted Byråd bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at indsatsen overfor ukloakerede ejendomme i vandområdeplanerne omfatter den samlede indsats, dvs. indsatsen fra regionplanene, den supplerende indsats fastsat i vandplanerne og den nye supplerende indsats fra vandområdeplanerne. Fordelingen mellem planperioderne fremgår af bilaget til bekendtgørelse om indsatsprogrammet. På kortet i MiljøGIS, der viser indsatsen overfor ukloakerede ejendomme i den spredte bebyggelse, kan der via infoknappen tilgås oplysningen om, hvorvidt indsatsen af fastsat i regionplanen, eller som supplerende indsats i vandplanerne eller vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at det er kommunerne, der vurderer om betingelserne i spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 1 er opfyldt, og dermed om en ejendom kan meddeles påbud om forbedret spildevandsrensning. Det har siden 1999 fremgået af spildevandsvejledningen, der blev udgivet af Miljøstyrelsen, at der hjemmel til at håndhæve allerede meddelte påbud om forbedret spildevandsrensning, når påbuddene til alle ejendomme i oplandet til et vandområde blev meddelt på samme tidspunkt, da der ikke var målopfyldelse i vandområdet, også selvom der i mellemtiden er kommet målopfyldelse i vandområdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig, at Aarhus Kommune har gennemført indsatsen, samt at kommunen har opdateret BBR, men da opgørelsen over antal ejendomme i bilagene til bekendtgørelse om indsatsprogrammer har baggrund i et udtræk fra BBR fra 2012, fremgår det angivne antal ejendomme fortsat.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret Tønder Kommunens synspunkter. Vandområdeplanerne angiver oplande i spredt bebyggelse, hvor spildevandsrensningen fra ukloakerede ejendomme skal opfylde en bestemt renseklasse. Oplandene er afgrænset og udpeget med henblik på at opnå målopfyldelse i konkrete vandområder. Det konkrete vandområde skal være forurenset af spildevand i et sådant omfang, at det i vandplanen vedtagne mål for vandområdet ikke er opfyldt, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, nr. 3. Det er kommunen, som efter en konkret faglig vurdering af den enkelte udledning i oplandet til de i vandområdeplanen udpegede oplande, skal vurdere, om der skal meddeles påbud om forbedret spildevandsrensning, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 35. Størstedelen af vandområdeplanernes spildevandsindsats i spredt bebyggelse stammer fra regionplanerne. I forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanerne er et opland fjernet, hvis det konkrete vandområde, som oplandet er udpeget af hensyn til, ikke er målsat i vandplanerne. Derimod er et baselineopland fastholdt, hvis det konkrete

vandområde, som oplandet er udpeget af hensyn til, har målopfyldelse eller ukendt tilstand i vandplanerne.

I de tilfælde, hvor der er målopfyldelse i det vandområde, som den forbedrede spildevandsrensning skal gennemføres af hensyn til, skal kommunen først vurdere årsagen til målopfyldelsen. Hvis spildevandsindsatsen ikke er påbegyndt, og vandområdet af anden årsag har opnået målopfyldelse, vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke længere er hjemmel til at meddele påbud om forbedret spildevandsrensning til områdets ukloakerede ejendomme, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, nr. 3. Hvis kommunen vurderer, at spildevandsudledninger fra oplandet til vandområdet med målopfyldelse er medvirkende årsag til, at nedstrømsliggende vandområder ikke har målopfyldelse, kan indsatsen dog gennemføres. Hvis tilstanden i det konkrete vandområde er ukendt, vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke er hjemmel til at meddele påbud om forbedret spildevandsrensning til oplandets spredte bebyggelse, jævnfør spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, nr. 3.

Derudover henviser styrelsen til flere mailkorrespondancer med kommunen i 2015 samt Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger til konkrete oplande, som findes i det lokale høringsnotat til vandområdeplan for Vanddistrikt I – Jylland og Fyn.

Indsatsens omfang

Sammenfatning af høringssvar

Fredericia Spildevand og Energi A/S og Fredericia Kommune ønsker en øget indsats på spildevandsområdet i forhold til de vandløb, som pt. ikke opfylder målsætningen, og som belastes af spildevand. Fredericia Spildevand & Energi A/S og kommunen har derfor indgået aftaler om yderligere spildevandsindsatser som supplement til det statslige indsatsprogram med henblik på målopfyldelse i vandområderne. Fredericia Kommune ønsker desuden at få udpeget en merindsats for forbedret rensning i det åbne land.

Dansk Miljøteknologi mener, at spildevandsindsatsen bør opprioriteres væsentligt i forhold til to typer af punktkilder: De regnbetingede udløb fra fællessystemer via overløb og udledninger fra den spredte bebyggelse. Dansk Miljøteknologi bemærker, at der i vandområdeplanerne er forslag om en indsats på 360 overløbsbygværker gennem etablering af forsinkelsesbassiner, hvilket efter deres vurdering er alt for få, hvis man ønsker at nedbringe spildevandsforureningen og forbedre den økologiske tilstand i vandløb og søer. Dansk Miljøteknologi anfører, at der således er 3.760 overløb, som der ifølge vandområdeplanerne ikke gøres en indsats overfor.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland og Danmarks Naturfredningsforening Aalborg protesterer mod den reduktionen i indsatsen mod spildevandsbelastning, der følger af, at vandløbsstrækninger er blevet taget ud af planen. Det foreslås, at der gennemføres en generel rensning af spildevand i det åbne land til gavn for vandløb, søer og havet, herunder også renskrav til alle sommerhusområder og kolonihaver, der ikke er medtaget i vandplanerne.

Dansk Miljøteknologi mener ligeledes ikke, at der bør ledes urensset spildevand ud til vandmiljøet i Danmark, og at der derfor principielt bør etableres decentrale renseløsninger til alle husstande, der ikke er koblet til kloakforsyningen.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at spildevandsindsatsen er for uambitiøs, og forbundet vurderer, at en meget stor del af de målsatte vandløb, søer og indre

kystområder fortsat ikke vil opfylde målsætningerne om minimum god økologisk tilstand ved udgangen af anden planperiode. Danmarks Sportsfiskerforbund mener således, at punktkildeudledninger kræver en større indsats, da disse ifølge foreningen kan vise sig at have stor negativ betydning for vandløbene, både de 19.000 km vandløb, som er målsat i vandplanerne, men også for de resterende ca. 50.000 km vandløb. Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler på denne baggrund en større indsats mod udledninger fra spredt bebyggelse i det åbne land, samt mod regnbetingede udløb, hvor der i følge foreningen alt for ofte løber store mængder urensset spildevand ud i vandløb og søer. Danmarks Sportsfiskerforbund mener desuden generelt, at der bør gøres en større spildevandsindsats til søerne.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at ministeren med en præsentation den 16. december 2014 har tilkendegivet, at man er ved at være nået til vejs ende med spildevandsindsatser i forhold til opnåelse af miljømålene. Danmarks Naturfredningsforening mener, at dette er en flot udmelding set i forhold til, at de resterende 56.000 km vandløb, som ikke har specifik målsætning i vandområdeplanen, ikke kan adskilles fra resten af vandmiljøet og derfor stadigt efter Danmarks Naturfredningsforenings mening kan influere negativt nedad i vandsystemerne. Ligeså er udledningerne direkte til kystvandene ikke omfattet af en indsats. Danmarks Naturfredningsforening mener, at fokus nu må målrettes på at afklare og løse problemerne med det specielle og samlede indhold i spildevandet (ex. hospitalsspildevand m. medicinrester, cocktaileffekt), og at vandområdeplanen 2015-2021 bør sætte sig den ambition, så den opgave kan afklares i perioden og senest løses i næste planperiode.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig synspunkterne vedrørende omfanget af vandområdeplanernes fastsatte spildevandsindsats, og styrelsen bemærker, at der er fastsat den indsats, der er vurderet nødvendig for at opnå målopfyldelse i vandløbene. Lovgivningen giver alene mulighed for at give påbud på baggrund af en faglig vurdering af, at indsatsen er nødvendig af hensyn til målopfyldelse i vandløbene. Det vil således kræve en lovændring at gennemføre en generel rensning af spildevandet i det åbne land. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at kommunerne kan beslutte at kloakere områder, der ikke er omfattet af de udpegede oplande i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i øvrigt oplyse, at det indgår som et led i den fødevarer- og landbrugspakke, som regeringen i december 2015 indgik aftale om med Konservative, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti, at Miljø- og Fødevarerministeriet skal søge at indgå en aftale med KL om et generelt fokus på spildevandsudledninger fra renseanlæg og regnbetingede udledninger, idet kommunerne har mulighed for selv at prioritere en indsats i forhold til renseanlæg og spildevandsoverløb uafhængigt af områdeplanerne.

Til høringssvaret fra Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der frem mod vandområdeplanerne for tredje planperiode vil være yderligere fokus på begrænsning af fosfor til søer, og i den forbindelse forventes det at blive vurderet, om spildevandsindsats til søer vil være et omkostningseffektivt virkemiddel.

2.6.15 Akvakultur – dambrug, havbrug og indpumpningsanlæg

Der er i alt modtaget 14 høringssvar, der omhandler akvakultur – dambrug, havbrug og indpumpningsanlæg.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Holstebro, Horsens, Silkeborg, Varde og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Naturfredningsforening Horsens, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Dansk Akvakultur, Gudenåkomiteen og Danmarks Sportsfiskerforbund.

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler, at det i forbindelse med godkendelse af eksisterende havbrug besluttet at stoppe for opdræt i åbne netbure i havet, og sikres at saltvandopdræt sker i recirkuleringsanlæg på land.

Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener, at der er et stort behov for en planlægning af havet omkring Danmark, herunder hvor der forsvarligt kan tillades havbrug, muslinge- og tangbrug. Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener desuden, at der er behov for en forlængelse af den kystbeskyttelse, der er på land, således at det kystnære farvand friholdes for anlæg og dermed forbeholdes fritidsformål. Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener, at denne beskyttelse også er vital for at sikre de erhvervs- og beskæftigelsesinteresser, der er knyttet til kystturismen. Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener endvidere, at tilladelser til installationer til havs skal samles et sted, idet kommunerne pt har ansvaret for havbrug indenfor 1 sømil fra kysten, Miljøstyrelsen for havbrug udenfor, Kystdirektoratet for tangbrug og FødevarerErhverv for muslingebrug. Danmarks Naturfredningsforening Horsens bemærker, at det på kort sigt kan synes at være en ulempe for erhvervet at skulle tilpasse sig nye reguleringer, men Danmarks Naturfredningsforening Horsens mener, at alle parter på længere sigt har gavn af en velfungerende planlægning af søterritoriet, og at de havområder, der er egnede for akvakultur, skal stilles til rådighed hertil, ligesom de kystfarvande og særlige naturområder, som er en forudsætning for turismeerhverv og genetablering af de vilde fiskebestande, skal reserveret dette formål. På længere sigt ser Danmarks Naturfredningsforening Horsens dog helst, at produktionen foregår på land, hvor man kan håndtere forureningen.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at akvakulturstrategiens eneste omtale i vandområdeplanerne er ” Havbrug reguleres via miljøgodkendelser efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. I forbindelse med godkendelser af nye havbrug vurderes eventuelle påvirkninger af mål for de marine vandområder. ”

Danmarks Naturfredningsforening mener ikke, at en regulering vha. miljøgodkendelser for havbrug kan sikre reduktioner i udledt mængde kvælstof pr. tons produceret fisk med mindre vandområdeplanerne fastsætter konkrete reduktionsmål for de enkelte vandoplantes punktkilder/sektorer, eller strategien på anden vis gøres operativ gennem bindende mål. Danmarks Naturfredningsforening mener desuden, at en ensartet myndighedskontrol af havbrugene vil være fornuftig fremadrettet, og Danmarks Naturfredningsforening lægger vægt på, at der foretages uanmeldt, men gerne standardiseret, kontrolovervågning af havbrugene fra myndighedernes side, idet Danmarks Naturfredningsforening ikke mener, at egenkontrol troværdigt kan stå alene.

Varde Kommune bemærker, at der i vandområdeplanen ikke er taget stilling til, hvorledes indsætterne med opkøb af dambrugs stemmeret og foderkvoter skal organiseres. Varde Kommune finder, at det i sådanne projekter er vigtigt med et lokalt engagement og opbakning. Varde Kommune opfordrer derfor til, at disse opgaver placeres i kommunerne.

Dansk Akvakultur mener, at det i vandområdeplanerne skal præciseres, at det er muligt at flytte foderkvoter (kvælstofkvoter) mellem dambrug inden for et hovedvandområde. Dansk Akvakultur bemærker, at oven på de tidligere opkøbsordninger for dambrug vil endnu en opkøbsordning medføre en risiko for, at dambrugserhvervet kommer under en kritisk masse, der vil hindre mulighed for vækst i akvakulturerhvervet. Dansk Akvakultur er på denne baggrund stærkt kritisk over for endnu en opkøbsordning, der efter Dansk Akvakulturs udsagn er foreslået helt uden forudgående drøftelser med erhvervet. Dansk Akvakultur mener, at vækst skal ske gennem modernisering af eksisterende dambrug samt etablering af nye, og at grundlaget herfor er kvælstofkvoter. Dansk Akvakultur mener således, at opkøbsordninger for dambrug skal erstattes af en opkøbsordning for spærringer koblet med mulighed for at flytte foder (kvælstoffoder) til andre dambrug.

Gudenåkomiteen, Horsens Kommune og Silkeborg Kommune foreslår, at der ved etableringen af en ny opkøbsordning for dambrug ændres i kriterierne, så kommunerne også kan ansøge om opkøb af dambrug med henblik på at reducere forureningspåvirkningen af vandløb, søer og kystvande.

Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredning Aalborg og Danmarks Naturfredning Nordjylland bemærker, at der som led i akvakulturudbygning skal stilles krav om ombygning af dambrugene til anlægstyper, som har det mindste vandforbrug og den bedste rensning. Det bemærkes endvidere, at vandforsyningen fortrinsvis bør ske ved indvinding af grundvand, og at undtagelsesvis anvendelse af overfladevand kun bør ske ved indpumpning. Bestræbelserne på at skabe kontinuitet understøttes også herved, da opstemninger overflødiggøres.

Holstebro Kommune ønsker, at der i vandområdeplanen skrives havbrug / landbaserede saltvandsopdræt i tekstafsnittet fremfor saltvandsbrug. Holstebro Kommune har planlagt for akvakulturudviklingen i kommunen i relation til regeringens akvakulturstrategi. Det indebærer bl.a. mulighed for et recirkuleret industriopdræt med en fremtidig udledning til Nissum Fjord på 500 kg P og 10.000 kg N. Endvidere er der åbnet mulighed for etablering af saltvandsbaseret recirkuleret fiskeopdræt ved Torsminde. Det er kommunens opfattelse, at vandområdeplanen skal forholde sig til den vedtagne kommuneplan og sikre, at udviklingen kan foregå som planlagt ved at redegøre for, hvordan indsats for N og P skal ske, såfremt en akvakulturvirksomhed med nævnte resulterende udledning etablerer sig i planperioden.

Danmarks Naturfredningsforening Odder mener ikke, at hverken eksisterende eller nye havbrug i Horsens Fjord er foreneligt med en god økologisk tilstand i fjorden på grund af havbrugenes forurening af fjorden med næringsstoffer, organisk stof, medicinrester mm.

Det fremføres af Vejle kommune, at det er vigtigt, at der sikres et kommunalt råderum til udvikling af landbrugs- og dambrugserhvervet, da en stor del af kvælstofreguleringen sker i sektorlovgivningen. Vandområdeplanen, bekendtgørelsen om miljømål og bekendtgørelsen om indsatsprogrammer giver ikke et overskueligt overblik over, hvordan staten forventer at målene for kystvandene nås samtidig med at andre af

statens strategier efterleves. Eksempelvis er der udarbejdet en strategi for forøget dambrugsproduktion inden 2020 samtidig med, at opkøbsordningen for dambrug fortsættes.

Dansk Akvakultur bemærker, at regeringen i januar 2015 udsendte en akvakulturstrategi med overskriften ”Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020”. På baggrund af strategiens tekst om bl.a., at der frem til 2020 ønskes en vækst på 25 % i producerende mængder, hvilket skulle kunne ske med et fald på 20 % af N-udledningen pr. produceret enhed, har Dansk Akvakultur noteret sig, at der er plads til en øget udledning af ca. 1.200 tons kvælstof. Dansk Akvakultur mener, at det øgede råderum for kvælstof under henvisning til EU’s og den nationale strategi for akvakultur skal anvendes til akvakulturvirksomheder.

Dansk Akvakultur bemærker desuden, at der i bekendtgørelsen for dambrug er opstillet en præcis model for beregning af kvælstofkvoter til dambrug, mens udledninger af kvælstof fra dambrug i udkast til vandområdeplanerne er opgjort på baggrund af anvendt foder i et enkelt år. Dansk Akvakultur mener, at der hermed er et misforhold mellem de kvælstofkvoter, som kommunerne skal tildele et dambrug i henhold til bekendtgørelsen for dambrug og de udledninger, der er anført i vandområdeplanerne, hvilket Dansk Akvakultur mener, er uacceptabelt. Dansk Akvakultur mener, at udledninger af kvælstof fra dambrug i vandområdeplanerne skal opgøres i henhold til den beregningsmodel, der er opstillet i bekendtgørelsen om dambrug.

Dansk Akvakulturanfører endvidere, at de eksisterende havbrug har tilladelser til i alt at udlede 373 tons kvælstof pr. år (384 tons i 2015), men at udkast til vandområdeplanerne kun har medtaget en mindre udledning, nemlig en samlet udledning på 330 tons kvælstof. Dette på trods af, at havbrugerne i første høringsperiode har indsendt konkrete høringsvar med deres godkendte kvælstoftilladelser, samt ved et møde med Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har gjort opmærksom på problematikken. Dansk Akvakultur mener på denne baggrund, at vandområdeplanerne skal opdateres, så de korrekt angiver de tilladte udledninger fra havbrug.

Dansk Akvakultur bemærker endelig, at det i vandområdeplanerne fremgår, at ”ved dambrug med vandindtag fra vandløb kan indvinding af overfladevand udgøre et problem, idet der kan opstå vandløbsstrækninger med meget lidt vand.” Dansk Akvakultur mener, at dette er forkert og misvisende og bør fjernes. Dansk Akvakultur skriver således, at vendingen om, at der kan opstå vandløbsstrækninger ved dambrug med meget lidt vand, skal fjernes eller modificeres til ”strækninger med en reduceret vandføring”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til høringssvaret fra Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det i den tidligere regerings ”Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020” er oplyst, at placering på land stiller nye krav til teknologi, men at der i de senere år er opført to saltvandsbaserede anlæg med fuld recirkulering. Forventningerne til disse anlæg er, at de i en vis grad vil kunne erstatte den havbaserede produktion og dermed fremme en miljømæssig bæredygtig saltvandsproduktion.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Naturfredningsforening Horsens’ synspunkter om behovet for planlægning på havet og kan i den forbindelse oplyse, at det fremgår af aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken, at vækst for havbrug vil ske ved udpegning af konkrete

lokaliteter. Med Fødevarer- og landbrugspakken, der er baseret på den nuværende viden, skabes der grundlag for at anvende et miljømæssigt råderum på 800 tons kvælstof til havbrugsproduktion i de åbne farvande.

I vandområdeplanerne indgår udledningens aktuelle udledning og ikke deres tilladte udledninger. Det forhold har hidtil været gældende både for akvakultur og andre virksomheder med udledninger. Som følge af Fødevarer- og afsættes der imidlertid nu 43 tons kvælstof for at sikre, at de eksisterende havbrug, der ligger inden for vandplanområderne, kan udnytte deres fulde udledningstilladelse.

I relation til spørgsmålet om tilsyn kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at der føres tilsyn med havbrug efter samme strategi som øvrige listevirksomheder, herunder ved administrativ kontrol af virksomhedernes indberetninger af egenkontrol og ved fysiske tilsyn.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret Varde Kommunes bemærkninger om opkøbsordningen, hvor staten kan yde tilskud til opkøb af dambrug. Styrelsen forventer også fremadrettet, at det er kommunen, som indgår aftale med dambrugsejeren. Aftalen vil omfatte ophør af dambrugsdrift, bortfald af fodertildeling og bortfald af indvinding af vand fra vandløbet. Rammerne for kommunernes opgaver knyttet til vandområdeplanerne 2015-2021 drøftes med Kommunernes Landsforening.

Aftale om Fødevarer- og landbrugspakken omfatter en vækstplan for akvakultursektoren, der skal understøtte vækst gennem strukturudvikling mod omlægning fra traditionelle dambrug til større og mere moderne, ressourceeffektive og miljøvenlige anlæg. Vækstplanen vil omfatte, at dambrugerne kan anvende en supplerende kvælstofkvote på 200 tons, hvilket svarer til at dambrugserhvervet får mulighed for at udnytte deres nuværende udledningstilladelser. For at understøtte den nødvendige strukturudvikling er parterne bag aftalen enige om, at der kun tilføres mere kvælstof til dambrug, der som minimum har en ressourceeffektivitet på niveau med såkaldte modeldambrug. Disse er kendetegnet ved at være reguleret på baggrund af anlæggets udledninger og har en udpræget anvendelse af miljøteknologi. Dette vil understøtte, at sektoren bliver mere ressourceeffektiv, og har en markant mindre miljøbelastning pr. produceret enhed, end det er tilfældet på traditionelle dambrug. Eksisterende traditionelle dambrug vil således kun få adgang til den supplerende kvælstofkvote, hvis de omlægger deres produktion til et modeldambrug.

Derudover tildeles yderligere 180 ton kvælstof til akvakultursektoren.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har på baggrund af Holstebro Kommunes høringssvar ændret betegnelsen saltvandsbrug til havbrug og indpumpningsanlæg. Til Holstebro Kommunes høringssvar bemærker styrelsen desuden, at der ved udarbejdelsen af vandområdeplanerne tages højde for de eksisterende udledninger, mens eventuelle kommende udledninger skal vurderes ud fra en konkret ansøgning. Det vil altid bero på en konkret vurdering af udledningens størrelse, miljømæssigt råderum mm., hvis en virksomhed ønsker at etablere sig i et område, hvor der fortsat er et indsatsbehov.

Til Danmarks Naturfredningsforening Odder synspunkter om havbrug i Horsens Fjord bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ved udarbejdelsen af vandområdeplanerne og beregning af belastning og indsatsbehov er taget højde for eksisterende udledninger. Ved ansøgninger om nyetablering af havbrug eller anden industri, skal det konkret vurderes, om en udledning er forenelig med de krav, der fremgår af den til den tid gældende vandområdeplan.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig Vejle Kommunens og Dansk Akvakulturs synspunkter om et kvælstofråderum og henviser til aftalen om Fødevarer-og landbrugspakken.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er endelig enig i høringssvaret fra Dansk Akvakultur om formuleringen vedrørende vandføringen i vandløb, hvorfra der indvindes vand til dambrugsdrift, og har som konsekvens heraf ændret teksten i vandområdeplanerne til ”strækninger med en reduceret vandføring”.

2.6.16 **Kildeopsporing miljøfarlige forurenende stoffer**

Der er i alt modtaget 13 høringssvar, der omhandler kildeopsporing miljøfarlige forurenende stoffer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Fredericia, Hedensted, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyns, Odense, Randers, Silkeborg, Svendborg og Ærø.

Desuden har Danmarks Naturfredningsforening Odder og Dansk Miljøteknologi indsendt høringssvar vedr. dette emne.

Mangelfuld indsats

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Miljøteknologi og Danmarks Naturfredningsforening Odder mener ikke, at den planlagte indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer er tilstrækkelig. Danmarks Naturfredningsforening Odder påpeger, at indsatsen ikke vil sikre en god kemisk tilstand som krævet i vandrammedirektivet. Dansk Miljøteknologi mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter tilvejebringelse af yderligere viden bør planlægge en indsats for at nedbringe tilførslen af de miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanens indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer er fastsat på baggrund af den nuværende tilstandsklassifikation og omfatter generel regulering efter miljølovgivningen samt i relevant omfang en kildeopsporing. På baggrund af bl.a. overvågningsprogrammet vil vidensgrundlaget for miljøfarlige forurenende stoffer og tilstandsklassifikationen udbygges frem mod næste planperiode, og indsatsen i vandområdeplan 2021-2027 vil blive fastlagt på dette grundlag.

Indsatsens betydning for kommunerne

Sammenfatning af høringssvar

Svendborg, Fredericia, Nordfyn, Middelfart, Ærø, Langeland og Kerteminde Kommuner mener, at staten med indsatsen overfor de miljøfarlige forurenende stoffer pålægger kommunerne en opgave af ukendt og upræcist omfang. Kommunerne anfører, at de ud fra forslaget til vandområdeplanen ikke kan vurdere, hvilket omfang indsatsen vil få, og at indsatsen kan risikere at blive både stor og omkostningstung.

Silkeborg og Assens Kommuner mener ligeledes, at der mangler klare anvisninger om, hvordan indsatserne over for miljøfarlige forurenende stoffer skal håndteres i praksis.

Randers Kommune påpeger, at den ydre del af Randers Fjord er udpeget som område med ikke god kemisk tilstand ift. bl.a. BDE, kviksølv og PFOS, og at kommunen skal foretage en kildeopsporing. Randers Kommune mener, at en kildeopsporing i hele fjordens opland kan blive omfattende, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning

opfordres til at komme med den anvisning om, hvor detaljeret kildeopsporingen skal være, og om der skal foretages kildeopsporing ud over den daglige sagsbehandling med virksomhedstilsyn. Randers Kommune anfører endeligt, at en opsporing af kilderne til kviksølv kan være problematisk, og kommunen savner en anvisning herom.

Odense Kommune bemærker, at der skal foretages indsats over for PAH på en mindre vandløbsstrækning, og at kommunen er indforstået med at vurdere de mulige kilder, der hvor kommunen selv er myndighed. Kommunen anfører dog, at påvirkningen kan findes længere opstrøms, og kommunen mener derfor, at kildeopsporingsopgaven er upræcis og kan være omfattende. Endelige nævner Odense Kommune, at forurenede grunde f.eks. i Skt. Jørgensgade kan være årsagen og efterlyser vejledning i håndtering af udsivning fra forurenede grunde.

Svendborg, Fredericia, Nordfyn, Middelfart, Ærø, Langeland, Odense og Kerteminde Kommuner mener, at et bedre kendskab til tilstanden af de miljøfarlige stoffer i vandmiljøet kan opnås ved, at staten udbygger overvågningen, så de kommunale indsatser på området kan opgøres mere præcist.

Svendborg, Nordfyns og Middelfart Kommuner pointerer, at kommunerne har behov for at få tilført yderligere økonomiske ressourcer. Silkeborg og Assens Kommuner mener ligeledes, at finansieringen af indsatserne bør præciseres yderligere.

Det er Fredericia Kommunes opfattelse, at det lokale baggrundsniveau for stoffer skal være kendt, da kommunerne ellers risikerer at bruge tid på at kildespore et naturligt forekommende niveau af et stof.

Fredericia Kommune mener endvidere, at vandområdeplanen tager udgangspunkt i, at der er tale om regulerbare forhold, som kræver f.eks. en udledningstilladelse, og at det dermed er uklart, om udsivning fra jordforurenede arealer forventes omfattet af ønsket om at nedbringe tilførslen af forurenende stoffer, og hvilken lovgivning der i så fald skulle kunne anvendes.

Fredericia og Nordfyn Kommuner bemærker videre, at det er uklart, hvordan en kildeopsporing skal foretages, når miljøtilstanden for samtlige vandløb/marine recipienter i Fredericia Kommune er "ukendt" for de miljøfarlige forurenende stoffer.

Odense kommune mener, at den del af indsatsprogrammet der omfatter, at der igangsættes projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige stoffer til vandmiljøet, må være en statsopgave.

Endeligt foreslår Allerød Kommune, at der evt. tilføjes "ved mistanke om en punktkildeforurening" efter "ressort" i indsatsbekendtgørelsens § 9.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til de kommuner, der anfører, at de ud fra forslaget til vandområdeplanen ikke kan vurdere, hvilket omfang indsatsen overfor miljøfarlige forurenende stoffer vil få for kommunen, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det på MiljøGIS fremgår, hvilke vandområder, der har ikke god tilstand for miljøfarlige forurenende stoffer. Det fremgår ligeledes af infoboksen på MiljøGIS, hvilke konkrete stoffer, der giver anledning til, at der er ikke god tilstand. Det er alene i disse vandområder og for disse konkrete stoffer, at kommunerne skal igangsætte en vurdering af årsagen til, at vandområderne har ikke god tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at der med vandområdeplanernes anvendelse af betegnelsen kildeopsporing ikke nødvendigvis forudsættes, at der igangsættes målinger eller lignende i vandområderne, men at det i udgangspunktet er de kendte udledninger i vandområder, der vurderes. Om nødvendigt skal miljømyndigheden, hvis der er hjemmel hertil i den pågældende sektorlov, revidere meddelte godkendelser og tilladelser, så gældende miljøkvalitetskrav kan overholdes.

Endeligt oplyser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at styrelsen udarbejder en vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, der nærmere vil beskrive gennemførelsen af indsatsprogrammet, herunder indsatsen overfor de miljøfarlige forurenende stoffer.

Til de kommuner, der anfører, at kommunernes indsats overfor de miljøfarlige forurenende stoffer kan opgøres mere præcist, hvis kendskabet til tilstanden for de miljøfarlige forurenende stoffer forbedres via et udbygget overvågningsprogram, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at kommunernes indsats overfor de miljøfarlige forurenende stoffer alene er knyttet til de vandområder og til de stoffer, hvor der foreligger overvågningsresultater. Derudover bemærker styrelsen, at indsatsprogrammet overfor de miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning igangsætter projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet.

Vedrørende finansieringen af indsatsprogrammet kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at kommunernes udgifter i forbindelse med indsatserne i vandområdeplanerne 2015-2021 vil blive forhandlet med Kommunernes Landsforening. Udgifterne vil hermed blive kompenseret i henhold til det udvidede totalbalanceprincip (DUT).

Vedrørende naturlige baggrundsbelastninger bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at for de stoffer, hvor en naturlig baggrundskoncentration er aktuel, er denne i udgangspunktet tilføjet de anvendte vandkvalitetskrav, og at baggrundskoncentrationen derfor allerede indgår i tilstandsvurderingen. Styrelsen er dog enig med Fredericia Kommune i, at der i helt konkrete tilfælde kan være behov for at kende den naturlige baggrundskoncentration i forbindelse med vurdering af mulige kilder. Styrelsen gør samtidig kommunen opmærksom på, at der for vandområderne i Fredericia Kommunen ikke er fastsat en indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer.

For så vidt angår Fredericia Kommunens bemærkninger til jordforurening henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til vandområdeplanens afsnit om jordforurening, hvoraf ansvarsfordeling og lovgrundlag er beskrevet.

Til Fredericia og Nordfyn kommuners bemærkning om kildeopsporing i vandområder med ukendt tilstand oplyser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke er fastlagt indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer i vandområder med ukendt tilstand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig med Odense Kommune i, at det er styrelsen, der forestår den del at indsatsen, som omfatter en igangsættelse af projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endeligt oplyse, at formuleringen af § 9 i indsatsbekendtgørelsen er ændret, og at formuleringen nu lyder "Statslige

myndigheder, regioner og kommuner skal inden for deres ressort foretage opsporing af kilder til forurenende stoffer omfattet af del B i bilag 2 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål i overfladevandområder eller grundvandsforekomster”.

2.6.17 **Grundlæggende foranstaltninger**

Der er i alt modtaget 17 høringssvar, der omhandler grundlæggende foranstaltninger.

Høringssvar er modtaget fra Fredericia Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Konservative Mariagerfjord og Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 14 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

En række privatpersoner fremfører, at Danmark allerede har opnået de mål, som vandrammedirektivet opstiller. Der er derfor ikke behov for yderligere tiltag eller indsatser. Yderligere indsatser er alene et udtryk for fejl- og overimplementering af direktivet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I basisanalysen for vandområdeplanerne 2015-2021 er der foretaget en vurdering af risikoen for, at målene for overfladevand og grundvand ikke opfyldes i 2021. Allerede iværksatte initiativer eller planlagte miljøforbedringer inddrages i risikovurderingen af, om de enkelte vandforekomster kan nå målopfyldelse. Basisanalysen for vandområdeplanerne for anden planperiode og de seneste tilstandsvurderinger viser, at Danmark ikke er i mål med sine forpligtigelser ift. vandrammedirektivet om at opnå god tilstand. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning mener derfor ikke, at indsatserne i vandområdeplanerne er et udtryk for overimplementering.

2.6.18 **Forholdet til vandplaner for første planperiode**

Der er i alt modtaget 20 høringssvar, der omhandler forholdet til vandplaner for første planperiode.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Bornholm, Fredensborg, Gribskov, Hvidovre, Ikast-Brande, Lejre, Middelfart, Odsherred, Roskilde, Varde, Vejen, Viborg og Ærø.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Landbrugsgruppen, Socialdemokraterne i Thisted Kommune og Sæby Sportsfiskerklub.

En kortvarig første planperiode

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner bemærker, at vandplanen 2009-2015 først forelå i oktober 2014 med den konsekvens, at kommunerne blot har haft kort tid til at gennemføre indsatser planlagt til at strække sig over en seksårig periode. Den meget korte tid til

gennemførelse af indsætserne kan betyde, at en række indsætser ikke er gennemført ved planperiodens udløb. Kommunerne efterlyser svar på, hvordan de fremover skal forholde sig til indsætser, der ikke har kunnet gennemføres, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning opfordres til at overveje, om manglende indsætser fra vandplan 2009-2015 skal udgå eller overføres til næste planperiode, således at der kan opnås tilskud efter 2015. Flere kommuner bemærker desuden, at de ikke påtager sig ansvaret for indsætser, som ikke har kunnet gennemføres inden for de 14. måneder.

Specifikt opfordrer Bornholms Regionskommune Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til at overveje, om ikke-gennemførte indsætser af forbedret spildevandsrensning i det åbne land fra vandplan 2009-2015 skal overføres til bekendtgørelse om indsætsprogrammer.

Allerød Kommune bemærker, at kommunen i forbindelse med den lange forsinkelse af vandplan 2009-2015 er gået videre med indsætserne, og at kommunen forventer, at både tidligere og nuværende støtte fra staten til kommunens administrative arbejde bibeholdes.

Flere kommuner påpeger desuden, at fristen for opnåelse af god økologisk tilstand inden udløbet af anden planperiode kan blive svær at imødekomme, da indsætserne knyttet til anden planperiode i flere tilfælde er afhængig af, at indsætserne fra første planperiode er realiseret. Gribskov Kommune forventer, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager stilling til denne problematik og får indført vilkårene i bekendtgørelsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For så vidt angår de indsætser, der ikke kan gennemføres i første vandplanperiode 2009-2015 bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at konkrete ikke-gennemførte indsætser vil blive videreført i vandområdeplaner 2015-21 efter følgende principper:

- For vådområdeindsætser gælder, at ikke-gennemførte indsætser videreføres som et forøget indsætsbehov i vandområdeplanerne 2015-2021. Kommunerne vil fortsat være forpligtede til at gennemføre vådområdeindsætser fra vandplanerne 2009-2015, der er under realisering.
- Vandløbsindsætser for første planperiode, som ikke er gennemført, er videreført til anden planperiode i det omfang, det giver miljømæssig mening, og der er økonomi hertil. Endvidere er videreført alle ikke-gennemførte indsætser, som er under realisering, med henblik på at fastholde forpligtelsen til at gennemføre disse.
- For sø-restaurering gælder, at konkrete ikke-gennemførte indsætser videreføres, med mindre den manglende gennemførelse skyldes, at forundersøgelsen har vist, at det ikke er muligt at gennemføre restaureringen. I disse tilfælde er der anvendt en undtagelse. Overførte indsætser er allerede finansieret via DUT-kompensation i forbindelse med vandplanerne 2009-15.
- For spildevandsindsætser gælder, at indsætser, der af kommunerne ikke er gennemført pr. 1. februar 2016, videreføres til vandområdeplan 2015-2021, såfremt der stadig ikke er målopfyldelse i det vandområde, som et renseanlæg udleder til. Det fremgår af indsætsbekendtgørelsen, at indsætserne for de videreførte renseanlæg skal være gennemført senest den 30. oktober 2016, som er sidste frist for gennemførelsen af spildevandsindsætser i første planperiode.

I forhold til rammerne for finansiering af vådområdeindsætser henvises der i øvrigt til høringsnotatets kapitel om tilskudsordninger.

Hvad angår flere kommuners bekymring om ikke at kunne nå fristen for opnåelse af god økologisk tilstand inden udløbet af anden planperiode (da indsatserne knyttet til anden planperiode kan være afhængig af, at indsatserne fra første planperiode er realiseret) bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det endelige indsatsprogram for vandområdeplanerne 2015-2021 er sammensat således, at der er sammenhæng mellem fastlagte konkrete miljømål, herunder brugen af undtagelser, og fastlagte indsats, herunder videreførte indsats fra første planperiode. Indsats fra første planperiode, der ikke måtte være gennemført, er således som udgangspunkt videreført, hvis de vurderes at have betydning for indsats besluttet i forbindelse med anden planperiode. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning antager i den forbindelse, at kommunernes bekymring omhandler vandløbsindsatserne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar til Allerød Kommune bemærkning om, at kommunen forventer, at både tidligere og nuværende støtte fra staten til kommunens administrative arbejde bibeholdes, fremgår i høringsnotatets kapitel om kommunernes administrative opgaver.

Indsats, der ikke gennemføres grundet økonomi

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner, herunder Middelfart og Ærø, er tilfredse med, at det tydeligt fremgår af udkastet til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, at de indsats hvor der ikke kan opnås tilsagn om tilskud, er den enkelte kommune ikke forpligtet til at gennemføre. Kommunerne savner dog svar på, hvad der vil ske med de indsats, som ikke gennemføres fx grundet økonomi. Et svar som stadigvæk udestår i relation til indsats, som ikke bliver gennemført af økonomiske grunde i første planperiode.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at indsats, hvor der ved overgangen fra vandplaner 2009-2015 til vandområdeplaner 2015-2021 allerede er opnået tilsagn om tilskud, vil blive videreført i anden planperiode. Omvendt vil indsats ved overgangen fra vandplaner 2009-2015 til vandområdeplaner 2015-2021, hvor der er meddelt afslag på tilskud grundet økonomi, som udgangspunkt ikke blive videreført.

Afgrænsning af grundvandsforekomster

Sammenfatning af høringssvar

Roskilde og Hillerød Kommune bemærker, at der er foretaget nye afgrænsninger af grundvandsforekomster i vandområdeplanen 2015-2021, hvilket ikke gør det muligt at sammenligne med grundvandsforekomsterne i første vandplan. Dette anser Roskilde Kommune for problematisk i forhold til at klarlægge, hvorvidt der er sket en forbedring/målopfyldelse af grundvandsforekomsten eller ej.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at den nye afgrænsning af grundvandsforekomster er sket ud fra et ønske om at sikre en endnu højere grad af national ensartethed. Afgrænsningen bygger på hydrogeologiske principper. GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) vurderer, at typologiseringen af grundvandsforekomsterne til brug for vandområdeplanerne er baseret på veldefinerede principper, som også tager hensyn til eventuel kontakt til terrænoverfladen. Baggrunden for den nye afgrænsning er uddybet i høringsnotatets kapitel om afgrænsning af grundvandsforekomster.

Reduktion i antallet af vandløb

Sammenfatning af høringsvar

Danmarks Naturfredningsforening beklager, at regeringen har valgt forringelsens vej – nemlig en kombination af fald og slyngningsgrad, der betyder, at kun 19.000 km vandløb vil blive omfattet af specifikke målsætninger i anden generation vandområdeplaner mod første generations 22.000 km. Og for de nu ekstra udtagne 3.000 km vandløb fjernede man så også med tilbagevirkende kraft samtlige de indsatser, der var foreslået i første generation planer.

Socialdemokraterne i Thisted Kommune bemærker ligeledes, at der ift. første generation vandplaner er sket en betydelig reduktion af antallet af vandløb, der indgår i planerne. Socialdemokraterne i Thisted Kommune finder, at der bør åbnes op for at inddrage vandløb med væsentlig miljømæssig værdi ud over de vandløb, der allerede indgår i planen, og at dette arbejde skal varetages i samarbejde med de lokale kommuner og interesseorganisationer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I henhold til vandrammedirektivet skal alle vandløb med et opland på mindst 10 km² konkret målsættes. Endvidere skal vandløb med et opland under 10 km² målsættes, hvis de vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. I vandområdeplanerne 2015-21 indgår ca. 19.000 km vandløb med konkret målsætning. Vandløbene er udvalgt på baggrund af en række objektive kriterier med henblik på så vidt muligt at favne de vandløb, der vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. Med kriterierne medtages vandløb med et opland på mindst 10 km², der ifølge vandrammedirektivet skal afgrænses, samt mindre vandløb, der på hovedparten af deres udstrækning opfylder miljømålet (vurderet ud fra smådyrfaunaen) samt mindre vandløb, der ikke er udpeget som enten stærkt modificerede, kunstige eller blød bund, og har gode faldforhold, høj grad af slyngning og/eller høj værdi for fysisk indeks. For at sikre et sammenhængende vandløbstema indgår dog også mindre strækninger, der ikke lever op til ovennævnte krav, såfremt de ligger indskudt mellem længere strækninger, der er omfattet af vandområdeplanerne.

Kriterierne er fastlagt på baggrund af et omfattende arbejde i det såkaldte Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi.

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 blev det besluttet at fastholde de ca. 19.000 km vandløb, som indgik i udkast til vandområdeplaner for 2015-21 i de endelige vandområdeplaner. Af aftalen fremgår samtidig, at der skal ske en kvalificering af afgrænsningen af vandløb med et opland under 10 km². Vandrådene får herefter til opgave ud fra deres lokale viden at melde tilbage, om de er enige i, at den opdaterede afgrænsning af vandløb stemmer med de opstillede kriterier. Vandrådene kan desuden kvalificere udpegningen af kunstige og stærkt modificerede vandløb og kommentere på videreførte indsatser fra første planperiode. På baggrund af vandrådenes tilbagemelding foretager Miljø- og Fødevarerministeriet en endelig faglig kvalificering, således at de vandløb, der ikke lever op til kriterierne, fjernes fra vandområdeplanerne, mens de andre beholdes, ligesom udpegningen af vandløb som kunstige og stærkt modificerede tilrettes. Arbejdet skal gennemføres frem mod 2018. Arbejdet skal bl.a. sikre, at det så vidt muligt kun er de miljømæssigt værdifulde vandløb der medtages i vandplanlægningen, således at flade, smalle og gravede

vandløb, eller vandløb, der har begrænset økologisk potentiale ikke indgår i vandområdeplanerne. Som grundlag herfor skal der ske en opdatering af de faglige kriterier for afgrænsning af vandløb med et opland under 10 km².

2.6.19 **Braklægning**

Der er i alt modtaget 2681 høringssvar, der omhandler braklægning.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Thisted og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Nørkær Enges Digelaug, APS Ellegaarden, Centrovce, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Faaborg-Midtfyns Vandløbslaug, Gråsten Landbrugsskole, Heden & Fjorden Landbrugscenter, Kommunernes Landsforening, Kolding Herreds Landbrugsforening, Landbo Limfjord, Landboforeningen Midtjylland, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, LandboThy, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Landbrugsrådgivning Syd, Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å, Jysk Landbrugsrådgivning, Kristiansminde, Nordfyns vandløbslaug, Ryde å lav, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Vandløblauget for Landbækken, Vandløbslaug for Udbynder m.fl. enges landvindingslaug og Udbynder Landkanal, Vandløbslauget for Stistrup Å og Stistrup Møllebæk, Vestjysk Landboforening og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 2450 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

En lang række foreninger, virksomheder og privatpersoner samt to kommuner anfører, at det vil være yderst omkostningsfuldt for landbrugserhvervet at opnå det opgjorte indsatsbehov for kvælstof i vandområdeplanerne. Hovedparten af afsenderne, navnlig privatpersoner og landbrugsforeninger på vegne af privatpersoner, men også Landbrug & Fødevarer, har foretaget beregninger af, hvad det vil koste at opnå indsatsbehovet i vandområdeplanerne for den enkelte landbrugsvirksomhed. Beregningerne er baseret på en antagelse om, at indsatsbehovet vil blive opnået alene via braklægning af landbrugsarealer. Det anføres, at beregningerne viser, at konsekvenserne for lodsejerne vil være så voldsomme, at indsatsen vil være imod proportionalitetsprincippet grundforudsætning om, at indgreb skal stå i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Der opfordres på denne baggrund til, at der sættes fokus på, om miljømål for kystvande er fastlagt korrekt, herunder om det er korrekt, at reduktion i kvælstofudledning er afgørende for opnåelse af god økologisk tilstand. Endvidere opfordres der til at sætte fokus på mulighederne for at anvende mindre strenge miljømål i det tilfælde, hvor miljømål vil være uopnåelige eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger. Sluttelig opfordres der til at sætte fokus på mulighederne for at opnå indsatsbehovet ved målrettede indsatser i selve recipienten eller ved hjælp af indsatser i kanten af dyrkningsfladen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 har regeringen og aftaleparterne vedtaget, at der skal ske et paradigmeskift i reguleringen af dansk landbrug. Der er gennemført betydelige lempelser af den del af kvælstofreguleringen,

der har indvirkning på landbrugsdriften, idet krav om etablering af randzoner er ophævet, reduktionen af gødskningsnormen under økonomisk optimum udfases i 2016, regler for jordbearbejdning i efteråret lempes og forbud mod gødskning af udpegede § 3-naturområder er bortfaldet. Ydermere er indsatsbehovet, som det er opgjort i udkast til vandområdeplaner, blevet revideret som følge af arbejderne i det tværministerielle udvalg for kvælstofregulering som et led i en konsolidering af kvælstofindsatsen. DHI og Aarhus Universitet har leveret beregningerne til dette udvalg. Dette har blandt andet medført, at det kvælstofbelastningsniveau, som understøtter at der kan opnås miljømålet god tilstand for kystvande, er blevet opjusteret, hvilket medfører en reduktion i indsatsbehovet. Desuden er der besluttet at udskyde en del af kvælstofindsatsen til efter 2021 med henvisning til at det ville have uforholdsmæssigt store omkostninger at gennemføre denne indsats i indeværende vandområdeplanperiode.

Indsatsen i vandområdeplanerne vedrørende reduktion af kvælstofudledningen består af etablering af vådområder og minivådområder, skovrejsning og gennemførelse af lavbundsprojekter. Desuden vil der ske en justering af landbrugets mulighed for at bruge de samme virkemidler til at opfylde det nationale efterafgrødekrav og EU's krav om at en del af den direkte støtte afhænger af, at der er udlagt 5 pct. såkaldt miljøfokusareal. Kvælstofindsatsen beror ud over den nye målrettede regulering som det klare udgangspunkt på frivillighed for lodsejere og er med kompensation under landdistriktsprogrammet. Der indgår således ikke obligatoriske krav om braklægning af landbrugsarealer i kvælstofindsatsen.

For mere detaljeret redegørelse for opgørelse af kvælstofindsatsbehovet se kapitlet "Indsatsbehov kystvande" samt de fastlagte kvælstofindsatser, der fremgår af vandområdeplanernes kapitel 6. For mere detaljeret redegørelse for vandområdeplanerne i relation til proportionalitetsprincippet se høringsnotatets kapitel om forvaltningsretlige principper, herunder proportionalitetsprincippet.

2.6.20 **Vandindvinding og kommunal praksis**

Der er i alt modtaget 32 høringssvar, der omhandler vandindvinding og kommunal praksis.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Billund, Fredericia, Fanø, Favrskov, Herning, Hillerød, Lejre, Varde, Vejen, Esbjerg, Holstebro, Horsens, Assens, Odder, Ringkøbing-Skjern, Syddjurs, Vesthimmerland, Aalborg, Aarhus og Frederikshavn.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Danmarks Naturfredningsforening Limfjorden, DANVA, Landbrug & Fødevarer, Limfjordsrådet og Nordvand A/S.

Indledning

Sammenfatning af høringssvar

En række kommuner (Herning Kommune, Vejen Kommune, Esbjerg Kommune, Assens Kommune, Odder Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Aalborg Kommune og Aarhus Kommune) samt Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening, herunder en række lokale afdelinger (Nordjylland, Aalborg og Limfjorden) er med forbehold tilfredse med, at grundvandets påvirkning af overfladevand i forhold til vandløb i den kommende planperiode vurderes på baggrund af en ny metodik. Det fremhæves af flere kommuner, vandselskaber og Danmarks Naturfredningsforening som positivt, at det af vandområdeplanerne fremgår, at der vil blive igangsat et arbejde

til brug for operationalisering af den nye metodik, således at denne lettere kan anvendes i den kommunale praksis. I den forbindelse fremhæves behovet for, at dette arbejde prioriteres højt og afsluttes hurtigst muligt. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at andre interessenter end kommunerne inddrages i arbejdet.

Frederikshavn Kommune finder, at der er behov for, at der hurtigst muligt udarbejdes nationale retningslinjer for behandling af vandindvindingstilladelser. Kommunen påpeger, at kommunerne skal behandle alle udløbne indvindingstilladelser til grundvandsindvinding senest et år efter, at den første kommunale vandhandleplan er vedtaget. Kommunen fremhæver, at der ligger en udfordring i, at en række af tilladelserne i henhold til lovgivningen umiddelbart har en løbetid på op til 30 år.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning noterer sig opbakningen til styrelsens planer om at operationalisere den nye metodik til vurdering af den indvindingsbetingede kvantitative påvirkning af vandløbene. I relation til opfordringen om, at andre interessenter end kommunerne inddrages i arbejdet, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, da det er kommunerne, der administrerer reglerne om vandindvindingstilladelser, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fundet det naturligt i første omgang at drøfte rammerne for arbejdet med Kommunernes Landsforening og kommunerne. Når rammerne for arbejdet er aftalt, vil interessenterne på området blive inddraget i forbindelse med gennemførelse af et egentligt projekt.

Retningslinjerne for kommunernes udarbejdelse af indvindingstilladelser efter vandforsyningsloven fremgår af den eksisterende bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning. Vurderingen af indvindingens påvirkning af omgivelserne, herunder vandløb, kan ske på baggrund af de kriterier, som er opstillet i rapporten om vurdering af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand, men den kan også ske ud fra andre kriterier, som konkret fastlægges af kommunen. Dette gælder uanset indvindingstilladelsernes løbetid.

Behov for operationalisering af ny metodik til kommunernes administration af vandindvindingstilladelser.

Sammenfatning af høringssvar

En række kommuner (Fredericia Kommune, Herning Kommune, Odder Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Horsens Kommune, Aarhus Kommune, Hillerød Kommune) samt Kommunernes Landsforening og Nordvand A/S påpeger, at den nye metodik vil være vanskelig at operationalisere og anvende i den kommunale praksis med at tildele indvindingstilladelser.

Aalborg Kommune betoner behovet for en national beregningsmetodik, som kan sikre et ensartet datagrundlag for alle kommuner til brug ved indvindingstilladelser. Kommunen anbefaler, at denne metodik bygger på generelle retningslinjer for, hvilken vandmængde, der som minimum skal opretholdes i vandløb, som det også fremgår af vandplan 2009-2015. Indvinding af overfladevand bør ifølge kommunen også indgå i en sådan beregningsmetodik.

Mange kommuner påpeger, at de især mangler det nødvendige datagrundlag. Således påpeger en række kommuner (Esbjerg og Fanø Kommuner, Holstebro Kommune, Lejre Kommune, Odder Kommune, Varde Kommune, Favrskov Kommune og Aalborg Kommune) samt Danmarks Naturfredningsforening og lokale afdelinger af Danmarks Naturfredningsforening, at metodikken er utilstrækkelig, fordi den bygger på data på storskala niveau. Danmarks Naturfredningsforening, Odder Kommune og Aalborg

Kommune påpeger, at det kan betyde, at vandløb fejlagtigt kan være bedømt til at være i god tilstand. Syddjurs Kommune opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til at have fokus på det kommunale databehov. Holstebro Kommune påpeger nødvendigheden for at udarbejde et redskab, der kan anvendes i den kommunale sagsbehandling til vurdering grundvandsindvindings påvirkning af vandløb, søer og våd natur.

Esbjerg og Fanø Kommuner samt Varde Kommune opfordrer til, at metodikken forsimples og tilpasses til den situation, hvor der ikke findes detaljerede data for små vandløb. Varde Kommune bemærker, at metodikken med medianminimumsvandføring derfor vil blive anvendt i kommunens sagsbehandling af indvindingstilladelser frem til 2016. Tilsvarende opfordrer Ikast-Brande Kommune til, at der udarbejdes nationale værktøjer og retningslinjer, som kan tage hensyn til de lokale forhold. Roskilde kommune påpeger, at lokalkendskab er vigtigt til at vurdere vandindvindings påvirkning, fordi en række andre forhold end vandføringen påvirker den økologiske tilstand, og kommunen fremhæver vandløbets fysiske udformning, faldforhold og beskygning. Holstebro Kommune påpeger, at den fremtidige beregningsmetodik bør udarbejdes hurtigst muligt og tilpasses, således at år til år variationer i de biologiske kvalitetselementer ikke afgør sagsbehandlingens udfald. Det gælder særligt for de mindste vandløb, som er mest sårbare overfor indvinding.

Horsens Kommune og Aarhus Kommune opfordrer til, at det tydeligt fremgår af vandområdeplanerne, at der lokalt kan være problemer med den lokale grundvandsdannelse og grundvandsindvindings påvirkning af vandføringen i vandløb, selvom en grundvandsforekomst er klassificeret som værende i god kvantitativ tilstand. Aarhus Kommune påpeger, at det af baggrundsmaterialet til den første vandplan fremgik, at indvindingens størrelse i Aarhus Bugt oplandet væsentligt overskred de anbefalede 35 % i forhold til grundvandsdannelsen. De største vandløb i kommunen blev desuden vurderet at være påvirket af vandindvinding med påvirkningsgrader på op til 80-90 %. Kommunen påpeger således, at der er væsentlige lokale problemstillinger, som skal håndteres, hvilket ikke fremgår af tilstandsvurderingen.

Roskilde kommune påpeger, at det med den nye metodik vil være svært at se, om der er sket en ændring af grundvandets påvirkning af overfladevandet, da den nye metodik og den gamle metodik med medianminimumsvandføring er usammenlignelige. HOFOR opfordrer til, at ID-15-oplandene fastsættes som den skala, der skal anvendes ved kommunernes konkrete sagsbehandling af vandindvindingstilladelser, således at kommunerne ikke kan foretage supplerende vurderinger på en mindre skala. HOFOR finder det problematisk, hvis der anvendes forskellige skalaer ved vurdering af vandindvindingstilladelser fra kommune til kommune. Der vil være stor risiko for, at der kan opstå en række lokale submetoder til vurdering af vandindvindings påvirkning, som reelt vil sætte vandområdeplanernes vurderingsmetodik ud af kraft og give en uhomogen sagsbehandling.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kommunerne skal i forbindelse med afgørelser om indvinding af grundvand forebygge forringelse af tilstanden for grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål, ikke forhindres. Det skal i den forbindelse vurderes, om en vandindvindingstilladelse vil have betydning for grundvandets påvirkning af overfladevand, herunder om miljømålene i vandløb kan nås.

Kommunerne kan evt. tage udgangspunkt i den metode, som Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har anvendt ved tilstandsvurderingen af de enkelte grundvandsforekomster. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er opmærksom på problematikken, der knytter sig til skala, kompleksitet og tilgængelighed af data ved anvendelse af den nye metodik. Udfordringer og mulige løsninger vil blive belyst i forbindelse med det projektarbejde, som Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har igangsat med henblik på operationalisering af metodikken.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at kommunerne ikke er juridisk bundet til at anvende en bestemt metodik som grundlag for vurdering af indvindingsstilladelser i forhold til påvirkning af vandløb. Det afgørende er, at kommunerne foretager den bedst mulige faglige vurdering af, om "omgivelsernes kvalitet" bevares, jf. vandforsyningslovens § 2, og hvorvidt en given vandindvinding vil betyde, at tilknyttede vandløb ikke kan opnå/bevare fastsatte miljømål, jf. lov om vandplanlægning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at den kvantitative tilstandsvurdering af grundvandsforekomster ikke er udtryk for, at der ikke kan være lokale problemer med vandbalancen. Dette anføres i vandområdeplanerne.

De tilstandsvurderinger, der er gennemført i forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne 2015-2021, har været baseret på et grundlag, hvor data og metodik er opdateret i forhold til det grundlag, der er blevet anvendt til udarbejdelse af vandplan 2009-2015. Vurderingen af den indvindingsbetingende påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand har ikke kunne påvise en kritisk ændring af vandføringen i de målsatte vandløb, der indgår som datagrundlag i Aarhus kommune. GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) har desuden gennemført en analyse af i alt 20 grundvandsforekomster, der har vist en overskridelse af vandbalancekriteriet. Denne analyse har indbefattet en række supplerende tests, herunder om der kunne konstateres en påvirkning af vandføring i vandløb, der er tilknyttet de respektive grundvandsforekomster.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning anerkender, at ændringen af metodikken til vurdering af vandføringspåvirkning vil kunne gøre det vanskeligt at identificere ændringer i påvirkninger siden første planperiode. Det afgørende er dog efter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at der til brug for vandområdeplanerne 2015-2021 og efterfølgende er igangsat arbejder med henblik på at sikre et bedre fagligt grundlag for tilstandsvurderingerne af grundvandsforekomsterne.

Det bemærkes, at der med vandområdeplanerne 2015-2021 ikke sker ændringer af kommunernes ansvar for og frihed til at vælge den skala, som kommunen vurderer, er bedst egnet til at sikre overholdelse af miljømålene med afsæt i en faglig, juridisk og administrativ korrekt sagsbehandling.

Der foreligger ikke viden om vandindvindings påvirkning af søer, kystvande og grundvandsafhængig terrestrisk natur. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden på området.

Spørgsmål til den anvendte metodik

Sammenfatning af høringssvar

Aalborg Kommune mener, at det er uheldigt, at rapporten "Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand", Aarhus Universitet, 11. november 2014, tager afsæt i den konkrete tilstand for vandløbene som vurderingsgrundlag for, om der er en acceptabel påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand.

Region Sjælland påpeger, at niveauet for det terrænnære grundvand ændres som følge af klimaændringer, med ændrede strømningsmønstre til følge. Dette kan betyde u hensigtsmæssig spredning af jordforurening til overfladevand. Regionen opfordrer derfor Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at afdække videnshuller vedrørende den kemiske tilstand for det terrænnære grundvand og interaktionen i forhold til overfladevand. I denne forbindelse spørger Region Nordjylland om styrelsens overvejelser om, hvordan yderligere viden om klimaforandringernes betydning for vandmiljøet kan tilvejebringes frem mod næste planperiode, herunder om klimaforandringsbetingende vekselvirkninger mellem forureningsspredning af miljøfarlige forurenende stoffer fra grundvand til overfladevand.

Danmarks Naturfredningsforening fremhæver, at der mangler en inddragelse af klimaforandringernes betydning og der er brug for, at man i en kommende basisanalyse fremskriver tilstanden svarende til relevante klimascenarier.

Aalborg Kommune kritiserer rapporten ”Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand” for kun at inddrage data for Dansk Fiskeindeks efter metoden DFFVa. Ifølge kommunen er dette særdeles uheldigt, da fiskebestanden i netop små vandløb, hvor vandindvindingspåvirkning normalt er størst, skal vurderes efter DFFVø metoden. I forslag til vandområdeplan 2015-2021 stammer over 80 % af dataene netop fra DFFVø systemet, men de bliver ikke brugt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den anvendte metodik til tilstandsvurdering tager afsæt i forskelle mellem en modelleret tilstand, hvor vandføringen er upåvirket af grundvandsindvinding, og en situation, hvor vandføringen svarer til den aktuelle under hensyntagen til bl.a. den påvirkning, der skyldes grundvandsindvindingen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er bevidst om, at klimaet påvirker vores vandmiljø. I forhold til klimaforandringernes effekt på den økologiske tilstand har Aarhus Universitet udarbejdet en rapport, der fremskriver, hvorledes vandrammedirektivets biologiske kvalitetselementer påvirkes af klimaforandringerne. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden om klimaforandringernes betydning for vandmiljøet, herunder for grundvand, og vekselvirkning mellem grundvand og overfladevand kan tilvejebringes frem mod næste planperiode.

I det projektarbejde, som Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har igangsat med henblik på operationalisering af den nye metodik, undersøges blandt andet kommunernes behov for at identificere alternative metoder/data til at modellere vandindvindings betydning for målopfyldelse i mindre vandløb.

Ønsker til metodik og beregningsværktøj

Sammenfatning af høringssvar

Viborg Kommune opfordrer til, at det i forbindelse med udarbejdelse af en mere operationaliserbar metodik sikres, at metodikken er let og praktisk anvendelig i daglig administration og i et større antal sager.

Horsens kommune og Holstebro Kommune opfordrer til, at der ved udarbejdelse af en mere operationaliserbar metodik skeles til den eksisterende kommunale praksis og til elektroniske screeningsværktøjer, som allerede er indkøbt i flere kommuner, fx BEST-værktøjet.

Silkeborg Kommune opfordrer til, at staten stiller de nye beregningsværktøjer til rådighed for kommunerne.

Odder Kommune henstiller til, at der opstilles virkemidler til at løse lokale tilfælde af problematisk vandføring i vandløb. I den forbindelse opfordrer kommunen til, at virkemidlerne finansieres på samme måde som vandløbsindsatserne, således at forsyningsselskaberne – og dermed forbrugerne – ikke står alene med det økonomiske ansvar.

DANVA mener, at vandressourcemyndighedsrollen har været uklar efter kommunalreformen, hvor det ikke har været entydigt, hvor skillelinjen går mellem statens og kommunernes roller. Det er uholdbart og tidskrævende for både selskaber og myndigheder, at der ikke er klarhed over myndighedsroller og snitflader, når der skal sikres rent drikkevand. Dette er specielt tydeligt i forhold til de regionale vandselskabers mulighed for at opnå indvindingstilladelser. Dette problem er vokset, fordi konsolideringen i vandsektoren har den konsekvens, at andelen af regionale vandselskaber, der strækker sig over flere kommuner, øges. DANVA foreslår derfor, at det gøres entydigt, at staten er den overordnede vandressourcemyndighed, og at ressourcemyndigheden også omfatter øvrige plan- og miljøtiltag herunder indvindingstilladelserne. Tilsvarende påpeger HOFOR, at der mangler en overordnet myndighed, der ud fra et regionalt eller nationalt perspektiv er resourceansvarlig, det vil sige ansvarlig for at kortlægge ressourcen (kvalitet og mængde) samt planlægge og prioritere ressourcens anvendelse. HOFOR opfordrer derfor til, at der arbejdes på, at en sådan opgave forankres på statsligt eller regionalt niveau og opfordrer i den forbindelse til, at der sikres sammenhæng i administrationen af henholdsvis miljømålsloven, planloven og vandforsyningsloven.

Aarhus Kommune anbefaler, at retningslinje 38 punkt a ikke videreføres i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil belyse udfordringer og mulige løsninger, der knytter sig til operationalisering af den nye viden og de nye modeller i forbindelse med et projektarbejde, som er blevet sat i gang. Projektet vil ligeledes afsøge behov og muligheder for at udvikle et landsdækkende værktøj, som ved administration af vandindvindingstilladelser vil kunne anvendes til at foretage en indledende identificering af de områder, hvor der ved en øget vandindvinding kan være risiko for at forringe tilstanden hhv. forhindre målopfyldelse i vandløb og dermed relaterede grundvandsforekomster

Der er ingen konkrete supplerende indsatser i vandområdeplanerne forårsaget af indvindingsbetingede problemer med vandføringen i vandløb. Eventuelle vilkår i indvindingstilladelser, der stilles med henblik på at sikre overholdelse af ikke-forringelsesprincippet og fastlagte miljømål, vil fortsat skulle betales af vandforsyningerne eller kommunerne.

Vandforsyningsloven indeholder en klar beskrivelse af myndighedernes ansvar mht. forsyningen med drikkevand og planlægningen til sikring af rent drikkevand, jf. lovens kapitel 3. Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har i september 2015 skrevet til kommunerne om dette, og i et tilhørende notat findes også en redegørelse for de tilknyttede regler i miljøbeskyttelsesloven.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ansvar for kortlægning af grundvandsressourcen inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger mht. sårbarhed og udpegning af følsomme indvindingsområder og indsatsområder. Bestemmelsen i retningslinje 38a i vandplan 2009-15 vedrører en generel målsætning om, at grundvandsindvindinger ikke må være til hinder for opfyldelse af miljømålene. Retningslinjens indhold videreføres i § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

Svarfrister og tidsfrister

Sammenfatning af høringssvar

Frederiksberg Kommune og Nordvand A/S fremhæver, at den manglende operationalisering af den nye metodik kan give problemer for kommunerne i deres sagsbehandling af indvindingstilladelser. En række kommuner (Herning Kommune, Hillerød Kommune, Odder Kommune, Aalborg Kommune, Varde Kommune, Esbjerg Kommune, Fanø Kommune, Aarhus Kommune og Frederikshavn Kommune) og Danmarks Naturfredningsforening, Limfjordsrådet og Nordvand A/S påpeger, at behovet for en operationaliserbar metode er højaktuelt, fordi kommunerne skal forny eller tildele nye indvindingstilladelser i 2015 og 2016, som har en løbetid på op til 30 år.

Holstebro Struer Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland, Lemvigegnens Landboforening og Vestjysk Landboforening fremhæver, at den manglende metodik skaber usikkerhed i landbruget, fordi de fremtidige muligheder for vandindvinding er usikre. Foreningerne hæfter sig ved, at det i vandområdeplanerne fremgår at "lokal vurdering vil kunne vise et indsatsbehov i forhold til vandindvinding". Foreningerne frygter derfor, at ansøgninger om vandindvindingstilladelser vil blive underkendt i kommunerne. Foreningerne opfordrer derfor til, at metodikken kommer på plads hurtigst muligt. Limfjordsrådet opfordrer til at kvalitetssikre grundlaget for effektivvurderingen af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand.

Hillerød Kommune og Billund Kommune ser frem til en mere operationaliserbar metodik og forventer, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har metodikken færdig til, at kommunerne kan bruge det i forbindelse med udstedelsen af de vandindvindingstilladelser, der skal gives i forlængelse af vandplan 2009-2015.

Hillerød Kommune henstiller til, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager initiativ til at lave en yderligere udsættelse af kravet om udstedelse af nye vandindvindingstilladelser, såfremt det nye værktøj for beregning af vandindvindingens påvirkning af vandføringen i vandløb ikke kan være færdigt i indeværende år.

Varde Kommune, Esbjerg Kommune og Fanø Kommune anbefaler, at der gives tilladelse til, at kommunerne fortsat kan basere de vejledende Qmm målsætninger for vandløb til vurdering og behandling af ansøgninger om fornyelser af markvandingstilladelser, indtil den nye metodik foreligger. Tilsvarende anbefaler Vejen Kommune, at det nuværende værktøj anvendes indtil den nye metodik foreligger.

Aalborg kommune noterer, at kommunen kan få brug for at trække indvindingstilladelser tilbage mod erstatning, hvis der i tredje vandplanperiode kommer et krav om at reducere grundvandsindvindingernes påvirkning af fx vandløb. Aalborg Kommune ser sig derfor nødsagt til at give indvindingstilladelserne med en kortere løbetid.

Hillerød Kommune anmoder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om svar på, hvorledes en indvindingstilladelse kan gives efter de kommunale vandhandleplaner, når vurderingen af flere vandløb er ændret i vandområdeplan 2015-2021.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det fremgår af vandområdeplanerne, at der i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fastsættes nye generelle regler vedrørende administration af vandindvindingstilladelser. Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at dette ikke ses i det udkast til bekendtgørelse, som er sendt i høring. Ringkøbing-Skjern Kommune fremhæver, at kommunen endnu ikke kan give et reelt høringssvar, da kommunen mener, at der endnu ikke foreligger en nærmere beskrivelse og tilhørende bekendtgørelse af, hvordan kommunerne skal vurdere betydning af vandindvinding for vandløbene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Den nye viden om sammenhæng mellem den vandindvindingsbetingede påvirkning af vandføring og vandløbenes økologiske tilstand skal hurtigst muligt operationaliseres, således at den kan indgå i grundlaget for kommunernes behandling af bl.a. ansøgninger vedr. vandindvinding til markvanding, jf. Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015. Derfor er der igangsat nødvendige yderligere undersøgelser forud for en egentlig operationalisering.

Det er ikke et krav, at kommunerne i forbindelse med deres administration af vandindvindingstilladelser anvender den metodik til vurdering af vandindvindings betydning for vandløb, som er anvendt af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) i forbindelse med tilstandsvurderingerne i vandområdeplanerne. Kommunerne er ikke juridisk bundet til at anvende en bestemt metodik som grundlag for vurdering af indvindingstilladelser i forhold til påvirkning af vandløb. Det afgørende er, at kommunerne foretager den bedst mulige faglige vurdering af, om "omgivelsernes kvalitet" bevares, jf. vandforsyningslovens § 2, og hvorvidt en given vandindvinding vil betyde, at tilknyttede vandløb ikke kan opnå/bevare fastsatte miljømål, jf. lov om vandplanlægning. På den baggrund vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke er behov for at udsætte kommunernes tidsfrist for at meddele nye tilladelser til vandindvinding i fht. udvikling af nyt værktøj til vurdering af vandløbspåvirkningen.

Med lov om vandplanlægning blev procesregler, som ikke har direkte ophæng i vandrammedirektivet, afskaffet. Det gælder bl.a. reglerne om de kommunale handleplaner. Kommunerne skal således ikke i anden planperiode, som det var tilfældet i første planperiode, udarbejde en kommunal handleplan, der skal redegøre for, hvordan miljømål og indsatser vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område. Bekendtgørelse om miljømål og bekendtgørelse om indsatsprogrammer vil nu, sammen med den relevante sektorlovgivning udgøre den overordnede administrative ramme for vandplanlægningen 2015-2021.

Det fremgår af bekendtgørelsen om vandindvinding og vandforsyning, jf. § 16, 6), at en endelig indvindingstilladelse skal indeholde "en vurdering af indvindingens påvirkning af omgivelserne og en stillingtagen til følgerne af denne påvirkning. Det skal herunder bestemmes, hvilke undersøgelser der eventuelt skal foretages til kontrol af indvindingens følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb, og i hvilket omfang kommunalbestyrelsen kan begrænse tilladelsen i tilfælde af nedgang i vandføring og vandstand i vandløb."

Hertil kommer, at § 8 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer indeholder generelle regler vedr. administration af sektorlovgivningen, herunder vandforsyningsloven. Således skal myndigheder, regioner og kommuner ved administration af lovgivningen i

øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål, ikke forhindres. Denne bestemmelse fastlægger således også generelle regler for kommunernes administration af sektorlovgivningen, når kommunerne skal træffe afgørelse om vandindvindingstilladelser.

De vurderinger, der skal laves efter § 8 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer og § 16 i bekendtgørelsen om vandindvinding og vandforsyning bør hvile på det bedst faglige grundlag, herunder senest opdaterede datagrundlag vedr. tilstand m.v.

Det bemærkes, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i efteråret 2016 vil udgive en vejledning til bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, hvoraf det vil fremgå, at kommunerne ikke er juridisk bundet til at anvende den hidtidige metodik (medianminimumsvandføring) som grundlag for vurdering af indvindingstilladelser i forhold til påvirkning af vandløb.

2.7 **Beskyttede områder**

2.7.1 **Beskyttede områder**

Der er i alt modtaget 2 høringssvar, der omhandler beskyttede områder.

Der er modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 2 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson fremfører at besidde tre hektar jord beliggende i § 3-beskyttede arealer. Såfremt et gødskningsforbud træder i kraft på dette areal, betyder dette et direkte tab på 10.050 kr. i tabt lejeindtægt.

En privatperson fremfører i relation til forbuddet mod gødskning af § 3-beskyttede arealer, at vedkommende tager slæt på arealer beliggende i § 3-naturtyper. Det fremføres, at der hidtil kun er tilført en smule gylle eller handelsgødning, så græsset opnår en ordentlig foderkvalitet. Der ytres bekymring for, at kvaliteten af græsset hurtigt vil blive forringet, hvorefter arealet ikke vil være interessant at anvende. Konsekvensen af forbuddet kan ifølge lodsejeren blive, at arealerne springer i skov og krat. Alternativt kan arealet forpagtes ud til en økologisk landmand, som kan modtage den konventionelle gylle fra lodsejeren, og sprede gyllen på nøjagtig den samme mark. Lodsejeren stiller spørgsmålstegn ved, om forbuddet giver mening i lyset af de to alternative løsningsmodeller.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at Folketinget (DF, V, LA og KF) den 26. april 2016 har vedtaget lovforslag L 82 om ophævelse af forbuddet mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer.

2.8 **Klimaforandringer og vandområder**

2.8.1 **Klimaforandringer og vandområder**

Der er i alt modtaget 74 høringssvar, der omhandler klimaforandringer og vandområder.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Svendborg, Vesthimmerlands og Ærø.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Hammer Lov og Ring enghave pumpelaug, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Gudenåkomiteen, Landbrug & Fødevarer, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Patriotisk Selskab, Løvenborg Gods, Gissfeld Kloster, Den Suhrske Stiftelse og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 47 enkeltpersoner.

Ønske om yderligere inddragelse af klimaændringer

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner, organisationer, virksomheder, vandløbslaug samt privatpersoner finder ikke, at klimaforandringerne i tilstrækkelig grad er afspejlet og indarbejdet i vandområdeplanerne. Flere undrer sig over, at der ikke anvises konkrete initiativer til at integrere klimaforandringer i vandområdeplanerne, og at denne integration begrænser sig til eksempelsamlinger for klimarobuste virkemidler. Det fremgår af første generation vandplaner, at der skal skaffes viden om klimatilpasninger og at denne viden skal indarbejdes i de kommende vandområdeplaner. Der har derfor været en forventning om, at klimatilpasninger ville blive inddraget i vandområdeplanlægningen 2015-2021.

Flere fremhæver en rapport fra Aarhus Universitet, som Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) selv beskriver i udkast til vandområdeplan, der fastslår, at klimaforandringerne allerede nu påvirker de økologiske kvalitetselementer. Flere opfordrer til, at styrelsens arbejde med at frembringe yderligere viden om klimaforandringernes direkte virkning sættes i gang, så klimaforandringer hurtigst muligt kan tænkes sammen med vandområdeplanerne.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at der med rapporten har været mulighed for som minimum at foretage en kvalitativ beskrivelse af hvilke scenarier, der kunne forventes på en kortere bane, som jo er det relevante her med tidshorisonter frem til 2027. Danmarks Naturfredningsforening finder det således skuffende, at dette ikke er sket. Skuffende også fordi de modelkørsler, der har været lavet for at vurdere målbelastninger og indsatsbehov for kystvandene jo netop rummer mulighed for at inddrage forskellige klimascenarier, som således kunne give fingerpeg om udviklingen i kvalitetselementerne med de kendte sammenhænge. Det er klart, at man ikke med modellerne kan forudsige betydningen af egentlige regimeskift, men mindre ændringer i kendte sammenhænge burde afgjort være mulige at have medtaget i vandområdeplanerne.

Flere landboforeninger påpeger, at der behov for at tage højde for klimaforandringer i relation til bl.a. ålegræs, og at det økologiske system ikke uden videre, eller måske slet ikke, kan bringes tilbage til en tidligere tilstand, som opfattes som ønskelig, bl.a. grundet klimaforandringer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at vandområdeplanerne skal tænkes sammen med klimaforandringer og har allerede igangsat flere initiativer med det formål. Der er dog fortsat usikkerhed om, hvilke konsekvenser klimaforandringer har for vandmiljøet, og hvor hurtigt de vil slå igennem. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer derfor, at det nuværende faglige grundlag for at vurdere effekten af klimaforandringerne i vandområdeplaner ikke er tilstrækkeligt til i fuldt omfang at tage højde for klimaforandringerne.

I forhold til klimaforandringernes effekt på den økologiske tilstand har Aarhus Universitet, som nævnt i hørings svarene, udarbejdet en rapport for Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), hvori det for hhv. vandløb, søer og kystvande fremskrives, hvorledes vandrammedirektivets biologiske kvalitetselementer påvirkes af klimaforandringerne. Overordnet set fastslår rapporten, at klimaforandringerne allerede nu påvirker de økologiske kvalitetselementer, men der anvises ikke konkrete handlinger. En væsentlig konklusion er dog samtidig, at der stadig er væsentlige ”huller” i videngrundlaget, som skal udfyldes, inden det er muligt mere præcist at beskrive klimaforandringernes direkte virkning på kvalitetselementerne, og hvordan disse forandringer indvirker på det samlede økosystem. Rapporten blev offentliggjort af Aarhus Universitet primo 2015.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil på den baggrund i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden kan tilvejebringes frem mod næste planperiode.

I forhold til overvågningsprogrammet skal det i forbindelse med hver ny vandområdeplanperiode vurderes, om programmet indhenter de relevante data ift. klima. De relevante parametre i forhold til klima er fx vandføringsmålinger, næringsstoftransport, ilt, temperatur, pH mv. Da disse allerede indgår i overvågningsprogrammet, er der ikke på nuværende tidspunkt en forventning om, at overvågningsprogrammet – når det skal genovervejes ifm. de næste vandområdeplaner – vil blive ændret væsentligt som følge af inddragelsen af klimaforandringer i vandområdeplanerne.

Med hensyn til valg af virkemidler har Miljø- og Fødevareministeriet fået udarbejdet en analyse af, hvorledes man i valg af virkemidler så vidt muligt sikrer sig, at de er robuste overfor klimaforandringer. Dette initiativ er beskrevet uddybende nedenfor.

Det tidligere Miljøministerium, nu Miljø- og Fødevareministeriet, har i 2012 og 2013 haft en task force for klimatilpasning, der sammen med en tværministeriel arbejdsgruppe udarbejdede den nationale handlingsplan for klimasikring af Danmark ”Sådan håndterer vi skybrud og regnvand”.

Med ovenstående initiativer arbejder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning for at integrere klimaforandringerne i vandområdeplanerne, jf. linjen i den nævnte handlingsplan, EU-Kommissionens vejledning til klimaforandringer og vandområdeplaner samt oversvømmelsesdirektivets forpligtigelser til at koordinere tiltag, der følger af hhv. oversvømmelsesdirektivet og vandrammedirektivet.

Endvidere kan det nævnes, at regeringens økonomaftale for 2013 med kommunerne indeholdt en beslutning om, at alle kommuner skulle udarbejde en klimatilpasningsplan. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at 96 kommuner pr. april 2016 har udarbejdet en klimatilpasningsplan, og at de sidste

kommuner er på vej. Betalingsreglerne er desuden ændret, således at spildevandsforsyningselskaberne kan medfinansiere klimatilpasningsprojekter i bl.a. vandløb med direkte tilknytning til spildevandssystemet. De statsstøttede projekter "Landmanden som Vandforvalter" og "Vandet fra Landet" samt en række teknologiprojekter under GUDP (Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram) og MUDP (Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram) sætter endeligt løbende fokus på udvikling af løsninger til håndtering af de stigende regnmængder i det åbne land.

I høringsnotatet kapitel 2.4.6 om "Kvalitetslementer kystvande" besvarer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning synspunktet om, at det økologiske system i form af ålegræs, bl.a. grundet klimaforandringer, ikke uden videre kan bringes tilbage til en tidligere tilstand.

Virkemidler og synergieffekt

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner og Limfjordsrådet påpeger, at der i praksis er begrænsede muligheder for at skabe synergi mellem opnåelse af god tilstand i vandområderne og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer. Det skyldes bl.a., at de statslige tilskudsordninger er målrettet én indsats, hvor supplerende/synergiskabende tiltag ikke kan finansieres. Dette ses eksempelvis mellem klimatiltag og vandplanprojekter, og vådområdeprojekter, der ikke samtidig kan finansiere vandløbsforbedringer.

Faaborg-Midtfyn Kommune og Assens Kommune opfordrer til, at det – på baggrund af erfaringerne fra kommunernes arbejde med vådområder i første planperiode – i højere grad bliver muligt at anvende vådområdeordningen i synergi med behovet for klimasikring af byer, hvilket kan medføre behov for lempeligere krav til omkostningseffektivitet og kvælstoffjernelse samt øge behovet for andre kompensationsformer end i dag, fx i relation til arealer der ikke er i landbrugsmæssig drift. Også Ærø, Kerteminde og Svendborg Kommune samt Gudenåkomitéen opfordrer ministeren til at overveje om og arbejde for, at vådområder med synergieffekt i forhold til klimatilpasning af byer kan realiseres med mere lempelige krav til omkostningseffektivitet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder for at sikre, at virkemidlerne i vandområdeplanerne i størst mulig grad er klimarobuste. I dette indgår, at der sikres størst mulig synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer.

Som indpil til vurdering af klimarobuste virkemidler har der under Vandløbsforum været nedsat en arbejdsgruppe, der så på de vandløbsrelaterede virkemidlers samspil med klimatilpasning. Arbejdsgruppen har således undersøgt, om risikoen for oversvømmelser som følge af klimaforandringer kan minimeres ved strategisk brug og placering af vandløbsrelaterede virkemidler. I den sammenhæng er der udarbejdet en eksempelsamling, som angiver, hvor en strategisk anvendelse af de vandløbsrelaterede virkemidler kunne have en positiv effekt i forhold til risikoen for oversvømmelser af byer og land som følge af klimaforandringer.

Konsulentfirmaet Orbicon har desuden udarbejdet en rapport om "Klimarobuste virkemidler i vandplanerne", som redegør for, hvordan klimatilpasning kan understøttes af en række af de indsatser, der iværksættes for at forbedre den økologiske tilstand. Endelig indgår der i virkemiddelkataloget for næringsstoffer for

vandområdeplanerne en vurdering af virkemidlernes klimaeffekt, hvor der er beregnet CO₂-ækvivalenter på samtlige virkemidler, som dermed kan indgå i valget af klimarobuste virkemidler. Eksempelsamling, rapport fra Orbicon samt virkemiddelkataloget kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

Eksempelsamlingen fra Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 og rapporten fra Orbicon blev bragt videre af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) til kommuner og vandråd i forbindelse med deres arbejde med at komme med forslag til vandløbsindsatser i anden planperiode.

Kommunerne opfordres til i videst mulig omfang at give de indsatser, som giver synergieffekt i forbindelse med den nødvendige klimatilpasning, en høj prioritet ved udmøntningen af vandområdeplanerne, fx i forhold til håndtering af oversvømmelser langs vandløb og i forbindelse med indsatsen overfor de regnbetingede overløb.

De klimarelaterede ændringer i næringsstofbelastningen indgår løbende i vurderingen af vandområdeplanens indsatsbehov, da beregningen af belastningsopgørelserne løbende baseres på seneste data, dvs. at belastningsberegningerne successivt afspejler klimaforandringerne.

For at opnå tilskud til et projekt via Hav- og Fiskeriprogrammet samt Landdistriktsprogrammet er det et krav, at projektet gennemføres i overensstemmelse med formålet med den konkrete tilskudsordning. Ordningerne er optimeret i forhold til aktuelle politiske målsætninger. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er i gang med at udrede mulighederne for en øget sammentænkning fremadrettet, herunder hvordan der kan skabes mere synergi mellem kvælstofindsatsen og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer.

I forhold til spørgsmålet om omkostningseffektivitet, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i øvrigt oplyse, at en ny bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder – nr. 575 af 2. juni 2016 – er trådt i kraft den 4. juni 2016. Bekendtgørelsen fastsætter kriterier vedr. beliggenhed, omkostningseffektivitet, reduktionsmål m.v. for kommunale kvælstof- og fosforvådområder.

Vandløb og klimaforandringer

Sammenfatning af høringssvar

Flere vandløbslaug, pumpelaug, ålaug, landboorganisationer, privatpersoner samt Patriotisk Selskab fremhæver, at der er behov for at sikre vandløbs afvandings- og vandføringsevne bl.a. som følge af klimaforandringer. Ved manglende afvanding er der risiko for, at arealer bliver vandlidende eller oversvømmede. Flere fremhæver i den forbindelse også retningslinjerne for grødeskæring og påpeger, at det – såfremt de nuværende retningslinjer følges – vil være et alvorligt anslag mod mulighederne for at sikre tilstrækkelig afvanding.

Lodsejerudvalget for Brede Å systemet påpeger, at der er flere oversvømmelser i området, og at Tønder Kommune er i gang med en gennemgribende beregning af det hydrauliske system i oplandet, og at tiltag med ændret grødeskæring som minimum bør afvente resultaterne af denne undersøgelse.

Flere privatpersoner, pumpelaug, ålaug, Løvenborg Gods, Gisselfeld Kloster samt Den Suhrske Stiftelse ønsker at vandføringsevnen i bestemte vandløb sikres ift.

klimaforandringerne, herunder Susåen, Regstrup Å, Åmose Å, Fladså, Saltø Å, Kylebækken og Brændemøllen.

Flere forlanger, at der foretages en fyldestgørende beregning af, hvordan vandløbsindsatsen vil påvirke afledningen af vand fra de pågældende arealer og at de pågældende ejere bliver inddraget i udarbejdelsen af konsekvensberegningen, således at det sikres, at beregningen bliver fyldestgørende

Danmarks Naturfredningsforening fremhæver, at det – også af klimamæssige grunde – vil være en fejl at skære de små vandløb ud af vandområdeplanerne, da det er her, der er store klimamæssige sidegevinster at hente. Det er nemlig især her vandet kosteffektivt kan tilbageholdes længst muligt for at undgå oversvømmelser længere nede ved store nedbørshændelser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med hensyn til valg af virkemidler arbejder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning for at sikre, at virkemidlerne i vandområdeplanerne i størst mulig grad er klimarobuste – og i dette indgår, som ovenfor nævnt, at der sikres størst mulig synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og behovet for at imødegå oversvømmelse som følge af klimaforandringer. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser endvidere til svar ovenfor omhandlende eksempelsamlingen fra Vandløbsforums arbejdsgruppe samt rapporten fra Orbicon.

Det er kommunerne som vandløbsmyndighed, der har ansvaret for at administrere vandløbsloven således, at der ved planlægning af foranstaltninger til at sikre afvanding foretages en konkret afvejning mellem hensyn til afvanding og miljø. Denne afvejning skal afspejles i de vedligeholdelsesbestemmelser, som kommunerne skal fastsætte for offentlige vandløb, og som fremgår af regulativet for de enkelte vandløb. Kommunerne skal samtidig sikre, at vandløbsvedligeholdelsen sker i overensstemmelse med de krav, der er fastsat i regulativet for de enkelte vandløb.

Indsatsprogrammet som fastlagt i bekendtgørelse om indsatsprogrammer skal gennemføres efter regler fastsat i den relevante sektorlovgivning. Det er kommunen, der som vandløbsmyndighed forestår projektet med gennemførelsen af indsatsen. I den forbindelse vil der blive udarbejdet konkrete konsekvensvurderinger. Der henvises desuden til de generelle erstatningsregler i vandløbsloven i relation til reguleringsprojekter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at der har været nedsat en forskergruppe, som har haft til formål at komme med anbefalinger til, hvordan grødeskæring bør udføres, så der i videst muligt omfang tages hensyn til både afvanding og til natur- og miljømæssige krav til vandløbskvaliteten. Anbefalingerne skal danne grundlag for, at styrelsen kan udarbejde en egentlig vejledning om grødeskæring.

I forhold til afgrænsning af vandløb, er det med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakken af december 2015 besluttet, at der skal ske en kvalificering af afgrænsningen af vandløb frem mod 2018.. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om ”Typologisering og karakterisering af vandløb”.

I høringsnotatets kapitel om ”Øvrige vandløbsindsatser” har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning endvidere besvaret bemærkninger om vedligeholdelse i konkrete vandløb.

Grundvand og klimaforandringer

Sammenfatning af høringssvar

Region Nordjylland ønsker afklaring af, om det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hensigt, at projekter om klimaforandringers betydning for overfladevand også omfatter vekselvirkningen mellem forureningsspredning af miljøfarlige forurenende stoffer fra grundvand til overfladevand som følge af klimaforandringerne. Region Sjælland opfordrer desuden Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til at afdække videnshuller vedrørende den kemiske tilstand for det terrænnære grundvand og interaktionen i forhold til overfladevand.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Som det er oplyst ovenfor, vil Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden om klimaforandringernes betydning for vandmiljøet, herunder for grundvand, kan tilvejebringes frem mod næste planperiode.

Oversvømmelser omkring Thyborøn Kanal

Sammenfatning af høringssvar

Vesthimmerland Kommune afventer, hvad staten vil gøre for at sikre mod oversvømmelser i Limfjordsregionen, for eksempel ved Thyborøn Kanal.

Limfjordsrådet og Frederikshavn Kommune minder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om, Miljø- og Fødevareministeren tidligere har forsikret Limfjordsrådet om, at der vil blive fokuseret på at løse udfordringerne omkring Thyborøn Kanal og den vestlige Limfjord i relation til klimaforandringerne på en måde, der samtidigt kan bidrage til god økologisk tilstand i Limfjorden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det fremgår ikke hvilke problemer Limfjordsrådet tænker på i relation til Thyborøn Kanal og den vestlige Limfjord i relation til klimaforandringer, således at der samtidigt kan opnås god økologisk tilstand i Limfjorden. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning antager, at det handler om det i pressen omtalte forslag fra Professor Torben Larsen, AAU, om at undersøge, om en sluse ved Thyborøn Kanal kunne indrettes, således at den på samme tid både kunne imødegå og hindre de stadig hyppigere forekommende stormflodshændelser i Limfjorden og øge vandskiftet og vandkvaliteten i fjorden.

I forhold til klimaforandringernes effekt på den økologiske tilstand har Aarhus Universitet (DCE) for Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) udarbejdet en rapport, som også beskrevet ovenfor. Styrelsen vil på baggrund af rapportens konklusioner i løbet af planperioden 2015-2021 overveje, hvordan yderligere viden om klimaforandringers betydning for de økologiske kvalitetselementer kan tilvejebringes frem mod næste planperiode. I den forbindelse vil styrelsen også overveje om en sluse ved Thyborøn Kanal kan indrettes, så den på samme tid stormflodssikrer Limfjorden og forbedrer vandkvaliteten.

2.9 Det faglige grundlag for planforslagene

2.9.1 Kortgrundlaget

Der er i alt modtaget 61 hørings svar, der omhandler kortgrundlaget.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Favrskov, Fredericia, Halsnæs, Hillerød, Kerteminde, Middelfart, Norddjurs, Nordfyns, Næstved, Odder, Odense, Silkeborg, Svendborg, Vejle, Viborg, Vordingborg, Ærø og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund distrikt 4, DONG Energy, Hammer, Lov og Ring enghave pumpelaug, Gudenåkomiteen, Havelse Ålaug, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Ålauget for Sillebro å og Jørlunde Å.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 31 enkeltpersoner.

Mangelfuldt høringsmateriale

Sammenfatning af hørings svar

Flere kommuner, foreninger og privatpersoner fremfører, at kortmaterialet er mangelfuldt eller fejlbehæftet, og nogle finder, at vandområdeplanen, inkl. MiljøGIS-kortene ikke lever op til kravet om, at der skal foretages en beskrivelse af de mest betydelige påvirkninger i vandområdedistriktet.

Flere organisationer, privatpersoner samt enkelte kommuner fremfører, at kortmaterialet var behæftet med fejl, som af to omgange blev rettet under høringen. Flere fremfører, at de seneste fejl i MiljøGIS samt tekniske vanskeligheder relateret til kortene først blevet rettet endeligt pr. 23. marts 2015, og at høringsperioden derfor reelt har været for kort. Enkelte organisationer fremfører, at grundlæggende forvaltningsretlige principper grunder fejlene i kortmaterialet ikke er blevet overholdt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at påvirkningerne af vandområderne er omhandlet i basisanalysen samt resumeret i vandområdeplanerne i henhold til bekendtgørelse om basisanalyser og bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner, og at det er styrelsens vurdering, at kravet om en beskrivelse af de mest betydende påvirkninger af vandområderne er opfyldt.

Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) sendte den 22. december 2014 udkast til vandområdeplanerne 2015-2021 i høring. Til planerne var knyttet MiljøGIS-kort (elektroniske landkort) af vejledende karakter. I januar 2015 blev styrelsen gjort opmærksom på tre mindre fejl i opsætningen af MiljøGIS, som blev rettet umiddelbart herefter. Herefter - i marts 2015 blev styrelsen gjort opmærksom på, at en af de tre fejl mod forventning ikke var udbedret, hvilket skete umiddelbart herefter. Fejlen drejede det sig om, at der for 763,32 km vandløb blev vist miljømålet "høj tilstand", hvor det burde være "god tilstand", og at der på 2,17 km vandløb blev vist miljømålet "maksimalt potentiale", hvor det burde være "godt potentiale". I informationsboksen til de enkelte vandløb fremgik dog de korrekte miljømål. Det tidligere Miljøministerium, nu Miljø- og Fødevareministeriet, vurderede, at fejlene ikke skulle føre til en forlængelse af høringen, bl.a. henset til karakteren af fejlene, og at der fortsat var henholdsvis fem og tre måneder tilbage af den offentlige høring. Styrelsen informerede i begge tilfælde om fejlene på styrelsens hjemmeside samt direkte i form af

en orienteringsskrivelse de myndigheder og interesseorganisationer, der den 22. december 2014 var blevet orienteret om hørings igangsættelse. På det tidspunkt, hvor fejlene blev endeligt rettet var der endnu ikke blevet afgivet høringssvar til de dele af GIS-kortene, der var berørt af fejlene.

Forslag til supplementer til GIS-temaerne

Sammenfatning af høringssvar

Næstved Kommune foreslår, at MiljøGIS tilføjes metadata for vandområderne, der angiver de anvendte målestationer, de anvendte observationer, og hvilke beregninger der er foretaget for at vurdere vandområdets tilstand. Dette vil være ressourcebesparende i arbejdet med at vurdere mulige indsatser i forhold til hinanden, ved meddelelse af tilladelser mv.

Svendborg, Ærø og Kerteminde Kommune fremfører desuden, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis kortmaterialet ville vise placeringen af de målestationer, som er grundlag for en tilstandsvurdering – gerne med information via infoknappen om tidspunktet for vurdering.

Danmarks Naturfredningsforening Odder pointerer, at der blandt GIS-kortene mangler et lag, hvor man entydigt kan se, om målsætningen er opfyldt eller ej for et vandområde. Nu skal man selv regne det ud ved at sammenligne målsætning med tilstand, hvilket gør det svært og tidskrævende at skabe et overblik.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der er udarbejdet et korttema på MiljøGIS, der på stationsniveau præsenterer planlagte aktiviteter i overvågningen for 2016. Tilsvarende vil der efterfølgende blive udarbejdet temaer for det kommende overvågningsprogram for 2017-2021. Styrelsen arbejder frem mod tredje planperiode videre med udviklingen af MiljøGIS og noterer sig i den forbindelse de fremførte ønsker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet i vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

GIS-kort vedrørende spildevand

Sammenfatning af høringssvar

Odense, Kerteminde, Svendborg, Ærø, Middelfart og Nordfyn Kommune fremfører flere bemærkninger til MiljøGIS-temaet vedr. spredt bebyggelse/regnbetingede udløb, herunder

- at temaet virker uoverskueligt, og at der ligger et stort arbejde for kommunerne i at lokalisere nye områder og andre ændringer i forhold til tidligere planer.
- at det ønskes, at der – tillige med signaturen for renseklasserne – er forskellige signaturer (og evt. på hvert sit kortlag) for den plan (regionplan, vandplan eller områdeplan) det enkelte opland er udpeget på baggrund af.
- om det er muligt at få vist et separat lag med de oplande fra regionplanerne, der er udgået i henholdsvis vandplan 2009-2015 samt vandområdeplanen med hver sin signatur, og meget gerne med oplysninger via informationsknappen med begrundelsen herfor.

Vordingborg Kommune bemærker, at det virker utroværdigt, at der er datarester i kortmaterialet omkring renseklasser i MiljøGIS.

Havelse Ålaug pointerer, at mange ejendomme udenfor bebyggelse er markeret som "ukloakerede" på GIS-kortene, selvom der er etableret en lovmæssig lokal rensning af spildevandet samt at det er sikret, at spildevand ikke når ud til vandløbene.

DONG Energy bemærker:

- ift. temaet "separatkloakerede områder", om det også omfatter udledning af overfladevand fra kystnære befæstede arealer, hvor vandet ledes til recipienten via kloak.
- til "påvirkninger i forhold til aktiviteter", at det fremgår af GIS-kortene, at der på DONG Energys kraftværker er registreret kølevands- og andre industrielle udledninger, og at DONG Energy konstaterer, at der ikke i alle tilfælde er udlagt de heraf nødvendige zoner.
- ift. udsivning fra depoter, om tilladelser til udsivning fra depoter vil være en del af industri med særskilt udledning, afværge mm?

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar i høringsnotatets kapitel "Punktkilder" samt "Indsatsprogram spildevand".

GIS-kort vedrørende vandløb

Sammenfatning af høringssvar

Viborg og Silkeborg Kommune og Gudenåkomiteen efterlyser en forskellig signatur til forskellige virkemidler samt muligheden for at tænde og slukke alle lag i en gruppe på én gang. Interessenterne påpeger også, at der i MiljøGIS ikke er en entydig adskillelse af miljømål, tilstand og målopfyldelse og efterlyser separate temaer for henholdsvis miljømål, tilstand samt målopfyldelse for hver af kvalitetsparametrene DVFI, fisk og vandplanter.

Norrdjurs og Silkeborg Kommune pointerer desuden, at det ikke umiddelbart fremgår af MiljøGIS hvilke konkrete minimumskrav, der skal være opfyldt for henholdsvis smådyr, fisk og vandplanter, for at målet betragtes som opfyldt.

Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket fremfører, at der er risiko for, at værdifulde vandløb ikke medtages i planerne på grund af den mangelfulde kortlægning. Eksempelvis har 4-cm-kortene mange steder i flere ådale angivelse af kilder, der ikke er medtaget i planen. Ift. rørlægninger og spærringer udtrykker Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket tilfredshed med, at vandområdeplanen angiver indsats. Men en betragtning af 4-cm-kort viser, at der er mange rørlægninger, som ikke er vist i planernes kort eller ikke er målsat. Det gælder øvre dele af målsatte vandløb eller forbindelse til øverste løb.

Danmarks Sportsfiskerforbund (inklusive DSF distrikt 4) efterlyser en angivelse fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning på, hvilke fiskeindekstyper der gælder på de enkelte delstrækninger af samtlige danske vandløb. En præcisering fra styrelsen bør indgå i MiljøGIS-løsningen med oversigt over samtlige målsatte danske vandløb. Det bør endelig sikres, at enhver borger til enhver tid kan gå ind på MiljøGIS og finde målsætningen på netop det vandløb, som har interesse.

Favrskov og Silkeborg Kommune påpeger i den forbindelse ligeledes, at kommunerne ikke er bekendte med, hvilke vandløbsstrækninger der har henholdsvis DFFV0 og DFFVa som biologisk kvalitetsmålsætning for fisk, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning via bekendtgørelser om specifikke miljømål/MiljøGIS bør præcisere, hvilken type fiskeindeks der er brugt som målsætning for hver vandløbsstrækning.

Aalborg Kommune bemærker:

- at ikke alle rørlægninger og spærringer er registreret af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning),
- at påvirkningen vandløbsvedligeholdelse ikke er at finde på MiljøGIS, selv om denne er en af de væsentligste påvirkninger af vandløb,
- at en oversigt over de fysiske påvirkninger i vandløb (undtagen spærringer) ikke er at finde på MiljøGIS, samt,
- at påvirkning af vandføringen i vandløb ikke er at finde i MiljøGIS, hvilket den bør være.

Endeligt bemærker Fredericia Kommune til vandløbstemaet, at temaet udelukkende viser de specifikt målsatte vandløb. Fredericia Kommune ønsker, at de fastsatte miljømål i højere grad skal afspejle de faktiske forhold og dermed en række ikke-målsatte vandløb målsat og omfattet af temaet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til svar i følgende af høringsnotatets kapitler:

- "Typologisering af vandløb" (Danmarks Naturfredningsforening),
- "Fysiske forhold vandløb" (Aalborg Kommune),
- "Kvalitetslementer vandløb" (Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund Distrikt 4, Favrskov og Silkeborg Kommune),
- "Datagrundlag vandløb" (Viborg, Silkeborg og Norddjurs Kommune, Gudenåkomitéen),
- "Miljømål og brug af undtagelser vandløb" (Silkeborg og Norddjurs Kommune),
- "Fjernelse af spærringer" (Aalborg Kommune),
- "Åbning af rørlagte vandløb" (Danmarks Naturfredningsforening),
- "Øvrige vandløbsindsatser" (Aalborg Kommune).

GIS-kort vedrørende grundvand

Sammenfatning af høringssvar

Vordingborg Kommune bemærker ift. mål for god kemisk tilstand og vending af trend i temaet "Miljømål for Grundvand": Kemisk tilstand er udpeget flere steder i kommunen. Samtidig viser temaet "Kemisk trend" under vandområdernes tilstand, at kommunen ikke har nogen grundvandsforekomst med en kemisk trend. Det opfattes som modstridende. Målet for kemisk trend er generelt og gælder derfor for alle grundvandsforekomster, jf. vandområdeplanens punkt 5.5 om god kemisk tilstand. Kommunen anbefaler derfor, at områdeudpegningen af "god kemisk tilstand og vending af trend" fjernes.

Hillerød Kommune bemærker ift. afsnittet, der beskriver grundvandets kvalitative og kemiske tilstand, samt MiljøGIS: I MiljøGIS er anført et ID-nummer og typologi, og det er ikke muligt nogen steder i vandområdeplanen at finde en optegnelse over, hvilke typer af magasiner de enkelte ID-numre dækker over.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til Vordingborg Kommune bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der ikke nødvendigvis skal være sammenhæng mellem de to vurderinger, kemisk tilstand og trend. Trendvurderingen er baseret på de grundvandsindtag der viser en stærkt stigende udvikling over 75 % af tærskelværdien, mens tilstandsvurderingen er baseret på grundvandsindtag, hvor tærskelværdien for et enkelt stof er overskredet.

Ift. til bemærkningen fra Hillerød Kommune påpeger Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der hverken i udkast til vandområdeplan 2015-2021 for vandområde Sjælland eller i MiljøGIS er beskrevet, hvilke magasiner de enkelte grundvandsforekomster består af. Det er desuden væsentligt at påpege, at det ikke er grundvandsmagasiner, men grundvandsforekomster, som tilstandsvurderingen og miljømålsætningen er blevet foretaget for.

GIS-kort marint

Sammenfatning af hørings svar

DONG Energy bemærker til temaet "Aktivitetszoner": Det fremgår af GIS-kortet, at DONG Energys havne ved kraftværkerne er vejledende registreret som aktivitetszone. DONG Energy forudsætter at den vejledende registrering som aktivitetszone har samme status som egentlig aktivitetszone, samt at alle DONG Energys havne er registreret som aktivitetszone.

HOFOR mener ikke, at Amagerværket i forbindelse med angivelse af de konkrete miljømål og klassificeringer af lokaliteten er ukorrekt grafisk fremstillet på MiljøGIS. Den nordøstligste del af værkets område er opfyldt med flyveaske og ikke, som vist på flere kort, vandareal. Der er på nogle MiljøGIS-kort vist "vandareal" flere steder, hvor der på andre kort er vist "land". Det resulterer i, at afgrænsningen af det stærkt modificerede vandområde og det naturlige vandområde i og omkring Københavns Havn nogle steder inkluderer landareal.

Esbjerg Havn bemærker, at kortmaterialet er forældet, da Østhavnen som blev anlagt fra 2011, ikke er vist på kortet. Esbjerg Havn beder om, at kortmaterialet, sejlrender, klappladser bliver opdateret. Havnene er desuden kun angivet som et punkt, og Esbjerg Havn mener, at det vil være mere korrekt, at angive det konkrete område, hvor der drives havneaktiviteter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har uddybet definitionen på aktivitetszoner i høringsnotatets kapitel "Havne, klapping, sejlads, fiskeri og akvakultur".

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har taget HOFOR's bemærkninger om afgrænsningerne af kystvandområderne ved Københavns Havn til efterretning. Afgrænsningen af det stærkt modificerede vandområde og det naturlige vandområde i og omkring Københavns Havn er justeret på MiljøGIS til de endelige vandområdeplaner 2015-2021 i forhold det seneste nye luftfoto (ortofoto 2014). De baggrundskort, der er en del af MiljøGIS, er ikke udarbejdet af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), men leveres af Geodatastyrelsen.

På vandområdeplanernes MiljøGIS fremgår havne som et kort, hvor lystbådehavne og erhvervshavne vises som et prik. Kortet er hentet i Geodatastyrelsens danske havnelods. Der er ikke udarbejdet et særskilt kort, der viser den specifikke udstrækningen af de enkelte havne. Ved visning af nyeste luftfoto i MiljøGIS, vil den konkrete udstrækning af en havn kunne ses. Kortet over klappladser er opdateret med seneste nye viden på MiljøGIS til de endelige vandområdeplaner 2015-2021. Kortet over større sejlrender er ikke opdateret.

Bemærkning til GIS-kortet "Arealanvendelse"

Sammenfatning af hørings svar

En privatperson gør opmærksom på, at vedkommendes mark er udpeget som et areal med ekstensiv anvendelse, hvilket ifølge grundejeren ikke er korrekt, da en stor del af den udpegede mark indgår i et normalt sædskifte.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er opmærksom på, at der kan være fejl i GIS-kortet "Arealanvendelse" og vil med henblik på ubedring af fejlen orientere Aarhus Universitet, som har stået for udarbejdelsen af kortet.

2.9.2 **Modelværktøjer**

Der er i alt modtaget 134 høringssvar, der omhandler modelværktøjer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Frederikshavn, Ringkøbing-Skjern, Skive, Thisted, Varde, Vesthimmerlands og Viborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, DAKOFO, Danmarks Naturfredningsforening Odder, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Formandskabet for KKR Nordjylland, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gudenåkomiteen, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Kommunernes Landsforening, Landboforeningen Midtjylland og Landbo Limfjord, Landboforeningen Nordjylland LandboNord, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, Landbo Thy, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å, Nordfyns vandløbslaug, Saltø Ålaug, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Vestjysk Landboforening, Østlige Øers Landboforeninger og Øvre Suså Vandløbslaug.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 88 enkeltpersoner.

Usikkerheder ved modellerne

Sammenfatning af høringssvar

Varde Kommune, et flertal i kommunalbestyrelsen i Thisted Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningerne i hovedopland 1.5 Randers Fjord, LandboThy og NNF, Fynske Familielandbrug, Østlige Øers Landboforening (ID18236), Patriotisk Selskab, Bæredygtigt Landbrug, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord, Centrovic og 21 private vurderer, at usikkerhederne på indsatskrav baseret på modelberegninger er for store. Landbrug & Fødevarer mener, at der er for store usikkerheder for især de statiske modeller, men også for de mekanistiske modeller samt metaanalyserne. Landbrug & Fødevarer anfører med henvisning til til en rapport udgivet af DTU Compute 17. juni 2015, "Kommentarer til Modeller for Danske Fjorde og Kystnære Havområder", at usikkerhederne på modellerne er langt større end angivet i delrapport 1 om modellerne på SVANA's hjemmeside. Landbrug & Fødevarer anbefaler derfor, at der foretages en større gennemgang af modellerne og den beregnede indsats.

Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger mener, at det er et problem at modellerne er anvendt til at forudsige miljøtilstanden i situationer, der ofte ligger langt udenfor de data, de er baseret på (N-reduktioner på 30 % og 60 %). Foreningerne skriver, at usikkerhederne på resultaterne bliver større, jo mere scenarievilkårene varierer fra de aktuelle data, der foreligger. Østlige Øers Landboforeninger mener endvidere, at der for flere af vandområderne er en meget lille respons i klorofyl og lysgennemtrængning i modelberegningerne. Østlige Øers Landboforeninger mener ikke, at dette stemmer med de procent N-reduktion, der er opstillet for områderne. Østlige Øers Landboforeninger stiller spørgsmål ved, om SVANA har sænket indsatskravene i vandområdeplanerne ift. de vurderinger DHI/AU har foretaget.

Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord skriver, at Mariager Fjords tilstand er baseret på en empirisk model opstillet af DMU (DCE) i 2008.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Forskningsinstitutionerne (DCE fra Aarhus Universitet og DHI) har udviklet modellerne til Vandplan 2 under inddragelse af en bred kreds af interessenter. Modellerne er baseret på seneste nye viden på området samt omfattende målinger fra de konkrete vandområder. Modelværktøjerne har skabt et væsentligt bedre fagligt grundlag til beregning af indsatsbehov i forhold til første vandplan.

Der vil altid være usikkerheder forbundet ved både målinger og beregninger, men usikkerhederne er ikke af en sådan størrelse, at der ikke kan træffes politiske beslutninger.

Regeringen har i 2015 haft nedsat det såkaldte Kvælstofudvalg. Som et led i konsolideringen af det faglige grundlag er der foretaget opdatering af beregningerne på baggrund af ændrede forudsætninger og ny viden på området. Aarhus Universitet og DHI har bidraget med genberegninger af de enkelte delelementer for alle delvandoplande. Venstre, Dansk Folkeparti og Konservative annoncerede i november 2014 en 16-punktsplan, hvor der blandt andet indgår en række markante lempelser af kvælstofreguleringen. Regeringen ønsker at gennemføre de annoncerede lempelser. Det omfatter bl.a. ophævelse af randzonenloven, afskaffelse af 60.000 ha efterafgrøder, udfasning af reducerede gødskningsnormer, lempelse af gødningsforbud på §3-arealer samt en vækstplan for akvakultur. Lempelser af kvælstofreguleringen har betydning for indsatsbehovet. Derfor har effekten af lempelser af reguleringen – foruden den øvrige konsolidering – ligeledes indgået i arbejdet med konsolideringen af det faglige grundlag bag vandplanerne.

Der er på baggrund af den faglige konsolidering beregnet et konsolideret indsatsbehov. Konsolideringen udgøres af en række justeringer. Det gælder ift.: nuværende belastning, lempelser af kvælstofreguleringen, effekt af besluttede indsats og strukturel udvikling frem mod 2021 og målbelastningen. Udvalgets arbejde er beskrevet i en rapport, der kan findes via nedenstående link:

http://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/Indsats/Foedevare-og-landbrugspakke/Fagligt-grundlag-for-foedevare-og-landbrugspakken/Kvaelstof/Teknisk-notat-om-kvaelstofudvalgets-korrektioner.pdf

De konsoliderede beregninger har indgået i grundlaget for den indgåede politiske aftale om en Fødevarer- og landbrugspakke mellem Regeringen og Konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance, der blev indgået 22. december 2015. Med aftalen gennemføres en række konkrete initiativer, herunder et paradigmeskifte for miljøreguleringen af landbruget. Som et led i pakken indgår en konsolidering af det faglige grundlag bag vandområdeplanerne jf. Kvælstofudvalgets rapportering og desuden gennemføres en international evaluering af de marine modeller bag vandområdeplanerne, med inddragelse af udenlandske forskningsinstitutioner.

Datagrundlaget til den tidligere udviklede Mariager Fjord model fra 2008 er øget med yderligere 6 års målinger fra Mariager Fjord, og modelværktøjet er videreudviklet som en del af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) marine modelprojekt til brug for indsatsberegningerne til vandområdeplan 2015-2021.

Betydningen af indsats i tilstødende vandområder

Sammenfatning af hørings svar

Landbrug & Fødevarer og Landbrugsgruppen v/Kristian Østergaard gør opmærksom på, at størrelsen af indsatskravene baseret på modelberegninger for nogle vandområder er afhængigt af indsatsen i et tilstødende vandområde. Landbrugsgruppen mener ikke, at dette er en rimelig fordeling af indsats byrden.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der henvises til høringsnotatets kapitel 2.6.4 Indsatsbehov kystvande, underemne "Betydningen af kvælstofbelastning fra andre lande og fra landbruget".

Grundlag for modelberegningerne

Sammenfatning af hørings svar

Viborg Kommune, Morsø Kommune, Skive Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningerne i hovedopland 1.5 Randers Fjord, Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeningerne i Hovedvandoplandet til Randers Fjord, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Lemvigegnens Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Holstebro-Struer Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland og Vestjysk Landboforening, Østlige Øers Landboforeninger, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Bæredygtigt Landbrug og 81 privatpersoner mener, at modelberegningerne er baseret på et for spinkelt og usikkert grundlag, og at de i stedet bør baseres på målinger, faktisk viden om og kendskab til de konkrete vandområder. Flere hørings svar fokuserer på anvendelsen af meta-analyser i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) modelprojekt og mener, at der burde være brugt stedspecifikke data i stedet for generelle sammenhænge mellem belastning og kvalitetselementer. Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest mener, at indsatsbehovet skal genberegnes med mere avancerede værktøjer, der i højere grad inddrager øvrige lokale forhold og ikke kun næringsstofferne betydning.

Landbrug & Fødevarer, Østlige Øers Landboforeninger, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug henviser til to rapporter fra 2011 udarbejdet for Landbrug & Fødevarer af DHI, der er baseret på modelberegninger og belyser effekten af N-indsatser i Karrebæk og Dybsø fjorde, Smålandsfarvandet og de åbne indre danske farvande. Foreningerne mener, at rapporten viser en meget ringe effekt på miljøet af N-reduktioner for de fleste områder omfattet af rapporten. Kun for Karrebæk Fjord, mener de, at der er en beskedent positiv effekt på sigtbyden.

Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger mener modellerne burde beskrive alle de væsentligste påvirkninger på vandmiljøet, som fiskeri, mangel på stenrev og næringsstoffer i bunden og ikke kun næringsstofftilførsel.

Landbrug & Fødevarer stiller spørgsmål til anvendelsen af de statistiske modeller til beregning af indsats overfor kvælstof. Landbrug & Fødevarer mener, at de statistiske modeller bygger på for lidt lokal og specifik viden, og sammenligner dem med "ålegræs værktøjet" anvendt i første vandplanperiode. Landbrug & Fødevarer mener for eksempel, at sammenhænge mellem kvælstof og klorofyl og især kvælstof og Kd (lyssvækkelsen) er for dårlig for flere af de statistiske modeller. Generelt mener Landbrug & Fødevarer ikke at de statistiske modeller bør anvendes til indsatsberegninger.

Ringkøbing-Skjern Kommune og Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland mener, at lyssvækkelsen (kD), der er et mål for ålegræs udbredelse, har for

stor effekt på N-indsatsbehovet for Ringkøbing Fjord set i forhold til den sammenhæng, der er mellem N-belastning og lyssvækkelse i den statistiske model for fjorden. Lemvigegnens Landboforening, Herning-Ikast Landboforening, Holstebro-Struer Landboforening, Familielandbruget VEST-Jylland og Vestjysk Landboforening mener, at der ikke er videnskabeligt belæg for den N-reduktion, der er beregnet med en statistisk model for Ringkøbing Fjord. Foreningerne skriver, at der er en ringe korrelation mellem lyssvækkelse (proxy for ålegræs dybdegrænse) og N i modellen, og at indikatoren alligevel bidrager med et reduktionsbehov på 75 % af N-tilførslen. Det samlede indsatsbehov for Ringkøbing Fjord er på 38 % af N-tilførslen i 2007-2012. Østlige Øers Landboforeninger (Østlige Øers Landboforeninger) mener ikke, at sammenhængen mellem kvælstof og indikatorerne ålegræs og klorofyl i flere af de statistiske modeller er god nok til, at modellerne kan anvendes til beregning af N-indsatsbehov. Foreningerne mener derfor, at ingen af de statistiske modeller bør benyttes til fastlæggelse af indsatsen.

Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab og en privat mener at, det er urealistisk at opgøre kvælstofreduktionsbehov på over 100 %, som er tilfældet for klorofyl i de statistiske modeller for Holckenhavn Fjord og Stege Nor.

Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger mener, at forventede reduktioner i belastningen til Nordsøen burde være inddraget i de mekanistiske modelberegninger, på samme måde som de forventede reduktioner i belastningen til Østersøen er inddraget.

Landbrug & Fødevarer mener at indsatsbehovet til Lillebælt beregnet med de mekanistiske modeller er for højt. Landbrug & Fødevarer mener, at der er flere forhold, der ikke er taget højde for ved modelberegningerne for Lillebælt. For eksempel stiller Landbrug & Fødevarer spørgsmål ved, om der i den mekanistiske model er taget højde for, at den sydlige del af Lillebælt har været et iltsvindsområde i mindst 100 år.

Generelt mener Landbrug & Fødevarer, at der mangler følsomhedsanalyser på modellerne. For eksempel nævnes, at en følsomhedsanalyse for temperaturen ville belyse effekten af en temperaturstigning på én til to grader. Landbrug & Fødevarer mener også, at der bør kigges på effekten af kvælstofudledningen på forskellige tidspunkter. Landbrug & Fødevarer mener, at dette vil kunne hjælpe med at målrette virkemidler mod de årstider, hvor de vil have størst effekt.

Dansk Naturfredningsforening Odder skriver, at fosforbelastningen til mange fjorde er faldet markant i de seneste årtier og spørger, om der er taget højde for dette i beregningerne i indsatsbehovet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til brug for Vandområdeplan 2015-21 har Aarhus Universitet (AU) og Dansk Hydraulisk Institut (DHI) gennemført et omfattende marint modelværktøjsudviklingsarbejde. Med værktøjerne kan man beregne den målbelastning med næringsstoffer, som understøtter, at der i vandområderne kan opretholdes god økologisk tilstand. De statistiske og mekanistiske modelværktøjer, der er udviklet til brug for fastsættelsen af indsatsbehovet i vandområdeplanerne for 2015-2021, er baseret på seneste nye viden og alle relevante data fra det omfattende nationale overvågningsprogram.

For de vandområder, hvor det ikke har været muligt at opstille statistiske modeller eller mekanistiske modeller, er der baseret på de statistiske og mekanistiske modeller opstillet meta-modeller dækkende typer af vandområder. Det betyder dog ikke at

metanalyser med meta-modeller i et specifikt vandområde ikke er baseret på stedspecifikke oplysninger. En meta-analyse for et specifikt vandområde er karakteriseret ved, at der i analysen af sammenhænge mellem påvirkning og miljøtilstand i vandområdet er inddraget data fra andre vandområder af samme type som det vandområde der analyseres (meta-model). Der er lavet meta-analyser for de områder, hvor der i perioden 2007-2012 er tilstrækkeligt med data til, at der kan beregnes en statusværdi for både klorofyl og Kd-indikatoren. Dette sammenholdt med, at der anvendes typespecifikke relationer mellem indikatorer og tilførsel ud fra de statistiske og mekanistiske modeller, betyder, at indsatsbehovet også i meta-analyserne er baseret på lokalspecifikke data og viden i det omfang, dette foreligger. N-indsatser i Dybsø fjorde og Smålandsfarvandet er beregnet på baggrund af den mekanistiske model og for Karrebæk Fjord meta-modeller baseret på såvel de mekaniske som statistiske modeller. De beregnede indsatsbehov bygger således på målte data fra en længere årrække. Se endvidere underemne ”modelberegninger bør baseres på målinger og stedspecifik viden” i indeværende kapitel.

Der henvises til høringsnotatets kapitel 2.9.5 Metodevalg kystvande og fjorde, underemne ”Ensidig fokus på kvælstofindsats – andre presfaktorer” for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger til disse hørings svar.

Statistiske modeller er primært anvendt til beregning af målbelastning og indsatsbehov i inderfjorde og mere lukkede vandområder hvor de danske landbaserede kilder er mest betydende for tilstanden. I de mere åbne kystvande hvor også andre landes belastning spiller en rolle er primært anvendt mekanistiske modeller til vurdering af målbelastning og indsatsbehov.

For de vandområder, hvor der er opstillet statistiske modeller, beregnes det samlede indsatsbehov som et vægtet gennemsnit af indsatsbehovene for de enkelte indikatorer. Der er en række usikkerheder forbundet med beregning af indsatsbehov for de enkelte indikatorer herunder usikkerhed på bestemmelse af indikatorerne statusværdi og miljømål samt i de modeludledte hældningskoefficienter. Ved at anvende et gennemsnit af flere indikatorer, som alle er et mål for den økologiske tilstand, reduceres usikkerheden på beregningen af det samlede indsatsbehov, hvilket minimerer risikoen for overimplementering af indsatsbehovet. De interkalibrerede indikatorer klorofyl og Kd, vægter dobbelt så meget som de resterende indikatorer: iltsvind, DIP/Chl a og N-begrænsning.

I de mekanistiske modeller indgår næringsstofftilførsler fra danske landbaserede kilder, sedimentet (dansk + udenlandsk), atmosfæren (dansk + udenlandsk) samt næringsstofftilførsler fra udenlandske landbaserede kilder. Det betyder bl.a., at det er muligt at adskille effekter af hhv. udenlandske og danske landbaserede tilførsler. Ved fastlæggelsen af indsatsbehovet i Nordsøen/Vadehavet er der således taget hensyn til betydningen af dansk kvælstoftilførsel. Se i øvrigt høringsnotatets kapitel 2.6.4 om Indsatsbehov kystvande.

I modelberegningerne indgår alle væsentlige biogeokemiske processer, der er nødvendige for at beregne et niveau for en tilstand (af f.eks. klorofyl). Denne tilstand er grundlaget for de videre beregninger af indsatsbehovet. Den mekanistiske model omfatter f.eks. næringsstoffrigivelse af kvælstof fra havbunden, herunder effekten af havbundens iltindhold på frigivelsen. Dermed er der taget højde herfor i beregninger af tilstanden (af f.eks. klorofyl).

Der er ikke lavet følsomhedsanalyser på klimaparametre i de mekanistiske modeller. Se endvidere høringsnotatets kapitel 2.8.1 Klimaforandringer og vandområder.

Det er korrekt, at fosforbelastningen er faldet i de seneste årtier primært som følge af indsatsen for nedbringelse af fosforudledningen fra spildevand. Det nuværende niveau for udledningen blev nået i slutningen af 90'erne, og der indgår således 10-15 år målte belastningsdata med den lavere fosfortilførsel i modelberegningerne.

Model for effekten af Virksunddæmningen

Sammenfatning af høringssvar

Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord gør opmærksom på, at den model, der er opstillet for Hjarbæk Fjord, ikke i beregningerne kan få ålegræs til at vokse ud til 5,5 m's dybde selv ved en kvælstofbelastning svarende til referencebelastning (nutidsbelastning reduceret med ca. 80 %). Endvidere skriver Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord, at en af forklaringerne på dette i rapporten over effekten af Virksunddæmningen (se www.svana.dk) er, at der falder 100 mm mere nedbør i dag end for 100 år siden, hvilket alt andet lige vil give en større udvaskning fra det omgivende landareal. Landboforeningen Midtjylland og LandboLimfjord undrer sig derfor over, at landbruget skal reducere kvælstofbelastningen, hvis en stor del af forklaringen på manglende målopfyldelse skyldes ændrede regnmængder.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandrammedirektivets miljømål om god økologisk tilstand er defineret som en svag afvigelse fra en referencetilstand. Referencetilstanden er i vandområdeplanerne fastlagt som tilstanden i fjorde og kystnære marine vandområder omkring år 1900, hvor den menneskelige påvirkning var væsentlig mindre end i dag. Aarhus Universitet (AU) og DHI har beregnet, hvor stor en kvælstofbelastning, der kan tillades samtidig med, at miljømålet om god økologisk tilstand kan opfyldes. Beregningerne viser, at kvælstofbelastningen, som understøtter målopfyldelse (god økologisk tilstand), er mere end dobbelt så stor som kvælstofudledningen år 1900. I beregningerne, der ligger til grund for fastlæggelsen af referencetilstanden, er der taget højde for, at nedbøren i dag er større end for 100 år siden. Målbekæmpelsen og det deraf afledte indsatsbehov for Hjarbæk Fjord er beregnet som gennemsnittet af det beregnede indsatsbehov for hhv. klorofyl og ålegræs og er således ikke udelukkende baseret på den indikator, som beregningsmæssigt har det største behov.

For fastlæggelse af referencetilstand henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel 2.4.6 Kvalitetslementer kystvande og kapitel 2.6.4 Indsatsbehov kystvande.

Manglende anvendelse af modellerne

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer skriver, at der for Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Præstø Fjord, Karrebæk Fjord og Norsminde Fjord findes mekanistiske modeller. Landbrug & Fødevarer mener, at disse burde være anvendt til beregning af indsatsbehov for områderne i stedet for metaanalyser.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab mener, at de udviklede modeller burde have været anvendt til konsekvensberegninger af reetablering af ålegræs og sandcapping.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til brug for Vandområdeplan (VOP) 2015-2021 har Aarhus Universitet (AU) og Dansk Hydraulisk Institut (DHI) gennemført et omfattende udviklingsarbejde af et marint modelværktøj. Modelværktøjerne, som dækker alle de danske kystvande, er baseret på vandområdespecifikke statistiske og mekanistiske modeller, samt deraf afledte metamodeller som dækker specifikke typer af kystvande. Modellerne er baseret på

seneste nye forskningsviden og samt nyeste relevante data fra det omfattende nationale overvågningsprogram.

Det er rigtigt at der som anført af bl.a. Landbrug & Fødevarer forefindes mekanistiske modeller for Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Præstø Fjord, Karrebæk Fjord og Norsminde Fjord, som ikke er anvendt som grundlag for vandområdernes fastlæggelse af indsatsbehov for disse fjorde. Modellerne er udviklet tidligere end de af DHI og Aarhus Universitet udviklede modeller til brug for vandområdeplanerne, og er ikke baseret på nyeste viden og data. Som følge heraf er disse modeller ikke anvendt i vandområdeplanerne.

Modellerne er ikke anvendt til konsekvensberegninger af effekten af virkemidlerne sandcapping eller udplantning af ålegræs til at fremme reetableringen af ålegræs.

Belastningen år 1900

Sammenfatning af høringssvar

LandboThy og NNF anfører, at det er uacceptabelt, at indsatsbehovet for N-reduktioner er baseret på modelberegninger med udgangspunkt i en belastning svarende til belastningen i år 1900.

Landbrugsgruppen v/Kristian Østergaard anfører, at fastlæggelsen af referenceforhold i arbejdet med modelværktøjerne er baseret på en kvælstofbelastning svarende til år 1900, og at dette ikke er i overensstemmelse med VRD.

Østlige Øers Landboforening anfører, at referencetilstanden for klorofyl er fastsat forkert, idet de mener, at der ikke er taget højde for større udledning fra marker og spildevand omkring år 1900.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der henvises til høringsnotatets kapitel 2.4.6 Kvalitetslementer kystvande og kapitel 2.6.4 Indsatsbehov kystvande.

2.9.3 De nedsatte arbejdsgrupper/udvalg

Der er i alt modtaget 3 høringssvar, der omhandler de nedsatte arbejdsgrupper/udvalg.

Følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Sportsfiskerforbund, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Østlige Øers Landboforeninger.

Sammenfatning af høringssvar

Østlige Øers Landboforeninger anerkender, at der er sket en øget inddragelse af interessenter i forbindelse med forberedelsen af vandområdeplanen for perioden 2015-2021. Eksempelvis i en række arbejdsgrupper under Vandløbsforum. Østlige Øers Landboforeninger oplyser imidlertid samtidig, at de har blandede erfaringer fra arbejdet i arbejdsgrupperne under Vandløbsforum. Østlige Øers Landboforeninger finder, at mange relevante emner har været bragt på bane, men det er imidlertid ikke deres opfattelse, at der fra Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) side har været nogen stor vilje til at søge og finde fælles løsninger. I stedet er det, efter Østlige Øers Landboforeningers opfattelse, ofte endt med, at to grupperinger har fremhævet deres ofte divergerende synspunkter i afrapporteringerne fra arbejdet. Efter foreningernes opfattelse, er det tvivlsomt, i hvilket omfang drøftelserne har ført til nogle reelle ændringer i praksis.

Østlige Øers Landboforeninger tilkendegiver, at det er frustrerende, at arbejdet i de nævnte faglige arbejdsgrupper ikke i tilstrækkelig grad er indarbejdet i nærværende forslag til vandområdeplaner. Det fremføres, at Landbrug & Fødevarer og SEGES, ligesom en række øvrige parter, har taget arbejdet meget seriøst og investeret mange ressourcer i de nedsatte arbejdsgrupper. Det er derfor demotiverende for det fremadrettede samarbejde, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) ikke anerkender arbejdsgruppernes arbejde. Østlige Øers Landboforeninger tilkendegiver, at de fortsat har et stort ønske om reel inddragelse, hvor landbruget har mulighed for at påvirke hele fremgangsmåden.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug er af den opfattelse, at den delvise interessentinddragelse, der har været i Vandløbsforum, har været en ensidig udlægning af arbejdet, samt at der ikke har været mulighed for at ændre i den forelagte tekst fra Aarhus Universitet (DCE). Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug mener endvidere, at referater fra møderne har været misvisende og er blevet offentliggjort, selvom der var gjort indsigelse.

Danmarks Sportsfiskerforbund roser den proces, der er gået forud for udsendelse af forslag til vandområdeplanerne 2015-2021. Endvidere er Danmarks Sportsfiskerforbund tilfredse med vandtopmødet på Lykkesholm Slot og resultatet: De fem vandveje og efterfølgende inddragelse af alle interessenter i Vandløbsforum, Blåt Fremdriftsforum med flere. Danmarks Sportsfiskerforbund synes, det har været en åben og inddragende proces, som de ønsker at rose og anbefaler fortsætter fremadrettet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandløbsforums bestod af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet, og deres opgave var at forbedre det faglige grundlag for den politiske stillingtagen til vandløbsindsatsen i vandområdeplanerne. Arbejdsgruppernes slutprodukter består i vidt omfang af anbefalinger til det videre arbejde. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har i udarbejdelsen af vandområdeplanerne, herunder arbejdet i de faglige arbejdsgrupper, tilstræbt at imødekomme alle fremførte synspunkter inden for de politiske rammer, som har været udstukket. Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at de udsendte referater fra møderne i Vandløbsforum, så præcist som muligt, afspejler det, der fremkom på møderne.

For yderligere information om interessentinddragelsen i vandplanlægningen henvises til høringsnotatets kapitel "Inddragelse af offentligheden samt tilblivelsesproces".

2.9.4 Metodevalg generelt

Der er i alt modtaget 145 hørings svar, der omhandler metodevalg generelt.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Faaborg-Midtfyn, Limfjordsrådet, Nordfyns, Odder, Odense, Skive på vegne af Morsø, Viborg, Skive og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Fødevarerforbundet NNF, Gribskov vandløbslaug, Gudenåkomiteen, Konservative Mariagerfjord, Landboforeningen Nordjylland LandboNord og Patriotisk Selskab.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 39 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringsvar

Odense Kommune opfordrer til, at dialogen mellem kommunerne og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning styrkes, så faglige spørgsmål kan afklares under udarbejdelsen af vandområdeplanerne, så kommunen ikke er nødsaget til at afgive høringsvar til vandområdeplanerne for at komme med faglige kommentarer til vandplanlægningen.

Gudenåkomiteen savner en redegørelse for, hvordan målsætningen nås for vandområder hvor der ikke er foreslået en indsats, inden udgangen af tredje vandplanperiode.

Fødevarerforbundet NNF opfordrer til at sikre, at vandområdeplanerne baseres på et fast videnskabeligt grundlag, idet de finder, at der er behov for at skaffe mere viden om, hvordan et godt vandmiljø opnås.

Patriotisk Selvskab på vegne af lodsejere og en række privatpersoner anfører, at planerne grundlæggende er baseret på en fejlagtig tilgang til vurdering af vandmiljøets tilstand, et for spinkelt datagrundlag samt manglende viden om og dokumentation for de faktiske forhold i vandmiljøet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager Odense Kommunes opfordring til efterretning og bemærker, at kommunen til en hver tid skal være velkommen til at kontakte Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning for at drøfte faglige problemstillinger i relation til vandområdeplanerne eller andet.

Vedrørende opnåelse af målsætningen for vandområder, hvor der ikke er målopfyldelse i anden planperiode, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at målet for alle vandforekomster som udgangspunkt skulle være nået 22. december 2015. For de vandforekomster omfattet af planlægningen for perioden 2015-2021, hvor fristen for målopfyldelse er forlænget til perioden efter 22. december 2021 med henblik på gradvis opfyldelse af målet, vil der ved planlægningen for tredje planperiode 2021-2027 på ny skulle tages stilling til behovet og omfanget af indsatser, der vurderes nødvendige at gennemføre for at sikre, at målene nås hurtigst muligt. Der vil efter omstændighederne fx skulle tages stilling til, om det er forholdsmæssigt at gennemføre nødvendige yderligere indsatser, eller om områderne fx skal omfattes af et mindre strengt miljømål. Dette gælder for såvel kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder som for øvrige vandforekomster. Ved fravigelser fra målet skal det dog altid sikres, at den bedste mulige tilstand nås hurtigst muligt.

Vedrørende vandområdeplanernes faglige grundlag bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at vandområdeplanerne er udarbejdet på baggrund af et omfattende vidensgrundlag og datamateriale for de berørte vandmiljøer.

Både i forsknings- og forvaltningsverdenen er det almindelig kendt og accepteret viden at for store mængder af kvælstof har en afgørende negativ påvirkning på miljøtilstanden i fjorde og kystnære områder. Til brug for vandområdeplanerne for 2015-2021 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) fået gennemført et omfattende marint modelværktøjsudviklingsarbejde hos Aarhus Universitet og DHI. Modellerne er udviklet under inddragelse af en bred kreds af interessenter. Modellerne er baseret på seneste nye viden på området samt omfattende målinger fra de konkrete vandområder. Modelværktøjerne har således skabt et væsentligt bedre fagligt grundlag til beregning af indsatsbehov i forhold til første vandplan.

2.9.5 Metodevalg kystvande og fjorde

Der er i alt modtaget 290 høringssvar, der omhandler metodevalg kystvande og fjorde.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Brønderslev, Limfjordsrådet, Mariagerfjord, Varde og Vesthimmerlands.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: 3F, DAKOFO, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Landbrug Sydhavsøerne (DLS), Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Kommunernes Landsforening, Landboforeningen Midtjylland og Landbo Limfjord, Landboforeningen Nordjylland LandboNord, Landboforeningen Odder-Skanderborg, Landboforeninger og familielandbrug i Limfjordsoplandet 1.2, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.5. Randers Fjord, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, LandboThy, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Nordfyns vandløbslaug, Patriotisk Selskab, Saltø Ålaug, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion, Vestjysk Landboforening og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 167 enkeltpersoner.

Forkert eller manglende anvendelse af data og viden

Sammenfatning af høringssvar

Varde Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug samt Landboforeningerne, Østlige Øers Landboforeninger, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Familielandbrugene i Mariager Fjord mener, at behovet for kvælstofreduktion i vandområdeplanerne 2015-2021 er baseret på en forkert tolkning af data, da og at reduktioner i kvælstoftilførslen til de marine områder ikke har medført den forventede forbedring i tilstanden for ålegræs og vandmiljøet generelt.

Landbrugsgruppen anfører at Miljø- og Fødevarerministeriets vandmiljøforvaltning, heriblandt fastlæggelsen af kvalitetselementernes referencetilstand, ikke har været baseret på viden om sammenhængen mellem tilførslen af næringsstoffer og kvalitetselementernes tilstand. Landbrugsgruppen henviser her til en faglig rapport nr. 390 fra det daværende DMU fra 2002.

Derudover gør Landbrugsgruppen opmærksom på at fosfor, ifølge Aarhus Universitet (DCE) (notat af 28. april 2015 på www.svana.dk) har en afgørende betydning for klorofyl og anfører, at dette ikke er inddraget i vandområdeplanerne 2015-2021.

Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Østlige Øers Landboforeninger og flere privatpersoner mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) for Stege Nor har tilsidesat konkret viden om området. Det fremføres, at der i Natura 2000-planen for Stege Nor er foretaget en anden vurdering af noret end i vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Hvad angår kommentarer om at kvælstof ikke er et problem, henvises til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar i høringsnotatets kapitel "Indsatsbehov kystvande" om manglende dokumentation for kvælstof som problem.

Til synpunkterne om, at kvælstofindsatsen ikke har virket, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at NOVANA-overvågningsrapporterne fra Aarhus Universitet viser, at kvælstofindsatsen virker, om end det har taget lang tid. Der er fjordområder, som fx Roskilde Fjord, hvor kvælstofreduktioner har været medvirkende til, at fjorden har det bedre end i mange år.

Udledningen af næringssalte, herunder kvælstof, har således været skyld i en generel forringelse af tilstanden i marine områder. Forskere ved Aarhus Universitet har i 2015 foretaget en analyse af udviklingen i en række fysiske, kemiske og biologiske parametre fra den nationale overvågning af efter 25 års reduktion i næringsstofbelastningen (Riemann, B. et al. (2015). Recovery of Danish coastal ecosystems after reductions in nutrient loading: A holistic ecosystem approach. Estuaries and Coasts DOI 10.1007/s12237-015-9980-).

Overordnet viser analysen en fremgang for de væsentlige parametre henimod en bedre miljøtilstand i kystområderne. Tidsforløbet varierer dog for de forskellige parametre, fx reagerer dybdegrænsen af ålegræs med nogen tidsforsinkelse i forhold til belastningsreduktionen, og fremgangen viser sig således for alvor først de seneste 10 år. Analysen konkluderer at reduktionerne i næringssaltbelastningen har medvirket til en udvikling frem mod en bedre tilstand i kystvandene.

Hvad angår fastlæggelsen af indsatsbehovet, bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at miljømålet om god økologisk tilstand er opfyldt i to kystvande ud af 119 kystvande.

Til brug for vandområdeplaner 2015-2021 har Aarhus Universitet og DHI gennemført et omfattende marint modelværktøjsudviklingsarbejde. Modelværktøjerne er såkaldte økosystemværktøjer baseret på nyeste forskningsviden, som kan belyse sammenhænge mellem forskellige presfaktorer (herunder påvirkninger med kvælstof og fosfor) og vandområdernes miljøtilstand beskrevet ved fx vandets klorofylindhold. Med værktøjerne kan man beregne den målbelastning med næringsstoffer, som understøtter, at der i vandområderne kan opretholdes god økologisk tilstand. På baggrund heraf kan indsatsbehovet beregnes for fjorde og mere åbne kystvande væsentligt mere præcist end tidligere.

Resultaterne af beregninger med de nye marine modelværktøjer – også udført af Aarhus Universitet og DHI – har vist, at den væsentligste årsag til, at der ikke er god økologisk tilstand i kystvandene, er for stor tilførsel af kvælstof, og at der samlet set er behov for yderligere reduktion af kvælstoftilførslen til kystvande, såfremt der skal opnås god økologisk tilstand i disse. Der er dog samtidig betydelig forskel på, hvor stort behovet er for de enkelte vandområdedistrikter og -oplande. Der er i beregningerne forudsat, at andre lande tilsvarende nedbringer deres belastning til et niveau som understøtter målopfyldelse (byrdefordeling). Alene indsats fra dansk side vil således ikke bringe de mere åbne dele af de danske marine vandområder i god tilstand.

Ved vurderingerne af indsatsbehovet med hensyn til næringsstofbelastning for at understøtte god økologisk tilstand i kystvandene har påvirkningen af vandområderne med såvel kvælstof som fosfor indgået. Således er der gennemregnet et modelscenarium, hvor der er forudsat en fosforreduktion med henblik på at vurdere, om en evt. kvælstofindsats kan erstattes af en fosforindsats. Beregningerne viser, at der generelt ikke synes at være betydende effekt ved at "veksle" en kvælstofindsats med en fosforindsats.

For svar på kommentarer til fastlæggelse af referencetilstandene for kvalitetselementer henvises til høringsnotatets kapitel "Kvalitetselementer kystvande".

I NATURA 2000-planenerne er der ikke et system til vurdering af naturtilstanden for de marine naturtyper i Natura 2000-områderne og naturtilstanden er derfor kun beskrevet med ord i naturplanerne. Af Natura 2000-planen for Stege Nor Natura-området nr.180 fremgår det, at en del af målsætningen for området er "lav næringsstofbelastning", og at prognosen for bevaringsstatus for området er vurderet som ugunstig bl.a. for den marine del af området som følge af næringsstofbelastning. Det fremgår endvidere, at hvor der er trusler fra næringsstofftilførsel, skal indsatsplanerne overfor denne trussel varetages via vandområdeplanlægningen.

Periode som baggrund for beregning af kvælstofindsatsbehov

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer stiller spørgsmål ved hvilken periode, der anvendes som baggrund for beregningerne af behovet for kvælstofindsats. Landbrug & Fødevarer mener at: "Hvis man havde lavet beregningen (red. af indsatsbehovet) i forhold til tallene fra 1995, ville der også ses et behov, som på nuværende tidspunkt er opfyldt."

Landbrugsgruppen mener, at implementeringen af vandrammedirektivet og beregningen af indsatsbehov burde være baseret på landbruget, som det blev drevet i det samme år som vandrammedirektivet blev vedtaget, nemlig år 2000.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Beregningerne af dansk landbaseret målbelastning og indsatsbehov som de fremgår af vandområdeplanerne i høring baserer sig på nyeste data frem mod 2012.

Således viser AU's og DHI's beregninger til brug for vandområdeplanerne i høring, at den landbaserede danske kvælstofudledning til de danske kystvande skal nedbringes til ca. 42.000 tons N/år (målbelastning) for at understøtte at kystvandene kan leve op til god økologisk tilstand. Der er her forudsat, at andre lande tilsvarende nedbringer deres belastning til et niveau som understøtter målopfyldelse (byrdefordeling). Alene indsats fra dansk side vil således ikke bringe de mere åbne dele af de danske marine vandområder i god tilstand.

Supplerende beregninger af forskningsinstitutionerne bestilt af kvælstofudvalget viser, at målbelastningen kan øges til ca. 44.700 tons N/år, hvis man gør sig særlige forudsætninger. Forskningsinstitutionerne tilkendegiver dog at denne målbelastning sammenlignet med målbelastningen på 42.000 tons N/år fra vandområdeplanerne i høring er mere usikker i forhold til at opnå målet om god økologisk tilstand. De særlige forudsætninger bag en målbelastning på 44.700 tons N/år er:

- forudsætninger om placeringen af kvælstofindsatsen i deloplandene til fjorde, herunder indsats i oplande til henholdsvis inderfjord og yderfjord. Yderfjordene vil herefter drage nytte af indsats til inderfjordene.
- forudsætninger om den fremtidige implementering af et forslag til nyt EU luftemissionsdirektiv (NEC 2030). Andre lande vil herefter bidrage med en relativ større kvælstofreduktion end forudsat i de oprindelige modelberegninger.
- ændrede forudsætninger om byrdefordeling på kvælstofindsatsen (Danmark versus andre lande) ved at basere beregningerne af målbelastningen med udgangspunkt i statusperiode 1997-2001 frem for perioden 2007-2012 som målbelastningen på 42.000 tons N/år baserede sig på. Danmark vil hermed få kredit for at have nedbragt kvælstofudledningen mere end nabolandene, som grænser op til Østersøen.

Med udgangspunkt i den nuværende kvælstofbelastning af kystvandene (2012) på ca. 56.800 tons N/år, kan kvælstofreduktionsbehovet til understøtning af god økologisk tilstand i kystvandene opgøres til ca. 13.100 tons N/år. Dette svarer til en reduktionsprocent på landsplan på 24 %.

Beregningerne viser således, at selv om man måtte basere sine beregninger af målbelastning og indsatsbehov på data omkring år 2000, i stedet for nyeste data op til år 2012, vil der fortsat være et betydeligt kvælstofindsatsbehov, og ikke, som anført af Landbrug & Fødevarer, et indsatsbehov som i dag allerede er opfyldt.

Ensidig fokus på kvælstofindsats – andre presfaktorer

Sammenfatning af høringsvar

Brønderslev Kommune, Mariagerfjord Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Landbrug & Fødevarer, Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Herning-Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Agri Nord, Landbo Limfjord, LandboNord, Lemvigegnens Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, NF plus, LandboThy, Mors/Thy Familielandbrug, Landboforeningerne i Hovedvandoplandet til Randers Fjord, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Østlige Øers Landboforeninger, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, 3F, Danish Crown, Dakofo og en lang række privatpersoner mener, at der i opgørelsen af indsatsbehov for kystvande er fokuseret for ensidigt på kvælstofindsatser, og at der er flere andre parametre, der kan være presfaktorer på vandmiljøet.

Flere mener, at miljøet i mange danske fjordsystemer lider under tidligere udledninger (eks. spildevand, fiskeri, manglende stenrev, resuspension af sediment, fosfortilførsel, intern belastning (fosfor), sediment forhold, klimaændringer mm.) og andre forhold, som landbruget ikke er årsag til. Det anbefales derfor, at der fokuseres på andre presfaktorer.

Landbrug & Fødevarer, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion og Østlige Øers Landboforeninger anbefaler, at der benyttes en mere helhedsorienteret tilgang i fastlæggelsen af årsagerne til evt. manglende målopfyldelse, samt at al eksisterende viden inddrages, også viden der ikke kan skrives ind i en ligning.

LandboNord samt Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest mener, at hydrografien og den deraf følgende lagdeling, i store dele af Limfjorden og Nissum Fjord, har stor betydning for tilstanden i området. Flere mener, at fosfor, bl.a. fra den interne belastning fra sedimentet, også er et problem for miljøtilstanden i de kystnære områder, og at vandområdeplanerne derfor også bør beskrive en indsats overfor fosfor.

Vesthimmerlands Kommune mener, at temperaturen i Limfjorden er steget markant, at saliniteten ser ud til at være blevet højere, at der er sket en ændring i sammensætningen af de fiskebestande, der lever i fjorden, og at det blæser mindre. Kommunen mener derfor at disse forhold, sammen med anden ny viden, bør inddrages i vurderingen af indsatsbehovet i Limfjorden.

Danmarks Naturfredningsforening fremfører, at der i planerne også burde være fokuseret på indsats overfor fosfor i kystvandene, da fosfor har betydning for miljøtilstanden en del af året.

Danmarks Naturfredningsforening fremfører ligeledes, at fiskeri med bundskrabende redskaber er med til at hindre opfyldelse af god økologisk tilstand. Bundtrawl bør

derfor ikke ske, hvor ålegræssets dybdeudbredelse eller makroalger på hård stenbund kan påvirkes. Danmarks Naturfredningsforening gør også opmærksom på, at Aarhus Universitet har vist, at bunddyrene kan påvirkes af bundtrawl. Derudover anbefaler foreningen, at effekten af bundtrawl på frigivelsen af næringsstoffer fra havbund bør undersøges.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Til brug for vandområdeplanen 2015-2021 har forskningsinstitutionerne Aarhus Universitet og DHI, baseret på nyeste forskningsviden, gennemført et omfattende marint modelværktøjsudviklingsarbejde for at kunne beregne målbelastning, og det deraf følgende indsatsbehov for fjorde og mere åbne kystvande væsentligt mere præcist end tidligere. I modellerne og beregningen af målbelastning og indsatsbehov er også inddraget betydningen af udvekslingen af næringsstoffer til og fra bundsedimentet.

Resultaterne af beregninger med de nye marine modelværktøjer har vist, at den væsentligste årsag til, at der ikke er god økologisk tilstand i kystvandene, er for stor tilførsel af kvælstof, og at der samlet set er behov for yderligere reduktion af kvælstoftilførslen til kystvande, såfremt der skal opnås god økologisk tilstand i disse. Der er dog samtidig betydelig forskel på, hvor stort behovet er for de enkelte vandområdedistrikter og -oplande.

Ved vurderingerne af indsatsbehovet med hensyn til næringsstofbelastning for at understøtte god økologisk tilstand i kystvandene har påvirkningen af vandområderne med såvel kvælstof som fosfor indgået. Således er der gennemregnet et modelscenarium, hvor der er forudsat en fosforreduktion med henblik på at vurdere, om en evt. kvælstofindsats kan erstattes af en fosforindsats. Beregningerne viser, at der generelt ikke synes at være betydende effekt ved at "veksle" en kvælstofindsats med en fosforindsats.

Endvidere er der gennemført kvalitative vurderinger af effekten på miljøtilstanden af andre potentielle presfaktorer herunder påvirkninger fra fiskeri, råstofindvinding, fiskeri med bundslæbende fiskeriredskaber og klapning. De kvalitative vurderinger/udredninger er foretaget af Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning), DHI, DTU-Aqua og Aarhus Universitet.

Disse presfaktorer kan have lokal effekt, men Aarhus Universitet vurderer generelt ud fra en kvalitativ betragtning ikke, at det er sandsynligt, at disse presfaktorer har en betydning for miljøtilstanden i kystvandene og det opgjorte kvælstofindsatsbehov. Resultatet af udredningerne fremgår af vandområdeplanernes kapitel 2.3 om fysiske påvirkninger, og selve udredningerne kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside under baggrundsmateriale for vandområdeplanerne.

De marine modelværktøjer beskriver således sammenhænge mellem presfaktorer (fx påvirkningen fra næringsstoffer) og miljøtilstanden vurderet ud fra EU-interkalibrerede biologiske kvalitetslementer (fx klorofylindhold). Modelværktøjerne beskriver også interaktionen mellem vandområderne (udvekslingen af vand og stof), samt interaktionen af næringsstoffer mellem bundsedimenter og vandfasen i de enkelte vandområder (de mekanistiske modeller).

Værktøjerne er opstillet og valideret på resultaterne fra omfattende målinger fra NOVANA-overvågningsprogrammet. Det er primært overvågningsresultaterne fra NOVANA-overvågningsprogrammet, som ligger til grund for vandområdeplanernes klassifikation af kystvandenenes miljøtilstand.

Det er således Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at alle relevante presfaktorer er medtaget, for så vidt at de har en betydning.

Forskningsinstitutionerne DTU-Aqua og Aarhus Universitet har gennemført undersøgelser af erhvervsfiskeriets påvirkning af miljøtilstanden i kystvandene. Effekten på bundfauna og ålegræs af fiskeri med bundskrabende redskaber (herunder muslingeskrabere) er undersøgt for perioden 2006 - 2013. Resultaterne viser, at i forhold til ålegræs ses der ikke tegn på, at trawlfiskeri i betydende omfang sker på dybder, der hindrer en fortsat udbredelse af ålegræsset i kystvandene ud til de dybder, som svarer til miljømålet om god økologisk tilstand. Muslingefiskeriet har i enkelte vandområder fundet sted på dybder, hvor der potentielt kan vokse ålegræs, men NaturErhvervstyrelsen regulerer i dag muslingefiskeriet således, at minimumsdybdegrænsen for fiskeri med muslingeskrabere fastsættes pr. ansøgning med det formål at sikre, at muslingefiskeri ikke hindrer en fortsat udbredelse af ålegræsset i kystvandene.

Der er fundet en signifikant korrelation i negativ retning mellem trawlfiskeri og bundfaunaens artsrigdom i analysen af de 18 stationer, hvor bundfaunaen monitoreres i de indre danske farvande, hvoraf nogle af stationerne ligger i områder omfattet af vandrammedirektivet. Det er ikke undersøgt om, trawlfiskeriets påvirkning i kystvandene enkelte steder afspejler sig i den tilstandsklassifikation, som pt. foreligger for bundfaunaen (DKI). En afklaring heraf forudsætter derfor en yderligere forskningsbaseret udredning. Generelt er arealpåvirkningen af trawlfiskeriet på vanddybder under 15 meter, som dækker den væsentligste del af vandrammedirektivets område, dog meget lav. Desuden tages der i øvrigt i forvaltningen af trawlfiskeri højde for, at der inden for vandrammedirektivets område kun trawlfiskes i begrænset omfang.

Kritik af ”ålegræsværktøjet”

Sammenfatning af høringssvar

92 privatpersoner kritiserer brugen af det, de beskriver som ålegræsværktøjet, der er en generel og direkte sammenhæng mellem kvælstoftilførslen fra land og dybde-grænsen for udbredelsen af ålegræs i kystområderne. De anbefaler, at en række andre presfaktorer end kvælstof undersøges bedre.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ålegræsværktøjet var et værktøj, som sammen med NOVANA-programmets overvågningsdata blev anvendt til brug for vurderinger af kystvandenenes miljøtilstand og indsatsbehov i vandplanerne for første planperiode frem til 2015. Dette værktøj er ikke brugt som grundlag for vurdering af miljøtilstand og indsatsbehov i vandområdeplan 2015 – 2021.

Som det fremgår af ovenstående, er der til brug for vandområdeplan 2015-2021, baseret på nyeste forskningsviden, udviklet nye værktøjer, som i samspil med resultaterne fra NOVANA-overvågningen anvendes til at vurdere miljøtilstand og indsatsbehov for fjorde og mere åbne kystvande væsentligt mere præcist end tidligere.

2.9.6 Metodevalg vandløb

Der er i alt modtaget 44 høringssvar, der omhandler metodevalg vandløb.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Herning, Limfjordsrådet, Nordfyns, Silkeborg, Struer, Varde og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danske Vandløb, Centrovice, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund distrikt 4, Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland, Jammerbugt Vandløbslaug, Landboforeningen Kronjylland m.fl., Nordfynsvandløbslaug, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion og Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 21 enkeltpersoner.

Anvendelse af historiske kort

Sammenfatning af høringssvar

En privatperson anfører, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har fejlkarakteriseret vandløb ved fejlagtig anvendelse af historiske kort.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ved afklaring af, om et vandløb skal karakteriseres som naturligt eller kunstigt, er der generelt anvendt relevante registreringer på høje målebordsblade fra 1870, der er det tidspunkt, hvor man ifølge Geodatastyrelsen har et ensartet og homogent overblik over vandløbene i hele Danmark. Se i øvrigt høringsnotatets kapitel "Udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder – vandløb".

Omfang af vandløb der indgår i vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar

Nordfyns Kommune anfører, at det ikke har været muligt at gennemgå vandløbene ud fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings kriterier for, om de er omfattet af vandområdeplaner eller ej fx i forhold til oplandsstørrelse.

En række privatpersoner anfører, at vandområdeplanerne er alt for detaljerede, når det burde være en ramme. Vandområdeplanerne er fejlfokuserede og er samtidig alt for detaljerede og intense. Vandområdeplanerne burde være langt mere overordnede og være et overordnet planlægnings- og målingsinstrument, så der løbende kan gribes ind eller lempes, efterhånden som der opnås klarhed over den sande miljøtilstand.

Struer Kommune bemærker, at ikke alle vandløb med stor naturværdi er kortlagt og inddraget i vandområdeplanerne. Herved er der risiko for uoprettelig skade på mange små vandløb med et stort naturmæssigt potentiale.

En privatperson anfører, at vandløb med en bundbredde på under en meter skal ikke medtages i planerne.

Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn, Jammerbugt Vandløbslaug samt en række privatpersoner bemærker, at "I Danmark medtages helt små vandløb med oplande på under 10 km², og ikke kun betydelige vandområder med oplande på over 10 km², som vandrammedirektivets vejledning ellers foreskriver."

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion anfører, at vandløb, der ved korrekt brug af EU-vejledningerne, kan udpeges som stærkt modificerede, bør karakteriseres som sådanne. Tvivlstilfælde, som der forventeligt vil være mange af, skal i denne omgang tages helt ud af planerne.

Rejsbyå- og V. Åbællinge vandløbslaug, Gelså vandløbslaug, Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab anfører, at der fortsat er alt for mange små vandløb med i vandområdeplanerne. Det vil være uforholdsmæssigt dyrt at få dem i god økologisk tilstand. Typologi 1-vandløb bør kun være med i vandområdeplanerne, hvis der allerede er målopfyldelse på alle tre parametre (smådyr, fisk og makrofytter).

En række privatpersoner fremfører, at ” Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ser bort fra de fælles europæiske anbefalinger, og har i stedet indført et eget system, med opdeling af vandløbene i følgende klasser, som tager udgangspunkt i oplandsstørrelser: oplande < 10 km² (typologi 1), oplande 10-100 km² (typologi 2) og oplande > 100 km² (typologi 3).”

Gramå vandløbslaug, Landboforeningen Kronjylland, Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion bemærker endeligt, at på vandløbsområdet betyder den valgte fremgangsmåde, at alt for mange vandløb tages med i planerne – 19.000 km i stedet for de ca. 10.000 km, der formentlig er det krævede iht. vandrammedirektivet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanerne er udarbejdet med udgangspunkt i vandrammedirektivets krav og lov om vandplanlægning. I henhold til vandrammedirektivet skal alle vandløb med et opland på mindst 10 km² I henhold til vandrammedirektivet skal alle vandløb med et opland på mindst 10 km² konkret målsættes. Endvidere skal vandløb med et opland under 10 km² målsættes, hvis de vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. I vandområdeplanerne 2015-21 indgår ca. 19.000 km vandløb med konkret målsætning. Vandløbene er udvalgt på baggrund af en række objektive kriterier med henblik på så vidt muligt at favne de vandløb, der vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. Med kriterierne medtages vandløb med et opland på mindst 10 km², der ifølge vandrammedirektivet skal afgrænses, samt mindre vandløb, der på hovedparten af deres udstrækning opfylder miljømålet (vurderet ud fra smådyrfaunaen) samt mindre vandløb, der ikke er udpeget som enten stærkt modificerede, kunstige eller blød bund, og har gode faldforhold, høj grad af slyngning og/eller høj værdi for fysisk indeks. For at sikre et sammenhængende vandløbstema indgår dog også mindre strækninger, der ikke lever op til ovennævnte krav, såfremt de ligger indskudt mellem længere strækninger, der er omfattet af vandområdeplanerne.

Kriterierne er fastlagt på baggrund af et omfattende arbejde i det såkaldte Vandløbsforum. Vandløbsforum bestod af flere arbejdsgrupper med deltagelse af en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet. En af Vandløbsforums opgaver har været at vurdere, hvilke vandløb der har en naturværdi, så de fremadrettet bør indgå i vandplanlægningen. Aarhus Universitet har i den forbindelse udarbejdet en metode til vurdering af vandløbenes naturværdi.

Det er korrekt, at oplandsstørrelse, faldforhold og slyngningsgrad til de enkelte vandområder ikke har fremgået af MiljøGIS.

Med aftalen om Fødevarer- og landbrugspakke blev det besluttet at fastholde de ca. 19.000 km vandløb, som indgik i udkast til vandområdeplaner for 2015-21 i de endelige vandområdeplaner. Af aftalen fremgår samtidig, at der skal ske en kvalificering af afgrænsningen af vandløb med et opland under 10 km². Vandrådene får herefter til opgave ud fra deres lokale viden at melde tilbage, om de er enige i, at den opdaterede afgrænsning af vandløb stemmer med de opstillede kriterier. Vandrådene kan desuden kvalificere udpegningen af kunstige og stærkt modificerede vandløb og kommentere på videreførte indsatser fra første planperiode. På baggrund af vandrådernes

tilbage melding foretager Miljø- og Fødevarerministeriet en endelig faglig kvalificering, således at de vandløb, der ikke lever op til kriterierne, fjernes fra vandområdeplanerne, mens de andre beholdes, ligesom udpegningen af vandløb som kunstige og stærkt modificerede tilrettes. Arbejdet skal gennemføres frem mod 2018. Arbejdet skal bl.a. sikre, at det så vidt muligt kun er de miljømæssigt værdifulde vandløb der medtages i vandplanlægningen, således at flade, smalle og gravede vandløb, eller vandløb, der har begrænset økologisk potentiale ikke indgår i vandområdeplanerne. Som grundlag herfor skal der ske en opdatering af de faglige kriterier for afgrænsning af vandløb med et opland under 10 km².

Overimplementering

Sammenfatning af høringsvar

Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn samt en række privatpersoner bemærker, at Danmark vælger, i modsætning til nabolandene, ikke fuldt ud at anvende mulighederne for lempelse i vandrammedirektivet, når der foreligger uforholdsmæssigt store samfundsmæssige omkostninger ved den foreslåede implementering.

En privatperson anfører ligeledes, at der i højere grad bør ses på mulighederne for at anvende vandrammedirektivets beskrivelser af lempede miljømål som følger af art 4 og delvist 5 i dette tilfælde, hvor opfyldelse af miljømål vil være uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion bemærker, at det er helt uforståeligt, at udkast til vandområdeplaner i praksis er uændrede i forhold til de tidligere høringer af vandplanerne, såvel som de endelige vandplaner fra oktober 2014. Der foreligger i dag et stærkt forbedret grundlag, så det både er muligt at tage de korrekte vandløb med i planerne, at karakterisere dem korrekt og endeligt at sætte ind med de rette indsatser – eller anvende vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser – på et fagligt oplyst grundlag.

En privatperson bemærker endeligt, at der er sket en overimplementering af vandrammedirektivet gennem fastsættelse af for høje miljømål.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanerne er udarbejdet med udgangspunkt i vandrammedirektivets krav og lov om vandområdeplanlægning.

På baggrund af EU's dom i sag C-461/13 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i den endelige vandområdeplan genovervejet fastlæggelsen af konkrete miljømål for vandområder, hvor anvendte kvalitetselementer som fx smådyr udviser høj økologisk tilstand. Forebyggelse af forringelse af aktuel tilstand gælder for de enkelte kvalitetselementer, også i de tilfælde, hvor den aktuelle tilstand svarer til en højere tilstandsklasse end det konkrete fastlagte mål. Miljømålet er - i overensstemmelse med vandrammedirektivet - god økologisk tilstand og ikke mere, mens ikke-forringelsesprincippet samtidigt sikrer, at hvis en aktuel tilstand for vandområdet vurderet ud fra et kvalitetselement er højere end god økologisk tilstand, må denne tilstand ikke forringes.

Som udgangspunkt skal alle vandområder opfylde vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand i 2015. Vandrammedirektivet giver dog mulighed for, at man under særlige forudsætninger og med en særskilt begrundelse kan forlænge tidsfristen for målopfyldelse og under nærmere omstændigheder udskyde indsatsen til en senere planperiode (2021 eller 2027).

De vandløb, der er omfattet af vandområdeplanerne, er udvalgt på baggrund af en række objektive kriterier med henblik på så vidt muligt at favne de vandløb, der vurderes at have betydning for indfrielse af vandrammedirektivets mål og formål. Se endvidere høringsnotatets kapitel om omfang af vandløb i vandområdeplanerne

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at det indsatsprogram, der er indstillet af kommunen i samarbejde med vandrådet, indeholder de mest omkostningseffektive indsatser for at sikre målopfyldelse indenfor de politisk fastlagte rammer, og har derfor for hovedparten af indsatsprogrammet lagt disse forslag til grund.

Kvalitetselementet fisk

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler, at man også anvender ørredindekset (DFFVø) i vandløb med en bundbredde over to meter hvor der er et rimeligt fald samt en naturlig forekomst eller tidligere naturlig forekomst af sten og grus. Dette er iflg. foreningen i overensstemmelse med anbefalingerne fra Aarhus Universitet/DTU-Aqua

Varde Kommune anfører, at for typologi-2 og -3 vandløb bør vurdering af fiskebestanden foregå efter indekset DFFVø på de egnede strækninger for ørred og lakseopvækst og ikke DFFVa der baseres på forekomst af antallet fiskearter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Artssammensætningen i de indsamlede fiskedata har været afgørende for, hvilket indeks der er benyttet til tilstandsvurdering af en given vandløbsstrækning. Fremgangsmåden fremgår af ("Dansk Fiskeindeks for Vandløb (DFFV)", Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 95, 2014.).

Kvalitetselementet fauna (DVFI)

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at det ikke er acceptabelt, at der for blødbundsvandløb endnu ikke er fastlagt vurderingskriterier for tilstand bedømt ud fra smådyrsfaunaen (faunaklasse).

Holstebro Struer Landboforening og Familielandbruget Vestjylland anfører, at anvendelsen af DVFI til fastsættelse af miljømål i små vandløb er forkert, fordi DVFI kun EU-kalibreret til større vandløb. Enten skal der ske en interkalibrering så miljømålene bringes i overensstemmelse med potentialet i de små vandløb, eller også må disse vandløb udgå af vandområdeplanerne.

Fredericia Kommune bemærker endeligt, at DVFI ikke bør anvendes på saltvandpåvirkede strækninger ud mod marine recipienter

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har anmodet Aarhus Universitet om at udvikle et indeks for DVFI, der kan anvendes i blødbundsvandløb. Dette arbejde er dog ikke afsluttet og tilstanden for smådyr kan således ikke beskrives i blødbundsvandløb i denne planperiode.

Miljøtilstanden i vandområderne vurderes, jf. vandrammedirektivet, på baggrund af en række biologiske kvalitetselementer, der anvendes som indikatorer for tilstanden i vandområderne. I henhold til vandrammedirektivet skal niveauerne for høj/god og god/moderat tilstand fastlægges gennem en interkalibrering, hvor geografiske sammenlignelige medlemslande, ud fra særlige EU-retningslinjer, interkalibrerer

sammenlignelige vandområdetyper. Resultatet af denne interkalibrering offentliggøres gennem en EU beslutning, som er retslig bindende for medlemsstaterne. For de nationale vandområdetyper, der ikke er omfattet af interkalibreringen er der en forpligtelse til at oversætte resultatet af interkalibreringen således, at de nationale typer har samme beskyttelsesniveau som de interkalibrerede. I Danmark er de relevante oversættelser foretaget under inddragelse af DHI, DTU-Aqua og Aarhus Universitet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har undladt at benytte faunabedømmelser på stationer, der er påvirket af indtrængende saltvand til fastsættelse af mål og eventuel indsats, da DVFI-systemet ikke er velegnet på disse lokaliteter.

Manglende hydromorfologisk karakterisering

Sammenfatning af høringssvar

Gramå vandløbslaug og en række privatpersoner anfører at et væsentligt eksempel på fejlimplementering er manglen på hydromorfologisk karakterisering af vandområderne, der er et basiskrav i henhold til vandrammedirektivet. Manglen på hydromorfologisk karakterisering betyder, at man helt eller delvist overser, hvad der rent faktisk kræves af fysiske ændringer af især de danske vandløb, for at målsætningerne kan opfyldes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandrammedirektivets mål om god økologisk tilstand bygger på en række kvalitetselementer, herunder hydromorfologiske kvalitetselementer operationaliseret bl.a. ved Dansk Fysisk Indeks, der alle understøtter de biologiske kvalitetselementer, som overordnet er normerede i forhold til klassifikationen af økologisk tilstand. Som støtteparameter til vurdering af indsatsbehovet har man anvendt data for hydromorfologiske kvalitetselementer, herunder er anvendt Dansk Fysik Indeks (DFI).

Basisanalyse

Sammenfatning af høringssvar

Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn samt en række privatpersoner anfører at Danmark har forsømt at foretage de fornødne konkrete basisanalyser, forud for opstilling af konkrete forslag

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Basisanalysen for planperioden 2015-2021 blev offentliggjort den 18. februar 2014.

Indsatsbehovet opgøres som princip som differencen mellem den mulige påvirkning ved målopfyldelse og den forventede påvirkning i 2021 (baseline 2021). Den forventede påvirkning i 2021 beregnes som den nuværende påvirkning korrigeret for effekterne af allerede planlagte tiltag til reduktion af påvirkningen, herunder særligt de indsats der er fastlagt i de gældende vandplaner for første planperiode (2009-2015) samt øvrig forventet udvikling.

De supplerende indsats fastlægges ud fra en vurdering af de mest omkostningseffektive indsats med henblik på at opnå miljømålene i vandområdeplanerne.

I de tilfælde, hvor der ved fastlæggelse af konkrete miljømål fastlægges en forlænget frist med henblik på en gradvis opfyldelse af miljømålene, skal det vurderes, at indsatsprogrammets grundlæggende foranstaltninger vil sikre, at de omhandlede vandområders tilstand ikke forringes og overordnet set vil bidrage til gradvist at bringe vandområderne i overensstemmelse med den krævede tilstand inden udløbet af de

forlængede frister. Det skal herved vurderes, om det er tilstrækkeligt at fastlægge de yderligere foranstaltninger, som anses for nødvendige for at bringe vandområderne i overensstemmelse med den krævede tilstand i forbindelse med tredje vandplanperiode 2021 – 2027.

”One-out–all-out”-princippet

Sammenfatning af høringssvar

Jammerbugt Vandløbslaug anfører at ”I første planperiode blev tilstanden og indsatsbehovet vurderet på baggrund af en enkelt parameter (DVFI). Der er tale om nye administrativt fastlagte retningslinjer, der reelt erstatter det vandstandshævende virkemiddel ”reduceret grødeskæring” som et folketingsflertal i april 2014 besluttede at afskaffe i kraft af vækstaftalen fra april 2014. Endnu et eksempel på, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) ved at opfinde nye krav tilsidesætter og omgør politiske beslutninger og aftaler. Anvendelsen af tre kvalitetselementer frem for et betyder, at det bliver langt vanskeligere - for ikke at sige helt umuligt - at leve op til kravet om mindst ”god økologisk tilstand” i de nordjyske vandløb, hvor de små vandløb med opland på under 10 km² udgør størstedelen. Det skyldes, at man samtidig med de tre kvalitetselementer også indfører et ”one-out-all-out”-princip. Fejler blot et af de tre kvalitetselementer, er der ikke målopfyldelse! Med disse urealistiske retningslinjer og krav vil stort set ingen vandløb i den nordjyske region kunne leve op til kravet om ”god økologisk tilstand”.

Centrovic, Fyns Familielandbrug og Patriotisk Selskab anfører at fastsættelsen af vandløbenes tilstand følger ikke princippet ”one-out–all-out”. Det giver et forkert billede af vandløbenes tilstand. De har tilsyneladende god økologisk tilstand, men da tilstanden ikke kendes for fisk og makrofyter, kan den lige så godt samlet set være dårlig. Dette vanskeliggør målopfyldelse indenfor de givne økonomiske rammer.

Danmarks Sportsfiskerforbund anfører at beslutningen om, at fortolkningen af princippet om ”one-out all-out” medfører, at såfremt tilstanden for ét af flere bedømte kvalitets-elementer er høj økologisk tilstand, mens tilstanden for de øvrige bedømte kvalitetselementer er god økologisk tilstand, medfører det at tilstanden for vandområdet vurderes at være i god økologisk tilstand. Dette er i strid med Vandrammedirektivets kriterier om ikke forringelse af overfladevand. Denne administrative anvendelse har medført at en række af de fineste vandløb er blevet ’nedklassificeret’ til god tilstand, blot fordi at fisk og planter ”kun” havde god økologisk tilstand, hvilket medfører en risiko for at de pågældende vandløb reelt set kan blive belastet af øgede udledninger.

Gramå vandløbslaug anfører at med inddragelsen af flere økologiske kvalitetselementer fisk og vandløbsplanter i vandløbene, er afstanden til målopfyldelse blevet meget større. Det betyder, at vandløbene skal bringes i en tilstand, der er meget tæt på det uberørte – og som er helt uforenelig med effektiv landbrugsproduktion

En privatperson anfører at til trods for at der kun er moderat økologisk tilstand på én faktor, er vandløbet alligevel sat til at have en samlet moderat økologisk tilstand. Dette er i modstrid med ”one-out-all-out”-princippet, som er gældende jf. Vandrammedirektivet. Dette betyder, at de nødvendige indsatser for at opnå god økologisk tilstand på alle parametre kan ventes at blive omfattende og dermed dyre.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Introduktion af flere kvalitetselementer er udelukkende baseret på beskrivelser i vandrammedirektivets.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder ikke at "one-out-all-out"-princippet, der er beskrevet i vandrammedirektivet, er til hindring for at der kan opnås målopfyldelse uanset typologi, oplandsstørrelse eller geografisk placering.

På baggrund af EU's dom i sag C-461/13 har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i den endelige vandområdeplan genovervejet fastlæggelsen af konkrete miljømål for vandområder, hvor anvendte kvalitetselementer som fx smådyr udviser høj økologisk tilstand. Forebyggelse af forringelse af aktuel tilstand gælder for de enkelte kvalitetselementer, også i de tilfælde, hvor den aktuelle tilstand svarer til en højere tilstandsklasse end det konkrete fastlagte mål. Miljømålet er - i overensstemmelse med vandrammedirektivet - god økologisk tilstand og ikke mere, mens ikke-forringelsesprincippet samtidigt sikrer, at hvis en aktuel tilstand for vandområdet vurderet ud fra et kvalitetselement er højere end god økologisk tilstand, må denne tilstand ikke forringes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har fastlagt den økologiske tilstand på baggrund af de tilgængelige data om de tre kvalitetselementer. Til vurderingen af kvalitetsklasserne for overfladevand er anvendt indikatorer kaldet kvalitetselementer. Den samlede tilstand for et vandområde svarer til den lavest bedømte tilstand blandt de kvalitetselementer, det har været muligt at anvende i det enkelte vandområde. Der gælder "ikke forringelsesprincippet" for de enkelte kvalitetselementer, hvilket betyder, at hvis tilstanden er bedømt højere for et eller flere af kvalitetselementerne end for den samlede tilstand, må tilstanden for disse ikke forringes. Ved vurderingen af tilstanden i overfladevandområder inddrages de kvalitetselementer, for hvilke de nationale bedømmelsesmetoder enten er interkalibreret eller vurderes at give samme vurderingsresultat som interkalibrerede metoder.

Metode til vurdering af påvirkning fra grundvandsindvinding

Sammenfatning af høringssvar

Herning Kommune anfører at der snarest bør udvikles en operationel metode til vurdering af grundvandsindvindings påvirkning af vandløbskvaliteten.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der henvises til høringsnotatets kapitler om grundvand og vandindvinding.

Tilstandsvurderinger

Sammenfatning af høringssvar

Vejle Kommune anfører at det ikke er gennemskueligt hvordan tilstandsvurderingen og dermed vurderingen af målopfyldelsen for de enkelte vandløbsstrækninger er foretaget. Der savnes således oplysninger om hvilke målestationer og hvilke data, der er anvendt ved vurderingen af de enkelte vandløbsstrækninger. Dette gælder både for DVFI, fisk og vandplanter. For fisk savnes endvidere oplysninger hvilket af de to danske fiskeindices der er anvendt i de enkelte vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner for beskrivelse af metoder til tilstandsvurdering. Retningslinjerne er offentliggjort på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.

Artssammensætningen i de indsamlede fiskedata har været afgørende for, hvilket indeks der er benyttet til tilstandsvurdering af en given vandløbsstrækning. Fremgangsmåden fremgår af ("Dansk Fiskeindeks for Vandløb (DFFV)", Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 95, 2014.).

Karakterisering af vandområder

Sammenfatning af høringssvar

Nordfyns Vandløbslaug anfører at vandrammedirektivets metodebeskrivelse til kategorisering af vandløb er ikke fuldt udviklet og af indsiger vurderes at være en tilblivelsesmangel.

En række privatpersoner anfører at vandløb bør klassificeres som et kunstigt eller stærkt modificeret vandløb da Danmark skal holde sig strikt til EU's krav til vandplanerne, og ikke opfinde egne kategorier, som ikke er omfattet af EU's interkalibrering.

En privatperson anfører at vandløb, der er naturlige af oprindelse, men efterfølgende er blevet fysisk modificeret, i henhold til vandrammedirektivet og tilhørende vejledninger i en række tilfælde kan udpeges som stærkt modificerede.

En privatperson anfører, at der er sket en overimplementering af vandrammedirektivet gennem forkert kategorisering af vandløb som naturlige, ikke kunstige eller stærkt modificerede, hvorved man har undladt at sikre indsiger den lempelsesmulighed, som loven indebærer. Det anføres, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) via retningslinjer for kategorisering af stærkt modificerede vandløb har handlet i direkte strid med EU's vejledninger og regler.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Et vandområde kan udpeges som stærkt modificeret, hvis de ændringer af områdets fysiske udformning, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, vil have betydelige negative indvirkninger på miljøet generelt eller på visse menneskelige aktiviteter, herunder eksempelvis bebyggede arealer, landbrugsmæssig dræning mm., og formålet med de menneskelige aktiviteter på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger ikke med rimelighed kan tilgodeses med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning. Det vil bero på en konkret vurdering, hvorvidt et vandområde kan udpeges som stærkt modificeret. De udpegede vandløb fremgår af vandplanerne. I relation til drænedes områder vil der ved en forundersøgelse fx i forbindelse med en planlagt restaureringsindsats med hævnning af vandløbsbund bl.a. skulle tages stilling til, om restaureringen vil resultere i uforholdsmæssigt store vandlidende arealer. Hvis dette er tilfældet, kan en vurdering af udpegning som stærkt modificeret vandløb tages op igen (se også kapitel om udpegning af stærkt modificerede vandløb).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i at, at vandområder, der er naturlige af oprindelse, men efterfølgende er blevet fysisk modificeret, i henhold til vandrammedirektivet og tilhørende vejledninger under en række forudsætninger kan udpeges som stærkt modificerede. I disse tilfælde har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning udpeget vandområderne som stærkt modificerede (se også kapitel om udpegning af stærkt modificerede vandløb).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning finder ikke at der er sket en overimplementering af vandrammedirektivet i forbindelse med kategorisering af vandområder.

Kvalitetselementet makrofyter

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at der hurtigst muligt skal udvikles et DVPI, som dækker type 1 vandløb, der udgør langt den største del af vandløbene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Frem mod tredje planperiode forventes, at der udvikles et indeks for planter der kan anvendes i type 1 vandløb.

2.9.7 Metodevalg søer

Der er i alt modtaget 7 høringssvar, der omhandler metodevalg søer.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Ikast-Brande, Silkeborg, Skive og Vejle.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Limfjordsrådet og Initiativgruppen Houlkær.

Ensartet kildeopsplitning for kvælstof og fosfor.

Sammenfatning af høringssvar

Silkeborg Kommune påpeger en forskel i præsentationen af ”vandbårne næringsstofftilførsler af kvælstof og fosfor fra landbrug”, idet dyrkningsbidraget for kvælstof til vandområdedistrikt Fyn og Jylland er kvantificeret, mens det for fosfor er slået sammen med andre kilder, som benævnes diffus tilførsel. Kommunen foreslår, at fremstillingen af belastning med kvælstof og fosfor ensrettes, og at der oplyses en tilsvarende kildeopsplitning og belastningsudvikling for fosfor som for kvælstof.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For fosfor er ikke foretaget en specifik opgørelse af fosforbidraget fra landbruget, idet det specielt på mindre skala er forbundet med stor usikkerhed at adskille det naturlige baggrundsbidrag fra landbrugsbidraget. En opgørelse vil således ikke direkte kunne anvendes som grundlag for en regulering og indsats.

Målinger fremfor standardmodeller/-beregninger

Sammenfatning af høringssvar

Initiativgruppen Houlkær mener, at Viborg Kommune gør meget for at begrænse næringstilførslen til Viborg-søerne og Tapdrup Sø, men savner svar på, om det nytter nok. Derfor efterlyses der dokumenterede målinger frem for standardberegninger og planer for at opnå god økologisk tilstand.

Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland mener, på baggrund af Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 139, fra 2015 (Anvendelse af kvalitetselementer i ikke interkalibrerede danske søtyper), at med indførelse af flere kvalitetsparametre er de empiriske modeller ikke længere anvendelige, og der vil med flere kvalitetselementer være et behov for at få udviklet på de dynamiske modeller, og dermed også et behov for at få indsamlet data og foretaget observationer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Beregning af næringsstofftilførsel til søerne er foretaget på grundlag af målinger, hvor disse findes, suppleret med modelberegninger, hvor målinger ikke findes. For Viborg-søerne og Tapdrup Sø er beregning af næringsstofftilførslen foretaget på baggrund af en kombination af målinger og modelberegninger. I medfør af Aftale om Fødevarer- og Landbrugspakke af december 2015 er der igangsat flere målinger i vandløbene, og disse målinger vil også medvirke til at forbedre beregninger af næringsstofftilførslen til søer. Desuden vil der frem mod næste vandområdeplan blive arbejdet videre med at forbedre datagrundlaget for tilførsel af fosfor til søerne og kildeopsplitning til søer.

Anvendelse af flere kvalitetsparametre er et krav ifølge vandrammedirektivet og medvirker til at gøre tilstandsvurderingen mere sikker, idet man kigger på flere forskellige biologiske og fysisk-kemiske forhold i søen. Denne tilstandsvurdering bygger på målinger og inkluderer ikke modeller. I forbindelse med beregning af indsatsbehov benyttes modeller, og i vandområdeplanen er der opstillet empiriske sammenhænge mellem fosforindholdet og tilstanden af de enkelte kvalitetselementer. Da der skal være målopfyldelse for alle kvalitetselementer, benyttes den sammenhæng, der tilgodeser dette. Dynamiske modeller er således ikke nødvendige for at beregne et indsatsbehov, og databehovet for at opstille dynamiske modeller er så stort, at det er urealistisk og unødvendigt at gøre dette for et stort antal søer.

Behov for nye modeller til brakvandssøer

Sammenfatning af høringsvar

Skive Kommune anser ikke modelapparatet, der er anvendt til fastlæggelsen af målsætningen og de deraf følgende krav til stoftilførsel, som egnet til modellering af Kås Sø, brakvandssø kategoriseret som naturtype 1150 (kystlaguner og strandsøer) og øvrige søer af denne søtype, men kun til ferskvandssøer, hvortil det er udviklet. Kommunen finder derimod, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bør anvende data fra naturtype 1150 (kystlaguner og strandsøer) til udvikling af prognoseværktøjer for denne naturtype.

I Skive Kommune er der naturtyper med lignende karakteristika: Møllerup Sø, Hjerk Nor, Lagunen ved Bådsgård Vig, Løkkedyb, Ørslevkloster Sø og Hjarbæk Fjord. Kommunen anser det ikke for samfundsmæssigt forsvarligt at anvende modeller til fremskrivning, som den er bevidst om ikke er validerede.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Brakvandssøer, dvs. søer med en saltholdighed på mindst 0,5 promille, har deres egne søtyper, hvor den mest almindelige er søtype 11 (brakke, lavvandede, alkaliske og ikke brunvandede søer). Da miljømålene er typespecifikke, kan der opstilles miljømål for brakvandssøer, der adskiller sig fra målene for ferskvandssøerne. Aarhus Universitet (DCE) har i rapporten "Anvendelse af kvalitetselementer i ikke interkalibrerede danske søtyper, Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 139, 2015" vurderet, at klorofylmålene for dybe og lavvandede ferskvandssøer kan overføres på de tilsvarende brakvandssøer, hvorimod indeksene for vegetation, plankton og fisk ikke kan overføres.

Frem imod næste vandområdeplan arbejdes der på at opstille indices for de biologiske kvalitetselementer i brakvandssøer, som giver samme beskyttelsesniveau som de tilsvarende kvalitetselementer i ferskvand. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning anerkender, at brakvandssøer på mange områder afskiller sig betydeligt fra ferskvandssøer, og at der derfor er en særlig udfordring i at fastlægge miljømål og indsatsbehov i disse. I vandområdeplanen er der ikke stillet specifikke krav om indsatser til brakvandssøerne.

2.9.8 Metodevalg grundvand

Der er i alt modtaget 31 høringsvar, der omhandler metodevalg grundvand.

Høringsvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Allerød, Esbjerg, Favrskov, Fredericia, Frederiksberg, Herning, Hillerød, Holstebro, Horsens, Lejre, Næstved, Odder, Odsherred, Ringkøbing-Skjern, Roskilde, Varde, Vesthimmerlands, Viborg, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringsvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Nordvand A/S og Danmarks Naturfredningsforening.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 3 enkeltpersoner.

Kemisk tilstandsvurdering

Sammenfatning af hørings svar

Odsherred kommune beder om en uddybning af hvilke konkrete data, der afgør, om et grundvandsmagasin tildeles status som god, ringe eller ukendt kemisk tilstand.

Viborg Kommune påpeger, at en række mindre grundvandsforekomster udpeges som "ringe" på grund af forekomsten af arsen. Kommunen finder udpegningen sporadisk og utroværdig.

Region Syddanmark spørger til, hvordan der kan konkluderes på, om en grundvandsforekomst er i god eller ringe tilstand, når der for alle stoffer/stofgrupper, som indgår i kvalitetsvurderingen er flest, som er benævnt 'ukendt'. I forlængelse heraf spørges der til, hvor de 71 grundvandsforekomster med utilstrækkelig viden er lokaliseret.

Næstved Kommune og Vordingborg Kommune opfordrer til, at 75% grænsen for vending af kemiske trend fastsættes ud fra de aktuelle geologiske og hydrologiske forhold.

Vordingborg Kommune mener, at det er modstridende at kemisk tilstand er udpeget flere steder i kommunen, samtidig med at MiljøGIS viser, at kommunen ikke har nogen grundvandsforekomst med en kemisk trend. Vordingborg Kommune anbefaler derfor, at områdeudpegningen af "god kemisk tilstand og vending af trend" fjernes.

Danmarks Naturfredningsforening og Frederiksberg Kommune bemærker, at det er svært at danne sig overblik over grundvandsforekomsternes kemiske tilstand i vandområdeplanerne, bl.a. fordi de er opgivet i tabelform.

Odsherred kommune spørger til, om der er en årsag til at grundvandet ikke er undersøgt for bor.

Det undrer Viborg Kommune, at kvalitetsvurderingen af grundvandsforekomsterne ikke afspejler de høje værdier for nitrat, der forekommer i de fleste øvre grundvandsforekomster. Kommunen opfordrer til, at det fremgår mere tydeligt af vandområdeplanerne, at der lokalt kan være problemer med grundvandkvaliteten, som ikke fremgår af planerne.

Aarhus kommune opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til snarest muligt at udvikle operationelle værktøjer til vurdering af vandindvindings betydning for vandløbskvaliteten.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Metoder og data til kemiske tilstandsvurderinger af grundvandsforekomster fremgår af GEUS-rapport 2014/78 "Grundvandets kemiske tilstandsvurdering, Vandområdeplan 2015-2021 - data og metodevalg. Rapporten kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

Af rapporten fremgår bl.a., at den kemiske tilstand vurderes at være opgjort på et mindre sikkert grundlag, hvis der er data fra færre end 5 analysepunkter (indtag) i forekomsten. Der har ikke i høringsversionen af MiljøGIS været indarbejdet de stofs specifikke resultater af tilstandsvurdering for grundvandsforekomster med data fra

færre end fem indtag. Den endelige version af MiljøGIS vil blive opdateret hermed.

Beliggenheden af samtlige grundvandsforekomster fremgår af MiljøGIS for vandområdeplanerne 2015-2021, der forefindes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk

Udgangspunktet for vending af kemiske trends er beskrevet i overvågningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder).

Den kemiske tilstandsvurdering tager alene udgangspunkt i, om koncentrationen af et kemisk stof overskrider kvalitetskravet/tærskelværdien. Den gennemførte vurdering af en væsentlig og vedvarende stigende kemisk trend tager både udgangspunkt i, om koncentrationen af et kemisk stof overskrider 75% af kvalitetskravet/tærskelværdien, og om der samtidigt er væsentlig stigende koncentration. De to vurderinger er derfor ikke umiddelbart sammenlignelige. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har ikke umiddelbart fundet anledning til at fravige udgangspunktet for vending af kemiske trends ved overskridelse af 75% af kvalitetskravet/tærskelværdien.

Den kemiske tilstand fremgår af tabeller i selve vandområdeplanerne. Ønskes en geografisk fordeling eller data for den enkelte forekomst henvises til MiljøGIS.

Der er ikke fastlagt tærskelværdier for bor i ft. grundvandsforekomster. Der er dog foretaget omfattende målinger af bor i perioden 1989 til 2014 i boringskontrollen. Bor antages at være et naturligt stof og er normalt ikke til stede i problematiske koncentrationer i almindeligt fersk grundvand. Grænseværdien for bor i drikkevand ligger på 1000 mg/l, og er kun overskredet i meget få tilfælde.

Af ovennævnte rapport fremgår, at en grundvandsforekomst er i "ringe kemisk tilstand" når $\geq 20\%$ af indtagene overskrider tærskelværdien for én af de testede parametre, ellers er der "god kemisk tilstand". Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil fremhæve i vandområdeplanerne, at der således lokalt kan være problemer med grundvandkvaliteten, som ikke fremgår af tilstandsvurderingen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden om grundvandets påvirkning af blandt andet vandløbens kemiske tilstand.

Kvantitativ tilstandsvurdering

Sammenfatning af høringssvar

Odsherred Kommune beder om en uddybning af, hvilke konkrete data der afgør om et grundvandsmagasin tildeles status som god, ringe eller ukendt kvantitativ tilstand.

Næstved Kommune og Vordingborg Kommune fremfører, at det er udtryk for en skærpelse, at vurderingen af grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand er ændret fra en udnyttelsesgrad på 35 % i vandplanerne 2009-2015 til 30 % i vandområdeplanerne. Næstved Kommune opfordrer til, at der ses på den lokale geologi, herunder om grundvandsforekomsterne er dybe eller terrænnære, fremfor at vurdere forekomsterne ud fra en generel procentsats.

Aalborg Kommune stiller spørgsmålstegn ved, om det er muligt at indvinde store mængder grundvand uden at skabe menneskeskabte ændringer i grundvandets strømningsretning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Metoder og data til kvantitative tilstandsvurderinger af grundvandsforekomster fremgår af GEUS-rapport 2014/74 ”Implementering af modeller til brug for vandforvaltning. Delprojekt: Effekt af vandindvinding” og af DCE-rapporten ”Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand”.

Rapporterne kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings www.svana.dk.

Her findes også en kortfattet beskrivelse af de anvendte metoder i dokumentet ”Retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplanerne 2015-2021”.

Den nævnte ændring af vandbalancekriteriet indebærer ikke alene en ændring i udnyttelsesgraden fra 35% til 30%, men ligeledes at udnyttelsesgraden ved aktuel vandindvinding relateres til aktuel grundvandsdannelse, i stedet for grundvandsdannelse i upåvirket tilstand. Afhængigt af de nærmere hydrogeologiske forhold og placering af vandindvinding i et område (dybde) vil grundvandsdannelsen til de dybere magasiner typisk forøges som følge af forøget oppumpning. Sænkning af udnyttelsesgraden kompenserer for den indvindingsbetingede forøgelse af grundvandsdannelsen. Fælles standardkriterier skal sikre en ensartet og gennemskuelig vurdering på landsplan. Det bemærkes endvidere, at vandbalancekriteriet er anvendt som et screeningskriterie, hvorefter der er foretaget konkrete vurderinger af den kvantitative tilstand, jf. GEUS-rapport om ”Implementering af modeller til brug for vandforvaltning. Delprojekt: Effekt af vandindvinding. Appendix G: Kvantativ vurdering af 20 danske grundvandsforekomster”.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at ændringer i grundvandets strømningsretning vil blive påvirket af intensiv vandindvinding. Det er dog afgørende at vurdere den økologiske betydning af denne ændring, hvilket ifm. udarbejdelse af vandområdeplanerne er blevet belyst med udgangspunkt i en vurdering af vandløbspåvirkning og akvifer bæredygtighed.

Klorid, klorede stoffer og salt

Sammenfatning af høringssvar

Frederiksberg Kommune og Nordvand A/S opfordrer til, at grundvandsforekomst DK-2-12-377 klassificeres som værende i god kvantitativ tilstand. Klassificeringen af den ringe tilstand bygger på forhøjede koncentrationer af klorid. Kommunen og Nordvand A/S mener ikke, at dette kan tolkes som indtrængning af saltvand, men at de høje koncentrationer skyldes nedsivning fra vejsaltning, oplag af vejsalt m.m. I stedet skal forekomsten klassificeres som værende i ringe kemisk tilstand.

Frederiksberg Kommune og Nordvand A/S opfordrer til, at grundvandsforekomst DK-2-12-377 klassificeres som værende i ringe tilstand, fordi der igennem en længere periode er fundet klorerede opløsningsmidler og tegn på påvirkning af klorid fra lossepladser og vejsalt.

Frederiksberg Kommune og Nordvand A/S opfordrer til, at det af kemiske tilstandsvurdering for grundvandsforekomst DK-2-12-362 fremgår, at den kemiske tilstand ikke blot er ringe for klorerede opløsningsmidler, men også for klorid. Begrundelsen er, at der er fundet tydelige tegn på, at grundvandet i sandlaget også er påvirket af vejsaltning med stigende eller høje indhold af klorid.

Tilsvarende opfordrer Allerød Kommune til, at det undersøges, i hvor høj grad menneskelig tilførsel af salt påvirker kloridindholdet i grundvandet – særligt i tætbebyggede områder.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger endeligt, at det ikke fremgår af vandområdeplanerne, om der er et problem med saltvandsindtrængning. Dog er der i vandområdedistrikt Sjælland fire grundvandsforekomster, som har ringe tilstand på grund af klorid, hvilket tyder på, at det er et problem.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er en fejl, at grundvandsforekomst DK-2-12-377 er klassificeret som værende i god kemisk tilstand. Forekomsten er påvirket med klorerede opløsningsmidler. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil derfor klassificere forekomsten som værende i ringe kemisk tilstand. Forekomstens kvantitative tilstand vurderes fortsat at være ringe, da der er flere parametre end saltkoncentrationen, der samlet set indikerer en overudnyttelse. Det kan supplerende oplyses, at der er konstateret fejl i nogle af beregningerne til grund for tilstandsvurderingerne, hvilket vil være nævnt og korrigeret i de endelige vandområdeplaner.

Tilstandsvurderingen ift. klorid bygger på de samme objektive principper, som for de andre stoffer. Jf. disse principper er forekomsten DK-2-12-362 ikke i ringe tilstand ift. klorid.

Af vandområdeplanerne 2015-2021 fremgår, at indtrængning af saltvand eller andet i grundvand er vurderet ud fra tilstedeværelsen af klorid i grundvandsforekomsterne sammenholdt med oplysninger om indvindingsintensitet. Vurderingen af, om der sker ind- eller optrængning af salt vand eller andet i grundvandsforekomsten som resultat af kvantitativ påvirkning, er foretaget sideløbende med den generelle kemiske kvalitetsvurdering, jf. GEUS (2014/74) og har indgået i et udredningsarbejde, som GEUS har gennemført for 20 grundvandsforekomster med udnyttelsesgrader over 30 % af grundvandsdannelsen til den givne grundvandsforekomst i perioden 2005-2010 jf. Appendix G til ovennævnte rapport. Der er to forekomster på Sjælland (2_12_374 og 2_12_358), som samtidig har ringe kemisk tilstand pga. klorid og har udnyttelsesgrader over 30 % af grundvandsdannelsen. For den ene forekomst (2_12_374) er der opgjort et indsatsbehov pga. ringe vandbalance som følge af vandindvinding. Se ”Implementering af modeller til brug for vandforvaltning. Delprojekt: Effekt af vandindvinding. Appendix G: Kvantitativ vurdering af 20 danske grundvandsforekomster”.

Sammenhæng mellem grundvandet og vandløb, søer, kystvande og grundvandsafhængig terrestrisk natur

Sammenfatning af høringssvar

En række kommuner, regioner og foreninger har kommenteret på, at der ikke foreligger viden om sammenhængen mellem grundvandet kemiske tilstand og påvirkningen af vandløb, søer, kystvande og grundvandsafhængig terrestrisk natur.

Allerød Kommune og Assens Kommune ser frem til resultatet af Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) arbejde med at indhente viden om vandindvindings påvirkning af søer, kystvande og/eller grundvandsafhængig terrestrisk natur. Allerød Kommune vil sætte nogle generelle vilkår i de kommende vandindvindingstilladelser, der kan træde i kraft, når denne viden indhentes – så vidt det er muligt inden for de juridiske rammer.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at det er en alvorlig mangel i forhold til vandrammedirektivets krav, at der i vandområdeplanerne helt mangler en vurdering af kvantitativ tilstand i forhold til grundvandsafhængig terrestrisk natur. Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland og Danmarks Naturfredningsforening Limfjorden

kritiserer på linje hermed, at der ikke er indsatser på dette område i vandområdeplanerne, selvom dette er et centralt element i vandrammedirektivet.

Region Syddanmark, Aalborg Kommune og Danmarks Naturfredningsforening stiller sig skeptiske overfor, at midler afsat til grundvandskortlægning bruges til at indhente yderligere viden om sammenhængen mellem grundvandets kemiske tilstand og påvirkning af vandløb, søer, kystvande og grundvandsafhængige terrestriske naturtype. Aalborg Kommune vurderer ikke, at udkast til lov om vandforsyning m.v. og lov om afgift af ledningsført vand lægger op til løsning af ovennævnte opgave som en del af vandområdeplanerne.

Omvendt opfordrer Region Sjælland og Assens Kommune til, at en del af disse midler benyttes til at opnå mere viden om interaktionen mellem grundvand og overfladevand, bl.a. med henblik på at beskytte overfladevand mod virkning af jordforurening der kan spredes via grundvandet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager bemærkningerne vedrørende behovet for at indhente viden om vandindvindings påvirkning af søer, kystvande og grundvandsafhængig terrestrisk natur til efterretning. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil igangsætte projekter med henblik på at indhente yderligere viden om vandindvindings påvirkning af grundvandsafhængige terrestriske økosystemer.

Fortsættelsen af statens grundvandskortlægning i perioden 2016-2020 (jf. lov om ændring af lov om vandforsyning m.v. og lov om afgift på ledningsført vand) har som formål at kortlægge nye indvindingsoplande udenfor områder med særlige drikkevandsinteresser og i begrænset omfang at justere tidligere foretagne grundvandskortlægninger. På baggrund af kortlægningen udpeger miljø- og fødevarerministeren, jf. vandforsyningslovens § 11 a, følsomme indvindingsområder og indsatsområder inden for disse mhp. kommunernes målrettede beskyttelse af drikkevandsinteresser gennem indsatsplanlægningen. Grundvandskortlægningen vil visse steder som sidegevinst kunne bidrage med viden om sammenhæng mellem grundvand og overfladevand samt grundvandsafhængig terrestrisk natur. Men dette er ikke formålet med kortlægningen, jf. ovenfor.

Andet

Sammenfatning af høringssvar

29 grundejere angiver, at der er en meget høj andel af grundvandforekomsterne, hvor den økologiske og kemiske tilstand er ukendt. I forlængelse heraf angiver 28 af grundejerne, at det er problematisk fortsat hovedsagligt at anvende modelberegninger frem for faktisk at se og måle på virkeligheden. Det er grundejernes opfattelse, at målinger er den bedste og mest korrekte måde at vurdere, hvilke tiltag der skal foretages, for at vi i Danmark kan leve op til vores forpligtelser over for EU. Der opfordres derfor til, at der foretages flere målinger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For så vidt angår grundvandsforekomster vurderes den kvantitative og kemiske tilstand, og kun den sidste er ukendt visse steder. Vurderingen af den kemiske tilstand er ikke baseret på modelberegninger, men på faktiske målinger. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er ved at udvide overvågningsprogrammet og etablere flere målestationer mhp., at alle grundvandsforekomster med ukendt tilstand fremover vil kunne tilstandsvurderes.

2.9.9 **Metodevalg miljøfarlige forurenende stoffer**

Der er i alt modtaget 8 hørings svar, der omhandler metodevalg miljøfarlige forurenende stoffer.

Hørings svar er modtaget fra Fredericia Kommune.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Landbrugsgruppen, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn og Gribskov Vandløbslaug.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 4 enkeltpersoner.

Fokus på miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) fremfor kvælstof

Sammenfatning af hørings svar

Landbrugsgruppen bemærker, at et ekspertudvalg har vurderet, at andre faktorer end kvælstof påvirker miljøtilstanden, men at det ikke fremgår af planerne, om disse faktorer er inddraget i indsatsen for at forbedre miljøtilstanden i fjorde og kystvande. Argumentet støttes af en række privatpersoner, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn og Gribskov Vandløbslaug, der anfører, at vandområdeplanerne er Danmarks svar på implementeringen af vandrammedirektivet, og at det på denne baggrund virker mærkeligt, at vandområdeplanerne fokuserer så ensidigt på kvælstof, når vandrammedirektivet hovedsagligt fokuserer på de prioriterede stoffer og miljøfremmede forurenende stoffer. Det anføres, at både den økologiske tilstand i kystvande (i forhold til MFS) og kemiske tilstand er ukendt for en stor del af de danske vandområder, og det konkluderes på baggrund af andelen af områder med ukendt tilstand, at der hovedsageligt er anvendt modelberegninger. Det anføres videre, at målinger er den bedste måde at vurdere, hvilke tiltag der skal foretages, og at det er besynderligt, at sådanne målinger ikke er foretaget.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at andre faktorer udover kvælstof, herunder miljøfarlige forurenende stoffer, kan påvirke tilstanden i vandområderne. Miljøfarlige forurenende stoffer indgår således også i vandområdernes tilstandsvurdering, og vandområdeplanernes indsatsprogram omfatter ligeledes en indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker desuden, at tilstandsvurderingerne for miljøfarlige forurenende stoffer er foretaget på baggrund af konkrete overvågningsresultater, og der er ikke anvendt modelberegninger hertil.

Endeligt bemærker Natursstyrelsen, at indsatsprogrammet overfor miljøfarlige forurenende stoffer omfatter, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning frem mod næste planperiode igangsætter projekter med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet.

Udledningstilladelser

Sammenfatning af hørings svar

Fredericia Kommune bemærker, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) den 5. marts 2015, foranlediget af seneste klaptilladelse på klapplassen ved Trelde næs, har oplyst til kommunen, at klappning og stofudledningen fra klappning ikke kan sammenlignes med grænseværdierne fra bekendtgørelse nr. 1022, som kommunernes administration er underlagt. Fredericia Kommune gør opmærksom på, at administrationen af de to regelsæt for de to forskellige myndigheder bør

afstemmes, så der er enighed myndighederne imellem omkring hvilket niveau, der skal lægges for at nå fremtidig målopfyldelse hos recipienten.

Kommunen mener, at det virker uhensigtsmæssigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) administrerer klapbekendtgørelsen (bkg. nr. 32 af 7.1.2011) med ophæng i havmiljøloven, og at kommunerne administrerer bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet (bkg. nr 1022 af 31.8.2010) med ophæng i miljøbeskyttelsesloven, hvis niveauet ikke er afstemt. Kommunen bemærker endvidere, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har oplyst, at styrelsen i sin administrationspraksis for klappingstilladelser tillader overskridelser af miljøkvalitetskrav for miljøfarlige stoffer i vandfasen ved klapping på klapplassen ved Trednæs. Det undrer Fredericia Kommune, at overskridelse af vandkvalitetskrav må forekomme udenfor aktivitetszonen (klappladsen), og at en sådan overskridelse ville betinge udlægning af en blandingszone, hvis forholdet skulle administreres efter bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav nr. 1022/2010, hvilket kommunerne har ansvaret for. Kommunen oplyser, at der ikke har været behov for at udlægge blandingszoner som følge af kommunens administration af ovennævnte bekendtgørelse.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Administrationen af udledningstilladelser og klapping sker, som Fredericia Kommune også påpeger, efter forskellig lovgivning. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer ikke, at en udledning af spildevand indeholdende eventuelle miljøfarlige forurenende stoffer kan sidestilles med den eventuelle påvirkning med tilsvarende stoffer, der kan ske ved en klapping.

Udledninger af spildevand udgør som regel en mere eller mindre kontinuerlig udledning, mens klapping kan betragtes som en kortvarig pulsbelastning. Klapvejledningen benytter sig af såkaldte aktionsniveauer for MFS, som er baseret på klappmaterialets tørstofindhold, mens miljøkvalitetskrav for stoffernes indhold i spildevand er baseret på koncentration i vand. Aktionsniveauer og miljøkvalitetskrav er ikke direkte sammenlignelige. Aktionsniveauerne er yderligere defineret afhængigt af fx samlet volumen eller mængde af klappmateriale.

Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har i et svar til Fredericia Kommune om klapping af havbundsmateriale fra Kolding Havn pr. den 5. marts 2015 beskrevet den konkrete vurdering, der er foretaget i den konkrete sag, herunder omkring den kortvarige påvirkning, der er tale om, set i forhold til akut toxicitet og korttidsmiljøkvalitetskrav i den tidligere bekendtgørelse 1022/2010 (nu bekendtgørelse 1725/2015 om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet og bekendtgørelse 1070/2015 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand) samt de modelbetragtninger fra DHI og NIRAS omkring spredning af klappmaterialet, som indgår i vurderingen.

2.10 Økonomiske forhold

2.10.1 Sammenhæng mellem mål, virkemidler og økonomi

Der er i alt modtaget 129 hørings svar, der omhandler sammenhæng mellem mål, virkemidler og økonomi.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Hedensted, Ikast-Brande, Jammerbugt, Kerteminde, Mariagerfjord, Middelfart, Næstved, Odense, Morsø, Viborg, Skive, Svendborg, Thisted, Tønder, Vejle, Viborg og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: AgriNord, Nørkær Enges Digelaug, Bjørnebækken Klinteby Ålav, Centrovise, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, DAKOFO, Danske Havne, DANVA, AgriNord, Familielandbruget Vestjylland, Herning-Ikast Landboforening, Limfjordsrådet, Kommunernes Landsforening, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gribskov vandløbslaug, Herning Ikast Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, Landbo Limfjord, Landboforeningerne og Familielandbrugene i Mariager Fjord oplandet, Landbrugsgruppen, Holbæk ålav, Nordfyns Vandløbslaug, Uldum Kær Naturlaug, Vandløbslauget for Pøle Å-systemet, Vandråd 2.5 Smålandsfarvandet, Østlige Øers Landboforeninger og Ålaug for Fladsåen med tilløb.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 60 enkeltpersoner.

Økonomisk ramme

Sammenfatning af hørings svar

Flere kommuner anbefaler, at staten hurtigst muligt i 2015 udmelder kommunernes fremtidige økonomiske rammer for gennemførelse af indsatserne i 2015-2021. Kommunerne kan på den baggrund planlægge bemanningen til opgaven og have mulighed for at bibeholde og optimere den viden, der allerede er opbygget indenfor området i de enkelte kommuner. Flere kommuner bemærker, at indsatsprogrammerne vil blive gennemført indenfor de virkemidler og økonomiske rammer, som staten afsætter og aftaler med Kommunernes Landsforening (KL).

Flere kommuner bemærker desuden, at man finder det uhensigtsmæssigt, at de økonomiske rammer og prioritering af indsatser inden for de enkelte hovedvandoplande endnu ikke er fastlagt eller aftalt med KL. Kommunerne forudsætter, at indsatser som ikke er brugerfinansieret, som hidtil finansieres fuldt ud ved statslig refusion, og at kommunerne alene forpligtes til at gennemføre indsatser inden for rammerne af disse refusioner. Et øget krav til kommunal finansiering skal ifølge kommunerne modsvares af et øget bloktilskud.

KL ser frem til, at udfordringerne med hensyn til EU-programmernes præmis om frivillighed for lodsejerne bliver løst, da det vil give kommunerne et forsvarligt økonomisk og juridisk grundlag at arbejde på.

Flere kommuner bemærker i den forbindelse, at der bør ske en præcisering af i hvilket omfang frivillighed er en forudsætning for realisering af indsatsprogrammet, og hvordan kommuner og lodsejere er stillet i de tilfælde, hvor der ikke kan opnås tilskud til at gennemføre indsatser, hvis der er modstand fra lodsejere i projektområdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kommunernes opgaver i forbindelse med gennemførelsen af vandplanerne 2009-2015 indgår i aftale om kommunernes økonomi for 2013. De kommunale opgaver i forbindelse med gennemførelse af vandområdeplanerne 2015-2021 finansieres også via DUT-princippet, som sikrer, at kommunerne under ét kompenseres for de opgaver, de pålægges ved nye statslige regler. Det samlede DUT-resultat udmøntes med bloktilskuddene, som i kraft af bloktilskudsnøglen sikrer, at der sker en balanceret udligning. Indsatser, hvor kommunernes udgifter finansieres med statslige tilskud, behandles selvstændigt nedenfor samt i kapitlet om tilskudsordninger.

Kommunerne er forpligtede til at gennemføre alle fastlagte vandløbsindsatser, uanset om der kan opnås frivillig medvirken fra lodsejere. Vandløbslovens § 37 indeholder den fornødne hjemmel hertil. Forpligtigelsen gælder alle indsatser, medmindre Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter ansøgning har vurderet, at indsatsen ikke har den nødvendige forbedrende effekt, eller at omkostningerne ikke står i rimeligt forhold til effekten.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning anbefaler kommunerne, at de som hidtil altid først forsøger at gennemføre indsatser ved frivillig aftale, og at kommunerne prioriterer disse sager før dem, hvor det ikke vurderes muligt.

Det har ikke betydning for at opnå tilskud gennem den statslige tilskudsordning til vandløbsrestaurering, om indsatsen gennemføres ved frivillig aftale eller ej. Dette gælder også for muligheden for at opnå tilskud til erstatning.

Det bemærkes, at vandløbsindsatser med miniådale, dobbeltprofil og restaurering af hele ådale er udgået af indsatsprogrammet i de endelige vandområdeplaner 2015-2021 som følge af omprioritering af landdistriktsprogrammet i forbindelse med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015. Disse indsatser var i høringsudkastet af bekendtgørelse om indsatsprogrammer forudsat alene at kunne gennemføres med frivillig tilslutning fra samtlige berørte lodsejere.

Generel indsatsplanlægning

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner anfører, at der overordnet set er sammenhæng imellem forslag til vandområdeplanernes vandløbsvirkemidler og den tilhørende MiljøGIS-løsning, og at prisen på de enkelte indsatstyper generelt er realistisk med enkelte undtagelser.

Andre kommuner stiller spørgsmål ved, om det samlede indsatsprogram for vandløb kan realiseres med de afsatte midler og således, om der er sammenhæng mellem de opstillede mål og de afsatte ressourcer til opgaveløsningen. Flere kommuner forudsætter i den forbindelse, at staten afsætter tilstrækkelige midler til, at indsatserne i planen kan gennemføres. Nogle kommuner mener, at der bliver behov for tilførsel af langt flere økonomiske midler til kommunerne, hvis der skal gennemføres indsatser, der kan føre til opnåelse af mindst god økologisk tilstand i de resterende vandløb, som i øjeblikket ikke har god økologisk tilstand.

Vejle Kommune bemærker i den forbindelse, at erfaringer fra første planperiode viser, at der ikke er afsat tilstrækkelige midler til at gennemføre de udpegede vandløbsindsatser.

Nogle kommuner bemærker, at der er tale om vejledende gennemsnitspriser i virkemiddelkataloget, hvilket betyder, at indsatser kan blive billigere og eller dyrere end de anslåede gennemsnitspriser. Det betyder, at nogle gode projekter ikke opnår tilsagn

pga. manglende omkostningseffektivitet. Såfremt det viser sig, at en indsats ikke kan gennemføres, fordi den ikke er omkostningseffektiv, finder kommunerne, at staten skal anvise indenfor hvilke rammer indsatsen så skal gennemføres, for at målsætningen kan opfyldes i den pågældende vandforekomst.

En kommune vurderer endvidere, at flere af virkemidlerne for vandløb og søer er prissat for optimistisk.

En kommune bemærker, at der i vandområdeplanerne generelt er tale om en stor og dyr indsats for at nå målene til den fastsatte tid og anbefaler, at der inddrages flere og evt. dyrere virkemidler, samt at der tages hul på større indsatser, hvor det vil tage tid at se effekten af gennemførelsen.

Flere kommuner bemærker, at de ikke er enige i, at virkemidlet "udlægning af groft materiale" er dyrere end "udskiftning af bund", da der ved sidstnævnte indsats foreligger en større entreprenøropgave. Herudover er de ikke enige i den effektmæssige sidestilling i virkemiddelkataloget af de to virkemidler.

Frederikshavn Kommune og Limfjordsrådet bemærker, at en række virkemidler tilsyneladende ikke er taget i anvendelse i vandområdeplanerne for anden planperiode. Det bemærkes, at den foreslåede indsats i oplandet til Limfjorden er så stor, at der skal være mange godkendte virkemidler i spil og en tilsvarende økonomisk ramme. Det er ikke nok, at der i § 5 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer gives mulighed for, at kommunerne kan gennemføre andre foranstaltninger, når der ikke samtidig laves støtteordninger, der kan finansiere dem. Blandt mange virkemidler, der ikke er nævnt, fremhæves to konkrete eksempler på henholdsvis et afklaret virkemiddel og et, der er undervejs.

Limfjordsrådet henstiller til, at den kommunale arbejdsbyrde og økonomien i forbindelse med indsatserne tilstræbes jævnt fordelt i planperioderne op til den endelige deadline for målopfyldelse i 2027. Rådet bemærker, at de mest omkostningseffektive projekter er igangsat med vandplanerne 2015-2021, og at der derfor skal afsættes flere midler til indsatsen.

Flere kommuner og særligt landbrugsorganisationerne rejser kritik af, at det endelige virkemiddelkatalog for kvælstofindsatsen ikke er udarbejdet. Det findes kritisabelt, at det virkemiddelkatalog, der skal fastlægge måden at opnå målsætningen for kvælstofreduktionen, ikke er tilgængeligt i høringsfasen. Særligt erhvervet mener, at det er sat i en situation, hvor erhvervet skal indgive et høringssvar på ukendte indsatsområder, der først fastsættes efter høringsfristen udløb, når arbejdet i det tværministerielle udvalg (Kvælstofudvalget) er afsluttet.

Flere landboorganisationer opfordrer til, at der findes flere omkostningseffektive virkemidler, hvis det skal være realistisk at opnå målsætningerne på sigt. En kommune anfører, at virkemidler både bør sikre produktionen på landbrugsjorden og minimere næringsstofbelastningen.

Østlige Øers Landboforening foreslår, at tiltag fremlagt som generelle virkemidler skal kunne erstattes af andre virkemidler, hvis man lokalt kan dokumentere/sandsynliggøre, at disse andre virkemidler har en effekt, der er lige så stor. Det bemærkes endvidere, at lokal viden skal inkluderes, når målrettede virkemidler placeres, da der kan være lokale forhold, der gør, at et virkemiddel bliver uforholdsmæssigt dyrt. Foreningen mener, at det er en ulempe ved de generelle virkemidler, at der ikke er set på de lokale forhold, da

det medfører, at disse virkemidlers effekt vil variere meget, og dermed vil deres omkostningseffektivitet nogle steder være meget ringe.

Flere foreninger mener, at der ikke er gennemført en tilstrækkelig vurdering af de valgte virkemidlers omkostningseffektivitet, ligesom der i flere tilfælde kan stilles spørgsmål ved sammenhængen mellem indsats og effekt i vandmiljøet. På den baggrund mener foreningerne ikke, at der er proportionalitet mellem indsatsens omfang og effekten.

DANVA bemærker, at vandselskaberne i disse år investerer meget store beløb for at leve op til en række samfundskrav til natur og miljø. Det er derfor af afgørende betydning for branchen, at der tages hensyn til mulighederne for at opnå synergier ved at samtænke initiativer på en række områder, herunder at indsætter på klimatilpasningsområdet indtænkes i vandområdeplanerne. Det samme gør sig i følge DANVA gældende i forhold til indsatsplanlægningen efter vandforsyningsloven, hvor tilsyneladende dyre indsætter bliver cost-effektive, når der tages hensyn til, at indsætterne virker på mere end et planområde. Tilsvarende er det DANVAs opfattelse, at en bedre kobling til Natura 2000-planerne kunne føre til en samfundsøkonomisk gevinst ved at målrette midler til indsætter, der fremmer begge planområder.

DANVA bemærker desuden, at selvom om alle parter er interesseret i en samfundsøkonomisk fornuftig allokering af midler til de store planområder, er der efter DANVAs opfattelse en række barrierer for udnyttelse af synergi. Ikke-formaliserede samarbejder kræver øget fleksibilitet af de involverede parter for at opnå de ønskede resultater, og denne fleksibilitet er typisk til stede, hvis der er gensidig interesse i målet, men der er også økonomiske og lovgivningsmæssige forhindringer. Dette gælder særligt vedr. bestemmelserne om miljø- og servicemål i forhold til prisloft som risikerer at stoppe initiativer, der inddrager elementer fra flere planområder, idet der ofte ikke vil være et entydigt miljømål. Ifølge DANVA er det derfor vigtigt, at der etableres mulighed for, at opstille miljømål, der går på tværs af planområder, således at vandselskaberne får mulighed for at indregne udgifterne under prisloftet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at vandområdeplanernes miljømål og indsætter bygger på et korrekt og tilstrækkeligt oplyst grundlag, og at der er tilvejebragt korrekte og tilstrækkelige oplysninger.

For så vidt angår spørgsmål om det juridiske grundlag for planerne, herunder proportionalitetsprincippet, henvises til kapitel om forvaltningsretlige principper.

Vandområdeplanernes virkemidler omfatter alene virkemidler, der er forskningsmæssigt underbygget med hensyn til effekt, og omkostningerne forbundet med de enkelte virkemidler er fastlagt i virkemiddelkataloger for kystvande og for vandløb. I forbindelse med kommunernes gennemførelse af enkeltindsætter vurderes de konkrete omkostninger, og der kan søges om statsligt tilskud hertil.

Vurderingen af omkostningerne forbundet med vandløbsvirkemidlerne er opdateret i forhold til det hidtidige virkemiddelkatalog for vandplanerne 2009-2015. De anslåede gennemsnitspriser inddrager indmeldte erfaringer fra kommunerne i forbindelse med DCE's udarbejdelse af virkemiddelkataloget, erfaringstal fra tilskudsadministrationen samt konkrete overslag for nye virkemidler. Materialet har været tilgængeligt for kommunerne i forbindelse med arbejdet i vandrådene og den efterfølgende høring af vandområdeplanerne.

I forbindelse med den statslige tilskudsadministration vil krav til omkostningseffektivitet for vandløbsvirkemidler blive fastlagt for grupper af virkemidler med udgangspunkt i priserne i virkemiddelkataloget, som kommuner og vandråd havde til rådighed ved udarbejdelse af forslag til indsatsprogrammer. Der vil således blive tale om gennemsnitspriser for flere virkemidler, hvormed konkrete mer- eller mindredgifter for det enkelte virkemiddel ikke nødvendigvis vil være udslagsgivende.

De angivne priser for de enkelte virkemidler, som fremgår af det virkemiddelkatalog, som kommuner og vandråd fik stillet til rådighed i forbindelse med udarbejdelse af forslag til indsatsprogram for vandløb i udkast til vandområdeplaner 2015-2021, er alene vejledende standard gennemsnitspriser. Disse standardpriser er bl.a. baseret på erfaringstal fra kommunerne. De faktiske omkostninger for de enkelte indsats vil imidlertid først kendes i forbindelse med den konkrete udmøntning af de enkelte indsats.

Det kan endvidere oplyses, at det er Aarhus Universitet i samråd med DTU-Aqua, der har foretaget den faglige vurdering af effekten af de enkelte virkemidler. Det fremgår bl.a. af rapporten, at det er en forudsætning for effekten af de enkelte virkemidler, at de anvendes korrekt, hvilket bl.a. afhænger af de helt konkrete lokale forhold i de enkelte vandløb, herunder vandløbets bredde, dybde og faldforhold mv.

For så vidt angår vandløbsrestaurering gennemfører kommunerne ligeledes konkrete vurderinger af eventuelle indkomsttab og gener, der påføres lodsejere som følge af indsatsen, som erstattes i henhold til vandløbslovens bestemmelser herom. Der videreføres en statslig tilskudsordning, hvor kommunerne inden for rammerne af de årlige bevillingslove kan søge om statsligt tilskud til de samlede udgifter til erstatning.

Det bemærkes i øvrigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning med henblik på opfyldelse af de fastlagte miljømål, jf. bekendtgørelse om miljømål, efter anmodning fra en kommune og efter en konkret vurdering kan træffe afgørelse om, at kommunen kan gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i bilag 1-4 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, hvis disse andre foranstaltninger er dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektive som de fastlagte foranstaltninger.

Lodsejere, kommuner og/eller statslige myndigheder, kan søge om tilskud til gennemførelse af omkostningseffektive foranstaltninger i form af skovrejsning, vådområder, minivådområder, lavbundsprojekter samt sø- og vandløbsrestaureringer. Hvis myndigheden ikke kan opnå tilsagn om tilskud til gennemførelse af foranstaltningen, fordi den vurderes ikke at have den nødvendige forbedrende effekt for kystvandet, søen eller vandløbet, eller fordi de økonomiske omkostninger forbundet med foranstaltningen vurderes ikke at stå i rimeligt forhold til dens effekt, og foranstaltningen vurderes ikke at kunne gennemføres på en mere omkostningseffektiv måde, er den statslige eller kommunale myndighed ikke forpligtet til at gennemføre foranstaltningen.

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke indgået mellem regeringen, Konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance den 22. december 2015, er det aftaleparternes vision at gennemføre et paradigmeskift for miljøreguleringen af landbruget. Reguleringen skal fremover være målrettet, og den skal være baseret på en vurdering af det lokale behov for indsats, hvor landmanden vælger sammensætning af virkemidler. Den målrettede regulering vil således være et skridt væk fra tidligere tiders generelle kvælstofregulering. Med henblik på at håndtere en kvælstofreduktion på 3800 tons i

kystvandene i 2021, vil regeringen fra dyrkningssæsonen 2018/19 indfase den målrettede regulering med en tredjedel om året frem mod fuld indfasning i dyrkningssæsonen 2020/21. Indfasningen fordeler sig ca. på følgende måde:

- 1.300 tons N i 2019
- 2.500 tons N i 2020
- 3.800 tons N i 2021

Den konkrete udmøntning og placering af virkemidler, der har til formål at reducere kvælstoftilførslen til vandmiljøet, sker konkret ved, at den enkelte kommune eller statslige myndighed (vådområder og udtagning) eller lodsejer (minivådområder og skovrejsning) søger om statsligt tilskud til projekterne. Der forventes hermed at være rum for lokalt at finde de rette løsninger. Regeringen prioriterer, at anvendelsen af virkemidler, der har til formål at reducere kvælstoftilførslen til vandmiljøet, kan justeres i takt med, at der kommer ny viden om virkemidler og omkostningseffektivitet ligesom den målsatte fordeling på hovedvandoplande med indsatsbehov vil kunne justeres i lyset af indhentede erfaringer med hensyn til effekt, lodsejerinteresse mv. Forud for tildeling af tilskud vurderes det hvorvidt, der er et indsatsbehov i det pågældende kystvandopland.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har forelagt DANVA's bemærkning for Energistyrelsen, der har svaret, at vandsektorloven og tilhørende bekendtgørelser ikke er til hinder for at opstille mål, der går på tværs af planområder, således at vandselskaberne får mulighed for at indregne udgifterne i deres økonomiske rammer (tidligere prisloft).

Prisloftsbekendtgørelsen samt bekendtgørelse om driftsomkostninger til gennemførelse af miljømål og servicemål er ophævet. Begge bekendtgørelser er pr. 1. marts 2016 erstattet af bekendtgørelse om økonomiske rammer for vandselskaber. Heraf fremgår betingelserne for at få tillæg til mål. Efter § 11 kan et vandselskabs økonomiske ramme øges med et tillæg, der udgør vandselskabets samlede afholdte omkostninger eller meromkostninger til statsligt eller kommunalt fastsatte, pålagte eller godkendte mål. Disse omkostninger skal overstige enten 1 procent af den fastsatte økonomiske ramme for det pågældende år eller 500.000 kr. (det mindste af de to beløb) inden for et kalenderår. Målene kan akkumuleres over et kalenderår for at nå op over grænsen på 1 procent eller 500.000 kr.

Brugerfinansierede indsatser

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer påpeger, at vandområdeplanerne ikke bør begrænse fødevarerhvervets muligheder for produktionsændringer og vækst ved at begrænse mulighederne for at komme af med spildevandet, fx ved at reducere i eksisterende udlednings- og tilslutningstilladelser eller ved at øge omkostningerne for de offentligt ejede spildevandsforsyninger, fx i form af nye miljø- og servicemål. Udfordringerne på spildevandsområdet er meget alvorlige og har stor betydning for fødevarerhvervets produktions- og vækstmuligheder. Landbrug & Fødevarer har en forventning om, at der ikke med hjemmel i vandområdeplanerne vil blive stillet skærpede krav til fødevarerhvervets spildevandsudledninger, samt at mål og indsatskrav i vandområdeplanerne ikke bliver suppleret af øvrige, yderligere skærpelser i fx spildevands- og forsyningsplanssammenhæng, som vil kræve nye investeringer i eksisterende produktionsanlæg, som endnu ikke er udnyttet fuldt ud.

Landbrug & Fødevarer opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) eller andre statslige myndigheder til at gennemføre en udredning, som kan pege på, hvordan man i videst muligt omfang sikrer gennemskuelighed i

forbindelse med de krav og økonomiske konsekvenser, som en virksomhed vil kunne blive mødt med, fx som følge af en ændret spildevandsplan.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Påvirkninger som forhindrer, at berørte vandforekomster ikke har en tilstand, der svarer til vandrammedirektivets mål om god tilstand, skal som udgangspunkt nedbringes til et niveau, der ikke forhindrer målopfyldelse. Der er med vandområdeplanerne 2015-2021 lagt en plan for, hvornår og hvordan målet skal nås. Alle de bindende miljømål, herunder brugen af undtagelser, og indsatser er politiske beslutninger, der afspejler regeringens ambitioner på vandområdet, idet regeringen har forholdt sig til planernes forventede økonomiske og miljømæssige konsekvenser. Der henvises i øvrigt til kapitel om kortgrundlaget.

2.10.2 **Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser**

Der er i alt modtaget 292 hørings svar, der omhandler samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Hedensted, Lemvig, Mariagerfjord, Nordfyns, Morsø, Viborg, Skive, Thisted, Tønder, Varde, Vejen, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: 3F, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Energi, Danske Havne, Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet, Formandskabet for KKR Nordjylland, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Fælles Lodsejerudvalg Brede Å Systemet, Fødevarerforbundet NNF, Herning Ikast Landboforening, Familielandbruget Vestjylland, Herning Struer Landboforening, Hunstrup Pumpelaug, Konservative Mariagerfjord, Landbo Limfjord, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landboorganisationerne i hovedvandopland Randers Fjord, LandboThy, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsgruppen, Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å, Nordfyns Vandløbslaug, Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 143 enkeltpersoner.

Uforholdsmæssigt store omkostninger

Sammenfatning af hørings svar

I en stor andel af hørings svarene fremføres det, at de privat- og samfundsøkonomiske konsekvenser som følge af vandområdeplanerne er uforholdsmæssigt store, og at den forventede miljøeffekt ikke står mål med omkostningerne ved de foreslåede indsatser. Dette gør sig især gældende, såfremt det oprindeligt fremlagte kvælstofindsatsbehov på 7800 tons skal findes på dyrkningsfladen. Det fremføres særligt som en byrde for dansk landbrug, at dyrkning af de vandløbsnære arealer vil blive stort set umuliggjort.

Det fremføres af flere privatpersoner og foreninger, at de økonomiske konsekvenser af flere af vandområdeplanernes indsatser ikke står mål med effekten og miljøgevinsten, da omkostningerne er uforholdsmæssigt store. Vandområdeplanerne bør i højere grad tage hensyn til de uforholdsmæssigt store omkostninger for landbruget og tilpasses herefter.

I flere hørings svar bemærkes, at den danske stat i højere grad bør gøre brug af de muligheder, som vandrammedirektivet giver for at udskyde eller undlade indsatser i vandløb grundet uforholdsmæssigt store samfundsmæssige omkostninger. I en række hørings svar foreslås det, at der bør sættes fokus på mulighederne for at anvende

vandrammedirektivets muligheder om lempede miljømål som følge af artikel 4(5) i de konkrete tilfælde, hvor opnåelse af miljømålene vil være uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger. Det anføres, at Danmark har forsømt at foretage de nødvendige basisanalyser forud for opstilling af vandområdeplanernes konkrete indhold. Ligeledes er der ikke foretaget nogen samfundsøkonomisk eller privatøkonomisk cost-benefit-analyse af planerne. Flere fremhæver, at der er opstillet billigere, mindre indgribende, men lige så effektive alternativer til de foreslåede tiltag, og at proportionalitetsprincippet ikke overholdes, når det undlades at gennemføre disse i stedet.

Flere foreninger mener, at den måde, Danmark har valgt at implementere vandrammedirektivet på, er konkurrenceforvridende, idet der reguleres i et alt for stort omfang i forhold til andre lande. På den baggrund har flere foreninger fået foretaget konsekvensberegninger for konkrete landbrugsbedrifter og områder i Danmark, som viser konkrete eksempler på vandområdeplanernes økonomiske konsekvenser ved regulering på dyrkningsfladen.

Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet opfordrer staten til at sikre en balanceret tilgang til gennemførelsen af vandområdeplanerne, der ikke påfører landbrugsbedrifterne større begrænsninger på deres produktionsarealer og øvrige faciliteter end nødvendigt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med Aftale om en Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 er det aftaleparternes vision at gennemføre et paradigmeskift for miljøreguleringen af landbruget. Reguleringen skal fremover være målrettet, og den skal være baseret på en vurdering af det lokale behov for indsats.

Vandområdeplanerne omfatter alene virkemidler, der er forskningsmæssigt underbyggede med hensyn til effekt. Endvidere er virkemidlerne vurderet af Aarhus og Københavns Universiteter med hensyn til deres omkostningseffektivitet. Vurderingen af effekt og konsekvenser af generelle virkemidler er foretaget af Aarhus og Københavns universiteter i virkemiddelkatalogerne for kystvande og vandløb.

Indsatsen i vandområdeplanerne er fastlagt ud fra at sikre en omkostningseffektiv målopfyldelse. Danmark er således forpligtet af vandrammedirektivet til at sikre god tilstand i vandmiljøet. En samlet cost-benefit analyse af vandområdeplanerne vil kræve en konkret værdisætning af de opnåede natur- og miljømæssige gevinster, som opnås ved en god tilstand i alle typer af vandområder. Dette forefindes ikke i stor skala for Danmark, og en sådan opgørelse vil være forbundet med betydelige metodiske problemstillinger. Fordi Danmark er forpligtet til at sikre målopfyldelse, er fokus rettet mod at sikre en omkostningseffektiv gennemførelse af indsatsen. Anvendelsen af virkemidlerne er sket ud fra princippet om størst mulig omkostningseffektivitet.

For så vidt angår spørgsmål om det juridiske grundlag for planerne, herunder proportionalitetsprincippet, henvises til kapitlet "Forvaltningsretlige principper". For så vidt angår spørgsmål om vandområdeplanernes kvælstofindsatsbehov henvises til kapitlet "Braklægning".

De ansvarlige myndigheder foretager konkrete konsekvensvurderinger forud for igangsættelse af tilskudsfinansierede enkeltindsatser, såsom vandløbsrestaureringsprojekter. I tillæg til den generelle vurdering af indsatsprogrammet vil effekter og omkostninger således blive vurderet lokalt forud for iværksættelse. Såfremt omkostningerne i forbindelse med ansøgning om tilskud til fx

sø- og vandløbsrestaurering viser sig ikke at stå i et rimeligt forhold til effekten, eller at indsatsen ikke vil have den forudsatte forbedrende effekt, er kommunen ikke forpligtiget til at gennemføre indsatsen.

For så vidt angår spørgsmål om brugen af undtagelser henvises til kapitlet ”Miljømål og brug af undtagelser generelt”.

Negativ økonomisk effekt for erhvervsvirksomheder og samfund

Sammenfatning af høringsvar

Ifølge en stor andel af høringsssvarene, vil det have store privat-, erhvervs-, og samfundsøkonomiske konsekvenser, hvis det fremlagte forslag til vandområdeplanerne gennemføres, bl.a. i form af tab af eksportindtægter og arbejdspladser. Dansk landbrugs konkurrencedygtighed vil ifølge flere desuden blive udfordret endnu mere, end den i forvejen er.

Mange foreninger og privatpersoner påpeger, at landbrugs- og fødevarerhvervet er af stor betydning for dansk økonomi og eksport, og at erhvervet særligt i land- og yderkommuner udgør en bærende kraft og står for en stor del af beskæftigelsen. Erhvervet er af afgørende betydning for områdernes fremtidige udvikling og vil blive hårdt ramt af direkte og afledte effekter af vandområdeplanerne.

Mange foreninger og privatpersoner fremfører endvidere, at gennemførelsen af planerne vil fjerne grundlaget for at drive landbrug i flere oplande i Danmark, og landbruget vil miste sin funktion som fødevarerproducent og som økonomisk eksistensgrundlag for mange familier. Mange angiver et estimeret tab i høringssvaret. Som en følgevirkning heraf påpeges, at landkommunerne vil blive fattigere, og at dette igen vil smitte negativt af på kommunernes økonomi og nødvendigvis afføde besparelser andre steder. En tabt arbejdsplads er således ikke bare en manglende indkomst, det er også en øget udgift til offentlig forsørgelse.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at landbrugsproduktionen i Danmark udgør den væsentligste del af fødevarerhvervets råvaregrundlag, og at vandområdeplanerne derfor bør sikre, at mulighederne for vækst fortsat er til stede i primærerhvervet.

Mange privatpersoner og foreninger fremhæver en række bedriftsøkonomiske konsekvenser ved de fremlagte vandområdeplaner, bl.a. afgrøde-, husdyr- og formuetab, at jordens værdi reduceres (og en forringelse af pantets værdi har konsekvenser for kreditmarkedet), at ejendomsværdierne forringes, at bedriftens dækningsbidrag forringes (bl.a. som følge af udgiften til at skaffe erstatningsharmonijord og mistet markvandingstilladelse), manglende indtægter på randzonearealer, afskrivning af værdiløst produktionsapparat samt at der vil være øgede omkostninger og synergitab i husdyrproduktionen som følge af tab af harmoniareal. Nogle anfører også, at en faldende omsætning vil betyde, at samme betingelser og priser hos maskinstationen ikke længere kan opnås, og der vil være tab ved køb af hjælpestoffer hos grovvarerhandlen eller ved salg af afgrøder. Samtidig vil rentabiliteten i maskinpark falde, og fyringer af ansatte kan blive nødvendigt.

Enkelte kommuner bemærker desuden i den forbindelse, at der er betydelig afledt aktivitet i bl.a. service- og byggesektoren, herunder lokale pengeinstitutter, som er særligt eksponeret over for værdisætning af landbrugsjord. Dyrkningsrestriktioner vil forværre disse pengeinstitutters situation yderligere.

Ifølge flere foreninger går udkast til vandområdeplaner imod politiske aftaler og løfter om øget vækst og bedre indtjening i landbruget gennem forbedrede rammevilkår fra både den forrige regering og flere øvrige partier, idet det i fødevarerækstaftalen og i finansloven for 2014 blev aftalt, at de tiltag, der iværksættes, skal give "erhvervsøkonomiske gevinster". Landbrugsgruppen opfordrer i den forbindelse Folketinget til at gribe ind med henblik på at sikre de erhvervsøkonomiske gevinster af implementeringen af EU's vandrammedirektiv, der blev aftalt i forbindelse med finansloven 2014.

Østlige Øers Landboforening mener, at det for kvælstofindsatsen gælder, at indsatsen kan komme til at koste direkte tab på flere hundrede millioner for planteproduktionen, og et stort antal landmænd risikerer at havne i en situation med stor gæld og negativ likviditet.

Det er ifølge Landbrugsgruppen uansvarligt, hvis de store erhvervsøkonomiske og samfundsmæssige tab, som følge af forslagene til vandområdeplaner, ikke indarbejdes i finansloven for 2016 og i årene herefter. Landbrugsgruppen finder ikke Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) udmelding om, at forslagene til vandområdeplaner 2015-2021 ikke vil medføre øgede restriktioner og omkostninger for landbruget, korrekt. Landbrugsgruppen mener desuden ikke, at det er korrekt, at kvælstofreduktionen på 1.600 tons vil komme til at bestå af frivillige tiltag med en krone for krone compensation til de berørte interesser. Endvidere vil planerne ifølge Landbrugsgruppen få endnu større konsekvenser for produktion, beskæftigelse og samfundsøkonomi, hvis man vil forsøge at nå et kvælstofmål på 7.800 tons i vandområdeplanerne.

Fødevarerforbundet NNF bemærker, at timingen i implementeringen af miljøkravene skal udformes, så der bliver tilstrækkeligt tid til at omlægge indenfor en rimelig økonomisk ramme, så miljøkravene ikke koster vækst og beskæftigelse. Der skal ikke pålægges dansk produktion krav, der kan medføre, at produktionen blot flytter til lande med mindre miljøkrav. Fødevarerforbundet NNF foreslår endvidere, at der bør arbejdes med metoder til at forbedre vandkvaliteten, der ikke blot er en begrænsning af produktionen til skade for vækstmulighederne.

DAKOFO mener, at de danske kvælstofnormer er skyld i tab af protein i dansk korn, og at denne effekt er stigende efterhånden som jorden udpines. Størrelsen af det samfunds- og erhvervsøkonomiske tab som følge af lavere udbytter og kvaliteter i Danmark vurderer DAKOFO til årligt at udgøre minimum 2- 3 mia. kr. Yderligere kvælstofreduktionskrav til landbruget vil forværre økonomien yderligere i landbruget.

Enkelte privatpersoner bemærker, at man ikke finder forslag til vandområdeplanernes indsats rimelige, da dette ikke var en del af lodsejernes økonomiske overvejelser, da man erhvervede ejendommen.

Flere kommuner opfordrer til en balanceret vandmiljøindsats, der har fokus på at undgå yderligere forpligtigelser og økonomiske byrder for landbrugserhvervet og de negative afsmittende virkninger for følgeerhverv og kommuner. Flere kommuner bemærker endvidere i den forbindelse, at det er vigtigt, at de indsats, der skal tages i anvendelse, implementeres på samme niveau som i resten af EU, således at planerne ikke kommer til at koste konkurrenceevne for dansk landbrug.

Finansrådet, Realkreditrådet og Realkreditforeningen opfordrer til, at nationale stramninger sammenholdes med sammenlignelige lande for at undgå at udfordre

landbrugets konkurrenceevne yderligere, da det vil være ødelæggende for de berørte bedrífers fremtid og også påvirke beskæftigelsen negativt i følgeindustrien. Viborg Kommune præciserer, at dette blandt andet indebærer, at man tillader øget gødskning på de højere jorde og dermed opnår et højere udbytte samtidig med, at man gennem jordfordeling tager de våde arealer med dårlig retention ud af intensiv drift og udnytter ådalenes store potentiale i forhold til at fjerne kvælstof i de indre dele af Limfjorden.

Flere kommuner bemærker, at det foreliggende forslag til vandområdeplan for Jylland og Fyn vil ramme landbruget særligt hårdt på grund af deres beliggenhed i oplande til særligt følsomme vandområder. Kommunerne opfordrer derfor til, at tiltag i medfør af vandområdeplan 2015-2021 har fokus på at fastholde landbrugserhvervets muligheder for fortsat drift og udvikling. Lemvig Kommune opfordrer desuden til, at vandområdeindsatsen i vid udstrækning baseres på tiltag, der ikke begrænser landbrugsproduktionen. Det omfatter fx virkemidler som kompensationsopdræt af muslinger, søstjernefiskeri og etablering af stenrev, da sådanne indsatser bidrager til kvælstofreduktion og samtidig fremme erhvervsinteresser.

3F anbefaler, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning inddrager flere virkemidler end reduktion af kvælstofudledning til kystvandene, da det vil gå ud over landbrugsproduktionen og have jobtab til følge.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015, er det aftaleparternes vision at gennemføre et paradigmeskift for miljøreguleringen af landbruget. Dette for at ruste fødevarer- og landbrugserhvervet bedre til at øge råvaregrundlaget og eksporten, samt medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i Danmark. Reguleringen skal fremover være målrettet, og den skal være baseret på en vurdering af det lokale behov for indsats. Den nyeste viden skal ligge til grund for opgørelsen og håndteringen af Danmarks indsatsbehov i forhold til udledning af kvælstof.

Samtidig er det besluttet, at der skal ske en bæredygtig forøgelse af råvaregrundlaget, samt at der skal sikres gode rammevilkår for landbruget, som gør det muligt, at erhvervet kan arbejde sig ud af krisen. Derfor er aftaleparterne enige om, at erstatte de nuværende generelle regler med målrettede indsatser og målrettet regulering. Parterne er således enige om, at udfase reduktionen af kvælstofnormerne, og udfasningen planlægges at ske med 2/3 hurtigst muligt i indeværende dyrkningssæson 2015/16 og den resterende 1/3 i dyrkningssæsonen 2016/17.

For så vidt angår yderligere spørgsmål om vandområdeplanernes kvælstofindsatsbehov henvises til kapitlet "Braklægning".

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at der med vandområdeplanerne ikke indføres strengere, konkrete miljømål end direktivets minimumskrav. Der er i vidt omfang gjort brug af direktivets mulighed for at forlænge fristen for opnåelse af god tilstand. I den forbindelse bemærkes det, at alle miljømål, herunder brugen af undtagelser, og indsatser beror på politiske beslutninger.

For så vidt angår yderligere spørgsmål angående de danske planudkast i forhold til indsatsen i andre lande, henvises til høringsnotatets kapitel herom.

Det bemærkes, at gennemførelse af vandområdeplanernes vandløbsindsatser sker mod fuld erstatning, samt at landbrugserhvervets omkostninger i forbindelse med virkemidler, der har til formål at reducere kvælstoftilførslen til vandmiljøet, ligeledes

komponeres. Der er afsat midler til kompensation af omkostninger knyttet til den målrettede regulering, som indføres fra dyrkningssæsonen 2018/2019.

Det bemærkes, at det i forbindelse med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015, er besluttet, at det generelle krav om randzoner og de ekstra 60.000 hektar efterafgrøder afskaffes. Landmænd vil dog fortsat frivilligt kunne vælge at benytte randzoner og efterafgrøder til efterlevelse af EU's krav om 5 pct. miljøfokusareal og herudover efterafgrøder til efterlevelse af andre miljøkrav og som virkemiddel til målrettet regulering.

Manglende beregninger af økonomiske konsekvenser

Sammenfatning af høringssvar

I en stor del af høringssvarene, der adresserer vandområdeplanernes samfunds- og erhvervsmæssige konsekvenser, påpeges det, at der mangler økonomiske konsekvensberegninger af tiltagene i forslag til vandområdeplanerne – både for landbrugerhvervet og samfundet som helhed (herunder de beskæftigelsesmæssige konsekvenser og arealeffekter). Enkelte bemærker i den forbindelse, at der skal gennemføres en gennemskuelig, omfattende og afbalanceret beregning af vandområdeplanernes samlede konsekvenser. Konsekvensberegninger er bl.a. en forudsætning for, at der i højere grad kan foretages en afvejning og prioritering af indsatserne, samt at der kan udbetales fuld erstatning til lodsejere, og det fremhæves, at de manglende beregninger vil komme til at koste landbruget og landområderne både penge og arbejdspladser.

Konsekvensberegningerne bør ifølge en del høringssvar gennemføres, inden planerne vedtages, og inden indsatserne sættes i værk. Flere efterspørger konkrete konsekvensberegninger for vandområdeplanernes samlede samfundsmæssige omkostninger.

Enkelte fremhæver, at konsekvensberegningerne bør foretages tidligt i processen og med inddragelse af borgere, ligesom det understreges, at alle aspekter af planlægningen bør være omfattet (herunder identifikation, klassifikation, opstilling af miljømål og indsatskrav). I enkelte høringssvar understreges det i den forbindelse, at såvel officialprincippet som proportionalitetsprincippet ikke er overholdt, fordi der ikke er gennemført konsekvensanalyser.

Flere foreninger fremfører, at fraværet af konsekvensvurderinger griber direkte ind i muligheden for at gennemføre væsentlige dele af vandplanlægningen på korrekt vis, det gælder karakterisering af vandområder, anvendelse af undtagelsesbestemmelser og valg af tiltag. Det bemærkes i den forbindelse, at der er meget stor usikkerhed på de beregninger, der er foretaget. Gennemføres vandområdeplanerne i deres nuværende form, mener flere foreninger, at det kan resultere i, at tæppet trækkes væk under en række landbrug, at en stor andel af de resterende vil tabe yderligere konkurrenceevne, eller at landbruget som erhverv risikerer helt at må lukke.

Flere foreninger og privatpersoner mener, at den danske stat ikke har fulgt EU-reglerne om, at der skal udarbejdes økonomiske konsekvensanalyser, før der kan iværksættes indsatser. Således mangler der i det hele taget værktøjer til at vurdere, hvilke indsatser der indebærer uforholdsmæssigt høje omkostninger.

Konsekvensanalysen bør ifølge Landbrug & Fødevarer inddrage vandområdeplanernes konsekvenser for virksomhedernes og spildevandsforsyningernes udledningstilladelser i forbindelse med miljøgodkendelser og revurderinger. Landbrug & Fødevarer har beregnet den samlede samfundsøkonomiske effekt af forslaget til vandområdeplaner og

opfordrer i den forbindelse til, at vandområdeplanerne ikke strammer kravene for fx kvælstof, da det vil forværre disse udfordringer.

En privatperson anfører, at det forventes, at der i vandområdeplanens tiltag er indføjet en bestemmelse om, at resultatet af indsatsen bliver vurderet efter 1 år, 5 år og efter 10 år med mulighed for, at reguleringssagen uden omkostninger for lodsejerne kan genoptages, hvis afvandingsforholdene ikke lever op til de i projektet givne forudsætninger.

Et vandløbslaug bemærker, at forslag til vandområdeplaner er sendt i høring uden forudgående individuel vurdering af, hvorvidt indsatsen er nødvendig for at realisere vandrammedirektivets formål, ligesom der ikke er foretaget en reel proportionalitetsvurdering af sammenhængen mellem målsætningen og den indsats, den planlagte udpegning vil indebære. Efter vandløbslaugets opfattelse kan en sådan konkret vurdering ikke sidenhen uddelegeres til en kommune, som er bundet af den afgørelse, der allerede foreligger.

Østlige Øers Landboforening anmoder om, at der ikke iværksættes indsatser, hvis omkostninger er ukendte.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015, er det aftaleparternes vision at gennemføre et paradigmeskift for miljøreguleringen af landbruget. Dette for at ruste fødevarer- og landbrugserhvervet bedre til at øge råvaregrundlaget og eksporten, samt medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i Danmark. Reguleringen skal fremover være målrettet og den skal være baseret på en vurdering af det lokale behov for indsats. Den nyeste viden skal ligge til grund for opgørelsen og håndteringen af Danmarks indsatsbehov i forhold til udledning af kvælstof.

Omkostningerne forbundet med de enkelte virkemidler, som ligger til grund for vurdering af indsatsernes omkostningseffektivitet, er fastlagt i virkemiddelkataloget for kystvande og for vandløb. I forbindelse med kommunernes gennemførelse af enkeltindsatser vurderes de konkrete omkostninger, og der kan søges om statsligt tilskud hertil. For så vidt angår vandløbsrestaurering gennemføres ligeledes konkrete vurderinger af eventuelle indkomsttab og gener, der påføres lodsejere som følge af indsatsen, som erstattes i henhold til vandløbslovens bestemmelser herom.

Vandområdeplanerne er således baseret på det aktuelle videngrundlag, som i vidt omfang er udviklet i et samarbejde med forskningsinstitutioner og rådgivere, herunder Aarhus Universitet (DCE), Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA), De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) og DHI m.fl.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har efter lov om vandplanlægning § 6 udarbejdet en basisanalyse, der i overensstemmelse med lovens § 6 indeholder en analyse af overfladevandets og grundvandets karakteristika, en vurdering af menneskelige aktiviteter indvirkning på overfladevandets og grundvandets tilstand og en økonomisk analyse af vand anvendelsen. Basisanalysen, herunder den økonomiske analyse af vand anvendelsen, er resumeret i vandområdeplanerne. Efter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse indeholder vandområdeplanerne således alle de lovpligtige analyser mv.

Parallelt med tilvejebringelsen af vandområdeplanerne er der for hver plan gennemført en miljøvurdering og udarbejdet en miljørapport, og der er foretaget en vurdering af

vandområdeplanerne efter habitatreglerne. Der henvises nærmere til kapitel "Miljøvurdering" og "Habitatvurdering".

Det bemærkes i øvrigt, at de politiske beslutninger, der ligger til grund for vandområdeplanerne, er baseret på økonomiske analyser, herunder af indsatsernes konsekvenser for berørte private og myndigheder. Som grundlag for fastlæggelse af indsatsprogrammet er der således også gennemført flere analyser af omkostningerne knyttet til at reducere kvælstoftilførslen til vandmiljøet. Alle de bindende miljømål, herunder brugen af undtagelser, og indsatser er politiske beslutninger, der afspejler regeringens ambitioner på vandområdet, idet regeringen har forholdt sig til planernes forventede økonomiske og miljømæssige konsekvenser.

Det bemærkes desuden, at den ansvarlige myndighed i forbindelse med udmøntningen af tilskudsfinansierede indsatser, såsom vandløbsrestaurering og vådområder, vil gennemføre konkrete konsekvensvurderinger af de enkelte indsatser med henblik på at sikre, at lodsejerens eventuelle omkostninger knyttet til indsatserne opgøres og vil kunne kompenseres i henhold til gældende regler. Der henvises nærmere til kapitlerne "Uforholdsmæssigt store omkostninger", "Miljømål og brug af undtagelser generelt" og "Kompensation til lodsejere".

For så vidt angår spørgsmål om det juridiske grundlag for planerne, herunder proportionalitetsprincippet, henvises til kapitlet "Forvaltningsretlige principper".

2.10.3 **Kommunernes administrative opgaver**

Der er i alt modtaget 31 høringsvar, der omhandler kommunernes administrative opgaver.

Høringsvar er modtaget fra Region Sjælland og følgende kommuner: Allerød, Assens, Brønderslev, Favrskov, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Hillerød, Kerteminde, Kolding, Langeland, Lejre, Middelfart, Odder, Odense, Randers, Roskilde, Silkeborg, Svendborg, Syddjurs, Varde, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg, Ærø, Aabenraa og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringsvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, og Gudenåkomiteen.

Endelig er der modtaget høringsvar vedr. dette emne fra 3 enkeltpersoner.

Administrative opgaver

Sammenfatning af høringsvar

En række kommuner forudsætter, at de får fuld statslig refusion for administrative og anlægsmæssige omkostninger forbundet med arbejdet med at realisere indsatser i medfør af vandområdeplanerne. Det gælder også for driften samt for afledte driftsomkostninger, der forventes kompenseret. Tønder Kommune præciserer i kommunens høringsvar, at det fx gælder ved etablering af okkerrensningssystemer, der medfører en årlig driftsaktivitet. Varde Kommune bemærker ligeledes, at det er uklart, hvordan driften på de fremtidige okkerrensningssystemer finansieres.

Endvidere skal DUT-midler også dække administration og den øgede arbejdsindsats af indsatserne i forhold til planlægning, implementering og gennemførelse af opgaven. Favrskov Kommune forventer i forlængelse heraf, at kompensationen bliver let at administrere og samtidig dækker den enkelte kommunes udgifter bedst muligt.

Flere kommuner bemærker i den forbindelse, at udgifterne til vandområdeplanernes indsatsprogram er eksklusiv administrative omkostninger. I de årlige finanslovsforhandlinger siden 2012 har der været afsat DUT-midler til bl.a. vandløbs- og søindsatsen. Kommunerne forventer, at disse årlige midler som minimum også reserveres til kommunernes indsats for anden planperiode, for at kommunerne kan fastholde fremdriften i realisering af indsatsprogrammet.

Flere kommuner finder, at der ikke er proportionalitet mellem de administrative opgaver og de midler, der er tildelt gennem DUT. Særligt i tyndt befolkede områder og i små kommuner opleves der ikke at være sammenhæng mellem arbejdsbyrden og de tildelte midler. Kommunerne foreslår, at der findes en bedre tildelingsmodel – evt. at administrationsmidler tildeles efter et forholdsprincip i forhold til projektansøgningernes økonomiske størrelse.

Flere kommuner bemærker, at det står klart, at kommunerne skal varetage vandløbs- og spildevandsindsatserne, men der er ikke med vandområdeplanerne taget stilling til, hvilken myndighed, der skal varetage løsningen af de resterende opgaver i det supplerende indsatsprogram. Det er meldt ud, at dette afventer en forhandling mellem regeringen og Kommunernes Landsforening. Assens Kommune opfordrer til, at kommunerne også fremover varetager opgaver i relation til indsatserne for vådområder, søer og den nye ordning med udtagning af lavbundslande. Kommunerne bemærker, at de er tættest på de mange interessenter, som involveres i vandområdeplanindsatserne, og at kommunerne har demonstreret, at de prioriterer og lykkes med opgaveløsningen.

Allerød Kommune bemærker, at kommunen i forbindelse med den lange forsinkelse af vandplaner 2009-2015 er gået videre med indsatserne, herunder bl.a. forskellige tiltag overfor enkeltudledere, forbedring af vandhåndtering fra byerne, undersøgelse af fosforådale samt deltagelse i VOS-samarbejdet for Roskilde Fjord. I den forbindelse forventer kommunen, at både tidligere og nuværende støtte fra staten til kommunens administrative arbejde bibeholdes.

Vejle Kommune forventer, at kommunen kompenseres fuldt ud for arbejdet med at nå statens mål, herunder til den nødvendige dialog med lodsejerne.

Region Sjælland fremfører, at hvis vandområdeplanerne stiller øgede krav til omfanget af regionernes indsats på jordforurenings- eller råstofområdet og dermed til regionernes budget, vil det kunne udløse krav om kompensation for merudgifterne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Kommunernes opgaver i forbindelse med gennemførelsen vandplanerne 2009-2015 indgår i aftale om kommunernes økonomi for 2013. De kommunale opgaver i vandområdeplanerne 2015-2021 finansieres også fremadrettet via DUT-princippet, som sikrer, at kommunerne under ét kompenseres for de opgaver, de pålægges ved nye statslige regler. Det samlede DUT-resultat udmøntes på bloktilskudsaktstykket, som i kraft af bloktilskudsnøglen sikrer, at der sker en balanceret udligning. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning drøfter de kommunale udgifter, herunder driftsomkostninger for okkeranlæg, med Kommunernes Landsforening.

I forbindelse med kommunernes gennemførelse af enkeltindsatser vurderes de konkrete omkostninger, og der tildeles statsligt tilsagn i henhold hertil. Kommunen kan i forbindelse med ansøgning om tilskud til realiseringsprojekter indregne direkte lønomkostninger knyttet til gennemførelse af bl.a. vandløbs- og vådområdeindsatser. Der er dog ikke mulighed for at få finansieret generel styring, fx i

vandoplandsstyregrupperne. Denne del, der bl.a. omfatter den opsøgende indsats, forventes også fremadrettet finansieret via DUT-princippet, jf. ovenfor.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at der i vandområdeplanerne 2015-2021 ikke stilles krav til omfanget af regionernes indsats på jordforurenings- og råstofområdet. En indsats i forhold til jordforurening forventes igangsat i perioden fra 2021 til 2027 og er rettet mod opfyldelse af miljømålene i tredje planperiode.

Opgaver i vandråd

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner bemærker, at der forventes et forøget statsligt bidrag til kommunernes administration, hvis der sker en udvidelse af arbejdsopgaver for kommunerne, blandt andet i forbindelse med arbejdet i vandrådene.

Ifølge flere kommuner forudsætter en øget interessentinddragelse en fremtidig model for interessentinddragelse, der har fokus på beslutningsdygtighed og tilstrækkelig ressourcefordeling til arbejdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med aftalen om Fødevarer- og landbrugspakke fremgår, at der skal ske en kvalificering af afgrænsningen af vandløb med et opland under 10 km². Arbejdet skal bl.a. sikre, at det så vidt muligt kun er de miljømæssigt værdifulde vandløb der medtages i vandplanlægningen, således at flade, smalle og gravede vandløb, eller vandløb, der har begrænset økologisk potentiale ikke indgår i vandområdeplanerne. Som grundlag herfor skal der ske en opdatering af de faglige kriterier for afgrænsning af vandløb med et opland under 10 km². Kommuner og vandråd vil blive inddraget i dette arbejde, ligesom de vil blive inddraget i kvalificering af udpegningen af vandløb som kunstige og stærkt modificerede og kan kommentere på videreførte indsatser fra første planperiode. Arbejdet skal gennemføres frem mod 2018. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. om "Typologisering og karakterisering af vandløb".

Kommunernes udgifter forbundet med vandområdeplanerne 2015-2021, herunder bl.a. nedsættelsen af vandråd, drøftes med Kommunernes Landsforening."

2.10.4 Kompensation til lodsejere

Der er i alt modtaget 289 høringssvar, der omhandler kompensation til lodsejere.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Brønderslev, Ikast-Brande, Jammerbugt, Vejle, Viborg og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Landbrug & Fødevarer, Fælles Lodsjerudvalg Brede Å Systemet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsgruppen, Den Suhrske Stiftelse, Gudenåkomiteen og Holbæk ålav.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 178 enkeltpersoner.

Forventning fuld kompensation/erstatning for alle tab

Sammenfatning af høringssvar

I høringssvarene fremfører en række privatpersoner, kommuner og foreninger ønske om fuld kompensation til lodsejere for økonomiske tab, der følger af nuværende og

kommende vandområdeplaner, idet en utilstrækkelig kompensation gør det svært at nå det opstillede mål. Enkelte præciserer, at de vil kræve den økonomiske kompensation af den danske stat eller af den lokalt ansvarlige vandløbsmyndighed.

De økonomiske tab fremhæves som især:

- Værdiforringelser af ejendommens arealer eller ejendommen som helhed.
- Tab i driften, bl.a. som følge af dyrkningstab, nedsat udbytte, større omkostninger til maskiner mv., mistet harmoniareal, defigurering af produktionsareal og sædskifteændringer.
- Rådighedsindskrænkninger i brugen af arealet.

En række privatpersoner og foreninger bemærker desuden, at man, såfremt vandområdeplanerne vedtages og gennemføres, forventer, at vandløbsvedligeholdelsen opretholdes på en måde, der ikke forringer erhvervsmulighederne for den enkelte lodsejer. Mange nævner også ændringer af afvandingsforhold, som medfører vandstandshævning eller forsumpning, begrænsninger i tildelingen af kvælstof, etablering af kvælstofsøer, overrislede enge, udlægning af vådområder til fjernelse af fosfor, nyetablering af dræn og udførelse af overkørsler som årsager til tab.

Flere privatpersoner fremhæver, at såfremt der sker utilsigtet påvirkning af opstrøms arealer som følge af vandområdeplanerne kræves fuld erstatning for alle direkte og indirekte tab.

Enkelte privatpersoner anfører, at alene det, at der foreligger forslag til vandområdeplaner, der reducerer bedriftens fremtidige produktionsforhold, vil medføre en værdiforringelse af bedriftens værdi og derfor vil blive krævet fuldt erstattet.

Aabenraa Kommune bemærker, at der i forbindelse med genslyngningsprojekter vil skulle afsættes midler til kompensation til lodsejere for arealinddragelse og forringet arrondering af dyrkningsarealer.

En landboforening anfører, at det er foreningens erfaring, at der ikke ydes fuld kompensation for alle tab og gener, der følger med åbning af fx et rørlagt vandløb på marker.

Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet bemærker, at der skal sikres en balanceret tilgang til gennemførelsen af vandområdeplanerne, hvilket også indebærer økonomisk kompensation til de berørte landmænd, i nogle tilfælde i form af egentlig ekspropriation af hele eller dele af ejendommen.

En række privatpersoner bemærker, at man ikke accepterer de tab, som vandområdeplanerne eventuelt måtte medføre, og nogle anfører i den forbindelse, at de er villige til at anlægge retssag for at hævde deres ret.

Mange privatpersoner har vedhæftet beregninger af estimerede tab i høringssvaret og fremfører konkrete beløb, som de ønsker udbetalt som kompensation/erstatning. Flere nævner i den forbindelse, at de ønsker tabet omregnet til "nutidsværdi" og erstattet med et kontant beløb.

I en væsentlig del af høringssvarene fra privatpersoner anføres det, at vandområdeplanerne får stor negativ indvirkning på den enkelte lodsejers bedrift, og at man finder det urimeligt, at man ikke kompenseres herfor.

I en væsentlig del af høringssvarene anføres det, at man finder det fremlagte forslag til vandområdeplaner utilstrækkeligt. På den baggrund har mange valgt at få foretaget en række scenarieberegninger på deres ejendom, der alle indikerer væsentlige økonomiske tab. For hovedparten bygger beregningen på det scenarium, at den resterende del af vandområdeplanernes kvælstofindsats skal findes ved at braklægge arealer. Det anføres, at de økonomiske konsekvenser i forbindelse hermed forventes fuldt kompenseret. I en række af disse høringssvar bemærkes det desuden, at de konkrete beregninger ikke er vedlagt høringssvaret, fordi de konkrete indsatser, der eventuelt kan blive relevante, er ukendte ved høringsfristens udløb.

Den Suhrske Stiftelse bemærker, at stiftelsen forudsætter, at der bliver foretaget en konsekvensberegning af, hvordan vandløbsprojekterne, der gennemføres på Stiftelsens arealer, vil påvirke afledningen af vand fra dens ejendom. Desuden forventer Stiftelsen, at der gennemføres en evaluering af resultaterne af de vandløbsprojekter, der gennemføres på Stiftelsens arealer. Konkluderer evalueringen, at formålene i projektet ikke er opfyldt, skal fejlene rettes uden omkostninger for Stiftelsen.

Gudenåkomiteen anbefaler, at NaturErhvervstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fastsætter en regel om, at gennemførelse af det enkelte vådområde ikke hindrer en fremtidig forøgelse af ammoniaknedfaldet til vådområdet som følge af udvidelse af en husdyrbedrift. Dispensation fra denne regel bør kun kunne forekomme, hvis der er tale om påvirkning af "Bilag IV"-arter eller Natura 2000-områder, hvis eksistens/tilstand vurderes som truet af ammoniaknedfaldet, og i givet fald bør staten kompensere landmanden for den bortfaldne udvidelsesmulighed.

En kommune bemærker, at der skal sikres tilstrækkelig finansiering ved nedlæggelse af stemmeværker, herunder erstatninger for tab af opstemningsretten. En privatperson bemærker, at den statslige finansiering af vandområdeplanerne er usikker, og at vedkommende derfor ikke vil acceptere kompensationsmodeller, der er afhængige af Folketingets finansieringsmodel.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 er det regeringens vision, at der skal være plads til både produktion og vækst i fødevarer- og landbrugssektoren samt hensyn til miljøet på samme tid. Dermed har regeringen i høj grad fokus på en balanceret gennemførelse af vandområdeplanerne, hvilket bl.a. indebærer, at indsatsen for ca. 6.200 tons kvælstof udskydes til tredje planperiode.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at et opgjort indsatsbehov i vandområdeplanerne ikke i sig selv indebærer omkostninger for lodsejere eller kommuner. Det er alene i det omfang, at der indgår indsats i indsatsprogrammet for vandområdeplanerne 2015-2021, at der vil være en forpligtigelse og hermed en omkostning forbundet med et opgjort indsatsbehov. Disse omkostninger erstattes og kompenseres herefter som beskrevet nedenfor.

Der anvendes undtagelse om fristforlængelse til 2027 på det indsatsbehov, der ikke fastlægges indsatser for i vandområdeplanerne 2015-2021.

Der afsættes statslige midler til erstatning og kompensation for omkostninger for lodsejere i forbindelse med den konkrete vandløbsindsats og vådområdeindsats. Lodsejeren bliver kompenseret konkret i forbindelse med det enkelte projekt. Alle vandområdeplanernes konkrete indsatser er fuldt finansieret, og der ydes fuld kompensation til lodsejere.

Vandløbsrestaurering, herunder genslyngning af vandløb er omfattet af vandløbslovens bestemmelser om vandløbsrestaurering, hvor der skal udarbejdes konkrete projektforslag og konsekvensvurderinger, inden et projekt kan godkendes og dermed udføres. I henhold til vandløbslovens bestemmelser, så har en enhver der lider tab i forbindelse med et restaureringsprojekt ret til erstatning.

Erstatninger i forbindelse med vandløbsindsatsen fastlægges konkret i henhold til vandløbslovens bestemmelser herom, og der gennemføres konkrete vurderinger af eventuelle indkomsttab og gener, der påføres lodsejere som følge af indsatsen. Der afsættes årligt statslige midler til, at kommunerne kan søge deres omkostninger til erstatninger til lodsejere refunderet. Hvis en kommune ikke kan opnå tilsagn om tilskud til gennemførelse af indsatsen i et vandområde, fordi den ikke vurderes at være omkostningseffektiv, og indsatsen ikke vurderes at kunne gennemføres på en mere omkostningseffektiv måde, er kommunen ikke forpligtet til at gennemføre indsatsen i vandområdeplanerne 2015-2021.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at de vandløbsindsatser som indgår i vandområdeplanerne, grundlæggende er baseret på de forslag til indsatser, som kommuner og vandråd på baggrund af bl.a. en udstukket økonomisk ramme indsendte som forslag til udkast til vandområdeplanerne, samt ikke gennemførte indsatser fra første vandplanperiode. Det skal bemærkes, at fastsættelse af indsatserne som udgangspunkt er baseret på vejledende standard gennemsnitspriser. Det er imidlertid først i forbindelse med den konkrete udmøntning af de enkelte indsatser, at de faktiske omkostninger for de enkelte indsatser kendes.

For vådområder og fosforådale ansøger kommunerne, der er projektejere, staten om tilskud til de samlede nødvendige omkostninger forbundet med projektet, herunder afsættes midler til at kompensere lodsejere. Lodsejere har mulighed for at modtage et arealtilskud over 20 år, indgå i en jordfordeling eller sælge arealet til staten. Indsatsen indebærer hermed ikke omkostninger for lodsejere. Det er - som altovervejende hovedregel - frivilligt for lodsejere at indgå i vådområdeprojekter. For yderligere spørgsmål om frivillighed se høringsnotatets kapitel herom.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning henviser til, at omkostningerne forbundet med de enkelte virkemidler som udgangspunkt er fastlagt i virkemiddelkataloget for kystvande og vandløb. I forbindelse med kommunernes gennemførelse af enkeltindsatser vurderes de konkrete omkostninger, og der kan søges om statsligt tilskud hertil.

Angående vandløbsvedligeholdelse bemærkes det, at ændret vandløbsvedligeholdelse ikke indgår som virkemiddel i vandområdeplanerne. Kommunen vedligeholder som vandløbsmyndighed vandløbene i henhold til gældende vandløbsregulativer. Miljø- og Fødevareministeriet har igangsat flere initiativer, der skal sikre en bedre afvanding fra landmændenes marker. Den tidligere miljø- og fødevareminister har den 4. november 2015 udsendt et brev til samtlige kommuner om grødeskæring. I brevet understreger ministeren over for kommunerne, at det er deres pligt som vandløbsmyndighed at rense de offentlige vandløb for grøde i overensstemmelse med de lokale vandløbsregulativer. Derudover er der igangsat et arbejde med udarbejdelse af en ny vejledning om grødeskæring. Vejledningen skal udarbejdes på baggrund af et forskningsbaseret udredningsarbejde omkring grødeskæring, og hvordan der sikres en velfungerende afvanding under hensyn til vandløbenes miljøtilstand. Udredningsarbejdet blev afsluttet i foråret 2016, og kan ses på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside www.svana.dk.

Vådområder etableret under vådområdeordningen 2015-2021 vil ikke være ammoniakfølsomme de første mange år. Det betyder, at de ikke vil kaste restriktioner af sig i form af krav til ammoniakbelastning i forhold til godkendelse af husdyrbrug efter husdyrgodkendelsesloven. Dog vil det areal, der indgår i et vådområdeprojekt, naturligvis ikke kunne anvendes til fx udbringning af husdyrgødning, da det får naturstatus, ved at der indgås vådområdeaftale med lodsejeren om stop for omdrift, gødskning og pesticidanvendelse. Ved aftalen kompenseres lodsejeren herfor.

For så vidt angår spørgsmål om den udestående kvælstofindsats i vandområdeplanerne, henvises til kapitlet "Braklægning".

Ønske om erstatning i stedet for kompensation

Sammenfatning af høringssvar

I tillæg til høringssvar vedrørende omfanget af kompensationen fokuserer fem høringssvar på, hvordan kompensationen udbetales.

Østlige Øers Landboforening opfordrer til, at alle berørte lodsejere skal modtage en engangserstatning for tab og gener som følge af tiltag i vandområdeplanen. I den forbindelse bemærker foreningen, at landsgennemsnitstal ikke er anvendelige, når der skal fastsættes erstatninger. Derimod er det nødvendigt, at omkostningerne ved implementering af vandområdeplanene beregnes på bedriftsniveau.

Vejle Kommune foreslår ligeledes, at der bør være mulighed for, at der kan ydes engangserstatning til lodsejere, idet det vil gøre miljøforbedrende tiltag mere interessante for lodsejerne end de nuværende kompensationsordninger. Kommunen understreger, at det øger muligheden for at nå vandområdeplanernes mål, at der bliver tildelt tilstrækkelige midler til kompensation til lodsejere.

En privatperson bemærker, at en engangserstatning eller en årlig kompensation ikke er tilstrækkelig.

En privatperson foreslår som alternativ til fuld erstatning, at lodsejere tildeles et optimalt erstatningsareal, der kompenserer for deres tab som følge af vandområdeplanerne.

Gudenåkomiteen opfordrer til, at staten undersøger, om rammerne for værdisætning af gode dyrkningsjorde i vådområdeindsatsen kan udvides, således at erstatningen til lodsejerne kan differentieres mere, end det er tilfældet i dag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Danmark er aktuelt ved at afklare mulighederne for at anvende engangskompensationer i det kommende landdistriktsprogram for 2014-2020 med EU-Kommissionen. Eventuel anvendelse af denne mulighed vil blive tilrettelagt indenfor EU-reglerne.

Staten varetager køb og salg af jord. Det sker ved, at kommunen som projektejer anmoder NaturErhvervstyrelsen om at opkøbe den jord, hvor projektet skal ligge. Jorden købes, når kommunen har gennemført forundersøgelser og fået tilsagn til anlægsinvesteringer. Jordpriserne fastsættes via en vurderingsforretning med deltagelse af et valgt lodsejerudvalg, og der forhandles individuelt med den enkelte landmand. Der er derfor allerede i dag taget højde for differentierede priser. Se i øvrigt kapitlet "Forventer fuld kompensation/erstatning for alle tab".

2.10.5 Administrationsmodeller

Der er i alt modtaget 18 hørings svar, der omhandler administrationsmodeller.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Faxe, Fredensborg, Herning, Hillerød, Middelfart, Nordfyn, Odense, Svendborg, Vejle og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Naturfredningsforening og Gudenåkomiteen.

Overordnede bemærkninger til tilskudsordninger

Sammenfatning af hørings svar

Flere kommuner bemærker overordnet, at tilskudsordningerne for vandløbsrestaurering og vådområder ikke er tilstrækkeligt attraktive til at få den nødvendige effekt, og at de støtteordninger, der iværksættes – af hensyn til det samlede ressourceforbrug i stat og kommuner – bør være enkle. Kommunerne skal således have mulighed for at ansøge om ekstra midler til uforudsete udgifter som følge af uforudsete forhold ved gennemførelsen af projekter, da kommunerne ellers risikerer at stå med en stor regning, som der ikke er budgetteret med. Det bør sikres, at kommunerne ikke skal betale for udgifter, som ikke kunne forudses, eller som der ikke kunne søges om tilskud til.

Flere kommuner anbefaler, at staten løbende evaluerer, forenkler og moderniserer tilskudsordningerne på baggrund af erfaringer i stat og kommuner, og sikrer at ordningerne er tilstrækkeligt attraktive for den enkelte jordejer.

Flere kommuner opfordrer til, at NaturErhvervstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning går i dialog med kommunerne om at forbedre ordningerne og samarbejdet mellem myndighederne.

Fredericia Kommune bemærker, at der er begrænset mulighed for at opnå den i vandområdeplanerne ønskede synergi mellem opnåelse af god økologisk tilstand og klimatilpasning, da de statslige tilskudsordninger ikke kan finansiere supplerende/synergiskabende tiltag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For bl.a. vådområder og vandløbsrestaurering bliver der etableret statslige tilskudsordninger, hvor kommunerne ansøger og får tilskud til gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, forventes aftalt med Kommunernes Landsforening, jf. kapitlet "Kommunernes administrative opgaver".

Der er etableret tilskudsordninger med tilhørende bekendtgørelser, som kan ansøges af kommunerne. I forbindelse med tilskud modtager kommunerne tilsagnsbrev, som gengiver vilkår for udbetaling af tilskuddet. Ved overholdelse af disse, er der sikkerhed for udbetaling af tilskuddet. Kommunerne fastlægger selv budget for ansøgningen, og i den forbindelse kan der tages højde for usikre komponenter, hvorved fuld finansiering af indsatser er mulig. Af hensyn til hjemtagning af EU-tilskud fra landdistriktsprogrammet, og hav- og fiskeriudviklingsprogrammet, skal særlige regelsæt anvendes. Vilkårene fremgår af tilsagnsbrevet. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning informerer i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen løbende kommunerne om vigtige forhold i tilskudsordningen. Dette sker gennem hjemmeside,

infomails, informationsmøder og direkte kontakt til projektledere i kommunerne. Informationen er samlet på www.vandprojekter.dk.

Der har i januar 2016 været afholdt et evalueringsseminar for tilskudsordningerne til vådområder og vandløbsindsatser, hvor Kommunernes Landsforening, kommunerne, NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) i fællesskab identificerede tiltag, der kan forbedre ordningerne.

I henhold til synergiskabende tiltag ift. klima henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til høringsnotatets kapitel om klimaforandringer og vandområder.

Vandløbsrestaurering

Sammenfatning af høringssvar

Mange kommuner mener, at administrationsgrundlaget og ansøgningsproceduren for vandløbsrestaurering bør forenkles, så det bliver mindre tungt at gennemføre sagerne. Administration af enkeltindsatser bør kunne foregå på en hurtig og smidig måde med simple administrationsprocedurer, og der skal være plads til uforudsete udgifter og til at ændre virkemiddel, hvis forundersøgelser af projekter viser, at det vil være relevant. Dette vil ifølge flere høringssvar give kommunerne luft, hvis der forekommer uforudsete forsinkelser og udfordringer, uden at kommunerne risikere at miste den støtte, der fra statens side er givet tilsagn om.

Flere kommuner har oplevet, at ansøgte projekter i første planperiode er blevet afvist, fordi de ikke er vurderet omkostningseffektive, selvom løsningerne lever op til de øvrige krav om målopfyldelse. Kommunerne er bekymrede for, om dette vil gentage sig i anden planperiode, især fordi der er lagt op til, at der er en i forvejen fastlagt økonomisk ramme, fastlagt på baggrund af et beregnet gennemsnitsoverslag for, hvad det vil koste at gennemføre indsatserne.

Kommunerne udtrykker bekymring for, at mange indsatser også i anden planperiode vil blive vurderet til ikke at være omkostningseffektive, og ønsker i den forbindelse svar på, hvad der vil ske med de indsatser, som ikke gennemføres, fx grundet økonomi. Der opfordres til, at de relevante, ikke-gennemførte indsatser fra planperiode 2009-2015 kan overføres til indsatsprogrammet for 2015-2021, så gennemførte forundersøgelser ikke er spildt.

Fredensborg Kommune mener, at de vejledende referenceværdier til gennemførelse af vandplansprojekter bør revideres, både i forhold til de projekter der gennemføres, og de projekter der ansøges om, men som ikke gennemføres i første planperiode. Det er kommunens opfattelse, at referenceværdierne er alt for lave, samt at kriterierne for tilsagn til projekter desuden bør genovervejes.

Endelig udtrykker flere kommuner bekymring for, at indsatser som af økonomiske grunde ikke gennemføres i første planperiode, tages op igen i tredje planperiode. Det vil ifølge kommunerne betyde en større og dyrere pulje af projekter i tredje planperiode, hvor kommunerne i forvejen forventer mange komplicerede og dyre projekter.

Flere kommuner anfører, at de er brændt inde med omkostninger til opstart eller gennemførelse af projekter, fordi sager ikke kunne afgøres eller afsluttes indenfor de meget korte frister, kommunerne ydes i statens tilsagn om støtte.

Odense og Fredericia kommuner bemærker, at indsatsprogrammet gennemføres under forudsætning af, at kommunerne holdes økonomisk skadesløse, som de nuværende ordninger umiddelbart lægger op til. Kommunerne har dog den opfattelse, at

projekterne kræver en vis kommunal selvfinansiering. En risiko, der med de nuværende tilskudsordninger ifølge de to kommuner kun kan undgås ved, at kommunerne laver detailundersøgelse, udbudsmateriale og evt. lodsejerkontrakter i selve forundersøgelsen, så der er taget hånd om samtlige forhold, der kan rykke ved økonomien. Dette er ifølge kommunerne en konsekvens af, at rimelige tilsagnsforhøjelser ikke accepteres af staten.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Tilskudsordningen for vandløbsrestaurering i vandområdeplanerne 2015-2021 bliver en statslig tilskudsordning, hvor kommunerne ansøger om tilskud til forundersøgelse og gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, forventes aftalt med Kommunernes Landsforening.

Omkostningerne til vandløbsindsatsen tager udgangspunkt i de anslåede gennemsnitspriser, som kommunerne fik oplyst i forbindelse med udarbejdelse af forslag til indsatsprogram.

Der tages i vandløbsindsatsen udgangspunkt i anslåede gennemsnitspriser for grupper af virkemidler, som kommuner og vandråd havde til rådighed ved udarbejdelse af forslag til indsatsprogram. De anslåede gennemsnitspriser er baseret på hidtidige erfaringer for de kendte virkemidler, mens omkostningerne til nye virkemidler er baseret på prisoverslag udarbejdet til brug for vandområdeplanerne 2015-2021. Grundlaget for vurderingerne har været til rådighed for kommuner og vandråd på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker, at krav til omkostningseffektiviteten i forbindelse med ansøgninger om tilskud til vandløbsrestaurering benyttes til at sikre, at alle projekter behandles ens. En væsentlig overskridelse af omkostningseffektiviteten i nogle projekter vil betyde, at andre mere omkostningseffektive projekter ikke vil kunne få tilskud. Bekendtgørelsen for kriterier for tilskud rummer mulighed for i særlige tilfælde at fravige de generelle regler om omkostningseffektivitet.

Referenceværdier for tilskudsordningen for vandløbsindsatsen i vandområdeplanerne 2015-2021 fastlægges for grupper af virkemidler med udgangspunkt i det virkemiddelkatalog med vejledende udgiftsskøn, som kommuner og vandråd også havde til rådighed i forbindelse med udarbejdelse af forslag til indsatsprogrammer.

Vådområder

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner opfordrer til, at staten forholder sig til de tekniske og administrative vanskeligheder, der har været i forbindelse med gennemførelse af vådområdeindsatsen i første planperiode, herunder lodsejertilslutning, jordfordeling og virkemidlernes tilstrækkelighed generelt. Vejle Kommune bemærker i den forbindelse, at etablering af vådområder er udfordret på den afsatte økonomi.

Allerød Kommune ønsker, at der åbnes for mulighed for at opnå dispensation til de generelle krav, der hvor det fagligt giver mening.

Enkelte kommuner bemærker, at der skal sikres en realistisk ramme for gennemførelse af vådområdeindsatsen, og det foreslås, at der sikres en synergieffekt i forhold til

klimatilpasning af byer, hvor realiseringen kan gennemføres med mere lempelige krav til omkostningseffektivitet.

Enkelte kommuner opfordrer på grundlag af erfaringerne med vådområder i første planperiode desuden til, at der findes mere smidige kompensationsværktøjer, hvilket kan være med til at sikre bedre fremdrift.

Kommunernes Landsforening foreslår, at støtteordninger mellem vådområder og andre vandløbsprojekter integreres eller samtænkes for så vidt angår den statslige LDP-administration. Indsætterne er i forvejen integreret i hinanden ift. myndighedsudøvelse, projekter, drift mm og foregår i øvrigt i samme vandløb.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Tilskudsordningen for vådområder bliver en statslig tilskudsordning, hvor kommunerne ansøger og får tilskud til gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, drøftes med Kommunernes Landsforening (KL).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er løbende i dialog med kommuner og interessenter om gennemførelse af vådområdeindsatsen med henblik på at imødegå eventuelle problemer og løse dem, i det omfang det er muligt. I den forbindelse bemærkes det, at der i januar 2016 har været afholdt et evalueringsseminar for tilskudsordningerne til vådområder og vandløbsindsatser, hvor KL, kommunerne, NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) i fællesskab identificerede tiltag, der kan forbedre ordningerne.

Med hensyn til muligheden for at sikre en synergieffekt i forhold til klimatilpasning af byer bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at formålet med vådområder er kvælstofreduktion. Klimatilpasning vil være en sidegevinst, der ikke må reducere kvælstofeffekten eller muligheden for at gennemføre indsatsen. Det undersøges dog nærmere, hvorvidt det er muligt at sikre en sådan synergieffekt, men det er ikke muligt på nuværende tidspunkt.

Sørestauration og dambrugsindsatsen

Sammenfatning af høringssvar

Allerød Kommune ønsker allerede i anden planperiode at kunne igangsætte tiltag i forbindelse med Sjælsø. Herunder at opnå statslige midler til dette uagtet at søen som mange andre er udsat til tredje planperiode. En enkelt planperiode vil for mange søer, inklusive Sjælsø, muligvis ikke være nok til at dokumentere en positiv langtidseffekt af tiltagene. Der bør derfor være en mulighed for at få søerne med i anden planperiode, hvis data for at beslutte de rigtige tiltag på et tidspunkt i anden planperiode 2015-2021 foreligger.

Gudenåkomiteen fremsætter ønske om, at søindsatsen accelereres i løbet af anden planperiode, og forventer i den forbindelse, at kommunernes indsats kompenseres af staten

Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker, at man forventer, at det vil fremgå af vandområdeplanerne 2015-2021, at der vil blive afsat i alt 50 mio. kr. på landsplan til tilskudsordningen for opkøb og nedlæggelse af dambrug.

Dansk Akvakultur anfører, at der skal afsættes den nødvendige erstatning til etablering af kontinuitet ved dambrug. De 50 mio. kr. der er afsat til opkøb af dambrug foreslås anvendt til opkøb af stemmeværker.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Tilskudsordningen for sørestauration bliver en statslig tilskudsordning, hvor kommunerne ansøger om tilskud til forundersøgelse og gennemførelse. Tilskud dækker 100 pct. af de direkte omkostninger til projekterne. Kommunernes omkostninger til den del af administrationen, der ikke dækkes af statsligt tilskud, men som fortsat følger af indsatsprogrammet, forventes aftalt med Kommunernes Landsforening.

Der vil som udgangspunkt ikke være mulighed for at opnå statsligt tilskud til indsatser, der ikke fremgår af vandområdeplanerne.

I vandområdeplanerne 2015-2021 indgår en reduceret kvælstof- og fosforudledning samt bidrag til indsatsen for forbedring af de fysiske forhold i vandløb som følge af etablering af en frivillig opkøbsordning for dambrug (i alt ca. 50 mio. kr.).

2.11 Juridiske grundlag for planforslag

2.11.1 Ejendomsrettens ukrænkelighed og ekspropriation

Der er i alt modtaget 155 hørings svar, der omhandler ejendomsrettens ukrænkelighed og ekspropriation.

Følgende organisationer har indsendt hørings svar vedr. dette emne: Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 59 enkeltpersoner.

Sammenfatning af hørings svar

Mange private grundejere og foreninger, herunder Landbrug & Fødevarer, Patriotisk Selskab og Østlige Øers Landboforeninger gør gældende, at vandområdeplanerne er i strid med det EU-retlige proportionalitetsprincip og ejendomsrettens ukrænkelighed. Således påpeger flere, at de indgreb, der følger af vandområdeplanerne i mange tilfælde vil være så intensive, at der vil være tale om ekspropriation. Det gælder indgrebene hver især, men særligt deres kumulative effekt. Alle tiltagene bør derfor vurderes i henhold hertil, både enkeltvis og samlet set - og med særlig fokus på proportionalitet og erstatning. Det påpeges i den forbindelse, at ejendomsrettens ukrænkelighed i henhold til Grundloven § 73 og EU-rettens beskyttelse af ejendomsrettens kerne fastlægger helt essentielle begrænsninger for myndighedsudøvelsen. En række lodsejere fremfører, at alle tiltag på ejendommen betragtes som værende krænkelse af Grundlovens § 73 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention tillægsprotokol 1, artikel 1. Derudover anfører mange, at alle indsatskrav i nuværende vandområdeplan og kommende planer, som vil påvirke driften og dermed forretningsgrundlaget negativt, vil blive krævet fuldt ud erstattet.

Landbrug & Fødevarer, Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet henleder også opmærksomheden på, at vandområdeplanerne i nogle tilfælde kan være så indgribende i den enkelte bedrifts produktionsmuligheder, at der kan være tale om indgreb af ekspropriationslignende karakter. Den finanstillige sektor forventer derfor, at der sikres en balanceret tilgang til gennemførelsen af vandområdeplanerne, og at der i samme forbindelse sikres adgang til den fornødne økonomiske kompensation til de berørte landmænd - i nogle tilfælde i form af egentlig ekspropriation af hele eller dele af ejendommen.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug anfører, at forsumpning af landbrugsjord sandsynligvis vil være konsekvensen af et forsøg på at opnå god tilstand i et vandløb, der hovedsageligt anvendes til afvandringsformål. En afledende effekt af forsumpning er, at langbrugeren i nogle tilfælde ikke kan holde arealerne i "god landbrugsmæssig stand". Foreningen påpeger, at det ikke ses, at der er afsat midler til at erstatte denne forsumpning, der vil medføre at flere arealer må tages ud af driften. Der er således, efter foreningens opfattelse, tale om åbenlys ulovlig ekspropriation.

Østlige Øers Landboforeninger henviser til et resposum fra Dr. Jur. Peter Mortensen om "Implementering af vandplanerne - Er vandplanerne og virkemidler ekspropriation i forhold til Grundlovens § 73".

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Afgørelsen af, om der er tale om ekspropriation eller erstatningsfri regulering, beror efter retspraksis på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed. Som momenter, der tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, peges der i almindelighed navnlig på indgrebets formål, i hvilken grad indgrebet er generelt eller konkret (herunder om det rammer mange eller få rettighedshavere), indgrebets intensitet, om indgrebet angår en fremtidig eller aktuel råden, og om der er tale om en tilintetgørelse af rettigheden eller en overførelse til andre fysiske eller juridiske personer.

Udgangspunktet for en ekspropriationsretlig vurdering er de enkelte virkemidler set for sig og ikke den samlede virkning af den regulering, der ud fra hensyn til miljø og natur gennemføres gennem tiden.

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at vandområdeplanerne og de i indsatsprogrammerne fastlagte indsatser som udgangspunkt ikke er udtryk for ekspropriation. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at enkelte jordbrug vil kunne blive ramt så atypisk hårdt, at der vil kunne være tale om et ekspropriativt indgreb, som vil kunne berettige til (fuldstændig) erstatning efter Grundlovens § 73. Den endelige afgørelse herom tilkommer domstolene. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil være opmærksom herpå i forbindelse med gennemførelsen af vandområdeplanerne.

Der henvises i øvrigt til kapitel om samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser og kapitel om kompensation til lodsejere.

2.11.2 Forvaltningsretlige principper, herunder proportionalitetsprincippet

Der er i alt modtaget 383 høringssvar, der omhandler forvaltningsretlige principper, herunder proportionalitetsprincippet.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Centrovic, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Nordfyns Vandløbslaug, Familielandbruget Vestjylland, Herning-Ikast Landboforening, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gribskov vandløbslaug, Familielandbruget Vestjylland, Herning Struer Landboforening, Holstebro Struer Landboforening, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer, Nordfyns Vandløbslaug, Ryde å lav, Uldum Kær Naturlaug, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn, og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 189 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

Mange private lodsejere og foreninger anfører, at proportionalitetsprincippet ikke er overholdt, idet der ikke er proportionalitet mellem de foreslåede indsatser og de miljøforbedringer, der kan opnås. Der henvises i den forbindelse til, at der er stor usikkerhed forbundet med indsatskravene, herunder sammenhængen mellem indsats og effekt, og at der i mange tilfælde konkret kan sættes spørgsmålstegn ved miljømålenes opnåelighed. Enkelte finder, at dette også er i strid med forsigtighedsprincippet.

Det anføres, at der ikke er foretaget de nødvendige konsekvensberegninger af indsatskravene, herunder vurderet hvorvidt der er proportionalitet imellem omkostninger og nytte af indsatsen. Det påpeges i den forbindelse, at det ikke er nok, at konsekvensvurderingen antages udført af kommunerne ved gennemførelse af

indsatsen. Når der ikke er foretaget de nødvendige konsekvensberegninger, er det således heller ikke undersøgt, hvilke andre og evt. billigere virkemidler som kunne erstatte eller kombineres med de foreslåede tiltag for at nå de ønskede miljømål. Det anføres i den forbindelse, at der ikke leves op til kravene i vandrammedirektivet om at finde omkostningseffektive virkemidler. En række lodsejere henviser til, at der er opstillet billigere, mindre indgribende, men lige så effektive alternativer til de foreslåede tiltag. Ved at undlade at gennemføre disse i stedet for de foreslåede indsatser, overholdes proportionalitetsprincippet ikke.

Det påpeges af flere lodsejere og foreninger, at kortene på MiljøGIS blev ændret under høringen, og at resultaterne af kvælstofudvalgets arbejde, der skal fastlægge måderne, hvorpå man skal opnå målsætningen for kvælstofreduktionen, ikke har været tilgængeligt i høringsfasen. Det gøres i den forbindelse gældende, at grundlaget for høringen, herunder sikkerheden for at lodsejerne har kunnet afgive høringssvar på et tilstrækkeligt oplyst grundlag, dermed er sat over styr. Det anføres, at grundlæggende forvaltningsretlige principper således ikke er iagttaget.

Endelig anfører flere private grundejere og foreninger, at vandområdeplanerne er i strid med officialprincippet, hvorefter en forvaltningsafgørelse skal træffes på et forsvarligt oplyst faktisk grundlag. Der henvises i den forbindelse bl.a. til, at datagrundlaget er mangelfuldt, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke har undersøgt forholdene tilstrækkeligt forud for fastlæggelsen af miljømålene og indsatskrav.

Flere påpeger, at der er tale om en væsentlig tilblivelsesmangel, når overholdelse af proportionalitetsprincippet og officialprincippet ikke er undersøgt og sikret. Det anføres, at vedtagelse af vandområdeplaner på et ufuldstændigt grundlag må medføre planernes ugyldighed.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug finder det i strid med proportionalitetsprincippet og forurenere-betaler-princippet, at der bygges videre på virkemidler, der har til hensigt at begrænse nitratudledningen, når der ikke kommer nitrat fra landbruget. Foreningen henviser i den forbindelse til EU-domstolens retspraksis.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Proportionalitetsprincippet indebærer, at indgreb over for borgerne ikke må være mere indgribende, end hvad der er nødvendigt, og at indgreb ikke må være mere vidtgående, end formålet tilsiger. Efter officialprincippet påhviler det myndigheden at sørge for, at en afgørelse træffes på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Efter lov om vandplanlægning § 19 fastættes der regler, der fastlægger et indsatsprogram for hvert vandområdedistrikt med henblik på opfyldelse af miljømålene. I indsatsprogrammet fastlægges de indsatser, der skal iværksættes for at nå de fastlagte miljømål, herunder hvilke virkemidler der skal tages i brug.

Indsatsprogrammet fastlægges på baggrund af basisanalysen, overvågningsresultater og anden relevant viden samt en opgørelse over indsatsbehovet. Den økonomiske analyse af vandanvendelsen, som indgår i basisanalysen, har bl.a. til formål at danne grundlag for, at der kan foretages et skøn over, hvilken kombination af foranstaltninger der vil være den mest omkostningseffektive.

I den forbindelse kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at de fastlagte miljømål, herunder brugen af undtagelser, og indsatser beror på politiske beslutninger, der afspejler regeringens ambitioner på vandområdet.

På baggrund af udarbejdede virkemiddelkataloger, hvor der er identificeret en række forskellige virkemidler, der kan reducere påvirkningerne af vandområderne, er der truffet politisk beslutning om indsatsprogrammet for opnåelse af miljømålene. Anvendelsen af virkemidlerne tager udgangspunkt i princippet om størst mulige omkostningseffektivitet. Det bemærkes i den forbindelse, at indsatsprogrammerne alene omfatter virkemidler, der er forskningsmæssigt underbygget med hensyn til effekt.

Det bemærkes i øvrigt, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter anmodning fra en kommune og efter en konkret vurdering kan træffe afgørelse om, at kommunen kan gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i bekendtgørelse om indsatsprogrammer bilag 1-4, hvis disse andre foranstaltninger er dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektive som de fastlagte foranstaltninger. Der henvises til bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 5.

Det er på baggrund af ovenstående Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at proportionalitetsprincippet i forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanerne og bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer er blevet iagttaget. Det samme gør sig gældende for så vidt angår forsigtighedsprincippet.

Vandområdeplanerne og bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer er baseret på en opdatering og videreførelse af vandplanerne for første planperiode. De er bl.a. baseret på data fra de nationale overvågningsprogrammer, der bidrager med de nødvendige data til brug for vurdering af målopfyldelse og den samlede effekt af indsatser og virkemidler for de målsatte vandområder. Planerne med tilhørende bekendtgørelser 2015-2021 er for så vidt angår overfladevand udarbejdet på baggrund af data frem til og med 2012, idet det for søer og kystvande dog har været muligt at inddrage data fra 2013.

Vandområdeplanerne og bekendtgørelserne er herudover baseret på det aktuelle videngrundlag, som i vidt omfang er udviklet i et samarbejde med forskningsinstitutioner og rådgivere, herunder Aarhus Universitet (DCE), Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA), GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland) og DHI m.fl.

Dette videngrundlag udvikles og forbedres fortløbende i en fremadrettet proces, hvor bl.a. nye forskningsresultater inddrages, og hvor forsknings- og udviklingsprojekter konkret iværksættes for at forbedre videngrundlaget for planlægningen. I den forbindelse skabes også grundlaget for at inddrage flere kvalitetselementer i vurderingen af vandområdernes miljøtilstand. Herudover giver overvågningen også fortløbende ny viden, som skal lægges til grund for vandplanlægningen.

Det er på den baggrund Naturstyrelsens vurdering, at officialprincippet er tilgodeset i forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanerne og bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om sammenhæng mellem mål, virkemidler og økonomi.

For så vidt angår høringsprocessen henvises til kapitel om inddragelse af offentligheden samt tilblivelsesproces.

2.11.3 **Øvrige problemstillinger**

Der er i alt modtaget 111 hørings svar, der omhandler øvrige problemstillinger.

Hørings svar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Billund, Bornholm, Brønderslev, Favrskov, Fredensborg, Fredericia, Frederiksberg, Frederikshavn, Furesø, Faaborg-Midtfyn, Hedensted, Herning, Holstebro, Horsens, Hørsholm, Kerteminde, Kolding, Københavns, Lejre, Limfjordsrådet, Middelfart, Norddjurs, Nordfyns, Næstved, Odder, Odense, Odsherred, Randers, Roskilde, Rudersdal, Silkeborg, Struer, Svendborg, Syddjurs, Tønder, Varde, Vejen, Vejle, Viborg, Vordingborg, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt hørings svar vedr. dette emne: Foreningen Bevaringsværdige Bygninger og Bygningskultur Danmark BYFO, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Danmarks Naturfredningsforening Aalborg, Dansk Akvakultur, Dansk Energi, Formandskabet for KKR Nordjylland, Gudenåkomiteen, Herning Ikast Landboforening, Familielandbruget Vestjylland, Jammerbugt Vandløbslaug, Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest, Landbrugsgruppen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer og Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget hørings svar vedr. dette emne fra 48 enkeltpersoner.

Retningslinjerne fra vandplanerne for 1. planperiode

Sammenfatning af hørings svar

Danmarks Naturfredningsforening, Kommunernes Landsforening (KL) og en række kommuner påpeger, at de bindende retningslinjer, der var indeholdt i regionplanerne og vandplanerne for første planperiode, udgjorde en stor del af kommunernes administrationsgrundlag. Enkelte kommuner henviser i den forbindelse til, at også bilag 7 i vandplanerne for første planperiode indeholdt en række støtteparametre til administration på vandområdet. Da disse retningslinjer er bortfaldet med udkast til vandområdeplaner for anden planperiode, er det kommunernes og KL's opfattelse, at der efterlades et tomrum i håndhævelse og administration af planerne. Såvel kommunerne som KL forventer, at arbejdet med de enkelte tilladelser bliver større og sagsbehandlingstiderne potentielt længere, når kommunerne ikke længere kan henvise til retningslinjerne.

En kommune er betænkelig ved, at beslutningskompetencen med bekendtgørelserne flyttes til miljø- og fødevareministeren uden klagemulighed for kommunen eller andre. Kommunen påpeger, at de tidligere retningslinjer udgjorde en for ramme administrationen med klagemulighed for staten og andre.

Danmarks Naturfredningsforening og flere kommuner påpeger, at § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer, som viderefører nogle af retningslinjerne fra første planperiode, alene siger, at kommunerne ikke må meddele tilladelser, der vil hindre opfyldelsen af vandområdernes miljømål. Uden de konkretiserende retningslinjer forventer kommunerne og Danmarks Naturfredningsforening, at man vil se en stor variation i administrationen af vandmiljøet i de forskellige kommuner. Således vil nogle kommuner administrere området restriktivt, mens andre vil administrere det mere lempeligt. Mange kommuner forventer, at det uden retningslinjerne bliver vanskeligt at bibeholde det nuværende beskyttelsesniveau på vandområdet og dermed

fastholde og-/eller nå målopfyldelse. Flere kommuner anbefaler derfor, at der udarbejdes en vejledning, der beskriver, hvordan miljømålene sikres, ligesom flere kommuner ønsker værktøjer til vurdering af, hvor stor en indsats der er behov for på de enkelte vandløbsstrækninger.

Nogle kommuner samt Gudenåkomiteen mener, at det umiddelbart giver kommunerne et større råderum, at retningslinjerne ikke indgår i planerne. Der peges dog fortsat på, at det kan medføre en uensartet administration kommunerne imellem samt yderligere tidsforbrug i behandlingen af vandløbssager. En kommune forventer i den forbindelse, at ændringen som minimum vil medføre et kommunalt behov for at udvide kommuneplanens bestemmelser for vandløb i kommunen. Kommunerne og Gudenåkomiteen ønsker afklaret, om bortfaldet af retningslinjerne er udtryk for man ønsker at muliggøre et større råderum.

Landboforeninger og Familielandbruget i Midtvest påpeger, at det vil være et alvorligt anslag mod mulighederne for at sikre tilstrækkelig afvanding, hvis retningslinjer eller tilsvarende krav, hvoraf det fremgår, at myndighederne har pligt til at reducere vedligeholdelsen mest muligt, at vedligeholdelsen aldrig må stride mod natur- og miljøinteresserne (herunder målopfyldelsen) mv. videreføres.

Gudenåkomiteen og en række kommuner savner en begrundelse for, hvorfor retningslinjerne ikke længere er medtaget, samt en vurdering af hvilke administrationsværktøjer der tænkes at erstatte dem.

En række kommuner, Kommunernes Landsforening og Danmarks Naturfredningsforening fremhæver forskellige områder, hvor det findes særligt uhensigtsmæssigt at retningslinjerne udgår, herunder bl.a. grundvandsområdet og prioritering af vandressourcerne samt administrationen af vandområder, der ikke er specifikt målsatte i vandplanlægningen.

I relation til grundvandsområdet foreslår flere kommuner, at retningslinjerne på grundvandsområdet videreføres i vandplanlægningen fx i bekendtgørelse om indsatsprogrammer, mens nogle foreslår, at retningslinje 40-41 indarbejdes i bekendtgørelse om udpegning og administration mv. af drikkevandsressourcer. En kommune påpeger, at de kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse ikke kan regulere byudvikling og planlægning, hvorfor vandområdeplanerne bør sikre beskyttelse af OSD (områder med særlig drikkevandsinteresse) og indvindingsoplande uden for OSD. For så vidt angår retningslinje 40-41 påpeger en kommune, at statens udmelding om retningslinje 40 og 41 har medført, at der i kommuneplanerne er indarbejdet en grundvandsredegørelse og indskrevet krav, der skal videreføres i lokalplaner. Kommunen ønsker afklaret hvordan dette håndteres, når retningslinjerne udgår af vandområdeplanerne. Derudover påpeger flere kommuner, at virksomhedslisterne i den statslige udmelding om retningslinje 40-41 bør revideres, så de i højere grad afspejler den reelle potentielle grundvandsrisiko fra de enkelte virksomhedstyper, ligesom nogle kommuner ønsker en lempelse af de krav, der stilles til redegørelsen for byudvikling i forhold til retningslinjerne 40 og 41 og den tilknyttede ”trinmodel”. Kommunerne ønsker med lempelsen af få et større råderum til at kunne udarbejde nogle konkrete vurderinger og beslutninger i forhold til byudvikling og grundvand. Kommunerne bemærker, at en sådan lempelse af redegørelseskravet kunne følges op af muligheden for at udarbejde nogle retningslinjer i kommuneplanen via planloven.

Nogle kommuner påpeger, at udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer medfører, at der ikke længere er en entydig prioritering af grundvandsressourcen til

drikkevand, idet opfyldelse af miljømål nu skal prioriteres højere. Kommunerne er af den opfattelse, at grundvand til drikkevand skal prioriteres højest, herunder også i situationer, hvor dette måtte medføre manglende målopfyldelse for en eller flere grundvandsforekomster eller vandløb. Samme synspunkt fremføres af HOFOR, der ligeledes fremhæver, at ifølge § 4 i udkast til bekendtgørelse om miljømål skal en kommune, der vil fravige et miljømål af hensyn til drikkevandsindvinding, først anmode ministeren herom. Ministeren kan herefter træffe afgørelse om, at miljømålet kan afviges og derefter ændre miljømålet i bekendtgørelsen. HOFOR opfordrer til en mere smidig sagsgang ved ønsker om fravigelse af miljømål ift. drikkevandsindvinding.

Kommunernes Landsforening efterspørger en procedure, der giver en kommune mulighed for at forøge tilladelsen uden at afvente en ændring af bekendtgørelsen, hvis det er nødvendigt at lade indvindingen påvirke vandløbet.

I relation til ikke-målsatte vandforekomster påpeger Danmarks Naturfredningsforening, Kommunernes Landsforening og en række kommuner, at det uden retningslinjerne bliver uklart, hvordan ikke-målsatte vandforekomster fremover vil være beskyttet, herunder hvordan de vil skulle administreres. Danmarks Naturfredningsforening og kommunerne mener, at beskyttelsen af disse vandforekomster vil forringes, idet de nu ikke har et miljømål. I første planperiode blev sådanne forekomster med retningslinjerne tillagt god økologisk tilstand og havde dermed dét som udgangspunkt for myndighedsforvaltningen efter anden lovgivning. Uden målsætning er det ikke længere muligt at sikre en forbedring af vandforekomstens nuværende tilstand, og flere påpeger, at det for mange mindre vandløb herefter kun bliver afvandingshensyn, der skal varetages via vandløbsloven. Danmarks Naturfredningsforening mener, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) administrativt har skrevet 75 % vandløbene og 99 % af søernes ud af vandområdeplanerne ved at fjerne de hidtidige retningslinjer, som gav dem et fælles mål om god økologisk tilstand. Foreningen finder, at dette er i strid med vandrammedirektivet, og opfordrer til, at retningslinje 3 og 34 som minimum videreføres. Derudover mener flere kommuner og Gudenåkomiteen, at vandområdeplanen bør indeholde en tydelig beskrivelse af, hvordan vandområder, der ikke er specifikt målsatte skal administreres. Det opleves ikke fyldestgørende at vandområdeplanen blot henviser til sektorlovgivningen. Mange henviser i den forbindelse til, at der for disse vandforekomster udarbejdes tydelige beskrivelser af generelle miljømål og retningslinjer i form af en vejledning for at sikre en hensigtsmæssig administration af disse. Fx i retningslinjer om, at vandområder, der ikke er specifikt målsat, som udgangspunkt skal opfylde den gode økologiske tilstand og de kvalitetskrav, der er fastsat for vandområder af samme type. Derudover savner Danmarks Naturfredningsforening en formulering af, at ikke-målsatte søer med væsentligt naturpotentiale, som kommunerne har eller får kendskab til, skal kunne optages i vandområdeplanen med henblik på særskilt fremtidig indsats.

Danmarks Naturfredningsforening, Kommunernes Landsforening og en række kommuner anbefaler, at der udarbejdes bekendtgørelser, vejledninger mv. om alle emner, der var behandlet i de bortfaldne retningslinjer. Limfjordsrådet og flere kommuner finder, at retningslinjerne allerede nu burde have været fuldt ud indarbejdet i forslag til bekendtgørelser og eller vejledninger. Kommunerne og Limfjordsrådet forventer, at dette sker snarest og de i den forbindelse bliver hørt og inddraget i arbejdet. Limfjordsrådet forventer desuden, at der gives hjemmel i planloven til at indarbejde ”vejlednings”-retningslinjer i kommuneplanen. Rådet påpeger, at dette vil styrke retningslinjerne og falder naturligt i tråd med, at kommunerne allerede udarbejder kommuneplanretningslinjer for ”anvendelsen af vandløb, søer og kystvande”.

Endelig finder nogle kommuner det uklart, hvorvidt de øvrige retningslinjer skal videreføres andre steder og en enkelt kommune påpeger, at de øvrige retningslinjers skæbne derved unddrager sig høringsprocessen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med lov om vandplanlægning, der blev vedtaget af et enstemmigt Folketing den 20. december 2013, blev et nyt koncept for vandplanlægningen for anden planperiode og frem etableret. Der er tale om et enklere og mere direktivnært koncept.

Efter loven er vandområdeplanerne fremover et kommunikationsværktøj, der giver et samlet overblik over vandplanlægningen, mens de bindende mål og indsatsprogrammer fastsættes i bekendtgørelser. Som altovervejende hovedregel er der således ikke videreført regler eller retningslinjer i regi af vandplanlægningen, der ikke har ophæng i eller udmønter forpligtelser, der følger af vandrammedirektivet eller andre direktiver, der indeholder krav til vandplanlægningen.

Vandområdeplanerne for anden planperiode indeholder ikke nogen retningslinjer. Dette skal ses i sammenhæng med, at planerne nu alene udgør informationsdokumenter. I bekendtgørelse om indsatsprogrammer, er det substantielle indhold fra retningslinjerne 1-5 fra første planperiode videreført. Bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 8 indeholder således den forpligtelse til at forebygge forringelse af overfladevandområder og grundvandsforekomster, som følger af vandrammedirektivets artikel 4.

Derudover er det substantielle indhold fra retningslinjerne 52-53 fra første planperiode videreført i § 9. Således er der videreført en forpligtelse for miljømyndigheden til at foretage kildeopsporing af miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevandområder, der ikke opfylder miljømålene, og som kan være årsag til, at andre overfladevandområder og grundvandsforekomster heller ikke opfylder de fastlagte miljømål. Myndigheden skal desuden, om nødvendigt, og hvis der er hjemmel hertil i den pågældende sektorlov, revidere meddelte godkendelser og tilladelser. Denne forpligtelse er videreført som en del af indsatsprogrammet og er således indsatsen over for miljøfarlige stoffer i anden planperiode. Hertil kommer, at der efter vandrammedirektivets artikel 5 følger en forpligtelse til at identificere de belastninger, som vandområderne vil kunne blive udsat for. Kildeopsporing vil bidrage til at opfylde denne forpligtelse.

De øvrige retningslinjer om "spildevand", "vandløb", "søer", "grundvand", "kystvande" og "vandplanindsatsen og Natura 2000-planer" er ikke videreført som bindende regler, da de ikke udmønter direktivforpligtelser og heller ikke udgør en del af indsatsprogrammet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil i løbet af 2016 udarbejde en vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Vejledningen vil understøtte den rent praktiske gennemførelse af indsatsprogrammerne for de fire vandområdedistrikter. Vejledningen vil således være en støtte til bl.a. kommunerne, når de i deres administration af sektorlovgivningen skal sikre gennemførelsen af de foranstaltninger, der er fastlagt i bekendtgørelse om indsatsprogrammer. I vejledningen vil styrelsen også adressere administrationen af ikke-målsatte vandområder. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil sende udkast til vejledning i offentlig høring.

For så vidt angår de tidligere retningslinjer 40-41 og den statslige udmelding herom, herunder den i udmeldingen indeholdte trinmodel kan Styrelsen for Vand- og

Naturforvaltning oplyse, at der pt. pågår en afklaring af, om og givet fald hvordan hensynene bag retningslinjerne skal videreføres i sektorlovgivningen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning arbejder pt. på en afklaring af dette spørgsmål. Derudover er der nedsat en arbejdsgruppe, der skal udarbejde en ny administrationsmodel for varetagelse af kommunernes grundvandsbeskyttelse i forbindelse med planlægning for byudvikling og andre potentielt forurenende virksomheder og aktiviteter. Det er hensigten, at administrationsmodellen skal erstatte den nuværende trinmodel. Arbejdsgruppen består af de myndigheder, som er ansvarlige for sikring af grundvandsbeskyttelsen.

For så vidt angår klageadgang bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at det vil være muligt at klage over mangler ved tilblivelsen af vandområdeplanerne, og at det fortsat vil være muligt at klage over konkrete forvaltningsmæssige afgørelser efter sektorlovgivningen vedrørende gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger. I den forbindelse bemærkes, at de tidligere retningslinjer ikke i sig selv indeholdt en klageadgang for stat, borgere eller andre.

Den retlige og faglige struktur omkring vandområdeplanerne

Sammenfatning af høringssvar

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug anfører, at det ud fra et formelt juridisk synspunkt, er meget lidt man reelt kan komme med høringssvar på, idet meget synes forsøgt pakket væk i retlige bindende regler. Foreningen henviser i den forbindelse til, at den retlige ramme nu synes at være således, at fastlæggelse af miljømål, overvågning af vandområdernes tilstand, indholdet af vandområdeplaner mv. er fastlagt i bindende regler, mens at de foreliggende planer beskriver vandområdernes tilstand, herunder hvordan man når målsætningen. Foreningen såvel som en række private lodsejere mener, at det er uacceptabelt, at diskussionerne gemmes væk i love og bekendtgørelser. Foreningen påpeger, at problemet er, at faglighed og saglighed pludselig bliver et politisk anliggende og ikke en åben faglig og saglig diskussion.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug finder, at det nu er sværere at identificere, hvornår der er tale om en plan, hvornår der er tale om en indsats (konkret forvaltning), og hvornår der er tale om en forvaltningsretlig afgørelse. Foreningen anfører, at fagligheden og sagligheden sættes ud af kraft, da der snart ikke er noget sted tilbage, hvor offentligheden og lodsejerne kan komme til orde og ændre på de åbenlyst forkerte planer. Foreningen opfatter det samlede regime som planer, om end foreningen finder, at planerne er så indgribende, at der er tale om forvaltningsretlige afgørelser. Foreningen påpeger, at såfremt ministeriet fastholder, at der er tale om planer, så må ministeriet anerkende, at der er tale om forvaltningsretlige afgørelser, når kommunerne skal udføre planerne. Landbrugsgruppen anfører, at det er ukorrekt og en stærkt misvisende oplysning, når Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) fremfører, at de statslige vandplaner er udtryk for politiske beslutninger. Landbrugsgruppen påpeger, at de statslige vandplaner, ifølge Natur- og Miljøklagenævnet, er udtryk for en samling forvaltningsmæssige enkeltafgørelser. Gruppen påpeger i den forbindelse, at kendsgerningen er, at vandplanerne er udarbejdet af en statslig styrelse efter delegation fra ministeren, og at planerne ikke er blevet til i en demokratisk politisk proces, men som forvaltningsmæssige retlige afgørelser.

En række private lodsejere finder, at hele den retlige og faglige struktur omkring vandområdeplanerne bør opgives, og at der skal startes helt forfra. De helt grundlæggende juridiske, faglige og saglige forhold er ikke på plads. Det anføres, at der skal etableres et åbent, digitalt og offentligt tilgængeligt måleprogram, så fagligheden og sagligheden kommer i højsædet. Derudover mener Bæredygtig Landbrug samt en

række private lodsejere, at vandområdeplanerne er alt for detaljerede. Det påpeges, at planerne burde være langt mere generelle og være et overordnet planlægnings- og målinstrument, så der løbende kan gribes ind eller lempes, efterhånden som man får klarhed over miljøtilstanden.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug påpeger endvidere, at der er i læsevejledningen til vandområdeplanerne, hvor der henvises til lovgrundlaget for planerne, er henvist til en bekendtgørelse, der er ophævet, samt bekendtgørelser, der endnu ikke er udstedt. Foreningen anfører, at bekendtgørelser, der endnu ikke er udstedt, ikke kan være en del af retsgrundlaget, og at høringer udstedt på et forkert retsgrundlag bør medføre, at planerne skal revideres i det lys og sendes i fornyet høring. Derudover påpeger Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Dansk Akvakultur, at udkast til bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer ikke er offentliggjort på høringsportalen. Dansk Akvakultur finder dette kritisabelt. Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug påpeger, at der heller ikke findes selvstændige høringslister eller selvstændige høringsbreve til bekendtgørelserne.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug påpeger endvidere, at det er et krav, at bekendtgørelserne kommer i individuel og synlig høring på høringsportalen. Ellers er det ikke muligt for offentligheden at komme med bemærkninger til bekendtgørelserne. Foreningen finder, at dette er en åbenlys mangel og mener ikke, at bekendtgørelserne kan udstedes før der er foretaget den konkrete offentlighedsprocedure.

Endelig mener en række lodsejere og foreninger, at vandområdeplanerne er ulovlige og i strid med grundloven og vandrammedirektivet. Enkelte påpeger, at planerne heller ikke er i overensstemmelse med fiskevandsdirektivet. Landbrugsgruppen henviser til, at professor Peter Pagh, Københavns Universitet, i sit responsum fra februar 2015 bl.a. anfører: "Når det er lykkedes miljøministeriet at undgå traktatbrudssag fra EU kommissionen, kan det bedst forklares med, at Kommissionen har fået vildledende oplysninger og i flere tilfælde direkte usande oplysninger. Ministeriet har således besvaret Kommissionens kritik af fiskevandsdirektivet med, at amterne anvender og kontrollerer direktivets fysisk-kemiske parametre for vandkvalitet"

Nogle påpeger, at vandrammedirektivet ikke er korrekt oversat til dansk, at væsentlige elementer måske bevidst er udeladt, og at implementeringen i dansk lovgivning derfor ikke er korrekt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Med lov om vandplanlægning er det blevet tydeliggjort, hvilke dele af vandplanlægningen der er juridisk bindende. De politiske beslutninger om miljømål og indsats bliver således fastsat i bekendtgørelser, og vandområdeplanerne har i overensstemmelse med vandrammedirektivet fået karakter af et kommunikationsværktøj, der informerer offentligheden om regeringens planer vedrørende de indsats, der skal gennemføres for at leve op til direktivets mål om at opnå god tilstand i grundvand, vandløb, søer og kystvande. Planerne er ikke sig selv bindende.

Vandplanlægningen, herunder vandområdeplanerne bygger på bl.a. regler fastsat i lov om vandplanlægning og bekendtgørelser udstedt med hjemmel i loven. Fx bekendtgørelse om basisanalyser, bekendtgørelse om overvågning, bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål og bekendtgørelse om indholdet af vandområdeplaner. Disse bekendtgørelser gennemfører bl.a. dele af vandrammedirektivet i dansk ret. Der har ved udformningen af bekendtgørelserne været særlig fokus på at sikre en korrekt, fuldstændig og tekstnær gennemførelse af direktiverne i dansk ret, idet der dog er

truffet en nogle nationale valg vedrørende implementeringen.

Ved fastlæggelsen af miljømål og indsatser er der blevet inddraget en række forskellige elementer, herunder bl.a. resultaterne af basisanalysen, konkrete værdier for grænser mellem kvalitetsklasser og vandområdernes tilstand. Den endelige fastlæggelse af miljømål og indsatsprogrammer er dog en politisk beslutning. Alle bekendtgørelserne har været udsendt i offentlig høring forud for endelig vedtagelse. Derudover har såvel udkast til vandområdeplaner for anden planperiode som udkast til bekendtgørelse om miljømål og indsatsprogrammer været i offentlig høring i seks måneder, hvor det har været muligt at komme med bemærkninger til alle dele af planerne og bekendtgørelserne.

Udkast til bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer blev ikke lagt på Høringsportalen, men derimod på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside sammen med udkast til vandområdeplaner. Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) sendte samtidig hermed besked til statslige, regionale og kommunale myndigheder samt til visse organisationer mv., som normalt får udkast til styrelsens lovgivning på vandplanlægningsområdet i høring. Med denne besked fulgte også et høringsbrev, hvori der bl.a. var beskrevet frist for afgive at høringssvar, hvad høringsmaterialet udgjorde og henvisning til, hvordan man kunne afgive høringssvar. Det følger af vandrammedirektivets artikel 14, at medlemsstaterne skal tilskynde til, at alle interesserede parter inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet, navnlig i udarbejdelse, revision og ajourføring af vandområdeplanerne. Medlemsstaterne skal således offentliggøre et udkast til vandområdeplan mindst et år inden begyndelsen af den periode, planen vedrører. Medlemsstaterne skal fastsætte en frist på seks måneder til fremsættelse af skriftlige kommentarer til de offentliggjorte dokumenter. Vandrammedirektivets artikel 14 er gennemført i lov om vandplanlægning § 27.

I overensstemmelse med vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning udsendte Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) den 22. december vandområdeplaner for planperioden 2015-2021 og udkast til bekendtgørelse om miljømål og bekendtgørelse om indsatsprogrammer i offentlig høring. Høringen løb til og med den 23. juni 2015 kl. 12.00 og var åben for alle. Der indkom over 7.000 høringssvar fra bl.a. kommuner, virksomheder, foreninger og privatpersoner.

Det er på baggrund af ovenstående, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at høringen over vandområdeplaner med tilhørende bekendtgørelser er foregået korrekt og i overensstemmelse med vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning. Derudover finder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning også, henset til den store mængde høringssvar, at formålet med høringen er opfyldt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager dog bemærkningerne til efterretning og vil fremadrettet være opmærksom på at lægge udkast til og eventuelle ændringer af bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer på Høringsportalen.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om høringssystemet.

For så vidt angår læsevejledningen og henvisning til det lovgrundlag, som vandplanlægningen baseres på, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at henvisningen til den ophævede bekendtgørelse, vil blive fjernet fra oversigten. I udkast til vandområdeplan henvises til udkast til bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer, der på høringstidspunktet endnu ikke var vedtaget, da netop også disse bekendtgørelser blev sendt i høring sammen med vandområdeplanerne. Bekendtgørelse om miljømål og bekendtgørelse om indsatsprogrammer vil sammen

med vandområdeplanerne udgøre dele af grundlaget for vandplanlægningen for planperioden 2015-2021, når de er vedtaget. Idet der netop var tale om en høring af udkast til vandområdeplaner og bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer finder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke, at høringen er foregået på forkert retsgrundlag.

Med hensyn til planer og forvaltningsretlige afgørelser, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at vandområdeplanerne for anden planperiode alene har karakter af et kommunikationsværktøj, der ikke indeholder bindende elementer. Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer vil sammen med den relevante sektorlovgivning udgøre den administrative ramme for myndighedernes konkrete forvaltningsafgørelser rettet mod borgere, virksomheder eller andre myndigheder til gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger. Der vil således blive truffet konkrete forvaltningsmæssige afgørelser efter sektorlovgivningen vedrørende gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger.

For så vidt angår måleprogrammer henvises til kapitel om overvågningsprogrammet.

For så vidt angår vandområdeplanernes detaljeringsniveau bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, som ovenfor nævnt, at bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer udgør den overordnede administrative ramme for vandplanlægningen i perioden 2015-2021. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning gør dog opmærksom på, at hvis der i løbet af planperioden, fx på baggrund af ny viden om indsats eller faktiske forhold, er behov for at ændre fastlagte mål og/eller indsats, kan dette ske ved at ændre de pågældende bekendtgørelser herom. En sådan ændring vil som udgangspunkt skulle sendes i offentlig høring i mindst otte uger, før ændringerne kan fastsættes. I visse tilfælde kan denne frist dog fraviges. Derudover er der i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fastsat bestemmelser om, at fastlagte indsats kan fraviges, hvis behovet for dem viser sig at være anderledes end forudsat, da de blev fastlagt. I sådanne tilfælde vil bekendtgørelse om indsatsprogrammer blive ændret ved lejlighed efter en offentlig høring.

Med hensyn til fiskevandsdirektivet kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at det følger af vandrammedirektivets artikel 22, at bl.a. fiskevandsdirektivet ophæves ved udgangen af 2013, og beskyttelsen skal fremadrettet ske via vandplanlægningen. De fysiske-kemiske parametre i fiskevandsdirektivets bilag I er indeholdt i de kvalitetselementer, der anvendes til at klassificere økologisk tilstand i vandrammedirektivets bilag V. Vandrammedirektivets mål om god økologisk tilstand bygger dog på en række yderligere kvalitetselementer, herunder hydromorfologiske kvalitetselementer operationaliseret bl.a. ved Dansk Fysisk Indeks, der alle understøtter de biologiske kvalitetselementer, som overordnet er normerede i forhold til klassifikationen af økologisk tilstand.

De nuværende måleparametre og målefrekvenser tager afsæt i vandrammedirektivet. Der foretages ikke i dag alle de kontrolmålinger, som er angivet i direktivet, idet kravene til kontrolmålinger er tilpasset danske forhold. Tilsvarende for hyppigheden af målingerne. Det vurderes dog, at de målinger og frekvensen af målingerne, der foretages, sikrer en kontrol, der understøtter fiskevandsdirektivets formål. De nuværende måleparametre og målefrekvenser tager afsæt i vandrammedirektivet.

Reguleringen efter lov om vandplanlægning udgør den nødvendige gennemførelse af vandrammedirektivet, og fiskevandsdirektivet er hermed også grundlæggende dækket.

Endelig bemærkes, at oversættelsen af vandrammedirektivet er foretaget af Rådets

jurist-lingvister.

Politiske aftaler, forslag mv.

Sammenfatning af høringssvar

Flere private lodsejere og foreninger anfører, at vandområdeplanerne bevæger sig i stik modsat retning af de politiske aftaler, løfter og udmeldinger om øget vækst og bedre indtjening i landbruget gennem bedre rammevilkår. Det påpeges, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke overholder Aftale om Vækstplan for Fødevarer, som blev indgået i april 2014. Bl.a. fremhæves det, at de nye administrativt fastlagte retningslinjer reelt erstatter det vandstandshævende virkemiddel "reduceret grødeskæring", der blev ophævet med aftalen, og at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) ikke overholder aftalen for så vidt angår efterafgrøder og randzoner.

En privat lodsejer opfordrer til, at det forslag til folketingsbeslutning (B145) om bedre muligheder for vandløbsvedligeholdelse, der blev fremsat i Folketinget den 27. marts 2015 genfremsættes af den nye regeringskonstellation, ligesom lodsejeren opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) til at anerkende den sunde fornuft i dette forslag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Beslutningsforslag B 145 blev ikke færdigbehandlet forud for folketingsvalget i 2015 og bortfaldt derfor ved valgets udskrivelse. Den nuværende regering har ikke ønsket at genfremsætte det, hvilket bl.a. er kommet til udtryk ved førstebehandlingen af et næsten tilsvarende beslutningsforslag, B 69, i april 2016.

Det er Miljø- og Fødevarerministeriets opfattelse, at lov om vandplanlægning, de bekendtgørelser, der er udstedt i medfør heraf, og anden eksisterende sektorlovgivning udgør en korrekt implementering af vandrammedirektivet i dansk ret. Dette understreges af, at lov om vandplanlægning blev enstemmigt vedtaget af Folketinget i 2013.

Lov om randzoner blev ophævet i januar 2016.

De planlagte yderligere efterafgrøder som blev aftalt med Aftale om Vækstplan for Fødevarer i 2014, og som blev implementeret i de vedtagne vandplaner for 2009-2015, er ophævet med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015. Der er ikke i vandområdeplanerne for 2015-2021 stillet krav om yderligere efterafgrøder.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om kvalitetselementer vandløb.

Oversvømmelse

Sammenfatning af høringssvar

En række private lodejere og Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug mener, at vandområdeplanerne vil medføre oversvømmelser af veje, byer og danske marker. Det påpeges, at det tydeligt fremgår af vandrammedirektivet, at hensynet til at undgå oversvømmelser og bibeholde afvanding/dræning som en del af bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter, skal være et vigtigt element i vandplanlægningen. Det anføres i den forbindelse, at oversvømmelser ikke i tilstrækkelig grad er indarbejdet i de danske vandplaner, som det ellers kræves efter oversvømmelsesdirektivet. Flere mener, at vandrammedirektivets og vandløbslovens bestemmelser, om at oversvømmelser skal modarbejdes, tilsidesættes.

Endvidere anføres det, at vandløbslovens krav om, at vandløb først og fremmest

tjener til afvanding ikke respekteres. Det påpeges, at hævning af bundkoter i vandløb vil betyde væsentlige oversvømmelser, hvilket er i direkte modstrid med formålene i vandrammedirektivet, oversvømmelsesdirektivet og vandløbsloven.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Ifølge vandløbslovens formålsbestemmelse tilstræbes det ved loven at sikre, at vandløb kan anvendes til afledning af vand, herunder overfladevand, spildevand og drænvand. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de natur- og miljømæssige krav, der er fastsat eller forudsat i anden lovgivning. Det er altså ikke et krav efter loven, at vandløb først og fremmest skal tjene til afvanding.

Oversvømmelsesdirektivet er implementeret i dansk ret ved lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om klimaforandringer og vandområder.

Overimplementering

Sammenfatning af høringssvar

En række private lodejere og foreninger finder, at vandområdeplanerne er udtryk for overimplementering af vandrammedirektivet. Det fremføres i den forbindelse, at Danmark allerede har opnået de mål, som vandrammedirektivet opstiller, og at der således ikke er behov for yderligere tiltag eller indsatser, som alene tjener til fejl- og overimplementering af direktivet. Derudover anfører Landbrugsgruppen, at de danske kvælstofnormer repræsenterer en kraftig overimplementering i forhold til EU's nitratdirektiv. En overimplementering der ikke er faglig, videnskabelig eller forvaltningsmæssig basis for. På den baggrund anbefaler Landbrugsgruppen, at kvælstofnormerne bliver baseret på nitratdirektivets ligevægtsprincip.

Flere private lodsejere og foreninger, herunder bl.a. Dansk Akvakultur, anfører, at Danmark har medtaget langt flere vandløb end direktivet foreskriver, hvilket er en overimplementering, der medfører betydelige byrder i forhold til erhverv og samfund. Der henvises bl.a. til, at der efter vandrammedirektivet med tilhørende vejledninger ikke er krav om at medtage vandløb med oplande på under 10 km², og at Danmark er det eneste land, der har medtaget disse vandløb i vandplanlægningen. Herning Ikast Landboforening og Familielandbruget Vestjylland samt Landboforeninger og Familielandbruget i Midtvest mener ikke, at en helt generelt formuleret bemyndigelsesbestemmelse i en lov, hvoraf det fremgår, at "Ministeren kan fastsætte nærmere regler om..." indeholder fornøden bemyndigelse til, at ministeren eller en delegationsmyndighed har beføjelsen til at foretage en sådan selvstændig overimplementering. Denne beføjelse tilkommer alene lovgiver.

Landbrugsgruppen henviser til en udtalelse i Landbrugsavisen den 13. maj 2013, hvor en advokat bl.a. udtaler, at det var via en aktindsigt, han fandt ud af, at tre embedsmænd på egen hånd, uden at inddrage ministeren eller forligskredsen, har besluttet, at den danske udmøntning af vandrammedirektivet skal være meget strammere end i de øvrige EU-lande. EU's medlemslande må godt indføre strammere regler i den nationale lovgivning i forhold til EU's direktiver, men ifølge advokaten er det kun politikerne, der kan bestemme det. Landbrugsgruppen påpeger, at sådanne oplysninger svækker tilliden til planerne og deres tilblivelse, hvorfor der er behov for, at planerne annulleres og i stedet bliver tilvejebragt af Folketinget. Desuden finder landbrugsgruppen, at opmærksomheden på at undgå overimplementering af EU-direktivet bør skærpes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Danmark er juridisk forpligtet til at leve op til vandrammedirektivets mål og formål. Direktivet er et såkaldt rammedirektiv, hvilket betyder, at EU har opstillet miljømål og overordnede rammer for planlægning og gennemførelse af tiltag til forbedring af tilstanden i vandmiljøet. Det er således op til det enkelte medlemsland at beslutte, hvordan de opstillede mål skal opnås.

De mål, der fremgår i vandrammedirektivet om ”god tilstand” i kystnært vand, grundvand, vandløb og søer, er endnu ikke opfyldt i Danmark, og der er således behov for at gennemføre tiltag til forbedringer.

Vandplanlægningen efter vandrammedirektivet skal bl.a. tage højde for den forskel i geografi og naturforhold, der eksisterer i EU's medlemslande. Særegne nationale forhold kan således medføre betydelige forskelle i forhold til, hvilke foranstaltninger de enkelte medlemslande vil være forpligtede til at gennemføre for at nå direktivets mål. Der kan således ikke sættes lighedstegn mellem den danske implementering af vandrammedirektivet og direktivets implementering i andre EU's medlemslande, når vi skal sikre en rigtig implementering af vandrammedirektivet i Danmark.

Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering, at vandrammedirektivet er korrekt implementeret i dansk ret. Det bemærkes i den forbindelse, at der ved udarbejdelsen af lov om vandplanlægning, der fastlægger rammerne for vandplanlægningen for anden planperiode og fremefter, er tilstræbt en direktivnær implementering.

Endelig bemærkes, at indsatsniveauet i vandområdeplanerne med tilhørende bekendtgørelser om miljømål og indsatser fastlægges af regeringen.

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om typologisering og karakterisering af vandløb.

Fosforloft

Sammenfatning af høringssvar

En privat grundejer fremfører, at det ift. en eventuel tvungen reduktion i fosfortildelingen til ejendommens landbrugsafgrøder skal påpeges, at der med de nuværende gødningsnormer både med hensyn til kvælstof og forfor ikke overgødskes på ejendommen, der har været drevet uden animalske gødningsstoffer i omkring 30 år. Det må således forlanges, at et eventuelt loft over anvendelsen af fosfor, der begrænser planternes vækspotentiale og salgsværdi, skal fuldt ud økonomisk kompenseres fra myndighedernes side.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Der er i vandområdeplanerne 2015-2021 ikke foreslået tiltag med det formål at reducere fosfortildelingen til bedrifter.

2.12 **Sammenhæng med Natura 2000-planerne**

2.12.1 **Sammenhæng med Natura 2000-planerne**

Der er i alt modtaget 11 høringssvar, der omhandler sammenhæng med natura 2000-planerne.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Assens og Guldborgsund.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Naturfredningsforening Limfjordsnetværket, Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland, Limfjordsrådet, og Landboforeninger og Familielandbruget i MidtVest.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Sammenfatning af høringssvar

Limfjordsrådet fremfører i deres høringssvar, at et forprojekt om genetablering af spredte stenrev i Limfjorden entydigt peger på, at der bør etableres et fuldskala stenrevpilotprojekt i Løgstør Bredning, hvilket også vil give god synergi med Natura 2000 indsatsen, da netop naturtypen stenrev har været kraftigt under pres i Limfjorden.

Danmarks Naturfredningsforening efterlyser i deres høringssvar en konkret synliggørelse af synergien mellem vand- og naturplanerne i vandområdeplanerne. Danmarks Naturfredningsforening fremfører, at der i naturplanerne generelt henvises til at vandkvalitet varetages gennem vandplanlægningen. Imidlertid kan man ikke i vandområdeplanerne finde hverken reference eller beskrivelse af den konkrete indsats for de pågældende arter og naturtyper, der tilnærmelsesvist svarer til de beskrevne indsats i naturplanerne. Dette mener Danmarks Naturfredningsforening er et problem iht. miljømålsloven, der tilsiger, at der skal fastsættes konkrete mål for de enkelte naturtyper og arter, som udgør udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne. Danmarks Naturfredningsforening efterlyser derfor, at man tydeligere i vandområdeplanerne "griber" henvisninger fra de respektive naturplaner.

Danmarks Naturfredningsforening Nordjylland fremfører, at de gør indsigelse mod, at der ikke er udarbejdet specifikke kriterier for gunstig bevaringsstatus for vandløbene i Natura 2000-områderne. Af naturplanerne fremgår det ellers at gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper skal løftes af indsatsen i vandplanerne. Et eksempel kan være, at de fysiske forhold i et vandløb påvirkes i en negativ retning af den praktiserede grødeskæring, men faunasammensætningen godtgør, at vandløbet lige netop overholder kravet til god økologisk tilstand, hvorfor der ikke indgår indsats for forbedring af de fysiske forhold.

Assens Kommune efterlyser i deres høringssvar en overordnet sammentænkning af vandområde- og Natura 2000-planernes enkeltelementer, samt planernes sammenhæng med klimatilpasning og de tiltag, der er nødvendige i den forbindelse. De savner også en sammenhæng mellem generelle naturforbedringer, de rekreative værdier og interesser samt samfundsværdien af en rig, sammenhængende og tilgængelig natur.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at det er aftalt, at Limfjordsrådet (ved Aalborg Kommune) i partnerskab med Miljø- og Fødevarerministeriet forestår

gennemførelse af et stenrevsprojekt i Limfjorden i Natura 2000-området Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. Projektet skal dokumentere, om stenrev har en kvælstofeffekt. Men stenrevet forventes samtidig at være habitatforbedrende og dermed øge biodiversiteten i Natura 2000-området. Projektet forventes afsluttet i 2020 med henblik på, at virkemidlets kvælstofeffekt kan vurderes inden tredje generation af vandområdeplanerne 2021-2027. Ministeriet ser frem til det fremtidige samarbejde med Limfjordsrådet om projektet.

Vandområdeplanerne har til formål at forbedre vandkvaliteten i vandløb, søer og fjorde i hele landet. Det blev i forbindelse med beslutninger om vand- og naturplanlægningen forudsat, at vandområdeplanerne, hvad angår vandkvalitet, dermed også varetager indsatsen for forbedret vandkvalitet i Natura 2000-områderne.

Det er politisk besluttet, at der er en arbejdsdeling mellem planerne, således at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på terrestriske naturarealer.

Det kan ikke udelukkes, at vandplanlægningen ikke sikrer gunstig bevaringsstatus for alle vandafhængige naturtyper og arter, men før der er opnået målopfyldelse efter vandrammedirektivet, giver det efter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering ikke mening at iværksætte en parallel indsats. Det er ikke i konflikt med direktivforpligtelserne, som er at sikre mod yderligere tilbagegang for udpegningsgrundlaget samt at dette skal udvikle sig i retning af gunstig bevaringsstatus. Der vurderes derfor ikke at være konflikt mellem planlægningen og direktivforpligtelserne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at der skal være fokus på at sikre en sammentænkning af naturindsatser og eksempelvis klimatilpasning mv. For mange projekter gælder det imidlertid, at det er kommunen, der er initiativtager og derfor forestår den praktiske planlægning og udførelse af projekterne, hvorfor en sammentænkning ofte vil ske her.

2.13 Vandområdeplanernes indhold opbygning

2.13.1 Vandområdeplanernes indhold opbygning

Der er i alt modtaget 27 høringssvar, der omhandler vandområdeplanernes indhold opbygning.

Høringssvar er modtaget fra Region Syddanmark og følgende kommuner: Frederikshavn, Hedensted, Hillerød, Ishøj, Roskilde, Silkeborg, Vejen, Vejle, Viborg, Vordingborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Limfjordsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforening Hillerød, Danske Havne, Dansk Akvakultur, AgriConsult og Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 11 enkeltpersoner.

Det nye koncept – overskuelighed og brugervenlighed

Sammenfatning af høringssvar

Viborg og Silkeborg Kommune finder, at strukturen for vandområdeplanerne nu er for overordnet, da vandområdeplanen nu er udarbejdet på vandområdedistriksniveau og ikke på hovedvandoplandsniveau som det var tilfældet med første generation af vandplanerne. Vandområdeplanen fremstår derfor uoverskuelig og det er på grund af den overordnede planstruktur vanskeligt at forholde sig til planens konsekvenser på hovedoplands- og kommuneniveau, fx indvindingsoplande. Også Vejle Kommune påpeger, at det nye koncept for vandområdeplanen er uoverskueligt, idet der indgår for mange dokumenter, hvor oplysninger skal findes, idet der både er en vejledende vandområdeplan, et vejledende MiljøGIS-kort, samt to bindende bekendtgørelser med tilhørende bilag. Det er Vejle Kommunes opfattelse, at offentlighedens mulighed for at gennemskue planen med tilhørende dokumenter er blevet væsentligt reduceret. Lignende synspunkter fremføres af Frederikshavn og Roskilde Kommune samt Limfjordsrådet.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød påpeger, at en vandplan dækkende hele Sjælland uegnet som arbejdsredskab. Planen er urimelig svær at overskue, og det er meget tidskrævende at finde netop det, som vedrører ens område. Det giver således ikke den helt store mening at opliste sø- og vandløbstyper for hele Sjælland. Det fremstår dog meget klart, at der er rigtig mange problemer, som skal løses. At kæde disse oplysninger sammen med det behov, der eksisterer i vores lokalområde er næsten umuligt. Vi savner en regionalisering af området og en beskrivelse af, hvad der bør fokuseres på lokalt. Derfor er det svært at give en kvalificeret tilbagemelding.

Ift. overskuelighed påpeger Vejle Kommune ligeledes, at det er vanskeligt at gennemskue, hvilke initiativer/indsatser, der er medregnet i baseline 2021, og kommunen anbefaler, at der i vandområdeplanen indarbejdes en samlet tabel for hver type vandområde, der viser, hvilke initiativer/indsatser, der er indregnet i baseline og med hvilken effekt.

Dansk Akvakultur påpeger, at det ville være en fordel, hvis alle generelle forhold var beskrevet i et dokument, således at de enkelte planer kun indeholder specifikt stof vedrørende vandområdedistriktet. Efter Dansk Akvakulturs opfattelse kunne det føre til – mindst – en halvering af omfanget af den enkelte vandområdeplan. Det samme gør sig gældende med de fire udkast til miljøvurderinger. Det virker desuden ekstra grelt, at

de enkelte udkast indeholder et såkaldt ”ikke-teknisk resumé”, der kun beskriver generelle forhold og intet om det enkelte vandområde – udover at vandområdet er nævnt én gang i resuméet. Dansk Akvakultur opfordrer Miljøministeriet til at benytte ovenstående forslag ved den endelige udgave af vandområdeplanerne, samt ved de følgende generationer af vandområdeplanerne mm.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker indledningsvist, at intentionen med det nye plankoncept har været at etablere et nyt, enklere og mere smidigt og direktivnært koncept for udarbejdelse af vandområdeplaner – bl.a. baseret på erfaringerne med de første vandplaner.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager de fremførte bemærkninger og kritikken af materialet til efterretning i det videre arbejde. Styrelsen er opmærksom på, at vandområdeplanmaterialet er omfangsrigt og er af teknisk og krævende karakter. Styrelsen har ved udarbejdelsen og forberedelsen af materialet haft fokus på at præsentere det så godt og enkelt som muligt.

At vandområdeplanerne i anden planperiode udarbejdes på vandområdedistriksniveau og ikke på hovedvandoplandsniveau skal ses i sammenhæng med det nye plankoncept, herunder at lov om vandplanlægning (der fastlægger rammerne for anden planperiode og frem) er udtryk for en mere direktivnær implementering af bl.a. vandrammedirektivet end miljømålsloven (der fastlagde rammerne for vandplanlægningen for første planperiode). Det bemærkes i den forbindelse, at forpligtelsen til at udarbejde en vandområdeplan for hvert vandområdedistrikt følger af vandrammedirektivets artikel 13. Forpligtelsen er gennemført i dansk ret i lov om vandplanlægning § 26.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har noteret sig Dansk Akvakulturs forslag. Styrelsen finder dog ikke anledning til at ændre opbygningen af vandområdeplanerne.

Vandplanerne som overordnet ramme

Sammenfatning af høringssvar

Flere lodsejere, Zunamigruppen Ravsted og omegn samt MB Agro ytrer, at de juridiske, faglige og saglige forhold er ikke på plads i vandplanerne, og at man bør begynde arbejdet på ny med et åbent, digitalt og offentligt tilgængeligt måleprogram, hvor fagligheden og sagligheden er i højsædet. Interessenterne ytrer ligeledes, at de finder det uacceptabelt, at saglige diskussioner ”gemmes væk” i den forstand, at overvågningsprogrammer, basisanalyser, miljømål og indsatsprogrammer allerede er fastlagt i diverse love og bekendtgørelser. Endvidere fremføres, at planerne burde være en ramme og et overordnet planlægnings- og målingsinstrument, hvor der løbende kan gribes ind eller lempes, efterhånden som man opnår klarhed om den ifølge interessenterne sande miljøtilstand.

Danske Havne finder, at den meget detaljerede regulering i vandplanerne giver ringe mulighed for fleksibilitet. Vandplanerne risikerer derfor at blive en statisk faktor i en foranderlig verden. Mange havne udvikler sig og udvider. Det kan betyde, at der fremover kommer større fysiske ændringer, der kan influere på miljøet i nærområdet til havnen. Det betyder også, at der skal være rum for oprensning og uddybning, ligesom der skal være fornuftige metoder til at flytte sedimentet også i form af klappladser og spulefelter.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

For så vidt angår vandområdeplanernes detaljeringsniveau samt planerne som overordnet instrument bemærker Naturstyrelse, at bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer udgør den overordnede administrative ramme for vandplanlægningen i perioden 2015-2021. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning gør dog opmærksom på, at hvis der i løbet af planperioden, fx på baggrund af ny viden om indsats eller faktiske forhold, er behov for at ændre fastlagte mål og/eller indsats, kan dette ske ved at ændre de pågældende bekendtgørelser herom. En sådan ændring vil som udgangspunkt skulle sendes i offentlig høring i mindst otte uger, før ændringerne kan fastsættes. I visse tilfælde kan denne frist dog fraviges. Derudover er der i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fastsat bestemmelser om, at fastlagte indsats kan fraviges, hvis behovet for dem viser sig at være anderledes end forudsat, da de blev fastlagt. I sådanne tilfælde vil bekendtgørelse om indsatsprogrammer blive ændret ved lejlighed efter en offentlig høring.

I forhold til bemærkningerne om, at juridiske, faglige og saglige forhold ikke er på plads i vandområdeplanerne, at man bør påbegynde processen på ny samt at saglige diskussioner med det nye plankoncept "gemmes væk" henvises til høringsnotatets kapitel "Øvrige problemstillinger".

Relation til naturplanerne

Sammenfatning af høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening efterlyser en synliggørelse af synergien mellem vand- og naturplanerne i vandområdeplanerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i høringsnotatets kapitel "Sammenhæng med Natura 2000-planerne" redegjort for vandområdeplanernes relation til Natura 2000-planerne.

Harmonisering af vandløb i vandplanlægningen

Sammenfatning af høringssvar

Vejen Kommune påpeger, at der er meget stor forskel på de vandløb, der indgår i både vandplanerne og vandområdeplanerne afhængigt af, om de oprindeligt var i henholdsvis tidligere Ribe Amt eller tidligere Sønderjyllands Amt. I den sydlige del af Vejen Kommune (tidligere Sønderjyllands Amt) er der relativt store, brede vandløb, der ikke indgår i vandplanlægningen, mens der i den nordlige del (tidligere Ribe Amt) er en væsentlig højere detaljeringsgrad. Vejen Kommune vil hermed opfordre til, at der foretages en harmonisering af de vandløb, der indgår i planlægningen, for at opnå en ensartethed i opgaven.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning besvarer i høringsnotatets kapitel "Typologisering og karakterisering af vandløb" ønsket om at foretage en harmonisering af type vandløb i vandplanlægningen.

Fortegnelse over kompetente myndigheder i vandområdedistriktet

Sammenfatning af høringssvar

Hillerød og Vordingborg Kommune bemærker, at kommunerne ikke fremgår i bilag 14 (listen over kompetente myndigheder i vandområdedistriktet) i udkast til Vandområdeplan Sjælland 2015-2021.

Region Syddanmark bemærker ligeledes, at Sønderborg, Åbenrå og Tønder Kommune mangler i bilag 14 (listen over kompetente myndigheder i vandområdedistriktet) i

udkast til vandområdeplan Jylland/Fyn. Region Syddanmark bemærker endvidere, at regionerne helt generelt ikke fremgår som kompetent myndighed af listen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandområdeplanens bilag 14 indeholder i overensstemmelse med vandrammedirektivet en fortegnelse over kompetente myndigheder i vandområdedistriktet. Med ”kompetente myndigheder” menes vandplanlægningsmyndigheden. Miljø- og fødevareministeren gennemfører som vandplanlægningsmyndighed vandplanlægningen efter reglerne i lov vandplanlægning. En række opgaver og beføjelser i henhold til lov om vandplanlægning udøves dog af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Kommunerne er alene medtaget på listerne, da kommunerne har en central rolle ved udmøntningen af planlægningen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil præcisere dette i bilag 14, ligesom styrelsen vil foretage en kvalitetssikring af listerne.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at vandområdeplanen ikke er bindende, men derimod har karakter af et informationsdokument.

2.13.2 Indsigelser mod vandområdeplanerne i deres helhed

Der er i alt modtaget 948 høringssvar, der omhandler indsigelser mod vandområdeplanerne i deres helhed.

Høringssvar er modtaget følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland og Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 946 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

En lang række privatpersoner og enkelte landbrugsforeninger har indsendt helt korte høringssvar, hvori det alene anføres, at afsenderen gør indsigelse mod vandområdeplanerne i deres helhed.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager til efterretning, at afsenderne af de pågældende høringssvar udtrykker modstand mod vandområdeplanerne i deres helhed og bemærker, at vandområdeplanerne udgør implementeringen af bindende EU-lovgivning, og at ambitionsniveauet i vandområdeplanerne for så vidt angår de fastlagte indsatser er baseret på politiske beslutninger herom.

2.14 Høringsproces

2.14.1 Inddragelse af offentligheden samt tilblivelsesproces

Der er i alt modtaget 193 høringssvar, der omhandler inddragelse af offentligheden samt tilblivelsesproces.

Høringssvar er modtaget følgende kommuner: Allerød, Faxe, Fredericia, Frederikshavn, Herning, Kerteminde, Lemvig, Mariagerfjord, Nordfyns, Ringkøbing-Skjern, Silkeborg, Syddjurs, Vejle, Vesthimmerlands, Viborg, Ærø og Aabenraa.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Centrovic, Limfjordsrådet, Fyns Familielandbrug, Patriotisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening Odder, Danmarks Sportsfiskerforbund, DANVA, Friluftsrådet, Sydsjællands Ørredfond, Gudenåkomiteen, Landboorganisationerne i hovedvandopland 1.6 Djursland, Landbrugsgruppen, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Holbæk Ålav, Lodsejerlauget ved Lerkenfeld Å, Oplandsråd for Norsminde Fjord, Uldum Kær Naturlaug, Vandløbslauget Zunamigruppen Ravsted og omegn, Østlige Øers Landboforeninger.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 66 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

Landbrug & Fødevarer og Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug fremfører, at vandområdeplanerne ikke har haft den borgerinddragelse, der er krævet.

Landbrugsgruppen anfører, at embedsværkets medarbejdere har besluttet udmøntningen af vandrammedirektivet uden at inddrage minister eller forligskreds, hvilket har betydet strammere regler. Landbrugsgruppen anfører desuden, at nogle af de forskningsrapporter som ligger til grund for kravene i vandområdeplanerne, ikke var offentliggjort som en del af høringmaterialet, mens der også var forskningsrapporter, som ikke var oversat til dansk.

Enkelte kommuner opfordrer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til at have en øget åbenhed og offentlighed om implementeringen af vandrammedirektivet for et forbedre dialog og kommunikation med lodsejerne, når vandplanerne skal implementeres.

Fredericia Kommune efterlyser en konkret dialog med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om lokale forhold inden høringen, således at en række faglige forhold kunne være afklaret og dermed ikke behøvede at blive meldt ind i den offentlige høring.

Danmarks Sportsfiskerforbund roser den proces, der er gået forud for udsendelse af forslag til vandområdeplanerne 2015-2021. Endvidere er Danmarks Sportsfiskerforbund tilfredse med processen, som de mener, har været åben og inddragende og som de ønsker fortsætter fremadrettet.

Generelt ønsker alle organisationer at bidrage til vandplanlægningen med deres viden, og et par organisationer er ligeledes kommet med forslag til inddragelse af offentligheden.

Østlige Øers Landboforeninger foreslår, at lodsejerinddragelse kan etableres via integreret rådgivning, hvor lodsejer, myndighed og landbrugscenter kan samarbejde om udarbejdelsen af en miljøstrategi eller indsatsplan for den enkelte lodsejer. Østlige

Øers Landboforeninger fremfører endvidere, at landbrugets konsulent- og rådgivningstjeneste har opbygget en betydelig viden om natur- og miljøområdet i landbrugsdrift og dyrkningspraksis, som ikke matches andre steder. Østlige Øers Landboforeninger anbefaler derfor, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) og kommuner inddrager denne ekspertise i arbejdet med den videre implementering af vandrammedirektivet.

DANVA fremfører, at forsyningerne med deres lokale kendskab ligeledes kan bidrage med løsninger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Offentligheden er løbende blevet inddraget i planlægningen og forberedelsen af vandområdeplanerne for anden planperiode. Inddragelse af interessenter og offentlighed er sket på flere forskellige måder. Der er dels sket den inddragelse, der følger bestemmelserne i vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning, dels den inddragelse, der er sket ved nedsættelse af 23 lokale vandråd, afholdelse af konferencer og møder samt ved interessenternes deltagelse i faglige arbejdsgrupper. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har desuden stillet en række informationer om vandområdeplanerne, herunder baggrundsnotater, vejledninger samt faglige rapporter offentligt til rådighed på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside. Styrelsen har i den forbindelse også offentliggjort basisanalysen, der danner grundlag for indsatsprogrammet i anden planperiode.

Det følger af vandrammedirektivets artikel 14, at medlemsstaterne skal tilskynde til, at alle interesserede parter inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet.

Medlemsstaterne skal for hvert vandområdedistrikt offentliggøre og gøre det muligt for offentligheden, herunder brugere, at fremsætte bemærkninger til udkast til vandområdeplanerne.

I Danmark findes bestemmelserne om offentlig høring i kapitel 9 i Lov om vandplanlægning. Heraf fremgår det, at planforslagene senest 1 år før hver planperiode skal offentliggøres med en frist på seks måneder til at fremsætte indsigelser. Det fremgår også, at udkast til bekendtgørelserne om miljømål og indsatsprogrammer senest et år før hver planperiode skal offentliggøres med en frist på seks måneder til at fremsætte indsigelser.

Forud for høringen samt offentliggørelsen og udstedelsen af plandokumenterne og bekendtgørelserne, har Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) desuden som en del af inddragelse af offentligheden:

- Offentliggjort et arbejdsprogram for udarbejdelse af de kommende vandområdeplaner, hvor styrelsen redegjorde for, hvilke elementer der ville indgå i forberedelsen af vandområdeplanerne. Forslaget til arbejdsprogram var i seks måneders høring frem til den 18. november 2013.
- Udarbejdet en basisanalyse. Basisanalysen for indeværende planperiode blev offentliggjort den 18. februar 2014.
- Udarbejdet en oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, som skal løses. Oversigten var i seks måneders høring frem til den 18. august 2014.
- Nedsat lokale vandråd. Kommunerne har med bistand fra lokale vandråd udarbejdet forslag til foranstaltninger til forbedring af de fysiske forhold i vandløb. Der blev i foråret 2014 oprettet 23 vandråd - ét i hvert hovedvandopland.

Arbejdsprogrammet, basisanalysen og oversigten over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver kan læses på www.svana.dk. Her ligger også en række oplysninger og dokumenter om vandrådernes arbejde.

Desuden er alle relevante baggrundsnotater gjort tilgængelige for offentligheden på Naturstyrelsens hjemmeside (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning). Samtidig med at udkast til vandområdeplaner blev sendt i høring d. 22. december 2014 blev bl.a. den hovedrapport fra Aarhus Universitet og DHI, som er brugt til at opgøre indsatsbehovet til fjorde og kystvande, lagt på hjemmesiden.

Forskningsinstitutionerne har efterfølgende udarbejdet to yderligere rapporter, som indeholder en mere detaljeret faglig, teknisk beskrivelse af modellerne. Disse rapporter blev lagt på hjemmesiden under høringen, så offentligheden havde mulighed for at orientere sig i dem. De rapporter, der kan betragtes som baggrundsdokumenter, blev således offentliggjort i forbindelse med høringen d. 22. december 2014, som en del af høringsmaterialet. Høringsmaterialet er efter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering i overensstemmelse med lovkravet.

Det kan herudover nævnes, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) siden 2012 har oprettet en række interessentfora, der dels har bidraget til at følge og sikre gennemførelsen af vandplanerne i første planperiode og dels har indgået i drøftelser og bidraget med konkrete input til brug for udarbejdelsen af vandområdeplanerne. Desuden har relevante faglige og interesseorganisationer været inviteret til at indgå i følgegrupper til en række af de projekter, som styrelsen har igangsat for at forbedre det faglige grundlag for vandplanlægningen. Organisationerne har således løbende været orienteret om og deltaget i faglige drøftelser og fremskridt i de forskellige projekter.

Af relevante interessentinddragelsesfora, som har bidraget til vandplanlægningsarbejdet, kan eksempelvis nævnes: Blåt Fremdriftsforum, Den Faglige Referencegruppe og Vandløbsforum. For yderligere beskrivelser, mødereferater og leverancer mv fra de respektive fora henvises til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.

Som følge af lov om vandplanlægning blev endelig der i foråret 2014 nedsat 23 lokale vandråd, der i perioden 8. april til 8. oktober 2014 har samarbejdet med kommunerne om at udarbejde forslag til indsatsprogrammets supplerende foranstaltninger på vandløbsområdet. Vandrådsarbejdet blev i 2015 evalueret af en uafhængig konsulent.

Af evalueringsrapporten, der også ligger på styrelsens hjemmeside, fremgår det, at ”mere end 380 mennesker fra mere end 100 forskellige interesseorganisationer deltog. Evalueringen af vandrådsarbejdet viser, at der i alle 23 hovedvandoplande er fundet flere vandløbsindsatser end den udmeldte statslige ramme krævede, og processen kan overordnet betegnes som værende en succes”.

Det er nu besluttet, at der også fremadrettet skal ske en inddragelse af vandråd i vandplanlægningen. Af Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015 fremgår det, at vandrådene skal inddrages i arbejdet med en kvalificering af afgrænsningen af vandløb (antal km i planerne) samt en kvalificering af udpegningen af vandløb som kunstige og stærkt modificerede.

Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) har således gennemført en betydelig interessentinddragelse, der opfylder og endda overstiger de formelle krav, der er fastsat i vandrammedirektivet samt dansk lovgivning.

I relation til Landbrugsgruppen opfattelse af, at embedsværkets medarbejdere har besluttet udmøntningen af vandrammedirektivet uden at inddrage minister eller forligskreds, kan det oplyses, at al indhold i vandområdeplanerne er politisk besluttet af

regeringen og desuden afspejler indholdet i regeringens og aftaleparternes Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke. Det er også miljø- og fødevareministeren, der udsteder de bindende bekendtgørelser med vandområdeplanernes miljømål og indsatsprogrammer.

De lodsejere, der vil blive påvirket af implementeringen af vandområdeplaner, vil blive inddraget af den pågældende myndighed, inden der iværksættes konkrete tiltag. Det er på den overvejende del af tiltagene kommunerne, som er myndighed og initiativtager på implementeringen. Det er således primært kommunerne, som forestår dialogen med de enkelte lodsejere om den praktiske planlægning og udførelse.

I henhold til Fredericia Kommune tilkendegivelse af, at kommunen gerne ville have haft en dialog med Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) om lokale forhold inden høringen, vurderede styrelsen på daværende tidspunkt, at det ville være mest hensigtsmæssigt via høringen at inddrage kommunernes oplysninger om de lokale forhold.

2.14.2 **Høringssystemet**

Der er i alt modtaget 54 høringssvar, der omhandler høringssystemet.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Fredericia, Ishøj, Jammerbugt, Svendborg, Viborg og Aalborg.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: AgriNord, Danmarks Naturfredningsforening, DANVA, Friluftsrådet, Danmarks sportsfiskerforbund, Sydsjællands Ørredfond, Landboorganisationerne i Syd- og Sønderjylland, Gribskov vandløbslaug, Gudenåkomiteen og Holbæk ålav samt Landbrug & Fødevarer.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 37 enkeltpersoner.

Sammenfatning af høringssvar

Mariagerfjord Kommune opfordrer Miljø- og Fødevareministeriet til at inddrage kommunerne i kvælstofudvalgsarbejdet. Enkelte organisationer kritiserer ligeledes, at interessenter ikke inddrages i arbejdet i udvalget for kvælstofregulering.

Flere kommuner, organisationer og lodsejere anbefaler i forlængelse heraf, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning sender vandområdeplanerne i en fornyet høring, når forslagene fra det tværministerielle udvalg foreligger, idet offentligheden ikke har mulighed for at give bemærkninger til kvælstofindsatsen.

Enkelte organisationer og lodsejere fremfører, at de ikke kan forholde sig til vandområdeplanerne, når der ikke foreligger en plan for det udestående indsatsbehov på 6.200 tons kvælstof.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Dansk Akvakultur påpeger, at udkast til bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer ikke er offentliggjort på høringssportalen. Dansk Akvakultur tilkendegiver, at de er opmærksomme på, at der ikke er ubetinget krav om optagelse på høringssportalen, da bekendtgørelserne ikke er udsendt i ekstern høring, men Dansk Akvakultur finder det alligevel kritisabelt, at materialet ikke er offentliggjort på høringssportalen. Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug mener, det er et krav, at bekendtgørelserne kommer i individuel og synlig høring på Høringssportalen.

En række lodsejere og foreninger samt enkelte kommuner fremfører, at kortmaterialet i MiljøGIS var behæftet med fejl, som af to omgange er blevet rettet undervejs i høringen, hvilket anføres som problematisk. Enkelte organisationer bemærker i forlængelse heraf, at MiljøGIS ikke er retligt bindende, men at MiljøGIS er det værktøj, som privat personer har til rådighed til at sætte sig ind i, hvilke konsekvenser vandområdeplanerne har. Ændringer i kortmaterialet medfører, at sikkerheden for at der kan afgives et høringssvar på et tilstrækkeligt oplyst grundlag, sættes over styr.

Faaborg-Midtfyn Kommune fremfører, at det forekommer uoverskueligt at koble eller sammenligne bilag 1 til udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, MiljøGIS og kommunernes forslag til indsatsprogram. Kommunalbestyrelsen vurderer, at det ville være nemmere at sammenligne, hvis tabel 1 i bilag 1 til udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer var sorteret efter kommunenavn.

En enkelt lodsejer tilkendegiver, at det har været svært at danne sig et overblik over MiljøGIS.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings svar

I forbindelse med at udkast til vandområdeplaner 2015-2021 blev sendt i offentlig høring, igangsatte den daværende SR-regering et tværministerielt 'kvælstofudvalg' med henblik på at konsolidere det faglige grundlag bag kvælstofindsatsen. Efter folketingsvalget i 2015 besluttede regeringen at videreføre arbejdet i det såkaldte udvalg for kvælstofregulering. Finansministeriet ledte udvalget med deltagelse af Erhvervs- og Vækstministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet. Resultatet af udvalgsarbejdet er indgået i regeringens grundlag for Aftalen om Fødevarer- og landbrugspakke af december 2015.

Kommuner og interessenter inddrages i vandplanarbejdet i en række andre sammenhænge, herunder i de lokale vandråd, i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning "Blåt Fremdriftsforum" og har naturligvis adgang til at afgive høringssvar til udkast til vandområdeplaner. Også i det videre arbejde med at udmønte den kommende målrettede regulering vil Kommunernes Landforening og interesseorganisationer blive inddraget. Det gælder både i lovgivningsarbejdet og den praktiske udmøntning. Der er således en række platforme, hvor interessenter har mulighed for indflydelse på vandmiljøindsatsen.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt vandområdeplanerne skal sendes i fornyet høring, bemærkes at lov om vandplanlægning ikke indeholder bestemmelser om pligt til at foretage en fornyet høring. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har vurderet, at de ændringer af vandområdeplanerne, der er foretaget efter den offentlige høring ikke er sådanne grundlæggende ændringer, at der reelt er tale om helt nye vandområdeplaner, og som kunne begrunde en ny offentlig høring. Der er som følge heraf efter styrelsens vurdering ingen pligt til at gennemføre en fornyet seks måneders høring.

Indsatsbehovet for kvælstof til vandmiljøet er opgjort til 13.100 tons. Samlet set planlægges der indsats til reduktion af tilførslen af kvælstof svarende til ca. 6.900 tons kvælstof i perioden 2015-2021. Parterne bag aftale om Fødevarer- og landbrugspakken er enige om at udskyde en indsats på 6.200 tons kvælstof. Det resterende indsatsbehov forventes håndteret i en kommende model for målrettet regulering samt i planperioden 2021-2027. Dermed fastholdes det samme niveau for udskydelser, som fremgik af det forslag til vandområdeplaner, som den tidligere SR-regering offentliggjorde i december 2014. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i

relation til de høringssvar, hvori det fremføres, at der ikke kan tages stilling til vandområdeplanerne, når der ikke ligger en plan for det udestående indsatsbehov, oplyse, at regeringen (Venstre), Konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance er blevet enige om en ændring af miljøreguleringen af landbruget. I fremtiden skal miljøregulering være målrettet, så indsatsen gøres dér, hvor der er brug for den. Det er en politisk beslutning, at det resterende indsatsbehov udskydes, hvorfor det ikke er en del af indsatsen i vandområdeplanerne og dermed heller ikke er en del af høringen.

Udkast til bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer blev ikke lagt på Høringsportalen, men derimod på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside sammen med udkast til vandområdeplaner. Styrelsen sendte samtidig hermed en orientering til statslige, regionale og kommunale myndigheder samt til visse organisationer mv., som normalt får udkast til styrelsens lovgivning på vandplanlægningsområdet i høring. Med denne orientering fulgte et høringsbrev, hvori der bl.a. var en orientering om fristen for afgive af høringssvar samt en orientering om høringsmaterialets indhold. I brevet var der ligeledes oplysning om, hvordan man kunne afgive høringssvar.

Det følger af vandrammedirektivets artikel 14, at medlemsstaterne skal tilskynde til, at alle interesserede parter inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet, navnlig i udarbejdelse, revision og ajourføring af vandområdeplanerne. Medlemsstaterne skal således offentliggøre et udkast til vandområdeplan mindst et år inden begyndelsen af den periode, planen vedrører. Medlemsstaterne skal fastsætte en frist på seks måneder til fremsættelse af skriftlige kommentarer til de offentliggjorte dokumenter.

Vandrammedirektivets artikel 14 er gennemført i lov om vandplanlægning § 27. I overensstemmelse med vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning blev vandområdeplaner for planperioden 2015-2021 og udkast til bekendtgørelse om miljømål og bekendtgørelse om indsatsprogramme den 22. december 2014 udsendt i offentlig høring. Høringen løb til og med den 23. juni 2015 kl. 12.00 og var åben for alle. Der blev indsendt over 7.000 høringssvar fra bl.a. kommuner, virksomheder, foreninger og privatpersoner.

Det er på baggrund af ovenstående Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings opfattelse, at høringen over vandområdeplaner med tilhørende bekendtgørelser er foregået korrekt og i overensstemmelse med vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning. Derudover finder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, når der henses til den store mængde høringssvar, at formålet med høringen er opfyldt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har samtidig noteret sig bemærkningerne vedrørende høring via Høringsportalen og vil fremadrettet være opmærksom på at lægge udkast til og eventuelle ændringer af bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer på Høringsportalen.

Til udkast til vandområdeplanerne, der blev sendt i offentlig høring, var også knyttet MiljøGIS-kort af vejledende karakter. I januar 2015 blev Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) gjort opmærksom på tre mindre fejl i opsætningen af MiljøGIS, som blev rettet umiddelbart herefter. I marts 2015 blev styrelsen imidlertid gjort opmærksom på, at en af de tre fejl mod forventning ikke var udbedret, hvilket derfor skete umiddelbart herefter. Fejlen bestod i, at 763,32 km vandløb blev vist med miljømålet "høj tilstand", hvor det burde være "god tilstand", og på 2,17 km vandløb blev vist miljømålet "maksimalt potentiale", hvor det burde være "godt potentiale". I informationsboksen til de enkelte vandløb fremgik dog de korrekte miljømål. Det tidligere Miljøministerium, nu Miljø- og Fødevarerministeriet, vurderede, at fejlene ikke skulle føre til en forlængelse af høringen, bl.a. henset til karakteren af

fejlene, og til at der fortsat var henholdsvis fem og tre måneder tilbage af den offentlige høring. Styrelsen informerede i begge tilfælde om fejlene på styrelsens hjemmeside samt direkte i form af en orienteringsskrivelse til de myndigheder og interesseorganisationer, der den 22. december 2014 var blevet orienteret om høringens igangsættelse. På det tidspunkt, hvor fejlene blev endeligt rettet, var der endnu ikke blevet afgivet høringssvar til de dele af GIS-kortene, der var berørt af fejlene.

Samtidig med at udkast til vandområdeplaner blev sendt i offentlig høring den 22. december 2014, blev bl.a. den hovedrapport fra Aarhus Universitet og DHI, som er brugt til at opgøre indsatsbehovet til fjorde og kystvande, lagt på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside. Efterfølgende har forskningsinstitutionerne udarbejdet to yderligere rapporter, som indeholder en mere detaljeret faglig, teknisk beskrivelse af modellerne. Disse to blev færdiggjort i løbet af høringsperioden og offentliggjort på Naturstyrelsens (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) hjemmeside.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker endvidere, at bekendtgørelse om indholdet i vandområdeplaner fastlægger, hvad der skal indeholdes i vandområdeplanerne, herunder MiljøGIS, og at styrelsen vurderer, at indholdet i planerne/MiljøGIS lever op til de lovgivningsmæssige krav.

I relation til spørgsmålet om overskueligheden af MiljøGIS kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at det i MiljøGIS er muligt at fremsøge vandområder via en søgefunktion ved at indtaste vandområdenummeret som anført i bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer. Dette var både muligt i høringsversionen og den endelige funktion.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er opmærksom på, at materialet er af teknisk og krævende karakter og har haft fokus på at præsentere materialet så godt og enkelt som muligt. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har i forbindelse med høringsprocessen udarbejdet en vejledning til MiljøGIS, der bl.a. beskriver, hvordan MiljøGIS anvendes, samt hvordan der afgives høringssvar til vandområdeplanerne. Der har desuden været mulighed for at kontakte det tidligere Miljøministeriums, nu Miljø og Fødevarerministeriets, Informationscenter for uddybende teknisk og faglig support.

3. Bemærkninger til miljøvurderingen af vandområdeplanerne

3.1 Miljøvurdering af vandområdeplanerne

Der er i alt modtaget 5 høringssvar, der omhandler miljøvurdering.

Høringssvar er modtaget fra Region Sjælland, Region Nordjylland og følgende kommuner: Allerød, Hillerød og Vordingborg.

Endelig er der modtaget høringssvar vedr. dette emne fra 1 enkeltperson.

Sammenfatning af høringssvar

Region Sjælland påpeger, at det i miljøvurderingen nævnes, at kommunerne skal træffe afgørelser om, at vandindvinding ikke må forhindre, at miljømålene nås. Region Sjælland vil i den forbindelse gerne udtrykke bekymring for, at indvindingen af drikkevand af hensyn til den kvantitative tilstand af overfladevand ikke længere i så høj grad kan foregå i det åbne land. Dette kan betyde, at nye indvindinger placeres mere bynært, hvor der er flere forurenede grunde, som kan true drikkevandsindvindingen. Region Sjælland henstiller til, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) afklarer den samfundsøkonomiske betydning ved at flytte vandindvindingen til mere bynær beliggenhed.

Region Nordjylland bemærker, at styrelsen som led i miljøvurderingen af vandområdeplanerne i afsnittet om etablering af vådområder har anført en række faktorer, der har betydning. I den forbindelse bemærker Region Nordjylland, at miljøvurderingen ved udpegning af vådområder i områder, hvor der findes eventuelle jordforureninger (f.eks. fyld- og lossepladser) også bør omfatte en vurdering af risikoen for en evt. forureningsspredning fra jordforureninger til vådområdet.

Allerød Kommune har til miljøvurderingen bemærket:

- ”Miljøvurdering, forbedring af fysiske forhold
s. 30: Det formodes, at forslåede tiltag i Buresørenden ikke fremgår af skemaet jf. bemærkninger til bekendtgørelse om indsatsprogrammer bilag 2 side 2. Vi håber skemaet bliver opdateret med indsatser i Buresørenden”.
- ”Grundvand
s. 51 Afsnit 9.9 Grundvand: Baggrunden er, at der ikke er grundvandsforekomster i ringe kvantitativ tilstand... Dette stemmer ikke overens med MiljøGIS, hvor der er flere og store områder, hvor grundvandsforekomsterne er beskrevet ved netop ringe kvantitativ tilstand.

s. 52 Afsnit 9.9.1.2 I den sidste sætning, skal der formodentlig stå: De nye regler vurderes dog ikke at ville have indvirkning på befolkningens samlede mulighed for forsyning med drikkevand”.

- ”Punktkilder

s. 56 Afsnit 10.1.6 ...*mest hensigtsmæssige ofte at stoppe forureningen ved kilden*. Enig, men der findes eksempler på at en forureningsfane har forladt kilden, inden den bliver opdaget”.

Hillerød og Vordingborg Kommune bemærker, at kommunerne ikke fremgår i listen over kommuner i miljøvurderingen.

En privatperson ”siger nej” til miljørapporten for vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

I forhold til Region Sjællands bekymring vedr. indvinding af drikkevand bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at styrelsen ikke er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at indvindingen af drikkevand af hensyn til den kvantitative tilstand af overfladevand kun i mindre grad fremover kan foregå i det åbne land. Det skal endvidere bemærkes, at det påhviler kommunerne at sikre, at miljømålene overholdes.

I forhold til Region Nordjyllands forslag om vådområder bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at der i vandområdeplanerne ikke er fastlagt placering af konkrete vådområdeprojekter. Der er i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fastsat et reduktionsmål for vådområder på hovedvandoplandsniveau, og det er kommunerne, der i tæt samarbejde med staten gennemfører projekterne ved indgåelse af frivillige aftaler med lodsejerne i et område. Vådområdeprojekter er omfattet af regler om vurdering af virkninger på miljøet (VVM), og der skal derfor enten udarbejdes en VVM-redegørelse, hvis projektet er direkte omfattet af VVM-pligt, eller foretages en screening på baggrund af en række kriterier for at afgøre, om projektet kan have så væsentlige miljøpåvirkninger, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse. Projektets beliggenhed i områder med jordforurening indgår i vurderingen af, om projektet kan have væsentlige miljøpåvirkninger og indgår også som punkt i selve VVM-redegørelsen, hvis projektet vurderes at være VVM-pligtigt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i Allerød Kommunes bemærkninger til grundvandsteksten på side 51 og 52. Miljøvurderingen med tilhørende bilag bliver dog ikke konsekvensrettet som følge af høringssvar til vandområdeplanerne, idet en miljørapport iht. lov om miljøvurdering omhandler det planforslag, der er i offentlig høring, og som miljørapporten er bilag til. Dette gælder også i forhold til justerede indsatser, jf. Allerød Kommunes bemærkning til Buresørenden. De endelige vandområdeplaner konsekvensrettes dog efter behov, og eventuelle justerede indsatser fremgår således af bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer samt MiljøGIS for vandområdeplanerne. Endvidere er der iht. lov om miljøvurdering udarbejdet sammenfattende redegørelser for miljørapporterne til vandområdeplanerne, hvori der bl.a. redegøres for, hvordan miljøhensyn er integreret i planerne, og hvordan miljørapporterne og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager Hillerød og Vordingborg Kommunes bemærkninger til efterretning.

4. Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogram

4.1 Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogram

Der er i alt modtaget 33 høringssvar, der omhandler bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogram.

Høringssvar er modtaget fra følgende kommuner: Allerød, Assens, Bornholm, Esbjerg, Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Gladsaxe, Gribskov, Hedensted, Herning, Hillerød, Holstebro, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyns, Næstved, Odense, Ringkøbing-Skjern, Silkeborg, Svendborg, Syddjurs, Tønder, Varde, Vejle, Viborg, Ærø, Aalborg og Aarhus.

Desuden har følgende organisationer indsendt høringssvar vedr. dette emne: Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Energi, Danske Havne, Gudenåkomiteen, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug og Uldum Kær Naturlaug.

Bekendtgørelse om indsatsprogrammer

Sammenfatning af høringssvar

Ringkøbing-Skjern Kommune påpeger, at det ikke er hensigtsmæssigt, at vandløbsindsatsen er indeholdt i bekendtgørelse om indsatsprogrammer, grundet den lange planperiode, hvor ny viden vil kunne medføre anvendelse af mere omkostningseffektive virkemidler.

Flere kommuner opfordrer til, at det i bekendtgørelsen nærmere defineres, hvad det betyder, at myndighederne skal gennemføre indsatserne inden for deres ressort, og at foranstaltningerne skal være operationelle inden tre år efter at de er fastlagt.

Holstebro Kommune ønsker i relation til § 5 i bekendtgørelse om Indsatsprogram, at de eksisterende virkemiddelkataloger løbende udbygges i den kommende planperiode i takt med at dokumentation for miljøeffekt og omkostningseffektivitet opnås. Eksempler på sådanne virkemidler er minivådområder i oplandet til søer og kystvande.

Allerød Kommune ønsker præciseret hvordan 'neutraliseres' skal forstås.

Allerød Kommune har endeligt følgende bemærkninger til de resterende paragraffer:

- §7, stk. 1, 2) Det er uklart, hvad formuleringen "...ny bæredygtig menneskelig udviklingsaktivitet kan rumme og hvad den ikke kan. Kan der eventuelt gives nogle eksempler eller alternativt en mere tydelige definition af formuleringen.
- §9: kan evt. tilføje "ved mistanke om en punktkildeforurening" efter "ressort".

- §9: det bør præciseres, hvordan udgift til kildeopsporingsarbejdet fordeles og håndteres af myndighederne.
- §10, stk. 2 nr. 1: Når kommunen ikke kender faren og risikoen er det vanskeligt at beskrive foranstaltninger i indsatsprogrammet!?

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

§4: Indsatsprogrammets foranstaltninger skal sikre, at de fastlagte miljømål nås. Det betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser er/skal være igangsat eller gennemført tre år efter, de er fastlagt. Foranstaltningerne skal dog være klar til at kunne igangsættes. I den forbindelse vil det præcise tidspunkt for igangsættelsen bl.a. afhænge af karakteren af den konkrete foranstaltning og den konkret fastlagte frist for målopfyldelse for det/de aktuelle vandområder, som foranstaltningen vedrører. Det afgørende er overordnet, at målene nås som planlagt, og indsatsprogrammets foranstaltninger skal igangsættes og gennemføres, så dette kan ske. Se uddybning af dette svar under de enkelte indsatsområder, fx ”indsatsprogram spildevand”.

§5: Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning noterer sig, at Holstebro Kommune ønsker, at virkemiddelkataloget løbende udbygges efterhånden som dokumentation mv. er på plads.

Bestemmelsen i bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 7 operationaliserer § 4 i bekendtgørelse om miljømål, som gennemfører bestemmelsen i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, om mulighederne for i løbet af en planperiode at iværksætte nye aktiviteter m.v. med betydning for allerede fastlagte miljømål. Vandrammedirektivet indeholder ikke en definition af ”nye bæredygtige udviklingsaktiviteter”, men etablering af nye renseanlæg eller infrastrukturanlæg vil formentlig kunne falde herindunder. Det bemærkes, at det dog vil afhænge af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Af bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 8, stk. 3 fremgår, at myndigheden kun kan ”træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdet eller grundvandsforekomstens tilstand. Det er desuden en betingelse, at miljømålet uanset afgørelsen kan nås ved de foranstaltninger, der er fastlagt for overfladevandområdet eller grundvandsforekomsten i indsatsprogrammet. I vurderingen af, om miljømålet uanset afgørelsen kan opfyldes ved de foranstaltninger, der er fastlagt i indsatsprogrammet, skal det tages i betragtning, om påvirkningen neutraliseres senere i planperioden” (Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings fremhævning). Med neutraliseres menes, at den direkte eller indirekte påvirkning af vandområdet som afgørelsen medfører udlignes, og således ikke vil medføre forringelser eller forhindre, at de fastlagte mål nås.

Vedrørende finansieringen af indsatsprogrammet for de miljøfarlige forurenende stoffer (bemærkning til § 9), forventer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at kommunernes udgifter i forbindelse med indsatserne i vandområdeplanerne 2015-2021, herunder miljøfarlige forurenende stoffer, vil indgå i forhandlinger med Kommunernes Landsforening. Udgifterne vil hermed blive kompenseret i henhold til det udvidede totalbalanceprincip (DUT).

I forhold til forslaget fra Allerød Kommune om at tilføje ”ved mistanke om en punktkildeforurening” bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at § 9 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer nu lyder ”Statslige myndigheder, regioner og kommuner skal inden for deres ressource foretage opsporing af kilder til forurenende stoffer omfattet af del B i bilag 2 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for

vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål i overfladevandområder eller grundvandsforekomster”.

Bestemmelsen i bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 10 udmønter bestemmelsen i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 6 om, at myndigheder skal hindre og forebygge yderligere forringelse af tilstanden og så vidt muligt genetablere den oprindelige tilstand ved enhver midlertidig forringelse af en vandforekomsts tilstand, som skyldes omstændigheder af naturlig art, force majeure, som er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, eller omstændigheder som følge af ulykke, herunder at gennemføre alle praktisk gennemførlige skridt og særlige foranstaltninger. Forpligtelsen til at sikre, at de foranstaltninger, der skal træffes under sådanne ekstraordinære omstændigheder, indgår i indsatsprogrammet, påhviler miljø- og fødevareministeren og ikke kommunerne. Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen relaterer sig til omstændigheder, som ikke med rimelighed kunne være forudset, og forpligtelsen finder således først anvendelse efter indtræden af en sådan omstændighed.

Bekendtgørelse om miljømål

Sammenfatning af høringssvar

Dansk Energi roser § 4 i udkast til bekendtgørelse om miljømål, idet paragraffen giver mulighed for at forene behovet for en bæredygtig udvikling i energiproduktionen og hensynet til miljømålene, når det skal vurderes, om der kan tillades ekstra påvirkninger af vandmiljøet. Dansk Energi mener i den forbindelse, at der bør være mulighed for, at påvirkningen kan ses i et større perspektiv end for det enkelte vandområde, da produktionen fra kraftværker ikke udelukkende kan vurderes lokalt. § 4 åbner jf. Dansk Energi op for, at der potentielt vil kunne øges for udledningen af kvælstof/år på landsplan i 2021, når indsatserne i anden planperiode og baseline 2021 er gennemført.

Allerød Kommune kommenterer ligeledes § 4 i bekendtgørelsen og ønsker en præcisering af, hvad ”... ny bæredygtig menneskelig udviklingsaktivitet” i § 4, stk. 1, 2) kan/ikke kan rumme. Kan der eventuelt gives eksempler eller en mere tydelig definition af formuleringen?”

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Bestemmelsen i bekendtgørelse om miljømål § 4 gennemfører i dansk ret bestemmelsen i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, om mulighederne for i løbet af en planperiode at iværksætte nye aktiviteter m.v. med betydning for allerede fastlagte miljømål. Vandrammedirektivet indeholder ikke en definition af ”nye bæredygtige udviklingsaktiviteter”, men etablering af nye renseanlæg eller infrastrukturanlæg vil formentlig kunne falde herindunder. Det bemærkes, at det dog vil afhænge af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Bestemmelsen angår påvirkninger i form af ”nye ændringer af et overfladevandområdes fysiske karakteristika eller i grundvandsforekomsternes niveau”, og således alene fysiske påvirkninger. Ved manglende forebyggelse af et overfladevandsområdes forringelse fra høj økologisk tilstand til god økologisk tilstand på grund af nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter, vil alle former på påvirkninger dog være omfattet.

Miljømålet gælder for de enkelte vandforekomster, og fravigelser fra målet skal således forholde sig konkret til den eller de vandforekomster, der berøres af den aktuelle påvirkning, og betingelserne for brug af bestemmelsen skal være til stede for hver enkelt berørt forekomst. Information og begrundelse, der inddrages ved anvendelse af bestemmelsen, kan efter omstændighederne angå lokale, såvel som regionale og

nationale hensyn, og angå enkelte vandforekomster, deloplande, vandløbsoplande, vandområdedistrikter og hele landet.

Bilag til bekendtgørelserne

Sammenfatning af høringssvar

En række kommuner, Gudenåkomiteen samt Danmarks Naturfredningsforeningen fremfører, at bilagene med indsatsprogram for de forskellige vandområdedistrikter er lange, uoverskuelige og i nogle tilfælde mangelfulde dokumenter. Da bekendtgørelsen er det juridiske grundlag for de fastlagte miljømål, er det desuden nødvendigt, at data er kvalitetssikret i tilstrækkelig grad. Ifølge flere kommuner, er der behov for yderligere kvalitetssikring af, at bilagene er i overensstemmelse med MiljøGIS og de faktiske forhold.

Nogle kommuner påpeger, at bekendtgørelserne trods uoverskuelige tabeller er et godt redskab for kommunen. Hedensted Kommune påpeger, at kommunen med tilfredshed har noteret sig den indbyggede fleksibilitet i begge udkast til bekendtgørelser, således at miljømål og indsatsprogrammer kan fraviges.

Af konkrete vanskeligheder med bilagene/tabellerne nævnes:

- det er i praksis meget besværligt at sammenligne data i MiljøGIS med data i tabellerne – og ligeledes at sammenholde disse med kommunernes forslag til indsatsprogram,
- sortering efter kommunenavn ville være hensigtsmæssig,
- det er meget tungt og tidskrævende at indtaste vandforekomstnummer fra tabellerne i MiljøGIS,
- en søgefunktion i bekendtgørelsestabellerne, der svarer til søgefunktionen i MiljøGIS, hvor man kan søge på vandområdenr., efterlyses,
- ikke alle tilgrænsende kommuner er angivet i tabellen,
- for en del grænsevandløb, hvori der er foreslået indsats, er oplysningerne om beliggenhedskommune mangelfulde (for grænsevandløb: der er kun angivet en beliggenhedskommune, selvom der burde være to),
- for de regnbetingede udløb RBU'erne er ikke anført, hvilke kommuner de enkelte vandløbsstrækninger ligger i,
- i tabellen over vandløbsforekomster mangler i nogle tilfælde vandløbsnavn,
- i tabellen, som angiver indsats for vandløbsrestaureringer m.v., mangler i nogle tilfælde vandløbsnavn,
- for strækninger, der er udpeget til vandløbsrestaurering, er det ud fra tabellen ikke muligt at finde frem til, hvor stor en del af vandområdet, indsatsen skal doseres på,
- den fysiske udbredelse af de enkelte vandområder stemmer ikke overens med de vandløbsstrækninger, hvor der ifølge indsatsprogrammet vil ske en vandløbsindsats.
- kommunen har en række vandløb, hvor tidsfristen for målopfyldelse er udskudt. Dermed har disse vandløb på nuværende tidspunkt ikke noget miljømål. Kommunen finder dette uheldigt, da afgørelser og tilladelser på vandløbsområdet i høj grad bygger på forholdet til vandløbets miljømålsætning og dets faktiske tilstand. Kommunens administration vil derfor få en uforholdsmæssig stor opgave med at vurdere baggrunden for udledningstilladelser mv. i de pågældende vandløb (Næstved),

Aalborg Kommune ønsker oplyst, hvornår det kan forventes, at vejledningen til bekendtgørelsen foreligger.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning tager de fremførte bemærkninger og kritikken af høringsmaterialet til efterretning. Styrelsen er opmærksom på, at materialet er af omfattende og teknisk karakter, hvorfor styrelsen har haft fokus på at præsentere materialet så godt og enkelt som muligt.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har forud for offentliggørelsen af vandområdeplanerne med tilhørende bilag foretaget en yderligere kvalitetssikring af dokumenterne/bilagene.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har i forbindelse med høringsprocessen udarbejdet udførlige vejledninger til brug ved afgivelse af hørings svar og har ligeledes stillet andre former for teknisk og faglig support til rådighed under høringen. I MiljøGIS er det således muligt at fremsøge vandområder via en søgefunktion ved at indtaste vandområdenummeret som anført i bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer. Dette var både muligt i høringsversionen og den endelige funktion.

Problemet omkring tidskrævende søgning kan løses ved at anvende browsere af nyere dato (problemet ses alene i internet explorer). Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endeligt oplyse, at der allerede forefindes søgefunktioner i alle gængse browsere, der kan anvendes til at søge i bekendtgørelsestekster samt bilag.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har på baggrund af kommunernes oplysninger tilføjet oplysninger om, hvilke kommuner de enkelte vandløbsstrækninger ligger, til tabel over RBU-indsatsen i bilag 1 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

For så vidt angår sortering efter kommunenavn i bekendtgørelsernes tabeller bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, at styrelsen har valgt at bibeholde den overordnede struktur, som bekendtgørelserne havde, da de blev sendt i høring. Styrelsen har valgt dette af hensyn til genkendelighed mellem det udsendte materiale i høring og endeligt vedtagne bekendtgørelser.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at hvis en kommune eller andre har oplyst et vandløbsnavn på et vandløb, hvor Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ikke har anført et navn, er det oplyste navn generelt taget til efterretning.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan endvidere oplyse, at styrelsen har behandlet anmodninger om justering af vandløbsnavne således: Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har rettet konkrete oplysninger om "forkert navn". I vandområdeplanerne er vandløbene inddelt i vandområder. Hvis en kommune eller andre har oplyst, at et vandløb er vist med "forkert navn", og det skyldes sammenlægning af flere vandløb til ét vandområde, er navnet fastholdt med henvisning til, at det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings navn på vandområdet. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er generelt enig i kommunens observationer om beliggenhedskommune og tilgrænsende kommuner for vandområderne, der ligger på grænsen mellem flere kommuner. Ønsker om justeringer heraf imødekommes i bekendtgørelserne til vandområdeplanen. Ønskerne kan dog ikke imødekommes i kortgrundlaget (MiljøGIS) af generelle IT-tekniske årsager. De IT tekniske udfordringer forventes at blive løst til næste planperiode.

For de vandområder, som ikke har målopfyldelse, og hvor der ikke er planlagt en indsats i anden planperiode anvendes en undtagelse om fristforlængelse. Der er for disse vandområder fastlagt miljømål. Fristen for opfyldelse heraf er blot udskudt. Det

bemærkes i den forbindelse, at der ikke ved fristforlængelsen sker en fravigelse fra mål eller forpligtelser, der følger af anden EU-lovgivning end vandrammedirektivet. Der skal anvendes virkemidler i et vandområde i den udstrækning, det vurderes nødvendigt i forhold til at opnå målopfyldelse i hele vandområdet. For nogle virkemidler kan der være tale om, at virkemidlet ikke anvendes kontinuerligt på hele vandområdet, men fordeles på kortere strækninger inden for vandområdet. Det er eksempelvis typisk tilfældet ved udlæg af groft materiale, plantning af træer, hævning af vandløbsbund og udskiftning af bundmateriale. I vurdering af indsatsens effekt og vurdering af de økonomiske omkostninger er medtaget indmeldinger fra kommuner og vandråd om at indsatsen i nogle tilfælde kun omfatter dele af et vandområde. Dette er af tekniske årsager ikke vist på Miljøgis eller i bekendtgørelser, men den procentuelle fordeling af virkemidlerne fremgår af det GIS-tema, der er tilgængeligt for download.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan oplyse, at vejledningen til bekendtgørelsen forventes at foreligge inden udgangen af 2016. Udkast til vejledning vil blive sendt i offentlig høring i efteråret 2016.

Spørgsmålet om frivillighed

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner, bl.a. Århus og Silkeborg Kommune, efterlyser en præcisering af forholdene omkring frivillighed, herunder hvordan der opnås målopfyldelse for vandområder, hvor indsatserne ikke kan gennemføres pga. manglende frivillighed. Jf. Århus Kommune fremgår det i bilag 1 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer, at foranstaltninger der finansieres med midler fra EU's landdistriktsprogram, alene skal gennemføres, hvis samtlige berørte lodsejere frivilligt tilslutter sig gennemførelse af foranstaltningen. Det drejer sig om følgende foranstaltninger: Åbning af rørlagte strækninger med efterfølgende etablering af miniådale med genslyngning, etablering af miniådale med genslyngning, etablering af dobbeltprofil og restaurering af hele ådale. For øvrige indsats, herunder i vandløb, fosforådale og vådområder er forholdet til frivillighed ikke præciseret i bekendtgørelsen, hvilket ifølge kommunen er ønskeligt, da frivillighed kan blive en væsentlig parameter for kommunernes muligheder for at realisere projekterne og dermed opnå målopfyldelse.

Bornholms Regionskommune ser gerne ift. de ovenfor førstnævnte indsatspræciseret, hvad kommunen gør, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler med alle lodsejere.

Vejle Kommune savner information om, i hvilket omfang opnåelse af miljømål er bindende og indsatsprogram er bindende, når samtlige indsatspræciseret, hvad kommunen gør, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler med alle lodsejere.

Syddjurs Kommune tolker udlægningen af bekendtgørelsen således, at vandløbsindsatspræciseret, hvad kommunen gør, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler med alle lodsejere.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Vandplanernes (2009-2015) og vandområdeplanernes (2015-2021) indsatsprogram omfatter blandt andet vandløbsindsatspræciseret, hvad kommunen gør, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler med alle lodsejere.

alle vandløbsindsatser, medmindre Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter ansøgning har vurderet, at indsatsen ikke har den nødvendige forbedrende effekt, eller at omkostningerne ikke står i rimeligt forhold til effekten.

Det bemærkes, at vandløbsindsatser med miniådale, dobbeltprofil og restaurering af hele ådale er udgået af indsatsprogrammet i de endelige vandområdeplaner 2015-2021 som følge af omprioritering af Landdistriktsprogrammet til bl.a. kvælstofformål i forbindelse med aftale om Fødevarer- og landbrugspakken. Disse indsatser var i høringsudkastet af bekendtgørelse om indsatsprogrammer forudsat alene at kunne gennemføres med frivillig tilslutning fra samtlige berørte lodsejere.

Langt de fleste vandløbsindsatser gennemføres ved frivillig medvirken fra lodsejere, hvilket er positivt. Erfaringen er, at kommunerne gør en stor indsats for at lave en frivillig aftale med lodsejerne, da man ikke ønsker at genere lodsejerne. På den baggrund er der siden 2010 gennemført ca. 800 indsatser i vandløb. Undtagelsesvist kan der være tale om, at lodsejere ikke ønsker at medvirke til projekterne.

I de tilfælde, hvor lodsejere ikke har ønsket at indgå en frivillig aftale med kommunen om gennemførelse af en vandløbsindsats, har der været spørgsmål om, hvorvidt der kan gives tilskud til indsatsen. Det har ikke betydning for at opnå tilskud gennem den statslige tilskudsordning til vandløbsrestaurering, om indsatsen gennemføres ved frivillig aftale eller ej. Dette gælder også for muligheden for at opnå tilskud til erstatning.

En frivillig aftale om den fysiske gennemførelse af restaureringsprojektet afskærer ikke lodsejeren fra at få prøvet spørgsmålet om erstatningens størrelse ved taksationskommissionen. Om der kan indgås en frivillig aftale eller ej, har således ingen betydning for, om erstatningens størrelse kan afprøves ved kommissionen.

Taksationskommissionens opgave er alene at fastsætte erstatningens størrelse, men har ikke kompetence til at godkende eller underkende kommunens afgørelse efter vandløbsloven om gennemførelse af projektet. Hvis taksationsafgørelsen indebærer, at et tilskud til udgiften til erstatning ikke vurderes at være omkostningseffektivt, og der derfor ikke kan gives tilskud, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter ansøgning fritage kommunen for forpligtelsen til at gennemføre projektet.

Vandområdeplanernes indsatsprogram omfatter blandt andet vådområder, fosforvådområder og udtagning af lavbundsarealer. Gennemførelsen af disse indsatser hviler som altovervejende hovedregel på frivillig medvirken fra lodsejerne, som alle har mulighed for frivillig medvirken gennem tilbud om salg af projektjord (evt. i forbindelse med jordfordeling) eller tilskud til fastholdelse af vådområde. Såfremt enkelte lodsejere hindrer gennemførelsen af et større sammenhængende vådområdeprojekter kan der i enkelte tilfælde – og efter forhandling om frivillig medvirken – anvendes ekspropriation. Der er i februar 2016 indgået aftale med Kommunernes Landsforening om vådområdeindsatsen for 2016, mens rammerne for en aftale for perioden 2017-2021 drøftes i forbindelse med de samlede vandområdeplaner.

Efter naturbeskyttelseslovens § 60 kan der eksproprieres rettigheder, der er nødvendige for at pålægge arealerne dyrkningsrestriktioner eller andre rådighedsindskrænkninger. Naturbeskyttelsesloven fastsætter ikke nogen bestemt procedure for gennemførelse af ekspropriationsforretningen, men de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger (partshøring, begrundelse, klagevejledning m.v.) skal iagttages. For så vidt angår erstatningsfastsættelse finder lovens bestemmelser om erstatning for fredning

anvendelse. Når der træffes beslutning om ekspropriation efter naturbeskyttelsesloven, træffes der samtidig beslutning om erstatningens størrelse, dvs. én samlet afgørelse.

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, der afgør såvel ekspropriationsspørgsmålet som erstatningsspørgsmålet. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om erstatningens størrelse kan påklages til Taksationskommissionen (som er nedsat i henhold til naturbeskyttelsesloven).

Der henvises i øvrigt til høringsnotatets kapitel om frivillighed.

Forpligtelse til gennemførelse

Sammenfatning af hørings svar

Flere kommuner, herunder Nordfyn, Svendborg, Ærø, Kerteminde og Middelfart Kommune, udtrykker tilfredshed med, at det i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fremgår, at den enkelte kommune, i de tilfælde, hvor der ikke kan opnås tilsagn om tilskud, ikke er forpligtet til at gennemføre den pågældende indsats. Enkelte efterlyser dog svar på, hvad der vil ske med de indsatser som ikke gennemføres, for eksempel grundet økonomi.

Hedensted Kommune finder fortsat, at staten bærer det fulde ansvar for finansieringen af indsatserne og ønsker en præcisering af § 6 stk. 2 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, således at kommunen alene er forpligtet til at gennemføre en given foranstaltning, såfremt kommunen kan opnå tilsagn om tilskud til fuld finansiering af foranstaltningen.

Sportsfiskerne ønsker en præcisering af samme paragraf, således at det sikres, at undtagelsesmuligheden ikke anvendes af bekvemmelighedsmæssige hensyn. Det kan ifølge Sportsfiskerne være fristende og bekvemt at benytte undtagelsesbestemmelser, hvor der kan være lokal uenighed, og hvor det er bekvemt, at det er undtagelsesbestemmelserne, og ikke lokalpolitikkerne der træffer afgørelserne. Derfor skal en tredje part med en faglig/lokal viden involveres, fx permanente vandråd.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Hvis der ikke kan opnås tilskud til en ansøgning om et projekt, der indebærer en omkostningseffektiv gennemførelse af en restaurering eller en sø, vil kommunen ikke være forpligtet til at gennemføre den. Det er desuden blevet præciseret i bekendtgørelsens § 6, stk. 2 at det samme gælder, hvis indsatsen er videreført fra planperioden 2009-2015 til planperioden 2015-2021, og kommunalbestyrelsen af de samme grunde ikke i planperioden 2009-2015 har kunnet opnå tilsagn om tilskud.

Såfremt en kommune, der i overensstemmelse med bestemmelsen i § 6, stk. 2, vælger ikke at gennemføre en restaurering kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning efter en konkret vurdering træffe afgørelse om, at kommunalbestyrelsen i det konkrete tilfælde skal gennemføre andre foranstaltninger i planperioden 2015-2021 med henblik på at opfylde miljømålet for det berørte overfladevandområde.

Klageadgang

Sammenfatning af hørings svar

Dansk Akvakultur finder det kritisabelt, at afgørelser efter de to bekendtgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Der kan være tale om afgørelser af ret vidtrækkende karakter for den enkelte, hvorfor afskæringen af klageadgang er uforståelig. Klageadgangen i miljømålsloven er tidligere blevet afskåret, hvilket kan få groteske resultater, hvilket nedenstående aktuelle eksempel viser: Natur- og Miljøklagenævnet afviste d. 11. juni 2015 klager fra hhv. Landbrug & Fødevarer og

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug over dele af første generation vandplaner. Baggrunden var, at miljømålsloven ved lov nr. 553 af 1. juni 2011 ændredes, således at der som hovedregel kun kunne klages over forhold vedr. vandplanernes tilvejebringelse. I det store lovforslag (Grøn Vækst) var flg. lille ændring i miljømålsloven indsat: I § 53, stk. 1, nr. 1 og 3 udgår "fastsættelse af mål og indsatsprogram" Begrundelsen var ønsket om hurtigere behandling. Udsnit af lovbemærkningerne: "Forslaget er en udmøntning af Grøn Vækst-aftalens punkt om tilpasning af adgangen til at klage over vand- og Natura 2000-planerne for at sikre en hurtigere behandling af disse. Det indebærer, at der for så vidt angår de statslige vandområdeplaner og Natura 2000-planer kun kan klages over spørgsmål vedr. tilvejebringelse af planerne, altså om procedurereglerne i forbindelse med planernes tilvejebringelse er overholdt". De to nylige afgørelser fra nævnet viser, at der var tale om en meget uheldig ændring, da en række begrundede indvendinger, således kunne afvises med henvisning til nævnets kompetence i sagen.

Efter Dansk Akvakulturs opfattelse er det væsentligt, at der vil være klageadgang som oprindelig fastsat i miljømålsloven, når 2. generations vandområdeplanerne vedtages ultimo 2015. Dansk Akvakultur opfordrer til, at den kommende miljøminister vil tage initiativ til, at klageadgangen i miljømålsloven m.v. fastsættes som i den oprindelige lov. Desuden bør der være afskæring af klageadgang i de to bekendtgørelser om hhv. miljømål og indsatsprogrammer.

De store mængder data i bekendtgørelserne samt detaljeringsgraden i arealinfo gør det uoverskueligt for den enkelte lodsejer at gennemskue hvilke miljømål og indsats der er gældende på ejendomsniveau. Dette finder vi desuden problematisk idet den enkelte lodsejer ikke har mulighed for at klage over indsats eller indsats i forhold til vedkommendes ejendom.

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug finder det betænkeligt, at konkrete miljømål og indsatsprogrammer er fastsat i bekendtgørelser. Foreningen påpeger, at ministeren igennem bekendtgørelserne tillægges en enekompetence til at fravige miljømål og indsatsprogrammer uden klagemulighed for hverken kommune eller lodsejer. Lodsejeren er på denne måde helt afskåret fra at gøre indsigelser om forkert fastsatte miljømål, idet denne mulighed kun tillægges myndigheder. Når lodsejeren er afskåret fra at gøre indsigelser eller klage over forkerte udpegninger, er retssikkerheden for den enkelte lodsejer således ikke eksisterende. Desuden strider det mod princippet om, at lokale forhold reguleres lokalt. Foreningen finder det udemokratisk og uacceptabelt, at den eneste mulighed en lodsejer har for at berigtige en myndigheds fejl er gennem domstolene. Foreningen finder, at afskæring af klagemuligheden er i strid med Natur- og Miljøklagenævnets praksis, idet lodsejeren ikke får mulighed for at få prøvet sine indsigelser mod en indsats på en ejendom, som det ellers er en forudsætning i afgørelserne NMK-400 og NMK-4400-00384 til NMK-400-00402 fra 11. juni 2015.

Hedensted Byråd finder, at der med bekendtgørelserne gennemføres en centralisering af indsatsen for Vandområdeplanen og dens målopfyldelse. Byrådet frygter, at det vil medføre øget bureaukrati, og at det vil blive væsentligt vanskeligere at finde og gennemføre lokale, bæredygtige løsninger på lokale udfordringer. Byrådet finder også, at grundlæggende forvaltningsprincipper om lokal forvaltning af lokale forhold og om klagemulighed tilsidesættes.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Lov om vandplanlægning fastlægger rammerne for udarbejdelse af anden generation vandområdeplaner. Det følger af lovens § 36, at vandområdeplaner kan påklages til

Natur- og Miljøklagenævnet for så vidt angår vandområdeplanernes tilvejebringelse. Lov om vandplanlægning blev vedtaget af et enstemmigt folketing i december 2013.

Bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer vil sammen med den relevante sektorlovgivning udgøre den administrative ramme for myndighedernes konkrete forvaltningsafgørelser rettet mod borgere, virksomheder eller andre myndigheder til gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger.

Den enkelte lodsejer vil kunne klage over konkrete forvaltningsmæssige afgørelser efter sektorlovgivningen vedrørende gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger.

Af bekendtgørelse om miljømål §6 og bekendtgørelse om indsatsprogrammer §11 fremgår, at afgørelser truffet af miljø- og fødevareministeren eller, for så vidt angår bekendtgørelse om indsatsprogrammer, af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning i medfør af bekendtgørelsen ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. De afgørelser, der ikke kan påklages, er afgørelser om, at myndigheder kan fravige de fastlagte miljømål, at myndigheder kan gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt, eller undlade at gennemføre sådanne foranstaltninger, og afgørelser om, at en kommunalbestyrelse skal gennemføre andre foranstaltninger i situationer, hvor kommunalbestyrelsen undlader at gennemføre en restaurering af en vandløbsforekomst eller en sø. Der henvises i den forbindelse til bekendtgørelse om miljømål §4, stk. 3 og bekendtgørelse om indsatsprogrammer § 5, stk. 3 og 4, § 6, stk. 3, og 7, stk. 1 og 3.

Som det fremgår af bekendtgørelserne, foretager ministeren ved lejlighed den fornødne korrektion af konkrete miljømål og indsatser, som en afgørelse som ovenfor nævnt vil give anledning til. Forud for en sådan korrektion, vil ændringen som udgangspunkt blive sendt i otte ugers offentlig høring, hvor såvel lodsejere som øvrige interesserede kan komme med bemærkninger til ændringen.

For så vidt angår Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser NMK-400 og NMK-4400-00384 til NMK-400-00402 fra 11. juni 2015, hvori nævnet udtaler at "Et enigt Natur- og Miljøklagenævnet kan således ikke give BL medhold i, at de af vandplanerne berørte lodsejere generelt er parter i forvaltningslovens forstand. Det er dog en forudsætning for nævnets vurdering af spørgsmålet om partsstatus, at lodsejere i sager om indsatser af særlig indgribende karakter på netop deres ejendom, fx åbning af rørlagte strækninger, vil blive anset for parter i forbindelse med kommende konkrete kommunale afgørelser, der udmønter vandplanerne, og i den forbindelse får prøvet deres indsigelser mod en indsats på deres ejendom." Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning bemærker i den forbindelse, at nævnet i forlængelse heraf udtaler: "Natur- og Miljøklagenævnet har i forlængelse af det ovenstående noteret sig, at Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) i deres høringssvar i nærværende klagesag har oplyst, at: "der i forbindelse med den kommunale udmøntning af vandløbsindsatserne vil blive gennemført konkrete konsekvensvurderinger af de enkelte indsatser med henblik på at sikre at iværksættelse af de enkelte indsatser ikke vil få utilsigtede negative konsekvenser." Derudover henviser Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til, som det også fremgår overfor, at den enkelte lodsejer vil kunne klage over konkrete forvaltningsmæssige afgørelser efter sektorlovgivningen vedrørende gennemførelse af indsatsprogrammernes foranstaltninger.

Diverse

Sammenfatning af høringssvar

Flere kommuner og organisationer fremfører, at de ønsker retningslinjerne videreført i bekendtgørelserne.

Flere interessenter påpeger endeligt faktuelle fejl i tabellerne.

Allerød Kommune, bilag2 indsatsprogrammer: s. 2: Afsnit 1, 3. linje: 'etablering af miniådale med genslyngning" nævnt to gang – den ene skal nok slettes!?

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings bemærkninger til ønsket om at videreføre retningslinjer fremgår i kapitlet "Øvrige problemstillinger".

Faktuelle fejl i tabellerne i bilagene til bekendtgørelserne er korrigeret og i relevant omfang kommenteret under de enkelte emner, hvortil de relaterer sig (vandløb, spildevand mm.).

I forhold til teksten om etablering af mini-ådale, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oplyse, at mini-ådale ikke længere indgår som virkemiddel, og at teksten herom derfor er fjernet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Haraldsgade 53
DK - 2100 København Ø

www.svana.dk